UN ROMAN-CULT
RĂSPLĂTIT CU CEA MAI IMPORTANTĂ DISTINCȚIE A GENULUI,
PREMIUL GOLD DAGGER

O triplă crimă are loc într-un parc de distracții din Moscova, iar cadavrele înghețate sunt găsite în zăpadă, fără degete și cu fețele mutilate.

Anchetatorul Arkadi Renko pornește în căutarea unui foarte bogat (și lipsit de scrupule) traficant de blănuri pentru demascarea căruia va înfrunta deopotrivă KGB-ul, FBI-ul și poliția new-yorkeză, iar viața îi este mereu pusă în pericol. Și asta nu este tot: Renko se îndrăgostește de o frumoasă disidentă, pentru care este gata să riște totul.

WWW.EDITURA-PALADIN.RO
ISBN 978-606-93637-4-4
9 786069 363744

MARTIN CRUZ SMITH

PARCUL GORKI

CRIME MASTERS

PALADIN

MARTIN CRUZ

SMITH

CRIME MASTERS

„Cruz Smith nu reuşeşte doar să construiască intrigi extrem de realiste, ci are şi un dar al caracterizării la care majoritatea autorilor de thrillere pot doar să viseze."

Mail on Sunday

„Cruz Smith scrie extraordinar de bine... El nu este doar unul dintre cei mai buni autori de literatură polițistă, ci unul dintre cei mai buni scriitori, pur şi simplu."

New York Times

„Când Cruz Smith îşi dă măsura talentului, este imposibil să-ți dai seama cât e cercetare şi cât e imaginație... el acționează pe tărâmul marii aventuri, alături de scriitori precum John Buchan, Hammond Innes, marele Lionel Davidson şi Geoffrey Household."

Guardian

„Martin Cruz Smith este unul dintre cei mai buni scriitori din zilele noastre. *Parcul Gorki* este o capodoperă."

Sunday Herald

„[Renko], un polițist bun în sensul clasic, se ciocneşte cu cei de la putere şi, mutilat, trece prin cea mai mare traumă a momentului... Dialogurile sunt minunate: seci, atent construite, melancolice... Iar decorul este extraordinar."

Evening Standard

„Martin Cruz Smith scrie unele dintre cele mai inventive thrillere, fiind un autor de prim rang al genului."

Washington Post

MARTIN CRUZ

SMITH

PARCUL GORKI

Traducere din limba engleză
de Mircea Pricăjan

PALADIN

Colecție coordonată de Horia Nicola Ursu
Redactor: Diana Marin-Caea
Tehnoredactor: Angela Ardeleanu, Ionuț Pastoriu
Coperta: Alexandru Daş

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SMITH, MARTIN CRUZ
Parcul Gorki / Martin Cruz Smith; trad. de Mircea Pricăjan. – Bucureşti: Paladin, 2015

ISBN 978-606-93637-4-4

I. Pricăjan, Mircea (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Martin Cruz Smith
Gorki Park
Copyright © Martin Cruz Smith 1981

© Editura Paladin, 2015, pentru prezenta ediție
Editura Paladin este un imprint al Grupului Editorial Art

Pentru Em

Mulțumiri

Le mulțumesc următoarelor persoane: Anthony Astrachan, dr. Michael Baden, Anthony Bouza, Knox Burger, William Caunitz, Nancy Forbes, dr. Paul Kagansky, Anatol Milstein, John Romano, Kitty Sprague şi Richard Woodley pentru sprijinul generos şi încurajările pe care mi le-au dat în cursul scrierii acestei cărți.

Le sunt cu deosebire îndatorat lui Alex Levin, Iuri şi Ala Gendler, precum şi lui Anatoli Davidov. Fără ei, Parcul Gorki ar fi un loc nepopulat.

PARTEA ÎNTÂI

Moscova

Capitolul 1

Toate nopțile ar trebui să fie aşa întunecate, toate iernile aşa calde, toate farurile aşa orbitoare.

Furgoneta se zdruncină când i se blocară roțile şi se opri într-un derapaj. Echipa de la omucideri coborî – ofițeri de miliție cu brațe scurte şi frunți înguste, înfăşurați în haine lungi din piele de oaie. Cel îmbrăcat în uniformă era un individ subțire şi palid, anchetatorul-şef. Ascultă înțelegător povestea ofițerului care descoperise cadavrele în zăpadă: în toiul nopții, omul se îndepărtase aşa mult de cărarea din parc doar ca să se uşureze, apoi văzuse trupurile şi, aşa cum era, pe jumătate dezbrăcat, fusese cât pe-aci să înghețe. Echipa se luă după raza reflectorului montat pe furgonetă.

Anchetatorul bănuia că bieții nenorociți nu erau decât nişte beți, mari amatori de votcă, oameni care muriseră în culmea fericirii, înghețând la propriu. Votca era o monedă de schimb lichidă, iar prețul ei era în continuă creştere. Se ştia bine că în privința prudenței economice şi a efectului scontat, când venea vorba de numărul sticlelor, cel norocos era trei. Iată un exemplu perfect de comunism primitiv.

Din cealaltă parte a poienii apărură nişte faruri, umbrele copacilor mișcându-se pe zăpadă până în momentul când se iviră două Volgi negre. Un detaşament de agenți KGB în haine civile fu întâmpinat la automobile de un maior îndesat şi viguros pe nume Pribluda. Milițienii şi KGB-iştii băteau cu toții din picioare ca să se încălzească, scoțând nori de aburi. Pe caschete şi gulere scânteiau cristale de gheață.

Miliția – adică poliția din cadrul MVD[1]-ului – direcționa traficul, alunga bețivii şi culegea cadavrele care se adunau zi de zi. Comitetul Securității de Stat – adică KGB-ul – avea în sarcină responsabilități mai serioase şi mai delicate, precum combaterea uneltirilor străine şi din interior, a contrabandiş-tilor şi a dizidenților. Cu toate că agenții purtau uniforme, ei preferau hainele civile, anonime. Maiorul Pribluda debor-da de-un umor brut, dis-de-dimineață, făcându-i plăcere să reducă din animozitatea profesională care tensiona relațiile cordiale dintre Miliția Poporului şi Comitetul Securității de Stat. Zâmbetul i se şterse însă atunci când îl recunoscu pe anchetator.

— Renko!

— Întocmai.

Arkadi Renko porni imediat spre cadavre şi-l lăsă pe Pribluda să-l urmeze.

Urmele milițianului care descoperise cadavrele înaintau prin zăpadă până la jumătatea drumului, îndreptându-se către movilele situate în mijlocul poienii. Un anchetator-şef ar fi trebuit să fumeze o marcă bună de țigări; Arkadi îşi aprinse o Prima ieftină şi îşi umplu gura cu gustul ei puternic – așa cum obișnuia ori de câte ori avea de-a face cu oameni morți. După cum spusese milițianul, erau trei cadavre. Zăceau în liniște, ba chiar așezate într-un fel artis-tic, sub crusta de gheață care se topea: cel din mijloc întins pe spate, cu mâinile împreunate ca pentru îngropăciune, ceilalți doi întorşi pe o parte, cu brațele întinse sub gheață aidoma unor sigle pe o foaie de hârtie cu antet. În picioare purtau patine.

Pribluda îl lovi pe Arkadi cu umărul, dându-l la o parte.

— Când voi fi sigur că nu există niciun pericol la adresa securității statului, poți începe tu.

---

[1] Ministerul Afacerilor Interne din URSS (n. r.).

— Securitatea statului? Tovarăşe maior, avem aici trei beţivi într-un parc public...

Maiorul îi făcea deja semn să se apropie unui agent de-al său înarmat cu un aparat de fotografiat. De fiecare dată când se declanşa camera, zăpada căpăta străluciri albastre, iar cadavrele levitau. Aparatul era străin şi developa imaginile aproape imediat. Mândru, fotograful îi arătă lui Arkadi un instantaneu. Cele trei corpuri neînsufleţite se pierdeau în reflexia blitzului pe zăpadă.

— Ce părere ai?

— Foarte rapid.

Arkadi îi dădu fotografia înapoi. Zăpada era bătătorită de jur-împrejurul victimelor. Exasperat, anchetatorul fuma. Îşi trecu degetele lungi prin părul negru şi moale. Observă că nici maiorul şi nici fotograful nu se gândiseră să se încalţe cu cizme. Poate că dacă se udau la picioare, KGB-iştii aveau să plece. Cât despre cadavre, Arkadi se aştepta să găsească una sau două sticle goale în apropierea lor, îngropate în zăpadă. Peste umărul său, dincolo de Mănăstirea Donskoi, noaptea se risipea. Îl văzu pe Levin, patologul miliţiei, privind cu dispreţ spre marginea luminişului.

— Corpurile par să fi stat aici mult timp, spuse Arkadi. Peste o jumătate de oră, specialiştii noştri le pot dezgropa din zăpadă ca să le examineze la lumină.

— Într-o bună zi, acesta vei fi tu.

Pribluda arătă spre corpul cel mai apropiat de ei.

Arkadi nu era sigur dacă îl auzise bine. În aer scânteiau ace de gheaţă. Nu se putea să fi spus asta, conchise el. Chipul lui Pribluda apărea şi dispărea în lumina farurilor; avea o carte pe jumătate vârâtă în mânecă, iar ochii lui mici şi negri erau ca două puncte pe un zar. Pe nepusă masă, începu să-şi dea jos mănuşile.

— Nu suntem aici ca să învăţăm de la tine.

Pribluda încălecă trupurile şi începu să sape ca un câine, aruncând zăpada în stânga şi în dreapta.

Un om poate crede că nimic nu îl mai afectează; a intrat în bucătării dogoritoare acoperite de la podea până pe tavan cu sânge, este expert, ştie că vara oamenii par a fi gata-gata să explodeze de sânge; ba chiar preferă cadavrele înțepenite de frigul iernii. Şi atunci o nouă mască a morții se iveşte din zăpadă. Anchetatorul-şef nu mai văzuse niciodată un cap ca acela; nu credea că va mai uita vreodată acea imagine. Încă nu ştia că avea să fie momentul de cumpănă al vieții sale.

— E o crimă, spuse Arkadi.

Pribluda era netulburat. Deodată începu să îndepărteze zăpada de pe celelalte capete. Erau la fel ca primul. Apoi încălecă trupul din mijloc şi lovi cu pumnii în haina înghețată a victimei până când aceasta pârâi şi se deschise. Procedă la fel cu rochia de dedesubt.

— Nu contează, zise râzând. Încă îți mai poți da seama că e o femeie.

— A fost împuşcată, spuse Arkadi.

Între sânii ei, albi ca varul acum, cu sfârcuri cu tot, era o gaură neagră.

— Distrugi dovezile, tovarăşe maior.

Pribluda deschise şi hainele celorlalte două cadavre.

— Împuşcați, toți au fost împuşcați!

Era fericit ca un profanator de morminte.

Fotograful său îi ilumina mişcările cu scăpărări de bliț, mâinile maiorului ridicând şuvițe de păr țeapăn ori scoțând un plumb de glonț dintr-o gură. Arkadi observă că în afara mutilării capetelor, celor trei victime le lipseau, totodată, primele falange ale degetelor, cele cu amprentele.

— Bărbații au fost împuşcați şi în cap, zise Pribluda, spălându-şi mâinile în zăpadă. Trei cadavre, acesta e un număr norocos, tovarăşe anchetator. Acum, că am făcut munca murdară în locul tău, suntem chit. Ajunge, îi ordonă el fotografului. Plecăm.

— Tu întotdeauna faci munca murdară, tovarăşe maior, spuse Arkadi după ce fotograful se îndepărtă.

— Ce vrei să spui?

— Trei oameni împuşcați şi sfârtecați în zăpadă? Aceasta-i genul tău de muncă, tovarăşe maior. Nu ți-ai dori să anchetez eu treaba asta. Cine ştie unde ar putea duce?

— Unde ar putea duce?

— Lucrurile scapă de sub control, tovarăşe maior. Ți-aminteşti? Ce-ar fi ca tu şi oamenii tăi să preluați ancheta acum, iar eu şi oamenii mei să ne cărăm?

— Eu nu văd nimic care să ducă cu gândul la un act criminal săvârşit împotriva statului. Ai, deci, un caz nițel mai complicat ca de obicei, nimic mai mult.

— Complicat de cineva care distruge dovezile.

— Raportul şi fotografiile mele vor ajunge la biroul tău – zise Pribluda, trăgându-şi delicat mănuşile pe mâini – aşa că te vei putea bucura de rodul muncii mele.

Ridică glasul ca să-l audă toți cei din jur.

— Sigur că dacă vei descoperi ceva ce ar duce cu gândul la o posibilă încălcare a legii de care se ocupă Comitetul Securității de Stat, vei cere procurorului să mă informeze imediat. Înțelegi, tovarăşe anchetator Renko? Indiferent dacă stai pe caz un an sau zece ani, în clipa când afli ceva îmi dai un telefon.

— Înțeleg perfect, răspunse Arkadi la fel de tare. Vei avea parte de cooperarea noastră totală.

Hiene, ciori, muşte de carne, viermi – își zise anchetatorul în timp ce urmărea maşinile lui Pribluda ieşind cu spate din luminiş. Creaturi ale nopții. Zorii se iveau; aproape că simțea o accelerare a rotației pământului în fața soarelui care răsărea. Îşi mai aprinse o țigară ca să scape de gustul lui Pribluda din gură. Dezgustător obicei – asemenea băutului, o altă industrie de stat. Totul era o industrie de stat, inclusiv el. Până şi fulgii de nea începeau să se arate în cea mai nepotrivită dintre dimineți. La marginea poienii,

milițienii continuau să stea cu ochii holbați. Văzuseră şi ei măştile acelea ițindu-se din zăpadă.

— Cazul e al nostru, îşi anunță el oamenii. Nu credeți că ar trebui să facem ceva în privința asta?

Reuşi să-i pună în mişcare măcar cât să izoleze zona şi îi ceru sergentului să ceară prin radioul din furgonetă mai mulți oameni, lopeți şi detectoare de metal. Impresia că lucrurile se organizează însufleţeşte întotdeauna soldații, asta era convingerea lui.

— Deci...

— Ne vedem de treabă, tovarăşe sergent. Până la noi indicații.

— Superbă dimineață, zise rânjind Levin.

Patologul era mai vârstnic decât ceilalți, caricatura unui evreu deghizat în căpitan de miliție. Nu avea pic de înțelegere pentru Tania, specialistul echipei aflat la fața locului, care nu-şi putea dezlipi ochii de la acele chipuri. Arkadi o trase deoparte şi-i sugeră să facă un plan al luminişului şi apoi al poziției cadavrelor în acel luminiş.

— Aşa cum erau înainte sau cum sunt acum, după ce au fost molestate de bunul nostru maior? întrebă Levin.

— Ca înainte, spuse Arkadi. Ca şi când maiorul nici n-ar fi fost acolo.

Biologul echipei, un doctor, începu să caute mostre de sânge în zăpadă, în jurul trupurilor neînsufleţite. Avea să fie o zi splendidă, gândi Arkadi. Văzu primele raze de lumină pe cheiul de pe celălalt mal al râului Moscova şi pe fațada clădirilor Ministerului Apărării. Acela era singurul moment din zi când zidurile alea nesfârşite şi cenuşii păreau cât de cât însufleţite. De jur-împrejurul poienii, în lumina răsăritului, copacii arătau ca nişte căprioare sfioase. Acum, florile de zăpadă începeau să pară roşii şi albastre, strălucitoare ca nişte decorații. O zi când iarna întreagă părea gata-gata să se topească.

— Fir-ar al dracului!

Se uită iarăşi spre cadavre.

Fotograful echipei întrebă dacă cei de la KGB nu făcuseră deja poze.

— Ba da, şi sunt sigur că erau bune ca suvenire, zise Arkadi, nu însă şi pentru munca de poliție.

Flatat, fotograful râse.

Bravo, gândi Arkadi, râzi mai tare, dacă poți.

Un detectiv în civil pe nume Paşa Pavlovici apăru în maşina de serviciu a anchetatorului, o Moskvici de cinci ani, nu o Volga lucioasă ca a lui Pribluda. Paşa era pe jumătate tătar, un romantic musculos cu frizură ca în anii cincizeci.

— Trei cadavre, doi bărbați şi o femeie.

Arkadi urcă în maşină.

— Înghețate. Vechi de o săptămână, sau poate de-o lună, ori poate de cinci luni. Fără acte de identitate, fără bunuri personale, fără nimic. Toți au fost împuşcați în inimă, iar doi şi în cap. Du-te să arunci o privire la fețele lor.

Arkadi aşteptă în maşină. Era greu de crezut că iarna se termina la mijlocul lui aprilie; de obicei se ținea cu dinții, rămânând până în iunie. Ar mai fi putut ascunde grozăviile acelea încă puțin. Dacă n-ar fi fost dezghețul de ieri, vezica plină a unui milițian şi modul în care lumina lunii cădea peste zăpadă, Arkadi putea fi în pat la ora aceea, cu ochii închişi.

Paşa se întoarse, nervos la culme.

— Ce nebun ar fi în stare de aşa ceva?

Arkadi îi făcu semn să urce înapoi în maşină.

— A fost şi Pribluda aici, zise el după ce intră Paşa.

Rostind aceste cuvinte, urmări schimbarea abia perceptibilă prin care trecu detectivul, o ezitare provocată de doar câteva vorbe, privirea aruncată pe geam, spre poiană şi apoi din nou la Arkadi. Cei trei morți de afară nu însemnau în primul rând o crimă oribilă, ci mai ales o problemă sâcâitoare. Sau ambele, deoarece Paşa era unul dintre cei

buni şi deja părea să aibă mustrări de conştiinţă mai mari decât ale oricui altcuiva.

— Nu e genul nostru de caz, adăugă Arkadi. O să muncim puţin la el şi apoi o să ni-l ia, ai să vezi.

— În Parcul Gorki, totuşi!

Paşa era tulburat.

— Foarte ciudat. Fă doar ce îţi spun eu şi o să ne descurcăm. Du-te la secţia de miliţie a parcului şi fă rost de hărţi ale traseelor de patinaj. Fă rost de liste cu toţi miliţienii şi vânzătorii de mâncare care au operat în această parte a parcului astă-iarnă, dar şi cu gardienii publici voluntari pe care paşii i-ar fi putut purta prin părţile acestea. Important este să facem mare caz.

Arkadi coborî din maşină şi se aplecă înapoi pe geam.

— Apropo, mi s-a dat cumva un nou detectiv cu care să lucrez?

— Fet.

— Nu-l cunosc.

Paşa scuipă în zăpadă şi spuse:

— A fost o păsărică, una care a spus mai departe ce i-a ajuns la ureche...

— Bine.

Într-un caz ca acela era imposibil să nu existe un informator; anchetatorul accepta acest fapt, ba chiar mai mult – îl primea cu braţele deschise.

— Cu sprijinul tuturor, cazul ne va fi luat din cârcă mult mai repede.

După ce Paşa plecă, veniră două camioane pline cu cadeţi de miliţie înarmaţi cu lopeţi. Tania împărţise poienita în sectoare, astfel încât zăpada să poată fi lopătată metru cu metru, fără a pierde din ochi locul unde se găseau dovezi, chit că Arkadi nu mai spera să se descopere ceva la atâta timp după comiterea crimei. Îl interesau însă aparenţele. Dacă farsa se desfăşura la o scală suficient de mare, Pribluda putea telefona înainte să se încheie ziua. În orice

caz, milițienilor le plăcea efortul fizic. Aceştia erau, cel mai adesea, ofițeri de la circulație şi se bucurau chiar şi atunci când ei erau singurii care circulau. Altminteri, nu prea erau oameni fericiți. În miliție se înrolau țărănuşi abia ieşiți din armată, seduşi de promisiunea incredibilă că vor locui la Moscova, lucru care le era refuzat până şi cercetătorilor din domeniul nuclear. Fantastic! Prin urmare, moscoviții priveau miliția ca pe un fel de armată de ocupație alcătuită din țărănoi şi brute. Milițienii ajungeau să-i privească pe concetățenii lor ca pe nişte indivizi decadenți, depravați, cel mai probabil de etnie evreiască. Cu toate acestea, nimeni nu se întorcea vreodată la țară.

De-acum, soarele se ridicase bine pe cer, viu – nu mai era discul translucid care bântuise iarna. Pifanii băteau pasul pe loc în răsuflarea caldă a vântului, evitând să se uite spre mijlocul poienii.

De ce Parcul Gorki? Oraşul avea parcuri mai mari unde puteai lăsa cadavre – Izmailovo, Dzerjinski, Sokolniki. Parcul Gorki nu avea decât doi kilometri lungime şi mai puțin de un kilometru de-a curmezişul, în partea unde era mai lat. Era însă întâiul parc al Revoluției, parcul preferat. La sud, capătul lui îngust ajungea până aproape de Universitate. La nord, doar un cot al râului împiedica privelişte spre Kremlin. Era locul unde venea toată lumea: funcționarii ca să-şi ia masa de prânz, bunicile cu bebeluşii, băieții cu fetele. Acolo erau o roată mare, fântâni, teatre pentru copii, alei şi pavilioane împrăştiate peste tot. Iarna erau patru ringuri de patinaj şi diverse trasee de patinaj.

Sosi detectivul Fet. Era aproape la fel de tânăr ca pifanii. Purta ochelari cu rame de oțel, iar în spatele lor ochii-i erau albaştri, iscoditori.

— Tu te ocupi de zăpadă, zise Arkadi cu un gest spre troienele în continuă creştere. Topeşte-o şi caută în ea.

— În care laborator doreşte anchetatorul-şef să se desfăşoare această procedură? întrebă Fet.

— O, cred că ajunge nişte apă caldă la faţa locului.

Întrucât aceste cuvinte poate că nu sunau destul de grav, Arkadi adăugă:

— Vreau să nu rămână niciun fulg de nea neîntors.

Arkadi luă maşina de miliție galben cu roşu a lui Fet şi plecă. Traversă Podul Krimski spre partea de nord a oraşului. Gheaţa de pe râu stătea să se crape. Era ora nouă. Trecuseră două ceasuri de când fusese ridicat din pat. Nu mâncase încă nimic la micul-dejun, doar fumase. Când ieşi de pe pod, îşi flutură actul roşu de identitate spre miliţianul care dirija circulaţia şi acceleră printre maşinile oprite. Un privilegiu al funcţiei.

Arkadi nutrea puţine iluzii în privinţa muncii sale. Era anchetator senior la omucideri, specialist în crimă într-o ţară în care crima organizată era o raritate, iar talentul pentru subtilităţi lipsea cu desăvârşire. Victima obişnuită a rusului de rând era femeia cu care se culca şi pe care, atunci când se îmbăta, o lovea în cap cu toporul – o făcea probabil de zece ori înainte să-i iasă bine. Spus pe şleau, criminalii pe care Arkadi îi aresta erau în primul rând beţivi notorii şi abia în al doilea rând ucigaşi. Plus că erau mult mai buni ca băutori decât ca ucigaşi. Din experienţă învăţase că puţine erau situaţiile mai periculoase decât postura de cel mai bun prieten sau de soţie a unui beţiv. La asta se adăuga faptul că jumătate din timp toată ţara se afla sub influenţa băuturilor alcoolice.

De jgheaburi atârnau ţurţuri umezi. Maşina anchetatorului îi făcu pe pietoni să fugă care-ncotro. Era însă mai bine ca în urmă cu două zile, când maşinile şi oamenii nu erau decât nişte biete umbre care se târau prin vălătuci de aburi. O luă pe după Kremlin, pe Marx Prospekt, şi ieşi pe Strada Petrovka, la trei cvartale de complexul galben cu şase niveluri care adăpostea sediul Miliţiei moscovite. Parcă în garajul subteran şi luă liftul până la etajul al treilea.

Sala de operațiuni era descrisă de presă, cât se poate de des, drept „centrul neuronal al Moscovei, gata să reacționeze în câteva secunde când apar rapoarte privitoare la accidentele sau crimele produse în cel mai sigur oraş din lume“. Pe un perete se afla o hartă enormă a Moscovei, împărțită în treizeci de cartiere. Pe ea erau aprinse o sută treizeci şi cinci de beculețe, reprezentând secțiile de miliție. Şiruri de comutatoare radio încercuiau un pupitru de comunicații de la care ofițerii intrau în legătură cu maşinile de patrulă („Aici Volga către cincizeci şi nouă“) sau, folosind nume de cod, cu secțiile („Aici Volga către Omsk“). Nu exista în Moscova altă încăpere mai ordonată, mai relaxantă şi mai bine proiectată, totul datorându-se electronicelor şi unui complicat proces de selecție. Existau norme. Un milițian aflat pe teren trebuia să raporteze oficial un număr bine stabilit de fărădelegi; altminteri şi-ar fi pus colegii aflați şi ei pe teren în ridicola situație de a nu raporta absolut nicio fărădelege. (Toată lumea recunoştea că trebuiau să existe *câteva* încălcări ale legii.) Apoi secțiile îşi coafau rând pe rând statisticile pentru a scădea numărul cazurilor de omucidere, atac şi viol la atât cât se cuvenea. Era un sistem de un optimism eficient, care solicita pace socială şi o obținea. Pe hartă pâlpâia un singur beculeț, semn că în acea capitală de şapte milioane de locuitori fusese raportat un singur act semnificativ de violență în ultimele douăzeci şi patru de ore. Beculețul corespundea Parcului Gorki. La acesta se uita din mijlocul sălii de operațiuni comisarul de miliție, un individ masiv, cu față turtită şi având pieptul uniformei gri, cu trese aurii de general, plin de medalii. Alături de el erau doi colonei, comisari adjuncți. În haine civile, Arkadi părea şleampăt.

— Tovarăşe general, sunt anchetatorul-şef Renko. Permiteți să raportez, spuse Arkadi, conform obiceiului.

Oare se bărbierise? se întrebă el, dar se împotrivi tentației de a duce mâna la bărbie.

Generalul înclină din cap aproape imperceptibil. Unul dintre colonei spuse:

— Generalul ştie că dumneata eşti specialist în omucideri. Dumnealui este adeptul specializării şi modernizării.

— Generalul doreşte să afle care a fost prima dumitale reacţie la această chestiune, zise celălalt colonel. Ce şanse sunt ca totul să se încheie curând?

— Cu ajutorul poporului şi al celei mai bune miliţii din lume, sunt convins că vom reuşi să-i identificăm şi să-i prindem pe făptaşi, răspunse Arkadi plin de convingere.

— Atunci de ce nu s-a transmis spre toate secţiile o circulară cu informaţii despre victime? întrebă primul colonel.

— Nu s-au găsit acte asupra lor şi erau îngheţate bocnă. E greu de estimat când au murit. De asemenea, au fost mutilate. Identificarea după procedeul standard va fi imposibilă.

După ce aruncă o privire la general, celălalt colonel întrebă:

— La locul faptei s-a prezentat un reprezentant al Securităţii Statului?

— Da.

Într-un târziu, vorbi şi generalul:

— În Parcul Gorki. Eu asta nu pot să înţeleg.

La comisariat, Arkadi luă micul dejun – un rulou dulce şi cafea – apoi introduse o monedă de două copeici într-un telefon public şi formă numărul.

— Tovarăşa profesoară Renko este acolo?

— Tovarăşa Renko este prinsă într-o şedinţă de comitet, la Organizaţia Regională de Partid.

— Trebuia să luăm prânzul împreună. Spune-i tovarăşei Renko... spune-i că soţul ei o va aştepta diseară.

În ora următoare, scoase dosarul tânărului detectiv Fet. Se convinse astfel că omul nu lucrase decât la cazuri de interes special pentru KGB. Arkadi părăsi sediul central prin curtea care dădea spre strada Petrovka. Funcţionari

ai miliției şi femei se întorceau din lunga pauză de cumpărături, croindu-şi drum printre limuzinele care umpleau aleea de acces circulară. Flutură din mână spre ghereta paznicului şi se îndreptă spre laboratorul medico-legal.

La uşa sălii de autopsie, Arkadi se opri să-şi aprindă o ţigară.

— Ai de gând să vomiţi?

Levin ridică privirea când auzi un sunet de chibrit scăpărat.

— Dacă asta îţi va întrerupe activitatea, nu. Dar nu uita că eu nu sunt plătit suplimentar, ca alţii.

Arkadi îi reamintea lui Levin că patologii primeau cu douăzeci şi cinci la sută mai mult decât doctorii obişnuiţi, cei care lucrau cu oameni vii. Era un „spor de risc", întrucât nimic nu era mai periculos ca un cadavru. Acesta dospea de floră toxică.

— Riscul de infecţie este permanent, spuse Levin. O singură dată să-mi alunece bisturiul şi...

— Sunt îngheţate. Nu poţi lua de la ele decât o răceală. Pe deasupra, ţie nu-ţi alunecă niciodată bisturiul. Pentru tine, moartea e doar un bonus.

Arkadi inspiră până ce nasul şi plămânii i se îmbâcsiră serios cu fum.

Pregătit, intră, iar mirosul de formaldehidă îl învălui. Cele trei victime poate că avuseseră personalităţi complet diferite; în stadiul de cadavre erau la fel. Albi ca varul, cu o urmă vagă de lividitate în jurul feselor şi al umerilor, cu pielea foarte încreţită, având fiecare câte o gaură în dreptul inimii, degete fără vârfuri şi capete fără feţe. De la linia scalpului până la bărbie şi de la o ureche la cealaltă, carnea fusese înlăturată complet, lăsând expusă o masă de oase şi sânge negru. Ochii fuseseră, de asemenea, scoşi. Aşa ieşiseră de sub zăpadă. Asistentul lui Levin, un uzbec căruia îi curgea nasul, aducea tuşe noi, secţionând cavităţile toracice cu un ferăstrău rotativ. Uzbecul lăsa des ferăstrăul jos

ca să-şi încălzească mâinile. Un cadavru măricel rezista înghețat o săptămână întreagă.

— Cum poți rezolva cazuri de omucidere dacă nu suporți să vezi oameni morți? îl întrebă Levin pe Arkadi.

— Eu arestez oameni vii.

— Şi eşti mândru de asta?

Arkadi luă de pe masă consemnările preliminare şi citi:

Bărbat. Europoid. Păr castaniu. Culoarea ochilor: necunoscută. Vârstă: aprox. 20-25. Momentul morții: între 2 săpt. şi 6 luni. Înghețat înainte să înceapă procesul de descompunere. Cauza morții: răni prin împuşcare. Țesutul facial moale şi a treia falangă de la degetele ambelor mâini lipseşte ca urmare a mutilării. 2 posibile leziuni fatale. Rana de glonț „A", la nivelul gurii, fracturând maxilarul superior, cu glonțul trecând în unghi de 45 de grade prin creier şi ieşind în partea posterior-superioară a craniului. Rana de glonț „B", 2 cm în stânga sternului, în inimă, secționând aorta. Glonțul cu însemnul PG1-B recuperat din cavitatea toracică, nefixat.

Bărbat. Europoid. Păr castaniu. Culoarea ochilor: necunoscută. Vârstă: aprox. 20-30. Momentul morții: între 2 săpt. şi 6 luni. Cauza morții: răni prin împuşcare. Țesutul facial moale şi a treia falangă de la degetele ambelor mâini lipseşte ca urmare a mutilării. 2 posibile leziuni fatale. Rana de glonț „A", la nivelul gurii, fracturând maxilarul superior şi spărgând incisivii; glonțul a trecut în unghi divergent prin creier, crestând interiorul craniului în partea posterioară, la 5 cm deasupra şanțului meningeal. Glonțul cu însemnul PG2-A recuperat din cavitatea craniană, nefixat. (PG2-A era plumbul scos cu mâna de Pribluda.) A doua rană, la 3 cm în stânga sternului, în apropierea inimii. Glonțul cu însemnul PG2-B recuperat din omoplatul stâng.

Femeie. Europoidă. Păr castaniu. Culoarea ochilor: necunoscută. Vârstă: aprox. 20-32. Momentul morții: între 2 săpt. şi

6 luni. Înghețată înainte să înceapă procesul de descompunere. Cauza morții: rană prin împuşcare la 3 cm în stânga sternului, în inimă, secționând ventriculul drept şi vena cavă superioară, ieşind prin spate între coastele a treia şi a patra, la 3 cm de coloana vertebrală. Mâinile şi capul mutilate ca la bărbații PG1 şi PG2. Glonțul cu însemnul PG3 găsit în rochie, în spatele rănii de ieşire. Nu sunt urme de sarcină.

Arkadi se sprijini de perete, fumând până când aproape ameți, concentrându-se la hârtiile din mâini.

— Cum ai estimat vârstele? întrebă el.

— După faptul că dinții nu sunt tociți.

— Înseamnă că ai făcut o evaluare dentară.

— Am făcut, dar nu e de mare ajutor. Al doilea bărbat are un molar îmbrăcat în metal.

Levin ridică din umeri.

Uzbecul îi dădu evaluarea stomatologică împreună cu o cutiuță conținând incisivii rupți, purtând un indicativ, la fel ca gloanțele.

— Lipseşte unul, zise Arkadi, după ce numără dinții.

— A fost pulverizat. Ce a rămas e într-un alt recipient. Sunt însă unele lucruri cu adevărat interesante care nu apar în raportul preliminar, dacă vrei să arunci o privire.

Ziduri de ciment gri-şobolan, pete în jurul scurgerilor din podea, tuburi fluorescente cu lumină care îți rănea ochii, carne albă şi smocuri pubiene – toate se transformară într-o imagine clară. Trucul la care apelă anchetatorul era acela de a vedea fără să vadă, dar... Trei oameni morți. Uită-te la noi, spuneau măştile. Cine ne-a omorât?

— Cum vezi, zise Levin, primul bărbat are o structură osoasă masivă, cu musculatură bine dezvoltată. Al doilea are o constituție fragilă şi o fractură multiplă veche la tibia stângă. Foarte interesant.

Între degetele lui Levin apăru un pământuf.

— Al doilea bărbat îşi vopsea părul. Culoarea lui naturală e cea roşcată. Totul va fi consemnat în raportul oficial.

— Abia aştept să-l citesc.

Arkadi plecă.

Levin îl prinse din urmă la lift şi urcă în maşină cu el. Fusese chirurg-şef la Moscova până în momentul când Stalin îi înlăturase din sistem pe toți doctorii de origine evreiască. Îşi strângea emoțiile în pumn, ca pe aur; o expresie de compasiune pe chipul lui era ceva nelalocul său, un tic.

— Cu siguranță este alt anchetator care să se ocupe de cazul acesta, îi spuse lui Arkadi. Oricine altcineva. Cel care le-a tăiat pielea de pe față şi vârfurile degetelor ştia ce făcea. A mai făcut-o. Seamănă perfect cu ce au scos din râul Kliazma.

— Dacă ai dreptate, maiorul va prelua mâine cazul. De data aceasta nu vor mai fi lăsați să ajungă aşa departe. De ce eşti aşa îngrijorat?

— Dar tu de ce nu eşti?

Levin deschise uşile. Înainte să se închidă, repetă:

— Seamănă perfect cu ce au scos din râul Kliazma.

Secția balistică era o sală ocupată în bună parte doar de un bazin cu apă, lung de patru metri. Arkadi lăsă gloanțele şi merse în Laboratorul Medico-Legal Central, o sală lungă, cu parchet pe jos, având mese cu tăblie de marmură, table verzi pentru scris şi scrumiere cu picior, ajungând până la înălțimea genunchilor, îmbrățişate de nimfe din plumb. Alte mese erau aşezate deoparte, pentru hainele fiecărei victime, şi echipe diferite lucrau asupra acelor rămăşițe umede. Responsabil era un colonel de miliție cu păr lins şi mâini grăsulii, pe nume Liudin.

— Numai sânge, mai nimic altceva până acum, zise Liudin, radios.

La sosirea anchetatorului, ceilalți tehnicieni ridicară privirea. Unul dintre oamenii lui Liudin aspira prin buzunare; altul dădea cu peria pe patine. În spatele lor era o farmacopee

colorată ca o sumedenie de bomboane în borcane de sticlă – reactivi, cristale de iod, soluții de nitrat de argint, geloză.

— Ce ştiți despre originea hainelor? întrebă Arkadi.

Voia să vadă marfă străină de bună calitate, semn că cele trei victime erau criminali implicați în vreun fel de contrabandă pe piața neagră, de care KGB trebuia să se ocupe.

— Uite.

Liudin îi indică lui Arkadi eticheta din interiorul unei jachete. Pe ea apărea cuvântul „jeans".

— Material autohton. Marfă proastă, pe care o poți cumpăra din orice magazin de la noi. Uită-te la sutien, zise arătând spre o altă masă. Nu e franțuzesc şi nici măcar nemțesc.

Arkadi observă că Liudin purta pe sub halatul descheiat o cravată lată, vopsită manual. Observă asta întrucât cravatele late se vindeau pe sub mână. Pe colonel îl mulțumea frustrarea lui Arkadi legată de hainele victimei; importanța tehnicienilor medico-legali creştea proporțional cu frustrarea anchetatorului.

— Sigur, mai trebuie să efectuăm cromatografia de gaze, spectrometria, analiza prin activare cu neutroni, dar genul acesta de teste sunt foarte scumpe pentru trei rânduri separate de haine, zise Liudin ridicând mâinile a neputință. Ca să nu mai zic de timpul de operare computerizată.

O producție de proporții, îşi reaminti Arkadi.

— Tovarăşe colonel, dreptatea nu se face după buget, zise el.

— Aşa e, aşa e, dar eu am nevoie de ceva semnat, o autorizație, ca să fac un set întreg de testări, înțelegi?

Arkadi ajunse să semneze o autorizație în alb. Colonelul Liudin urma să o completeze cu teste inutile pe care nu avea să le facă, urmând să vândă substanțele chimice nefolosite şi să vâre în buzunar banii rezultați. Era un tehnician experimentat, totuşi. Arkadi nu avea dreptul să se plângă.

Când Arkadi se întoarse, tehnicianul din sala de balistică trecea gloanțe printr-un microscop de comparație.

— Vezi?

Arkadi se aplecă în față. Sub lentila stângă se afla un glonț din Parcul Gorki, iar sub cea dreaptă un al doilea, cele două câmpuri vizuale suprapunându-se. Un glonț era puternic avariat în urma trecerii sale prin os, dar ambele aveau aceleaşi urme care indicau proveniența dintr-o armă folosită de un stângaci. Când Arkadi le roti, remarcă o duzină de asemănări, deopotrivă în privința suprafețelor netede şi a celor canelate.

— Aceeaşi armă.

— Toate sunt de la aceeaşi armă, aprobă tehnicianul. Toate cinci. Calibrul de 7,65 îmi este străin.

Arkadi adusese doar patru gloanțe de la Levin. Le îndepărtă pe cele două de sub microscop. Cel din mâna sa dreaptă nu purta nicio etichetă.

— Tocmai a fost trimis din parc, spuse tehnicianul. L-au depistat cu detectoarele de metal.

Trei oameni ucişi într-un spațiu deschis, de la mică distanță, din față, folosind o singură armă. Împuşcați şi apoi jupuiți.

Pribluda. Râul Kliazma.

Biroul procurorului-şef al Moscovei se afla la sud de râu, pe strada Novokuznețkaia, într-o zonă dominată de prăvălii de secol nouăsprezece. Clădirea însăşi era împărțită la mijloc în două aripi: una galbenă, cu două niveluri, şi una gri, cu trei niveluri. Anchetatorii din jumătatea galbenă aveau vedere parțială spre un parc trist şi mic, unde cetățenii chemați la interogatoriu puteau să şadă şi să-şi consume disperarea. În parc se aflau un rond cu flori, de mărimea unui mormânt şi nişte ghivece goale, pe postamente rotative. Din cealaltă parte a clădirii, partea mai mare, procurorul avea vedere spre un teren de joacă.

Arkadi intră pe uşa anchetatorilor şi urcă scările, sărind câte două odată, spre etajul al doilea. În sală erau anchetatorii şefi Ciucin (Cazuri speciale) şi Belov (Industrie).

— Iamskoi vrea să te vadă, îl avertiză Ciucin.

Arkadi îl ignoră şi se duse în biroul lui din spate. Belov merse după el. Belov era cel mai vârstnic anchetator. Nutrea ceva numit de el însuşi „o afecțiune neabătută" pentru Arkadi. Biroul era de trei metri pe patru, avea o fereastră cu două canaturi şi mobilier din lem de pin, înconjurat de pereți împodobiți cu hărți rutiere şi de transport şi cu o neobişnuită fotografie a lui Lenin şezând într-un scaun pliant de grădină.

— Eşti prea dur cu Ciucin, spuse Belov.

— E un porc.

— Este util, zise Belov scărpinându-se în părul rar, tuns scurt. Toți ne specializăm.

— N-am spus că porcii n-ar fi utili.

— Asta ziceam şi eu. El se ocupă de scursorile societății.

Vsevolod Belov, cel cu nenumărate costume lălâi. O minte ciuruită de Marele Război Patriotic, la fel ca un zid izbit de un tir de mitralieră. Degete zbârcite de vârstă. Un reacționar din instinct, cu suflet mare. Când Belov bodogănea despre „banditii chinezi", Arkadi ştia că la graniță se desfăşurau mobilizări. Când Belov vorbea despre „jidani", erau închise sinagogi. Când avea îndoieli cu privire la o problemă socială, se putea duce la Belov.

— Unchiule Seva, cine îşi vopseşte părul şi poartă jachetă sport cu etichetă străină falsă?

— Un ghinion, zise Belov cu părere de rău. Îmi pare a fi vorba de muzicanți sau huligani. Punk rock. Jazz. Genul ăsta. De la ei n-o să obții cooperare.

— Uimitor. Atunci, tu crezi că despre huligani e vorba.

— Inteligent cum eşti, tu ar trebui să ştii mai bine ca mine. Dar da, de nerozii cum ar fi vopsitul părului sau

etichetele false sunt în stare doar huliganii sau cineva cu puternice înclinații muzicale sau huliganice.

— Trei împuşcați cu aceeaşi armă. Hăcuiți cu un cuțit. Fără acte. Pribluda vine primul să adulmece corpurile. Asta îți aminteşte de ceva?

Belov îşi trase bărbia spre piept şi fața i se încreți ca un evantai.

— Diferendele de ordin personal dintre organele de justiție nu ar trebui să interfereze cu activitatea instituțiilor, zise el.

— Îți aminteşti?

— Cred... începu Belov şi vocea îi tremură. Cred că, fiind vorba de huligani, probabil a avut loc o răfuială între bande rivale.

— Ce răfuială între bande? Ai tu cunoştință despre asemenea răfuieli în Moscova? În Siberia sau Armenia poate, dar aici?

— Ştiu doar că un anchetator care se abține de la speculații şi care nu pierde din vedere faptele nu e condus niciodată pe piste false, insistă Belov.

Arkadi îşi lăsă mâinile pe masă şi zâmbi.

— Mulțumesc, unchiule. Ştii că prețuiesc mereu părerea ta.

— Aşa e mai bine, spuse uşurat Belov, îndreptându-se spre uşă. Ai vorbit cu tatăl tău de curând?

— Nu.

Arkadi întinse pe masă rapoartele preliminare de autopsie şi trase maşina de scris mai aproape.

— Salută-l din partea mea când îl vezi. Să nu uiți.

— Bine.

Rămas singur, Arkadi îşi scrise raportul preliminar de anchetă:

Procuratura Oraşului Moscova, Moscova, URSS

Crima – omucidere. Victime – 2 bărbați neidentificați, 1 femeie neidentificată. Locul – Parcul cultural şi recreațional

Gorki, raionul Octobriskaia. Raport întocmit de – Miliție.

La 6.30 dimineața, un milițian care patrula prin colțul sud-vestic al Parcului Gorki a găsit ceea ce păreau a fi trei cadavre, într-o poiană, la aprox. 40 metri nord de cărare, paralel cu strada Donskoi şi cu râul. La 7.30, ofițeri de miliție, ofițeri de la Securitatea Statului şi subsemnatul au examinat trei cadavre înghețate.

Deoarece erau înghețate, putem afirma acum doar că victimele au fost ucise cândva în această iarnă. Toate trei au fost împuşcate în inimă. Cei doi bărbați au fost împuşcați şi în cap.

Toate cele 5 gloanțe recuperate au fost trase din aceeaşi armă de 7,65 mm. Nu au fost descoperite tuburile.

Victimele purtau patine. Asupra lor nu s-au găsit acte de identitate, bani sau alte obiecte. Identificarea va fi îngreunată de faptul că au fost mutilate prin înlăturarea pielii de pe față şi a buricelor de la degete. Rapoartele – serologic, stomatologic, balistic, cromatografic, necropsic şi al examinării care urmează să se desfăşoare la fața locului – vor fi emise şi a fost demarată căutarea persoanelor care ar fi putut cunoaşte victimele sau zona parcului.

Se poate presupune că e vorba despre o crimă cu premeditare. Trei persoane au fost ucise rapid cu o singură armă, toate obiectele personale au fost îndepărtate, în mijlocul celui mai aglomerat parc din oraş, s-au luat măsuri extreme pentru îngreunarea identificării lor fizice.

Notă: Unul dintre bărbații morți îşi vopsea părul şi celălalt purta o jachetă cu etichetă străină falsă, posibile semne ale practicării unei activități antisociale.

Renko, A.V.
Anchetator-şef

Când Arkadi tocmai îşi recitea străveziul raport, detectivii Pavlovici şi Fet ciocăniră şi intrară, Paşa aducând cu el o valiză.

— Mă întorc imediat, spuse Arkadi şi îşi luă jacheta pe el. Ştii ce ai de făcut, Paşa.

Arkadi trebuia să coboare în stradă ca să poată intra în partea de clădire destinată procuraturii. Procurorul era un personaj învestit cu o neobişnuită autoritate. El supraveghea toate anchetele criminalistice, reprezentând deopotrivă statul şi apărarea. Arestările trebuiau aprobate de procuror, sentințele curții îi erau supuse analizei şi apelurile erau inițiate doar de el. Procurorul se implica în procesele civile după bunul său plac, stabilea legalitatea directivelor conducerii locale şi, în acelaşi timp, decidea în cazul proceselor şi al cererilor reconvenționale de milioane de ruble, atunci când o fabrică livra bucşe în loc de buloane unei alte fabrici. Indiferent cât de însemnat sau de mărunt era cazul, criminalii, judecătorii, primarii şi directorii de fabrici îi dădeau cu toții socoteală doar lui. Iar el îi dădea socoteală doar procurorului general.

Procurorul Andrei Iamskoi era la masa lui de lucru. Era ras în cap, țeasta rozalie contrastând puternic cu uniforma de un albastru-închis împodobită cu o stea aurie de general, croită la comandă pentru a-i putea cuprinde pieptul şi brațele masive. Nasul şi pomeții-i erau puhavi, iar buzele-i erau groase şi albicioase.

— Aşteaptă.

Continuă să citească ziarul de pe masă.

Arkadi se opri pe un covor verde, la trei metri de birou. Pe pereții lambrisați erau atârnate fotografii cu Iamskoi conducând o delegație de procurori la o întâlnire oficială cu Secretarul General Brejnev, dând mâna cu Secretarul General, vorbind la o conferință internațională a procurorilor, în Paris, înotând la Silver Grove şi – cu totul deosebit – remarcabilul său portret apărut în *Pravda* în timp ce susținea un apel în fața Plenului Curții Supreme în favoarea unui muncitor acuzat pe nedrept de crimă. În spatele procurorului era o fereastră acoperită cu draperii maro din catifea italienească. Se vedeau pistruii cafenii care spuzeau

craniul lucios al lui Iamskoi, deşi lumina zilei scădea deja în spatele draperiilor.

— Da?

Iamskoi întoarse ziarul pe cealaltă parte şi ridică privirea. Avea ochi deschişi la culoare, asemenea unor diamante cu ape. Ca de fiecare dată, vorbea atât de încet, încât trebuia să te concentrezi ca să-l poți auzi. Concentrarea era elementul-cheie în ceea ce-l privea pe Iamskoi. La această concluzie ajunsese Arkadi cu mult timp în urmă.

Arkadi făcu un pas înainte ca să aşeze raportul pe masă, după care se retrase. Concentrează-te: cine eşti exact şi ce ai de spus? Defineşte precis ce beneficii aduci tu societății.

— Maiorul Pribluda a fost de fată. Nu i-ai amintit numele.

— Mai lipsea puțin şi se uşura pe cadavre. A distrus toate dovezile posibile şi apoi a şters-o. A sunat cumva ca să ceară să-mi fie luat cazul?

Iamskoi îşi îndreptă privirea spre Arkadi.

— Dumneata eşti anchetator-şef la secția de omucideri, Arkadi Vasilievici. De ce ar cere una ca asta?

— Am avut o problemă cu tovarăşul maior, nu cu multă vreme în urmă.

— Ce problemă? KGB-ul şi-a afirmat jurisdicția, aşa încât chestiunea s-a încheiat cu bine.

— Scuzați-mă, dar astăzi am găsit trei tineri care au fost executați într-un parc public de către un trăgător expert, folosind un pistol de 7,65 mm. Singurele arme la care moscoviții au acces sunt cele de armată, de 7,62 sau 9 mm, nicidecum una precum cea cu care s-au comis crimele. De asemenea, victimele au fost mutilate. Până acum, raportul meu nu avansează nicio concluzie.

— În ce privință?

Iamskoi ridică din sprâncene.

— În nicio privință, răspunse Arkadi după un scurt moment de tăcere.

— Mulțumesc, zise Iamskoi.

Asta spunea când te punea pe liber.

Arkadi era la uşă, când procurorul vorbi din nou, parcă amintindu-şi ceva în ultima clipă.

— Toate procedurile vor fi respectate. Dumneata nu trebuie să bagi în seamă excepțiile, cele care, de fapt, doar întăresc regula.

Arkadi înclină din cap şi plecă.

Fet şi Paşa lipiseră pe perete o hartă a Parcului Gorki, schița scenei crimei, făcută de Levin, fotografii cu cadavrele şi rapoartele de autopsie. Arkadi se trânti în scaunul său şi deschise un pachet nou de țigări. Scăpără trei chibrituri până să se aprindă unul. Puse cele trei bețe rupte şi pe cel ars în mijlocul mesei. Fet îl privi încruntat. Arkadi se ridică, luă de pe perete fotografiile cu cadavrele şi le puse într-un sertar. Nu simțea nevoia să privească fețele acelea. Se întoarse la scaunul său şi începu să se joace cu chibriturile.

— Ați luat vreo mărturie până acum?

Paşa deschise un carnețel.

— Zece ofițeri de miliție care nu ştiu nimic. La o adică, probabil că şi eu am patinat iarna asta de vreo cincizeci de ori pe lângă poiana aia.

— Bine, încercați la vânzătorii de mâncare. Bătrânele alea observă multe lucruri care le scapă milițienilor.

În mod clar, Fet nu era de acord cu asta. Arkadi se uită la el. Când era cu capul descoperit, urechile lui Fet se depărtau de țeastă în ceea ce Arkadi bănuia că era unghiul arhitectural perfect pentru a susține ochelarii aceia cu rame de oțel.

— Ai fost de față când s-a găsit ultimul glonț? îl întrebă Arkadi.

— Da, să trăiți. PG1-A a fost recuperat din pământ chiar acolo unde fusese capul lui PG1, primul bărbat.

— Fir-ar al dracului! Când naiba o să avem nişte nume pentru cele trei cadavre, şi nu doar Unu, Doi şi Trei?

Paşa şterpeli o ţigară de la Arkadi.

— Cum ar fi? întrebă Arkadi.

— Un chibrit? întrebă Paşa.

— Parcul Gorki Unu, Parcul Gorki Doi... începu Fet.

— A, fii serios, zise Paşa clătinând din cap. Mersi, îi spuse lui Arkadi şi expiră. Parcul Gorki Unu? Ăla e individul masiv? Hai să-i spunem Musculosul.

— Nu e destul de literar, opină Arkadi. Bestia. Frumoasa, pentru femeie. Bestia, pentru tipul masiv. Sfrijitul, pentru cel pirpiriu.

— Avea de fapt păr roşcat, zise Paşa. Roşcovanul.

— Frumoasa, Bestia şi Roşcovanul. Asta-i prima noastră hotărâre importantă, tovarăşe detectiv Fet, spuse Arkadi. Ştie cineva ce au mai aflat cei de la laborator despre patinele alea?

— Patinele ar putea fi o pistă falsă, sugeră Fet. Mi se pare foarte greu de crezut că trei oameni ar putea fi împuşcaţi în Parcul Gorki fără ca nimeni să nu audă nimic. E posibil ca victimele să fi fost împuşcate altundeva, apoi să li se fi pus patinele în picioare şi să fi fost transportate în parc noaptea.

— Sunt de acord, e foarte greu de crezut că trei oameni ar putea fi împuşcaţi în Parcul Gorki fără ca nimeni să nu audă nimic, spuse Arkadi. Dar e imposibil să încalţi cu patine un mort. Încearcă odată, când ai timp. În acelaşi timp, singurul loc unde nu ţi-ai dori să te descotoroseşti de trei cadavre, în orice moment al zilei sau al nopţii, este Parcul Gorki.

— Voiam doar să-ţi aflu părerea despre varianta asta, zise Fet.

— Excelent lucrat, îl asigură Arkadi. Acum hai să aflăm ce a mai descoperit Liudin.

Sună la laboratorul de pe strada Kiselni. La a douăzecea sonerie, răspunse centrala şi îi făcu legătura cu Liudin.

— Tovarăşe colonel, eu... apucă să spună înainte să fie deconectat.

Formă numărul din nou. Nu mai răspunse nimeni din laborator. Se uită la ceas. Patru şi douăzeci: era timpul ca operatorii să închidă centrala, pregătindu-se să plece acasă la cinci. Detectivii aveau să plece şi ei curând. Paşa să ridice greutăți. Fet? Acasă la mămica, sau întâi la Pribluda?

— Poate au fost împuşcați altundeva şi transportați în parc noaptea.

Anchetatorul dădu chibriturile deoparte.

Fet se ridică.

— Dar tocmai ai spus că nu a fost aşa. De asemenea, îmi amintesc că am găsit ultimul glonț în pământ, ceea ce demonstrează că au fost împuşcați acolo.

— Ceea ce demonstrează că victima, moartă sau în viață, a fost împuşcată în cap acolo, spuse Arkadi şi puse un chibrit înapoi în mijlocul mesei. Nu s-a găsit niciun tub de cartuş. Dacă s-a folosit o armă automată, trebuia ca tuburile să fi fost împrăştiate pe jos.

— Poate le-a cules după aceea, protestă Fet.

— De ce? Poți identifica o armă după glonț la fel de uşor ca după tuburi.

— Poate a tras de la distanță.

— N-a tras, zise Arkadi.

— Poate s-a hotărât să le culeagă gândindu-se că, dacă le găseşte cineva, va porni în căutarea unui cadavru.

— Arma o purta sub haină, nu o vântura la vedere, zise Arkadi uitându-se într-o parte. Arma şi cartuşele din încărcător sunt calde de la început. Tuburile goale, încălzite şi mai tare de explozie, ar fi topit zăpada la atingere, afundându-se în ea înainte ca victimele însele să fie acoperite.

Un lucru mă uimeşte, însă, zise și se uită la Fet. De ce crezi că n-a fost decât un singur trăgător?

— A fost o singură armă.

— Că s-a tras cu o singură armă e ceea ce ştim deocamdată. Îți imaginezi ce greu i-ar fi unui singur ucigaş să convingă trei victime să stea nemişcate, la mică distanță, în timp ce deschidea focul? Doar dacă nu mai erau alți oameni înarmați cu el. De ce credeau victimele că sunt într-o situație aşa dificilă, încât nici n-au încercat să fugă? Bine, o să-l prindem pe asasin. Abia am început, mai avem să descoperim multe lucruri. O să-l prindem pe grăsanul ăla nenorocit!

Fet nu întrebă de ce era grăsan.

— Oricum, încheie Arkadi, a fost o zi lungă. Programul vostru s-a încheiat.

Fet plecă primul.

— Uite cum pleacă păsărica noastră, spuse Paşa, urmându-l.

— Sper că-i un papagal.

Rămas singur, Arkadi sună la sediul de pe Petrovka pentru a trimite o circulară națională, la vest de Urali, cerând informații despre crime comise cu arme de foc. Făcu asta doar ca să îl mulțumească pe comisarul de miliție. Apoi încercă să sune iarăşi la şcoală. Tovarăşa profesoară Renko, i se spuse, conducea o şedință critică pentru părinți şi nu putea veni la telefon.

Ceilalți anchetatori plecau, trăgându-şi hainele pe ei şi afişând expresii pe care se citea că se duc acasă. Haine serioase, gândi Arkadi în timp ce privea din capul scărilor. Hainele lor sovietice, mai bune decât ale unui muncitor de rând. Nu îi era foame, dar îl atrăgea ideea de a mânca ceva. Simțea nevoia să facă o plimbare. Îşi luă haina şi ieşi.

Porni spre sud şi merse până la gara Paveleţki, unde picioarele îl purtară într-o cantină în care serveau, în regim de bufet, morun şi cartofi cu oțet. Arkadi se duse la bar şi

comandă o bere. Celelalte scaune erau ocupate de muncitori feroviari şi soldaţi tineri şi tăcuţi, care se îmbătaseră cu şampanie: chipuri posace între sticle de malahit.

Împreună cu berea îi fu adusă o felie de pâine cu unt şi un caviar gri, lipicios.

— Ce-i asta?

— Ceva rupt din rai, spuse şeful cantinei.

— Nu există rai.

— Dar aici e raiul.

Şeful zâmbi, arătându-şi gura plină de dinţi din fier. Întinse mâna şi împinse caviarul mai aproape de Arkadi.

— Mda, astăzi n-am citit ziarul, recunoscu Arkadi.

Nevasta şefului, o piticanie în uniformă albă, veni din bucătărie. Când îl văzu pe Arkadi, zâmbi atât de larg – obrajii i se împliniră, făcând să-i iasă în evidenţă ochii vii – încât păru aproape frumoasă. Bărbatul ei stătea mândru alături.

Aceştia erau Vîşkov F.N. şi Vîşkova I.L. În 1946, ei înfiinţaseră un „centru de activitate antisovietică", gestionând o librărie de cărţi rare, unde se găseau opere de Montaigne, Apollinaire şi Hemingway. În urma unui „interogatoriu dur", Vîşkov rămăsese infirm, iar soţia lui – mută. (Încercase să se sinucidă bând leşie.) Li se dăduse ceea ce la vremea aceea lumea numea în glumă „bilete de 25 de ruble": douăzeci şi cinci de ani de muncă silnică într-un lagăr. Acesta era gradul de umor într-un timp când Securitatea şi Miliţia erau una şi aceeaşi instituţie. În 1956, soţii Vîşkov fuseseră eliberaţi şi li se dăduse chiar şansa de-a gestiona o nouă librărie, dar ei refuzaseră.

— Tu te ocupai de o cantină, lângă circ, parcă, zise Arkadi.

— Au descoperit că eu şi soţia mea munceam acolo cu încălcarea normelor în vigoare. Ea vine aici să mă ajute doar în timpul liber, spuse Vîşkov făcând cu ochiul. Uneori vine să dea o mână de ajutor şi băiatul.

— Mulţumită ţie, zise tovarăşa Vîşkova pe muteşte.

Dumnezeule, se gândi Arkadi. Aparatul de stat acuză doi oameni nevinovați, îi răpeşte trimițându-i într-un lagăr de concentrare, îi torturează, le smulge sufletul, iar când un individ din acelaşi aparat de stat îi tratează doar cu puțină decență, se arată bucuroşi peste măsură. Ce drept avea el să primească fie şi-o singură vorbă bună din partea lor? Îşi mâncă felia de pâine cu caviar, îşi bău berea şi ieşi din cantină cât de repede putu s-o facă fără a părea lipsit de politețe.

Recunoştința era un câine care se ținea scai de el. După câteva străzi încetini pasul, pentru că aceea era una dintre orele lui preferate, când seara era de-un negru palpabil, ferestrele erau mici şi luminate, iar chipurile de pe stradă – luminate precum ferestrele. În acel moment al zilei avea impresia că se putea afla în orice ipostază a Moscovei din ultimele cinci secole şi nu ar fi fost surprins la auzul sunetului de copite prin noroi. În vitrina unui magazin, păpuşele uzate reprezentau mici pionieri perfecți; un Sputnik cu baterie dădea ocol unei lămpi în formă de lună pe care scria „Priveşte spre viitor!"

Întors la birou, Arkadi se postă în fața fişetului şi căută printre dosare. Începu cu omorurile comise cu armă de foc.

Omor. Un strungar se întoarce acasă şi îşi găseşte soția trăgându-şi-o cu un ofițer de marină. Se iscă o luptă şi strungarul foloseşte arma ofițerului împotriva acestuia. Judecătorul a luat în considerate faptul că ofițerul nu ar fi trebuit să poate arma la el, că acuzatul era, după mărturia reprezentanților sindicatului său, un muncitor sârguincios şi că se căia pentru ceea ce făcuse. Sentința: zece ani cu privare de libertate.

Omor calificat. Doi bișnițari se încaieră pornind de la împărțirea profiturilor şi amândoi sunt luați prin surprindere, unul dintre ei mortal, atunci când un pistol Nagurin ruginit se dovedeşte funcțional. Profitul este circumstanța agravantă. Sentința: moarte.

Atac armat. (Halal atac.) Un băiat amenință un bețiv cu un pistol de lemn şi îl jefuieşte de două ruble. Sentința: cinci ani.

Arkadi frunzări dosarele de omoruri banale, căutând crime pe care era posibil să le fi uitat, asasinate care trădau o planificare atentă şi o cutezanță calculată. Când se foloseau însă cuțite, barde, bâte şi strangularea manuală, atenția sau calculul rece erau minime. În trei ani ca anchetator-adjunct şi doi ca anchetator-şef, întâlnise mai puțin de cinci omoruri care să depăşească stupiditatea unui joc de copii sau în urma cărora ucigaşul să nu se fi predat singur miliției, beat, făcând paradă de faptele sale sau căindu-se. Ucigaşul rus avea o mare credință în inevitabilitatea capturării sale şi nu îşi dorea decât un moment în lumina reflectoarelor. Ruşii câştigau războaie pentru că se aruncau în fața tancurilor, mentalitate care nu-i slujea deloc unui criminal de geniu.

Arkadi renunță şi închise fişetul.

— Băi, băiete!

Nikitin deschise uşa fără să bată și îşi vârî capul înăuntru. Intră apoi cu totul şi se aşează pe masa lui Arkadi. Anchetatorul-şef pentru legătura cu guvernul avea fața rotundă şi părul rar, iar când era beat zâmbea, mijindu-şi ochii de parcă ar fi fost asiatic.

— Lucrezi peste program?

Oare Nikitin voia să spună că Arkadi lucra din greu, prea mult, inutil, cu spor, că Arkadi era deştept ori un prost? Nikitin lăsa să se înțeleagă orice.

— Ca şi tine, zise Arkadi.

— Eu nu lucrez, eu te verific pe tine. Uneori am impresia că n-ai învățat nimic de la mine.

Ilia Nikitin era anchetator-şef la omucideri dinaintea lui Arkadi şi, atunci când era treaz, era cel mai bun anchetator din câți cunoscuse Arkadi vreodată. Dacă nu era votca, ar fi fost numit de mult procuror, dar pentru Nikitin votca era

ca aerul pe care îl respira. O dată pe an, galben de icter, era trimis la o stațiune din Soci.

— Să fii convins că ştiu întotdeauna ce coci, Vasilievici. Sunt mereu cu ochii pe tine şi pe Zoia.

La un sfârşit de săptămână, când Arkadi era plecat, Nikitin încercase să ajungă în pat cu Zoia. La întoarcerea lui Arkadi, Nikitin ceruse să fie trimis de urgență la Soci, de unde îi expediase zilnic scrisori lungi de pocăință.

— Vrei cafea, Ilia?

— Cineva trebuie să te apere de tine însuți. Iartă-mă, Vasilievici – Nikitin insista să-i folosească numele de familie într-un fel condescendent – dar sunt, poate – deşi ştiu că nu eşti de acord –, puțintel mai inteligent sau mai experimentat, ori măcar mai aproape de surse importante decât tine. Nu vreau să-ți critic prin asta activitatea, căci activitatea ta este bine-cunoscută şi cu greu ar mai putea suferi îmbunătățiri.

Nikitin își lăsă capul pe o parte, rânjind, cu o şuviță de păr ud lipită de obraz, emanând ipocrizie tot aşa cum un animal emană miros, şi adăugă:

— Doar că tu nu vezi imaginea de ansamblu.

— Noapte bună, Ilia.

Arkadi îşi luă paltonul pe el.

— Spun doar că sunt minți mai luminate decât a ta. Scopul nostru e să ne împăcăm. Zi de zi împac politica guvernului cu legalitatea socialistă. Când este emisă o directivă pentru demolarea caselor muncitorilor, în scopul ridicării unor blocuri cu apartamente pe care muncitorii să şi le permită, discutăm, poate, despre încălcarea drepturilor muncitoreşti. Iamskoi mă consultă, partidul mă consultă, primarul Promîslov mă consultă, pentru că eu ştiu să împac aceste aparente contradicții.

— Nu există nicio contradicție?

Arkadi îl conduse pe Nikitin în hol.

— Între muncitori şi stat? Acesta e un stat muncitoresc. Ceea ce slujeşte statul îi slujeşte şi pe ei. Demolându-le casele, le protejăm drepturile. Pricepi? Reconciliere.

— Nu înțeleg.

Arkadi încuie uşa.

— Dintr-un punct de vedere corect, nu există nicio contradicție, şopti Nikitin aspru, lunând-o pe scări în jos. Asta nu vei înțelege tu niciodată.

Arkadi merse cu o maşină de serviciu până la prima şosea de centură şi de acolo porni spre nord. Moskvici era o maşină leneşă, cu motor slab, dar nu i-ar fi displăcut să aibă şi el una. De-acum, traficul consta cu precădere din taximetre. Gândul îi stătea la maiorul Pribluda, care încă nu închisese ancheta. Gheața se desprindea de roțile din față ale maşinilor şi exploda în lumina farurilor sale.

Taximetrele întoarseră spre gările din Piața Komsomol. Arkadi merse mai departe către strada Kalancevskaia, la numărul 43. Acolo se găsea Tribunalul Orăşenesc, o clădire veche ce părea în plin proces de ruinare din cauza luminii înşelătoare a felinarelor căzând peste cărămidă. Existau şaptesprezece Tribunale Populare în tot oraşul, dar crimele grave erau judecate la Tribunalul Orăşenesc, aşa încât avea onoarea de-a fi păzit de Armata Roşie. Arkadi le arătă actul de identitate celor doi soldați adolescenți de pe trepte. La subsol surprinse un caporal care adormise cu capul pe masă.

— Mă duc în cuşcă.

— Acum?

Caporalul sări în picioare şi îşi încheie nasturii mantalei.

— Când nu te deranjez.

Arkadi îi înmânână inelul cu chei şi pistolul automat pe care caporalul le lăsase pe masă.

Cuşca era un grilaj metalic care îngrădea zona pentru depozitarea dosarelor din subsolul tribunalului. Arkadi deschise sertarele pentru decembrie şi ianuarie, în timp

ce caporalul îl privea în poziție de drepți din afara cuştii, întrucât anchetatorul-şef deținea un grad echivalent cu cel de căpitan.

— Ce-ar fi să pregăteşti nişte ceai pe plită pentru amândoi? sugeră Arkadi.

Căuta un par pe care să i-l vâre în fund lui Pribluda. Una era să ai trei cadavre şi să îl suspectezi pe maior şi alta să găseşti trei condamnați care fuseseră luați de la Tribunalul Orăşenesc şi duşi în custodia KGB-ului. Trecu de la o fişă la alta, respingând persoanele prea tinere sau prea bătrâne, verificând istoricul angajărilor şi starea civilă. Nimeni nu se plânsese de lipsa celor trei – nici de la sindicat, nici de la vreo fabrică sau din vreo familie – de luni de zile.

Cu o cană de ceai fierbinte, trecu la luna februarie. O problemă era că, în vreme ce crimele importante – omoruri, atacuri şi jafuri – se judecau toate la Tribunalul Orăşenesc, anumite cazuri în care era interesat şi KGB-ul – cele de dizidență politică şi parazitism social – erau uneori audiate la Tribunalul Popular, unde prezența publicului era mai uşor de controlat. Pereții de la subsol străluceau de condens. Oraşul era străbătut de multe râuri: Moscova, Setun, Kamenka, Sosenka, Iauza şi, în partea de nord, Kliazma.

Cu şase săptămâni înainte, două cadavre fuseseră găsise pe malul râului Kliazma, la două sute de kilometri est de Moscova, în apropiere de Bugoliubovo, un sat de cultivatori de cartofi. Cel mai apropiat oraş era Vladimir, dar nimeni de la procuratura de acolo nu deschisese vreo anchetă; erau cu toții „bolnavi". Procurorul general numise un anchetator-şef de la Moscova.

Era frig. Victimele erau doi tineri cu fețe albe şi gene înghețate, cu pumnii înțepeniți pe bruma de pe mal. Aveau gurile căscate ciudat, iar hainele şi pieptul le erau despicate, răni teribile care abia dacă sângeraseră. Autopsia efectuată de Levin scosese la iveală faptul că ucigaşul extrăsese

gloanțele care provocaseră de fapt moartea victimelor. Levin mai găsise urme de cauciuc şi vopsea roşie pe dinții celor doi morți şi aminat de sodiu în sânge, moment în care Arkadi înțelesese ce boală insidioasă îi răpusese pe anchetatorii locali. La marginea satului Bugoliubovo se găsea, fără a fi marcat pe hărți, chit că avea mai mulți locuitori decât satul, Izolatorul Vladimir, o închisoare pentru condamnații politici ale căror idei erau prea molipsitoare chiar şi pentru lagărele de muncă, iar aminatul de sodiu era un narcotic folosit în Izolator la calmarea acelor suflete periculoase.

Arkadi ajunsese la premisa că victimele erau deținuți care, după ce fuseseră eliberați din Izolator, fuseseră ucişi de foştii colegi de grupare. Când conducerea închisorii refuzase să îi accepte apelurile telefonice, ar fi putut consemna cazul ca „în aşteptare" sub jurisdicția din Vladimir. Asta nu i-ar fi afectat dosarul şi, oricum, toată lumea ştia că voia să se întoarcă acasă. În schimb, îşi îmbrăcase uniforma de anchetator-şef, se prezentase la închisoare, solicitase şi consultase registrul de eliberări şi descoperise că, deşi niciun deținut nu fusese eliberat, cu o zi înaintea descoperirii cadavrelor, doi indivizi fuseseră încredințați în custodia unui anume maior Pribluda în vederea interogării de către KGB. Arkadi îi telefonase lui Pribluda, care respinsese din prima ideea că ar fi avut de-a face cu prizonierii.

Din nou, ancheta s-ar fi putut împotmoli acolo. În schimb, Arkadi se întorsese la Moscova, îi făcuse o vizită lui Pribluda la biroul lui de la dărăpănatul sediu al KGB-ului de pe strada Petrovka şi găsise pe masa maiorului două mingi de cauciuc roşu prezentând urme eliptice. Arkadi lăsase un bilet în locul acestora şi le dusese la laborator, unde se descoperise că urmele se potriveau punct cu punct cu amprenta dentară a victimelor.

Pribluda trebuie să-i fi dus pe cei doi deținuți drogați direct pe malul râului, apoi le îndesase mingile de cauciuc în gură ca să îi împiedice să strige, îi împuşcase, culesese de pe jos tuburile de cartuş goale şi, folosind un cuțit cu lamă lungă, scosese plumbii care l-ar fi dat de gol. Își imaginase, poate, că oamenii vor părea înjunghiați. Morți fiind, abia dacă sângeraseră. Corpurile lor sfâşiate înghețaseră repede.

Arestările trebuiau aprobate de procuror. Arkadi i se adresase lui Iamskoi, acuzându-l pe Pribluda de omor şi cerând un mandat de percheziție pentru biroul şi casa lui Pribluda, suspectând că acolo va găsi arme de foc şi un cuțit. Arkadi era alături de procuror când acesta primise un telefon prin care era informat că, din motive de securitate, KGB-ul va prelua cazul cadavrelor găsite pe malul râului Kliazma. Toate rapoartele şi dovezile trebuiau predate tovarăşului maior Pribluda.

Pereții plângeau. În afara râurilor de suprafață, antice râuri subterane sfredeleau oraşul, curenți orbi şi nevăzuți care îşi pierdeau direcția. Uneori, iarna, jumătate dintre pivnițele Moscovei plângeau.

Arkadi puse fişele la loc.

— Ați găsit ce căutați? întrebă neliniştit caporalul.

— Nu.

Caporalul salută încurajator.

— Se spune că lucrurile arată întotdeauna mai bine dimineața.

Regula cerea ca Arkadi să ducă maşina înapoi în parcarea de serviciu. El merse acasă, însă. Era trecut de miezul nopții când intră într-o curte de pe strada Taganskaia, în partea de est a oraşului. La etajul al doilea ieşeau în afară balcoane din lemn grosolan. Ferestrele apartamentului său erau întunecate. Arkadi intră în antreul comun, urcă scările şi descuie uşa cât de încet putu.

Se dezbrăcă în baie, se spălă pe dinți şi îşi luă hainele cu el când ieşi. Dormitorul era cea mai mare cameră din apartament. Pe masă era o combină stereo. Luă discul de pe platan şi citi eticheta în lumina slabă care intra pe geam: „Aznavour à l'Olympia". Lângă pick-up erau două pahare de apă şi o sticlă goală de vin.

Zoia dormea, părul ei auriu şi lung căzându-i peste umăr într-o singură cosiță. Cearşafurile miroseau a parfum Nopțile Moscovei. Când Arkadi se strecură în pat, ea deschise ochii.

— E târziu.

— Scuze. A avut loc o crimă. Trei crime.

Îi urmări privirea schimbându-se în timp ce înțelegea ce îi spusese.

— Huligani, murmură ea. De aceea le spun copiilor să nu mestece gumă. Încep cu guma de mestecat, apoi trec la muzica rock, apoi la marijuana şi apoi...

— Apoi?

Se aştepta ca ea să spună „la sex".

— Apoi la crimă.

Vocea ei se stinse, ochii i se închiseră, creierul trezindu-i-se doar cât să o ajute să rostească această regulă cardinală şi recăzând acum în confortul inconştienței. Enigma cu care dormea el.

Într-un minut, oboseala îl prinse din urmă pe anchetator şi adormi şi el. În somn înota printr-o apă neagră, înaintând la vale spre o apă şi mai neagră, dând larg şi puternic din brațe. Tocmai când se gândea să revină la suprafață, alături de el apăru o femeie frumoasă cu păr negru și lung, având tenul palid. În rochia ei albă, părea că zboară în jos. Ca de fiecare dată, femeia îi strânse mâna. Enigma pe care o visa el.

Capitolul 2

Goală, Zoia decojea o portocală. Avea un chip mare de copil, ochi albaştri neprihăniți, o talie subțire şi sâni mici cu sfârcuri cât nişte urme de vaccin. Părul ei pubian era ras, rămânând doar o dungă îngustă şi blondă, cât slipul de gimnastică. Avea picioare musculoase şi vocea puternică şi subțire.

— Experții ne spun că individualitatea şi originalitatea vor fi elementele cheie ale cercetării sovietice în viitor. Părinții trebuie să accepte noul *curriculum* şi noua matematică, ambele fiind paşi înainte pentru clădirea unei societăți şi mai dezvoltate.

Se opri să-l privească pe Arkadi, care se uita la ea şi îşi bea cafeaua pe pervaz.

— Ai putea cel puțin să faci exerciții.

Cu toate că era înalt şi subțire, prin maiou i se vedea un colăcel de grăsime, în jurul burții. Părul nepieptănat îi stătea pleoştit. Era vlăguit, îşi spuse el, precum cel care îl purta.

— Mă păstrez pentru comparația cu societățile şi mai dezvoltate, spuse el.

Femeia se aplecă peste masă ca să citească pasajele subliniate din *Gazeta profesorului,* adunând semințele de portocală în palmă odată cu cojile, mişcând tot timpul din buze.

— Dar individualismul nu trebuie să ducă la egoism şi carierism, spuse întrerupându-se ca să arunce o privire la Arkadi. Îți sună bine asta?

— Nu te lega de carierişti. Sunt prea mulți din aceştia în rândul moscoviților.

Când ea se încruntă şi se întoarse cu spatele, Arkadi îşi plimbă mâna pe scobitura adâncă a spatelui ei.

— Termină. Am de pregătit discursul ăsta.

— Când este? întrebă el.

— Astă-seară. Comitetul Regionalei de Partid alege un singur membru care va lua cuvântul la întâlnirea pe oraş de săptămâna viitoare. În orice caz, tocmai tu te-ai trezit să-i critici pe carierişti.

— Ca Schmidt?

— Da, răspunse ea după o clipă de gândire. Ca Schmidt.

Se retrase în baie şi prin uşa deschisă el o privi cum se spăla pe dinți, cum îşi mângâia abdomenul plat, cum îşi dădea cu ruj pe buze. Femeia se adresă oglinzii:

— Dragi părinți, responsabilitatea voastră nu se termină atunci când ziua de lucru se încheie. Oare egoismul deformează caracterul elevului din casa ta? Ai citit de curând statisticile cu privire la egoism şi copilul singur la părinți?

Arkadi coborî de pe pervaz ca să vadă articolul subliniat de ea. Titlul era „Nevoia de familii mai numeroase". În baie, Zoia scotea dintr-un blister o pastilă anticoncepțională. Pastile poloneze. Refuza să folosească steriletul.

Tovarăşi ruşi, procreați! cerea articolul. Fertilizați cât mai multe tinere rusoaice dacă nu vreți ca naționalitățile inferioare, oacheşii turci şi armeni, viclenii georgieni şi evrei, trădătorii estonieni şi letoni, cetele nomade de cazaci, tătari şi mongoli gălbejiți, înapoiații şi nerecunoscătorii uzbeci, oseții, circazienii, calmucii şi ciukcii să încline balanța demografică în defavoarea ruşilor albi şi educați... „Se vede astfel că familiile fără copii sau cu un singur copil, potrivite întrucâtva părinților muncitori din centrele urbane ale Rusiei europene, nu slujesc marele interes al societății dacă nu hrănim viitorul conducătorilor ruşi." Un viitor lipsit de ruşi! Incredibil, îşi spuse Arkadi în timp ce Zoia făcea întinderi pe bara de exerciții.

— ...elevul care a fost încurajat să fie original trebuie cu atât mai mult să fie educat riguros din punct de vedere ideologic.

Ridică piciorul drept la acelaşi nivel cu bara.

— Riguros. Viguros.

El se gândi la cete de asiatici oropsiți împleticindu-se pe străzile Palatului Pionierilor, cu brațele întinse, strigând: „Ne e foame de ruşi!“ „Scuze, ruşii s-au terminat“, strigă cineva din Palatul gol.

— ...patru, unu, doi, trei, patru.

Zoia îşi atinse genunchiul cu fruntea.

Pe peretele din spatele patului era lipit un poster rupt şi reparat de multe ori, înfățişând trei copii – unul african, unul rus şi unul chinez – şi sloganul „Un pionier este prietenul copiilor de toate naționalitățile!“ Zoia fusese copilul rus şi, odată cu celebritatea posterului, devenise celebru şi chipul ei frumuşel de rusoaică sadea. Prima dată când Zoia îi fusese arătată lui Arkadi la universitate, fusese prezentată ca „fata din posterul cu pionierii“. Încă arăta ca acel copil.

— Din contradicție se naşte sinteza, spuse. Originalitate combinată cu ideologie.

— De ce vrei să ții un discurs?

— Unul dintre noi trebuie să se gândească la cariera lui.

— Asta-i aşa de rău? o întrebă Arkadi cu subînțeles.

— Tu aduci o sută optzeci de ruble pe lună şi eu aduc o sută douăzeci. Un maistru de fabrică aduce acasă de două ori pe atâta. Un mecanic câştigă de trei ori mai mult. Nu avem televizor, maşină de spălat şi nici măcar haine noi pentru mine. Am fi putut primi una dintre maşinile uzate de la KGB – s-ar fi putut aranja.

— Nu mi-a plăcut modelul.

— Ai putea fi anchetator pentru Comitetul Central chiar în clipa asta dacă ai fi un membru de partid mai activ.

Când el îi atinse şoldul, muşchii de acolo se contractară, devenind tari ca marmura. Sânii îi erau albi şi fermi, cu vârfurile de-un roz-deschis. Exact această combinație de sex şi viață de partid era ilustrarea grafică a căsniciei lor.

— De ce te mai sinchiseşti să iei pastilele alea? Nu ne-am mai tras-o de luni de zile.

Zoia îl prinse de mijloc şi îl împinse, strângând cât de tare era în stare.

— În caz de viol, spuse.

Când Arkadi şi Zoia urcară în maşină, copiii împrăştiați în jurul girafei de lemn din curte le aruncară o ocheadă de sub glugile costumelor lor de iarnă. La a treia încercare, Arkadi reuşi să pornească motorul şi ieşi cu spatele pe Taganskaia.

— Nataşa ne-a rugat să mergem la țară mâine, zise Zoia, uitându-se țintă la parbriz. I-am spus că vom merge.

— Ți-am spus de invitația asta încă de săptămâna trecută şi atunci n-ai vrut să mergem, zise Arkadi.

Zoia îşi trase fularul peste gură. Era mai frig în maşină decât afară, dar ei nu îi plăcea să meargă cu geamul deschis. Stătea încotoşmănată în paltonul cel gros, cu căciula din blană de iepure pe cap, cu fularul în jurul gâtului şi cizmele în picioare. Şi învăluită în tăcere. La lumina roşie a semaforului, şterse parbrizul aburit.

— Îmi pare rău pentru prânzul de ieri, spuse el. Astăzi?

Ea îşi miji ochii şi îl privi pieziş. Fusese un timp, îşi amintea el, când petreceau ore întregi sub cearşafurile calde, iar geamul înghețat crea o atmosferă intimă. Însă nu-şi mai amintea despre ce discutau – recunoştea asta. Se schimbase el, oare? Se schimbase ea? Pe cine puteai să crezi?

— Aveam o întâlnire, răspunse ea într-un târziu.

— Toți profesorii, toată ziua?

— Doar eu şi doctorul Schmidt. Planificăm partea care îi revine clubului de gimnastică în cadrul paradei.

Ah, Schmidt. Păi, aveau aşa de multe în comun. La urma urmei, el era secretarul Comitetului Regional de Partid. Consilier pe lângă consiliul Komsomol al Zoiei. Gimnast. Colegialitatea în muncă nu putea să ducă decât la sentimente reciproce. Arkadi se împotrivi impulsului de a fuma o ţigară pentru că numai asta lipsea ca portretul soţului gelos să fie complet.

Când ajunseră la Şcoala 457, elevii tocmai se încolonau. Deşi copiii ar fi trebuit să poarte uniformă, cei mai mulţi purtau cravatele roşii de pionier la haine care le aparţinuseră mai întâi fraţilor mai mari, dar curate.

— O să întârzii.

Zoia sări repede din maşină.

— Bine.

Zăbovi cu mâna pe portieră încă o clipă.

— Schmidt spune că ar trebui să divorţez de tine cât încă mai pot, adăugă ea şi trânti portiera.

La intrarea în şcoală, elevii îi strigară numele. Zoia se uită înapoi la maşină şi la Arkadi, care îşi aprindea o ţigară.

În mod evident, o inversare a teoriei sovietice, gândi el. De la sinteză la contradicţie.

Anchetatorul îşi îndreptă gândurile spre cele trei crime din Parcul Gorki. Abordă problema din punctul de vedere al justiţiei sovietice. Justiţia, la fel ca orice şcoală, avea un scop educaţional.

Un exemplu. De obicei, beţivii erau ţinuţi doar peste noapte într-o secţie specială şi apoi li se făcea vânt spre casă. Când numărul beţivilor căzuţi în rigole – în pofida preţului tot mai mare al votcii – creştea pur şi simplu prea mult, se lansa o campanie educativă despre ororile alcoolismului, prin asta înţelegându-se că beţivii erau aruncaţi la răcoare. Furturile din fabrici erau constante şi extrem de numeroase; aceasta era latura capitalistă a industriei

sovietice. De regulă, acel director de fabrică atât de nepriceput încât să fie prins cu mâța în sac primea pe şest cinci ani, dar în timpul unei campanii împotriva furtişagurilor, era condamnat cu mare tam-tam la moarte prin împuşcare.

Obiceiurile KGB-ului nu erau cu nimic diferite. Izolatorul Vladimir servea ca unitate educațională pentru disidenții duri, „dar pe cocoşat nu-l mai îndreaptă decât mormântul", aşa că pentru cei mai îndârjiți duşmani ai statului exista o ultimă lecție. Arkadi aflase până la urmă că cele două cadavre găsite pe malul râului Kliazma erau ale unor agitatori recidivişti, fanatici de cea mai periculoasă speță: Martori ai lui Iehova.

Religia avea ceva ce transforma statul într-un câine turbat cu spume la gură. Doamne apără şi fereşte, îşi spuse Arkadi, deşi nu ştia unde auzise expresia aceasta. Întregul elan religios, piața de icoane, restaurarea de biserici – toate făcuseră conducerea politică să se dea peste cap ca un paranoic. Trimiterea misionarilor la închisoare nu făcea decât să le aducă neofiți. Era mai bună o lecție aspră, o minge roşie de gumă îndesată în gură, genul de final anonim care năştea, în cel mai bun caz, zvonuri sumbre, chiar şi râul înghețat al cărui curs fusese deturnat spre scopuri educaționale.

Parcul Gorki, pe de altă parte, nu era un mal îndepărtat; era chiar în inima oraşului. Până şi Pribluda trebuia să fi venit în vizită în Parcul Gorki în copilărie, pe când era un băiat grăsan, ori mai târziu, la picnicuri grobiene sau la agățat bădăran de fete. Chiar şi Pribluda ar fi trebuit să ştie că Parcul Gorki era destinat recreerii, nu educării. De asemenea, cadavrele erau vechi de câteva luni, nu zile. Lecția se pierduse, trecuse prea mult timp, devenise inutilă. Nu era vorba de acea dreptate la care Arkadi ajunsese să se aştepte şi pe care o detesta.

Liudin aştepta în spatele unei mese doldora de diapozitive şi fotografii cu specimene, plin de sine ca un magician înconjurat de cercuri şi eşarfe.

— Departamentul de criminalistică a făcut pe dracu-n patru pentru tine, tovarăşe anchetator-şef. Detaliile sunt fascinante.

Şi rentabile, pe deasupra, bănuia Arkadi. Liudin şterpelise suficiente chimicale cât să aprovizioneze un depozit personal, şi probabil chiar asta făcuse.

— Abia aştept.

— Cunoşti principiul cromatografiei de gaze, rezultatul unui gaz mobil şi al unui solvent material staționar...

— Vorbesc serios, spuse Arkadi. Abia aştept.

— Păi, făcu directorul laboratorului, suspinând, atunci nu mai pierdem vremea cu vorbe lungi: cromatograful a depistat în hainele tuturor celor trei victime mici particule de ghips şi rumeguş, iar pe pantalonii lui PG-2 o urmă vagă de aur. Am stropit hainele cu luminol, le-am introdus într-o cameră obscură şi am observat fluorescența care indică prezența sângelui. În mare măsură, sângele le aparținea victimelor, aşa cum era de aşteptat. Petele mai mici nu erau însă de la un om, ci sânge de pui sau de peşte. Am mai găsit şi un tipar foarte interesant.

Liudin ridică la lumină un desen al corpurilor îmbrăcate în poziția în care fuseseră găsite. Pe partea din față a corpului femeii aşezate pe spate era o zonă umbrită, la fel şi pe partea superioară a brațelor şi picioarelor bărbaților care o flancau.

— În zona întunecată, şi doar în zona întunecată, am găsit urme de carbon, grăsimi animale şi acid tanic. Cu alte cuvinte, după ce corpurile au fost acoperite parțial de zăpadă, probabil în răstimp de patruzeci şi opt de ore, au fost de asemenea acoperite cu un strat uşor de cenuşă de la un foc din apropiere.

— Incendiul de la Tăbăcăria Gorki, spuse Arkadi.

— Evident, spuse Liudin, neputându-şi reprima un zâmbet. În trei februarie, un incendiu izbucnit la Tăbăcăria Gorki a acoperit cu cenuşă o mare suprafaţă a districtului Octobriskaia. Între întâi şi doi februarie s-au depus treizeci de centimetri de zăpadă. Între trei şi cinci s-au depus douăzeci de centimetri. Dacă am fi putut păstra zăpada din poiană intactă, am fi putut chiar să detectăm un strat întreg de cenuşă. În orice caz, informaţiile astea ar trebui să ne ofere data comiterii crimei.

— Excelent lucrat, spuse Arkadi. Mă îndoiesc că mai trebuie să analizăm zăpada acum.

— Am analizat şi gloanţele. Toate au prezentat, în proporţii diferite, particule din hainele şi ţesutul victimelor. Glonţul marcat PG1-B prezenta, de asemenea, bucăţi de piele tăbăcită care nu provenea de la hainele victimei.

— Praf de puşcă?

— Deloc pe hainele lui PG1, dar urme vagi pe paltoanele lui PG2 şi PG3, indicând că au fost împuşcaţi de la mică distanţă, adăugă Liudin.

— Ba nu, indicând că au fost împuşcaţi după PG1, îl corectă Arkadi. Ceva despre patine?

— Nu sunt urme de sânge, ghips sau rumeguş. Sunt patine de-o calitate cam îndoielnică.

— Mă refeream la identificare. Oamenii îşi scriu numele pe patine, tovarăşe colonel. Aţi curăţat patinele ca să verificaţi asta?

Din biroul său de pe Novokuznețkaia, Arkadi spuse:

— Aceasta e poiana din Parcul Gorki. Tu – i se adresă lui Paşa – eşti Bestia. Tovarăşe detectiv Fet, tu eşti Roşcovanul, tipul uscăţiv. Acesta – aşează un scaun între ei – este Frumoasa. Eu sunt asasinul.

— Ai spus că s-ar putea să fi fost mai mulţi asasini, zise Fet.

— Da, dar de data aceasta încercăm să mergem de la mic la mare în loc să încercăm să facem faptele să se potrivească unei teorii.

— Bine. Eu sunt cam slab la teorie, mărturisi Paşa.

— Este iarnă. Am patinat împreună. Suntem prieteni sau cel puțin cunoştințe. Am părăsit traseul de patinaj, îndreptându-ne spre poiană. E aproape, dar nu se vede de pe cărare din cauza copacilor. De ce?

— Ca să discutăm, sugeră Fet.

— Ca să mâncăm! exclamă Paşa. De aceea patinează toți, ca să se poată opri să înfulece o plăcintă cu carne, nişte brânză, pâine şi gem, în mod sigur ca să consume nişte votcă sau coniac.

— Eu sunt gazda, continuă Arkadi. Eu am ales locul acesta. Eu am adus mâncare. Ne relaxăm, am dat nişte votcă pe gât şi ne simțim bine.

— Atunci ne omori? Tragi cu pistolul din buzunarul hainei? întrebă Fet.

— Probabil te-ai împuşca singur în picior, dacă ai încerca asta, răspunse Paşa. Te gândeşti la pielea aia de pe glonț, Arkadi. Uite, tu ai adus mâncarea. Nu ai fi putut aduce atâta în buzunare. Poate într-o geantă de piele.

— Împart mâncarea din geantă.

— Iar eu nu suspectez nimic când ridici geanta aproape de pieptul meu. Eu primul, pentru că eu sunt cel mai mare şi mai periculos.

Paşa încuviință cu o înclinare a capului – obiceiul lui atunci când era forțat să gândească.

— Bum!

— Corect. De aceea este piele pe primul glonț, nu însă şi praf de puşcă pe haina Bestiei. Praful de puşcă iese totuşi prin gaura din geantă la următoarele focuri.

— Zgomotul, obiectă Fet şi argumentul lui fu respins cu o fluturare de mână.

— Roşcovanul şi Frumoasa nu văd nicio armă, zise Paşa surescitat, încuviințând viguros din cap. Ei nu îşi dau seama ce se întâmplă.

— Mai ales dacă presupunem că sunt prieteni. Îndrept geanta spre Roşcovan.

Arkadi aținti degetul spre Fet.

— Bum!

Ținti spre scaun.

— De-acum, Frumoasa are timp să strige. Din cine ştie ce motiv, ştiu că nu o va face, ştiu că nu va încerca nici măcar să fugă.

Îşi aminti corpul fetei între cei doi bărbați.

— O omor. Apoi îi împuşc pe ceilalți doi în cap.

— Lovitura de grație. Foarte frumos, spuse Paşa aprobator.

— Şi mai mult zgomot, se aprinse Fet. Nu-mi pasă ce spui tu, dar a fost mult zgomot. Oricum, a împuşca pe cineva în gură nu-i o lovitură de grație.

— Tovarăşe detectiv, spuse Arkadi şi trase degetul înapoi, ai dreptate. Deci pe tine te împuşc dintr-un alt motiv, un motiv suficient de bun ca să-mi asum riscul de a mai trage de încă două ori.

— Şi care e motivul? întrebă Paşa.

— Aş vrea să ştiu şi eu. Acum îmi scot cuțitul şi vă tranşez fețele. Probabil că vârfurile degetelor le tai cu foarfeca. Pun totul înapoi în geantă.

— Ai folosit o armă automată, spuse Paşa şi inspiră. Face mai puțină gălăgie decât un revolver, iar tuburile sunt aruncate direct în geantă. De aceea nu am găsit niciunul în zăpadă.

— Ce moment din zi este? întrebă Arkadi.

— Târziu, răspunse Paşa. Aşa sunt mai puține şanse ca alți patinatori să treacă prin poiană. Poate că ninge – ninsoarea ar mai acoperi şi ea puțin zgomotul focurilor de armă. Când nu a nins în iarna asta? Deci e întuneric şi ninge atunci când tu ieşi din parc.

— Şi e mai puțin probabil ca cineva să mă vadă aruncând geanta în râu.

— Corect! aplaudă Paşa.

Fet se aşează pe scaun.

— Râul era înghețat, spuse el.

— Futu-i! zise Paşa şi îşi lăsă mâinile în jos.

— Să mergem să mâncăm, spuse Arkadi.

Pentru prima dată în două zile, avea poftă de mâncare.

Cantina de la stația de metrou de vizavi ținea o masă liberă pentru anchetatori. Arkadi ceru morun, castraveți în sos de smântână, salată de cartofi, pâine şi bere. Bătrânul Belov se alătură grupului şi începu să spună poveşti de război despre tatăl lui Arkadi.

— Asta era devreme, înainte să ne regrupăm, zise Belov, făcându-le cu ochiul lui urduros. Eu eram şoferul generalului şi conduceam un BA-20.

Arkadi îşi amintea povestea. BA-20 era un automobil blindat antic, constând dintr-o turelă boltită cu mitralieră, montată pe un şasiu Ford. În prima lună de război, grupul de trei BA-20 al tatălui său rămăsese blocat la o sută de kilometri în spatele liniilor germane şi când scăpase, se alesese cu urechile şi epoleții unui comandant de regiment SS.

Povestea cu urechile era haioasă. Ruşii acceptau violul şi masacrul ca atribute normale ale războiului. Aceştia erau încredințați, spre amuzamentul lor, că americanii luau scalpuri şi că germanii mâncau copii. Ceea ce făcea o țară de revoluționari care zguduiseră lumea întreagă să se crispeze de oroare era ideea că un rus putuse lua un trofeu uman. Era mai rău decât oribil; asta îi arăta proletarului invincibil, dar puțin anxios, singura pată mai întunecată decât celelalte: lipsa de cultură. Zvonul despre acele urechi îl urmărise pe general ca o umbră în cariera sa de după război.

— Zvonul despre urechi nu este adevărat, îi asigură Belov pe cei de la masă.

Arkadi îşi amintea de urechi. Atârnau ca nişte tăiței sfrijiți pe peretele biroului tatălui său.

— Chiar vrei să îi iau la întrebări pe toți vânzătorii? întrebă Paşa şi răsuci pe furculiță o bucată de carne rece. Nu spun altceva decât că vor să-i alungăm pe țigani din parc.

— Vorbeşte şi cu țiganii. Acum ştim data crimei, cândva la începutul lui februarie, spuse Arkadi. Şi află ce muzică de patinaj se auzea la difuzoare.

— Te vezi deseori cu tatăl tău, generalul? se trezi Fet să întrebe.

— Nu des.

— Mă gândesc la bieții băieți de la secția de miliție din parc, spuse Paşa. E o secție mică şi frumoasă – o cabană din lemn în toată regula, cu sobă caldă, cu de toate. Nu-i de mirare că nu ştiau de cadavrele dintre copaci. La secția unde vor fi trimişi vor avea prilejul să vadă şi mai mulți copaci, dar şi urşi polari şi eschimoşi.

Belov şi Fet îi atraseră atenția lui Arkadi. Spre surpriza sa, colegii lui dezaprobau cu fervoare Cultul Personalității.

— Vă referiți la tovarăşul Stalin? întrebă el.

Fet se făcu alb la față.

— Ne referim la Olga Korbut.

Sosi Ciucin. Anchetatorul-şef de la Cazuri Speciale era un amestec de trăsături dintre cele mai comune, un om de serie. Îi spuse lui Arkadi că Liudin sunase să-i dea un nume de pe patine.

Deasupra Moscovei mohorâte, pe marginea Dealurilor Lenin, se afla studioul Mosfilm. Erau şi alte studiouri în țară: Lenfilm, Tadjifilm, Uzbekfilm. Niciunul nu era însă la fel de mare ca Mosfilm şi nici la fel de celebru. Un demnitar venit în vizită era transportat cu limuzina de-a lungul zidului oranj-deschis al complexului, dincolo de poartă, la stânga, spre grădină. Apoi automobilul cotea brusc la

dreapta spre intrarea principală a pavilionului central de film, unde administratori, regizori celebri (întotdeauna cu ochelari groşi şi ţigări) şi actriţe docile, cu flori în mână, se aliniau să îl întâmpine. Era înconjurat de multe alte pavilioane uriaşe, fiecare adăpostind decoruri, clădiri de vizionare, clădiri ale scenariştilor, clădiri ale administratorilor, hangare pentru recuzită, laboratoare, depozite şi parcuri de căruţe tătăreşti, tancuri Panzer şi nave spaţiale. Era un oraş în toată legea, cu propria populaţie înfloritoare de tehnicieni, artişti, cenzori şi figuranţi – un număr extraordinar de figuranţi datorită predilecţiei filmelor sovietice spre scene aglomerate – deoarece niciun film sovietic cu buget strict nu îşi permitea mulţimi de oameni, iar pentru mulţi tineri, a obţine un permis de intrare la Mosfilm, fie şi numai în calitate de figurant, echivala cu a se naşte din nou.

Nefiind vreun demnitar, şi neinvitat pe deasupra, Arkadi îşi găsi singur drumul, luând-o printre pavilionul central şi mormanele de zăpadă adunate în faţa clădirii administraţiei. O fată încruntată ridică o tăbliţă pe care scria „Linişte!“. Descoperi că ajunsese pe un platou în aer liber: o grădină cu meri în ghivece îngropate în stratul de gazon, luminată de reflectoarele a căror lumină filtrată era aidoma strălucirii calde a apusului de toamnă. În grădină, un bărbat, în haine sclivisite din secolul al nouăsprezecelea, citea o carte la o masă albă din fier forjat. În spatele lui era un perete fals cu o fereastră deschisă prin care se vedea o lampă cu gaz pe un pian. Un al doilea bărbat, în haine ponosite şi cu şapcă, veni tiptil pe lângă perete, scoase un revolver cu ţeavă lungă şi ţinti.

— Dumnezeule!

Cititorul tresări.

Ceva nu era în regulă, ceva părea a nu fi niciodată în regulă, iar scena se filma iar şi iar. Regizorul şi cameramanul, având o proastă dispoziţie şi jachete moderne de piele,

le înjurară pe asistentele de producție, care era niște fetițe frumușele în bundițe din blană de oaie. Cu toții afișau un amestec de plictiseală și încordare. Mulțimea era indiferentă. Oricine se afla în imediata vecinătate și nu avea nimic mai bun de făcut – electricieni, șoferi, mongoli cu trupul vopsit, balerine mititele și timide ca niște cățelușe cocolo-șite – asistau într-o tăcere fascinată la drama realizării unui film, cu mult mai interesantă decât drama filmului în sine.

— Dumnezeule! M-ai speriat! încercă cititorul să-și spună iarăși replica.

Stând lângă generatorul portabil care alimenta reflectoarele și încercând pe cât posibil să treacă neobservat, Arkadi avu timp berechet să o repereze pe asistenta responsabilă cu garderoba. Era o femeie înaltă, cu ochi negri, ten deschis la culoare și păr castaniu strâns la spate într-un coc. Bundița ei era mai mițoasă decât ale celorlalte fete și mai scurtă, lăsându-i încheieturile afară. Cum stătea așa, nemișcată, cu un scenariu în mână, părea un instantaneu fotografic. De parcă ar fi simțit ochii lui Arkadi, se uită spre el și privirea ei îi dădu anchetatorului sentimentul că fusese dintr-odată iluminat. Fata își întoarse atenția înapoi la scena din grădină, dar nu înainte ca el să îi fi văzut semnul de pe obrazul drept. În pozele miliției, semnul era cenușiu. El văzu acum că era de fapt de-un albăstrui decolorat, mic, dar izbitor prin contrast cu frumusețea ei.

— Dumnezeule! M-ai speriat!

Cititorul clipi spre revolverul ridicat.

— Și așa sunt agitat, mai trebuie să îmi faci și tu o glumă proastă ca asta?

— Prânzul! strigă regizorul și părăsi platoul.

Și scena aceasta mai fusese jucată înainte, întrucât actorii și echipa tehnică ridicară tabăra la fel de repede, lăsându-i pe gură-cască să se împrăștie. Arkadi o urmări pe garderobieră cum punea fețe de masă peste masa și scaunele de

grădină, smulgea o floare ofilită şi reducea flacăra lămpii cu gaz de pe pian. Haina ei era mai mult decât mițoasă; peticele transformaseră broderia bundiței într-o cârpăceală aiuritoare. Avea un fular portocaliu ieftin, legat lejer în jurul gâtului. Cizmele-i erau din vinilin roşu. O costumație remarcabilă, însă ea o purta cu atâta convingere, încât o altă femeie, văzând-o, ar fi spus: „Da, aşa ar trebui să mă îmbrac şi eu, direct din tomberon.“ Fără reflectoare, grădina era mohorâtă. Fata avea un zâmbet pe buze.

— Irina Asanova? întrebă Arkadi.

— Şi dumneata? întrebă cu o voce joasă, rotunjită de-un accent siberian. Îmi cunosc toți prietenii şi sunt sigură că pe tine nu te ştiu.

— Pari să ştii că tocmai pentru a-ți vorbi sunt aici.

— Nu eşti primul care mă deranjează în timpul serviciului.

Spuse acestea cu zâmbetul pe buze, ca şi când nu s-ar fi simțit deloc deranjată.

— Voi rata prânzul, suspină ea, aşa că voi slăbi. Ai cumva o țigară?

Câteva bucle îi scăpaseră din cocul disciplinat. Irina Asanova avea douăzeci şi unu de ani, îşi amintea Arkadi din dosarul de la miliție. Când îi aprinse țigara, fata ocroti flacăra din palma lui cu degetele ei lungi şi reci. Atingerea lascivă era un şiretlic atât de ieftin, încât el fu dezamăgit. Până când văzu în ochii ei că fata îşi râdea de fapt de el. Erau ochi atât de expresivi, încât ar fi făcut şi cea mai banală fată să pară interesantă.

— Cei de la Cazuri Speciale au de obicei țigări mai bune, trebuie să te pun la curent cu asta, zise ea şi inhală lacom. Vizita asta face parte dintr-o campanie care urmăreşte să fiu concediată? Dacă mă alungi de aici, îmi voi găsi un alt serviciu şi gata.

— Nu sunt de la Cazuri Speciale sau de la KGB.

Arkadi îi arătă permisul.

— Ceva diferit, dar nu foarte diferit, spuse fata, dându-i actul înapoi. Ce doreşte de la mine anchetatorul-şef Renko?

— Ți-am găsit patinele.

Irina Asanova avu nevoie de un moment pentru a pricepe.

— Patinele mele! zise râzând. Chiar le-ați găsit? Le-am pierdut acum o lună.

— Le-am găsit în picioarele unui mort.

— Bun! Aşa îi trebuie. *Aşa* e drept, până la urmă. Sper că a murit înghețat. Te rog, nu fi şocat. Ştii cât timp am strâns bani pentru patinele alea? Uită-te la cizmele mele. Hai, uită-te.

Observă că cizmele ei roşii începuseră să se crape de la fermoare. Fără veste, Irina Asanova se aplecă peste umărul său şi îşi scoase o cizmă. Avea picioare lungi şi suple.

— Niciun pic de căptuşeală, zise ea frecându-şi degetele goale. L-ai văzut pe regizorul acestui film? Mi-a promis o pereche de cizme italieneşti căptuşite cu blană dacă mă culc cu el. Crezi că ar trebui să o fac?

Părea o întrebare serioasă.

— Iarna e pe terminate, spuse el.

— Tocmai.

Îşi trase cizma înapoi pe picior.

Ce îl impresiona pe Arkadi, în afara picioarelor ei, era felul indiferent în care se comporta fata, de parcă nu i-ar fi păsat de ceea ce spunea sau ce făcea.

— Mort, spuse ea. Deja mă simt mai bine. Am anunțat furtul patinelor, să ştii, am anunțat la patinoar şi la miliție.

— De fapt, ai anunțat asta în patru februarie, dar ai spus că le-ai pierdut în treizeci şi unu ianuarie. Vreme de patru zile nu ai ştiu că le-ai pierdut?

— Nu aşa se întâmplă de obicei, îți dai seama că-ți lipseşte ceva atunci când ai din nou nevoie de el? Nu ți se întâmplă chiar şi dumitale, tovarăşe inspector? Mi-a luat

un timp să-mi dau seama unde le pierdusem – apoi am dat fuga înapoi la patinoar. Era prea târziu.

— Poate între timp ți-ai amintit ceva sau pe cineva de la patinoar despre care nu ai pomenit în raportul către miliție. Ai idee cine ți-ar fi putut lua patinele?

— Presupun – făcu o pauză pentru efect comic – că oricine.

— Asta zic şi eu, rosti Arkadi serios.

— Uite că avem ceva în comun, răspunse ea, râzând încântată. Ca să vezi!

Dar de-ndată ce începu să râdă împreună cu ea, fata îi tăie elanul.

— Un anchetator-şef nu vine la mine doar ca să-mi vorbească despre patine, zise ea. Am spus atunci miliției tot ce ştiam. Ce doreşti, de fapt?

— Fata care avea în picioare patinele tale a fost ucisă. Alți doi oameni au fost găsiți alături de ea.

— Şi ce legătură are asta cu mine?

— Mă gândeam că ai putea să dai o mână de ajutor.

— Dacă sunt deja morți, nu-i pot ajuta cu nimic. Am studiat dreptul. Dacă vei vrea să mă arestezi, va trebui să vii însoțit de un milițian. Ai de gând să mă arestezi?

— Nu...

— Atunci, dacă nu vrei să-mi pierd slujba, pleacă. Oamenii de aici se tem de tine, nu vor să te vadă în fața ochilor. Nu te vei mai întoarce, aşa-i?

Arkadi se întrebă ce-l apucase de-i permisese acelei fete ridicole să facă pe deşteapta. Pe de altă parte, înțelegea cum era treaba cu studenții la Drept care erau dați afară de la universitate şi apoi se țineau cu dinții de orice slujbă obțineau ca să nu-şi piardă buletinul de Moscova şi să fie trimişi acasă. Adică taman în Siberia, în cazul fetei.

— Aşa e, aprobă el.

— Mulțumesc.

Privirea ei solemnă deveni practică.

— Înainte să pleci, îmi mai dai o țigară?

— Ia tot pachetul.

Echipa de filmare se întoarse pe platou. Actorul cu revolverul era beat şi îndreaptă arma spre Arkadi. Irina Asanova strigă după anchetatorul care se îndepărta:

— Apropo, ce părere ai despre scena asta?

— E ca în Cehov, răspunse el peste umăr, doar că e rău.

— Dar *chiar* este Cehov, spuse ea, şi e o mizerie. Nu pierzi nimic.

Când Arkadi intră în biroul medicului patolog, Levin studia o tablă de şah.

— Îți voi oferi o versiune concisă a Revoluției noastre, zise Levin, fără a-şi ridica privirea de la piesele albe şi negre. Odată ce-a simțit gustul crimei, cu timpul, unui om nu i se mai pare mare că jaful ar fi mare lucru, iar de la jaf ajunge la un limbaj murdar şi la ateism, iar de la acestea la a deschide uşi fără să bată. Mută negrul.

— Te deranjează? întrebă Arkadi.

— Te rog.

Arkadi măturără piesele din mijlocul tablei şi aşează pe ea trei pioni negri, răsturnați.

— Frumoasa, Bestia şi Roşcovanul.

— Ce faci? întrebă Levin, consternat că jocul îi fusese compromis.

— Cred că ți-a scăpat ceva.

— De unde ştii tu?

— Lasă-mă doar să spun ce am de spus. Trei victime, toate ucise cu un glonț tras în piept.

— Două au fost împuşcate şi în cap, deci cum poți şti care împuşcătură a fost prima?

— Asasinul şi-a planificat atent mişcarea, se avântă Arkadi. Le-a luat actele de identitate, le-a curățat buzunarele, ba chiar le-a jupuit fețele şi le-a tăiat buricele degetelor

ca să nu mai poată fi identificate după amprente. Totuşi, îşi asumă un risc în plus, trăgând încă două gloanțe în fața victimelor de sex masculin.

— Ca să se asigure că sunt morți.

— Dar ştie că sunt morți. Nu, unul dintre bărbați mai are un semn după care ar putea fi identificat şi care trebuie eliminat

— Poate că i-a împuşcat înainte în cap şi abia apoi în inimă.

— Atunci, de ce nu a făcut aşa şi cu fata? Nu, l-a împuşcat pe un mort în față, apoi şi-a dat seama că nu face decât să îşi anunțe intențiile, aşa că l-a împuşcat şi pe al doilea.

— Şi atunci eu te întreb – Levin se ridică în picioare – de ce nu şi pe fată?

— Nu ştiu.

— Şi îți mai spun ceva în calitate de expert, ceea ce tu nu eşti: un glonț de calibrul acela nu desfigurează victima atât de tare încât să nu mai poată fi identificată. Pe deasupra, măcelarul ăsta le jupuise deja fețele.

— Spune-mi în calitate de expert: ce au reuşit să înfăptuiască gloanțele?

— Dacă cei doi bărbați erau deja morți – Levin îşi încrucişă brațele la piept – au produs în principal daune locale. Dinții, adică, despre care am discutat deja.

Arkadi nu spuse nimic. Levin deschise un sertar dintr-o smucitură şi scoase nişte cutii marcate PG1 şi PG2. Din cutia PG1 scutură în mână doi incisivi aproape întregi.

— Dinți buni, spuse el. Ai putea sparge nuci cu ei.

Dinții din cutia PG2 nu avuseseră o soartă la fel de blândă. Un incisiv făcut fărâme şi o punguliță separată conținând aşchii de os şi praf.

— Mare parte dintr-un dinte s-a pierdut în zăpadă. Totuşi, analizând ceea ce am avut la dispoziție, am

descoperit urme de smalț, dentină, ciment, pastă deshidratată, plumb şi o pată de nicotină.

— O plombă? întrebă Arkadi.

— „Nouă grame“, spuse Levin, folosind termenul de argou pentru „glonț“. Eşti mulțumit?

— Acesta este Roşcovanul, băiatul care-şi vopseşte părul, aşa-i?

— PG2, pentru Dumnezeu!

Roşcovanul era la parter, într-un sertar metalic rece. Aduseră cadavrul în sala de autopsie pe o masă cu rotile, Arkadi pufăind dintr-o țigară.

— Fă-mi puțină lumină, zise Levin şi îl înghionti cu cotul să se dea în spate. Parcă urai munca asta.

În mijlocul maxilarului superior avea o gaură încadrată de incisivi secundari maro. Cu o daltă, Levin desprinse bucățele de os pe o lamelă umedă de sticlă. Se duse apoi grăbit cu lamela către microscopul de pe o masă de lucru.

— Ştii vreodată ce cauți sau pur şi simplu ghiceşti? îl întrebă pe Arkadi.

— Ghicesc, dar nimeni nu sparge un seif gol.

— Numai tu ştii ce înseamnă asta.

Patologul îşi lipi un ochi de microscop şi începu să mişte fragmentele de os. Pornind de la un ocular de 10X, începu să rotească lentilele obiectivului. Arkadi îşi trase un scaun şi se aşează cu spatele la cadavru, în vreme ce Levin îndepărta de pe lamelă câte un fragment de os odată.

— Am trimis un raport la biroul tău, dar probabil că nu l-ai văzut, spuse Levin. Buricele degetelor au fost tăiate cu o foarfecă. Rănile prezintă urme clare de presiune de o parte şi de cealaltă a fiecărui deget. Țesutul facial nu a fost înlăturat cu bisturiul, tăieturile nu sunt atât de precise – de fapt, țeasta este puternic zgâriată. Aş spune că a folosit un cuțit mare, poate unul de vânătoare, extraordinar de ascuțit.

Pe lamelă mai rămăsese o pulbere fină.

— Uite, aruncă o privire.

Mărită de două sute de ori, pulberea arăta ca o suprafață acoperită de pietriş alburiu, presărat cu bucăți de lemn roz.

— Ce e asta?

— Gutapercă. Dintele s-a rupt în felul acela pentru că era mort şi sfărâmicios. Omul a avut nervul extirpat şi în locul lui i-a fost introdusă gutapercă.

— Nu ştiam că se practică asta.

— Aici, nu. Dentiştii din Europa nu folosesc gutapercă, numai americanii o fac, zise Levin şi surâse larg văzând rânjetul lui Arkadi. Norocul nu e ceva cu care să te mândreşti.

— Nu sunt mândru.

Înapoi pe Novokuznețkaia, cu mantaua încă pe el, Arkadi scrise la maşină:

Raport asupra omorurilor din Parcul Gorki

Analiza patologică a victimei PG2 a constatat prezența unor urme de gutapercă în canalul nervului de la incisivul central superior din dreapta. Medicul patolog afirmă că această tehnică nu este caracteristică practicii dentare sovietice sau europene. Este însă o practică uzuală în SUA. PG2 este totodată victima care s-a deghizat vopsindu-şi părul roşcat în castaniu.

Îşi adăugă semnătura şi data, scoase foaia din maşină, puse copia indigo deoparte şi se duse cu originalul în camera de alături, ținându-l cu delicatețea cu care ar fi ținut o comunicare de reducere a pedepsei. Iamskoi ieşise. Arkadi puse raportul în mijlocul mesei procurorului.

După-masă, când Paşa se întoarse, anchetatorul era în cămaşă şi frunzărea o revistă. Detectivul puse jos reportofonul şi se trânti într-un scaun.

— Ce e asta, ai ieşit mai repede la pensie?

— Nu e vorba de pensie, Paşa. Un balon, o bulă ridicându-se spre cer, un vultur zburând liber – pe scurt, un om care a reuşit să scape de responsabilități.

— Ce tot vorbeşti? Tocmai am rezolvat cazul.

— Nu mai avem niciun caz.

Arkadi descrise dinții mortului.

— Spion american?

— Cui îi pasă, Paşa? Orice american mort e bun. Pribluda va trebui să preia jurisdicția acum.

— Şi meritul!

— Hai să-i alegem o zi. Treaba asta oricum trebuia să fie a lui. O triplă execuție nu e genul nostru de caz.

— Ştiu eu cum sunt cei de la KGB. Nişte puțoi fără obraz. După ce le facem noi toată munca...

— Ce muncă? Nu ştim cine sunt victimele, darămite cine le-a ucis.

— Primesc de două ori salariul unui detectiv, au magazinele lor speciale şi propriile cluburi sportive de fițe, spuse Paşa, stârnit. Îmi poți spune cu ce sunt ei mai buni ca mine, de ce nu am fost niciodată recrutat? Am cuva bube în cap pentru că bunicul meu a fost prinț? Nu, trebuie să ai origine sănătoasă, zece generații să fi udat pământul cu sudoarea frunții, sau să vorbeşti zece limbi străine.

— Pribluda te-a bătut categoric la pământul udat cu sudoarea frunții, dar nu cred că vorbeşte mai mult de o singură limbă.

— Eu aş fi putut să vorbesc franceza sau chineza, dacă mi se dădea ocazia, turui Paşa.

— Dar tu vorbeşti germana.

— Toți vorbesc germana. Nu, asta e povestea vieții mele, m-am învățat deja. Iar acum îşi vor asuma meritul, tocmai când am aflat ce, un, un...

— Dinte.

— Du-te-n mă-ta.

Aceasta era o expresia națională, denotând exasperare, nicidecum o insultă.

Arkadi îl lăsă pe Paşa cu nervii lui şi se duse la biroul lui Nikitin. Anchetatorul-şef pentru Directivele Guvernamentale nu era acolo. Cu o cheie luată din biroul lui Nikitin, Arkadi descuie un dulap din lemn în care se aflau o carte de telefon a oraşului şi patru sticle de votcă. El luă doar una.

— Ai prefera, deci, să fii un puțoi fără obraz decât un detectiv bun, îi spuse lui Paşa când se înapoie.

Neconsolat, detectivul privea în podea. Arkadi turnă două pahare de votcă.

— Bea, îl îmbie.

— Pentru ce? murmură Paşa.

— Pentru bunicul tău, prințul! propuse Arkadi.

Paşa se îmbujoră de ruşine. Se uită țintă spre coridor, prin uşa deschisă.

— Pentru țar! adăugă Arkadi.

— Te rog!

Paşa închise uşa.

— Atunci, bea.

După câteva pahare, Paşa nu mai fu aşa cătrănit. Închinară în cinstea descoperirii criminalistice a căpitanului Levin, a inevitabilului triumf al justiției sovietice şi a deschiderii canalelor navigabile pe mare, spre Vladivostok.

— Pentru singurul om cinstit din Moscova, sugeră Paşa.

— Cine? întrebă Arkadi, aşteptându-se la o glumă.

— Tu, zise Paşa şi bău.

— De fapt – Arkadi îşi coborî privirea la propriul pahar – ceea ce am făcut în ultimele două zile nu a fost tocmai cinstit.

Ridicând ochii, observă că buna dispoziție abia resuscitată a detectivului începea să pălească.

— În orice caz, ai spus că astăzi ai „rezolvat cazul". Spune-mi cum.

Paşa ridică din umeri, dar Arkadi insistă, aşa cum ştia că detectivul se aştepta să facă. O zi petrecută în discuții cu babe ofilite merita un dram de recompensă.

— Mi-am dat seama, spuse Paşa, încercând să pară detaşat, că poate nu doar ninsoarea a acoperit sunetul de împuşcătură. După ce am stat o bună parte din zi în preajma vânzătorilor ambulanți, am ajuns să discut cu bătrânica aia sfrijită care pune muzică de patinaj la difuzoarele din parc, iarna. Are o cămăruță în clădirea de la intrarea Krimski Val. Am întrebat: „Puneți vreun disc cu muzică mai zgomotoasă?“ Mi-a spus: „Pentru patinaj, doar muzică liniştită.“ Am întrebat: „Aveți un program muzical pe care îl respectați zilnic?“ A răspuns: „Programele sunt pentru televiziuni, eu pun doar muzică de patinaj, înregistrări liniştite făcute de un muncitor simplu, aşa cum fac încă din război, când am luptat în artilerie. Mi-am câştigat slujba pe căi cinstite,“ a mai spus, adăugând: „...pentru handicapul meu“. Am zis: „Asta nu mă priveşte pe mine, vreau doar să ştiu ordinea înregistrărilor pe care le difuzați.“...E ordinea corectă“, a spus ea. „Încep cu primul disc din vârful teancului şi continui în jos, iar când nu mai am discuri, ştiu că e timpul să plec acasă.“ „Arătați-mi“, i-am cerut. Bătrâna a scos un teanc de cincisprezece discuri. Erau chiar şi numerotate de la unu la cincisprezece. După socoteala mea, împuşcăturile s-au auzit cândva spre finalul zilei, aşa că am început de la coadă. Numărul cincisprezece, cum altfel, era *Lacul lebedelor.* Numărul paisprezece, vrei să ghiceşti? *Uvertura 1812*. Tunuri, clopote, tot tacâmul. Şi-atunci în sfârşit m-am deşteptat. De ce trebuiau să fie discurile numerotate? Am ridicat discul în fața gurii şi am întrebat-o: „Cât de tare puneți să se audă muzica?“ Bătrâna se uita la mine; nu auzise nimic. Era surdă, ăsta e handicapul ei, şi taman pe ea au pus-o să difuzeze muzica în Parcul Gorki!

Capitolul 3

Un weekend la țară, ultima ninsoare a iernii. Ştergătoarele înlăturau de pe parbriz fulgii graşi ca penele de gâscă. O sticlă de votcă dreasă cu mirodenii compensa pentru frigul din maşină. Şuieratul entuziast al pneurilor. Flaute, tobe, cornuri, clopoțeii saniei grăbite. Înainte!

Zoia şedea în spate cu Natalia Mikoian, iar Arkadi în față, cu Mihail Mikoian, vechiul lui prieten. Cei doi trecuseră împreună prin Komsomol, armată, Universitatea Moscova şi Facultatea de Drept. Împărțiseră aceleaşi ambiții, aceleaşi chefuri, aceiaşi poeți, ba chiar şi câteva fete. Subțirel şi cu un chip de copilaş sub o chică de bucle întunecate, Mişa trecuse direct de la Facultatea de Drept la Colegiul Avocaților din Moscova. Oficial, avocații apărării nu primeau mai mult decât judecătorii – adică aproximativ 200 de ruble pe lună. Neoficial, clienții plăteau dublu sau mai bine, motiv pentru care Mişa îşi permitea costume bune, un inel cu rubin pe degetul mic, blănuri pentru Nataşa, o casă la țară şi un Ziguli cu două uşi care să îi ducă acolo.

Nataşa, tuciurie şi aşa delicată că ar fi putut purta haine de copii, contribuia cu salariul ei de redactor la agenția de presă Novosti şi cu un avort pe an; nu putea folosi pilula contraceptivă, dar îşi aproviziona cu ele prietenele. Nu foarte multe bagaje pe sania aceea. Înainte!

Conacul era la treizeci de kilometri est de Moscova. Ca de obicei, Mişa invitase vreo opt prieteni să împartă casa cu ei. Când intrară toți ocupanții maşinii gazdei, bătând din picioare ca să îşi scuture zăpada de pe cizme, cu brațele încărcate cu pâine, borcane cu heringi şi sticle cu lichior, fură întâmpinați de un cuplu de tineri care îşi dădeau

schiurile cu parafină şi de un bărbat gras, într-un pulover strâmt, care încerca să aprindă focul. Pe urmele lor veniră şi alți invitați: un regizor de filme educative şi amanta lui; un dansator de balet după care venea, codiță, soția lui. Schiurile cădeau parcă încontinuu de pe sofa. Bărbații într-o cameră, femeile într-alta, întârziații se schimbară în haine pentru exterior.

— O dimineață albă, zise Mişa, dând expansiv din mână. Zăpadă pe care n-o poți cumpăra cu ruble.

Zoia spuse că vrea să rămână cu Nataşa, care încă se mai recupera de pe urma ultimului avort. Afară, ninsoarea încetase şi zăpada acoperea pământul cu un strat gros.

Mişa se încununa de glorie săpându-şi singur cărare prin pădure. Arkadi se mulțumi să-i calce pe urme şi să se oprească din când în când ca să admire munții scunzi; nu se grăbea, deşi drumul era lung, căci îi era uşor să-l prindă din urmă pe Mişa cel îndârjit. După o oră, se opriră ca Mişa să-şi poată curăța gheața strânsă între clăpari şi schiuri. Arkadi îşi dădu jos schiurile şi se aşeză.

Aburi albi, copaci albi, zăpadă albă, cer alb. „Supli ca femeile", aşa li se spunea mereu mestecenilor. Dar şi cârje pentru poeți, îşi spuse Arkadi.

Mişa se muncea cu gheața aşa cum muncea în sala de judecată: cu furie, dramatic. Când era copil, el avea cea mai puternică voce, ca o corabie mititică arborând o velă enormă. Îşi *bătea* schiurile de-a dreptul.

— Arkaşa, am o problemă.

Lăsă schiurile să cadă.

— Cine e fata, de data asta?

— O funcționară nouă, probabil nu are mai mult de nouăsprezece ani. Cred că Nataşa mă bănuieşte. Păi, eu nu joc şah şi nu fac sport. Ce altceva rămâne? Cel mai ridicol lucru este că această copilă ar putea fi cea mai ignorantă persoană pe care am cunoscut-o vreodată, iar soarta mea

atârnă de opinia ei. Când stai şi judeci la rece, iubirea nu e o chestiune frumoasă. Şi nici ieftină. Ei bine – îşi descheie jacheta şi scoase o sticlă de vin – să bem un strop de Sauternes franţuzesc. A fost adus pe şest de acel balerin pe care l-ai văzut rotindu-se prin casă. Cel mai bun vin de desert din lume. Alt desert nu am. Vrei?

Mişa desfăcu capişonul de staniol al sticlei, după care îi dădu sticla lui Arkadi. Acesta o lovi cu palma peste fund şi dopul ţâşni afară. Trase o duşcă. Vinul era chihlimbariu şi dulceag.

— Dulce?

Mişa surprinsese grimasa lui Arkadi.

— Nu la fel de dulce ca unele vinuri ruseşti, spuse Arkadi patriotic.

Băură pe rând. Zăpada cădea de pe ramuri, uneori cu un bufnet greu, alteori uşor şi repede ca paşii unui iepure sălbatic. Lui Arkadi îi plăcea compania lui Mişa. Cele mai bune momente le trăia atunci când Mişa tăcea din gură.

— Încă te mai bate Zoia la cap cu Partidul? întrebă Mişa.

— Dar sunt membru de partid, am carnet.

— Abia. De ce e nevoie ca să fii mai activ? O şedinţă pe lună când poţi citi ziarul, dacă vrei. O dată pe an ieşi să votezi, de vreo două ori pe an semnezi câte o petiţie împotriva Chinei sau Republicii Chile. Tu nu faci nici măcar asta. Singurul motiv pentru care ai carnet este acela că, dacă nu l-ai avea, nu ai fi anchetator-şef. Toată lumea o ştie, aşa că ai putea să şi profiţi de situaţie, du-te la Comitetul Regional din an în Paşti şi fă-ţi nişte contacte.

— Am întotdeauna un motiv bun ca să ratez o şedinţă.

— Sigur. Nu-i de mirare că Zoia este furioasă. Ar trebui să te gândeşti puţin şi la ea. Cu dosarul tău, ar fi floare la ureche să fii inspector la Comitetul Central. Ai putea călători în lung şi în lat verificând performanţa organelor de

aplicare a legii, conducând campanii, făcându-i pe generalii miliției locale să se cace în nădragi.

— Nu-mi sună foarte atractiv.

— Asta nu are importanță. Important e că ai avea acces la magazinele Comitetului Central, ai fi în capul listei pentru călătorii în străinătate şi ai fi aproape de oamenii din Comitetul Central, care fac toate numirile importante. Ai fi pe o direcție ascendentă în ierarhie.

Cerul avea ceva solid, ca de porțelan. Ar fi scârțâit dacă îți treceai degetul mare pe el, gândi Arkadi.

— Îmi răcesc gura de pomană, spuse Mişa. Ar trebui să vorbeşti cu Iamskoi, lui îi eşti aproape de suflet.

— Într-adevăr?

— Ce l-a făcut o asemenea celebritate, Arkaşa? Apelul Vîşkov. În fața Curții Supreme, Iamskoi denunță autoritățile care l-au arestat şi condamnat pe nedrept la cincisprezece ani, pentru crimă, pe tânărul muncitor Vîşkov. Procurorul-șef al Moscovei, Iamskoi, dintre toți oamenii, s-a trezit apărător al drepturilor individuale. Un veritabil Gandhi, dacă ai citit *Pravda*. Şi cine a redeschis ancheta? Tu. Cine l-a forțat pe Iamskoi să acționeze, amenințând că va protesta singur în gazetele juridice? Tu. Aşa că Iamskoi, văzând că nu te laşi clintit, a adoptat o tactică opusă şi a devenit vajnicul erou al poveştii. Îți e dator vândut. Totodată, e posibil să vrea să scape de tine.

— De când vorbeşti tu cu Iamskoi? se arătă Arkadi interesat.

— Oh, păi, de curând. Am avut o mică problemă cu un client care susținea că mi-a plătit prea mult. Nu a fost aşa – l-am scăpat pe ticălos de pârnaie. Oricum, procurorul s-a arătat surprinzător de înțelegător. A venit vorba de tine. A fost o mențiune în treacăt, să spun aşa.

Mişa suprataxase atât de mult încât o persoană achitată depusese plângere? Arkadi nu mai asociase niciodată

cuvântul „venal“ cu prietenul său. Mişa însuşi părea deprimat de mărturisirea sa.

— Chiar l-am scăpat de pârnaie pe ingrat. Ştii ce rar se întâmplă asta? Ştii ce faci atunci când îți angajezi un avocat? Plăteşti un om care să compară în fața Curții şi să se disocieze de tine. Adevărat! Asta se întâmplă de cele mai multe ori. În definitiv, nu ai fi judecat dacă n-ai fi vinovat, iar eu nu vreau să cad vinovat prin asociere, am eu propriu-mi nume, mult mai bun, de care să mă îngrijesc. Înainte ca procurorul să apuce să ridice măcar un deget acuzator, eu deplâng faptele acelui criminal. Nu sunt doar scandalizat, sunt de-a dreptul scârbit. Dacă clientul meu are noroc, aş putea chiar să menționez că nu s-a băşit niciodată de Ziua Armatei Roşii.

— Asta nu e adevărat.

— E un pic adevărat. Doar că de data asta – nu ştiu de ce – am făcut totul. Clientul meu nu era hoț, era tată de copii mici, era fiul şi îngrijitorul femeii infirme care suspina în primul rând, era un veteran modest din bătălii celebre, era un prieten credincios şi un muncitor sârguincios care nu era hoț, ci doar slab. Justiția sovietică – acel judecător narcoleptic şi cei doi arbitri ignoranți – este dură, da, dură ca un domn feudal şi, totodată, umană. Dacă încerci să faci pe deşteptul, îți vei pierde capul. Aruncă-te însă în pieptu-rile lor, spune că votca e de vină, că o femeie e de vină, că un moment de nebunie e de vină, şi cine ştie ce se poate întâmpla? În mod natural, toți încearcă tehnica aceasta, aşa că trebuie să fii un adevărat artist ca să te ridici deasupra corului general de văicăreli. Eu am făcut-o, Arkaşa. Mi-au dat şi lacrimile, zise Mişa şi făcu o pauză. De ce am cerut atâția bani?

Arkadi încercă să găsească ceva de spus.

— M-am întâlnit cu părinții lui Vîşkov acum două zile, zise el. Taică-său conduce o cantină aproape de Gara Paveleţki. Ce poveste a fost viața lor!

— Mă scoți din minți! explodă Mişa. N-o să ştii niciodată să-ți cultivi relațiile. Acum două zile, eu luam masa de prânz la Uniunea Scriitorilor în compania eminentului istoric Tomaşevski.

Mica ambarcațiune care era Mişa pornise într-o direcție nouă, suflat de-un vânt proaspăt.

— Acesta-i genul de om cu care ar trebui să te cunoşti. Respectat, fermecător, n-a mai produs o operă de zece ani. Are el un sistem, pe care mi l-a explicat şi mie. Întâi, trimite Academiei schița unei biografii pentru a fi absolut sigur că unghiul său de abordare este aprobat politic de partid. Un prim pas crucial, cum vei vedea mai încolo. Acum, personalitatea de care se ocupă este întotdeauna o figură importantă – adică, cineva de la Moscova – astfel că Tomaşevski trebuie să îşi desfăşoare cercetările aproape de casă pe o perioadă de doi ani. Dar acea personalitate istorică a mai şi călătorit în lume, da, a locuit mai mulți ani la Paris sau la Londra; aşa că Tomaşevski trebuie să-i calce pe urme, să solicite şi să primească permisiunea pentru rezidență în străinătate. Aşa se scurg patru ani. Academia şi partidul îşi freacă mâinile de nerăbdare, aşteptând această fundamentală monografie a celebrei figuri istorice scrisă de eminentul Tomaşevski. Dar acum Tomaşevski trebuie să se retragă în singurătate, la un conac din afara Moscovei, unde să-şi îngrijească grădina şi să cumpănească creativ, studiind cartonaşele cu însemnări. Alți doi ani trec, dedicați meditației. Şi tocmai când Tomaşevski e pe punctul de a se dedica exclusiv scrisului, întreabă iarăşi la Academie şi află că politica partidului s-a modificat cu o sută optzeci de grade; eroul său este considerat acum un trădător şi, cu regret din toate părțile, Tomaşevski trebuie să îşi

sacrifice anii de muncă grea în numele binelui suprem. Normal, cei de la Academie sunt gata din nou să îl susțină pe Tomaşevski într-un nou proiect, alinându-i astfel suferința cu o nouă însărcinare. Tomaşevski studiază acum o figură istorică foarte importantă, care a locuit pentru o perioadă în sudul Franței. El spune că istoricii ruşi vor avea întotdeauna un viitor strălucit, iar eu îi dau crezare.

Brusc, Mişa schimbă iarăşi subiectul şi vocea îi scăzu.

— Am auzit de cadavrele alea din Parcul Gorki, că ai avut încă o încleştare cu maiorul Pribluda. Eşti nebun?

Când se întoarseră, toți plecaseră, mai puțin Nataşa.

— Zoia s-a dus cu câtiva oameni de la conac ceva mai încolo, îi spuse ea lui Arkadi. Cineva cu nume nemțesc.

— Se referă la Schmidt, zise Mişa, aşezându-se lângă foc ca să îşi curețe gheața de pe cizme. Cu siguranță îl ştii pe Schmidt, Arkaşa. De la Moscova. Tocmai a luat în posesie casa de mai încolo. Poate e noul amant al Zoiei.

Mişa citi adevărul pe fața lui Arkadi. Cu gura deschisă, rumen în obraji, rămase cu cizma în mână. De pe ea picura apa.

— Fă treaba asta în bucătărie, Mişa, îi spuse Nataşa şi îl împinse pe Arkadi pe canapea, turnând câte un pahar de votcă pentru ea şi pentru el, în timp ce soțul ei ieşea, târşâindu-şi picioarele.

— E-un caraghios, zise ea, înclinând din cap spre bucătărie.

— Nu ştia despre ce vorbeşte.

Arkadi termină votca din două înghițituri.

— Asta e metoda lui – niciodată nu ştie despre ce vorbeşte. Vorbeşte verzi şi uscate, aşa că uneori le mai nimereşte.

— Tu, însă, ştii despre ce vorbeşti? întrebă Arkadi.

Nataşa avea un fin simț al umorului. Umbrele blânde de sub ochi îi făceau să pară mai luminoşi prin contrast.

Gâtul ei era aşa subțire, că pe Arkadi îl ducea cu gândul la un copil înfometat, un lucru ciudat pentru o femeie trecută de treizeci de ani.

— Sunt prietena Zoiei. Sunt şi prietena ta. De fapt, sunt mai mult prietena Zoiei. De fapt, îi spun să te părăsească de ani buni.

— De ce?

— Nu o iubeşti. Dacă ai iubi-o, ai face-o fericită. Dacă ai iubi-o, ai face ceea ce face Schmidt. Au fost făcuți unul pentru celălalt, adăugă, turnând iarăşi în pahare, atât pentru ea, cât şi pentru Arkadi. Dacă îți pasă cât de cât de ea, dă-i voie să fie fericită. Las-o să fie în sfârşit fericită.

Nataşa începu să chicotească. Se străduí să păstreze o mină serioasă, dar buzele ei frumoase nu puteau să nu surâdă. În şcoală, fusese un clovn la fel de mare ca Mişa.

— Asta pentru că, de fapt, tu o găseşti foarte plictisitoare, continuă ea. A avut doi sau trei ani buni, în care ai făcut-o tu să fie interesantă. Acum recunosc şi eu că e plictisitoare. Iar tu nu eşti, spuse şi îşi plimbă un deget pe încheietura mâinii lui. Tu ai rămas singurul bărbat pe care îl cunosc şi care nu e plictisitor.

Nataşa îşi mai turnă un pahar înainte să plece în bucătărie, abțiguită bine, păşind cu mare atenție, lăsându-l pe Arkadi singur în camera de zi. Era cald în încăpere, votca făcea să-i fie şi mai cald. Mişa şi Nataşa decoraseră odaia cu icoane şi figurine bizare, iar în foițele de aur ale icoanelor se reflecta focul. Să facă pentru Zoia ceea ce făcea Schmidt pentru ea? Arkadi îşi deschise portofelul şi scoase un carnețel roşu cu profilul lui Lenin pe copertă. În partea stângă era numele lui, o poză şi filiala de partid. În dreapta, ştampilele de aviz – observă că era cu două luni în urmă. Pe ultima pagină, o selecție de precepte înălțătoare. „Există o singură cale spre succes, există un singur țel, altceva nu există", spusese Zoia odată. Era goală când o spusese; lui îi rămăsese întipărit în memorie contrastul

dintre carnetul ei şi goliciunea pielii. Se uită la o icoană. O înfăţişa pe Fecioara Maria. Un chip bizantin, care nu-i amintea de Nataşa, ci de fata pe care o întâlnise la Mosfilm.

— Pentru Irina, spuse şi ridică paharul.

Până la miezul nopţii, toţi se întoarseră şi toţi erau beţi. Îi aştepta un bufet cu carne de porc rece şi cârnaţi, peşte, blini, brânzeturi şi diferite feluri de pâine, ciuperci murate, chiar şi caviar presat. Cineva declama versuri. În cealaltă parte a camerei, nişte cupluri ţopăiau pe o versiune ungurească a unei piese de Bee Gees. Mişa suferea de remuşcare şi nu-şi putea lua ochii de la Zoia, care şedea lângă Schmidt.

— Credeam că vom petrece acest weekend împreună, îi spuse Arkadi Zoiei când o găsi singură în bucătărie. Cum s-a amestecat Schmidt în treaba asta?

— L-am invitat eu.

Plecă, ducând cu ea o sticlă de vin.

— Pentru Zoia Renko – închină Schmidt paharul la întoarcerea ei – aleasă ieri de către Comitetul Regional să vorbească despre noile provocări în domeniul educaţiei, în faţa întregului Comitet Orăşenesc, făcându-ne pe toţi foarte mândri – mai ales, sunt sigur, pe soţul ei.

Arkadi ieşi din bucătărie şi văzu că toată lumea se uita la el, mai puţin Schmidt, care îi făcea cu ochiul Zoiei. Nataşa îl salvă, punându-i un pahar în mână. La pick-up începu o romanţă georgiană, iar Schmidt şi Zoia se ridicară să danseze.

Nu era pentru prima dată când dansau împreună. Arkadi îşi dădea seama de asta. Cu o chelie avansată, dar altminteri ţinându-se bine, Schmidt se mişca lin pe picioare. Avea o bărbie pronunţată, musculoasă, obişnuită să conducă. Avea gât gros de gimnast şi ochelarii cu rame negre ai unui gânditor de partid. Mâna lui aproape acoperea spatele Zoiei în timp ce femeia se apleca spre el.

— Pentru tovarăşul Schmidt, zise Mişa, ridicând o sticlă când se isprăvi cântecul. Pentru tovarăşul Schmidt închin acest toast, dar nu pentru că ar fi obținut o sinecură la Comitetul Regional făcând cuvinte încrucişase şi vânzând rechizite de birou pe sub mână, întrucât îmi amintesc că eu însumi am luat acasă o agrafă de birou, odată.

Mişa vărsă puțină votcă şi înclină fericit din cap spre toată lumea, căci abia se pornise.

— Bem în cinstea lui nu pentru că participă la conferințele de partid organizate în stațiunile de la malul Mării Negre, întrucât anul trecut mi s-a dat şi mie voie să plec cu avionul la Murmansk. Bem nu pentru că primeşte pe cheltuiala Comitetului Regional lăzi de vin bun, întrucât stăm cu toții la rând pentru câte o bere caldă din când în când. Bem nu pentru că râvneşte la nevestele noastre, întrucât noi, ceilalți, ne putem oricând masturba, dacă e nevoie. Şi nici pentru că el îi poate călca pe pietoni sub roțile limuzinei lui Ceaika, întrucât noi beneficiem de cel mai mare sistem de metrou subteran din lume. Şi nici măcar pentru că printre apucăturile lui sexuale se numără necrofilia, sadismul şi homosexualitatea, întrucât – vă rog, tovarăşi – nu suntem în Evul Mediu. Nu, încheie Mişa, nu bem în sănătatea tovarăşului doctor Schmidt din niciunul dintre motivele anterioare. Închinăm în cinstea lui pur şi simplu pentru că este un comunist straşnic.

Schmidt afişă un zâmbet la fel de mare ca grilajul unui radiator de maşină.

Efectul băuturii începu să se vadă tot mai tare în felul în care dansau, discutau sau şedeau, pur şi simplu. Arkadi era în bucătărie şi făcea cafea de cinci minute când îşi dădu seama că regizorul stătea lungit cu soția balerinului într-un colț. Ieşi cu spatele, abandonându-şi ceaşca. În living, Mişa dansa somnambulic cu capul pe umărul Nataşei. Arkadi urcă scările spre dormitorul său şi fu pe cale să deschidă uşa, când Schmidt ieşi şi o închise.

— Beau pentru tine, şopti acesta, pentru că nevastă-ta ştie să se fută de nota zece.

Arkadi îl lovi în stomac. Când Schmidt, surprins, ricoşă în uşă, îi aplică un pumn în gură. Schmidt aterizâ în genunchi şi se rostogoli pe trepte, până la baza scărilor. Acolo îi căzură ochelarii de pe nas şi vomită.

— Ce s-a întâmplat?

Zoia stătea în uşa dormitorului.

— Ştii tu bine, spuse Arkadi.

Văzu dispreț şi teamă pe chipul ei; însă ceea ce nu se aştepta să vadă strălucind aşa puternic era un sentiment de uşurare.

— Ticălosule, spuse ea şi alergă pe scări spre Schmidt.

— Doar l-am salutat.

Schmidt dibuia după ochelari. Zoia îi găsi, îi şterse cu puloverul ei şi îl ajută pe şeful Regionalei de Partid să se ridice în picioare.

— Ăla e anchetator? întrebă Schmidt printre buzele plesnite. Ăla e nebun.

— Mincinosule! ţipă Arkadi.

Nu auzi nimeni. Cu inima bubuindu-i, Arkadi înțelese că Schmidt minţise când era în uşa dormitorului. De data aceasta, nu, nu ajunseseră chiar să şi-o tragă – nu sub acoperişul prietenei ei, nu cât timp soțul ei era acolo. Arkadi crezuse minciuna pentru că era mai adevărată decât căsnicia sa, iar asta nu se putea explica nicicum. Totul era de-a-ndoaselea. Zoia era furioasă la culme; Arkadi, încornoratul, era ruşinat.

Din fața conacului urmări plecarea lui Schmidt şi a Zoiei. Maşina amantului ei era un Zaporojeț vechi cu două locuri, nu o limuzină. Deasupra mestecenilor trona luna plină.

— Îmi pare rău, spuse Mişa în timp ce Nataşa ştergea cu grijă covorul din living.

Capitolul 4

— Activitatea dumitale este, ca întotdeauna, un model, spuse Iamskoi. Descoperirea atât de rapidă a faptului că victima a avut o lucrare dentară a fost năucitoare. Am ordonat imediat o investigație amănunțită din partea organelor Securității de Stat. Investigația s-a derulat în cursul weekendului – în timp ce tu ai lipsit din oraş – şi a implicat o analiză computerizată a datelor despre mii de rezidenți străini şi agenți străini despre care avem cunoştință începând de acum cinci ani. A rezultat că nici măcar unul dintre aceştia nu se apropie ca descriere de victimă. Opinia analiştilor este aceea că avem în continuare de-a face cu un cetățean sovietic care şi-a făcut o lucrare dentară în timpul unei vizite în Statele Unite ori s-a lăsat pe mâna unui dentist european educat acolo. Întrucât s-au luat în calcul toate variantele posibile, mă văd nevoit să susțin şi eu această opinie.

Procurorul vorbi cu mare seriozitate şi sinceritate. Brejnev avea acelaşi dar care impusese o normă: o justețe directă, moderată, atât de bine cumpănită încât îşi evidenția de la sine autoritatea, niciun argument contrar nemaiavând sens; argument contrar care, în fapt, ar fi însemnat o trădare a aerului de justețe atât de generos afişat.

— Sunt în postura de-a hotărî, Arkadi Vasilievici, dacă eu, ca procuror, voi insista ca KGB-ul să-şi asume responsabilitatea acestei anchete sau îți voi îngădui dumitale să îți continui admirabila activitate. Şi numai simpla eventualitate că ar putea fi implicate forțe străine este supărătoare. În mod evident, există posibilitatea ca ancheta dumitale să

fie întreruptă. Astfel stând lucrurile, de ce să nu le permit să-şi înceapă propria investigaţie acum?

Iamskoi făcu o pauză, gândindu-se parcă la întrebarea sa.

— Sunt însă mai multe în joc. Cândva nu ar fi fost nicio îndoială; MVD-ul ar fi anchetat cazuri în care erau implicaţi deopotrivă ruşi şi străini, toţi laolaltă, fără discriminare, fără procese publice; îi aresta şi îi condamna fără cel mai mic respect pentru legalitatea socialistă. Ştii despre ce vorbesc – Beria şi clica lui. Acelea au fost excese puse în practică de o mână de oameni, dar noi nu putem întoarce ochii. Al XX-lea Congres al Partidului a adus aceste excese la lumina zilei şi a instituit reformele sub care activăm noi acum. Activitatea militiei MDV este limitată strict la chestiuni interne, acum. KGB-ul, de asemenea, se limitează strict la chestiuni ce ţin de securitatea naţională. Rolul procurorilor de supraveghere şi protejare a drepturilor cetăţeneşti a fost întărit, iar independenţa anchetatorilor a fost clar definită. Legalitatea socialistă se clădeşte pe această separare a puterilor, astfel încât niciun cetăţean sovietic nu mai poate fi niciodată privat de drepturile sale într-un proces deschis. Şi atunci ce se întâmplă dacă iau cazul de la un anchetator şi îl pun în sarcina KGB-ului? E un pas înapoi. Victima aceasta probabil că avea cetăţenie rusă. Nu avea alte lucrări dentare – vreun molar din metal – care să fie evident ruseşti? Nu e nicio îndoială că celelalte două victime erau cetăţeni ruşi. Făptaşii şi majoritatea celor asupra cărora se răsfrânge această acţiune sunt ruşi. Şi totuşi, uite cum eu – fără nicio dovadă palpabilă – aş tulbura apele reformei şi aş amesteca puterile separate ale celor două braţe ale legii noastre. Ce mai înseamnă datoria mea de a proteja drepturile civile dacă fac asta? Ce mai semnifică independenţa ta dacă în primul moment de indecizie abdici de la ea? Ar fi uşor să ne eschivăm de răspundere, dar sunt convins că ar fi greşit.

— Ce te-ar convinge, mai exact, de contrar? întrebă Arkadi.

— Dacă ai dovedi că victima sau ucigaşul nu a fost rus.

— Asta nu pot. Dar intuiția îmi spune că una dintre victime nu a fost de naționalitate rusă, spuse Arkadi.

— Asta nu e suficient.

Procurorul suspină aşa cum un adult suspină în fața unui copil.

— În weekend mi-am dat seama ce făceau victimele, spuse Arkadi încet, înainte să fie lăsat să plece.

— Da?

— Pe hainele victimelor s-au găsit urme de ghips, rumeguş şi pulbere de aur. Toate acestea sunt materiale folosite la recondiționarea icoanelor. Icoanele sunt foarte căutate pe piața neagră. Turiştii străini sunt chiar mai interesați de ele decât ruşii.

— Continuă.

— Există o şansă ca victima aceasta să fi fost din altă țară şi, judecând după dovezile de pe hainele sale, să fi fost implicată în activități pe piața neagră, unde găsim de regulă mulți străini. Ca să fim absolut siguri că nu avem de-a face cu un străin, că acționăm în cadrul jurisdicției noastre, vreau ca maiorul Pribluda să ne pună la dispoziție înregistrări şi transcrieri ale convorbirilor tuturor străinilor care s-au aflat în Moscova în lunile ianuarie şi februarie. KGB-ul nu va face asta niciodată, dar vreau ca cererea mea şi răspunsul său să fie înregistrate.

Iamskoi surâse. Amândoi ştiau ce presiune ar pune o asemenea cerere oficială pe umerii lui Pribluda pentru a-şi asuma jurisdicția cazului acum mai degrabă decât mai târziu.

— Vorbeşti serios? Aceasta e o acțiune provocatoare. Unii ar spune chiar scandaloasă.

— Da, răspunse Arkadi.

Lui Iamskoi îi lua mai mult timp să îl refuze decât se aşteptase Arkadi. Cumva, propunerea părea să îl intrige pe procuror.

— Trebuie să recunosc că mă uimeşti mereu cu intuiția ta. Nu ai dat-o niciodată în bară până acum, aşa-i? Şi eşti anchetator senior la Moscova. Dacă eşti într-adevăr hotărât pe direcția asta, vrei să-i ai în vedere pe toți străinii care nu lucrează în diplomație?

Pentru o clipă, Arkadi fu prea mirat ca să răspundă.

— Da.

— Asta se poate aranja, zise Iamskoi, notând ceva pe o bucată de hârtie. Altceva?

— Şi înregistrările actuale, adăugă Arkadi repede, pentru că nu se ştie când avea să mai fie procurorul în toane aşa de bune. Ancheta se va extinde şi în alte zone.

— Te ştiu drept un anchetator zelos, un anchetator zelos cu resurse infinite. Ziua e abia la-nceput.

Frumoasa era întinsă pe masa de autopsie.

— Andreev va dori să se ocupe şi de gât, spuse Levin.

Medicul patolog îi puse o bucată de lemn sub ceafă, făcându-i gâtul să se curbeze în sus, şi îi trase părul deoparte. Tăie oasele cu un ferăstrău rotativ. În aer se împrăştie un miros de calciu ars. Arkadi nu avea țigări; îşi ținu respirația.

Levin tăie pe sub a şaptea vertebră cervicală, de-a curmezişul vertebrei. Când osul se separă, capul şi gâtul se rostogoliră de pe masă. Arkadi îl prinse din reflex şi, la fel de repede, îl puse la loc. Levin opri ferăstrăul.

— Nu, tovarăşe anchetator, acum e numai a ta.

Arkadi se şterse pe mâini. Capul se dezgheța se.

— Am nevoie de o cutie.

Ce erau morții, până la urmă, dacă nu martori ai evoluției omului, de la indolența primitivă la industrializarea

civilizată? Şi fiecare martor, fiecare grămăjoară de oase scoasă din bunceag sau tundră, era el însuşi un nou indiciu de adăugat la mozaicul numit preistorie. Un femur ici, o cutie craniană colo, poate un colier din dinți de elan, toate erau smulse din mormintele lor antice, înfăşurate în hârtie de ziar şi expediate la Institutul de Etnologie al Academiei Sovietice care dădea spre Parcul Gorki, unde aveau să fie curățate, legate laolaltă şi readuse la viață grație miracolului științei.

Nu toate misterele veneau din preistorie. De exemplu, un ofițer care se întorcea la pensiunea sa din Leningrad, la sfâştitul războiului, a observat o pată pe tavanul camerei. Căutând în pod, a găsit un cadavru dezmembrat şi pe jumătate mumificat, pe care miliția l-a identificat ca aparținându-i unui bărbat. După o lungă anchetă încheiată fără un rezultat concludent, miliția a trimis un mulaj al craniului la Institutul de Etnologie pentru a fi reconstituit. Problema era că antropologii au reconstituit chipul unei femei, nu al unui bărbat. Dezgustați, reprezentanții miliției au distrus chipul şi au închis cazul, până când cei de la pensiune au trimis fotografia unei fete. Imaginea ei se potrivea cu o imagine a chipului reconstituit de antropologi, fata a fost identificată şi astfel criminalul a putut fi condamnat.

De atunci, institutul reconstituise după cranii sau fragmente de cranii peste o sută de fețe pentru identificare criminalistică. Nicăieri, nicio secție de poliție nu mai folosea metode asemănătoare. Unele reconstituiri erau simple sculpturi rudimentare în ghips; altele, creațiile lui Andreev, erau izbitoare nu doar datorită detaliilor lor, ci şi a expresiilor vii de anxietate sau teamă întipărite pe ele. Atunci când unul dintre capetele lui Andreev era arătat în sala de judecată, efectul asupra celor prezenți era întotdeauna momentul de triumf al procurorului.

— Intră, intră.

Arkadi dădu ascultare vocii şi pătrunse în galeria de capete. Cea mai apropiată vitrină afişa tipologii naționale – turkmen, uzbec, calmuc etc. –, înzestrate cu genul de privire goală care caracterizează portretele de grup. Urma o vitrină cu călugări, apoi cea cu africani şi aşa mai departe. Mai încolo, în lumina diafană a luminatorului, se afla o masă cu busturile unor cosmonauți recent imortalizați, cu vopseaua încă proaspătă. Nimic din toate acestea nu trăda mâna lui Andreev, până când Arkadi trecu de luminator şi se opri brusc. În penumbra din capătul încăperii, speriați de venirea anchetatorului şi speriindu-l, la rândul lor, cu suspiciunea lor mută, erau încolonați câțiva semi-oameni. Homo erectus pekinensis, cu buzele răsfrânte peste colții îngălbeniți. Homo rhodesiensis, încercând să se concentreze, deşi îi lipsea fruntea. O ființă de sex feminin, cu obrajii trişti ai unui urangutan. Omul de Neanderthal, viclean şi cu buze umflate. Un pitic tânăr, cu păr sârmos, buclat, cu țeasta alungită străbătută de o singură sprânceană, cu halatul de laborator tăiat pe măsură şi mâinile albe, de ipsos. Piticul alunecă, ridicându-se de pe un scaun fără spătar.

— Dumneata eşti anchetatorul care a sunat?

— Da, răspunse Arkadi, căutând din priviri un loc unde să pună cutia.

— Lasă, nu e nevoie, spuse Andreev. Nu voi examina capul. Nu mai prestez muncă de criminalist pentru miliție decât atunci când cazul stă nerezolvat de cel puțin un an. E o regulă egoistă, dar ai fi uimit ce des reușește miliția să soluționeze o crimă, fără ajutor, în termen de un an. Cineva ar fi trebuit să-ți spună asta.

— Știam deja.

După o lungă tăcere, Andreev înclină din cap și se apropie, crăcănat, fluturând un braț scurt spre busturile din jur.

— Dacă tot ești aici, să-ți ofer un scurt tur de prezentare înainte să pleci. Asta este colecția noastră de umanoizi; văd

că ți-a stârnit interesul. Oferă o imagine destul de izbitoare. De obicei sunt mai puternici decât noi, uneori au o capacitate cerebrală mai mare, sunt chiar contemporani cu noi în unele cazuri, dar au fost condamnați pentru inabilitatea lor de a scrie textele despre evoluție, așa că să trecem mai departe.

Pășind mărunt, ajunse aproape de Arkadi și de o casetă poleită, conținând bustul unui tătar nomad. Arkadi era surprins că îi scăpase. Chipul era turtit și colțuros, nu era chiar viu, dar păstra urme de viață, de parcă liniile adânci de pe pomeți ar fi fost brăzdate de vânt, nu de cuțitul sculptorului. Creștetul precum cupola unei moschei, mustața roșcovană și barba ascuțită erau doar puțin rărite, subțiate ca la un om bătrân.

— Homo sapiens. Timur Lenk, cel mai mare ucigaș din istorie.

Craniul păstra urmele unei paralizii pe partea stângă.

— Am mai avut la dispoziție părul lui și niște mucegai care i se dezvoltase pe buze, acolo unde îi creștea mustața.

Arkadi se uită țintă la tătar, până când Andreev aprinse lumina într-o a doua casetă poleită, care conținea un cap de om supradimensionat, înfășurat într-o glugă monahală din material aspru. Deși fruntea era înaltă, restul feței – nasul lung, buzele vinețiii și barba – era căzut, ca efect al gravitației sau dezgustului de sine. Ochii de sticlă nu păreau atât morți, cât stinși.

— Ivan cel Groaznic, continuă Andreev. Îngropat în rasă de călugăr sub Kremlin. Un alt ucigaș. S-a otrăvit cu mercurul cu care își făcea masaj ca să scape de durerile artritice. Avea totodată o ocluzie dentară care trebuie să-i fi făcut zâmbetul să pară o grimasă. Îl găsești urât?

— Nu așa este?

— Nu deosebit de urât. E adevărat că în ultimii ani de viață nu s-a lăsat imortalizat de pictorii de la curte, dorindu-și parcă să îngroape odată cu el și fața aceea.

— A fost doar un ucigaș, zise Arkadi. Nu a fost prost.

Cei doi se găseau acum aproape de ușa prin care intrase Arkadi; Renko își dădu seama că turul galeriei ajunsese la sfârșit. Nu schiță niciun gest de a pleca și Andreev începu să îl studieze.

— Ești fiul lui Renko, așa-i? I-am văzut poza de multe ori. Nu semeni prea mult cu el.

— Am avut și mamă.

— Uneori, asta e o calitate.

Empatia aproape că se vedea pe chipul lui Andreev; Arkadi îi observă dinții cabalini când bărbatul aproape că îi zâmbi.

— Un om dispus să recunoască asta trebuie să fie măcar ascultat. Prea bine, să vedem ce ai adus. Poate mai vrea cineva să piardă timpul.

Andreev deschise drumul spre un colț în care se găsea o roată de olar, sub un bec fluorescent. Când se cățără pe un taburet ca să tragă de șnur, Arkadi deschise cutia și scoase din ea capul, ținându-l de păr. Andreev luă capul și îl așeză pe roată, răsfirându-i părul castaniu, lung.

— Femeie, tânără, în jur de douăzeci de ani, rasă europoidă, cu o simetrie plăcută, recită Andreev.

Îl întrerupse pe Arkadi când acesta începu să explice despre cele trei asasinate.

— Nu încerca să-mi stârnești interesul pentru caz; trei capete în plus nu contează mult aici. Mutilarea este, într-adevăr, neobișnuită.

— Ucigașul crede că i-a șters chipul. Tu îl poți aduce înapoi, spuse Arkadi.

Andreev împinse roata și în găvanele țestei se mișcară umbre.

— Poate a trecut pe aici în ziua aceea, zise Arkadi. Era la începutul lui februarie. Poate ai văzut-o.

— Nu-mi pierd timpul uitându-mă după femei.

— Ești un om cu puteri speciale, domnule profesor. Acum te poți uita la ea.

— Sunt şi alții aici care se pricep la reconstrucție. Eu am lucruri mai importante de rezolvat.

— Mai importante decât faptul că doi bărbați și fata aceasta au fost uciși aproape sub ferestrele voastre?

— Eu mă ocup doar cu reconstrucția, tovarășe anchetator. Nu o pot readuce la viață.

Arkadi puse cutia pe podea.

— Ajunge doar fața.

Oamenii șușoteau pe la colțuri despre Lubianka, închisoarea KGB-ului din Piața Dzerjinski, dar majoritatea moscoviților care încălcau legea și erau prinși ajungeau la închisoarea Lefortovo, în partea de est a orașului. Un paznic îl duse pe anchetator jos cu un lift care nu era decât o cușcă datând de dinaintea Revoluției Bolșevice. Oare unde era Zoia acum? Sunase ca să-i spună să nu o aștepte înapoi la apartament. Gândindu-se la ea, nu își putea aminti nimic altceva decât chipul ei în ușa dormitorului, la conacul lui Mișa. Triumful de pe acel chip, ca și când un adversar ar fi dat pe față cartea câştigătoare prea curând. În afară de asta, nu era mare lucru. Între timp, se producea un alt fenomen. Iamskoi comandase casete de la Pribluda. Un cap fusese livrat pentru reconstrucție. Pe șest, fără voia sa, începea să se contureze o anchetă adevărată.

Al doilea nivel al subsolului. Arkadi păși de-a lungul unui coridor străjuit de uși mici din fier care semănau cu niște guri de cuptor, trecu pe lângă un paznic care scria de zor la o masă, pe lângă o odaie cu ușa deschisă plină de saltele și puțind a mucegai, spre o ușă închisă pe care o deschise, dând cu ochii de anchetatorul-șef de la Cazuri Speciale, Ciucin – cel mai afabil om cu putință, privind atent, cu ochi scânteietori, cu o mână strângându-și catarama de la

curea – și de o femeie așezată pe scaun, întoarsă cu spatele ca să scuipe într-o batistă.

— Tu... făcu Ciucin și-i blocă lui Arkadi câmpul vizual.

Dar anchetatorul revedea deja scena la care asistase: ușa deschizându-se, uimirea inițială a lui Ciucin, mâna închizând cataramа, fata – tânără, dar simplă – roșie la față, întorcându-se pe scaun ca să scuipe. Ciucin, un om cu cele mai fine trăsături, cu o mustață de sudoare pe buza superioară, își încheie vestonul și îl împinse pe Arkadi pe coridor.

— O interogai? întrebă Arkadi.

— Nu e de natură politică; e doar o curvă.

Până și vocea lui Ciucin era afabilă, de parcă ar fi identificat o rasă de câine.

Arkadi venise cu o rugăminte. Acum nu mai era cazul să-l roage.

— Dă-mi cheile de la dosarele tale.

— Du-te-n mă-ta.

— Procurorul ar fi foarte interesat să afle cum desfășori tu un interogatoriu.

Arkadi întinse mâna după cheie.

— Nu ai tupeul ăsta.

Arkadi puse mâna pe prohabul lui Ciucin, simțind cum mădularul acestuia se micșora, mădularul de la Cazuri Speciale, și strânse tare, făcându-l pe Ciucin să se ridice pe vârfuri, astfel încât cei doi ajunseră să se privească în ochi.

— O să-ți iau gâtul pentru asta, Renko, stai să vezi, rosti Ciucin răgușit, dar îi dădu cheia.

Arkadi împrăștie dosarele pe masa lui Ciucin.

Niciun anchetator nu-i arăta altuia dosarele sale. Fiecare era specialist și, atunci când activitatea lor ajungea totuși să se suprapună, dosarele lor conțineau identitatea informatorilor pe care și-i formaseră personal. Mai ales la Cazuri Speciale. Ce erau Cazurile Speciale? Dacă cei de la KGB

i-ar fi arestat pe toți dușmanii politicii oficiale, numărul lor le-ar fi supralicitat importanța. Era mai bine ca unii să fie arestații de către procuratură pentru fărădelegi normale, pe care cetățeanul de rând le putea înțelege. De exemplu, istoricul B., care coresponda cu scriitori din exil, a fost arestat pentru că vindea la suprapreț bilete la balet. Poetul F., curier de tipărituri clandestine, a fost acuzat fiindcă a furat cărți de la Biblioteca Lenin. Tehnicianul M., un social-democrat, a fost arestat în timp ce vindea icoane religioase informatorului G. Aceste cazuri erau o insultă la adresa anchetatorilor adevărați. Atitudinea lui Arkadi fusese mereu aceea de a-l ignora pe Ciucin, negându-i parcă existența. Abia îi adresase omului o vorbă, darămite să-l atingă.

Privirea lui Arkadi se opri asupra notelor lui Ciucin despre „informatorul G.", „cetățeanul vigilent G.", „sursa de încredere G.". Acea literă apărea în jumătate dintre cazurile finalizate cu arestări care aveau legătură cu icoanele. Trecu la registrele financiare ale lui Ciucin. Pe o listă cu informatorii, G. trona în frunte, cu 1.500 de ruble. Figura și un număr de telefon.

Din biroul său, Arkadi sună la Informații. Numărul îi era alocat unui Fiodor Golodkin. Reportofonul lui Pașa era lângă masă. Arkadi puse în el o casetă nouă și formă numărul. După ce sună de cinci ori, cineva ridică recepetorul, dar nu spuse nimic.

— Alo, Fiodor e acolo? întrebă Arkadi.

— Cu cine vorbesc?

— Un prieten.

— Lasă-mi un număr la care să te sun înapoi.

— Hai să discutăm acum.

Clic.

Când veniră primele cutii de la Pribluda, Arkadi simți un dram din exaltarea pe care o produce chiar și iluzia progresului. În Moscova existau treisprezece hoteluri Intourist,

cu un total de peste douăzeci de mii de camere, jumătate fiind dotate cu dispozitive de ascultare și, cu toate că poate doar cinci la sută erau monitorizate în același timp, chiar mai puține făcând obiectul unor înregistrări și transcrieri, materialul acumulat era impresionat.

— Se poate să dați peste un nevinovat care să vă spună pe șleau că a cumpărat niște icoane sau că s-a întâlnit cu cineva în parc, dar să nu vă așteptați la asta, le spuse Arkadi lui Pașa și Fet. Nu vă pierdeți vremea citind transcrieri ale interceptărilor cuiva însoțit de un ghid de la Intourist. Nu vă pierdeți vremea cu ziariști străini, preoți sau politicieni; sunt supravegheați prea atent. Concentrați-vă asupra turiștilor sau oamenilor de afaceri străini care sunt familiarizați cu locul, vorbesc limba rusă, au contacte aici. Care poartă discuții scurte și criptice și care își părăsesc imediat camera. În aparatul acesta este o casetă cu vocea lui Golodkin, comerciant pe piața neagră, ca să o puteți compara cu vocea de pe altă casetă, dar nu pierdeți din vedere faptul că el ar putea să nu fie implicat.

— Icoane? întrebă Fet. Cum am ajuns la ele?

— Dialectica marxistă, răspunse Arkadi.

— Dialectica?

— Ne aflăm acum într-un stadiu intermediar al comunismului, când încă mai există tendințe criminale rezultate din rămășițele de capitalism din mințile unor indivizi. Ce rămășiță mai evidentă decât o icoană vrei? întrebă Arkadi desfăcând un pachet de țigări și servindu-l pe Pașa. In plus, pe hainele victimelor s-a găsit pulbere de aur și ghips. Cu ghipsul se acoperă crăpăturile din lemn, iar legal, aurul se poate folosi aproape exclusiv la restaurarea icoanelor.

— Vrei să spui că toată tărășenia asta ar putea avea legătură cu furtul unor opere de artă? întrebă Fet. Ca în cazul de la Ermitaj, acum vreo doi ani. Țineți minte, o echipă de

electricieni șterpelea cristale din candelabrele muzeului. A fost nevoie de ani întregi ca să fie prinși.

— E vorba de falsificatori de icoane, nu de hoți.

Pașa scăpără un chibrit.

— De acolo provine rumegușul de pe hainele lor, de la tâmplărie.

Se opri și clipi.

— Mi se pare mie sau tocmai am oferit un exemplu de dialectică aplicată?

După ce ascultă o zi întreagă înregistrările, nemaiavând destulă energie ca să treacă pe la apartamentul lui, Arkadi hoinări până ce se trezi sub intrarea principală, în stil imperial roman, a Parcului Gorki, de unde își cumpără masa de seară constând din plăcintă cu carne și limonadă. Pe patinoar, fete musculoase îmbrăcate în fuste scurte și evazate patinau cu spatele, îndepărtându-se de un băiat cu un acordeon. Băiatul cânta cu însuflețire. Din difuzoare nu se auzea nimic; femeia surdă își lăsase discurile să se odihnească.

Soarele apunea printre norii diafani. Arkadi merse mai departe spre zona de distracție. Într-un weekend cu vreme frumoasă, acolo se adunau și o mie de copii ca să se dea cu racheta și cu mașinile cu pedale, să tragă în rațe de lemn folosind pușca cu aer comprimat sau să urmărească un spectacol de magie la amfiteatru. Copil fiind, venise și el destul de des, însoțit de Belov, care pe atunci era sergent, pe post de băiat şmecher, cu şmecherul Mișa și toți ceilalți şmecheri din grupul lor. Își amintea când cehii deschiseseră prima expoziție străină în parc, pavilionul cu bere Pilsen din '56. Deodată, dintre toate lucrurile, berea era populară. Toată lumea își dilua cu ea votca. Toți erau fericiți și beți. Își amintea când filmul *Cei șapte magnifici* venise la Moscova și toți bărbații cu vârsta cuprinsă între doisprezece și douăzeci de ani începuseră să pășească precum Yul Brynner;

Parcul Gorki părea a fi plin ochi de cowboy care își căutau cu mers țanțoș caii. Un timp când toată lumea era cowboy. Uimitor! Ce erau aceștia acum? Proiectanți municipali, directori de fabrică, membri de partid, posesori de mașină, cumpărători de icoane, cititori ai revistei satirice *Krokodil,* critici de televiziune, pasionați de operă, tați și mame.

În ziua aceea nu erau prea mulți copii. În amurg, doi bătrâni îşi zornăiau piesele de domino. Cu şepcile şi şorțurile lor albe, vânzătorii ambulanți se adunaseră înfrigurați laolaltă. Un copilaș încerca să vadă cât de mult putea întinde elasticul pe care îl ținea bunica lui.

Pe roata mare de la capătul zonei de amuzament, un cuplu de vreo optzeci de ani stătea suspendat în aer în timp ce operatorul, un băiat cu o boală de piele, frunzărea o revistă despre motociclete – al naibii să fie dacă avea să coboare frâna doar pentru doi pensionari. Când vântul se înteți, gondola se legănă și bătrâna se înghesui în soțul ei.

— Du-mă sus, zise Arkadi, arătându-i operatorului biletul și aşezându-se într-o gondolă. Acum.

Roata se cutremură și se învârti, iar Arkadi urcă trei niveluri. Deși lumina soarelui mai zăbovea la vest, dincolo de Dealurile Lenin, în oraș se aprindeau felinarele și semafoarele se distingeau asemenea unor halouri concentrice; bulevardele mărginite de copaci din jurul centrului, Centura Sadovaia care ajungea până la parc și Centura Exterioară, neclară precum Calea Lactee.

Acesta era unul dintre lucrurile specifice Parcului Gorki: era singurul loc din oraș unde îți puteai lăsa imaginația să zburde. Ca să te alături fanteziilor din Mosfilm, aveai nevoie de o legitimație specială, însă în parc toată lumea era binevenită. Odată, Arkadi își dorise să se facă astronaut. Tot ce îi mai rămăsese din perioada aceea era o circumvoluțiune cu informații inutile, pe cortex. Urmărise satelitul Sputnik trecând pe deasupra Parcului Gorki, cu douăzeci

de ani în urmă. Ei bine, nu avea regrete. Cu toții lăsau asemenea năluci în parc; era un mormânt mare și plăcut. El și Mișa, Pașa, Pribluda și Fet, Zoia și Natașa. Îl deranja că cineva lăsase cadavre acolo.

Încă o tură. Cuplul de bătrânei aflat la câteva gondole în față nu scotea niciun sunet, așa cum făceau adesea cei care își trăiseră viața înaintea Revoluției, atunci când veneau în capitală. Ei formau mulțimea Marelui Război Patriotic, animată de suficientă încredere de sine ca să se zbată. În tot acest timp, nepoții lor stăteau în fața catedralelor din Kremlin și se scobeau în nas – salutul moștenitorilor.

Își schimbă poziția ca să se facă iarăși comod pe scaunul de metal. Jos, parcul urca pe coline, luând-o spre secția de poliție și împărțindu-se în mai multe alei romantice. Pe marginea uneia dintre acestea, la 40 de metri nord de cărare, în linie cu strada Donskoi și râul, trei oameni fuseseră uciși. În pofida întunericului tot mai adânc, reperă luminișul pentru că în mijlocul lui stătea cineva cu o lanternă în mână.

Când gondola ajunse din nou la nivelul solului, Arkadi sări jos. Era o jumătate de kilometru până la luminiș și el începu să alerge cu salturi mari, alunecând de mai multe ori pe gheață și recăpătându-și echilibrul. Cărarea șerpuia la deal.

Zoia avea dreptate; i-ar fi prins bine puțin exercițiu fizic. Țigări nenorocite! Ajunse la secția de miliție, o clădire primitoare, așa cum o descrisese Pașa, dar pustie. Nu era nici măcar o mașină în jur, așa că își văzu de drum. Cărarea devenea mai abruptă. Într-un efort conștient, ridică mai tare genunchii și își trase coatele mai în spate, intrând într-un fel de ritm, asincron cu pocnetul încălțărilor sale și cu șuieratul care îi ieșea din gâtlej. După trei sute de metri de sprint, făcea pași mici, ca ai unui copil. Avea impresia că alergase ore întregi. Cărarea intră pe o porțiune plană tocmai când el începea să simtă junghiuri între coaste, iar în poiană probabil că nu era decât detectivul Fet, lucrând peste program, își spuse el.

Acolo unde furgoneta miliției ieșise de pe cărare, cu patru zile înainte, încetini pasul, înțepenit, mergând pe urmele lăsate de roți până la luminiș. Gheața trosni sub pașii săi. Lumina se stinsese; cel cu lanterna plecase sau fusese suficient de abil ca să nu lase lumina să se vadă pe cărare. Nu se vedea nici măcar vreun contur, deoarece, în lipsa zăpezii, luminișul era complet negru. Niciun sunet. Merse de la un copac la altul, dând ocol poienii, apoi se opri ghemuindu-se, cu ochii larg deschiși. Era cât pe-aci să se miște, când o rază de lumină se îndreptă spre șanțul puțin adânc din care fuseseră scoase cadavrele.

Arkadi pătrunsese cam zece metri în interiorul poienii, când lumina dispăru.

— Cine e acolo? strigă.

Cineva o luă la fugă în direcția opusă.

Arkadi porni după el. Poiana cobora spre un pâlc de copaci, știa asta. Dincolo de acela se afla un mal abrupt, câteva chioșcuri cu mese de șah, o altă cărare, copaci, după care un salt spre drumul cheiului Pușkinskaia și râul.

— Stai! Miliția! strigă.

Nu mai putea să strige și să și alerge. Câștiga teren. Pașii din față erau grei, pași de bărbat. Deși lui Arkadi i se dăduse cândva o armă, nu o purta niciodată la el. Pâlcul de copaci se apropia, apărând înainte precum creasta unui val. Fugarul ajunse primul acolo și pătrunse printre crengi. Pe cărarea de mai jos trebuiau să fie felinare aprinse, gândi Arkadi, iar pe drumul de pe chei cu siguranță erau și mai multe. Când ajunse la copaci, întinse brațele.

Se lăsă în jos atunci când auzi un braț trăgându-se înapoi, dar nu era vorba de un pumn, ci de un șut în vintre. Când aerul îi ieși automat din plămâni, dădu să apuce piciorul și încasă un pumn în gât. Lovi și rată. Un alt șut îl aruncă pe spate. Lovi a doua oară şi nimeri într-o burtă rotundă și tare. Un umăr îl țintui de trunchiul unui copac,

în timp ce rinichii îi fură împunși cu degetele. Arkadi găsi cu gura o ureche și mușcă.

— Fiu de cățea!

Vorbise în engleză. Umărul se retrase.

— Miliția... încercă Arkadi să strige, dar nu reuși decât să șoptească.

Un șut îl proiectă cu fața în zăpadă.

Prostule, îşi zise Arkadi. Prima dată când un anchetatori lovește pe cineva, își pierde soția. A doua oară, țipă după ajutor.

Se opinti în picioare, ciuli urechile să audă foșnetul ramurilor mișcate și porni în urmărire. Panta ducea spre râu. Fu cât pe-aci să cadă. Mai jos, cărarea era pustie, dar văzu nişte picioare dispărând printre copacii de dincolo.

Arkadi atacă poteca dintr-un singur pas mare și sări. Aterizză pe spinarea lată a unui om. Se rostogoliră amândoi prin întuneric până ce se loviră de o bancă. Arkadi încercă să-i blocheze omului încheietura mâinii, dar amândoi aveau hainele prea încâlcite ca să mai poată face vreo mişcare. Apoi omul se răsuci și se eliberă. Arkadi îi puse piedică și, luându-și având cât putu de tare, îl trânti iarăși la pământ. Dar de îndată ce se descleștară, Arkadi nu mai avu nicio șansă. O palmă îl lovi peste față și, înainte să aibă timp să reacționeze, aceeași mână, transformată acum în pumn, îl lovi în coaste, sub inimă. Rămase într-o stare de admirație neputincioasă, destul cât pumnul să-i găsească locul acela din nou. În cădere, simți că i se oprește inima.

„Aceasta este o mare îmbunătățire a metodelor primitive", le spuse directorul de colectiv lui Arkadi și tatălui său, după care trase capul vacii într-un jug peste care se afla un cilindru metalic mare din care, la apăsarea unui buton, ieși cu viteză un piston uns care străpunse fără drept de apel craniul vacii, făcându-i picioarele să se zbată comic. Piele de vacă pentru căștile

tanchiștilor, își aminti el. „Lasă-mă să încerc eu", spuse generalul Renko, și trase următoarea vacă în jug. Tronc! *Imaginează-ți cum e să îți poți folosi mâinile în felul acela!*

Arkadi ieși dintr-un troian și se împletici, ținându-se de piept. Copacii și zăpada îl traseră la vale, spre un zid de piatră. Trecu uşor peste el și se prăbuși pe trotuarul cheiului Pușkinskaia.

De-a lungul drumului spre chei se mișcau faruri de camioane. Nu vedea pe nimeni mergând pe jos. Niciun milițian. Felinarele stradale erau niște globuri pufoase, aidoma bulelor de aer pe care le înghițea cu greu. După ce camioanele trecură pe lângă el, rămase singur. Traversă nesigur drumul.

Râul era o panglică lată de trei sute de metri, numai gheață, flancată de un șir de copaci negri, întinzându-se către stadionul Lenin înspre vest, și de nişte clădiri ministeriale întunecate înspre est. Podul suspendat Krimski era la distanță de cel puțin un kilometru. În apropierea lui Arkadi, la stânga, era un pod de metrou fără trotuar. Peste el trecu huruind o garnitură feroviară, împrăștiind scântei de sub roți.

O umbră alerga pe râu, pe sub pod.

Nu existau scări. Arkadi alunecă trei metri pe taluzul de piatră curbat, aterizând tare cu fundul pe gheață. Se ridică și o luă la fugă.

Moscova era o metropolă joasă. De la râu încolo, aproape că dispărea în propriu-i eter somnolent.

Pașii erau mai aproape. Omul era puternic, nu însă și rapid; șchiopăta chiar, iar Arkadi câștiga teren. Nici pe partea de nord a taluzului nu erau scări, dar văzu pe partea dinspre stadion docurile pentru bărcile de agrement.

Omul se opri să-și tragă sufletul, se uită înapoi la Arkadi și își reluă fuga. Trecuseră deja de jumătatea întinderii de

gheață, îi despărțeau cam patruzeci de metri. Pe când Arkadi se apropia, omul se opri a doua oară și ridică mâna cu atâta autoritate, că Arkadi se trezi că se oprește, la rândul lui. Gheața crea iluzia luminii. Reușea să deslușească o siluetă îndesată într-un pardesiu și cu o căciulă. Chipul era ascuns.

— Pleacă, spuse acela în rusește.

Când Arkadi păși în față, mâna coborî. Văzu o țeavă de armă. Individul o ținea cu ambele mâini, așa cum erau învățați inspectorii, și Arkadi se aruncă la pământ. Nu auzi nicio detunătură și nu văzu nicio scăpărare de lumină, dar ceva lovi gheața din spatele său și, o clipă mai târziu, răsună lovindu-se de pietre.

Silueta porni din nou, greoi, spre celălalt mal al râului. La talùz, Arkadi îl prinse din urmă. Apa cursese pe peretele de piatră și înghețase, formând o suprafață inegală. Acolo, la umbra podului, cei doi se luară la luptă, alunecând întâi pe picioare și apoi pe genunchi. Lui Arkadi îi sângera nasul și celălalt om își pierdu căciula. O lovitură în piept, nu mai puternică decât un ghiont, îl proiectă pe Arkadi în patru labe. Oponentul său se ridică. Arkadi încasă două șuturi în coaste și, cu eficiența unei ultime lovituri de ciocan, o gheată îl pocni în ceafă.

Când se întoarse, omul dispăruse. Ridicându-se, descoperi că avea în mână căciula acestuia.

Deasupra, cerul era străbătut de și mai multe roți sfârâitoare. Artificii plăpânde pentru victorii mărunte.

Capitolul 5

Goticul de tip Stalin nu era atât un stil arhitectural, cât o formă de venerare. Elemente ale capodoperelor grecești, franceze, chineze și italiene fuseseră aruncate de-a valma

într-o căruță rudimentară și cărate la Moscova și la Maestrul Constructor însuși, care le zidise una peste alta, alcătuindu-și turnurile de ciment și faclele arzătoare ale Domniei Sale, zgârie-nori monstruoși cu ferestre amenințătoare, crenelări misterioase și turle ametitoare care ajungeau până la nori, și totuși alte vârfuri semețe depășeau stelele de rubin care, pe timp de noapte, străluceau aidoma ochilor Săi. După moartea Lui, creațiile Sale au stârnit mai mult mila decât teama, fiind prea mari pentru a fi îngropate odată cu El, așa că au rămas, câte una în fiecare parte a orașului, mărețe temple semi-orientale cu un aer apăsător care, în loc să fie exorcizate, fuseseră utilizate. Cel din Districtul Kievskaia, la vest de râu, era Hotel Ucraina.

— Nu-i așa că e grozav? zise Pașa, deschizând brațele.

Arkadi se uită în jos de la etajul al paisprezecelea al turnului Ucraina spre largul bulevard Kutuzovski Prospekt și, dincolo de traficul de pe Kutuzovski, la clădirile ascultătoare ale complexului pentru diplomați și corespondenți străini, cu a sa curte interioară și gheretă de milițian.

— Ca în Spy Smasher[1], zise Pașa și își plimbă privirea prin apartamentul plin de aparate de înregistrat, cutii de carton, mese și paturi. Chiar că ai putere de influență, Arkadi.

De fapt, Iamskoi fusese cel care mutase centrul de control al anchetei, motivând că biroul lui Arkadi era neîncăpător. Nu se știa cine ocupase apartamentul înainte, dar pe perete era lipit un poster cu stewardese blonde de la compania aeriană a Republicii Democrate Germane. Până și detectivul Fet era impresionat.

— Detectivul Pavlovici se ocupă de turiștii germani și de Golodkin, omul bănuit a fi implicat în comerțul cu icoane. Eu cunosc cât de cât limbile scandinave. Când mă

---

[1] Serie de benzi desenate cu supereroi, publicată de D.C. Comics (n.t.).

pregăteam să fac carieră în marină, mă gândeam că îmi vor prinde bine, mărturisi Fet.

— Chiar așa? zise Arkadi masându-și gâtul.

Îl durea tot corpul de la bătaia pe care o încasase cu o noapte în urmă; dacă era să fie cinstit, nu o putea numi luptă. Îl durea când ducea mâna să scoată o țigară și îl apuca migrena la gândul că trebuia să poarte căşti. Cariera lui militară constase într-o lungă ședere înăuntrul unei stații radio, o baracă aflată de partea fraternă, socialistă, a zidului Berlinului, ascultând transmisiunile Aliaților. O slujbă mai plicticoasă nu era de imaginat, însă cei doi detectivi ai săi era limpede că împărtășeau bucuria confortului. În definitiv, se aflau într-un hotel de lux, odihnindu-și picioarele pe un covor, iar nu bătând pasul pe loc pe un trotuar.

— Mă ocup eu de englezi și de francezi, adăugă el.

Telefonul sună. Era Liudin, cu informații despre căciula pierdută de omul care îl bătuse măr pe anchetator-șef.

— Căciula este nouă, de producție rusească, din serj ieftin. Conținea două fire de păr cărunt. Analiza proteică a acestora a arătat că purtătorul căciulii este un bărbat europoid cu grupa sangvină 0. Pomada cu care erau unse era pe bază de lanolină, de producție străină. Mulajele prelevate din parc după urmele lăsate de pașii lui au arătat că purta pantofi noi, rusești și ei. Avem și urmele pantofilor tăi.

— Sunt tociți?

— Foarte tare.

Arkadi închise și își studie pantofii. Nu doar că aveau tocurile roase, dar verdele original al pielii se vedea prin vacsul negru.

„Fiu de cățea!“ spusese omul când îl mușcase Arkadi. Așa spun americanii. Un fiu de cățea american.

— Nemțoaicele astea, zise Pașa în timp ce asculta la căști o bandă. Secretare la Banca Germană de Export. Stau la Hotelul Rossiya și agață bărbați direct de pe ringul de

dans al hotelului. O prostituată rusoaică, una de-a noastră, ar fi alungată din Rossiya în doi timpi și trei mișcări.

Și pe benzile lui Arkadi erau înregistrate mici păcate. Trase cu urechea la tiradele unui luptător pentru libertate din Ciad care vorbea în franceză și avea cameră la Hotelul Peking. Aspirantul la statutul de lider național avea un apetit sexual depășit doar de dificultatea de a-și găsi partenere. Fetele se temeau că, după ce ar fi păcătuit o dată cu un om de culoare, mulți ani de atunci exista pericolul de a da naștere unei „maimuțe". Să trăiască educația sovietică!

Solicitarea atâtor benzi și transcripții era menită doar să-l sperie pe Pribluda. Nu avea importanță că materialele sensibile nu erau livrate; cineva din lanțul de comandă al KGB trebuia doar să știe că cele mai de preț lucruri (benzi și transcripții, acele secrete ale altor oameni pe care doar inițiații aveau puterea să le zgândărească) se aflau în mâinile unei organizații rivale. Orice indiscreție era prea mare. Cutiile aveau să fie trimise înapoi și, odată cu ele, Arkadi era sigur, avea să-i fie luată și ancheta. Nu spusese încă nimănui că omul care îl șifonase era probabil american sau că dusese căpățâna Frumoasei la Andreev. Primul fapt nu îl putea dovedi, iar în cel de-al doilea caz nu se întâmplase nimic.

Ascultă o înregistrare cu un turist și, în același timp, citi o transcriere de la altul. Microfoanele erau în telefoanele din camera de hotel, așa că auzea deopotrivă apelurile telefonice și conversațiile. Francezii se plângeau toți de mâncare, iar americanii și englezii se plângeau toți de chelneri. Era așa enervant să călătorești!

În timpul prânzului luat într-o cantină în care se intra din holul hotelului, Arkadi sună la școala Zoiei. De data aceasta, ea veni la telefon.

— Vreau să vin să discut cu tine, spuse el.

— E luna dinainte de Ziua Muncii, știi cum este, răspunse Zoia.

— Pot să te iau după serviciu.

— Nu!

— Când?

— Nu știu. Mai târziu, când știu ce fac. Trebuie să închid.

Înainte să pună receptorul în furcă, îl auzi pe Schmidt în fundal.

După-amiaza parcă nu se mai termina, deși veni momentul când Pașa și Fet își puseră pălăriile în cap, își luară hainele pe ei și plecară acasă. Arkadi făcu o pauză de cafea. În întuneric văzu, undeva pe-aproape, încă doi din zgârie-norii Lui: Universitatea Moscova, la est și Ministerul de Externe, chiar pe partea cealaltă a râului. Stelele lor roșietice străluceau una către cealaltă.

Singur, ascultând iarăși înregistrări, auzi primul glas familiar. Banda era de la o petrecere dată de un american pe 12 ianuarie, la Hotelul Rossiya. Vocea îi aparținea oaspetelui rus, o femeie nervoasă:

„Cehov, evident. Întotdeauna relevant, se spune, datorită atitudinii sale critice la adresa micii burghezii, a sentimentelor sale democratice adânc înrădăcinate și a credinței lui absolute în forța poporului. Adevărul este că într-un film după Cehov poți îmbrăca actrițele cu pălării decente în loc de năframe. Odată pe an îşi doresc un film cu pălării frumoase.“

Arkadi recunoscu vocea Irinei Asanova, fata de la Mosfilm. Primi din partea actrițelor prezente admonestări calme.

Sosiră și întârziații.

„Evgheni, ce mi-ai adus?“

O ușă închisă.

„Un cadou întârziat de Anul Nou, John!“

„Mănuși! Ce grijuliu ești! Le voi purta.“

„Poartă-le, fălește-te cu ele. Treci pe la mine mâine și îți voi da o sută de mii de perechi de vânzare."

Numele americanului era John Osborne. Camera lui de la Rossiya dădea spre Piața Roșie şi era, cel mai probabil, un apartament adevărat, cu flori în vaze. Ucraina era o gară feroviară în comparație cu Rossiya. Rusa lui Osborne era bună și ciudat de suavă. Dar Arkadi voia să o audă iarăși pe fată.

Pe bandă se auziră alte voci grăbite.

„... minunată evoluție scenică."

„Da, am ținut o recepție pentru ea când toată compania de balet a venit la New York. E dedicată artei sale."

„Cu baletul Moiseev?"

„Extraordinară energie."

Arkadi ascultă noi saluturi, toasturi în cinstea artei rusești, întrebări referitoare la familia Kennedy; din partea Irinei Asanova nu se mai auzi o vorbuliță. Își simți pleoapele grele, de parcă ar fi fost un musafir invizibil, îngropat sub haine călduroase și înfășurat în murmurul cuvintelor auzite pe jumătate, ecouri vechi de patru luni ale unei camere și ale unor fețe pe care nu le văzuse niciodată. Banda ajunsă la capăt produse în căşti un pocnet care îl readuse cu picioarele pe pământ. În speranța că Irina Asanova va vorbi din nou, Arkadi întoarse banda.

Aceeași petrecere, mai târziu. Vorbea Osborne.

„Tăbăcăria Gorki deja îmi furnizează mănuși gata croite. Acum zece ani am încercat, într-adevăr, să import piele – piele de vițel cu care să le fur piața spaniolilor și italienilor. Din fericire, am verificat marfa în Leningrad. Mi se dădeau burți de vită. Mărunțaie. Am urmărit transportul până la colectiva de vite din Alma Ata, care trimisese în aceeași zi pieile mele de vițel la Leningrad și mărunțaiele pentru supă la Vogvozdino."

Vogvozdino? Dar americanul nu avea de unde să știe de lagărul de concentrare de acolo, își spuse Arkadi.

„Am contactat autoritățile din Vogvozdino, care au confirmat sosirea transportului, spunând că măruntaiele fuseseră transformate în supă, care fusese mâncată cu poftă. Așa încât colectiva a fost răzbunată. Nu mă alesesem cu mărunțaie, căci în mod sigur rușii n-ar mânca niciodată mănuși. Am pierdut douăzeci de mii de dolari și acum nu mai comand niciodată supă la est de Moscova."

O tăcere crispată fu urmată de hohote de râs crispat. Arkadi fuma și descoperi că pusese trei chibrituri pe masă, în fața lui.

„Nu înțeleg de ce concetățenii voștri fug în Statele Unite. Pentru bani? Trebuie să vă spun că americanii, oricât de mulți bani ar avea, întotdeauna găsesc ceva ce nu pot să cumpere. Și atunci spun: «Nu ne permitem, suntem prea săraci să cumpărăm asta.» Niciodată: «Nu suntem destul de bogați.» Doar nu vreți să fiți niște americani săraci, nu? Aici veți fi întotdeauna bogați."

Paginile din dosarul lui Osborne erau subțiri ca foaia de ceapă, cu ştampila roşie a KGB-ului:

John Dusen Osborne, cetățean al SUA, născut pe 16.05.1920, în Tarrytown, New York, SUA. Nu e membru de partid. Necăsătorit. Reședință actuală, New York, N.Y. Prima intrare în URSS: în 1942, pe la Murmansk, cu grupul consultativ pentru Legea de împrumut și închiriere. Între 1942-'44 a locuit în Murmansk și Arhanghelsk, trimis de Ministerul de Externe al SUA, în calitate de consultant pe probleme de transport. În această perioadă, subiectul a îndeplinit servicii semnificative în favoarea efortului de război antifascist. Subiectul și-a dat demisia din Ministerul de Externe în 1948, într-o perioadă de isterie de dreapta, și a început o afacere privată, în domeniul importului de blănuri rusești. Subiectul a sponsorizat multe misiuni

umanitare și de schimb cultural și vine anual în vizită în URSS.

Pe a doua pagină a dosarului era o listă cu birourile firmelor Import de Blănuri Osborne S.R.L. și Confecții din Blană Osborne S.R.L. din New York, Palm Springs și Paris. Erau enumerate şi vizitele lui Osborne în Rusia din ultimii cinci ani. Ultima oară stătuse din 2 ianuarie până în 2 februarie. Era hașurată o însemnare în creion, dar Arkadi reuși să citească: „Referință personală: I.V. Mendel, Ministru al Comerțului."

Pe a treia pagină scria: „Vezi: *Analele Cooperării Sovieto-Americane în Marele Război Patriotic,* Pravda, 1967."

De asemenea: „Vezi: Departamentul Unu."

Arkadi și-l amintea pe Mendel. Era unul dintre oamenii aceia ca niște homari, care năpârlea și creștea în dimensiuni de la un anotimp la altul, întâi ca responsabil cu „relocarea" culacilor, apoi comisar de război pentru Regiunea Murmansk, după care director la Departamentul de Dezinformare al KGB și, în cele din urmă, cu ghearele mari cât dragele, adjunct al Ministrului Comerțului. Mendel murise anul trecut, însă cu siguranță Osborne avea alți prieteni din aceeași specie.

„Smerenia pe care o afișezi îți dă farmecul personal. Un rus se simte inferior în fața oricui, mai puțin a unui arab sau a altui rus."

Chicotele rușilor dovediră adevărul afirmației lui Osborne. Ceea ce îi seducea era tonul lui de om umblat. Oricum, era un străin inofensiv.

„Când e în Rusia, un bărbat deștept păstrează distanța față de femeile frumoase, de intelectuali și de evrei. Sau, mai simplu spus, de evrei."

O perlă de înțelepciune sadică, cu un singur element necesar, recunoscu Arkadi: un grăunte de adevăr.

Publicul său vesel greșea, însă. Notația din dosar, „Departamentul Unu", trimitea la Biroul Nord-American

al KGB. Osborne nu era un agent; dacă era, nicio înregistrare nu ar fi fost pusă la dispoziția lor. Osborne, spunea nota, era un simplu cooperant, un Mecena al artelor rusești și un turnător al artiștilor ruși. Fără îndoială, mai mulți dansatori care se bucuraseră de ospitalitatea sa emiseseră în New York declarații care ajunseseră apoi la urechile unor persoane din Moscova. Arkadi era ușurat că nu se mai auzea pe bandă niciun sunet din partea Irinei Asanova.

Mișa îl invitase pe Arkadi la cină. Înainte să plece, verifică ce făcuseră detectivii săi. Deasupra benzilor scandinave ale lui Fet erau puse hârtii cu însemnări și două creioane cu vârful bine ascuțit. Masa lui Pașa era un dezastru. Arkadi aruncă o privire la transcripțiile realizate după apelurile telefonice ale lui Golodkin. Un transcript din ziua precedentă era curios. Golodkin nu vorbea decât în engleză și cel aflat la capătul celălalt nu vorbea decât în rusește:

G: *Bună dimineața! Aici Fiodor. Nu uita că ultima dată când ai venit trebuia să mergem împreună la muzeu.*

X: Да[1].

G: *Ce mai faci? Vreau să-ți arăt muzeul azi. E bine pentru tine?*

X: Извините, очень занят. Может, в следующпй раз[2].

G: *Ești sigur?*

Rusa transcrisă a persoanei neidentificate era perfect colocvială. Era doar o părere, totuși, că nimeni nu putea vorbi cu adevărat rusa cu excepția rușilor și, aparent, bișnițarul crezuse, contrar evidenței, că trebuia să folosească engleza. Golodkin discuta cu un străin.

---

[1] (În lb. rusă) „Da" (n.t.).

[2] (În lb. rusă) „Îmi pare rău, sunt foarte ocupat. Poate anul viitor" (n.t.).

Arkadi găsi banda care se potrivea transcriptului și o puse pe aparat. De data aceasta auzi ceea ce citise.

„Bună dimineața! Aici Fiodor. Nu uita că ultima dată când ai venit trebuia să mergem împreună la muzeu."

„Da."

„Ce mai faci? Vreau să-ți arăt muzeul azi. E bine pentru tine?"

„Îmi pare rău, sunt foarte ocupat. Poate anul viitor."

„Ești sigur?"

Clic.

Arkadi recunoscu imediat cealaltă voce, deoarece o ascultase ore întregi. Era Osborne. Americanul se întorsese în Moscova.

Soții Mikoian aveau un apartament mare – cinci încăperi, inclusiv una cu două piane de concert pe care le moștenise Mișa, dimpreună cu apartamentul, de la părinții săi, care cântau în duet împreună cu Orchestra Simfonică Radio. Colecția de postere revoluționare de cinema a părinților lui decora pereții, alături de sculpturile rurale în lemn ale lui Mișa și ale Natașei. Mișa îl conduse pe Arkadi la baie. Un colț al acesteia era ocupat de o mașină de spălat nouă, acoperită cu smalț imaculat.

— Siberia. Cea mai bună. O sută cincizeci și cinci de ruble. Am așteptat zece luni ca să o primim.

Un cablu prelungitor ducea la o priză și un furtun era petrecut peste marginea căzii. Exact ce își dorea Zoia.

— Am fi putut primi o ZIV sau o Riga în patru luni, dar am vrut ce este mai bun.

Mișa luă de pe capacul vasului de toaletă un exemplar al *Buletinului Comercial.*

— Are un scor foarte bun.

— Și nu e deloc un obiect burghez.

Poate că avea și Schmidt una în seraiul său.

Mișa îi aruncă lui Arkadi o privire înnegurată și îi întinse paharul. Beau votcă cu piper și deja erau puțin nesiguri pe picioare. Mișa scoase un ghemotoc de chiloți uzi din cuva mașinii și îndesă rufele în storcător.

— Să-ți arăt!

Răsuci butonul. Cu un huruit, mașina începu să vibreze. Huruitul crescu în intensitate, de parcă un avion ar fi decolat în baie. Din furtun începu să curgă apă în cadă. Mișa se lăsă pe spate cu un aer visător.

— Nu-i fantastic? strigă el.

— Poezie curată, spuse Arkadi. Poezie maiakovskiană, dar tot poezie se cheamă.

Mașina se opri. Mișa verifică priza și butonul, care refuza să se răsucească.

— Vreo problemă?

Mișa îi cuprinse pe Arkadi și mașina într-o singură privire. Lovi aparatul într-o parte și acesta începu să vibreze din nou.

— E categoric o mașină de spălat rusească.

Arkadi își aminti un vechi verb care însemna „să-ți tragi singur palme“ și se întrebă, sorbind, dacă avea să apară unul nou: „să-i tragi palme mașinii“.

Mișa își puse mâinile în șold.

— Orice e nou are o perioadă de acomodare, explică el.

— E de așteptat.

— Acum chiar s-a pornit.

Se zguduia, mai exact. Mișa îndesase patru chiloți în cuvă. În ritmul acela, Arkadi estima că mutarea rufelor din cuva de spălare în cea de centrifugare și apoi agățarea lor pe frânghia de uscat comună, în cazul hainelor adunate într-o săptămână, ar luat cam... tot o săptămână. Cu toate acestea, mașina aproape se desprindea de la podea, atât era de agitată. Mișa făcu un pas în spate, temător. Zgomotul

era asurzitor. Furtunul de scurgere sări și apa împroșcă peretele.

— Ce?

Mișa se grăbi să înfunde gura de scurgere cu un prosop și cu cealaltă mână să răsucească butonul de control. Când rămase cu butonul între degete, începu să lovească mașina cu picioarele, dar ea nu reacționă în niciun fel până când nu o scoase Arkadi din priză.

— Să te ia toți dracii! făcu Mișa, luând la șuturi aparatul inert. Să te ia toți dracii!. Zece luni... se răsuci spre Arkadi. Zece luni!

Înșfăcă *Buletinul comercial* și încercă să-l rupă în două.

— Le arăt eu ticăloșilor! Oare cu cât s-or fi ales ei?

— Ce vrei să faci?

— Să le scriu!

Mișa aruncă broșura în cadă. Imediat, se lăsă în genunchi și smulse pagina tehnică.

— Marcă de calitate garantată de stat? Vă arăt eu marcă de calitate.

Făcu pagina ghemotoc, o aruncă în vasul de toaletă, trase de lanț și răcni triumfător.

— Acum de unde o să știi cui să-i scrii?

— Șșș!

Mișa duse un deget la buze. Își luă înapoi paharul.

— Să nu te audă Natașa. De-abia și-a luat mașina. Fă-te că nu s-a întâmplat nimic.

Natașa servi o cină constând din pateuri umplute cu carne, murături, cârnați și pâine albă, abia atingându-și vinul, dar părând înconjurată de o aură de mulțumire.

— Pentru sicriul tău, Arkașa, spuse Mișa, ridicând paharul. Care va fi căptușit cu mătase brodată, va avea o pernă de satin, numele și titlurile tale gravate pe o plăcuță aurită și mânere argintii, fixate pe cel mai bun lemn de cedru,

vechi de o sută de ani, provenit dintr-un copac pe care îl voi planta eu mâine dimineață.

Bău, mulțumit de sine.

— Sau, adăugă el, l-aș putea comanda pur și simplu de la Ministerul Industriei Ușoare. Tot cam atât ar fi de așteptat.

— Îmi pare rău pentru cină, îi spuse Natașa lui Arkadi. Dacă am avea pe cine să trimitem la cumpărături... știi tu.

— Crede că o vei descoase despre Zoia. Refuzăm să ne amestecăm în treburile voastre, spuse Mișa și se întoarse spre Natașa. Ai văzut-o pe Zoia? Ce a spus despre Arkașa?

— Dacă am avea un frigider mai mare – explică Natașa – sau măcar unul cu congelator.

— Au vorbit despre frigidere, evident, făcu Mișa, rostogolindu-și ochii spre Arkadi. Nu știi din întâmplare vreun instalator-ucigaș care îți datorează o favoare?

Natașa își tăie pateul cu carne în bucăți mici.

— Cunosc câțiva doctori.

Femeia surâse.

Cuțitul ei se opri când zări butonul de control așezat lângă farfuria lui Mișa.

— Avem o mică problemă, iubirea mea, zise Mișa. Mașina de spălat nu merge prea bine.

— Nu e nimic. Încă o putem arăta oamenilor.

Părea sincer mulțumită.

Capitolul 6

Omul nu se naște criminal, ci cade în păcat printr-o împrejurare nefericită sau sub influența elementelor negative. Toate crimele, mici și mari, pot fi puse în seama tarelor post-capitaliste: avariția, egoismul, lenea, parazitismul,

alcoolismul, prejudecățile religioase sau depravarea moștenită genetic.

Ucigașul Țipin, de exemplu, avea ca părinți un ucigaș și un speculant de aur, iar printre strămoșii lui se numărau ucigași, hoți și călugări. Țipin fusese crescut în spiritul unui *urka* – un asasin profesionist. Purta tatuaje albastre de *urka* – șerpi, dragoni, numele mai multor iubite – și acestea erau atât de multe, încât se iteau de sub mânecile și gulerul cămășii sale. Odată îi arătase lui Arkadi cocoșul roșu pe care și-l tatuase pe penis. Din fericire, Țipin își omorâse complicele într-o perioadă când se considera că doar crimele de stat meritã pedeapsa capitală. Țipin primise zece ani. În lagăr își mai făcuse un tatuaj, „Futut de Partid", de-a latul frunții. Avu și de data aceasta noroc. O asemenea mostră de propagandă „corporală" antisovietică fusese crimă de stat până în săptămâna de dinainte să o comită el, așa că doar i se adăugă pe frunte niște piele prelevată de pe fund și primi cinci ani în plus la pedeapsă, soroc întrerupt cu ocazia aniversării a o sută de ani de la nașterea lui Lenin.

— Acum sunt mai prevăzător, îi spuse lui Arkadi. Rata criminalității urcă și coboară. Judecătorii sunt indulgenți, după care șterg cu tine pe jos. E ca fluxul și refluxul. În orice caz, acum am o situație bună.

Țipin era mașinist. Banii adevărați îi câștiga însă de pe spinarea șoferilor de camion. Șoferii își umpleau rezervoarele ca să transporte mărfuri în cine știe ce sat din țară. Totuși, imediat ce ieșeau din Moscova, sifonau o parte din benzină, i-o vindeau lui Țipin sub prețul pieței, măsluiau kilometrajul și, la sfârșitul zilei, se întorceau la autobază, vânturând povestea mereu plauzibilă a drumurilor proaste și a rutelor ocolitoare. Țipin, la rândul lui, vindea benzina șoferilor de mașini particulare. Autoritățile aveau cunoștință de activitatea sa, dar cum erau așa puține benzinării în Moscova și

cererea proprietarilor de mașini era atât de presantă, profitorilor precum Țipin li se permitea pe tăcute să furnizeze acel necesar serviciu social.

— Ultimul lucru pe care și-l dorește cineva e o reglare de conturi, iar dacă aș ști cine i-a ucis pe cei trei în Parcul Gorki, aș fi primul care ți-ar spune. De fapt, celui care a făcut așa ceva ar trebui să i se taie boașele. Avem și noi standardele noastre, să știi.

Alți *urka* ocupară scaunul din biroul lui Arkadi de la Novokuznețkaia, fiecare repetând că nimeni nu era atât de nebun încât să împuște pe cineva în Parcul Gorki și, pe de altă parte, nimeni nu era dat dispărut. Ultimul fu Zharkov, un fost militar care vindea arme.

— Totuși, ce este disponibil pe piață? Armament al Armatei Roșii, nişte revolvere britanice ruginite, poate un pistol cehesc sau două. Dacă te încumeți spre est, în Siberia, ai putea da peste o bandă care are o mitralieră. Pe-aici nu e nimic din ce spui tu. Şi de-ar fi, cine să tragă cu ea? În afară de mine, nu-mi vin în gând nici zece oameni din Moscova, sub patruzeci și cinci de ani, care și-ar putea nimeri bunica de la zece pași. Au fost în armată, spui? Asta nu e America. Dacă am fost implicați în vreun război adevărat în ultimii treizeci de ani, anunță-mă și pe mine. Nu au avut ocazia să tragă în cineva și, pe deasupra, instrucția s-a dus dracului. Să fim serioși. Vorbești despre o execuție organizată, iar noi știm amândoi o singură organizație capabilă de-aşa ceva.

După-amiază, Arkadi sună întruna la școala Zoiei, până i se spuse că ea plecase la clubul de atletism al Sindicatului Profesoral. Clubul era un fost conac aflat la capătul lui Novokuznețkaia, vizavi de Kremlin. Căutând sala de sport a clubului, se rătăci, până ce intră pe o ușă și se trezi pe un balcon mic, destinat cândva muzicienilor. Se uită în jos la ceea ce fusese o sală de bal. Cupidoni fără față decorau

tavanul înalt. Ringul de dans era acoperit cu covorașe de vinil, lucioase și părând îmbibate de sudoare. Zoia se legăna pe barele inegale. Părul ei auriu era strâns într-un coc și purta benzi absorbante la încheieturile mâinilor și jambiere de lână. Când se răsuci pe sub bara de jos, cu picioarele depărtate ca aripile unui avion, mușchii spatelui și ai feselor i se încordată sub costumul mulat. Într-un trening, cu brațele încrucişate, Schmidt privea de jos, de pe covorașe. Zoia se întinse cu palmele larg deschise spre bara de sus, întorcându-se din răsucire ca să sară înapoi spre bara de jos, icni prinzându-se de lemn, se ridică în mâini, cu degetele de la picioare îndreptate spre tavan, după care se roti și se rostogoli prin aer, cu picioarele depărtate, întorcându-se la bara de sus. Nu avea priceperea necesară ca să fie grațioasă; avea, în schimb, un soi maniacal de avânt, aidoma pendulului de sârmă al unui orologiu, strângându-se și desfăşurându-se în jurul a doi poli. Sări de pe bare și, când Schmidt o prinse de mijloc cu ambele mâini, Zoia îl cuprinse cu brațele.

Era romantic, i se păru lui Arkadi. În locul soțului, acolo sus ar fi trebuit să fie un cvartet de coarde și clarul de lună. Natașa avea dreptate – erau făcuți unul pentru celălalt.

Ieșind din balcon, Arkadi trânti ușa așa de tare, că produse un sunet ca detunătura unei arme.

Își luă haine curate din apartament și, în drum spre Hotelul Ucraina, *Analele Cooperării Sovieto-Americane în Marele Război Patriotic*, de la Biblioteca de Istorie. Poate că KGB-ul avea să-şi ia cutiile până să ajungă el la hotel, gândi Arkadi, și poate că Pribluda îl va aștepta. Probabil că maiorul avea chiar să înceapă cu o glumiță, punând bazele unei relații noi, mai amiabile, descriind poate neînțelegerea lor actuală drept pur instituțională. La urma urmei, KGB-ul era menținut doar din frică. Fără dușmani – externi ori interni, reali sau imaginari – întregul aparat kaghebist era

inutil. Rolul miliției și al procuraturii, pe de altă parte, era de a demonstra că totul era bine. Peste ani, Arkadi își imagina că cele trei omoruri puteau fi descoperite în revistele juridice sub titlul „Conflicte instituționale în Parcul Gorki".

La Ucraina erau cutii noi alături de cele vechi. Pașa și Fet plecaseră. Pașa lăsase un bilet în care spunea că pista cu icoanele era o fundătură, dar că avea într-adevăr un neamț suspect de altceva. Arkadi mototoli biletul, îl aruncă în coșul de hârtii și își puse hainele curate pe patul de campanie.

Ploua, iar picăturile se avântau cu furie spre podul înghețat şi se împrăștiau, lovindu-se de mașinile de pe bulevard. Prin ploaie, vizavi de bulevard, în clădirea străinilor, o femeie în cămașă de noapte stătea la o fereastră luminată.

Americancă? Pe Arkadi îl durea pieptul; în locul unde fusese lovit de fugarul din parc, de două ori, cu o noapte înainte, pielea îi era umflată, roz și sensibilă. Strivi o țigară și aprinse alta. Se simțea detașat într-un mod ciudat – detașat de Zoia, detașat de casă, părăsind încet o orbită care fusese viața lui, desprinzându-se din câmpul gravitațional.

Peste drum, lumina de la fereastra femeii se stinse. Se întrebă de ce ar vrea să se culce cu o femeie pe care nu o mai văzuse niciodată și al cărei chip era o imagine neclară înapoia unui panou ud de sticlă. Nu fusese niciodată infidel, nici măcar nu se gândise vreodată să calce strâmb. Acum râvnea la orice femeie. Şi dacă nu avea parte de asta, atunci măcar să pocnească pe careva. Să aibă contact, asta era ținta principală.

Se forță să stea jos și să asculte benzile din ianuarie cu afaceristul agent-provocator Osborne. Dacă reușea să găsească vreo legătură între Parcul Gorki și un favorit al KGB-ului ca acela, era sigur că maiorul Pribluda avea să intervină. Nu exista niciun motiv să-l suspecteze pe Osborne, în ciuda contactelor americanului cu Irina Asanova și cu dealerul de

icoane Golodkin. Era doar ca și când, plimbându-se într-o zi pe un câmp, Arkadi ar fi auzit sub o stâncă un șuierat care spunea: „Aici se află un șarpe". Blănarul petrecuse luna ianuarie și primele două zile din februarie într-un du-te-vino între Moscova și bursa anuală de blănuri din Leningrad. În ambele orașe fraternizase cu o parte a elitei culturale și cu oficiali din comerț, cu coregrafi și regizori, cu dansatori și actori, nu cu genul acela de cetățeni sărmani ale căror cadavre fuseseră găsite în Parcul Gorki.

Osborne: *Ești celebru ca regizor al filmelor de război. Îți place războiul. Americanilor le place războiul. Un general american a spus: „Războiul este raiul."*

În *Analele Cooperării sovieto-americane în Marele Război Patriotic,* Arkadi îl găsi pe Osborne menționat de două ori:

> În timpul asediului, majoritatea străinilor au părăsit portul. Unul dintre cei care n-au făcut-o a fost ofițerul american J.D. Osborne, din Serviciul Afacerilor Externe, care a lucrat alături de colegii sovietici pentru diminuarea pagubelor de la docuri. Pe toată durata celor mai intense bombardamente, generalul Mendel și Osborne au putut fi găsiți la periferia orașului, lucrând din greu sub foc deschis, coordonând depanarea aproape imediată a camioanelor afectate. Intenția legii lui Roosevelt, cea numită „de împrumut și închiriere", avea patru fațete, prin care urmărea: să prelungească lupta dintre agresorii fasciști și apărătorii pământului sovietic până când ambii combatanți cădeau răpuși; să întârzie deschiderea celui de-al Doilea Front în timp ce se târguia pentru pace cu acoliții lui Hitler; să arunce poporul sovietic luptător în brațele unei datorii financiare fără sfârșit; să restabilească hegemonia anglo-americană în întreaga lume. Anumiți americani au dat însă dovadă de viziune, străduindu-se să lege o nouă relație globală.

Câteva pagini mai încolo:

... o astfel de facțiune de insurgenți fasciști a capturat grupul de transport condus de generalul Mendel și de americanul Osborne, care au reușit să ajungă la loc sigur contraatacând cu pistoale.

Arkadi își amintea gluma tatălui său despre lașitatea trupească a lui Mendel („rahat în nădragi, vacs pe cizme"). Totuși, alături de Osborne, Mendel era un erou. Mendel intrase în Ministerul Comerțului în 1947 și, la scurt timp după aceea, Osborne primise licență pentru exportul de blănuri.

Detectivul Fet își făcu apariția în birou pe neștiute.

— Mă gândeam că, dacă tot ești aici, tovarășe anchetator, aș putea să mai ascult niște înregistrări, spuse el.

— E târziu. Te ferești de ploaie, Serghei?

— Da.

Fet își puse pardesiul uscat pe un scaun și se așează la un aparat. Nici măcar subtili nu suntem, gândi Arkadi. Tânărul execută ritualul potrivirii ochelarilor pe nas și al alinierii creioanelor sale bine ascuțite. Probabil că instalaseră un microfon în birou și se plictisiseră să asculte un om citind și ascultând, la rândul său, în căști, așa că îi ordonaseră bietului Fet să agite apele. Asta demonstra un interes real. Foarte bine.

Fet ezita.

— Ce este, Serghei?

Familiaritatea îl stânjenea pe Fet. Detectivul se foi ca o locomotivă mică pregătindu-se de o cursă lungă.

— Abordarea aceasta, tovarășe anchetator...

— Suntem în afara programului, spune-mi doar tovarășe.

— Mulțumesc. Abordarea pe care o îmbrățișăm... nu pot să nu mă întreb dacă este cea corectă.

— La fel și eu. Începem cu trei cadavre și o luăm aiurea cu înregistrări și transcrieri ale discuțiilor unor oameni care, în definitiv, sunt niște simpli vizitatori. Am putea greși lamentabil și toate astea să nu fie decât o pierdere totală de vreme. La asta te gândeai, Serghei?

Fet părea să fi rămas cu răsuflarea tăiată.

— Da, tovarășe anchetator-șef.

— Te rog, spune-mi doar tovarășe. La urma urmei, cum putem face legătura între nişte străini cooperanți şi crima asta când nu știm cine sunt victimele sau pentru ce au fost de fapt ucise?

— Asta mă gândeam și eu.

— De ce, în loc de străini, să nu alegem câțiva funcționari de la patinoar sau să facem o listă cu numele tuturor celor care au vizitat Parcul Gorki în iarna aceasta? Ce crezi, n-ar fi mai bine să procedăm aşa?

— Nu. Poate.

— Nu ești hotărât, Serghei. Te rog, spune-mi ce te frământă, căci critica este constructivă. Ne definește țelul și duce la efort unanim.

Conceptul de ambiguitate îl puse pe Fet în și mai mare încurcătură, așa că Arkadi îi veni în ajutor.

— Nu ești complet nehotărât. Doar că îți stă gândul la două abordări diferite. E mai bine așa, Serghei?

— Da.

Fet o luă de la capăt:

— Și mă întrebam dacă ai cunoștință de vreun aspect al anchetei care îmi scapă mie şi care ne-a făcut să ne concentrăm așa mult eforturile asupra înregistrărilor Securității de Stat.

— Serghei, am totală încredere în tine. Am, de asemenea, totală încredere în ucigașul rus. El ucide din plăcere și, dacă e posibil, fără martori. Adevărat, acum avem un deficit de spațiu locativ, dar pe măsură ce situația aceasta se

îmbunătățește, se vor produce chiar mai multe omucideri fără martori. În orice caz, îți poți închipui un rus, un fiu al Revoluției, ademenind cu sânge rece trei persoane pentru a le executa în cel mai cunoscut parc cultural al Moscovei? *Poți,* Serghei?

— Nu cred că înțeleg.

— Nu vezi, Serghei, că sunt lucruri care aduc a glumă în crima asta?

Fet îşi îndreptă spatele, revoltat.

— A glumă?

— Gândește-te, Serghei. Pune-ți mintea la contribuție.

Inventându-şi o scuză, Fet plecă peste doar câteva minute. Arkadi se întoarse la înregistrările cu Osborne, folosind căștile, hotărât să termine benzile din ianuarie înainte să se culce pe patul de campanie. În cercul de lumină aruncat de lampa de birou așează trei chibrituri pe o bucată de hârtie. În jurul lor desenă conturul luminișului din parc.

Osborne:

„Dar nu poți monta *Străinul* lui Camus pentru un public sovietic. Un om își ia viața pentru un străin, din pură plictiseală? E un exces esențialmente occidental. Confortul clasei mijlocii duce inevitabil la plictiseală și la crimă fără motivație. Poliția este obișnuită cu asta, dar aici, într-o societate progresist-socialistă, nimeni nu cade în păcatul plictiselii."

„Dar *Crimă și pedeapsă*? Dar Raskolnikov?"

„Exact ideea mea. Cu toată poliloghia lui existențialistă, chiar și Raskolnikov voia doar să pună mâna pe câteva ruble. Ar fi la fel de probabil să găsești un act fără motivație aici, cum ar fi să găsești o pasăre tropicală în dreptul ferestrei tale. S-ar produce confuzie în masă. Ucigașul lui Camus nu ar fi niciodată prins aici."

Cam pe la miezul nopții își aminti de biletul lui Pașa. Pe masa detectivului se afla un raport, prins cu o agrafă

de dosarul etnicului german pe nume Unmann. Arkadi îl frunzări cu ochii înroșiți.

Hans Frederick Unmann se născuse în 1932, la Dresda, se căsătorise la optsprezece ani, divorțase la nouăsprezece, fusese dat afară din Tineretul Comunist pentru huliganism (acuzațiile penale pentru ultraj fiind retrase). Intrase în armată în 1952 și, în timpul agitației reacționare din anul următor, fusese acuzat că ciomăgise niște insurgenți (acuzațiile de omor prin imprudență fiind retrase), după care își încheiase stagiul ca gardian la palisada Marienbad. Lucrase patru ani ca șofer pentru secretarul Comitetului Central al Sindicatelor Comerciale. Reprimit în partid în '63, se recăsătorise în același an și fusese angajat ca maistru într-o fabrică de instrumente optice. Cinci ani mai târziu, fusese dat afară din partid fiindcă își bătuse nevasta. Pe scurt, o brută. Unmann era iarăși membru de partid și însărcinat de Comsomol cu păstrarea disciplinei în rândul studenților germani din Moscova. În fotografie apărea un individ înalt și ciolănos, cu păr blond, rar. Raportul lui Pașa mai spunea că Golodkin îi furnizase prostituate lui Unmann până când neamțul își încheiase misiunea, în ianuarie. Nu se spunea nimic despre icoane.

Pe aparatul lui Pașa era montată o bandă. Arkadi își puse căștile lui Pașa și porni aparatul. Se întreba de ce Unmann rupsese legătura cu Golodkin și de ce în ianuarie.

Germana lui Arkadi nu era la fel de bună cum fusese în armată, dar îl ajuta ca să descifreze trăsăturile fizice dominante de care Unmann se folosea pentru a-și ține studenții la respect. După cum suna vocea lor, studenții germani erau îngroziți atât cât trebuia. Ei bine, Unmann avea o slujbă grozavă. Unu sau doi pușți îngroziți pe zi, iar în restul timpului putea să facă ce dorea. Adusese pe șest camere foto și binocluri din Germania și probabil îi convingea prin amenințări

pe studenți să facă același lucru pentru el. Sigur, fără icoane; numai vizitatorii din Occident voiau icoane rusești.

Apoi Arkadi auzi o înregistrare în care apelantul îi spunea lui Unmann să se întâlnească cu el „la locul obișnuit". O zi mai târziu, același apelant îi spunea lui Unmann să stea în fața Teatrului Balșoi. A doua zi, „la locul obișnuit", iar peste două zile, iarăși în alt loc. Nu se rostea niciun nume, nu se purta nicio conversație adevărată, iar puținele vorbe schimbate erau în germană. Îi luă mult lui Arkadi să se convingă că prietenul anonim era Osborne, întrucât Unmann nu apăruse nicio clipă pe înregistrările cu Osborne. Osborne îl suna pe Unmann, niciodată invers, iar Osborne suna, aparent, doar de la telefoane publice. Apoi apărea o intonație greșită în vocea apelantului anonim și Arkadi își spunea că identificarea lui era o nebunie.

Pregăti două aparate și ascultă alternativ benzi cu Osborne și cu Unmann. Umplu o scrumieră cu o piramidă de chiștoace. Acum totul ținea de răbdare.

În zori, după șapte ore de ascultat, Arkadi ieși din hotel ca să-și mai revină. Împrejurul stației goale de taxi, tufișurile foșneau în bătaia vântului. În timp ce înghițea lacom aerul curat, auzi un alt sunet, o bufnitură ritmică venind de foarte sus. Muncitorii ciocăneau parapetele acoperișului hotelului Ucraina, în căutarea cărămizilor care sunau găunos, anunțând că iarna le afectase.

Înapoi în cameră, porni înregistrările din februarie cu Unmann. Pe 2 februarie, ziua plecării lui Osborne de la Moscova la Leningrad, anonimul sunase.

„Zborul s-a amânat."

„S-a amânat?"

„Totul merge strună. Îți faci prea multe griji."

„Tu nu-ți faci niciodată?"

„Relaxează-te, Hans."

„Nu-mi place asta."

„E puțin cam târziu să-ți mai placă sau nu ceva.“

„Toată lumea știe de aparatele astea Tupolev noi.“

„Să se prăbușească? Tu crezi că doar nemții știu să construiască ceva.“

„Chiar şi o întârziere... Când ajungi la Leningrad...“

„Am mai fost la Leningrad. Am mai fost acolo cu nemții. Totul va fi bine.“

Timp de o oră, Arkadi dormi.

Capitolul 7

Modelul era un cap roz de ghips, fără trăsături, cu o perucă răpănoasă, dar avea balamale la urechi, astfel încât fața să se poată deschide pe mijloc și să dea la iveală o structură interioară formată din mușchi albaștri și un craniu alb, la fel de complex ca un ou Fabergé.

— Carnea nu poate sta în aer, spuse Andreev. Trăsăturile tale, dragă tovarășe anchetator, nu sunt determinate de inteligență, caracter sau șarm. Antropologul puse modelul deoparte și luă mâna lui Arkadi. Simți oasele de acolo? Douăzeci și șapte de oase are mâna, tovarășe anchetator, fiecare articulându-se într-un fel diferit, cu un scop precis.

Strânsoarea lui Andreev, puternică pentru un om așa de mic, crescu, iar Arkadi îşi simți venele mișcându-i-se pe dosul palmei.

— La fel și mușchii flexori și mușchii extensori, fiecare cu dimensiuni și cu ligamente diferite. Dacă ți-aș spune că îți voi reconstrui mâna, nu te-ai îndoi. Mâna pare o unealtă, o mașinărie.

Andreev îi dădu drumul.

— Capul este o mașinărie destinată reacțiilor nervoase, mâncatului, văzului, auzului și mirosului – în ordinea asta.

Este o mașinărie cu oase, proporțional mai mare, dar cu mai puțină carne decât mâna. Fața este doar o mască subțire a craniului. Poți recompune fața după craniu, dar nu poți recompune craniul după față.

— Când? întrebă Arkadi.

— Peste o lună...

— Câteva zile. Am nevoie de un chip identificabil în câteva zile.

— Renko, ești anchetatorul tipic. Ce am spus eu ți-a intrat pe o ureche și ți-a ieșit pe cealaltă. Abia am fost de acord să reconstruiesc fața. Procedura este foarte complicată și lucrez în timpul meu liber.

— Este un suspect care va părăsi Moscova într-o săptămână.

— Nu poate părăsi țara, așa că...

— Ba o va face.

— Nu e rus?

— Nu.

— Ah! făcu piticul şi râse tare. Acum înțeleg. Nu-mi mai spune nimic despre asta, te rog.

Andreev urcă pe un scaun fără spătar, se scărpină în barbă și ridică privirea spre luminator. Arkadi se temea că va refuza să aibă de-a face cu acea căpățână.

— Ei bine, e adevărat că am primit-o în mare parte intactă, cu excepția feței, iar eu i-am făcut fotografii, așa că nu va trebui să pierd vremea construind gâtul și maxilarul. Musculatura era încă atașată de față, și am putut să o fotografiem și să realizăm schița ei. Îi cunoaștem culoarea părului și tunsoarea. De îndată ce voi putea obține un mulaj pentru un craniu curat, presupun că aș putea începe.

— Când poți obține un astfel de craniu?

— Tovarășe anchetator, ce întrebări! De ce nu le adresezi comitetului de curățenie?

Andreev se întinse și deschise un sertar adânc. Înăuntru era cutia în care Arkadi adusese capul. Andreev dădu capacul deoparte. În ea era o masă lucioasă și Arkadi avu nevoie de un moment până să-şi dea seama că masa aceea se mișca, fiind alcătuită din gândaci, un mozaic de insecte ca niște nestemate ce se hrăneau cu exteriorul si interiorul unei țeste albicioase.

— În curând, promise Andreev.

De la biroul telex al miliției de pe strada Petrovka, Arkadi trimise o nouă circulară, de data aceasta nu doar la vest de Urali, ci în toată republica, inclusiv în Siberia. Continua să îl deranjeze faptul că cele trei cadavre erau neidentificate. Toată lumea avea acte; toată lumea era cu ochii pe toată lumea. Cum era posibil ca trei oameni să rămână dispăruți atâta timp? Și singura legătură cu cineva erau patinele Irinei Asanova, care era din Siberia.

— Într-un loc precum Komsomolsk, sunt cu zece ore înaintea Moscovei, spuse operatorul aparatului telex. Acolo e deja noapte. Nu vom primi răspuns decât mâine.

Arkadi își aprinse o țigară și, când trase primul fum, îl cuprinse un acces de tuse. Ploaia era de vină, ploaia și coastele în care fusese lovit.

— Ar trebui să vă consulte un doctor.

— Cunosc un doctor.

Duse pumnul la gură și plecă.

Când ajunse Arkadi, Levin era în sala de autopsie, lucrând la un cadavru cu buze maro. Văzându-l că întârzia în ușă, patologul se șterse pe mâini și ieși.

— Sinucidere. Gaz, plus că și-a crestat ambele încheieturi și gâtul, spuse Levin. Un banc nou. Prim-secretarul Brejnev îl cheamă pe premierul Kosîghin în biroul său și spune: „Alexei, cel mai drag tovarăș și vechi prieten al meu, tocmai mi-a ajuns la urechi zvonul neliniștitor că ai fi evreu.“ „Dar nu

sunt", răspunde premierul Kosîghin, șocat. Prim-secretarul Brejnev ia o țigară din tabachera sa de aur, o aprinde, înclină din cap – căpățâna îngustă a lui Levin imită gestul – și spune: „Păi, Alexei, gândește-te la asta."

— E vechi bancul.

— E-o versiune nouă.

— Ai făcut o fixație cu evreii, zise Arkadi.

— Am făcut o fixație cu rușii.

Răcoarea din subsol îi provocă lui Arkadi un nou acces de tuse și Levin se înduioșă, așa că îi spuse:

— Vino cu mine.

Merseră sus, la biroul lui Levin unde, spre mirarea lui Arkadi, patologul scoase o sticlă de coniac veritabil și două pahare.

— Chiar și pentru un anchetator-șef, arăți înfiorător.

— Îmi trebuie o pastilă.

— Renko, Muncitorul Erou. Ține.

Coniacul dulceag fu absorbit în zona de lângă inima lui Arkadi. Nu păru să-i ajungă nimic în stomac.

— Cât ai slăbit în ultimul timp? întrebă Levin. Cât ai dormit?

— Tu ai pastile.

— Pentru ce? Ai febră, frisoane, îți curge nasul? Pentru muncă?

— Un analgezic, să-mi ia durerea.

— Ia-ți-o singur. Nu știi să recunoști teama când eşti cuprins de ea? Nu ești Muncitorul Erou, zise Levin aplecându-se în față. Abandonează cazul.

— Încerc să-l abordez altfel.

— Nu schimba abordarea. *Abandonează-l.*

— Tacă-ți gura.

Tușind din nou, Arkadi puse paharul jos și se aplecă, ținându-se de coaste. Simți mâna rece ca gheața a lui Levin strecurându-i-se pe sub cămașă și pipăindu-i umflătura

sensibilă din mijlocul pieptului. Levin șuieră printre dinți. Când tusea îl lăsă pe Arkadi, Levin se mută pe scaunul din spatele mesei și scrise ceva pe o bucată de hârtie.

— Acest bilet va aduce la cunoștința procuraturii că ai un cheag rezultat în urma unor contuzii și a unei hemoragii a cavității toracice și că este necesară o evaluare medicală în caz de pneumonie și peritonită, fără a mai menționa că e posibil să ai şi o coastă ruptă. Iamskoi îți va prescrie două săptămâni la un sanatoriu.

Arkadi luă foaia și o mototoli.

— Cu asta – Levin scrise alt bilet – îți vei lua un antibiotic. Astea – deschise un sertar și îi aruncă lui Arkadi o sticluță cu pilule mici – ar trebui să te ajute la tuse. Ia una.

Era codeină. Arkadi înghiți două pastile și vârî sticla sub veston.

— Cum te-ai ales cu lovitura aia superbă? întrebă Levin.

— M-a pocnit cineva.

— Cu o măciucă?

— Doar cu pumnul, cred.

— De omul ăla trebuie să te ferești pentru o vreme. Acum, dacă mă scuzi, am să mă întorc la cazul meu rapid și curat de sinucidere.

După plecarea lui Levin, Arkadi mai rămase până când codeina i se împrăștie ca un balsam prin vene. Trase mai aproape cu piciorul coșul de hârtii, în caz că-i venea să vomite, apoi stătu nemișcat și se gândi la cadavrul de jos. Ambele încheieturi și gâtul? Și gaz? Să fi fost posedat de-o furie animalică sau de o conștiinciozitate filozofică? Pe podea sau într-o cadă de baie? Cadă privată sau una comună? Tocmai când era sigur că i se va face rău, scăpă de greață și îşi lăsă capul pe spate.

Un rus se sinucide; asta era logic. Dar, sincer, ce legătură să aibă cadavrul unui rus cu un turist? Trei cadavre – asta suna mai sănătos, mai capitalist, dar chiar și așa... Când mai

are un turist timp să împuște oameni? Pentru ce comoară rusească demnă de-a fi furată? Dintr-un alt punct de vedere, cu ce l-ar putea amenința trei muncitori sărmani pe unul care poate pur și simplu să se urce în avion și să-și ia zborul spre America, Elveția ori spre Lună? Și atunci de ce urmărea el o astfel de teorie, lăsând la o parte faptul că se mai şi gândise la ea? Ca să predea cazul KGB-ului? Ca să le dea peste nas celor de la KGB? Sau, la nivel personal, ca să dovedească cine știe cui că funcția de simplu anchetator are totuși greutate, că te poate face chiar erou, după cum sugerase Levin? În speranța ca persoana aceea să îl părăsească pe Schmidt și să se întoarcă acasă? Da, la toate întrebările.

Mai rămânea o singură posibilitate care te punea pe gânduri: ca anchetatorul însuși să fi descoperit – accidental, așa cum treci prin fața unei oglinzi și observi deodată că nu te-ai ras ori că îți e ros gulerul la palton – cât de superficială era munca sa. Sau mai rău, cât de inutilă. Era oare anchetator-șef sau manipulator de morți, un ajutor pe lângă morgă, hârțoagele sale fiind substitutul birocratic al ultimei împărtășanii? Asta era o chestiune măruntă, dar nu făcea decât să exprime realitatea socialistă (în definitiv, doar „Lenin trăiește!“). Mai important, în privința carierei, toată lumea avea dreptate. Dacă nu accepta să devină activist de partid, mai departe de atât nu putea spera să urce. Până acolo și nu mai departe. Era posibil – avea el imaginația asta? – să creeze un caz elaborat, plin de străini misterioși, activiști pe piața neagră și informatori, un întreg val de aburi fictivi, ridicându-se din trei cadavre? Totul nu era decât un joc al anchetatorului împotriva lui însuși? Era categoric o idee plauzibilă.

Ieși din morgă în ploaie, pășind cu capul între umeri. În piața Dzerjinski, mulțimi de oameni alergau spre stația de metrou. Alături de magazinul pentru copii, vizavi de Lubianka, de cealaltă parte a pieței, era o cantină unde se

mânca stând în picioare. Trebuia să bage ceva în stomac, aşa că aştepta să treacă maşinile, când îşi auzi numele strigat.

— Aici!

O siluetă ieşi de sub o boltă joasă şi îl trase pe Arkadi din ploaie. Era Iamskoi, cu un trenci albastru tras peste haina de procuror, cu o pălărie împopoţonată pe ţeasta rasă.

— Tovarăşe judecător, îl cunoşti pe extrem de talentatul anchetator-şef Renko?

Iamskoi îl duse pe Arkadi în faţa unui bătrân.

— Fiul generalului?

Judecătorul avea ochi mici, apropiaţi de nasul ascuţit.

— Chiar el.

— Sunt foarte bucuros să te cunosc.

Judecătorul îi oferi lui Arkadi o mână mică şi noduroasă. În ciuda reputaţiei judecătorului, Arkadi era impresionat. La Curtea Supremă nu erau decât doisprezece judecători.

— Plăcerea e de partea mea. Eram în drum spre birou.

Arkadi făcu un pas înapoi, spre stradă, dar Iamskoi nu-i dădu drumul la braţ.

— Şi lucrezi de când a răsărit soarele. Crede că nu îi cunosc programul de muncă, îi spuse Iamskoi judecătorului. Cel mai creativ şi cel mai sârguincios, totodată. Astea două sunt inseparabile, nu? Ajunge! Poetul lasă pana jos, ucigaşul lasă securea jos şi chiar dumneata, tovarăşe anchetator, trebuie să te odihneşti din când în când. Vino cu noi.

— Am mult de muncă, protestă Arkadi.

— Vrei să ne faci de ruşine? Nu accept asta.

Iamskoi îl trase după el şi pe judecător. Arcada ducea spre un pasaj acoperit pe care Arkadi nu îl mai observase niciodată. Doi miliţieni purtând insigna Diviziei de Securitate Internă se dădură deoparte.

— Pe deasupra, nu te deranjează dacă mă fălesc puţin cu tine, nu?

Pasajul ducea la o curte plină de limuzine Ceaika lucioase. Mai expansiv cu fiecare pas, Iamskoi îi conduse, printr-o ușă de fier, într-o sală luminată de candelabre din cristal având forma unor stele albe. Îl urmară apoi în jos, pe o scară acoperită cu un covor și într-o odaie cu lambriuri de lemn, împărțită în boxe înguste de mahon. Candelabrele în formă de stea de la acel nivel aveau culoarea roşie, iar pe toată lungimea încăperii era o fotografie a Kremlinului pe timp de noapte, steagul roșu fluturând deasupra cupolei verzi a vechiului Senat.

Iamskoi își dădu jos hainele. Corpul lui era rozaliu, musculos și, cu excepția pelvisului, aproape lipsit de păr. Pieptul concav al judecătorului era acoperit de un strat de păr cărunt. Arkadi le urmă exemplul. Iamskoi se uită în treacăt la umflătura neagră de pe pieptul său.

— O mică încăierare, eh?

Luă un prosop din boxa sa și îl legă ca pe o eșarfă în jurul gâtului lui Arkadi, ca să ascundă vânătaia.

— Uite, acum arăți ca un adevărat moscovit. Acesta e un club privat, așa că urmați-mă. Gata, tovarășe judecător?

Judecătorul avea un prosop în jurul brâului; Iamskoi și-l aruncă pe al său peste umăr și îl trase pe Arkadi aproape, ținându-şi brațul pe după spatele lui şi șoptindu-i cu o confidențialitate jovială care îl excludea pe bătrân:

— Există tot felul de băi. Uneori, un oficial are nevoie să se împrospăteze, nu-i aşa? Nu te poți aștepta din partea lui să stea la rând cu ceilalți, nu când are un pântece ca judecătorul.

Străbătură un coridor placat cu gresie și ventilat cu suflante de aer cald și ajunseră într-o pivniță suficient de mare încât să încapă în ea o piscină lungă, cu apă sulfuroasă încălzită. În jurul bazinului, sub arce bizantine emailate, paravane mobile de lemn cioplit ascundeau alcovuri mobilate cu divane şi mese mongole cu picioare scurte. În celălalt capăt al bazinului, în apa aburindă, ședeau oameni.

— Construită în perioada de vârf a Cultului Personalității, spuse Iamskoi în urechea lui Arkadi. Anchetatorii de la Lubianka lucrau non-stop și s-a hotărât că trebuie să aibă un loc unde să se detensioneze după ce aveau de-a face cu prizonierii. Apa era pompată din cursurile subterane ale râului Neglinaia, era încălzită cu aburi și era amestecată cu diverse săruri. Însă tocmai când construcția unității s-a încheiat, el a murit și baia a fost abandonată. În ultima vreme, s-a remarcat că nimeni nu o folosește. Așa că a fost – îl strânse pe Arkadi de braț – reabilitată.

Îl conduse pe Arkadi într-un alcov unde doi bărbați despuiați ședeau transpirând la o masă pe care se găseau boluri argintii cu somon şi caviar pe gheață spartă, farfurii cu pâine albă feliată subțire, unt moale și lămâie, apă minerală și sticle de votcă simplă sau cu diverse arome.

— Tovarășe prim-secretar de la Procuratura Generală și tovarășe academician, vreau să vi-l prezint pe Arkadi Vasilievici Renko, anchetator responsabil de omucideri.

— Fiul generalului.

Judecătorul se așează, nebăgat în seamă.

Arkadi dădu mâna peste masă. Prim-secretarul era mare și păros ca o maimuță, iar academicianul suferea de o asemănare cu Hrușciov, dar atmosfera era relaxată și amiabilă, la fel ca într-un film pe care Arkadi îl văzuse odată şi-n care apărea Țarul Nicolae făcând baie gol, alături de șeful său de Stat Major. Iamskoi turnă votcă piperată Perțovka – „piper pentru ploaie" – și îi umplu lui Arkadi o felie de pâine cu caviar. Nu era caviar presat, ci proaspăt, cu boabe mari când bilele de rulmenți, din cel de care Arkadi nu mai văzuse în magazine de ani buni. Mâncă felia din două mușcături.

— Anchetatorul Nikitin, țineți minte, avea un dosar aproape perfect. Arkadi Vasilievici are unul perfect. Așa că vă avertizez – rosti Iamskoi pe un ton moale, o imitație a

vocii sale normale – dacă aveți de gând să le faceți felul nevestelor, căutați-vă alt oraș.

Fuioare de aburi se ridicau din bazin și pătrundeau pe sub paravan, așezând pe buzele oamenilor gust de sulf. Nu era însă neplăcut – era mai mult ca un adaos la votcă. Sufletul nu trebuia să călătorească pe distanțe lungi ca să-și afle leacul, gândi Arkadi, ci doar să se îmbăieze sub Piața Dzerjinski, unde eroii erau supraponderali.

— Dinamită Albă din Siberia.

Prim-secretarul îi umplu din nou paharul lui Arkadi.

— Alcool curat.

Academicianul, deduse Arkadi, era membrul acestui cerc restrâns nu datorită vreunei îndeletniciri comune, cum ar fi cercetarea medicală, ci în calitate de ideolog.

— Istoria ne arată nevoia de a ne întoarce chipul către vest, rosti academicianul. Marx dovedește necesitatea internaționalismului. De aceea trebuie să ținem un ochi deschis la ticăloșii ăia de germani. În clipa când ne luăm ochii de la ei, se vor organiza din nou, credeți-mă pe cuvânt.

— Ei distribuie droguri în Rusia – aprobă cu tărie prim-secretarul –, germanii și cehii.

— Mai bine să scape zece ucigași decât un singur traficant de droguri, vorbi judecătorul, căruia îi căzuse caviar pe piept.

Iamskoi îi făcu lui Arkad cu ochiul. La urma urmei, cei de la procuratură știau că georgienii erau cei care aduceau canabis în Moscova și că studenții de la chimie erau cei care produceau LSD-ul. Arkadi ascultă impasibil în timp ce mânca somon presărat cu mărar și aproape închise ochii, adormind, în timp ce se relaxa pe divan. Iamskoi părea și el nepăsător la discuție; stătea cu brațele încrucișate pe piept. Nu mâncase încă și din votcă doar sorbise puțin; discuția clipocea în jurul lui ca apa în jurul unei stânci.

— Nu ești de acord, tovarășe anchetator?

— Mă scuzați?

Arkadi pierduse șirul discuției.

— Despre vronskism? întrebă prim-secretarul.

— Asta a fost înainte ca Arkadi Vasilievici să se alăture biroului nostru, comentă Iamskoi.

Vronski – Arkadi își amintea numele – era un anchetator de la Biroul Regional Moscova care nu doar că apărase cărțile lui Soljenițîn, dar blamase și supravegherea activiștilor politici. Evident, Vronski nu mai era anchetator, iar atunci când îi era pomenit numele, comunitatea judiciară reacționa cu scârbă. „Vronskism" era un altfel de cuvânt, totuși, mai vag și mai răcoros, o briză dintr-o direcție nouă.

— Ceea ce trebuie atacat, smuls din rădăcini și distrus – explică academicianul – este, în general, tendința de a plasa legalismul deasupra intereselor societății și, la nivel individual, tendința în rândul anchetatorilor de a-și plasa propria interpretare a legii mai presus de țelurile subînțelese ale justiției.

— Individualismul este doar un alt nume pentru vronskism, zise prim-secretarul.

— La fel și intelectualismul egoist – rosti academicianul – de genul celui care se hrănește din carierism și se flatează cu succesul superficial până când chiar și interesele tacite cele mai elementare, ale structurii supreme, sunt subminate.

— Pentru că, spuse prim-secretarul, soluția oricărei nelegiuiri – adevărat, legile însele – sunt doar stegulețele de hârtie de pe sistemul ferm al ordinii politice.

— Când avem o generație de avocați și anchetatori care confundă imaginația cu realitatea – continuă academicianul – și când legile de pe hârtie sufocă munca organelor de justiție, atunci este timpul să coborâm steagul acela.

— Și dacă atunci mai cad și câțiva vronskiți, cu atât mai bine, îi spuse prim-secretarul lui Arkadi. Nu ești de acord?

Prim-secretarul se aplecă în față, ținând încheieturile degetelor pe masă, și academicianul își întoarse pântecele rotund de clovn spre Arkadi, care surprinse privirea lungă a lui Iamskoi. Procurorul trebuia să fi știut chiar din clipa când îl strigase pe Arkadi pe stradă unde avea să ducă discuția din baia comună. Ochii lui Iamskoi spuneau: „Concentrează-te... ai grijă".

— Vronski, răspunse Arkadi, nu era el cumva și scriitor?

— Adevărat, spuse prim-secretarul, bună observație.

— Jidan, pe deasupra, zise academicianul.

— Atunci, rosti Arkadi și își puse o bucată de somon pe o felie de pâine, ați putea spune că ar trebui să fim cu ochii pe toți anchetatorii care sunt în același timp evrei și scriitori.

Prim-secretarul făcu ochii mari. Se uită la academician și la Iamskoi, după care înapoi la Arkadi. Un rânjet îi crescu pe buze, urmat de un râs ca detunătura unui pistol.

— Da! Pentru început!

Dezamorsată, discuția trecu la mâncare, sport și sex, iar după câteva minute, Iamskoi îl trase pe Arkadi deoparte, la o plimbare în jurul bazinului. Sosiseră alți oficiali, plutind ca niște morse în apa încălzită sau mișcându-se aidoma unor umbre alb-rozalii în spatele paravanelor împletite.

— Astăzi ești într-o dispoziție deosebit de sprințară, ești convins că te poți eschiva de la orice. Bun. Mă bucur să constat asta. Iamskoi îl mângâie pe Arkadi pe spate. În orice caz, campania împotriva vronskismului începe într-o lună. Consideră-te prevenit.

Arkadi avu impresia că Iamskoi îl conducea încet afară din baie, până când procurorul îl împinse într-un alcov, unde un tânăr ungea felii de pâine cu unt.

— Uite, voi doi cred că vă cunoașteți. Evgheni Mendel, tatăl tău și tatăl lui Renko erau prieteni celebri. Evgheni

lucrează la Ministerul Comerțului, îi spuse Iamskoi lui Arkadi.

Evgheni încercă să se încline în timp ce ședea. Avea un pântece puhav și o mustață rară. Era tânăr, iar Arkadi își aminti vag un băiat dolofan care parcă plângea mereu.

— Expert în comerțul internațional – Iamskoi îl făcu pe Evgheni să roșească –, unul de viță nouă.

— Tatăl meu... începu Evgheni să spună, când Iamskoi se scuză brusc, lăsându-i singuri.

— Da? îl încurajă Arkadi din politețe.

— Un moment, îl rugă Evgheni.

Se concentră asupra operațiunii de ungere cu unt a pâinii; adăugă apoi câteva linguri de caviar, până când fiecare felie semănă cu o floarea-soarelui, cu petale galbene și mijloc negru. Arkadi se așeză și se servi cu un pahar de șampanie.

— Companiile americane îndeosebi, rosti Evgheni, ridicând ochii de la capodopera sa.

— A, da? Acesta trebuie să fie un domeniu nou.

Arkadi se întrebă când va reveni Iamskoi.

— Nu, nicidecum, nu. Există un număr de prieteni vechi – Armand Hammer, de exemplu, a fost un asociat de-al lui Lenin. Chemico a construit uzine de amoniu pentru noi în anii treizeci. Tot atunci, Ford a făcut camioane pentru noi și am crezut că vom lucra din nou cu ei, dar au dat cu mucii în fasole. Chase Manhattan este corespondent al Vneștorgbank încă din 1923.

Majoritatea numelor nu-i spuneau nimic lui Arkadi, dar vocea lui Evgheni devenea tot mai familiară, deși nu își amintea să-l fi văzut de ani întregi.

— Bună șampania.

Puse paharul jos.

— Spumant sovietic. Îl vom vinde la export.

Evgheni ridică privirea; avea întipărită pe chip o expresie de mândrie copilărească.

Arkadi simți ușa deschizându-se. În alcov păși un bărbat de vârstă mijlocie, înalt, subțire și cu pielea așa de închisă la culoare, încât Arkadi crezu întâi că era arab. Păr alb drept și ochi negri, nas lung și gură aproape feminină – o combinație extraordinară, care îi dădea o alură semeață și frumoasă. Pe mâna în care ținea prosopul purta un inel de aur cu sigiliu. Arkadi observă că avea pielea pergamentoasă și că pielea închisă la culoare se datora bronzului, nu naturii. Era bronzat peste tot.

— Absolut superb.

Bărbatul rămase în picioare în fața mesei, apa care picura de pe el căzând peste pâinea unsă.

— Ca niște cadouri perfect ambalate. Nu aș îndrăzni să îmbuc una.

Se uită la Arkadi fără pic de curiozitate. Până și sprâncenele lui păreau aranjate. Vorbea într-o rusă excelentă, așa cum Arkadi se și așteptase, însă înregistrările nu putuseră surprinde siguranța lui animalică.

— Cineva de la biroul tău? îl întrebă bărbatul pe Evgheni.

— El este Arkadi Renko. Este... ei bine, nu știu ce funcție are.

— Sunt anchetator, spuse Arkadi.

Evgheni turnă șampanie și împinse farfuria cu minuturi în jurul mesei, flecărind în tot acest timp. Musafirul său se așeză și zâmbi; Arkadi nu mai văzuse niciodată dinți atât de albi.

— Și ce anchetezi dumneata?

— Omucideri.

Părul lui Osborne era mai mult argintiu decât alb. Și ud. Îi atârna până la urechi chiar și după ce îl șterse cu prosopul. Arkadi nu reușea să vadă dacă avea vreun semn la una dintre urechi. Osborne luă un ceas din aur masiv și și-l puse la încheietura mâinii.

— Evgheni, zise el. Așteptam un telefon. Ai putea fi un *ange sur la terre* și să aștepți la tabloul de comandă în locul meu?

Dintr-o borsetă din piele de căprioară scoase o țigară și un portțigaret, le îmbină și aprinse țigara cu o brichetă din lapislazuli și aur. Paravanul flutură în urma lui Evgheni.

— Vorbești franceză?

— Nu, minți Arkadi.

— Engleză?

— Nu, minți el din nou.

Arkadi văzuse oameni ca el doar în revistele occidentale și crezuse mereu că luciul lor se datora calității hârtiei. Strălucirea întregii sale ființe era bizară, intimidantă.

— E interesant că, după atâtea vizite aici, aceasta este prima dată când mă întâlnesc cu un anchetator.

— Nu ați greșit niciodată cu nimic, domnule... iertați-mă, nu vă știu numele.

— Osborne.

— American?

— Da. Și numele dumitale de familie?

— Renko.

— Ești cam tânăr ca să fii anchetator, nu?

— Nu. Prietenul dumneavoastră Evgheni vorbea despre șampanie. Asta importați?

— Blănuri, precizează Osborne.

Ar fi fost ușor să spună că Osborne era mai mult o colecție de obiecte scumpe – inelul, ceasul, profilul, dinții – decât o persoană; avea atitudinea socialistă corectă și în parte era adevărat, dar nu ținea cont de ceea ce Arkadi nu anticipase, adică de un sentiment al puterii ținute sub obroc. El însuși era prea prețios și iscoditor. Trebuia să schimbe asta.

— Întotdeauna mi-am dorit o căciulă de blană, spuse Arkadi. Și să întâlnesc americani. Am auzit că sunt exact ca noi: au sufletul mare și sunt deschiși. Și să vizitez New Yorkul,

și Empire State Building, și Harlemul. Cred că aveți o viață grozavă, călătorind prin lume.

— Nu și-n Harlem.

— Iertați-mă, spuse Arkadi şi se ridică. Cunoașteți mulți oameni importanți de aici cu care ați dori să discutați și sunteți prea politicos ca să-mi cereți să plec.

Fumându-și țigara, Osborne îi aruncă o privire lungă și inexpresivă până când Arkadi porni spre bazin.

— Insist să rămâi, zise Osborne repede. Nu mi se întâmplă prea des să întâlnesc anchetatori. Ar trebui să profit de această ocazie rară și să te iscodesc cu privire la munca dumitale.

— Orice vă pot spune, vă spun cu plăcere, răspunse Arkadi așezându-se. Deși, după ce am citit despre New York, orice vă voi spune va părea plictisitor. Probleme domestice, huligani. Avem și noi crime, dar aproape de fiecare dată sunt comise la mânie sau sub influența alcoolului.

Ridică din umeri cu părere de rău și sorbi din șampanie, adăugând:

— Foarte dulce. Chiar ar trebui să o importați.

Osborne îi mai turnă în pahar.

— Vorbește-mi despre dumneata.

— Aș putea să turui ore în șir, spuse Arkadi cu patos și goli șampania dintr-o înghițitură. Părinți minunați, dar și bunici minunați. La școală am avut cei mai buni profesori și cei mai altruiști colegi. Acum, fiecare membru din echipa cu care lucrez ar merita să fie protagonistul unei cărți.

— Vorbești vreodată – Osborne își scoase portțigaretul dintre buzele zâmbitoare – despre eșecurile dumitale?

— În ceea ce mă privește – mărturisi Arkadi – nu am avut niciun eșec.

Își desfăcu prosopul din jurul gâtului și îl lăsă să cadă peste prosopul de care și Osborne se descotorosise. Americanul se uită la umflătura decolorată.

— Un accident, explică Arkadi. Am încercat cu sticle cu apă caldă și lămpi cu infraroşu, dar nimic nu te scapă mai bine de congestie ca o baie sulfuroasă. Doctorii îți spun multe, dar vechile remedii sunt întotdeauna cele mai bune. De fapt, criminologia socialistă este domeniul în care cele mai mari descoperiri recente sunt...

— Întorcându-ne la subiect, interveni Osborne, care a fost cel mai interesant caz de care te-ai ocupat?

— Vă referiți la cadavrele din Parcul Gorki? Îmi dați voie?

Arkadi luă o țigară de la Osborne și îi folosi bricheta, admirându-i piatra. Cele mai bune exemplare de lapislazuli proveneau din Siberia; el nu văzuse niciunul vreodată.

— Nu că ar fi apărut ceva în presă – Arkadi pufăi – dar accept faptul că o chestiune așa de bizară dă apă la moara zvonurilor. Mai ales – flutură degetul ca un profesor în fața unui elev neascultător – în rândul comunității de străini, da?

Nu își dădea seama dacă vorbele lui avuseseră vreun efect. Osborne stătea tolănit și nu afișa nicio expresie.

— Nu am auzit de asta, spuse el când tăcerea se prelungi prea mult.

Evgheni Mendel sosi în grabă, anunțând că nu se primise niciun telefon. Arkadi se ridică imediat și se scuză din suflet că zăbovise mai mult decât era cuvenit, apoi le mulțumi pentru ospitalitate și șampanie. Luă prosopul lui Osborne și și-l înnodă în jurul gâtului.

Osborne privi ca un om aflat așa departe, că nu auzea nimic, până când Arkadi ieși de după paravan.

— Cine e superiorul dumitale? Cine este anchetator-șef?

— Eu.

Arkadi îi oferi un ultim zâmbet încurajator.

După câțiva pași în jurul piscinei se simți epuizat. Deodată, Iamskoi apăru alături.

— Sper că am avut dreptate cu privire la prietenia dintre tatăl tău și tatăl lui Mendel, spuse. Și nu îți face prea multe griji pentru vronskism. Ai sprijinul meu absolut ca să-ți vezi mai departe de anchete așa cum doar tu știi să o faci.

Arkadi se îmbrăcă și merse înapoi pe unde venise, părăsind baia publică. În stradă, ploaia se transformase în ceață. Merse de-a lungul străzii Petrovka, spre laboratorul criminalistic călduros al colonelului Liudin, unde lăsă prosopul umed al lui Osborne.

— Băieții tăi încearcă de dimineață să dea de tine, spuse Liudin înainte să ducă prosopul la examinare.

Arkadi sună la Ucraina. Răspunse Pașa și îi spuse plin de satisfacție că el și Fet monitorizau telefonul contrabandistului Golodkin și că auziseră un om spunându-i acestuia să se întâlnească în Parcul Gorki. Pașa credea că la celălalt capăt al firului era un american sau estonian.

— American sau estonian?

— Adică vorbea foarte bine rusește, dar puțin diferit.

— În orice caz, asta este o violare a intimității, Pașa, articolele 12 și 134.

— După câte interceptări am...

— Acelea erau făcute de KGB!

La celălalt capăt se lăsă o tăcere spășită și Arkadi spuse:

— Prea bine.

— Nu sunt un teoretician, ca tine, răspunse Pașa. Trebuie să fii un geniu ca să știi ce contravine legii.

— Foarte bine. Deci tu ai stat la post și Fet a mers pe teren. A luat cu el un aparat de fotografiat? întrebă Arkadi.

— Asta i-a luat așa de mult, să găsească un aparat. Pentru că a ratat întâlnirea. S-a plimbat prin tot parcul și nu a dat de ei.

— Foarte bine, măcar putem folosi înregistrarea ta ca să găsim o potrivire...

— Ce înregistrare?

— Pașa, ai încălcat legea ascultând telefonul lui Golodkin și nu te-ai sinchisit să-l înregistrezi?

— Sincer să fiu... nu.

Arkadi închise.

În cealaltă parte a laboratorului, colonelul Liudin plescăi din limbă.

— Uite aici, tovarășe anchetator. Am găsit zece fire de păr pe prosop. Am luat unul, l-am tăiat și l-am pus la microscop ca să-l compar cu un fir de pe căciula găsită înainte, care se află sub alt microscop. Cel de pe căciulă este cărunt spre alb și are o secțiune transversală ovoidă, ceea ce ne spune că e vorba de păr buclat. Cel nou, de pe prosop, are o culoare asemănătoare mai mult cu cromul, destul de atractivă, și o secțiune transversală perfect rotundă, ceea ce ne spune că e vorba de păr drept. Voi continua cu o analiză proteică, dar îți pot spune de pe acum că firele nu provin de la același individ. Uite.

Arkadi se uită. Osborne nu era omul care spusese „Fiu de cățea".

— Marfă de calitate, spuse Liudin pipăind prosopul. Îl vrei înapoi?

Amestecul de votcă și codeină începea să-și facă efectul și Arkadi se duse la comisariatul de miliție de pe Petrovka pentru o cană de cafea. Singur la masă, se împotrivi pornirii de a râde în hohote. Halal detectivi, încercând să găsească un aparat de fotografiat în vreme ce un personaj misterios (estonian sau american!) se plimba prin Parcul Gorki neobservat. Halal anchetator, să fure un prosop care îl exonerează pe singurul suspect. S-ar fi dus acasă dacă ar fi avut o casă.

— Tovarășe anchetator-șef Renko? i se adresă un ofițer. Aveți un telefon în sala de comunicații telex. E din Siberia.

— Deja?

Apelul era de la un detectiv de miliție pe nume Iakuțki, din Ust-Kut, la patru mii de kilometri est de Moscova. Ca

răspuns la circulara națională, Ialuțki raporta că o anume Valeria Semionova Davidova, în vârstă de nouăsprezece ani, rezidentă în Ust-Kut, era căutată pentru furt de materiale aparținând statului. Tovarășa Davidova se afla în compania lui Konstantin Ilici Borodin, în vârstă de douăzeci și patru de ani, căutat și el pentru aceeași fărădelege.

Arkadi se uită în jur, căutând o hartă; unde naiba se afla Ust-Kut?

Borodin, spunea detectivul Iakuțki, era un huligan de cea mai joasă speță. Un vânător de blănuri. Contrabandist de componente radio, care se aflau la mare căutare. Bănuit că gestiona depozite ilegale de aur. Construcția magistralei de cale ferată Baikal-Amur era o adevărată pleașcă pentru Borodin, care putea face rost astfel de piese pentru camioane. Când miliția pornise pe urmele lui și ale tinerei Davidova, fugarii dispăruseră pur și simplu. Iakuțki socotea că fie se refugiaseră într-o colibă, undeva prin taiga, fie muriseră.

Ust-Kut. Arkadi clătină din cap. Nimeni nu venea la Moscova din Ust-Kut, oriunde s-ar fi aflat locul acela. Nu voia să-l dezamăgească pe detectivul siberian prea brusc. Suntem toți o republică, își spuse el. „Iakuțki" era unul dintre numele lipite pe fruntea oricărui nativ iakut. Arkadi își imaginä la celălalt capăt al firului un chip oriental şmecher.

— Unde și când spui că au fost văzuți ultima dată? întrebă el.

— În Irkutsk, în octombrie.

— Avea vreunul dintre ei pregătire în restaurarea de icoane?

— Când crești aici, înveți să cioplești.

Legătura începu să se piardă.

— Păi – zise Arkadi repede –, trimite-mi toate pozele și informațiile pe care le aveți.

— Sper să fie el.

— Sigur.

— Konstantin Borodin este Kostia Banditul...

Vocea era slabă.

— N-am auzit niciodată de el.

— E celebru în Siberia...

Ucigașul Țipin îl salută pe Arkadi într-o celulă de la Lefortovo. Nu purta cămașă, dar tatuajele lui de *urka* îi acopereau corpul până la gât și la încheieturile mâinilor. Își ținea pantalonii fără curea, ridicați pe burtă.

— Mi-au luat șireturile. Cine a mai auzit ca vreunul să se spânzure cu șireturile? Ei, mi-au tras-o din nou. Ieri ne-am văzut și totul a fost bine. Astăzi au venit doi tipi pe autostradă și au încercat să mă jefuiască

— Acolo unde vindeai benzină la negru?

— Da. Și ce era să fac? L-am pocnit pe unul cu o cheie și a căzut lat. Celălalt a plecat în trombă tocmai când se apropia o dubă de miliție, iar eu stăteam acolo cu cheia în mână și tipul mort la picioare. Dumnezeule! S-a zis cu Țipin!

— Cincisprezece ani.

— Dacă am noroc.

Țipin se așează la loc pe taburet. În celulă se mai găsea un prici prins cu șuruburi în perete și un urcior pentru spălat. Ușa avea două vizete, una mică, prin care să se uite paznicul, și una mare, prin care i se dădea mâncare.

— Nu pot să fac nimic pentru tine, spuse Arkadi.

— Știu, de data asta mi-a secat norocul. Mai devreme sau mai târziu li se întâmplă tuturor, nu? zise Țipin şi își luă o mină mai veselă. Dar uite, tovarășe anchetator, ți-am fost de mare ajutor. Când ai avut cu adevărat nevoie de informații, eu am fost cel care te-a ajutat. Nu ți-am înșelat încrederea, pentru că ne respectam unul pe altul.

— Te-am plătit.

Arkadi își îndulci vorbele, oferindu-i lui Țipin o țigară și aprinzându-i-o.

— Știi la ce mă refer.

— Nu te pot ajuta, știi asta. E omucidere gravă.

— Nu despre mine vorbeam. Îl mai ții minte pe Lebădă?

Nu prea bine. Arkadi își amintea o figură ciudată, care stătuse mai în spate la câteva întâlniri pe care le avusese cu Țipin.

— Sigur. Am fost întotdeauna împreună, chiar și în lagăre. Eu eram cel care aducea banii, înțelegi? Lebădă o să aibă greutăți. Adică, am destule pe cap, nu vreau să-mi mai fac griji și pentru el. Îți trebuie un informator. Lebădă are telefon, chiar şi mașină, ar fi perfect pentru tine. Ce spui? Dă-i o șansă.

Când Arkadi plecă de la închisoare, Lebădă aștepta lângă un felinar. Jacheta lui de piele îi punea în evidență umerii înguști, gâtul lung și părul tuns scurt. În lagăr, un hoț profesionist își putea alege un deținut amator pe care îl sodomiza și apoi îl alunga din pat. Asta îl făcea pe hoț, cel de deasupra, să pară mai masculin. „Țapul", cel de jos, era un poponar detestat. Și totuși, Lebădă și Țipin erau un cuplu adevărat, o raritate, și nimeni nu îi spunea „țap" lui Lebădă în preajma lui Țipin.

— Prietenul tău a lăsat să se înțeleagă că ai fi dispus să lucrezi pentru mine, zise Arkadi fără pic de entuziasm.

— Atunci, așa este.

Lebădă avea delicatețea ciudată a unei figurine ciobite, uitate pe raftul magazinului, efect cu atât mai izbitor cu cât nu era chipeș, darămite frumos. Era greu să-i estimezi vârsta și avea o voce prea moale ca să fie un indiciu.

— Nu sunt foarte mulți bani la mijloc – să zicem cincizeci de ruble – dacă îmi furnizezi informații bune.

— N-ai putea face ceva pentru el în loc să mă plătești pe mine?

Lebădă se uită spre poarta închisorii.

— Acolo unde se duce el nu poate primi decât un pachet pe an.

— Cincisprezece pachete, murmură Lebădă, ca și când s-ar fi gândit deja ce să pună în ele.

Asta dacă Țipin nu era împușcat din prima, își spuse Arkadi. Ei bine, iubirea nu era o violetă plăpândă; era o buruiană care înflorea în întuneric. A reușit vreodată cineva să explice asta?

Capitolul 8

Cu toate că deschidea calea spre secolul XXI, Moscova păstra obiceiul victorian al călătoriei cu trenul. Gara Kievski, care se afla aproape de ghetoul străinilor și de apartamentul personal al lui Brejnev, era îndreptată cu fața spre hotelul Ucraina. Gara Bielorusia, aflată la mică distanță de Kremlin, era locul unde Stalin urcase în trenul Țarului, către Potsdam. Tot de-acolo, mai târziu, Hrușciov și apoi Brejnev urcaseră în trenurile lor speciale către Europa de Est, ca să își inspecteze statele-satelit sau să se ocupe cu detensionarea anumitor situații. Din gara Rijski plecai spre statele baltice. Gara Kurski era sinonimă cu vacanțele însorite la Marea Neagră. Micile gări Savelovski și Paveleţki nu erau folosite de notabilități – doar de navetiști sau de grupuri de țărani plini de praf. De departe, cele mai impresionate erau gările Leningrad, Iaroslavl și Kazan, cei trei giganți din Piața Comsomol, iar cea mai ciudată dintre acestea era gara Kazan, al cărei turn tătărăsc încununa o poartă care te putea purta la mii de kilometri depărtare, hăt până în deșerturile din Afganistan, la zidurile unui lagăr de prizonieri din Urali sau peste două continente, până la țărmul Pacificului.

La ora șase dimineața, în interiorul gării Kazan, familii întregi de turkmeni stăteau întinse pe bănci, fiecare cu

picioarele la capul altuia. Copilași cu bonete de fetru stăteau ghemuiți în legături de cârpe. Soldații se sprijineau molateci de pereți, cufundați într-un somn atât de adânc, încât mozaicurile eroice de pe tavanul de deasupra ar fi putut reprezenta visul lor comun. Candelabrele de bronz străluceau puternic. La singura gheretă cu răcoritoare deschisă, o fată într-un palton din piei de iepure i se destăinuia lui Pașa Pavlovici.

— Spune că Golodkin obișnuia să o scuture de bani, dar că nu o mai face, raportă Pașa când se întoarse la Arkadi. Spune că cineva l-a văzut la piața de mașini.

Un soldat tânăr îi luă locul lui Pașa, alături de fată. Aceasta zâmbi cu buzele mânjite de ruj în timp ce băiatul citi prețul scris cu creta pe bombeul unuia dintre pantofii ei; apoi, mână în mână, ieșiră pe poarta principală a gării, iar anchetatorul şi detectivul se luară după ei. Piața Comsomol era albastră înaintea zorilor, lumânările pâlpâitoare ale tramvaielor fiind singura mișcare. Arkadi îi privi pe amorezi urcându-se într-un taxi.

— Cinci ruble.

Pașa urmări taxiul care se îndepărta.

Șoferul avea să tragă pe cea mai apropiată stradă lăturalnică și să coboare ca să stea de șase, în caz că apărea miliția, iar fata și băiatul urmau să-și vadă de treabă pe bancheta din spate. Şoferul avea să primească jumătate din cele cinci ruble și să aibă ocazia de a-i vinde soldatului, ulterior, pentru a sărbători, o sticlă de votcă; votca era mult mai scumpă decât fata. Fata avea să soarbă și ea câteva picături. Apoi ea se întorcea la gară, dădea bacșiș îngrijitorului de la baie ca să o lase să facă un duș rapid și, încălzită și amețită, o lua de la capăt. Prin definiție, prostituatele nu existau, întrucât prostituția fusese eliminată de Revoluție. Puteau fi acuzate pentru transmiterea de boli

venerice, pentru fapte depravate sau fiindcă duceau o viață neproductivă, însă legea nu le recunoștea drept târfe.

— Nici acolo.

Pașa se întoarse după ce vorbi cu fetele de la gara Iaroslavl.

— Să mergem.

Înainte să urce la volan, Arkadi își aruncă paltonul pe bancheta din spate a mașinii. Deși soarele nu răsărise încă, nu era nici urmă de îngheț. Cerul tocmai se lumina deasupra firmelor cu neon ale gărilor. Traficul era nițel mai intens. În Leningrad era încă întuneric. Unii preferau Leningradul, canalele și reperele lui literare. Lui Arkadi i se părea un oraș mereu posomorât. Prefera Moscova, o masinărie mare si deschisă.

O luă la sud, către râu.

— Nu îți mai amintești nimic despre apelantul misterios care s-a întâlnit cu Golodkin în parc?

— Dacă mă duceam eu... murmură Pașa. Fet n-ar fi în stare să găsească nici boașele unui taur.

Erau cu ochii în patru după mașina lui Golodkin, o Toyota. De cealaltă parte a râului, la baia publică Rijski, când se opriră pentru cafea și prăjituri, un ziar nou era lipit la afișier.

— „Sportivi inspirați de apropiata sărbătorire a Zilei Muncii“, citi Pașa cu voce tare.

— „Promit să înscrie mai multe goluri“? sugeră Arkadi.

Pașa dădu aprobator din cap, apoi se uită spre el.

— Ai jucat fotbal? Nu știam.

— Am fost portar.

— Aha! Vezi, asta explică multe la tine.

Mulțimea se adunase deja până la un cvartal depărtare de clădirea băii. Cel puțin jumătate dintre oameni purtau anunțuri prinse cu ace de haine. „Apartament cu trei camere, pat, baie“ era al unei femei cu ochi umbriți de văduvă. „Schimb apartament de patru camere pe două cu câte două

camere“ – al unei tinere proaspăt căsătorite, hotărâtă să se mute de la părinți. „Pat“, scria pe un traficant de droguri viclean. Arkadi și Pașa porniră de la ambele capete ale străzii și se întâlniră în mijloc.

— Șaizeci de ruble pentru două camere și toaletă în casă, spuse Pașa. Nu e rău.

— Vreo veste despre băiatul nostru?

— Sigur, nu are încălzire. Nu, Golodkin e aici uneori, iar alteori nu e. Este un fel de intermediar, știi, și percepe treizeci la sută.

Piața de mașini vechi era aproape de marginea orașului – un drum lung, devenit și mai lung, fiindcă Pașa văzu un camion din care se vindeau ananași. Pentru patru ruble, cumpără unul cam cât un ou măricel.

— Afrodiziac cubanez, mărturisi el. Niște prieteni de-ai mei, culturiști, au plecat acolo. Să-mi bag picioarele! Fete negre, plaje și mâncare neprocesată. Paradisul oricărui muncitor!

Piața de mașini era o parcelă plină de automobile marca Pobeda, Ziguli, Moskvici și Zaporojeț, unele extraordinar de vechi, dar altele având încă mirosul magazinului de prezentare. După ani de aşteptare, odată ce primea în sfârșit Zaporojețul miniatural pentru care dăduse 3.000 de ruble, un proprietar isteț îl putea duce imediat la piața de mașini vechi, să îl vândă cu 10.000 de ruble, să declare în acte o tranzacție de doar 5.000 de ruble, pe care să achite comisionul de 7 procente, apoi să se întoarcă și să folosească cele 6.650 de ruble rămase pe o Ziguli sedan uzată, dar mai încăpătoare. Piața era un stup – condiția fiind ca fiecare albină să-şi aducă nişte miere. Erau de față probabil o mie de albine. Patru maiori de armată stăteau înghesuiți în jurul unui Mercedes. Arkadi își plimbă mâna peste o Moskvici albă.

— Parcă-i o coapsă, nu?

Un georgian într-o haină de piele se opri lângă el.

— E frumoasă.

— Deja ți-a căzut cu tronc. Nu te grăbi, dă-i târcoale.

— E foarte frumoasă.

Arkadi se învârtea prin spate.

— Ești un om care se pricepe la mașini.

Georgianul duse un deget la ochi.

— Treizeci de mii de kilometri. Unii ar fi dat kilometrajul înapoi, dar eu nu fac asta. A fost spălată și lustruită săptămânal. Ți-am arătat ștergătoarele de parbriz?

Le scoase dintr-o pungă de hârtie.

— Frumoase ștergătoare!

— Aproape noi. Ei, se vede cu ochiul liber.

Se întoarse cu spatele la ceilalți, mai puțin la Arkadi, și scrise pe pungă: „15.000".

Arkadi urcă în mașină, afundându-se aproape până la podea cu scaunul desfundat. Volanul de plastic era crăpat ca fildeșul dintr-un cimitir al elefanților. Întoarse cheia în contact și privi în oglinda retrovizoare cum se ridică în spate un nor de fum negru.

— Frumos.

Coborî. La urma urmei, un scaun putea fi tapițat și un motor reparat, dar caroseria unei mașini era prețioasă ca diamantul.

— Știam c-ai să spui asta. Cumperi?

— Unde e Golodkin?

— Golodkin, Golodkin.

Georgianul își sfărâma creierii. Să fie o persoană, o mașină? Nu mai auzise niciodată numele, până când anchetatorul îi arătă legitimația într-o mână și cheile mașinii în cealaltă. *Acel* Golodkin! Nenorocitul *ăla*! Tocmai plecase din piață. Arkadi întrebă unde plecase.

— La Melodia. Când îl vezi, spune-i că un om onest ca mine achită comisioanele către stat, nu le dă unor

netrebnici ca el. De fapt, pentru oficiali ai statului, dragă, dragă tovarășe, se aplică o reducere.

Pe Kalinin Prospekt, clădirile mai scunde erau dreptunghiuri de ciment și sticlă cu câte cinci niveluri. Cele mai mari erau silozuri de douăzeci și cinci de etaje, din ciment și sticlă. Imitații ale bulevardului Kalinin Prospekt puteau fi găsite în orice oraș nou care se clădea, dar niciuna nu reușea să surprindă atât de bine viitorul ca prototipul din Moscova. Opt benzi de circulație mergeau în fiecare direcție, pe deasupra unui pasaj pietonal. Arkadi și Pașa așteptară la o cantină în aer liber, peste drum de clădirea îngustă care adăpostea magazinul de muzică Melodia.

— Vara e puțin mai distractiv.

Pașa tremura în fața unui desert constând din înghețată de cafea și sirop de căpșuni.

De cealaltă parte a bulevardului Kalinin apăru o Toyota roșu-aprins și intră pe o stradă secundară. Un minut mai târziu, Fiodor Golodkin, purtând o haină bine croită, căciulă din blană de miel, jeanși și cizme de cowboy, intră țanțoș în magazin tocmai când anchetatorul și detectivul ieșeau din pasajul subteran.

Prin vitrina de la Melodia văzură că Golodkin nu urca scările deschise spre etajul dedicat muzicii clasice. Pașa rămase lângă ușă, iar Arkadi trecu pe lângă puștii care studiau oferta de rock'n'roll. În spate, între rafturile despărțitoare, Arkadi zări o mână înmănușată căutând printre albume-le având conținut politic. Apropiindu-se, observă un păr blond-nicotină, răvășit după ultima modă și o față buhăită, cu cicatrice în jurul gurii. Un vânzător ieși din spate, vârând niște bani în buzunar.

— „Discursul lui L.I. Brejnev la al XXIV-lea Congres al Partidului", citi Arkadi de pe coperta albumului, cu voce tare, venind lângă Golodkin.

— Dispari.

Golodkin lovi cu cotul în Arkadi, care îl apucă de el și îl îndoi pe spate, în așa fel încât Golodkin fu forțat să se ridice pe vârfurile cizmelor. Trei discuri alunecară din plicuri și se rostogoliră la picioarele lui Arkadi. Kiss, Rolling Stones, Pointer Sisters.

— Unul dintre cele mai interesante Congrese, remarcă Arkadi.

Pleoapele lui Golodkin erau roșii și grele. În ciuda părului lung și a costumului bine croit, îi amintea lui Arkadi de un țipar care se zbătea în cârlig. Pentru a-l duce la secția de pe Novokuznețkaia fu nevoie de o combinație de cârlige. Întâi de toate, Golodkin era pus oficial cu totul în mâinile lui Arkadi. Niciun avocat nu putea fi chemat până când ancheta nu era finalizată și, pentru patruzeci și opt de ore, nu era necesar să fie informat nici măcar procurorul despre o anumită arestare. De asemenea, aducându-l pe Golodkin atât de aproape de Ciucin, implicația era că anchetatorul-șef de la Cazuri Speciale se spălase pe mâini de principalul său informator sau că Ciucin însuși era în pericol, într-un fel sau altul.

— Am fost la fel de surprins ca tine să văd hârtiile acelea, protestă Golodkin când Arkadi îl duse în sala de interogatoriu de la primul etaj. E totul o mare greșeală.

— Relaxează-te, Fiodor.

Arkadi se făcu comod de cealaltă parte a mesei și puse o scrumieră de tablă în fața prizonierului.

— Fumează o țigară.

Golodkin desfăcu un pachet de Winston, din care le oferi și celorlalți.

— Eu, unul, prefer țigările rusești, spuse Arkadi afabil.

— Vei râde când vei afla ce mare greșeală s-a făcut, insinuă Golodkin.

Pașa intră în sală aducând un teanc de hârtii.

— Dosarul meu? întrebă Golodkin. Acum vei vedea că sunt de partea ta. Am un trecut îndelungat în serviciul vostru.

— Înregistrările fonografice? întrebă Arkadi.

— Foarte bine. Acum voi fi complet sincer. Aia a fost parte din planul meu de infiltrare într-o rețea de intelectuali uneltitori.

Arkadi bătu darabana cu vârful degetelor. Pașa scoase un formular de acuzare.

— Întreabă pe oricine despre mine și te va lămuri, spuse Golodkin.

— „Cetățene Fiodor Golodkin, din strada Serafimov nr. 2, orașul și regiunea Moscova" – citi Pașa – „ești acuzat că ai împiedicat femeile să ia parte la activități sociale și de stat și că ai incitat minori să comită fărădelegi."

Un mod frumos de a spune că procura curve; sentința era veche de patru ani. Golodkin își dădu părul pe spate, ca să se uite mai bine la detectiv.

— Ridicol!

— Stai.

Arkadi ridică o mână.

— „Ești acuzat" – continuă Pașa – „că ai primit comisioane ilegale pentru revinderea unor automobile particulare, pentru exploatare în revânzarea spațiilor locative, pentru vinderea cu profit a icoanelor religioase."

— Toate sunt perfect explicabile, îi spuse Golodkin lui Arkadi.

— „Ești acuzat că duci o viață parazitară", citi Pașa și de data aceasta țiparul se zbătu.

Decretul împotriva parazitismului fusese formulat inițial pentru țigani, apoi extins cu larghețe pentru a-i include pe toți dizidenții și toate felurile de profitori, iar sentința nu era alta decât izgonirea într-o baracă din pădure, aflată mai aproape de Mongolia decât de Moscova.

Rânjetul lui Golodkin era mic și tăios.

— Neg totul.

— Cetățene Golodkin – îi reaminti Arkadi – înțelegi care sunt penalizările când nu cooperezi cu organele oficiale de anchetă. Cum spuneai, ești un apropiat al biroului acestuia.

— Am spus...

Se opri ca să își aprindă un Winston și, prin vălul de fum, măsură teancul de hârtii.

— Numai Ciucin le-ar fi putut pune la dispoziție atâta material documentar. Ciucin! Lucram pentru...

Se opri din nou, în ciuda expresiei lui Arkadi, care îl poftea să continue.

— Era sinucidere curată să îl acuze pe un alt anchetator-sef. Nu contează...

— Da?

— Orice am făcut, și nu recunosc că aș fi făcut ceva, a fost în numele acestui birou.

— Minți! se încinse Pașa. Ar trebui să te iau la pumni, mincinosule.

— Doar ca să le intru în grații adevăraților profitori și elementelor antisovietice.

Golodkin se ținea tare pe poziție.

— Comițând crime? făcu Pașa, ridicându-şi brațul.

— Crime?

Golodkin făcu ochii mari.

Pașa se aruncă peste masă, ratând la fix gâtul lui Golodkin. Arkadi îl împinse pe detectiv cu umărul înapoi. Pașa era negru de furie la față; uneori lui Arkadi chiar îi plăcea să lucreze cu el.

— Nu am habar de nicio crimă, bâigui Golodkin.

— De ce ne pierdem vremea cu interogatoriul? îl întrebă Pașa pe Arkadi. Îndrugă doar minciuni.

— Am dreptul să vorbesc, i se adresă Golodkin lui Arkadi.

— Are dreptate, îi spuse Arkadi lui Pașa. Atâta timp cât poate vorbi și spune adevărul, nu poți zice că nu

cooperează. Acum, cetățene Golodkin – porni aparatul de înregistrare – să începem cu povestea sinceră și detaliată a modului cum ai încălcat drepturile femeilor.

Strict ca serviciu neoficial, începu Golodkin, oferise femei pe care le crezuse majore anumitor persoane. Nume, ceru Pașa. Cine pe cine a futut, când și cât de mult? Arkadi asculta cu jumătate de ureche în timp ce citea rapoartele de la Ust-Kut pe care Golodkin le crezuse parte din dosarul său. În comparație cu nelegiuirile mărunte cu care Golodkin se făleа, informațiile furnizate de detectivul Iakuțki erau o aventură demnă de Dumas.

Ca orfan în Irkutsk, Konstantin Borodin, numit „Kostia Banditul", urmase cursuri de ucenic-tâmplar și participase la lucrările de restaurare a Mănăstirii Znamienski. La scurtă vreme după aceea, fugise de la școala de stat și călătorise cu nomazii iakuți la Cercul Arctic, ca să vâneze vulpi polare. Prima dată intrase în vizorul miliției când o bandă din care făcea parte Kostia fusese prinsă unde nu avea ce căuta, pe terenurile aurifere Aldan, aflate de-a lungul râului Iena. Înainte să împlinească douăzeci de ani, era căutat pentru furtul unor bilete Aeroflot, pentru vandalism, pentru vânzare de componente radio către tineri ale căror stații „pirat" interferau cu transmisiunile guvernamentale și pentru demodata ocupație de jaf la drumul mare. Scăpase mereu fugind în taigaua siberiană, unde nici măcar elicopterele de patrulă ale detectivului Iakuțki nu îl puteau găsi. Singura fotografie recentă a lui Kostia era una făcută întâmplător, cu optspre-zece luni în urmă, de către ziarul siberian *Krasnoie Znamia.*

— Dacă vrei să știi adevărul, îi spunea Golodkin lui Pașa, fetelor le plăcea să și-o pună cu străinii. Hoteluri frumoase, mâncare bună, cearșafuri curate – era ca și cum ar fi călătorit şi ele puțin.

Fotografia din ziar era granulată și înfățișa în jur de treizeci de bărbați neidentificați ieșind dintr-o clădire anodină.

Aparatul de fotografiat surprinsese în planul îndepărtat un chip care privea atent; acesta fusese încercuit. Avea o structură osoasă pronunțată și un aer strengăresc, frumușel. Încă mai existau bandiți în lume.

Siberia ocupa cea mai mare parte din Rusia. Limba rusă primise doar două cuvinte mongole, *taiga* și *tundră*, și acelea exprimau același lucru: o lume a pădurii nesfârșite sau a orizonturilor fără urmă de copac. Nici măcar elicopterele nu îl putuseră găsi pe Kostia? Putea un astfel de om să moară în Parcul Gorki?

— Ai auzit de cineva care vinde aur în oraș? îl întrebă Arkadi pe Golodkin. Poate aur siberian?

— Nu mă ocup de aur; e prea periculos. Există un bonus, știm amândoi; doi la sută din tot aurul pe care îl găsești asupra unui vânzător îl puteți ține pentru voi. Nu, ar fi o nebunie. Aurul nu poate veni din Siberia, oricum. Vine adus de marinari, din India, din Hong Kong. Moscova nu este o piață mare pentru aur. Când vorbești de aur sau diamante, te gândești la comerțul cu evreii din Odessa sau cu georgienii ori armenii. Oamenii fără clasă. Sper că nu-ți imaginezi că m-aș încura vreodată cu ei.

Pielea, părul și haina lui Golodkin miroseau puternic a tutun american, apă de colonie occidentală și transpirație rusească.

— În esență, eu doar prestez un serviciu. Mă pricep la icoane. Merg și la o sută, două sute de kilometri de Moscova, până la dracu-n praznic, în cine știe ce cătun, aflu unde ard gazul bătrânii și îmi iau o sticlă. Uite, oamenii ăia încearcă să supraviețuiască din banii de pensie. Iartă-mă, dar pensiile sunt o glumă. Le fac o favoare dându-le douăzeci de ruble pe o icoană care adună praf de cincizeci de ani. Poate că babele ar prefera să moară de foame, numai să-și păstreze icoanele, dar cu bărbații te mai poți înțelege. Apoi mă întorc la Moscova și vând.

— Cum? întrebă Arkadi.

— Mă recomandă unii taximetriști și ghizi turistici. Dar pot să ies direct în stradă și să-mi găsesc cumpărători. Am ochi pentru ei. Mai ales elvețienii sau americanii din Canada. Vorbesc engleza, acesta este atuul meu cel mai mare. Americanii ar da oricât. Cincizeci pentru o icoană pe care tu nici nu ai culege-o din șanț, o icoană căreia nu ai ști să-i deosebești fața de spate. O mie pentru ceva mare și frumos. Vorbesc în dolari, nu ruble. Dolari și cupoane turistice, care sunt la fel de bune. Cât costă o sticlă de votcă foarte bună? Treizeci de ruble? Cu nişte cupoane turistice pot să iau sticla aia cu trei ruble. Iau patru sticle în loc de una singură. Am nevoie de un tip care să-mi repare televizorul, mașina, care să-mi facă o favoare, chiar vreau să-i ofer ruble? Rublele sunt pentru fraieri. Dacă-i ofer unui depanator câteva sticle, l-am câștigat de prieten pe viață. Rublele sunt hârtie, vezi tu, pe când votca e valută forte.

— Încerci să ne mituiești? întrebă Pașa indignat.

— Nu, nu, ideea mea e doar că străinii cărora le vând icoane sunt contrabandiști și că eu ajutam la o anchetă oficială.

— Le vinzi și cetățenilor ruși, comentă Arkadi.

— Doar dizidenților, protestă Golodkin.

Raportul detectivului Iakuțki spunea în continuare că în timpul campaniei din 1949 împotriva evreilor „cosmopoliți“, un rabin din Minsk pe nume Solomon Davidov, văduv, fusese mutat cu domiciliul în Irkutsk. Singurul copil al lui Davidov, Valeria Davidova, își suspendase studiile artistice după moartea tatălui său, pe timp de un an, ca să lucreze ca sortatoare la Centrul de Blană din Irkutsk. Două fotografii erau anexate. Una era făcută afară; în ea apărea o fată cu ochi scânteietori, purtând o căciulă de blană, un mantou greu de lână și un fel de cizme din

fetru numite *valenki*. Foarte tânără, foarte veselă. Cealaltă fotografie era din *Krasnoie Znamia* și avea următoarea legendă: „Frumoasa sortatoare V. Davidova ridică pielea unui samur Barguzin care valorează 1.000 de ruble pe piața internațională, pentru a fi admirată de afaceriștii aflați în vizită". Era extraordinar de frumoasă, chiar și în uniforma șleampătă, iar printre afaceriștii din primul rând, privind admirativ şi mângâind cu degetele samurul, era domnul John Osborne.

Arkadi se întoarse la fotografia lui Kostia Borodin. Privind cu alți ochi, văzu că grupul care se îndepărta de banditul încercuit consta din câțiva ruși și iakuți de douăzeci și ceva de ani, care înconjuraseră un mic grup de occidentali și japonezi, iar de data aceasta îl remarcă pe Osborne.

De acum, Golodkin explica pripit cum anumiți georgieni monopolizaseră piața de mașini uzate.

— Ți-e sete? îl întrebă Arkadi pe Pașa.

— De la câte minciuni mi-au auzit urechile, spuse Pașa.

Pe geamuri se adunase condens. Golodkin se uită de la unul la celălalt.

— Vino, e ora cinei oricum.

Arkadi luă la subsuoară dosarul și banda și îl conduse pe Pașa la ușă.

— Și eu? întrebă Golodkin.

— Tu știi că nu ai voie să pleci, așa-i? spuse Arkadi. Pe deasupra, unde te-ai putea duce?

Îl lăsară. O clipă mai apoi, Arkadi deschise ușa și aruncă înăuntru o sticlă de votcă. Golodkin o prinse pe piept.

— Concentrează-te asupra crimei, Fiodor, îl îndemnă Arkadi și închise ușa în fața perplexă a lui Golodkin.

Ploaia spălase toată zăpada. Peste drum, la stația de metrou, se formase coadă la un chioșc unde se vindea bere – „semn clar de primăvară", potrivit lui Pașa – așa că el și Arkadi cumpărară sendvișuri cu carne de porc de la o gheretă și se

așezară la rând. Îl vedeau pe Golodkin cum se uita la ei prin geamul aburit.

— Își va spune că e isteț și n-o să bea, dar se va răzgândi, își va spune că se descurcă bine și că merită o recompensă. Pe deasupra, dacă *ție* ți s-a uscat gâtul, gândește-te la al lui.

— Esti un ticălos subtil.

Pașa se linse pe buze.

— Subtil ca un brânci dat de la înălțime, spuse Arkadi.

Dintr-odată îl cuprinse emoția. Închipuie-ți că americanul Osborne se putea să îi fi întâlnit pe banditul siberian și pe iubita acestuia. Era posibil ca banditul să fi venit la Moscova cu bilete de avion furate. Remarcabil.

Pașa cumpără berile, două halbe pline pentru patruzeci și patru de copeici, lichid auriu, călduț și cu gust de drojdie. Colțul de stradă se umplu, alți bărbați în pardesiuri folosind chioșcul de bere ca scuză pentru a sta pe-acolo. Fără vreo piață mare sau clădire suficient de înaltă de care să se agațe bannere, Novokuznețkaia avea aerul unui oraș mic. Primarul și proiectanții său croiseră bulevardul Kalinin Prospekt prin vechiul cartier Arbat, către vest. Sectorul Kirov, de la est de Kremlin, avea să fie următoarea victimă trimisă în somnul de veci sub un nou bulevard de trei ori mai lung decât Kalinin. Dar Novokuznețkaia, cu străzile ei înguste și prăvăliile mici, era genul de loc în care venea mai întâi primăvara. Bărbați cu halbe de bere în mână se salutau ca și când în timpul iernii toată lumea fusese invizibilă. În astfel de momente, Arkadi simțea că un individ precum Golodkin era într-adevăr o aberație.

Când se isprăvi pauza, Pașa plecă la Ministerul de Externe după istoricul călătoriilor lui Osborne și ale neamțului Unmann, apoi la Ministerul Comerțului, după fotografii exterioare ale Centrului Blănii din Irkutsk. Arkadi se întoarse singur să termine treaba cu Golodkin.

— Nu este un secret pentru tine, sunt sigur, că eu însumi am participat la interogatorii, de cealaltă parte a mesei, ca să spun așa. Cred că putem vorbi sincer. Îți pot promite că voi fi un martor la fel de cooperant pentru tine cum am fost pentru ceilalți. Acum, lucrurile pe care le-am discutat de dimineață...

— Chestiuni mărunte, Fiodor, zise Arkadi.

Chipul lui Golodkin se învăpăie de speranță. Sticla de votcă stătea, pe jumătate golită, pe podea.

— Uneori sentințele par complet disproporționate față de crima făptuită – adăugă Arkadi – mai ales pentru cetățeni ca tine cu, să spunem, statut special.

— Cred că acum, că detectivul a plecat, vom lămuri problema, spuse Golodkin, dând aprobator din cap.

Arkadi puse o bandă nouă în aparat, îi oferi o țigară lui Golodkin, care o luă, și își aprinse și el una. Banda începu să se rotească.

— Fiodor, am să îți spun unele lucruri și am să îți arăt niște fotografii; apoi vreau să îmi răspunzi la câteva întrebări. Totul ți se va putea părea ridicol, dar vreau să ai răbdare și să te gândești bine. Ne-am înțeles?

— Dă-i drumul fără întârziere!

— Mersi, spuse Arkadi; în sinea lui avea senzația că se afla pe culmea unei faleze înalte, așa cum se simțea mereu când înainta pe ghicite. Fiodor, este clar că vinzi icoane turiștilor, mai des americanilor. Acest birou deține dovezi că ai încercat să vinzi icoane unui oaspete străin aflat acum în Moscova, pe nume John Osborne. L-ai contactat anul trecut, apoi din nou, acum câteva zile, la telefon. „Afacerea" ta a căzut când Osborne s-a hotărât să cumpere de la altă sursă. Și tu ești un fel de afacerist și trebuie să ți se mai fi întâmplat să-ți cadă o afacere. Așa că ceea ce vreau să îmi spui e de ce te-ai înfuriat așa tare de data aceasta.

Golodkin nu afișa nicio expresie.

— Cadavrele din Parcul Gorki, Fiodor. Nu-mi spune că nici nu ai auzit de ele.

— Cadavre?

Golodkin nu putea fi mai puțin contrariat.

— Mai exact spus, un bărbat pe nume Kostia Borodin și o tânără pe nume Valeria Davidova, amândoi din Siberia.

— Nu am auzit niciodată de ei, răspunse Golodkin înda-toritor.

— Nu cu numele astea, desigur. Ideea este că aceștia ți-au suflat o vânzare, că ai fost văzut certându-te cu ei și că la distanță de câteva zile ei au fost uciși.

— Ce pot să spun? zise Golodkin şi ridică din umeri. E ridicol, exact cum ziceai. Spuneai că ai fotografii?

— Mersi că mi-ai adus aminte. Da, cu victimele omorului.

Folosind ambele mâini, Arkadi așează pe masă poze cu Borodin și Valeria Davidova sortând blănuri. Ochii lui Golodkin exprimau mirare, săreau de la fată la Osborne, de la banditul încercuit la Osborne aflat în mulțime, la Arkadi și înapoi la poze.

— Începi să vezi cum arată lucrurile, Fiodor. Doi oameni vin de la mii de kilometri distanță și trăiesc aici în secret pentru o lună sau două – neavând nici pe departe suficient timp ca să își facă dușmani, cu excepția unui concurent în afaceri. Apoi sunt uciși de un sadic, de un parazit social. Vezi, descriu o pasăre foarte rară – un capitalist, ai putea spune. Pe tine, de fapt – tu ești pasărea din mâna mea. Presiunea exercitată asupra unei anchete pentru închide-rea acestui gen de caz este enormă. Un alt anchetator nu ar avea nevoie de nimic în plus. Ai fost văzut certându-te cu victimele. Ai fost văzut ucigându-le? Asta e o linie de demarcație foarte fină.

Golodkin ridică iute ochii spre Arkadi. Semăna tot mai mult cu un țipar. Arkadi simți că aceasta avea să fie singura lui ocazie, înainte să-i scape din cârlig.

— Dacă tu i-ai omorât, Fiodor, vei primi pedeapsa capitală pentru omucidere agravată prin profit. Dacă juri fals, vei primi zece ani. Dacă am și cea mai mică bănuială că mă minți, te trimit în judecată pentru toate chestiunile acelea mărunte despre care am vorbit înainte. Adevărul, Fiodor, este că nu vei avea niciun statut special în lagăr. Ceilalți deținuți au păreri foarte bine formate despre informatori, mai ales despre cei lipsiți de protecție. Adevărul, Fiodor, este că nu îți permiți să fii trimis în lagăr. Te vei trezi cu gâtul tăiat înainte să se împlinească luna, și asta o știi și tu.

Golodkin închise gura cu zgomot, cârligul ajungându-i acum până în stomac, imposibil de scos afară. Era încolțit și epuizat și se făcea din ce în ce mai palid; își pierduse tot curajul pe care i-l dăduse votca.

— Eu sunt sigura ta speranță, Fiodor, singura ta șansă. Trebuie să îmi spui totul despre Osborne și siberieni.

— Mi-aș dori să fiu beat.

Golodkin se lăsă înainte până când atinse masa cu fruntea, de parcă și-ar fi îngropat fața în țărână.

— Te ascult, Fiodor.

Golodkin irosi o bucată de timp clamându-și nevinovăția, după care își începu povestea, ținându-și capul între mâini.

— Cunoșteam un neamț, un tip pe nume Unmann. Îi făceam rost de fete. El a spus că are un prieten care ar plăti mult pe icoane și la o petrecere mi l-a prezentat pe Osborne.

Osborne nu voia, de fapt, icoane. Voia în schimb o stranã sau un cufăr cu picturi religioase. Pentru un cufăr mare, de calitate bună, mi-a promis două mii de dolari.

— La naiba, am pierdut toată vara căutând un cufăr și până la urmă am făcut rost de unul. Osborne apare în decembrie, exact cum spusese. Îl sun ca să îi dau vestea cea bună și deodată jigodia îmi dă cu tifla și închide. Mă duc imediat direct la Rossiya, la timp ca să-i văd pe Osborne

și Unmann ieșind din clădire, și îi urmăresc până la piața Sverdlov, unde se întâlnesc cu doi țărănoi, cei din poze. Unmann și Osborne se despart și eu îi urmăresc pe ceilalți doi și discut cu ei.

Sunt în mijlocul Moscovei și put a terebentină. Știu ce se petrece și le spun și lor. Se pregătesc să îi vândă ei lui Osborne un cufăr, în vreme ce eu rămân în frig cu al meu. Afacerea a fost întâi a mea, am avut cheltuieli. Ce-i drept e drept, vreau jumătate din ceea ce obțin – un comision, cum ar veni.

Tipul, maimuța aia siberiană, mă ia pe după umeri cu un gest foarte prietenesc și deodată mă trezesc cu un cuțit la gât. Îmi pune cuțitul peste gulerul paltonului chiar acolo, în piața Sverdlov, și spune că nu știe despre ce vorbesc, dar că ar fi mai bine să nu mă mai vadă niciodată și că același lucru e valabil și pentru Osborne. Îți vine să crezi? În piața Sverdlov. Era mijlocul lui ianuarie – îmi amintesc pentru că era Anul Nou pe stil vechi. Toți sunt beți; puteam să sângerez până la moarte și nimeni nu și-ar fi dat seama. Apoi siberianul râde și pleacă amândoi nestingheriți.

— Nu știai că sunt morți? întrebă Arkadi.

— Nu! exclamă Golodkin, ridicând iute privirea. Nu i-am mai văzut niciodată de atunci. Crezi că-s nerod?

— Ai avut tupeul să-l suni pe Osborne de îndată ce ai aflat că s-a întors în oraș.

— Încercam doar marea cu degetul. Încă mai am cufărul, nu îl pot vinde nimănui. Nu poți scoate din țară un cufăr. Singurul client era Osborne. Nu știu ce avea în gând.

— Dar te-ai întâlnit cu Osborne în Parcul Gorki ieri, încercă Arkadi.

— Acela nu era Osborne. Nu știu cine a fost, nu mi-a spus cum îl cheamă. Doar un american care a sunat și a spus că îl interesau icoanele, iar eu m-am gândit că poate reușesc să scap de cufăr. Sau să-l vând pe bucăți. Nu voia decât să facă o plimbare prin parc.

— Minți, forță nota Arkadi.

— Jur că nu mint. Era un tip gras care punea întrebări prostești. Vorbea rusa excelent, asta îți pot spune, dar sunt expert să-i identific pe străini. Așa că ne-am plimbat aproape prin tot parcul și ne-am oprit la un câmp noroios.

— Pe latura de nord a parcului, departe de cărare?

— Mda. În orice caz, m-am gândit că vrea intimitate ca să ceară o fată, că ține o petrecere, înțelegi, dar a început să turuie despre un student *au pair*, un american pe nume Kirwill de care nu am auzit niciodată. Îmi amintesc acum doar pentru că numai despre asta vorbea. I-am spus că eu întâlnesc mulți oameni. Asta a fost tot. Ticălosul a plecat – Golodkin pocni din degete – uite așa. Oricum, de îndată ce l-am văzut, mi-am dat seama că nu căuta să cumpere icoane.

— De ce?

— Era un sărăntoc. Purta doar haine rusești.

— Ți-a spus cum arăta acest Kirwill?

— Costeliv, a zis. Roșcat.

Totul îi cădea în poală lui Arkadi. Un alt nume american. Osborne și un bișnițar. Două piste deschise. Îi telefonă maiorului Pribluda.

— Vreau informații despre un american al cărui nume de familie este Kirwill. K-i-r-w-i-l-l.

Pribluda nu răspunse din prima.

— Asta pare a fi mai mult de competența mea, zise el într-un târziu.

— Perfect de acord, spuse Arkadi.

Un străin anume era sub anchetă. Cum putea exista vreun dubiu cu privire la cine să îl ancheteze?

— Nu, spuse Pribluda, îți mai dau mână liberă. Trimite-l pe detectivul Fet la mine și îi voi da tot ce am.

În mod normal, Pribluda avea să le pună la dispoziție informații doar dacă acestea proveneau de la informatorul său, Arkadi știa asta. Bun. Îl găsi pe Fet la hotelul Ucraina,

apoi, preț de o oră, se jucă cu chibrituri pe o foaie de hârtie cât timp Golodkin sorbi din sticlă.

Ciucin intră încet în sala de interogatoriu și făcu ochii mari văzându-și informatorul cu un alt anchetator. Arkadi îi spuse dintr-un suflu anchetatorului de la Cazuri Speciale că, dacă avea vreo plângere de făcut, să i-o prezinte procurorului, drept care Ciucin ieși valvârtej. Golodkin era impresionat. În sfârșit, Fet sosi aducând o servietă. Avea mina unui musafir invitat la spartul târgului.

— Poate că anchetatorul-șef ar dori să mă informeze și pe mine despre ce se întâmplă aici.

Își potrivi pe nas ochelarii cu rame de oțel.

— Mai încolo. Stai jos.

Dacă Pribluda voia un raport de la Fet, atunci Arkadi avea să îi dea unul bun. Lui Golodkin îi plăcea atitudinea detectivului, observă Arkadi. Își recăpăta încrederea în sine, se pregătea să-i fie loial unui nou stăpân. Arkadi goli servieta cu fotografii. Erau mai multe decât se aștepta. Pribluda fusese generos cu ceea ce numea „mână liberă". Erau, de fapt, două dosare.

Pe primul scria:

SUA. *Pașaport*. Nume: James Mayo Kirwill. Data nașterii: 4.08.1952. Înălțime 5'11" (aproximativ 1,7m, calculă Arkadi). Soție: XXX. Copii: XXX. Locul nașterii: New York, SUA. Ochi: căprui. Păr: roșcat. Data eliberării: 7.05.1974.

Fotografia de pașaport, alb-negru, arăta un bărbat tânăr, slab, cu ochi afundați în orbite, păr buclat, nas lung și zâmbet firav, dar intens. Semnătura era strânsă și precisă.

Viză de reședință. James Mayo Kirwill. Cetățenie: SUA. Născut la aceeași dată, în același loc. Profesie: student la Lingvistică. Motivul ședерii: studii la Universitatea de Stat din Moscova. Însoțitori: niciunul. Vizite anterioare în URSS:

niciuna. Rude în URSS: niciuna. Domiciliul: 109 West 78 St., New York, statul New York, SUA.

Aceeași fotografie din pașaport era lipită într-o casetă, în dreapta vizei. O semnătura aproape identică; era incredibil de complicată.

Biroul de evidență, Universitatea de Stat din Moscova. Înscris sept. 1974, pentru studii aprofundate în Limbile Slave.

Note mari pe linie. Un raport de seminar plin de laude, dar...

Raport al Comsomol. J.M. Kirwill se amestecă prea mult printre studenții ruși, afișează un interes prea mare pentru politica internă a Sovietelor, dă grai unor atitudini anti-sovietice. Mustrat de celula Comsomol din camera sa de cămin, Kirwill a susținut că întreține și atitudini antiamericane. La percheziționile clandestine făcute în camera lui s-au descoperit materiale aparținând scriitorului religios numit Aquino și o ediție chirilică a Bibliei.

Comitetul pentru Securitatea Statului. Subiectul a fost iscodit în primul an de colegii săi pentru a se stabili gradul său de interes și a fost găsit inapt. În al doilea an, o membră a corpului profesoral a încercat, la îndrumarea noastră, să întrețină relații intime cu subiectul și a fost respinsă. Un student de sex masculin a fost îndrumat în același sens, fără sorți de izbândă. S-a decis că subiectul nu este potrivit pentru nicio însărcinare pozitivă și că se va recurge doar la o listă negativă întocmită de organele Securității și Comsomolului. Pentru o nedorită fraternizare cu subiectul au fost raportați studenții la Lingvistică T. Bondarev, S. Kogan și studenta la Drept I. Asanova.

Ministerul Sănătății, Policlinica Universității de Stat Moscova. Studentul J. Kirwill a primit următoarele tratamente: antibiotice generale pentru gastroenterită, în primele patru luni; injecții cu vitaminele C și E și fototerapie, pentru

gripă; aproape de sfârșitul primului său an de studenție i s-a extras un dinte, fiindu-i înlocuit cu unul de oțel.

Pe radiografia dentară era marcat al doilea molar de sus, din stânga. Nu era menționată nicio lucrare pe canal.

Ministerul de Interne. J.M. Kirwill a ieșit din URSS în 12.03.1976. Întrucât a manifestat un temperament nepotrivit pentru un oaspete al URSS, subiectului nu ar trebui să i se acorde o nouă vizită.

Așadar, acel student suspect de retras, gândi Arkadi, nu avusese nicio problemă la piciorul stâng, care să fi fost mai slab decât celălalt, așa cum constatase Levin la cadavrul numit Roșcovanul. Aparent, nu suferise nicio intervenție dentară în America și nici nu se mai întorsese vreodată în Rusia. Pe de altă parte, avea aceeași vârstă, aceeași constituție generală, același molar de fier și păr roșcat, și o cunoștea pe Irina Asanova.

Arkadi îi arătă lui Golodkin fotografia de pașaport.

— Îl recunoști pe omul ăsta?

— Nu.

— Se poate să fi avut păr castaniu sau roșcat. Nu vezi în Moscova foarte mulți americani costelivi cu păr roșcat, Fiodor.

— Nu îl știu.

— Dar pe studenții ăștia? Bondarev? Kogan?

Nu întrebă despre Irina Asanova. Fet manifesta suficient interes.

Arkadi se uită la al doilea dosar.

SUA. *Pașaport*. Nume: William Patrick Kirwill. Data nașterii: 23.05.1930. Înălțime: 5'11". Soție: XXX. Copii: XXX. Locul nașterii: New York, SUA. Păr: cenușiu. Ochi: albaștri. Data eliberării: 23.02.1977.

În fotografie apărea un bărbat de vârstă mijlocie, cu păr cărunt, buclat și ochi care trebuiau să fi fost de un albastru-închis. Avea nasul scurt și maxilarul lat. Nu zâmbea. Cămașa și sacoul se aşezau peste ceea ce păreau a fi un piept și nişte umeri musculoși. Semnătura era strânsă și mare.

Viză turistică. William Patrick Kirwill. Cetățenie: SUA. Născut la aceeași dată, în același loc. Profesie: publicitate. Motivul ședерii: turism. Parteneri de călătorie: niciunul. Vizite anterioare în URSS: niciuna. Rude în URSS: niciuna. Domiciliul: 220 Barrow St., New York, statul New York, SUA.

Aceeași semnătură și aceeași fotografie.

Intrarea în U.R.S.S. în 18.04.1977. Plecare în 30.04.1977. Călătorie confirmată de Pan American Airways. Rezervare confirmată la Hotelul Metropole.

Arkadi ridică fotografia lui William Patrick Kirwill.

— Pe acesta îl recunoști?

— El e! Cu el m-am întâlnit în parc ieri.

— Ai spus – Arkadi aruncă și el încă o privire – că era un bătrân gras.

— Păi, era masiv, știi.

— Ce haine spui că purta?

— Rusești, foarte banale. Toate noi. La cum vorbea rusă, se poate să și le fi cumpărat singur, dar – Golodkin surâse batjocoritor – de ce ar vrea cineva asta?

— Cât de sigur eşti că nu era rus?

Golodkin se aplecă în față, vorbindu-i ca de la tovarăș la tovarăș.

— Mi-am făcut un obicei din asta, într-un fel. Urmăresc turiștii pe stradă. Sunt posibili cumpărători, știi? Ei bine,

rusul mediu merge întotdeauna păstrându-și centrul de greutate deasupra curelei. Americanul merge aruncându-și picioarele.

— Serios?

Arkadi se uită din nou la fotografie. Nu știa mare lucru despre publicitatea americană; vedea însă un chip care exprima forță brută, un om care îl dusese pe Golodkin drept la luminișul unde fuseseră găsite cadavrele și unde Arkadi pierduse o bătaie. Arkadi își aminti că își mușcase atacatorul de ureche.

— I-ai văzut urechile?

— Nu cred – răspunse Golodkin, dus pe gânduri – că există vreo mare deosebire între urechile rusilor si ale occidentalilor.

Arkadi sună la Intourist și află că în urmă cu trei nopți, atunci când el era bătut cu profesionalism, turistul W. Kirwill avea bilete la Balșoi. Arkadi întrebă cum să dea de ghidul Intourist al lui Kirwill. Kirwill era turist particular, i se spuse, iar Intourist nu furniza ghizi pentru grupuri mai mici de zece persoane.

Când Arkadi închise și observă că Fet îl studia cu mare atenție, Pașa tocmai se întorcea de la Ministerul de Externe.

— Avem acum un martor care leagă două probabile victime direct de un suspect străin – Arkadi își formulă remarcile către detectivii săi într-un mod bombastic, ușurându-i lui Fet munca de a i le comunica lui Pribluda. Într-un fel, a fost vorba totuși de icoane. Este un lucru neobișnuit pentru noi să reținem un suspect străin. Va trebui să discut problema cu procurorul. Martorul nostru ne-ar putea oferi chiar o legătură secundară cu cea de-a treia victimă din parc. Vedeți voi, băieți, piesele încep să se potrivească. Fiodor aici de față este cheia întregii probleme.

— Am spus că sunt de partea voastră, i se adresă Golodkin lui Pașa.

— Ce suspect? nu se putu abține Fet.

— Neamțul, răspunse Golodkin îndatoritor. Unmann.

Arkadi îl scoase pe Fet, cu valiză cu tot, pe ușă afară. Nu-i fu greu, căci în sfârșit canarul lui Pribluda avea un cântec pe care să-l cânte.

— E adevărat despre Unmann ăsta? întrebă Pașa.

— Cât se poate de adevărat, spuse Arkadi. Să vedem ce ai tu.

Detectivul adusese toate itinerariile urmate de Osborne și Unmann în Uniunea Sovietică în ultimele șaisprezece luni, stenografiate la minister, astfel încât părea că oamenii fuseseră blocați în niște uși rotative:

J.D. Osborne, președinte, Blănuri Osborne S.R.L.
Intrare: New York – Leningrad, 2.01.1976 (Hotel Astoria); Moscova, 10.01.1976 (Hotel Rossiya); Irkutsk, 15.01.1976 (oaspete la Centrul Blănurilor Irkutsk); Moscova, 20.01.1976 (Rossiya).
Ieșire: Moscova – New York, 28.01.1976.
Intrare: New York – Moscova, 11.07.1976 (Astoria).
Ieșire: Moscova – New York, 22.07.1976.
Intrare: Paris – Hrodna – Leningrad, 2.01.1977 (Astoria); Moscova, 11.01.1977 (Rossiya).

Interesant, își spuse Arkadi. Hrodna era un oraș feroviar la granița poloneză. În loc să ia avionul, Osborne mersese cu trenul taman până la Leningrad.

Ieșire: Moscova – Leningrad – Helsinki, 2.02.1977.
Intrare: New York – Moscova, 3.04.1977 (Rossiya).
Ieșire programată: Moscova – Leningrad, 30.04.1977.

H. Unmann, Republica Democrată Germană, R.D.G.
Intrare: Berlin – Moscova, 5.01.1976.
Ieșire: Moscova – Berlin, 27.06.1976.

Intrare: Berlin – Moscova, 4.07.1976.

Ieșire: Moscova – Berlin, 3.08.1976.

Intrare: Berlin – Leningrad, 20.12.1976.

Ieșire: Leningrad – Berlin, 3.02.1977.

Intrare: Berlin – Moscova, 5.03.1977.

Nu exista nicio informație despre călătoriile lui Unmann în interiorul Rusiei, dar Arkadi socotea că era posibil ca Osborne și neamțul să se fi întâlnit direct, timp de treisprezece zile, în ianuarie '76, la Moscova, timp de unsprezece zile, în iulie '76, la Moscova, apoi în iarna aceea, grație unei mari coincidențe, din 2 până în 10 ianuarie, la Leningrad, și din 10 ianuarie până pe 1 februarie, la Moscova (când avuseseră loc asasinatele). În 2 februarie, Osborne luase avionul spre Helsinki, în vreme ce Unmann părea să fi plecat la Leningrad. Erau acum în Moscova, împreună, din 3 aprilie. Și totuși, în ultimele douăsprezece luni, Osborne îl sunase pe Unmann doar de la telefoane publice.

Pașa mai scoase și o fotografie lucioasă cu Centrul Blănii Irkutsk. Era aceeași clădire modernă și cenușie ca în fotografia cu Kostia Borodin. Arkadi ar fi fost surprins să nu fie așa.

— Du-l pe prietenul nostru Fiodor înapoi acasă, îi spuse Arkadi lui Pașa. Este un cufăr special acolo pe care vreau să îl iei și să-l duci la Ucraina pentru păstrare. Poftim, ia și înregistrările.

Luă benzile cu mărturia lui Golodkin din aparat. Pentru a le face loc în buzunare, Pașa trebui să își mute micul și prețiosul ananas.

— Trebuia să îți iei și tu unul, îi spuse lui Arkadi.

— Ar fi fost o risipă.

— Voi fi disponibil, tovarășe anchetator-șef – zise Golodkin și își puse pălăria și paltonul – doar pentru dumneata.

După ce plecară, lăsându-l singur, Arkadi simți surescitarea în el ca un motor în funcțiune. O făcuse. De data aceasta, cu mărturia lui Golodkin și amenințarea cu detenția pentru unul dintre americanii favoriți ai KGB-ului, îi putea vârî cazul lui Pribluda pe gât în jos.

Își luă paltonul, traversă strada și bău o votcă, regretând deja că nu se dusese cu Pașa, ca să se poată bucura împreună de un pahar sărbătoresc. „În cinstea noastră!" Nu erau, totuși, anchetatori așa de răi. Își aminti de ananas. Evident, Pașa avea alte planuri, în mod cert de natură erotică. Arkadi se trezi că fixează telefonul public cu privirea. Întâmplarea făcea să aibă în mână fix o monedă de două copeici. Se întrebă unde era Zoia.

Ancheta legată de Parcul Gorki fusese prea ciudată. Scăpase, iar acum se întorcea la rutină. Telefonul public era o ancoră, o legătură cu forța totală de gravitație care era Zoia. Dacă îl părăsise pe Schmidt și se întorsese la apartament? El, unul, nu mai fusese acolo de câteva zile și se fâțâise de colo-colo atât de mult, încât ei i-ar fi fost imposibil să dea de el. Nu ar trebui să se ascundă de ea; trebuiau măcar să stea de vorbă. Se blestemă fiindcă era slab și formă numărul. Telefonul de la apartament suna ocupat; Zoia era acolo.

În metrou, toată lumea se întorcea acasă de la serviciu. Arkadi era unul dintre aceşti oameni și se simțea aproape normal, durerea din piept îi trecuse aproape de tot. Avea capul plin de melodrame. Zoia se căia și el era mărinimos. Ea era încă furioasă, dar el era tolerant. Ea era în apartament din pură întâmplare și el o convingea să nu mai plece. Diverse variante, toate sfârșindu-se în pat. Totuși nu era excitat. Melodramele erau stătute, ieftine și neinteresante; însă el era hotărât să le pună în practică.

Ieși de pe Taganskaia, trecu prin curte, urcă scările câte două odată și bătu la ușă. Suna a gol. Descuie și intră.

Zoia se întorsese, asta era limpede. Nu mai era nici urmă de scaune sau mese, covoare sau draperii, cărți sau biblioteci, discuri sau pick-upuri, porțelanuri, pahare sau tacâmuri. Curățase totul foarte conștiincios: era ca o combinație de anexare și purificare. În prima dintre cele două camere nu lăsase nimic în afară de frigider, iar acela era golit chiar și de tăvițele cu gheață, lucru care arăta, credea el, o lăcomie dezamăgitoare. În a doua cameră rămăsese patul, deci își păstra funcția de dormitor. Își amintea ce greu îi fusese să bage patul în cameră. Lăsase doar așternuturile și pătura de pe pat.

Îl încerca o senzație ciudată, ca și când ar fi fost bătut măr, golit pe dinăuntru, de parcă un spărgător s-ar fi furișat nu în apartament, ci în el însuși, și cu mâinile lui murdare ar fi rupt în bucăți zece ani de căsnicie. Sau ea vedea altfel lucrurile, percepând despărțirea de el ca pe o desprindere prin operație cezariană? Atât de rău să fi stat lucrurile mereu? Zoia era un hoț bun, întrucât acum el nu mai voia să își aducă aminte.

Receptorul telefonului era scos din furcă, motiv pentru care crezuse că ea era acasă. Îl puse la loc și se așeză lângă telefon.

Ce se întâmpla cu el? Îl ura cineva care odată îl iubise. Dacă ea se schimbase, atunci el trebuia să o fi schimbat. El și dosarul lui perfect. De ce nu devenise inspector pentru Comitetul Central, ce era așa rău în asta? Să devină un rahat și să-și salveze căsnicia. Cine era el, să fie așa pur? Uite ce făcuse acum, cu fanteziile lui despre piața neagră, siberieni și americani – corelații false, una după alta, nu pentru a rezolva vreo crimă, nu de dragul dreptății, ci doar ca să scape de cadavrele alea din parcul Gorki. Înșelând, zvârcolindu-se și eschivându-se ca să își păstreze mâinile curate.

Telefonul sună. Zoia, își spuse el.

— Da?

— Vorbesc cu anchetatorul-șef Renko?

— Da.

— A avut loc un schimb de focuri într-un apartament din strada Serafimov nr. 2. Un om pe nume Golodkin e mort, la fel și detectivul Pavlovici.

Un șir de milițieni se întindea de la intrare, pe scări, până la etajul al doilea, străbătea un coridor străjuit de fețe ițite prin ușile crăpate și ajungea până în apartamentul lui Golodkin – două camere și jumătate pline ochi de cutii cu whisky, țigări, discuri și conserve stivuite pe o podea pe care fuseseră așternute, unul peste altul, covoare orientale. Levin era acolo și meșterea cu niște instrumente în țeasta lui Golodkin. Pașa Pavlovici stătea întins peste covoare, iar spatele paltonului închis la culoare îi era ud, dar nu foarte ud; murise imediat. Lângă mâna lui și a lui Golodkin se afla câte un pistol.

Un anchetator de sector pe care Arkadi nu îl cunoștea se prezentă și își expuse conținutul notițelor sale.

— Bănuiala mea – spuse el – este că, ei bine, e evident că acest Golodkin a fost primul care l-a împușcat pe detectiv în spate, după care detectivul s-a întors și, căzând, l-a ucis pe Golodkin, la rândul său. Oamenii din celelalte apartamente nu au auzit împușcăturile, dar gloanțele par să se potrivească armelor, PM-ul detectivului și TK-ul lui Golodkin, deși, sigur, vom verifica asta printr-o analiză balistică.

— Oamenii din celelalte apartamente au văzut pe cineva plecând de aici? întrebă Arkadi.

— Nu a plecat nimeni. S-au omorât unul pe altul.

Arkadi se uită la Levin, care își feri privirea.

— Detectivul Pavlovici îl aducea pe celălalt aici după un interogatoriu, spuse Arkadi. L-ați percheziționat pe detectiv? Ați găsit vreo bandă de magnetofon?

— L-am percheziționat. Nu am găsit nicio bandă, răspunse anchetatorul de sector.

— Ați luat ceva din apartament?

— Nimic.

Arkadi cercetă apartamentul lui Golodkin, uitându-se după cufărul bisericesc pe care erau pictate icoane, aruncând brațe întregi de canadiene și schiuri din dulapuri, deschizând cu un cuțit cutii de săpunuri franțuzești, sub privirea anchetatorului de sector, care rămăsese înlemnit locului nu doar de grija că avea să trebuiască să explice toate pagubele, ci şi de groaza trezită de atacul acela asupra unor bunuri de valoare. Când Arkadi se întoarse în sfârșit la detectivul mort de pe podea, anchetatorul de sector le ordonă milițienilor să înceapă scoaterea bunurilor.

Împușcătura care îl ucisese pe Golodkin îi făcuse o scobitură în frunte. Pașa părea liniștit, cu ochii închiși, cu chipul frumos de tătar afundat în țesăturile colorate, un zburător adormit pe un covor fermecat. Pieptul lui Golodkin nu mai exista, benzile nu mai erau nici ele, Golodkin era mort.

Când Arkadi coborî în stradă, milițienii de pe scări dădeau din mână în mână cutii cu lichior, ceasuri, pânzeturi, un ananas, schiuri, amintindu-i fără să vrea de niște furnici care transportau firimituri de pâine.

Capitolul 9

Aproape tot teritoriul Rusiei este un ținut vechi, cizelat de ghețari care au lăsat în urmă un peisaj cu dealuri joase, lacuri și râuri ce șerpuiesc aidoma dârelor unor râme într-o pădure umedă. La nord de oraș, Lacul Argintiu era încă înghețat și toate casele de vacanță de pe malul lui erau pustii, mai puțin a lui Iamskoi.

Arkadi parcă în spatele unei limuzine Ceaika, se duse la ușa din dos a casei și ciocăni. Procurorul apăru la fereastră, îi făcu semn să aștepte și, cinci minute mai târziu, ieși: era întruchiparea unui boier cu palton și cizme tivite cu blană de lup. Capul său pleșuv avea o strălucire rozalie – semn de sănătate. Omul o porni imediat de-a lungul plajei.

— Suntem în weekend, spuse el iritat. Ce cauți aici?

— Nu aveți telefon aici.

Arkadi se ținu după el.

— Nu știi tu numărul. Rămâi pe loc.

Gheața era groasă și opacă în mijlocul lacului, subțire și sticloasă la margine. În timpul verii, la fiecare casă se juca badminton, erau deschise umbrele în culori vii și se bea limonadă. Iamskoi se dusese la o baracă mică aflată cam la cincizeci de metri de casă. Se întoarse cu un corn din tablă și o găletușă cu granule din carne de pește.

— Am uitat. Voi trebuie să fi avut o casă aici pe vremea când erai copil, spuse Iamskoi.

— Într-o vară, da.

— Normal, la o familie ca a ta. Suflă în asta.

Îi dădu cornul.

— De ce?

— Suflă şi gata! îi ordonă Iamskoi.

Arkadi duse mușțiucul rece la buze și suflă. De pe celălalt mal înghețat îi răspunse ecoul. Când suflă a doua oară, se auzi mai tare, iar răspunsul veni din nou dinspre sălciile aflate de cealaltă parte.

Iamskoi luă cornul înapoi.

— Îmi pare rău pentru detectivul tău. Cum îl chema?

— Pavlovici.

— Îmi pare rău și de tine. Dacă bișnițarul ăla de Golodkin era așa periculos, trebuia să mergi și tu, și atunci Pavlovici ar fi încă în viață. Toată dimineața am primit telefoane de la procuratura generală și de la comisariatul de miliție; ei au

numărul meu de telefon. Nu te îngrijora, am să te protejez, dacă pentru asta ai venit.

— Nu e asta.

— Nu, suspină Iamskoi, sigur că nu. Pavlovici ți-a fost prieten, așa-i? Ați mai lucrat împreună înainte. Se uită de la Arkadi la cer, o pâclă albă care se înfășura printre mestecenii argintii. Minunat loc, tovarășe anchetator. Ar trebui să vii aici mai spre sfârșitul anului. De când erai copil, s-au mai deschis câteva magazine excelente pentru rezidenți. Le putem vizita împreună și îți poți alege ceva frumos. Să-i duci soției.

— Pribluda l-a ucis.

— Așteaptă.

Iamskoi ciuli urechile la un foșnet venit dinspre copacii din stânga și din dreapta. Șiruri de rațe sălbatice se ridicară în zbor, formând V-uri în timp ce ajungeau tot mai sus, masculii albi cu burta și capul alb, femelele – sure. Dădură ocol lacului, bătând repede din aripi.

— Pribluda a ordonat ca Pavlovici și Golodkin să fie urmăriți și uciși.

— De ce l-ar interesa pe maiorul Pribluda acest caz?

— Suspectul este un afacerist american. L-am întâlnit.

— Cum ai întâlnit tu un american?

Iamskoi începu să răstoarne granulele din pește pe pământ. Un uguit profund și un fâlfâit de aripi agitară aerul.

— M-ați dus dumneavoastră la el, spuse Arkadi ridicând vocea. La baia publică. Spuneați că urmăriți cazul foarte atent.

— Eu te-am dus la el? Asta e o supoziție îndrăzneață, zise Iamskoi, presărând bobițele într-o linie sinuoasă, decorativă. Am un respect nemărginit pentru capacitățile tale, și să fii sigur că te voi ajuta cum am să pot mai bine, dar să nu presupui că eu te-am „condus" la cineva. Nici măcar nu vreau să-i știu numele. Șșș!

Nu-l lăsă pe Arkadi să răspundă și puse găletușa goală jos.

Rațele coborârâ pe o traiectorie dreaptă, alunecând şi aşezându-se în şir pe gheața lacului, apoi se opriră cam la treizeci de metri de plajă. Acolo, păsările aruncară o privire bănuitoare spre Iamskoi și Arkadi, până când cei doi se retraseră spre baracă. Mulțumite, exemplarele mai curajoase înaintară cu pas legănat.

— Frumoase păsări, nu-i așa? spuse Iamskoi. Neobișnuite pentru zona asta. Iernează primprejurul localității Murmansk, știi? În timpul războiului aveam o veritabilă colonie de gâște sălbatice acolo.

Alte și alte păsări aterizau chiar în timp ce rațele mai temerare păşeau pe mal, rotindu-şi capetele în căutarea pericolului.

— Sunt atente la vulpi, întotdeauna sunt atente la vulpi, spuse Iamskoi. Trebuie să ai vreo dovadă dată naibii ca să bănuiești un ofițer al KGB-ului.

— Avem o posibilă identificare a două dintre cadavrele din Parcul Gorki. Aveam o bandă pe care Golodkin îi identificase categoric drept un cuplu care făcea afaceri cu americanul.

— Îl mai ai pe Golodkin acum? Mai ai înregistrarea?

— I-a fost furată lui Pașa în apartamentul lui Golodkin. Tot acolo mai era și un cufăr.

— Un cufăr. Acesta mai există? Citind raportul de bunuri întocmit de anchetatorul de sector, nu am dat peste niciun cufăr. Ei, asta e tot? Vrei să acuzi un maior din cadrul KGB-ului doar pe baza unei benzi și a unui cufăr care lipsesc și a mărturiei unui om mort? L-a pomenit vreodată Golodkin pe maiorul Pribluda?

— Nu.

— Atunci nu pricep despre ce vorbești. Îți înțeleg sentimentele. Ești tulburat de moartea unui tovarăș. Ai un dinte împotriva maiorului Pribluda. Dar aceasta este cea mai fantezistă și mai puțin argumentată acuzație pe care am auzit-o vreodată.

— Americanul are legături cu KGB-ul.

— Și? Am și eu, cum ai și tu. Cu toții respirăm același aer. Tu îmi spui doar că un afacerist american nu e un nătărău. Sincer, tu cât de nătărău ești? Pentru binele tău, sper că nu ai mai vorbit cu nimeni despre bănuielile astea irațională ale tale. Sper că se nu regăsesc în niciun raport înaintat biroului meu...

— Vreau ca ancheta uciderii lui Pașa să-mi fie dată mie, ca parte a cazului din Parcul Gorki.

— Lasă-mă să termin. Genul de american la care faci referire are avere, nu doar bani, așa cum înțelegi tu lucrurile, și o mulțime de prieteni cu influență aici... mai mulți chiar – Iamskoi se exprimă blând – decât tine. Ce ar fi putut avea oamenii aceia trei din Parcul Gorki care să merite să-şi piardă chiar şi-un minut cu ei, darămite să îi ucidă? O mie de ruble, o sută de mii de ruble ți se poate părea o sumă mare ție, nu însă și unui om ca el. Sex? Cu influența lui, ar putea mușamaliza cea mai bizară şi jenantă situație. Ce rămâne? Ideea e că nu rămâne nimic. Spui că ai identificat două dintre cadavrele din parc. Erau ruși sau străini?

— Ruși.

— Vezi, încep să progresezi. Ruși, nu străini, deci nimic din zona în care acționează Pribluda sau KGB-ul. Cât despre moartea detectivului Pavlovici, el și Golodkin s-au omorât unul pe altul, scrie în raport. Mi se pare că acel anchetator de sector face o treabă eficientă fără ajutorul tău. Sigur că raportul său final va ajunge la tine. Dar nu îți voi permite să te amesteci. Te cunosc. Întâi, ai vrut să arunci ancheta asta în brațele maiorului Pribluda. Acum, că ești de părere – din motive ilogice și personale – că el ar putea fi implicat în moartea colegului tău, nu mai vrei să cedezi cazul, am dreptate? Odată ce îți înfigi dinții într-un caz, nu-i mai dai drumul. Dă-mi voie să fiu sincer – orice alt procuror te-ar trimite chiar acum în concediu medical. Eu

voi face un compromis, te voi lăsa să continui cercetările în cazul victimelor din Parcul Gorki, dar de acum înainte voi fi mult mai atent și voi controla mai îndeaproape ancheta. Și... poate ar fi bine să te odihnești o zi sau două.

— Dacă mi-aș da pur și simplu demisia?

— Ce ar fi atunci?

— Exact asta fac. Demisionez. Găsiți un alt anchetator-şef.

Gândul și cuvintele îi veniseră lui Arkadi în același timp, așa cum îți dai seama simultan că ești prins într-o capcană și că există o cale de scăpare din ea, o lumină care răzbate printr-o ușă. Era atât de evident!

— Uit mereu – Iamskoi îl privi – că tu ai trăsătura asta irațională de caracter. M-am întrebat deseori de ce îți disprețuiești chiar aşa deschis statutul de membru de partid. M-am întrebat de ce ai vrut să fii anchetator.

Arkadi nu putu decât să zâmbească văzând simplitatea situației, dar și strania putere pe care aceasta i-o dădea. Să iasă pur și simplu? Ce ar fi fost dacă în toiul lui *Hamlet* prințul ar decide că întorsăturile intrigii sunt prea exagerate, ar respinge ceea ce-i spune fantoma și ar părăsi cu pas ușor scena; Arkadi văzu în ochii lui Iamskoi exact acea uimire și furie în fața unei piese încheiate înainte de vreme. Nu mai avusese parte niciodată până atunci de întreaga atenție a lui Iamskoi, și totuși Arkadi continuă să zâmbească până când procurorul își lăți și el buzele albe ca varul într-un rânjet larg.

— Ei, să spunem că îți dai cu adevărat demisia. Ce se întâmplă? adăugă Iamskoi. Te-aș putea distruge, dar asta nu ar fi necesar; ți-ai pierde carnetul de partid și te-ai distruge singur. Și ți-ai distruge familia. Ce post crezi că obține un anchetator-şef de la Omucideri după ce își dă demisia? Paznic de noapte, dacă are noroc. Nu că m-ai face să am o imagine foarte bună, sigur, dar aș putea supraviețui.

— Și eu la fel.

— Haide, deci, să discutăm ce se va întâmpla cu ancheta ta după ce o abandonezi, propuse Iamskoi. Va trebui să o preia un alt anchetator. Ei, să spunem că îi cer lui Ciucin să o facă. Asta nu te deranjează?

Arkadi ridică din umeri.

— Ciucin nu e pregătit pentru activitatea în domeniul criminalisticii, dar decizia vă aparține.

— Bun, asta am stabilit, Ciucin îți este succesor. Un cretin venal îți preia ancheta și tu ești de acord.

— Nu îmi pasă de ancheta mea, îmi dau demisia pentru că...

— Pentru că prietenul tău este mort. De dragul lui. Ar fi o ipocrizie să nu o faci. A fost un detectiv bun, un om care ar fi sărit între tine și un glonț, nu?

— Așa e, spuse Arkadi.

— Atunci, demisionează, fă acest gest, spuse Iamskoi, deși trebuie să fiu de acord cu tine că Ciucin nu e nici de departe anchetatorul care ești tu. De fapt, ținând cont de lipsa lui de experiență în domeniul criminalisticii și de presiunea succesului în primul lui caz, aș spune că există o singură direcție de acțiune pe care o poate urma, iar aceea ar fi să pună în cârca lui Golodkin asasinatele din Parcul Gorki. Golodkin fiind mort, ancheta s-ar putea închide într-o zi sau două... vezi cum se potrivesc toate? Dar știind cum funcționează mintea lui Ciucin, presupun că asta nu ar fi de ajuns. Lui îi place să își lase amprenta asupra oricărui lucru, să mai strângă șurubul o tură. Știi, îl cred în stare să afirme că amicul tău mort, Pașa, i-a fost confident lui Golodkin. Că au murit amândoi într-o reglare de conturi între hoți. Doar ca să îți facă în ciudă; în definitiv, dacă nu ai fi fost tu, Ciucin încă l-ar mai avea pe cel mai bun informator al său. Serios, cu cât mă gândesc mai mult la asta, cu atât sunt mai sigur că așa va proceda. Vorbind în calitate de procuror, întotdeauna mi s-a părut un aspect fascinant al naturii umane acela că, în

același caz, anchetatori diferiți găsesc soluții diferite. Toate perfect acceptabile. Iartă-mă.

Până la urmă, nu exista, totuși, nicio ieșire. Arkadi se trezi singur, cât timp Iamskoi își recuperă găletușa goală. În loc să zboare, rațele alergară de-a lungul plajei sau pe lacul înghețat, găsind o distanță sigură de la care să măcăne nemulțumite, mișcându-și iute ochii de la Arkadi la Iamskoi, aruncându-le amândurora priviri la fel de disprețuitoare. Iamskoi duse găletușa înapoi la baracă.

— De ce vă pasă așa mult dacă o să am în continuare cazul sau nu? spuse Arkadi, mergând lângă el.

— Lăsând histrionismul deoparte, tu ești cel mai bun anchetator criminalist pe care îl am. E datoria mea să-ți las în continuare cazul.

Iamskoi afișa din nou un aer prietenesc.

— Dacă ucigașul din Parcul Gorki a fost americanul ăsta...

— Adu-mi dovezile și vom scrie ordinul de arestare împreună, zise Iamskoi mărinimos.

— Dacă a fost americanul, nu am la dispoziție decât nouă zile. Pleacă în ajunul Zilei Muncii.

— Poate ai înregistrat un progres mai mare decât crezi.

— Nouă zile. Nu-l voi putea prinde la colț.

— Fă ce crezi tu de cuviință, tovarășe anchetator. Ai un mare talent și eu continui să am încredere în rezultatul acestei chestiuni. Mai mult decât în tine, am încredere în sistem.

Iamskoi deschise ușa barăcii ca să pună găletușa la loc.

— Ai încredere în sistem!

Înainte să închidă ușa, Arkadi văzu în bezna barăcii două rațe atârnând agățate de picioare, cu gâturile sucite. În aer plutea mirosul rânced al fezandării lor. Rațele sălbatice erau protejate de lege; Arkadi nu reușea să înțeleagă de ce un om ca Iamskoi ar risca să le omoare. Se uită înapoi

spre plaja care era din nou plină ochi de păsări care se luptau pentru o parte din hrana aruncată de procuror.

Arkadi se înapoiase la Ucraina și începuse să bea, când observă un plic care fusese strecurat pe sub ușă. Îl rupse și citi biletul dinăuntru, în care se spunea că atât Pașa, cât și Golodkin muriseră pe loc în urma unor focuri trase de la o distanță nu mai mare de o jumătate de metru. Halal reglare de conturi: un om ucis din spate și celălalt împușcat în frunte, cadavrele lor fiind găsite la trei metri unul de celălalt. Levin nu semnase biletul, lucru care nu îl surprinse pe Arkadi.

Arkadi nu era un mare băutor de votcă. Majoritatea bărbaților *credeau* în votcă. Era și o zicală: „Există două feluri de votcă, bună și foarte bună."

Cine îi urmărise pe Pașa și pe Golodkin în strada Serafimov nr. 2? Cine ciocănise la ușa acelui apartament și arătase genul de legitimație care să-l mulțumească pe Pașa, iar lui Golodkin să-i inspire mirare? Trebuie să fi fost doi bărbați, gândi Arkadi. Un singur vizitator nu ar fi fost capabil să facă totul suficient de repede, iar trei l-ar fi pus în gardă până și pe credulul de Pașa. Atunci, cine îl împușcase pe Pașa în spate, luase arma lui de jos și îl ucisese apoi pe Golodkin, pe-atunci și mai mirat? Fiecare răspuns era Pribluda. Osborne era informator KGB. Maiorul Pribluda voia să îl protejeze pe Osborne și să ascundă legătura acestuia cu KGB-ul, și singurul mod în care le putea face pe amândouă era la distanță. De îndată ce Pribluda accepta cazul, KGB-ul ar fi recunoscut faptul că erau implicați străini. Ambasada țării respective – Ambasada Americană, un cuib de spioni – ar fi intrat la idei și ar fi declanșat propria anchetă. Nu, ancheta trebuia să rămână în mâinile anchetatorului-șef criminalist de pe lângă procuratură și trebuia să se soldeze cu un eșec.

Existau moduri diferite de a nu te îmbăta. Unii oamenii credeau că-i va ajuta dacă muşcă dintr-o murătură imediat după prima înghiţitură; alţii se bazau pe ciuperci. Paşa spusese mereu că trucul consta în a trimite alcoolul direct în stomac, fără a-i inspira aburii. Arkadi bănui că asta făcea el, îndoit de mijloc şi tuşind.

Într-un fel anume, Paşa şi Zoia erau legaţi. Erau steme gemene ale anchetatorului-şef, colegul care îl admira şi soţia credincioasă. Dacă existase vreun sens temporar al abandonului ei, moartea lui Paşa îl pecetluise. Istoria marxistă era o serie de limbi de clopot înfăşurate în cârpe şi aranjate ştiinţific, una antrenând mişcarea următoarei, la care Arkadi nu mai putea ajunge acum, şi care erau iremediabile, dar puse cu toatele în mişcare de o instabilitate fatală, de un defect. Nu sistemul era cel cu hibe. Sistemul scuza, ba chiar presupunea stupiditatea şi beţia, lenea şi înşelătoria. Orice sistem care nu făcea asta nu era uman, iar acest sistem era mai uman decât oricare altul. Instabilitatea era a omului care se poziţiona *deasupra* sistemului; defectul îi aparţinea anchetatorului-şef.

Notaţiile lui Paşa erau scrise ordonat. Arkadi observă, totuşi, încercarea de a le face mai neglijente, ca scrisul lui. Ştia că ar trebui să ceară un alt detectiv care să analizeze restul de benzi şi transcripţii cu germani şi polonezi. Sigur că era detectivul Fet, care mergea mai departe cu benzile scandinavilor; asta între rapoartele către Pribluda. Mai era încă multă muncă de făcut, chiar dacă anchetatorul nu făcea absolut nimic.

Cine solicitase de fapt benzile şi transcripţiile? Cine ameninţase curajos că va aresta un informator străin al Comitetului Securităţii de Stat? Cine îl omorâse cu adevărat pe Paşa?

Arkadi aruncă o cutie cu benzi, izbind-o de perete. Aruncă o a doua, făcând-o să se desfacă. O a treia, după

care apucă un braț de role, făcându-le să zboare cu cozi lungi și negre prin aer.

— Jos cu vronskismul! strigă el.

Singura cutie intactă era cea care fusese livrată în ziua aceea. Înăuntru, toate benzile erau noi. Arkadi găsi una din apartamentul lui Osborne de la Rossiya, veche de doar două zile.

Avea să își facă meseria. Avea să meargă mai departe.

Prima conversație de pe înregistrare era foarte scurtă.

Arkadi auzi un ciocănit, sunetul unei uși deschizându-se și pe Osborne salutând.

„Bună."

„Unde e Valeria?"

„Stai. Tocmai voiam să ies la plimbare."

Ușa se închise.

Arkadi ascultă înregistrarea de mai multe ori: recunoscuse din nou vocea fetei de la Mosfilm.

Capitolul 10

Pancarta era lungă cât un cvartal și mesajul era scris cu litere roșii, mari cât un stat de om: UNIUNEA SOVIETICĂ ESTE SPERANȚA ÎNTREGII OMENIRI! GLORIE PARTIDULUI COMUNIST DIN UNIUNEA SOVIETICĂ!

În spatele pancartei erau operele lui Lihaciov, unde muncitorii lucrau „cu avânt" să îndeplinească norma de Ziua Muncii la mașini, tractoare și frigidere, bătând șuruburi cu ciocanele, ajustând sisteme de răcire cu ciocanele, confecționând manual vehicule întregi cu ciocanele, în vreme ce sudorul venea la un pas în urmă, cu aparatul lui binecuvântat, deși tot ce se vedea afară, ce excepția pancartei, era impresionantul fum plumburiu al coșurilor,

fiecare nor care ieșea fiind mare cât un vagon de marfă și acoperind la intervale regulate cerul dimineții.

Arkadi îl duse pe Lebădă la o cantină și îi dădu fotografii cu James Kirwill, Kostia Banditul și Valeria Davidova. Bețivii matinali ridicară capul de pe mese. Puloverul negru al lui Lebădă îi accentua slăbiciunea gâtului și a încheieturilor, iar Arkadi se întrebă cum avea să supraviețuiască, fiind informator. Acolo unde muncitorii beau, milițienii patrulau câte doi.

— Trebuie să-ți fie dificil, spuse Lebădă.

— Mie? se arătă Arkadi surprins.

— Fiindcă ești un om simțitor, de aia.

Arkadi se întrebă dacă asta nu era cumva vreun avans de natură homosexuală.

— Tu întreabă doar de oamenii ăia.

Aruncă niște bancnote pe masă și plecă.

Irina Asanova locuia în subsolul unei case de raport neterminate, aproape de Hipodrom. Când urcă scările, Arkadi avu ocazia să îi vadă bine ochii și pata albăstruie de pe obrazul drept. Dimensiunea ei permitea să fie acoperită cu pudră, dacă femeia ar fi vrut asta; neacoperită, însă, oferea o tentă azurie ochilor ei negri. Haina peticită îi fâlfâia în vânt.

— Unde e Valeria? întrebă Arkadi.

— Valeria... cine?

Femeia șovăi.

— Nu ești genul de persoană care anunță la miliție că i s-au furat patinele, spuse el. Ești genul care evită miliția. Nu le-ai raporta furtul decât dacă te-ai teme că îi va conduce la tine.

— De ce sunt acuzată?

— De minciună. Cui i-ai dat patinele?

— O să pierd autobuzul.

Încercă să treacă pe lângă el.

Arkadi o prinse mână, care era moale și caldă.

— Cine este Valeria, atunci?

— Unde? Cine? Nu știu nimic și nu știi nici tu.

Se eliberă.

La întoarcere, Arkadi trecu pe lângă un rând de fete care așteptau autobuzul. În comparație cu Irina Asanova, toate erau ființe extraordinar de șterse.

La Ministerul Comerțului Exterior, Arkadi îi spuse o poveste lui Evgheni Mendel.

— Acum câțiva ani, un turist american vizita satul în care se născuse, aflat cam la două sute de kilometri de Moscova, când a căzut mort. Era vară și localnicii nu voiau să fie lipsiți de respect, așa că l-au vârât în frigider. Au sunat aici și oamenii de la Ministerul de Externe le-au spus să nu mai facă nimic până ce nu aveau să primească actele speciale pentru un turist decedat. Trec astfel două zile, actele nicăieri. O săptămână, actele nicăieri. E nevoie de timp pentru rezolvarea hârtiilor. Au trecut două săptămâni și sătenii s-au săturat de turistul din frigider. Era vară, la urma urmei. Laptele se strica și în poala americanului nu încăpeau multe lucruri. Ei bine, știi cum sunt sătenii – într-o noapte s-au îmbătat, au aruncat cadavrul într-o mașină, au mers până la Moscova, ne-au trântit cadavrul pe culoar, au urcat înapoi în mașina cu care veniseră și duși au fost. E o poveste adevărată. Agitația de aici a fost incredibilă. În jurul cadavrului se formase un cerc de ofițeri KGB. La ora trei dimineața l-au sunat pe un atașat american de la ambasadă. Bietul ticălos credea că va purta o discuție între patru ochi cu Gromîko și în loc de asta a dat nas în nas cu un cadavru. Refuza să-l atingă – nu fără actele oficiale aferente. Numai că nimeni nu reușea să le găsească. Cineva a sugerat că nici nu există asemenea acte și asta a dezlănțuit panica. Nimeni nu-l voia pe americanul acela. Poate ar fi fost

mai bine să scape de el și gata, a sugerat altcineva. Să-l ducă înapoi în sat, să-l îngroape în Parcul Gorki, să-i dea o slujbă la minister. În cele din urmă, ne-au chemat pe mine și pe patologul-șef. S-a dovedit că noi aveam actele oficiale, așa că l-am aruncat pe turistul american în portbagajul mașinii atasatului. Atunci am intrat ultima dată în clădirea asta.

Evgheni Mendel, care fusese cu Osborne la baia publică și care apărea așa de des pe înregistrările cu Osborne, nu știa nimic despre James Kirwill sau despre cadavrele din Parcul Gorki, Arkadi era sigur. Nicio neliniște aparte sau străfulgerare nu străbătuse chipul puhav al lui Mendel în timpul poveștii.

— Care a fost actul corect pentru turistul american? întrebă Mendel.

— Până la urmă, s-au mulțumit cu un certificat de deces.

Evgheni Mendel era totuși tulburat. Știa că Arkadi era anchetator și, cu toate că nu l-ar fi deranjat un anchetator care reușise să urce scara ierarhică începând de jos, știa că Arkadi făcea parte din acel cerc magic al copiilor moscoviți din „rândurile de sus", o creație a acelorași școli speciale și cunoștințe comune, iar cineva din acel cerc trebuia să fie mai mult decât anchetator-șef. Mendel, neghiobul din acel cerc, avea un costum englezesc, un stilou argintiu, pe lângă acul cu emblema partidului de la rever, un birou mare, la înălțime, deasupra Pieței Smolenskaia, cu trei telefoane și stema de alamă cu o zibelină a agenției Soiuzpușnina pentru export de blănuri, pe perete. Cine știe cum, acel anchetator-șef *decăzuse,* iar implicațiile sociale ale acestui lucru făcură ca pe bărbia lui Mendel să apară broboane de transpirație, ca mărgelușele de apă pe un calup de unt bun.

Arkadi se folosi de reacția lui. Menționă relația excelentă de prietenie dintre tații lor, lăudă valoroasa muncă depusă de tatăl lui Evgheni Mendel în spatele liniilor

inamice în timpul războiului și lăsă să se înțeleagă că bruta bătrână era un laș.

— A fost decorat pentru fapte de curaj, totuși, protestă Evgheni. Îți pot arăta hârtiile, ți le voi trimite. A fost atacat în Leningrad! Era cu americanul pe care l-ai întâlnit ieri, nu-i așa că e o mare coincidență? Au fost atacați amândoi de o întreagă brigadă nemțească. Tata și Osborne au ucis trei fasciști și i-au pus pe fugă pe ceilalți.

— Osborne? Un blănar american în timpul asediului Leningradului?

— E blănar acum. Cumpără blănuri rusești și le importă în America. Cumpără una de aici, cu patru sute de dolari și o vinde acolo cu șase sute. Asta înseamnă capitalism; un lucru de admirat. E prieten al Uniunii Sovietice, asta a fost dovedit. Îți pot spune un secret?

— Absolut, rosti Arkadi încurajator.

Evgheni nu era un bârfitor; era agitat. Voia să plece anchetatorul, dar nu înainte ca acesta să-și fi format o părere despre el.

— Piața americană de blănuri se află sub presiunea intereselor sioniste internaționale, spuse el încet.

— Te referi la evrei, zise Arkadi.

— La evreii din toată lumea. Îmi pare rău să spun că pentru o lungă perioadă de timp a existat în Soiuzpușnina un element apropiat de aceste interese. Tatăl meu spera să rupă această relație, rezervând pentru anumiți ne-sioniști prețuri deosebit de competitive. Nu se știe cum, sioniștii au prins de veste, au inundat Palatul Blănii cu banii lor și au pus mâna pe întreaga recoltă de zibeline.

— Osborne este unul dintre ne-sioniști?

— Categoric. Asta se întâmpla acum aproximativ zece ani.

De la fereastra lui Mendel se vedeau crăpături negre în gheața de pe râu. Arkadi aprinse o țigară și lăsă chibritul să cadă într-un coș de hârtii.

— Cum și-a dovedit Osborne loialitatea față de Uniunea Sovietică, în afară de acea faptă eroică alături de tatăl tău, la Leningrad?

— Nu ar trebui să îți spun asta.

— Nu ai nimic de pierdut.

— Ei bine... zise Mendel, venind după Arkadi cu o scrumieră. Acum câțiva ani a existat o înțelegere între Soiuzpușnina și crescătorii americani de blănuri. Asta spun ei că fac – cresc blănuri. Un fel de cowboy. Învoiala prevedea cele mai bune animale de blană. Două nurci americane pentru două zibeline rusești. Nurci frumoase – încă se mai produc la una dintre colectivele noastre. Zibelinele erau mai frumoase; nimic nu se compară cu zibelina rusească. Totuși, aveau un mic defect.

— Spune-mi.

— Erau sterilizate. Ei bine, este ilegal să exporți zibeline fertile din Uniunea Sovietică. Nu ar fi trebuit să se aștepte să ne încălcăm legea. Crescătorii americani s-au supărat. De fapt, au pus la cale chiar un plan de infiltrare a unui om în Rusia, care să fure niște zibeline de la o colectivă și să le scoată din țară pe furiș. Doar un prieten adevărat ne-ar fi putut informa despre intențiile conaționalilor lui.

— Osborne.

— Osborne. Noi ne-am arătat recunoștința, spunându-le sioniștilor că de atunci înainte un procent echitabil din profitul înregistrat pe piața rusească de zibeline va merge la Osborne. Pentru serviciile prestate.

„Zborul s-a amânat."

„S-a amânat?"

„Totul merge strună. Îți faci prea multe griji."

„Tu nu-ți faci niciodată?“

„Relaxează-te, Hans.“

„Nu-mi place asta.“

„E puțin cam târziu să-ți mai placă sau nu ceva.“

„Toată lumea știe de aparatele astea Tupolev noi.“

„Să se prăbușească? Tu crezi că doar nemții știu să construiască ceva.“

„Chiar şi o întârziere... Când ajungi la Leningrad...“

„Am mai fost la Leningrad. Am mai fost acolo cu nemții. Totul va fi bine.“

Arkadi se uită din nou la data de pe rolă: 2 februarie. Osborne vorbea cu Unmann în ziua plecării sale de la Moscova la Helsinki. Arkadi își amintea itinerariul lui Unmann; neamțul plecase la Leningrad în aceeași zi, aparent nu cu același avion.

„Am mai fost la Leningrad. Am mai fost acolo cu nemții. Totul va fi bine.“

Cum omorâse Osborne trei nemți în Leningrad? – se întreba Arkadi.

Ascultând noile înregistrări cu Osborne, Arkadi recunoscu vocea lui Evgheni Mendel.

„John, vei fi invitatul ministrului la *Lacul Lebedelor*, în ajunul Zilei Muncii, da? Știi că e o tradiție de fier, ceva special. E important să fii acolo. Vom trimite o mașină care să te ducă la aeroport imediat.“

„Aș fi onorat. Vorbește-mi despre cum vor decurge lucrurile.“

Exista o schimbare de la iarnă la primăvară. Osborne cel din timpul iernii fusese pizmaș și amuzant; cel din primăvară era agreabil și plictisitor, un afacerist tern. Arkadi auzi toasturi monotone repetate la nesfârșit, o conversație lungindu-se plictisitor la infinit. Totuși, după ore întregi de ascultat, simți o anume precauție în discuțiile înregistrate.

Osborne se ascundea printre cuvinte ca un om care se lasă văzut din profil între copaci.

Arkadi se gândi la Pașa.

„Un țăran merge la Paris" – spusese Pașa o glumă pe când se aflau în căutarea lui Golodkin – „și când se întoarce, toți prietenii se adună să-i ureze bun venit acasă. «Boris – spun ei – povestește-ne cum a fost.» Boris clatină din cap și spune: «O, Muzeul Luvru, tablourile, fuți pe mă-ta.» «Turnul Eiffel?» întreabă cineva. Boris întinde mâna cât poate de sus și spune: «Fuți pe mă-ta.» «Și Notre Dame?» întreabă altcineva. Boris izbucnește în lacrimi amintindu-și atâta frumusețe și spune: «Fuți pe mă-ta!» «A, Boris – suspină toți – ce amintiri frumoase ai.»"

Arkadi se întreba cum ar fi descris Pașa raiul.

Piața Revoluției se numea înainte Piața Învierii. Hotelul Metropole se numea înainte Grand.

Arkadi aprinse luminile. Așternuturile și draperiile erau făcute din aceeași muselină roșie, rărită. Un covor persan avea un desen indescifrabil din cauza uzurii. Masa, biroul și dulapul mare erau pline de găuri și arsuri de țigară.

— Este voie?

Îngrijitoarea de palier era îngrijorată.

— Este voie, spuse Arkadi și închise ușa în nasul ei, ca să rămână singur în camera turistului William Kirwill.

Se uită în jos la piață, la autobuzele Intourist aliniate de la Muzeul Lenin până la intrarea în hotel și la turiștii îmbarcându-se în grupuri separate în funcție de limba vorbită, seri cu balet și operă. Potrivit celor de la Intourist, Kirwill își făcuse rezervare pentru „bucătărie regională și teatru". Arkadi se duse în baie. Nouă, ordonată; igiena era singura solicitare a călătorului occidental. Arkadi duse

prosoapele în dormitor, unde le înfășură în jurul telefonului, peste care puse și pernele.

Scrinul lui William Kirwill ascundea chiloți, șosete, pulovere și cămăși de producție americană; nici urmă de hainele rusești descrise de Golodkin.

Sub pat nu era ascunsă nicio haină. În dulap se găsea o valiză din aluminiu și vinilin, încuiată. Arkadi o duse la pat și încercă să îi forțeze încuietoarea cu briceagul. Mecanismul nici nu se clinti. Puse valiza pe podea și lovi încuietoarea cu piciorul în timp ce hâțâna din briceag. O jumătate din mecanism se deschise. Înfipse lama în cealaltă parte a încuietorii, o desfăcu, puse valiza înapoi pe pat și scotoci prin ea.

Erau patru cărțulii – *O scurtă istorie a artei rusești, Ghidul turistic al Rusiei, Ghidul Galeriei Tretiakov* și *Moscova și împrejurimile,* ediția de la Nagel – prinse laolaltă cu o bandă elastică groasă. Separat era o ediție imensă a *Uniunii Sovietice* a lui Schulthess. Două cartușe de țigări Camel. Un aparat foto Minolta de 35 mm cu mâner ataşat; de asemenea, un obiectiv focalizator lung de 25 cm, filtre și zece cutii nedesfăcute de peliculă. Cecuri de călătorie în valoare de 1.800 de dolari. Trei suluri de hârtie igienică. Un tub metalic cu un capac înfiletat la un capăt și un piston canelat la celălalt, care acționa lama unui cuțit de pictură. Șosete folosite făcute ghem. O cutiuță legată strâns cu benzi groase de gumă; în cutie, un set auriu cu stilou și creion. Un caiet cu hârtie milimetrică. O pungă de plastic conținând un deschizător de conserve, unul de sticle, un tirbușon și o bară subțire și turtită de metal, îndoită la un capăt și încovoiată ca un cioc la celălalt, cu un cui străpungând bara deasupra ciocului. Un carnet conținând cupoane de masă Intourist. Nicio haină rusească.

Arkadi inspectă costumele agățate pe umerașe în dulap; era doar marfă americană. Se uită în spatele tuturor pieselor

de mobilier şi pe sub ele. În cele din urmă, se întoarse la valiza spartă. Dacă americanul era aşa de înnebunit după produsele rusești, se putea duce să-şi cumpere una nouă, un obiect frumos din carton. Arkadi luă banda de cauciuc de pe ghidurile turistice și le frunzări. Culese tomul lui Schulthess cu fotografii color, un obiect greu pentru un om căruia îi plăcea să călătorească lejer. În mijloc, înăuntrul unei planșe duble cu un festival hipic din Alma Ata, se afla o foaie milimetrică la scara de 5 picioare la un inch. Pe ea erau desenate cu precizie copaci, cărări, malul unui râu, un luminiș și, în mijlocul acestuia, trei morminte. Exceptând diferența dintre metri și picioare, era o copie aproape exactă a desenului făcut de miliție cu luminișul din Parcul Gorki. Între următoarele două pagini ale cărții găsi un desen cu întregul parc, la scara de 20 de picioare la un inch. Mai găsi și o copie a unei radiografii de la un picior drept; o umbră marca o fractură deschisă a tibiei, aceeași fractură ca la cel de-al treilea cadavru din parc. O fişă dentară și schema unor radiografii dentare revelau o lucrare pe canal la incisivul din dreapta sus, nu însă și vreun molar de fier.

Arkadi studie restul obiectelor din valiză dintr-o nouă perspectivă. Tubul de metal care conținea cuțitul de pictor era curios; ce intenționa să taie un afacerist în Moscova? Deşurubă capacul tubului și, cu ajutorul pistonului de la celălalt capăt, împinse cuțitul în sus. Părea nefolosit. Din interiorul tubului venea un iz vag. Era mirosul prafului de pușcă. Uitându-se prin gaură, văzu vârful ascuțit din interiorul pistonului. Tubul era o țeavă de armă.

În Moscova era greu să îți procuri o armă, așa că se fabricau cele mai fanteziste arme. O bandă fabrica pușți din țevi de eșapament. Acum, că știa ce căuta, anchetatorul era în elementul său; era nervos fiindcă nu văzuse totul imediat.

Pentru un fotograf care părea așa de pasionat, turistul nu făcuse nicio poză. Arkadi detașă aparatul de pe mânerul din lemn. În partea de sus a mânerului era un șanț în care tubul se potrivea perfect. Doar câțiva centimetri din țeavă ieșeau în afară, în față, iar pistonul, la fel, în spate. În partea stângă a mânerului era o gaură de șurub. Pentru o clipă, Arkadi fu contrariat. Apoi rupse punga de plastic, răsturnă desfăcătoarele și tirbușonul și luă din morman bara de metal cu formă ciudată pe care o observase înainte. Tija principală era lungă de zece centimetri, capătul îndoit avea cam trei centimetri, iar ciocul din celălalt capăt, cam patru. Cu unghia degetului mare răsuci șurubul în gaura din mâner, lăsând suficient spațiu cât să se poată mișca bara. Acum, ciocul devenise trăgaci, iar capătul îndoit din cealaltă parte ținea bine pistonul țevii, împiedicându-l să alunece în față. Apăsă pe trăgaci; capătul îndoit se ridică și pistonul se eliberă. Îl puse la loc și înfășură de două ori una dintre benzile groase de gumă, de la partea din față a mânerului până în spatele pistonului. Muniție. În aeroporturile americane, bagajele erau scanate; cum puteau fi ascunse gloanțele? Arkadi deschise cutia cu obiecte de scris. Stiloul și creionul mecanic formau un set: aur de paisprezece karate, imposibil de scanat. Le scoase capacele; în capacul creionului erau două gloanțe de calibru 22 și în capacul stiloului mai era unul. Folosind mânerul lung al cuțitului de pictură, împinse un glonț pe țeavă până ce ajunse în locul pe care vârful de ac al pistonului avea să-l atingă, odată pistonul eliberat. Prea zgomotos; când se trăsese asupra lui sub pod, nu auzise aproape niciun pocnet. Undeva era un amortizor. Ascuns într-o cutie de peliculă? Prea scurtă. Desfăcu hârtia igienică americană. Înăuntrul celui de-al treilea sul, în locul cilindrului de carton era unul din plastic negru, cu supape de jur-împrejur şi cu o protuberanță înfiletată la un capăt.

Toate acestea, puse laolaltă, compuneau o armă de foc artizanală, capabilă să tragă un singur glonț, o dată, fără a avea precizie la o distanță mai mare de cinci metri. La distanță mai mică era bună. Arkadi înfileta amortizorul pe țeavă, când ușa se deschise. Îndreptă țeava spre William Kirwill.

Kirwill închise încet ușa cu spatele. Se uită la valiza spartă, la telefonul acoperit, la armă. Îl trădau ochii albaștri și iuți – altminteri arăta ca orice altă brută: o față rubicondă cu trăsături mici și precise, un corp bovin, încă vânos la aproape cincizeci de ani, brațe și picioare grele. La prima vedere, părea un soldat; la a doua, părea un ofițer. Arkadi știu că acela era bătăușul din Parcul Gorki. Kirwill se uită înapoi, îngrijorat, dar alert, cu pelerina de ploaie desfăcută, lăsând la vedere o cămașă sport de culoare roz.

— M-am întors mai repede, zise Kirwill, vorbind în engleză. Plouă din nou, în caz că nu ai observat.

Își scoase pălăria cu boruri mici ca să o scuture de apă.

— Nu, îi spuse Arkadi în rusește. Aruncă pălăria aici.

Kirwill ridică din umeri. Pălăria aterizî la picioarele lui Arkadi. Cu o mână, Arkadi pipăi bentița.

— Dă-ți jos haina și arunc-o jos, porunci Arkadi. Întoarce-ți buzunarele pe dos.

Kirwill se execută, lăsând pelerina de ploaie să cadă pe jos, apoi golindu-și buzunarele din față și din spate ale pantalonilor. Aruncă peste haină cheia de la cameră, bani mărunți și un portmoneu.

— Împinge-o spre mine cu piciorul, îi spuse Arkadi. Ușor.

— Ești singur, așa-i? spuse Kirwill.

O spuse în rusește, pe un ton foarte lejer, în timp ce împingea pelerina pe podea. Cinci metri – atât era raza de acțiune a pistolului; un metru, simțea Arkadi, era raza de acțiune a lui Kirwill. Când ajunse la jumătatea distanței, îi făcu semn să se retragă și trase el haina înapoi unde

stătuse. Cămașa lui Kirwill avea mânecile rulate, astfel că lăsa la vedere încheieturile groase, cu pistrui și fire roșcate de păr pe cale de încărunțire.

— Nu mișca, ordonă Arkadi.

— E camera mea, de ce m-aș mișca?

Pașaportul și viza lui Kirwill erau în pelerina de ploaie. În portmoneu, Arkadi găsi trei carduri de credit din plastic, un permis de conducere emis în New York și un talon auto, o bucată de hârtie conținând numerele de telefon de la Ambasada Americană și de la două agenții americane de știri. De asemenea, opt sute de ruble cash – o mulțime de bani.

— Unde ți-e cartea de vizită? întrebă Arkadi.

— Călătoresc de plăcere. Mă simt minunat.

— Cu fața la perete. Ridică mâinile și depărtează picioarele, spuse Arkadi.

Kirwill se conformă foarte încet și Arkadi îl înghionti din spate, lipindu-l de perete, după care îi pipăi cămașa și pantalonii. Omul avea constituția unui urs.

Arkadi se trase înapoi.

— Întoarce-te și dă-ți jos pantofii.

Kirwill și-i dădu jos, cu ochii la Arkadi și la pistol.

— Să ți-i dau acum, sau ți-i trimit prin poștă? întrebă Kirwill.

Incredibil, gândi Arkadi. Omul chiar era pregătit să atace din nou un anchetator sovietic, într-o cameră de la Metropole.

— Șezi.

Arkadi îi arătă un scaun de lângă dulap.

Îl văzu pe Kirwill cum își evalua șansele de a fugi. Anchetatorilor li se dădeau pistoale și, teoretic, erau trimiși la poligon să exerseze; Arkadi nu umbla niciodată înarmat și nu mai trăsese cu arma de când era în armată. Tragi spre

cap sau spre inimă? Un glonț de calibru 22, ajuns în orice altă parte a corpului, nici nu l-ar fi clintit pe unul ca Kirwill.

În cele din urmă, Kirwill se așează pe scaun. Arkadi îngenunche și examină pantofii, dar nu găsi nimic. Kirwill se foi, aplecându-şi în față umerii de halterofil.

— Doar de curiozitate, spuse când țeava pistolului se îndreptă iute către el. Sunt turist și se știe că turiștii sunt curioși.

Arkadi îi aruncă pantofii.

— Pune-i la loc și leagă-le șireturile unul de altul.

Când Kirwill termină, Arkadi se apropie și lovi cu piciorul în scaun, proptindu-l de perete cu tot cu omul de pe el. Pentru prima oară de când Kirwill intrase în încăpere, Arkadi se simțea relativ în siguranță.

— Acum ce urmează? întrebă Kirwill. Pui mobila grămadă peste mine ca să nu mă pot ridica?

— Dacă va fi nevoie.

— Ei, s-ar putea să fie.

Kirwill își luă un aer de falsă degajare, o indiferență pe care Arkadi o văzuse și la alți oameni puternici, o vanitate care spunea că forța lor nu are limite. Însă ura din privirea lui albastră, Arkadi nu o înțelegea.

— Domnule Kirwill, te faci vinovat de încălcarea articolului 15 – introducerea ilegală a unei arme în Uniunea Sovietică, și a articolului 218 – manufacturarea de arme periculoase.

— Tu ai manufacturat-o, nu eu.

— Te-ai plimbat prin Moscova în haine rusești. Ai vorbit cu un om pe nume Golodkin. De ce?

— Spune-mi tu.

— Pentru că James Kirwill este mort, spuse Arkadi pentru a-l șoca pe Kirwill.

— Tu ar trebui să știi, Renko, răspunse Kirwill. Tu l-ai omorât.

— Eu?

— Nu ești tu tipul pe care l-am luat la pumni în parc, noaptea trecută? Ești de la procuratură, nu? Nu ai trimis tu un om să ne urmărească pe mine și pe Golodkin atunci când m-am dus înapoi în parc? Un om pirpiriu, cu ochelari. L-am urmărit de la parc la un birou al KGB-ului. Ce importanță are ce birou, hă?

Kirwill clătină capul dintr-o parte în cealaltă

— De unde îmi știi numele? întrebă Arkadi.

— Am vorbit la ambasadă. Am vorbit cu toți corespondenții. Am citit toate numerele vechi din *Pravda*. Am vorbit cu oamenii de pe stradă. Am stat cu ochii pe morga voastră. Am stat cu ochii pe procuratură. Când ți-am aflat numele, am stat cu ochii pe apartamentul tău. Pe tine nu te-am văzut, dar i-am văzut pe soția ta și pe iubitul ei curățând locul. Eram în fața biroului tău când i-ai dat drumul lui Golodkin.

Lui Arkadi nu îi venea să creadă ce auzea. Nu se putea ca nebunul acela să-l fi supravegheat, să-l fi urmărit pe Fet la biroul lui Pribluda, să o fi văzut pe Zoia. Când el și Pașa stătuseră la rând la bere, la chioșcul din colț, era oare Kirwill la coadă în spatele lor?

— De ce ai ales acest moment ca să vii la Moscova?

— Trebuia să vin cândva. Primăvara e un moment bun, e timpul când cadavrele se ridică de pe fundul râului. E un moment bun pentru cadavre.

— Și crezi că eu l-am ucis pe James Kirwill?

— Poate nu cu mâinile tale, dar cu ajutorul prietenilor tăi, da. Mai contează cine a apăsat pe trăgaci?

— De unde știi că a fost împușcat?

— În luminișul din parc – adâncimea săpăturilor. Căutați gloanțe, nu? Oricum, nu poți omorî trei oameni prin înjunghiere. Mi-aș dori să fi știut că tu ești cel din parc, Renko. Te-aș fi ucis.

Kirwill vorbea cu regret și o urmă de amuzament pentru ocazia pe care o ratase. Nu vorbea rusă cu accent, și totuși vocea lui avea ceva specific american. Împreună brațele ca și când le-ar fi pus deoparte. Un bărbat masiv și inteligent exercită o forță de gravitație, o amenințare la nivel fizic, mai ales într-o odaie mică. Arkadi se așeză pe o noptieră de lângă peretele opus. Cum era posibil să nu fi observat pe cineva precum Kirwill?

— Ai venit la Moscova ca să le pui întrebări celor din comunitatea de străini despre o crimă, spuse Arkadi. Ai desene realizate după radiografii și fișe dentare. Probabil că ai avut de gând să ajuți la anchetă

— Dacă erai un anchetator adevărat.

— Există o mărturie scrisă a plecării lui James Kirwill din Uniunea Sovietică, anul trecut; nu există niciuna referitoare la întoarcerea sa. Ce te-a făcut să crezi că este aici și ce te-a făcut să crezi că este mort?

— Dar tu nu ești un anchetator adevărat. Detectivii tăi stau pe lângă KGB la fel de mult timp cât stau pe lângă tine.

Nu avea cum să explice situația lui Fet unui american, așa că Arkadi nici nu încercă să o facă.

— Ce legătură există între tine și James Kirwill?

— Asta să-mi spui tu.

— Domnule Kirwill, eu lucrez sub comanda procurorului-șef al Moscovei, nu sub a altcuiva. Anchetez uciderea a trei persoane în Parcul Gorki. Dumneata ai venit taman din New York cu informații care ar putea fi de ajutor. Dă-mi-le.

— Nu.

— Nu te afli în postura de a refuza. Ai fost văzut îmbrăcat ca un rus. Ai introdus fraudulos în țară o armă de foc cu care ai tras deja spre mine. Tăinuiești informații, iar asta este, de asemenea, o infracțiune.

— Renko, ai găsit vreo haină rusească aici? Și, una peste alta, e o infracțiune să te îmbraci ca voi? Cât despre armă,

sau ce este aia pe care o ții îndreptată spre mine, nu am mai văzut-o niciodată. Mi-ai spart valiza; nu știu ce mi-ai pus în ea. Și despre ce informații vorbești?

Arkadi rămase blocat un moment de atâta dispreț față de lege.

— Afirmațiile tale despre James Kirwill... începu el din nou.

— Ce afirmații? Microfonul este în telefon, iar tu te-ai ocupat de asta. Trebuia să aduci niște prieteni cu tine, Renko. Nu ești un anchetator foarte competent.

— Mărturie sunt desenele tale cu scena crimei din Parcul Gorki, radiografiile și fişele dentare pe care le-ai adus și care te vor lega de James Kirwill, dacă el este una dintre victime.

— Desenele și graficul sunt făcute cu un creion rusesc pe hârtie milimetrică rusească, răspunse Kirwill. Nu există nicio radiografie, ci doar copii. În momentul de față, Renko, tu ar trebui să te gândești la ce va spune ambasada americană despre un polițist rus care atacă turiști americani nevinovați atunci când este prins – Kirwill aruncă o privire la valiza desfăcută – aparent în timp ce comite o spargere. Nu aveai de gând să iei ceva, nu?

— Domnule Kirwill, dacă raportezi ceva ambasadei dumitale, te vor urca în următorul avion spre casă. Nu ai venit aici ca să pleci înapoi cât ai clipi, nu? La fel cum nu vrei să îți petreci următorii cincisprezece ani într-un centru sovietic de reabilitare.

— Mă descurc singur.

— Domnule Kirwill, cum se face că vorbești rusa atât de bine? Unde ți-am mai auzit numele înainte – înainte de povestea asta cu James Kirwill? Mi se pare un nume cunoscut.

— Rămas bun, Renko. Întoarce-te acum la amicii tăi din poliția secretă.

— Vorbește-mi despre James Kirwill.

— Afară.

Arkadi abandonă. În drum spre ieșire puse pașaportul, portofelul și cardurile de credit ale lui Kirwill pe noptieră.

— Nu te obosi, spuse Kirwill. Curăț eu după tine.

Portofelul cântărea greu în palmă și era rigid, chiar și fără cardurile de credit în el. De-a lungul unei clapete erau cusături făcute de mână. Kirwill se legănă în față. Arkadi flutură arma. Un spion? gândi Arkadi. Ceva ridicol precum un mesaj secret cusut într-un portofel și o eroică adunătură de trădători și agenți secreți, cu un anchetator-șef împleticindu-se printre ei? Rupse cusăturile, cu un ochi la Kirwill. Din portofel scoase o plăcuță de metal aurit pe care apăreau în relief, marcate cu albastru, figurile unui indian și unui pelerin. „Orașul New York“, scria deasupra emblemei, și „locotenent“ dedesubt.

— Ești polițist?

— Detectiv, îl corectă Kirwill.

— Atunci trebuie să ne ajuți, spuse Arkadi de parcă ar fi fost de la sine înțeles, fiindcă lui așa i se părea. L-ai văzut pe Golodkin plecând din biroul meu însoțit de un detectiv, un prieten de-al meu, Pașa Pavlovici. Un nume ca acela nu îi spunea nimic unui american, decise Arkadi. În orice caz, un detectiv cu care am lucrat de multe ori, un om foarte bun. O oră mai târziu, în apartamentul lui Golodkin, atât acesta, cât și detectivul au fost uciși de cineva. Nu-mi pasă de Golodkin. Vreau doar să îl găsesc pe cel care l-a omorât pe detectiv. Lucrurile nu pot fi foarte diferite în America. Fiind detectiv, înțelegi cum este când un prieten...

— Renko, du-te în pizda mă-tii.

Arkadi nu își dădu seama că ridicase pistolul artizanal. Se trezi că îndrepta țeava spre un punct dintre ochii lui Kirwill și că apăsa trăgaciul suficient cât banda de gumă dublă și pistonul să înceapă să se miște încet. În ultimul moment schimbă ținta. Dulapul sări și o gaură cu diametrul de doi

centimetri apăru în ușa lui, lângă urechea lui Kirwill. Arkadi era năucit. De când se ştia, nu mai fusese niciodată atât de aproape de-a omorî pe cineva, iar dacă se gândea la precizia armei, șansele de a ucide erau egale cu cele de a rata. De uimire, pe chipul lui Kirwill apăru o mască albă, pielea din jurul ochilor golindu-i-se de sânge.

— Pleacă de aici cât mai poți, spuse acesta.

Arkadi aruncă pistolul. Fără grabă, adună copiile radiografiilor și fişa dentară din valiza deschisă. Păstră insigna și aruncă portofelul deoparte.

— Dă-mi insigna, am nevoie de ea, zise Kirwill şi se ridică de pe scaun.

— Nu în orașul ăsta, spuse Arkadi și ieși pe ușă. Acesta este orașul meu, murmură el ca pentru sine.

În laborator nu era nimeni de serviciu peste noapte. Arkadi confruntă singur desenele și fişa dentară cu dosarele lui Levin, conștient că, în timpul acesta, William Kirwill probabil făcea arma să dispară – mânerul ici, țeava colo – prin tot orașul. La momentul când ajunse la biroul său de pe Novokuznețkaia și scrise un raport pentru Iamskoi, știu că probabil Kirwill căuta refugiu la ambasada americană. Bine; o dovadă în plus pentru procuror, întrucât acum era sigur că James Kirwill era al treilea cadavru din Parcul Gorki. Arkadi lăsă raportul pe masa adjunctului lui Iamskoi, să îl găsească de dimineață.

În centrul Moscovei era montat un far mare. Se mișca. Se auzea un sunet ca de pietre frecate una de alta. Arkadi opri mașina și privi de pe rambleu cum un spărgător de gheață își croia drum pe apă, împingând în față un conglomerat de gheață spartă şi trăgând după el sloiuri care tresăltau în siajul zbuciumat. Apa, eliberată, se răsucea în şuvoaie negre.

Arkadi conduse de-a lungul râului până când termină un pachet de țigări. Întâlnirea de la Metropole îl zguduise.

Nu trăsese în William Kirwill, dar voise să o facă și puțin lipsise să o facă. Era zguduit pentru că nu îi păsase de urmări. Nici Kirwill nu avusese vreo tresărire, bănuia el.

Ducându-se la parcul Gorki, observă lumină în studioul lui Andreev de la ultimul etaj al Institutului de Etnologie. Deși era miezul nopții, antropologul îl întâmpină pe Arkadi cu brațele deschise.

— Lucrez pentru tine în timpul liber, așa că mi se pare normal să îmi ții tovărășie. Intră, cina e suficientă pentru doi.

Andreev îl conduse pe Arkadi la o masă unde capetele de Cro-Magnon fuseseră date deoparte pentru a face loc pentru farfurii.

— Sfeclă, ceapă, cârnați, pâine. Fără votcă, îmi pare rău. Știu din experiență că piticii se îmbată foarte repede și, personal, nu găsesc nimic mai grotesc decât un pitic beat.

Andreev era într-o dispoziție atât de bună, încât Arkadi ezită să spună că, în ceea ce îl privea pe el, ancheta era ca și încheiată.

— A, dar vrei să o vezi, zise Andreev, interpretând greşit şovăiala lui Arkadi. De aceea ai trecut pe aici.

— Ai terminat?

— Nicidecum. Dar poți arunca o privire.

Ridică o pânză pusă peste o roată de olărit, ca să își expună obiectul muncii.

Reconstrucția chipului fetei din Parcul Gorki era în acel punct de mijloc care putea indica o conturare a trăsăturilor, efectuată de un sculptor, sau disecția lor, efectuată de un anatomist. Toți mușchii gâtului erau la locul lor, formând o coloană roz căreia îi mai lipsea doar pielea. Un păienjeniș de mușchi roz se întindea dinspre cavitatea nazală, în jurul liniei gingivale a dinților goi. Mușchii temporali plați se desfăceau în evantai peste pomeți și tâmple. Alți mușchi rotunjeau unghiurile maxilarului. Una peste alta, amestecul de fâșii de plastilină și vopsea roz modificau aspectul

brut al țestei, dându-i o alură grotescă, de mască mortuară. Femeia privea fix înainte cu doi ochi cafenii de sticlă.

— După cum vezi, am terminat deja marii mușchi masticatori ai maxilarului, precum și mușchii gâtului. Poziția vertebrelor de la gât îmi spune cum își ținea capul, ceea ce este, totodată, un indiciu psihologic. Îl ținea sus, semeț. Am văzut imediat, după ligamentele musculare mai mari de pe partea dreaptă a vertebrelor, că era dreptace. Unele lucruri sunt foarte simple. Mușchii unei femei sunt mai mici decât ai unui bărbat. Craniul ei este mai ușor, are orbite mai mari și relief muscular mai redus. Dar fiecare mușchi trebuie sculptat individual. Uită-te la gură. Vezi ce uniformi sunt dinții, cu proiecție mediană, tipică pentru *Homo sapiens*, cu excepția unor aborigeni primitivi sau amerindieni. Elementul principal, în acest tip de mușcătură, este că de obicei buza superioară e dominantă. De fapt, gura este una dintre zonele cel mai ușor de reconstruit. Stai să vezi ce gură adorabilă va avea. Nasul este mai dificil, o triangulație a profilului orizontal al chipului și a contururilor deschizăturii nazale și orbitelor.

Ochii de sticlă, fixați în plastilină, se holbau isteric.

— De unde știi cât de mari trebuie să fie ochii? întrebă Arkadi.

— Ochii tuturor au cam aceeași mărime. Ești dezamăgit. „Ferestrele sufletului“ și toată gargara aia? Ce s-ar alege de romantism în absența ochilor? Ideea este că, atunci când vorbim despre forma ochilor unei femei, descriem de fapt forma pleoapelor ei. „În mod intenționat își ascundea lumina din ochi, dar fără voia ei cel mai vag zâmbet îi făcea să sclipească.“

— *Ana Karenina!*

— Un om educat! Am bănuit asta de la început. Despre pleoape vorbim, doar despre pleoape și ligamente musculare.

Andreev se cățără pe un taburet și își tăie o bucată de pâine.

— Îți place circul, tovarășe anchetator?

— Nu în mod deosebit.

— Oricui îi place circul. Ție de ce nu?

— Unele părți îmi plac cât de cât. Cazacii și clovnii.

— Te-ai săturat de urși, așa-i?

— Puțin. Dar ultima dată când am fost la circ am văzut o scenetă cu babuini dresați. Era o fată într-un costum cu paiete – era prea grasă pentru el sau el era prea strâmt pentru ea – și chema babuinii afară unul câte unul, iar aceștia se rostogoleau sau făceau salturi. Tot timpul, babuinii se uitau peste umăr la o brută mătăhăloasă, un tip în costum de marinar, care pocnea dintr-un bici spre ei, din spate. Era o nebunie. Bruta aceea, nerasă, într-un costum copilăresc de marinar, tocmai acela bătea babuinii de fiecare dată când ratau o execuție. Apoi a venit în față fata grăsulie, a făcut o reverență și toată lumea a aplaudat.

— Exagerezi.

— Ba nu, spuse Arkadi. A fost o demonstrație de maltratare a babuinilor.

— Atunci nu ar fi trebuit să îl observi pe omul cu bici – de aceea purta costum de marinar, spuse Andreev rânjind. Oricum, dragă Renko, ce înseamnă stânjeneala pe care o simți tu la circ în comparație cu a mea? Abia am ajuns să-mi ocup locul şi copiii au început deja să se târască peste părinții lor ca să ajungă la mine. Pentru ei, un pitic trebuie să facă parte din spectacol. Simt nevoia să îți spun că nu îmi plac copiii nici în cele mai fericite împrejurări.

— Atunci, sigur urăști circul.

— Îl ador. Pitici, uriași, oameni grași, oameni cu părul albastru și nasul roșu sau cu părul verde și nasul vinețiu. Nici nu îți dai seama ce ușurare poate fi să scapi de normalitate. Mi-aș dori să am acum, aici, o votcă mică. În orice

caz, sub acest aspect ai noroc cu mine, tovarășe anchetator. Fostul director al acestui institut a fost un om bun, rotofei, jovial și foarte normal. Cum se întâmpla la mai toți artiștii normali, reconstrucțiile lui aveau tendința de a-i semăna. Nu de la început, dar asemănările se iveau cu timpul. Fiecare chip pe care îl făcea era nițel mai rotund, ba chiar puțin jovial. Exista aici un dulap cu oameni ai cavernelor și victime ale unor omucideri, dar o adunătură de chipuri mai fericite și mai bine hrănite n-ai fi putut vedea niciodată. O persoană normală se vede mereu în ceilalți, știi? Mereu. Eu văd mai clar. Andreev făcu cu ochiul. Ai încredere în privirea monstruozității.

Telefonul sună pe când el dormea. La celălalt capăt era detectivul Iakuțki, care întrebă întâi cât era ceasul la Moscova.

— E târziu, bâigui Arkadi.

Avea impresia că apelurile între Moscova și Siberia începeau întotdeauna cu o rituală stabilire a diferenței de fus orar.

— Eu sunt în schimbul de dimineață, spuse Iakuțki. Mai am niște informații despre Valeria Davidova.

— Poate ar trebui să le păstrezi. Cred că peste câteva zile altcineva se va ocupa de caz.

— Am o pistă pentru tine.

După un moment de tăcere, Iakuțki adăugă:

— Suntem foarte interesați de acest caz în Ust-Kut.

— Bine, răspunse Arkadi, ca să nu îi dezamăgească pe băieții din Ust-Kut. Ce ai aflat?

— Tânăra Davidova avea o prietenă foarte bună care s-a mutat din Irkutsk la Moscova. E acolo la universitate. O cheamă Irina Asanova. Dacă Valeria Davidova a venit la Moscova, cu siguranță s-a dus la tânăra Asanova.

— Mersi.

— Sun de îndată ce mai descopăr ceva, promise detectivul Iakuțki.

— La orice oră, spuse Arkadi și închise.

Îi era milă de Irina Asanova. Și-l amintea pe Pribluda rupând rochia înghețată de pe cadavrul din Parcul Gorki. Iar tânăra Asanova era frumoasă. În orice caz, nu era grija lui. Închise ochii.

Când telefonul sună din nou, dibui după el prin întuneric, așteptându-se să fie Iakuțki, cu noi informații inutile. Găsi receptorul, se lăsă pe spate și mormăi.

— Mi-am luat obiceiul rusesc de a suna târziu, spuse John Osborne.

Arkadi era perfect treaz. Avea ochii deschiși și, cu claritatea pe care doar unul trezit brusc o are, vedea toate detaliile din jurul său: cutiile cu benzi, picioarele scaunelor, încrucișate amenințător, o umbră îndoită în colțul camerei, posterul companiei aeriene, pe perete, perfect lizibil.

— Nu te-am deranjat, nu? întrebă Osborne.

— Nu.

— Am început o discuție interesantă la baia publică și mă temeam că nu ne vom mai intersecta înainte să părăsesc Moscova. Mâine la ora zece e bine pentru dumneata, tovarășe anchetator? Pe chei, în fața Camerei de Comerț?

— Da.

— Minunat. Ne vedem acolo.

Osborne închise.

Arkadi nu găsea niciun motiv pentru care Osborne să apară pe chei a doua zi. Nu găsea niciun motiv pentru care el însuși să se ducă.

Capitolul 11

Prima rouă adevărată din an se transformase într-un giulgiu umed de-a lungul Cheiului Șevcenco. Așteptând peste drum de Camera de Comerț SUA-URSS, Arkadi îi vedea pe secretarii ruși în birourile personalului, pe afaceriștii americani și un automat Pepsi-Cola în camera membrilor. Când tuşi, păru că scoate fum.

Cazul era în continuare al său. Iamskoi sunase la prima oră pentru a-și exprima mirarea că un american care studiase cândva la Moscova avea trăsături fizice asemănătoare cu un cadavru găsit în Parcul Gorki, spunându-i că nu ar trebui să nesocotească nicio dovadă care putea duce la confirmarea unei asemenea legături, dar că nu trebuia să abordeze niciun străin și că, începând din acel moment, nu va mai primi nicio înregistrare sau transcript de la KGB.

Ei bine, gândi Arkadi, Osborne îl abordase pe el, nu invers. „Prietenului Uniunii Sovietice“ nu trebuia să-i fi convenit să afle că era subiectul vizitei unui anchetator la Ministerul Comerțului Exterior. Cum să întoarcă discuția cu Osborne la natura comerțului și motivul călătoriilor sale, Arkadi nu era sigur; de fapt, se îndoia până şi de faptul că Osborne va apărea.

La o jumătate de oră după momentul stabilit, o limuzină Ceaika opri încet în fața Camerei de Comerț. John Osborne ieși din clădire, îi spuse câteva cuvinte șoferului, după care trecu strada în grabă spre anchetator. Purta un palton de velur. Pe părul cărunt avea așezată o căciulă neagră de zibelină care probabil costase mai mult decât câștiga Arkadi într-un an. Manșetele de la cămașă îi erau prinse nu cu

butoni, ci cu zale de aur. Pe Osborne, acele haine extravagante păreau ceva banal, ca pielea pentru o persoană plină de sine. Avea puterea de a da impresia că se simte în largul lui, făcându-i însă pe toți cei din jur să pară nelalocul lor și ponosiți. Stătură unul lângă celălalt un moment, după care afaceristul îl apucă pe anchetator de antebraț și porni cu pas grăbit de-a lungul cheiului, în direcția Kremlinului. Limuzina veni după ei.

Osborne începu să vorbească înainte ca Arkadi să poată scoate o vorbă.

— Sper că nu te deranjează graba, dar trebuie să ajung la o recepție de la Ministerul Comerțului și știu că nu ai vrea să fac lumea să mă aștepte. Îl cunoști pe ministrul comerțului exterior? Tu pari a-i cunoaște pe toți și îți faci apariția în cele mai neașteptate locuri. Te pricepi cât de cât la bani?

— Deloc.

— Dă-mi voie să-ți spun eu câteva lucruri. Blana și aurul sunt cele mai vechi bunuri de valoare ale Rusiei. Sunt, de asemenea, cele mai vechi bunuri de comerț extern ale Rusiei, plătite ca tribut hanilor și cezarilor. Sigur că Rusia nu mai plătește acum tribut nimănui. Acum se țin două licitații de blănuri pe an, în ianuarie și iulie, la Palatul Blănii din Leningrad. Participă în jur de o sută de cumpărători, dintre care aproximativ zece sunt din Statele Unite. Unii sunt cumpărători direcți, alții sunt brokeri; cei direcți cumpără blănuri pentru ei înșiși, iar brokerii cumpără pentru alții. Eu sunt broker *și* cumpărător direct pentru că achiziționez pentru alții, dar am și propriile galerii comerciale în Statele Unite și Europa. Principalele blănuri de la licitații sunt cele de nurcă, jder, vulpe, dihor, miel persan și zibelină. În general, brokerii americani nu licitează pentru nurci, fiindcă nurcile rusești sunt interzise în Statele Unite – o reminiscență nefericită din timpul Războiului Rece. Grație magazinelor mele din Europa,

eu licitez pe toate blănurile, dar singura blană de care majoritatea cumpărătorilor americani sunt cu adevărat interesați este cea de zibelină. Venim cu zece zile înainte de licitație ca să inspectăm marfa. Când cumpăr nurcă, de pildă, studiez cu atenție cincizeci de blănuri de la o cooperativă anume. Acelea îmi vor spune valoarea unei „tranşe" de o mie de blănuri de la acea colectivă. Întrucât în Uniunea Sovietică se recoltează anual opt milioane de blănuri de nurcă, sistemul de „tranşe" este o necesitate.

Blănurile de zibelină sunt o altă chestiune. Anual sunt recoltate mai puțin de o sută de mii de zibeline bune pentru export. Nu există „tranşe". Fiecare blană trebuie examinată individual. I se evaluează culoarea și desimea. Dacă blana este recoltată cu o săptămână mai devreme, pierde din volum; o săptămână mai târziu, îşi pierde luciul. Licitația se face în dolari, strict ca standard de schimb. La fiecare licitație cumpăr blănuri de zibelină în valoare de aproximativ o jumătate de milion de dolari.

Arkadi nu știa ce să spună. Aceea nu era o conversație; era un monolog dezlânat. Descoperi că i se ținea o prelegere, fiind în același timp ignorat.

— În calitate de asociat și prieten vechi, am fost onorat cu invitații la diferite unități sovietice de pe lângă Palatul Blănii. Anul trecut, am zburat cu avionul la Irkutsk pentru un tur al Centrului Blănii de acolo. Actuala mea vizită la Moscova e de natură economică. În fiecare primăvară, Ministerul Comerțului de aici contactează câțiva cumpărători și negociază o vânzare cu reducere a blănurilor rămase pe stoc. Mă bucur ori de câte ori vin la Moscova pentru că îmi revăd mulții prieteni ruși, foarte diferiți, pe care am ajuns să mi-i fac. Nu vorbesc doar despre prietenii apropiați din ministere, ci și despre dansatori și artiști din lumea filmului. Iar acum, un anchetator-șef de la omucideri. Regret

că nu pot rămâne până la Ziua Muncii, dar în noaptea de dinainte voi pleca spre New York.

Osborne deschise o cutiuță aurie, scoase și aprinse o țigară fără a încetini pasul. Arkadi înțelese că monologul nu fusese deloc dezlânat. Nimerise direct la țintă. Toate detaliile activităților lui Osborne erau divulgate din proprie inițiativă de o așa manieră, încât Arkadi ajungea să pară cel mai josnic lacheu guvernamental. Efectul nu era doar o aparență. În câteva minute, cu lejeritate, Osborne își demonstrase pe deplin superioritatea. În mintea anchetatorului nu mai rămăsese nicio întrebare, în afara celor atât de acuzatoare, încât nu puteau fi articulate.

— Cum sunt omorâte? întrebă Arkadi.

— Cine?

Osborne se opri, pe chipul său citindu-se tot atâta interes cât s-ar fi citit dacă Arkadi l-ar fi întrebat despre vreme.

— Zibelinele.

— Cu injecții. Fără durere.

Osborne începu din nou să meargă, acum ceva mai lent. Ceața se așeza pe căciula lui de zibelină.

— Dumneata, inspectore, manifești un interes profesional pentru orice.

— Dar zibelinele sunt așa de fascinante! Cum se prind?

— Sunt scoase din vizuină prin afumare. Sau sunt alungate între copaci de câini Husky dresați să vâneze zibeline; apoi copacii din jur sunt doborâți și se întind plase.

— Zibelinele vânează ca nurcile?

— Zibelinele vânează nurci. Nimic nu se mișcă pe zăpadă mai repede decât ele. Siberia este paradisul lor.

Arkadi se opri și rupse trei chibrituri înainte să își poată aprinde o țigară Prima. Un zâmbet îl anunță pe Osborne că anchetatorul nu-şi dorea decât o conversație amuzantă.

— Leningrad, suspină Arkadi, ce oraș frumos! Veneția Nordului, așa am auzit că i se spune.

— Da, unii îi spun așa.

— Ce vreau să știu este de ce toți marii poeți sunt în Leningrad. Nu mă refer la Evtușenko sau Voznesenski, ci la poeți precum Ahmatova și Mandelștam. Ai citit poezii de Mandelștam?

— Știu că a căzut în dizgrația partidului.

— A, dar e mort, iar asta îi îmbunătățește mult poziția politică, spuse Arkadi. În orice caz, uită-te la râul Moscova. Săpat ca o stradă de beton. Apoi gândește-te la râul Neva, văzut de Mandelștam: „greu ca o meduză". O comparație care spune multe.

— Poate nu îți dai seama – Osborne aruncă o privire la ceasul său de la mână – dar aproape nimeni nu citește Mandelștam în Occident. E prea rus. Nu se poate traduce bine.

— Exact ideea mea! Prea rus. Nu poate fi un defect.

— *Asta* e ideea ta?

— Precum cadavrele pe care le-am găsit în Parcul Gorki şi despre care m-ai întrebat. Trei oameni împușcați cu o uimitoare eficiență, cu o armă automată de fabricație occidentală? Nu se traduce în rusește deloc, așa e?

Uneori vântul se agață de câte o pancartă de la o paradă și chipul de pe acel afiș, fără a-și schimba deloc expresia, tremură. În ochii lui Osborne, Arkadi remarcă un astfel de tremur, o emoție.

— Trebuie să fi observat unele diferențe între un om ca tine, domnule Osborne, și unul ca mine. Felul meu de a vorbi e atât de anost, așa de proletar, încât e un privilegiu să întâlnesc pe cineva așa sofisticat. Îți dai seama, deci, ce greu îmi vine când încerc să înțeleg de ce un occidental s-ar sinchisi să ucidă trei ruși. Aici nu e vorba de război sau acte de spionaj. Dă-mi voie să mărturisesc că sunt dezarmat. De obicei găsesc un cadavru. Locul crimei e un dezastru – sânge peste tot, amprente, probabil și arma crimei. Un copil cu

stomac puternic s-ar descurca în meseria asta la fel de bine ca mine. Motivele? Adulter, nervi la beție, câteva ruble date împrumut, poate o femeie omorând-o pe alta pentru un pui de găină care-i lipseşte. Bucătăria comună este, trebuie să spun, un focar al izbucnirilor sufleteşti. Sincer, dacă aș avea istețimea necesară unui ideolog sau dacă aș conduce un minister, ori dacă aș ști diferența dintre o blană și alta, cu asta m-aș ocupa, nu crezi? Așa că toată compasiunea trebuie rezervată anchetatorului care merge pe dibuite şi se împiedică într-o crimă gândită cu precizie, executată cu îndrăzneală și, dacă nu mă înșel amarnic, inteligentă.

— Inteligentă? se arătă Osborne interesat.

— Da. Adu-ți aminte ce spunea Lenin: „Clasa muncitoare nu este separată de vechea societate burgheză cu ajutorul unui Zid Chinezesc. Iar atunci când izbucnește Revoluția, nu se va întâmpla ca, atunci când un individ oarecare moare, mortul să se îngroape singur. Când vechea societate moare, va fi imposibil să îi coasem cadavrul într-un lințoliu și să îl așezăm într-un mormânt. Acel cadavru va putrezi printre noi, ne va apăsa și ne va contamina.“ Gândește-te, atunci, la un afacerist burghez care poate executa doi muncitori sovietici, lăsâdu-i în inima Moscovei, și spune-mi că nu este un individ foarte inteligent.

— Doi, spui? Credeam că ați găsit trei în parc.

— Trei. Cunoști bine Moscova, domnule Osborne? Îți place să vii în vizită?

Mergeau la pas din nou, lăsând urme întunecate pe pietre. În ciuda orei, șoferii aprinseseră farurile. În față, o negură gălbuie se agăța de un pod.

— Și te simți bine în Moscova? repetă Arkadi.

— Tovarășe anchetator, în timpul turului prin Siberia am fost primit de primarul unui sat care mi-a arătat cea mai modernă structură din localitate. Avea șaisprezece toalete, două pisoare și o singură chiuvetă. Era locul comun de

defecare. Acolo, conducătorii satului se adunau cu pantalonii în vine și se căcau în timp ce luau decizii importante.

Osborne făcu o pauză, apoi adăugă:

— Sigur, Moscova este mult mai mare.

— Domnule Osborne – Arkadi se opri brusc – iartă-mă. Am spus ceva care te-a supărat?

— Nu ai putea să mă superi. Îmi dau seama că te reții de la anchetă.

— Nicidecum, te rog.

Arkadi atinse mâneca de velur a hainei lui Osborne și își reluară plimbarea.

— Mai degrabă îmi ești de ajutor. Dacă aș putea, pentru un minut, să gândesc nu ca un rus, ci ca un afacerist de geniu, problemele mele s-ar risipi.

— Ce vrei să spui?

— Oare nu doar un geniu ar putea găsi ceva pentru care merită să omori ruși? Nu încerc să te flatez; e doar o dovadă de admirație. Blănuri? Nu, le putea cumpăra el pentru tine. Aur? Cum l-ar fi putut scoate din țară? Și așa îi era greu să scape de geantă.

— Ce geantă?

Arkadi bătu brusc din palme.

— Faptul e consumat. Amândoi bărbații și fata sunt morți. Ucigașul îndeasă mâncare, sticle şi arma într-o geantă de piele găurită de gloanțe. Patinează prin parc. Ninge, se întunecă. Ieşind din parc, trebuie să pună patinele în geantă și, fără a fi observat, să scape de ea. Nu în parc și nu într-un coș de gunoi, pentru că în ambele cazuri geanta ar fi găsită și, cel puțin în Moscova, raportată. În râu?

— Râul a fost înghețat toată iarna.

— Absolut adevărat. Și totuși, chiar dacă geanta a dispărut ca prin farmec, el trebuie să se întoarcă pe acest mal al râului.

— Podul Krimski.

Osborne gesticulă în direcția spre care se îndreptau ei.

— Fără a atrage atenția vreunei babuște curioase sau a unui milițian? Oamenii sunt băgăcioși.

— Un taxi.

— Nu, e foarte riscant pentru străini. Un prieten care așteaptă pe drumul de lângă chei într-o mașină; asta îmi sare până şi mie în ochi.

— Și atunci complicele de ce nu știe de crimă?

— El? zise râzând Arkadi. Niciodată! Aici vorbim despre seducție și farmec. Complicele nu ar fi putut ademeni muştele la miere.

Arkadi deveni grav.

— Serios, primul om, asasinul, a gândit totul cu mare atenție.

— L-a văzut cineva cu geanta?

Malurile râului se pierdeau în burniță. Osborne era îngrijorat de existența unui martor; ăsta era un lucru la care se putea întoarce.

— Nesemnificativ. Ce vreau să știu, spuse Arkadi, este motivul. De ce? Nu mă refer la un obiect – o icoană, să spunem. Mă întreb cum se face că un om – inteligent, de succes și mai bogat probabil decât orice altă persoană din Uniunea Sovietică – ar ucide pentru mai mult? Dacă l-aș putea înțelege pe om, aș putea înțelege crima. Spune-mi, este posibil să îl înțeleg?

Osborne era impenetrabil. Arkadi avea impresia că zgârie o suprafață alunecoasă. Velur, zibelină, piele, ochi, toate erau la fel, toate erau... *bani*. Acesta era un cuvânt pe care anchetatorul nu îl folosise niciodată în acel context. La nivel abstract, în fantezia hoților, da. Dar niciodată nu intrase în contact fizic cu banii. Căci asta era Osborne, un om căruia banii îi curgeau magic prin toți porii. Cum să înțeleagă un om ca el?

— Aș spune că nu, răspunse Osborne.

— Sex? întrebă Arkadi. Un străin singuratic întâlnește o fată frumoasă și o ia în camera lui de hotel. Îngrijitoarele de palier întorc privirea, dacă străinul știe să le gâdile. Deodată, la sfârșit, ea cere bani și mai apare și un soț dur. E o escroacă de meserie.

— Nu.

— Am greșit cu ceva?

— Ai greșit perspectiva. Pentru occidentali, rușii sunt o rasă urâtă.

— Acesta e un fapt?

— În general, femeile de aici nu sunt mai atrăgătoare decât vacile. De aceea scriitorii voștri proslăvesc atâta ochii eroinelor lor, chipurile adumbrite și privirile ispititoare, deoarece nicio altă trăsătură fizică nu invită la descriere, zise Osborne şi apoi explică mai detaliat. De vină sunt iernile voastre lungi. Ce poate fi mai cald decât o femeie robustă, cu picioare păroase? Bărbații sunt mai subțiri, dar chiar mai urâți. Întrucât frumusețea a fost eliminată genetic, singurele atracții sexuale rămase sunt gâtul gros și umerii lați, ca la tauri.

Arkadi avea impresia că asculta o descriere a unor troglodiți.

— Judecând după nume, tu însuți ai strămoși ucraineni, așa e? adăugă Osborne.

— Da. Bine, să lăsăm sexul deoparte...

— Pare o decizie înțeleaptă.

— ... așa că rămânem cu o crimă fără motiv, se încruntă Arkadi.

Întorcându-se încet ca o ușă, Osborne se uită la el.

— Uimitor. Ești plin de surprize. Vorbești serios?

— O, da.

— Un triplu asasinat doar pentru o toană?

— Da.

— Incredibil. Adică — Osborne se însufleți — pur și simplu imposibil de crezut, nu din partea unui anchetator educat ca tine. Dė la un alt fel de om, da, dar nu din partea ta. Osborne inspiră adânc. Să spunem că s-a întâmplat așa ceva, o crimă totalmente întâmplătoare, fără martori; ce şanse ai avea să-l găseşti pe făptaș?

— Zero.

— Dar tu asta crezi că s-a întâmplat?

Nu. Spun doar că nu am aflat motivul. Motivele sunt diferite. Perspectiva, cum spuneai tu. Să ne gândim la un om care vine ocazional în vizită pe o insulă locuită de primitivi. Oameni din Epoca de Piatră. Le vorbește limba, e expert în lingușeală, se împrietenește cu șefii de trib. În același timp, e conștient de superioritatea sa. De fapt, îi găsește pe nativi vrednici de un mare dispreț.

Arkadi vorbi încet, înaintând pe pipăite, amintindu-și povestea destul de vagă a soldaților germani uciși de Mendel și Osborne.

— La un moment dat, destul de devreme, se implică în uciderea unui nativ. Asta se întâmplă în timpul războiului tribal, așa că nu este pedepsit, ci recompensat. Și, cu timpul, începe să se bucure de amintirea acelei fapte, așa cum un alt om se bucură să își amintească de prima sa femeie. Există o anume atractivitate la o societate primitivă, nu crezi?

— O atractivitate?

— O revelație pentru acel om. Descoperă care sunt impulsurile sale și mai descoperă și un loc unde le poate da frâu liber. Un loc în afara civilizației.

— Și dacă omul are dreptate?

— Din punctul lui de vedere, s-ar putea să aibă. Nativii sunt primitivi, despre asta nu încape discuție. Dar cu toată aparența sa civilizată, presupun că simte același dispreț pentru toată lumea. Însă doar pe acea insulă primitivă recunoaște asta deschis.

— Totuși, dacă ucide la voia întâmplării, nu ai cum să-l prinzi.

— Dar nu face asta. Întâi, așteaptă mulți ani înainte să cedeze din nou impulsurilor sale violente. Plus că este un amator, chiar dacă unul inspirat, și e curios de observat că un amator, odată ce a înfăptuit cu succes o crimă, încearcă aproape de fiecare dată să se copieze singur, de parcă el și numai el ar deține secretul crimei perfecte. Așa că există un tipar. De asemenea, e atent planificat. Un om superior trebuie, prin definiție, să simtă că are totul sub control. Până la nivelul muzicii de Ceaikovski care răsuna în parc, da? Ridică arma în geantă, îl doboară pe tipul mătăhălos, apoi pe al doilea bărbat și pe fată, le jupoaie fețele și buricele degetelor și fuge. Însă nu poți merge cu planificarea decât până la un punct. E nedrept, dar întotdeauna există un element al hazardului. Un vânzător care şi-a dus căruciorul între copaci ca să se odihnească, băieți care se ascund în desiș, iubiți care s-ar duce oriunde ca să aibă nițică intimitate. În definitiv, pune-ți întrebarea: unde se pot duce iubiții iarna?

— Deci există un martor?

— La ce e bun un martor? A doua zi nu mai are memorie bună. După trei luni, sincer, l-aș putea pune să recunoască pe oricine vreau. Acum doar ucigașul mă poate ajuta.

— Și o va face?

— Este posibil. M-aș putea ascunde ca o broască pe fundul râului, să-l las pe el să vină după mine.

— De ce?

— Pentru că o crimă nu este destul. Până și cel mai anost om descoperă acest adevăr când se stinge prima emoție. Crima e doar jumătate din faptă. Nu crezi că un om superior va simți și el nevoia, pentru a fi cu adevărat satisfăcut, să vadă un anchetator ca mine recunoscându-și neputința și inutilitatea, poate chiar admirația?

— Ar fi dificil lucrul ăsta, tovarășe anchetator?

— Ținând seama de toate lucrurile – Arkadi călcă pe un chiștoc – nu foarte.

Ajunseseră la Podul Novo-Arbațki. De o parte şi de alta a acestuia, stelele roz ale hotelului Ucraina și ale Ministeru-lui de Externe străluceau una spre cealaltă ca niște faruri. Limuzina lui Osborne trase pe margine.

— Ești un om cinstit, tovarășe anchetator Renko, observă Osborne cald.

Era de parcă acum, că ajunseseră la capătul unui drum greu, el și Arkadi dezvoltaseră o relație care, deși încordată, era comodă. Urmă un zâmbet desprins parcă din scena finală jucată de un actor.

— Îți doresc mult noroc, întrucât nu mai am de stat la Moscova decât o săptămână și nu cred că ne vom mai vedea. Nu vreau totuși să pleci cu mâna goală.

Osborne îşi luă căciula de zibelină de pe cap și o așează pe capul lui Arkadi.

— Un cadou, spuse el. La baia publică, atunci când mi-ai zis că îți dorești o căciulă, am știut că trebuie să ți-o ofer eu. A trebuit să ghicesc mărimea, dar am un ochi bun pentru capete, spuse, privindu-l pe Arkadi din mai multe unghiuri. E perfectă.

Arkadi îşi dădu căciula jos. Era neagră ca smoala și moale ca mătasea.

— E frumoasă. Dar – i-o întinse înapoi, recunoscător – nu o pot accepta. Există reguli împotriva cadourilor.

— Mă supăr foarte tare dacă refuzi.

— Foarte bine, lasă-mi câteva zile să mă gândesc la asta. Astfel avem o scuză să mai stăm de vorbă.

— Orice scuză este bună.

Osborne îi strânse ferm mâna lui Arkadi, după care urcă în limuzină și traversă podul.

Arkadi își luă mașina de la Ucraina și merse la secția districtului Oktiabrski, unde întrebă dacă fusese observat vreun străin așteptând în mașină în preajma parcului, în jurul orei la care fuseseră comise crimele.

La momentul când plecă, un soare portocaliu și mare urcase pe cer. Se strecurase printre cablurile podului Krimski. Crâmpeie din el străluceau aidoma unor monede în ferestrele clădirii ministeriale. Bălți de lumină ardeau pe drumul din apropierea cheiului, pe care el și Osborne se plimbaseră cu puțin timp în urmă.

Anchetatorul-șef Ilia Nikitin, cu părul rar, pieptănat ud peste țeasta rotundă, miji ochii prin fumul țigării pe care o strângea între dinți. Locuia singur în districtul Arbat, într-o casă îngustă, cu vopseaua de pe pereți scorojită și cu tencuiala de pe tavane desprinsă și căzută printre teancurile de cărți prăfoase și pline de notițe făcute pe hârtie îngălbenită, înalte de doi ori trei metri și groase cât cinci volume. Arkadi își amintea ferestrele triple care se deschideau spre râu și Dealurile Lenin, dar priveliștea exista doar în memorie. Teancurile crescuseră în fața geamurilor, în bucătărie, pe scări în sus și în dormitoarele de la al doilea etaj.

— Kirwill, Kirwill...

Nikitin dădu încet deoparte dosarele *Amendamentelor parțiale la Carta industriei naționale editorial-poligrafice* pentru a da la iveală o sticlă aproape goală de vin românesc. Bău și făcu din ochi, după care începu să urce cu greu scările.

— Deci încă mai vii la Ilia când ai nevoie de ajutor?

Când Arkadi se alăturase biroului procuraturii municipale, intuise că Nikitin era un geniu și un progresist sau un geniu și un conservator. Autor al reformelor legale ori un stalinist. Un tovarăș de pahar al cântărețului negru Robeson sau un confident al romancierului reacționar Șolohov. În cel mai rău caz, un geniu cu trăsături gnostice. O figură în alb și

negru, zugrăvită de propriile-i sclipiri, susținută de numele pe care le pomenea.

Nu începăpea discuție că Nikitin fusese un sclipitor anchetator-șef la omucideri. Deși Arkadi clădea cazul, de fiecare dată Nikitin era cel care intra în sala de interogatoriu cu două sticle și un rânjet pe buze, pentru a ieși de acolo după câteva ore bune, aducând cu el un ucigaș pocăit și rușinat. „Mărturia este totul", explica Nikitin. „Dacă nu le dai oamenilor religia sau psihologia, lasă-i măcar să mărturisească o crimă. Proust a spus că poți seduce orice femeie dacă ești dispus să stai să o asculți cum se vaită până la patru dimineața. În adâncul sufletului, orice ucigaș este un om care vrea să se vaite." „Pentru mită, băiețaș", explicase Nikitin atunci când Arkadi întrebase de ce se transferase de la Omucideri la Relații Guvernamentale.

— Kirwill. Roșiii. Diego Rivera. Bătălia din Piața Unirii.

Întorcându-se ca să se uite înapoi, Nikitin întrebă:

— Știi unde este New York City, nu?

Se împiedică, desprinzând o carte, care antrenă alte două pe scări în jos, apoi încă una. După un moment de pericol, avalanșa se opri.

— Spune-mi despre Kirwill, îi ceru Arkadi.

Nikitin dădu din cap ca şi cum ar fi dat din deget.

— Corecție: Kirwillii. *Steaua Roșie*.

Își adună forțele ca să se târască printr-un hol de la al doilea etaj, îngustat din cauza pereților ticsiți de cărți.

— Cine au fost Kirwillii? întrebă Arkadi.

Nikitin aruncă sticla goală, se propti cu genunchiul în ea și se rostogoli pe spate, cu pântecele înțepenit între teancuri, neputincios.

— Ai furat o sticlă din biroul meu, Arkașa. Ești un hoț. Poți să te duci dracului.

La nivelul ochilor lui Arkadi erau o coajă tare de brânză și o jumătate de sticlă cu vin de prune, puse peste o carte intitulată *Opresiunea politică în Statele Unite, 1929-1941.*

Ținând sticla sub un braț, frunzări cuprinsul cărții.

— Pot să o împrumut?

— Mi-ai face o favoare, spuse Nikitin.

Arkadi puse sticla de vin în mâinile lui Nikitin.

— Nu, zise acesta și lăsă sticla să alunece. Păstrează cartea. Nu te mai întoarce.

Biroul lui Belov era un monument închinat războiului. În fotografii de ziar, mărșăluiau siluetele mici şi neclare ale unor soldați. Titluri încadrate de chenare, tipărite pe hârtie subțire ca pânza de păianjen, anunțau: „Brava apărare de pe Volga“, „Apriga rezistență, nimicită“, „Eroii elogiază patria“. Belov dormea cu gura căscată, având firimituri de pâine pe buza de jos și pe pieptul cămășii. Ținea în mână o bere.

Arkadi ocupă celălalt scaun și deschise cartea pe care o luase de la Nikitin.

Mitingul din Union Square, din 1930, a fost cea mai mare adunare publică organizată vreodată de PCSUA. Muncitorii șomeri, dornici să-i audă pe stâlpii dreptății sociale și să fie auziți de aceştia, s-au îndreptat spre piață în număr mai mare decât se așteptaseră liderii. În ciuda faptului că Grover A. Whalen, comisar în cadrul Poliției New York, ordonase ca niciun metrou să nu oprească în apropierea pieței, numărul oamenilor porniți în marș a fost estimat la peste 50.000. Poliția și agenții lor au luat alte măsuri pentru descurajarea totală sau parțială a celor prezenți. În timp ce se cânta *Internaționala,* s-au infiltrat în piață agenți sub acoperire ai așa-numitei Brigăzi Radicale. Provocatorii au încercat fără succes să instige oamenii la atac împotriva polițiștilor în uniformă. Nicio cameră de filmat n-a fost

lăsată să înregistreze gloriosul miting, la ordinul comisarului Whalen, care ulterior a declarat răstit: „Nu am avut niciun motiv să îngădui perpetuarea sloganelor trădătoare, și nici nu am de gând să trec la cenzură." Declarația sa este tipică pentru rolurile contradictorii pe care poliția le joacă într-o societate capitalistă: cel de păstrător al păcii intrând în conflict deschis cu cel de-al doilea, extrem, de câine de pază al clasei exploatatoare.

Arkadi sări peste un mesaj de solidaritate din partea lui Stalin, care fusese citit în fața mulțimii emoționate.

Apoi vorbitorul William Z. Foster a propus un marș pașnic spre Primărie. Însă de îndată ce mulțimea s-a pus în mișcare, drumul a fost blocat de un blindat al poliției. Atunci, Whalen le-a dat semnalul forțelor de poliție aflate pe străzile laterale. Pe jos sau călare, precum cazacii, polițiștii s-au năpustit asupra unor bărbați, femei și copii neînarmați. În special negrii au fost ținta atacului. O fată neagră a fost ținută în picioare de un ofițer în vreme ce colegii lui au lovit-o peste sâni și în stomac. James și Edna Kirwill, editori la *Steaua Roșie*, o revistă a Stângii Catolice, au fost culcați la pământ cu bâtele, într-o baltă de sânge. Poliția călare a doborât fără deosebire atât membri de partid purtând pancarte, cât și cetățeni care se aflau doar în trecere. Liderii partidului au fost atacați și arestați. Ținuți în celule, nu li s-a permis dreptul la avocați sau cauțiune, conform declarației comisarului Whalen: „Acești dușmani ai societății trebuie alungați din New York chiar dacă e necesară încălcarea drepturilor lor constituționale".

Anchetatorul-șef de la Industrie deschise ochii urduroși, își umezi buzele și se ridică în capul oaselor.

— Mă uitam doar – începu el, strângând berea în mână atunci când aceasta era cât pe-aci să-i cadă – la niște indicatori tehnici. Recuperă rămășițele unui sandvici, le aruncă

într-un coș de gunoi cu un efort care îl făcu să râgâie și se uită urât la Arkadi. De când ești aici?

— Mă uitam doar printr-o carte, unchiule Seva, zise Arkadi. În cartea asta scrie că „Dușmanii societății trebuie alungați chiar dacă e necesară încălcarea drepturilor lor constitutionale".

— Asta e ușor, răspunse bătrânul după o clipă de gândire. Prin definiție, dușmanii societății nici nu au drepturi constituționale.

Arkadi pocni din degete.

— Chiar așa, zise el.

— Asta e la mintea cocoșului. Belov flutură din mână, respingând orice măgulire. Ce vrei, deci? În ultima vreme mă asculți doar când vrei ceva.

— Încerc să găsesc o armă care a fost aruncată în râu în luna ianuarie.

— *Pe* râu, adică. Atunci era înghețat.

— Așa e, dar poate că nu peste tot. Unele fabrici încă deversează apă caldă în râu și acolo gheața nu apucă să se formeze. Tu cunoști fabricile mai bine decât oricine.

— Poluarea e o mare problemă, Arkașa. Există directive stricte în privința mediului. Tu ești cel care întotdeauna mi se plângea de fabrici, atunci când erai mic. Ai fost o pacoste cum scrie la carte.

— Apă caldă curată, deversată poate printr-o derogare industrială specială

— Toți se cred speciali. Deversarea de apă menajeră în râul Moscova, în interiorul granițelor orașului, este strict interzisă, grație oamenilor ca tine.

— Dar industria trebuie să progreseze. Țara e ca un organism. Întâi mușchii, mai încolo loțiunea pentru păr.

— Adevărat, iar tu crezi că îți râzi de mine, Arkașa, când afirmi un lucru adevărat. Tu ai prefera să stai într-un oraș cochet ca Parisul. Știi de ce au bulevarde așa mari acolo?

Ca să-i ia mai ușor în cătare pe comuniști. Așa că nu veni să mi te plângi mie de poluare. Ah!

Când Belov își masă fața, aceasta i se mișcă aidoma unei budinci.

— Ce te interesează pe tine e Tăbăcăria Gorki. Printr-o derogare foarte specială, ei deversează într-adevăr apă purificată. Fără pic de vopsea, înțelegi. Am o hartă...

Belov cotrobăi prin sertarele mesei sale de lucru și găsi o hartă industrială, o chestie portocaliu cu negru care, despăturită, ajunse la dimensiunile unei fețe de masă.

— Mănuși, carnete, tocuri, genul ăsta de lucruri. Uite aici... Degetul lui coborî până la cheiul de lângă Parcul Gorki. O conductă de scurgere. Râul e înghețat acolo, dar gheața e doar o crustă de suprafață. Ceva greu ar putea să o spargă, iar crusta s-ar forma la loc cam după o oră. Deci, Arkașa, care crezi că sunt șansele ca un om să fi aruncat o armă în râu, în singurul loc unde gheața nu e groasă de un metru?

— De unde știai că o armă caut, unchiule?

— Arkașa, sunt doar bătrân. Nu sunt și complet senil, si nici surd. Aud si eu diverse lucruri.

— Ce lucruri?

— Lucruri, spuse Belov şi se uită la Arkadi, apoi privi spre faptele de eroism înrămate pe perete. Nu mai înțeleg nimic acum. Mai demult puteai crede în viitor. Existau grupuri de interes, greșeli de judecată, epurări care mergeau, poate, prea departe, dar în adâncul nostru trăgeam toți în aceeași direcție. Astăzi...

Belov clipi. Bătrânul nu se mai descărcase niciodată în fața lui Arkadi așa cum o făcea acum.

Ministrul culturii e eliberat din funcție pe motiv de corupție, s-a transformat singură în milionar, și-a ridicat case. Un ministru! Nu asta am încercat noi să schimbăm?

La Mosfilm, ziua de filmat în exterior se încheiase.

Arkadi merse după Irina Asanova, dând ocol decorului compus dintr-o cabană de lemn și câțiva mesteceni ancorați cu fire metalice. Simți că sub porțiunile acoperite cu gazon se ascundeau cabluri electrice. În ciuda pancartei cu FUMATUL INTERZIS, fata fuma cea mai ieftină țigară fără filtru, *papirosi*, înfiptă în portțigaretul ei vechi, lăcuit. Cojocul ei ponosit era descheiat, lăsând să se vadă rochia subțire din bumbac de dedesubt și un creion agățat pe o sfoară la gât, iar asta reușea, cine știe cum, să-i accentueze suplețea gâtului. Părul ei castaniu și lung era desfăcut, iar ochii îl priveau îndrăzneț pe Arkadi, aproape de la același nivel. Semnul de pe obraz i se estompase, căpătând o strălucire roșie care nu avea nicio legătură cu soarele la apus. Era strălucirea pe care Tolstoi o descrisese pe chipurile artileriștilor de la Borodino, o îmbujorare produsă de emoția apropierii bătăliei.

— Valeria Davidova și iubitul ei, Kostia Borodin, erau din zona Irkutsk, spuse Arkadi. Ai venit din Irkutsk, ai fost cea mai bună prietenă a Valeriei, i-ai scris de aici, iar când ea a murit, aici, purta patinele tale „pierdute".

— Ai de gând să mă arestezi? îl provocă Irina. Am urmat Facultatea de Drept, așa că știu legile la fel de bine ca tine. Dacă vrei să mă arestezi, trebuie să fie de față un milițian.

— Mi-ai mai spus asta o dată. Omul găsit alături de Valeria și Kostia este un american pe nume James Kirwill. Pe el l-ai cunoscut la universitate. De ce continui să mă minți?

Tânăra se îndepărtă de întrebările lui, conducându-l în cerc în jurul cabanei de decor. Cu toată bravada ei, Arkadi avea impresia că urmărea o căprioară.

— Nu o lua personal, spuse ea, uitându-se înapoi. Am obiceiul să-i mint pe cei ca tine.

— De ce?

— Vă tratez așa cum aș trata un lepros. Sunteți bolnavi. Tu ești un membru al unei organizații leproase. Nu vreau să mă molipsesc.

— Ai studiat Dreptul ca să devii o leproasă?

— Nu, avocată. Un doctor, într-un fel, care să îi protejeze pe cei sănătoși de cei bolnavi.

— Dar aici discutăm despre crimă, nu boală, spuse Arkadi, aprinzându-şi și el o țigară. Ești foarte curajoasă. Te aștepți ca cine știe ce Beria să vină aici și să mănânce un copil în fața ochilor tăi. Trebuie să te dezamăgesc; am venit doar ca să găsesc persoana care ți-a ucis prietenii.

— Acum minți tu. Pe tine te interesează doar cadavrele, nu prietenii cuiva. De prietenii tăi ți-ar păsa, dar nu și de ai mei.

Era o acuzație lansată la întâmplare, dar nimerise cu ea drept la țintă. Singurul motiv pentru care venise la studio era Pasa.

Arkadi schimbă subiectul.

— Ți-am studiat dosarul de la miliție. Ce-mi poți spune despre opiniile tale antisovietice din cauza cărora ai fost exmatriculată de la facultate?

— De parcă nu ai ști.

— Să ne prefacem că nu știu, propuse Arkadi.

Irina Asanova rămase neclintită un moment, așa cum o văzuse el când venise prima oară la studio, pierdută într-o stare de încredere de sine sau cufundată în propriile-i gânduri, care alcătuiau o lume distinctă.

— Cred, spuse ea, că îi prefer pe omologii tăi de la Securitate. Măcar ei sunt sinceri când pălmuiesc o femeie. Metoda ta de abordare, grija asta falsă pe care o afișezi, demonstrează un caracter slab.

— Nu asta ai spus la facultate.

— Îți spun eu ce am zis la facultate. Eram la cantină și vorbeam cu prietenii și am spus că aș face orice ca să plec din Uniunea Sovietică. Niște jigodii de la Comsomol trăgeau cu urechea de la masa alăturată. M-au turnat și am fost scoasă de pe lista studenților.

— Dar tu glumeai, desigur. Ar fi trebuit să le explici asta.

Tânăra se apropie până când aproape se puteau atinge.

— Dar nu glumeam, eram întru totul sinceră. Tovarășe anchetator, dacă cineva mi-ar da în clipa asta o armă și mi-ar spune că pot pleca din Uniunea Sovietică dacă te ucid, te-aș împușca pe loc.

— Serios?

— Aș face-o bucuroasă.

Strivi țigara de trunchiul mesteacănului de lângă Arkadi. Coaja albă a copacului se înnegri și fumegă în jurul tăciunelui, bucăți din ea aprinzându-se și răsucindu-se. Arkadi percepu o extraordinară durere, ca și când chiștocul aprins i-ar fi fost înfipt în inimă. O credea. Adevărul trecuse de la ea în copac și apoi în el.

— Tovarășă Asanova, nu știu de ce mă mai ocup în continuare de cazul acesta, încercă el din nou, nu mi-l doresc, nu ar trebui să fie la mine. Dar trei oameni sărmani au fost uciși, iar eu nu cer decât să vii acum cu mine și să le vezi cadavrele. Poate după haine sau...

— Nu.

— Nu trebuie decât să-ți dovedeşti ție însăți că nu sunt prietenii tăi. Nu vrei să fii măcar sigură?

— Știu că nu sunt ei.

— Și atunci ei unde sunt?

Irina Asanova nu zise nimic. Copacul era marcat de o arsură neagră. Ea nu spunea nimic, dar bulevardul adevărului era încă deschis. Arkadi râse fără voia lui, mirat de propria-i stupiditate. Tot timpul se întrebase ce și-ar fi putut dori Osborne de la doi ruși, dar nu se întrebase niciodată ce și-ar fi putut dori ei de la el.

— Unde crezi că sunt? întrebă el.

Își dădu seama că tânăra își ținea respirația.

— Kostia și Valeria fugeau din Siberia, răspunse Arkadi însuși. Asta nu ar fi fost o problemă pentru un bandit

precum Kostia, nu când avea bilete de avion furate. Este posibil să cumperi la negru permis de muncă și de rezidență aici, dacă te ține buzunarul, iar pe Kostia îl ținea. Dar Moscova nu era destul de departe. Kostia voia să iasă de tot. Iar asta e imposibil, doar că el a murit alături de un american care nu figurează nicăieri că ar fi reintrat în Uniunea Sovietică.

Irina Asanova se dădu înapoi, în lumina ultimelor raze ale soarelui.

— De fapt, spuse Arkadi, acesta este singurul motiv pentru care recunoști că îi cunoșteai. Eu știu că au murit în Parcul Gorki, dar tu crezi că sunt în viață, de cealaltă parte a graniței. Tu crezi că au reușit să scape.

Tânăra radia, de parcă ai fi ieșit învingătoare.

Capitolul 12

Scufundătorii împingeau la suprafață vârtejuri întunecate, noroiul iernii. Reflectoare acvatice fură coborâte în apă. Se văzu o mână, apoi o înotătoare, în timp ce oamenii cercetau locul unde conductele de deversare ale Tăbăcăriei Maxim Gorki ajungeau în râul Moscova.

Sus, pe drumul de pe mal, milițieni cu lanterne le făceau semn să treacă puținelor camioane matinale. Arkadi traversă, îndreptându-se spre o zonă neiluminată unde William Kirwill stătea înconjurat de umbre adânci, pe bancheta din spate a mașinii lui Arkadi.

— Nu promit nimic, spuse Arkadi. Te poți întoarce la hotelul tău, dacă vrei, sau te poți duce la ambasadă.

— O să mai stau pe aici.

Ochii lui Kirwill sclipeau în întuneric.

Dincolo de mal se mai auzi un scufundător sărind în apă. Un alt felinar fu coborât pe lanț în jos și milițienii împinseră sloiurile de gheață de lângă perete folosind prăjini.

Arkadi scoase un plic gros.

— Acestea sunt rapoartele criminalistice ale celor trei cadavre găsite în Parcul Gorki, spuse el, apelând la o stranie familiaritate, blasfemia adânc înrădăcinată a milițienilor, strălucirea suspicioasă a lanternelor de miliție, mediul profesional al anchetatorilor de pretutindeni. După o zi în care judecase în liniște, Kirwill ar fi trebuit să ajungă la concluzia că Arkadi nu era membru KGB – aceia nu puteau fi atât de sincer ignoranți.

— Dă-mi să văd, se întinse Kirwill.

— Cine a fost James Kirwill? întrebă Arkadi.

— Fratele meu.

Arkadi îi înmânână plicul peste geamul mașinii; primul schimb fusese înfăptuit. În plic nu se spunea nimic de Osborne. Dacă William Kirwill voia doar să ajute la o anchetă, le-ar fi pus la dispoziție fișa dentară și radiografia în prima zi când aterizase la Moscova. El însă adusese și o armă, așadar era dispus să coopereze doar atâta timp cât nu știa pe cine să atace. Faptul că acum nu mai avea arma nu conta. Avea mâinile.

Un ofițer de la Paza Râului veni să îi spună lui Arkadi că scufundătorii înghețau și că pe fundul râului nu se afla nicio geantă. Traversând drumul către zid, Arkadi fu tras deoparte de un sergent, ca să stea de vorbă cu un milițian de la secția din Oktiabrski, al cărui sector era cheiul. Băiatul își amintea un sedan Ziguli parcat pe drumul de pe mal, într-o seară de ianuarie. Poate februarie. Nu își amintea despre șofer decât că era un neamț care purta la rever insigna unui club din Berlin, numit Leatherball. Leatherball, adică „Minge de Piele“, era numele folosit de Comsomol pentru a desemna fotbalul pentru tineri. Milițianul știa că

șoferul era neamț pentru că, fiind un mare colecționar de insigne, se oferise să o cumpere pe cea purtată de omul respectiv și fusese refuzat pe un ton cu un accent puternic.

— Mai căutați încă o jumătate de oră, le spuse Arkadi scufundătorilor și, fix zece minute mai târziu, aceștia strigară și urcară pe scara de frânghie, peste peretele rambleului, aducând cu ei o geantă plină de noroi din care curgeau apă și țipari.

Geanta era din piele și avea o toartă din frânghie. Purtând mănuși de cauciuc, Arkadi o deschise la lumina unui reflector și scotoci printr-un amalgam de nămol, sticle și pahare până ce găsi, îndreptată în sus, țeava unei arme. Scoase un pistol semiautomat subțire și mare.

— Tovarășe anchetator?

Sosise Fet. Arkadi nu îl mai văzuse de la interogatoriul lui Golodkin. Detectivul stătea la marginea zonei luminate de reflectoare, potrivindu-și ochelarii, cu ochii fixați miop asupra armei.

— Vă pot ajuta cu ceva? întrebă el.

Arkadi nu știa ce rol jucase Fet în moartea lui Pașa. Știa doar că voia să scape de detectiv.

— Da, spuse Arkadi, alcătuiește o listă cu icoanele furate în ultimele șaisprezece luni.

— Icoane furate în Moscova?

— Și din jurul Moscovei, completă Arkadi, din orice parte a țării, aflată de această parte a Uralilor. Iar apoi, tovarășe detectiv...

— Da?

Fet se apropie nițel.

— Apoi, tovarășe, toate icoanele furate din Siberia, zise Arkadi. Știi unde este Siberia.

Arkadi îl urmări pe detectiv cum se retrăgea încet în întuneric; avea să fie bosumflat o săptămână și era puțin probabil ca listele să fie de folos.

Anchetatorul așează cu atenție arma într-o batistă. Niciun milițian, nici măcar veteranii, n-ar fi recunoscut marca. Arkadi îi dădu ofițerului de la Paza Râului bani ca să le dea de băut scufundătorilor și se duse cu geanta și arma la mașina lui.

Îl conduse pe Kirwill la un taxi, sub Podul Krimski. Se crăpa de ziuă. În fața garajului, șoferi în mânecă scurtă dezmembrau și reconstruiau taxiuri aflate pe punctul de a se face praf. Rătăcind printre mașini, întreprinzătorii ofereau piese furate în schimbul unor paltoane supradimensionate.

Kirwill examină pistolul.

— Bună armă. Versiunea argentiniană a Mannlicherului de calibru 7,65 mm. Datorită țevii mari, glonțul prinde o viteză mare şi are precizie, iar magazia conține opt cartușe.

Când trase magazia de cartuşe, cămașa îi fu împroșcată de noroi. Arkadi nu observase, atunci când îl trezise în camera lui de hotel, că Kirwill se îmbrăcase din nou în haine rusești.

— Au mai rămas trei gloanțe.

Culisă magazia la loc și îi dădu arma înapoi.

— Era arma de serviciu a polițiștilor din Argentina înainte să treacă la alt model, la Browning. Pistoalele Mannlicher erau vândute dealerilor din State, de aia cunosc detalii.

— Pernele, zise Arkadi, studiind hainele lui Kirwill. Nu m-am uitat în pernele tale.

— Așa este.

Kirwill aproape că zâmbi. Îi dădu înapoi plicul, se șterse pe degete și apoi scoase un cartonaș din buzunarul cămășii. Pe cartonaș erau zece pete de cerneală. Era o fișă de amprente digitale.

— Ți-a scăpat și asta.

Clătină din cap și puse cartonașul la loc chiar atunci când Arkadi dădu să îl apuce.

— Vezi tu, în mod normal nu ți-aș arăta asta – Kirwill depărtă brațele, acoperind pervazul ferestrei din spate – dar m-am mai gândit. Poate ești exact ceea ce pretinzi că ai fi, Renko. Poate ajungem la o învoială. Spui că un detectiv de-al vostru a fost împușcat și că l-ați mai pierdut şi pe Golodkin. Vei avea nevoie de tot ajutorul posibil.

— Și?

— Dosarul lui Jimmy...

Kirwill înclină din cap spre dosar.

— Jimmy îi spuneai?

— Mda, spuse Kirwill ridicând din umeri. Munca la judiciar nu e chiar rea, dar nu are nicio urmare.

— Ce vrei să spui?

— Munca de detectiv. I se spune „a-ți pune fundul în mișcare". Cincizeci de oameni chestionându-i pe toți cei care au fost în parc astă-iarnă. Întrebându-i o dată, de două ori, de trei ori. Articole în ziare și o linie telefonică specială a poliției, anunțată la televizor.

— Ce idei minunate, făcu Arkadi. Dacă ajung vreodată la New York, le voi pune în aplicare.

Ochii albaștri se oțeliră.

— Ce s-ar întâmpla dacă aș identifica totuși corpul fratelui meu?

— Cazul ar deveni de competența Securității Statului.

— KGB?

— Întocmai.

— Și cu mine ce s-ar întâmpla?

— Ai fi reținut pentru a da dovezi. Aș putea tăinui informația referitoare la întâlnirea noastră din parc, despre arma ta. Detenția ta nu ar fi foarte neplăcută.

— O poți face tu să fie amuzantă? întrebă Kirwill.

— Nu extrem de amuzantă.

Întrebarea, neașteptată, îl făcu pe Arkadi să râdă.

— Atunci – Kirwill aprinse o țigară și aruncă chibritul pe geam – cred că prefer aranjamentul acesta. Doar noi doi.

Unul dintre șoferii de taxi traversă strada să întrebe dacă nu vor să cumpere sau să vândă piese auto. Arkadi îi făcu vânt.

— Ce „aranjament"? îl întrebă Arkadi pe Kirwill. La asta se gândise și el, dar auzind cuvintele din gura lui Kirwill se simți incomodat.

— O înțelegere – ajutor reciproc, detalie Kirwill. Ei bine, mie mi se pare că uriașul, Kostia, a căzut primul, nu? Jimmy trebuie să fi fost al doilea. Cu piciorul lui, mă mir că patina, totuși. Ultima a fost fata, Davidova. Ce nu pricep e de ce i-a împușcat în cap, doar dacă ucigașul nu avea cumva cunoștință de intervenția dentară a lui Jimmy și știa că era diferită de lucrările stomatologice din Rusia. Ei, nu suspectezi cumva vreun dentist, nu, Renko? Sau... afișă o jumătate de zâmbet... vreun străin?

— Altceva? întrebă Arkadi pe un ton egal, deși avusese nevoie de zile întregi de muncă pentru a găsi răspunsul cu lucrarea dentară.

— Bune. Ghipsul de pe haine. Icoane, nu? De aceea l-ai trimis pe individul acela după o listă. Apropo, acela e insul pe care l-am urmărit până la KGB. Tu poate nu te dai în vânt după ei, dar el se dă.

— Gândim cam la fel.

— Bun. Acum, dă-mi insigna înapoi.

— Nu încă.

— Renko, îmi ascunzi ceva.

— Domnule Kirwill, amândoi ascundem ceva. Un pas mai departe și am minți cu sfruntare, adu-ți aminte. Întrucât niciunul dintre noi nu știe când celălalt se va întoarce împotriva lui, va trebui să operăm pas cu pas. Nu-ți face griji, înainte să pleci spre casă îți vei primi înapoi insigna de polițist.

— Insigna de detectiv, îl corectă Kirwill din nou, și nu te amăgi că nu am nevoie de ea. Dacă te face să te simți mai bine, ține-o o zi sau două. Între timp, înțelegi sensul cuvântului „nașpa"? Pentru că așa este activitatea ta în cazul de față, ca să nu mai spun că nu ai făcut absolut nimic în privința pistei cu icoanele. Cred că ar fi mai bine dacă am lucra separat și ne-am întâlni doar ca să facem schimb de informații. Uite, în felul acesta ai fi în avantaj. Dă-mi niște numere la care să te pot găsi.

Arkadi notă numerele de telefon de la birou și de la camera de hotel. Kirwill le îndesă în buzunarul cămășii.

— Fata era frumușică, nu? Cea care a fost ucisă alături de Jimmy?

— Așa cred, dar ce te întrebi? Fratele tău era vreun cuceritor?

— Nu. Jimmy era un sihastru profesionist. Nu se atingea de femei, dar îi plăcea să fie în apropierea lor și era foarte mofturos.

— Explică-mi!

— Madonele, Renko. Știi ce sunt ele?

— Nu cred că înțeleg.

— Ei, nu te forța, zise Kirwill şi deschise ușa. Abia acum încep să cred că ești, totuși, un om cu adevărat.

Arkadi îl urmări pe Kirwill cum traversează strada, trecând printre șoferii de taxi cu un curaj vecin cu nepăsarea. Se aplecă peste o capotă deschisă și își spuse părerea. Într-o clipă va începe să împartă țigări, își spuse Arkadi. Kirwill chiar asta făcu, iar șoferii se adunară în jurul lui.

Arkadi intenționa să se folosească de Kirwill. Americanul, în mod evident, avea altceva de gând.

După ce lăsă geanta și arma la Liudin, Arkadi se duse la Oficiul Central de Telefonie și Telegrafie ca să ceară monitorizarea telefoanelor publice din apropierea adresei la

care locuia Irina Asanova. Nu era ceva neobișnuit pentru o persoană de felul ei să nu aibă telefon personal; oamenii așteptau cu anii pentru acest privilegiu. Ce îl interesa pe Arkadi erau alte exemple de sărăcie: hainele și încălțările ei la mâna a doua, țigările ieftine. Mosfilm era plin de femei plătite cu aceeași leafă, dar îmbrăcate cu stil ca să participe la petrecerile date de Sindicatul Cineaștilor în cinstea musafirilor din străinătate, unde o sticlă de parfum franțuzesc sau o cămașă de soi erau la ordinea zilei. Irina Asanova trebuie să fi fost invitată; în schimb, își mânca de sub unghii. O admira.

Când telefonul din laborator sună, colonelul Liudin tocmai îi prezenta lui Arkadi conținutul uscat și examinat al genții găsite în râu. Un asistent răspunse și îi dădu receptorul lui Arkadi, spunând:

— Tovarășe Renko.

— Te sun eu mai târziu, îi zise Arkadi Zoiei.

— Trebuie să vorbim acum.

Vocea ei era stridentă.

Arkadi îi făcu semn lui Liudin să continue.

— Geanta de piele e de producție poloneză, începu expertul în medicina legală.

— Arkadi? întrebă Zoia.

— Prin găicile metalice din partea de sus a genții este petrecută o curea de piele – Liudin demonstră – astfel încât să poată fi purtată în mână sau pe umăr. Foarte sportiv; destinată exclusiv publicului cumpărător din Moscova și Leningrad. Aici – arătă cu un creion ascuțit – o singură gaură în colțul de jos; gaura e făcută de mai multe gloanțe. Sunt urme de praf de pușcă în jurul găurii, iar pielea genții se potrivește fragmentelor de piele găsite pe glonțul extras din PG1.

Glonțul care îi luase viața lui Kostia Borodin. Arkadi dădu din cap, încurajator.

— Am să depun cerere de divorț la Tribunal, spuse Zoia. Costul e de o sută de ruble. Mă aștept să achiți tu jumătate. În definitiv, ți-am lăsat apartamentul. Făcu o pauză, așteptând răspunsul. Ești acolo?

— Da, răspunse Arkadi cu jumătate de gură.

Liudin enumeră obiectele de pe masă.

— Trei inele de chei, pe fiecare aflându-se câte o cheie identică. O brichetă. O sticlă goală de vodcă Extra. O sticlă pe jumătate goală de coniac Martell. Două patine Spartak, mărime mare. Un borcan spart de căpșune franțuzești conservate. Nu e importat, aș adăuga; probabil a fost adus în bagaje.

— Fără brânză, pâine, cârnați?

— Pești și țipari au fost transportați luni întregi cu geanta aceasta, tovarășe anchetator. Există urme de grăsimi animale care indică prezența altor alimente. De asemenea, sunt urme de țesut uman.

— Arkadi, trebuie să vii imediat, spuse Zoia. Va da mai bine și vom putea ține o ședință cu ușile închise cu judecătoarea. Am discutat cu ea deja.

— Sunt ocupat, rosti Arkadi în receptor și îl întrebă pe Liudin: Amprente?

— Doar nu te aștepți la așa ceva, tovarășe anchetator?

— Acum, insistă Zoia, sau îți va părea rău.

Arkadi acoperi receptorul cu mâna.

— Iartă-mă, tovarășe colonel. Așteaptă-mă un minut.

Ridicând ceasul în dreptul ochilor ca să măsoare judicios timpul, Liudin se îndepărtă de masă, însoțit de mai mulți asistenți. Arkadi le întoarse spatele și șopti:

— Ce motive ai de gând să invoci? Că te-am bătut? Că beau?

— Pentru început – auzi cum i se gâtuie vocea – incompatibilitate. Am martori. Natașa și doctorul Schmidt.

— Cum rămâne cu...

Nu reușea să-și adune gândurile.

— Cum rămâne cu imaginea ta în partid?

— Ivan...

— Ivan?

— Doctorul Schmidt spune că nu voi avea de suferit.

— Slavă Cerului pentru asta. Și cât de incompatibili s-ar presupune că suntem?

— Depinde, spuse Zoia. Îți va părea rău dacă va trebui să ne adresăm unei instanțe publice.

— Deja îmi pare rău. Pentru ce să îmi mai pară?

— Pentru remarcile tale, spuse ea încet.

— Ce remarci?

— Remarcile, întreaga ta atitudine. Tot ce spui despre partid.

Arkadi se holbă la receptor. Încercând să și-o imagineze pe Zoia, în minte îi apăru posterul pionierului cu părul auriu ca porumbul. Apoi un zid orb. Apartamentul răvășit. Scene moarte, de parcă mariajul lor ar fi fost ciugulit de-a lungul anilor de animale invizibile, înfometate. Dar asta însemna să gândească precum Liudin, și chiar nu avea de ce să se agațe; imaginile se amestecau deja, iar el purta o discuție cu neantul. Analiza trăsăturilor politice, emoționale și ironice se pierdea în acel neant în care o persoană vorbea cu viitoarea sa fostă soție.

— Sunt sigur că viitorul tău nu va avea de suferit, spuse el. Îmi trebuie un răgaz până în mai, atâta tot. Câteva zile în plus.

Închise.

Liudin bătu din palme.

— Înapoi la muncă. Arma trebuie trecută printr-o baie de acid înainte să poată fi testată de cei de la balistică. Totuși, îți pot spune acum un lucru, tovarășe. Experții noștri în muniție sunt de părere că arma este o Mannlicher și că are același calibru cu cea din care au pornit gloanțele fatale în Parcul Gorki. Mâine îți voi putea spune modelul

exact. Până atunci, vom face mai mult decât este omenește posibil. Tovarășe anchetator Renko, ești atent?

În timp ce mergea la Novokuznețkaia ca să verifice dacă nu primise vreun telefon de la Kirwill, Arkadi rămase prins într-o ședință ideologică. Acestea aveau loc destul de des, și de obicei era vorba doar de o persoană care citea de pe prima pagină a ziarului *Pravda,* în vreme ce toți ceilalți frunzăreau revistele sportive. De data aceasta însă, fu o întreagă desfășurare de forțe; sala de interogatoriu de la primul etaj era plină de anchetatori districtuali așezați cu fața spre Ciucin, plus un doctor de la Institutul Serbski.

— Psihiatria sovietică este în pragul unei mari descoperiri, o nouă abordare a întregii baze a bolilor mintale, spunea doctorul. Pentru prea mult timp, organele sănătății și justiției au operat separat, într-un mod necoordonat. Astăzi mă bucur să spun că această situație a ajuns aproape de capăt. Făcu o pauză doar cât să își vâre o tabletă în gură și să își aranjeze hârtiile de pe masă. Institutul a descoperit că ucigaşii suferă de o tulburare psihologică pe care noi am denumit-o patoheterodoxie. Această descoperire se susține deopotrivă teoretic și clinic. Într-o societate nedreaptă, individul poate încălca legile din motive sociale și economice. Într-o societate dreaptă nu există motive valide, cu excepția bolilor mintale. Recunoscând acest fapt, protejăm în același timp infractorul și societatea ale cărei legi sunt încălcate de acesta. Îi oferim infractorului ocazia de a fi pus în carantină, până când boala lui va putea fi tratată cum se cuvine. Prin urmare, vedeți ce important este ca anchetatorii să dețină cunoștințe de psihologie cât mai amănunțite, astfel încât să poată detecta acele semne subtile ale patoheterodoxiei înainte ca el, infractorul, să aibă ocazia de a încălca legea. Este de datoria noastră să

scutim societatea de nedreptate și să salvăm un om bolnav de consecințele faptelor sale.

Doctorul folosi ambele mâini ca să întoarcă o pagină nouă.

— Ați fi uimiți de experimentele aflate acum în derulare la Institutul Serbski. Deținem acum dovada faptului că sistemul nervos al unui criminal este diferit de acela al unei persoane normale. Odată aduși la clinică, e posibil ca diferiți subiecți să manifeste un comportament extrem de variat, uneori afirmând lucruri iraționale, alteori părând normali, ca mine și ca voi. Și totuși, după câteva zile petrecute într-o celulă de izolare, au căzut pradă catatoniei. Eu însumi am înfipt un ac la doi centimetri sub pielea unui individ diagnosticat cu patoheterodoxie și am remarcat absența totală a durerii.

— Unde ați înfipt acul? întrebă Arkadi.

În biroul lui sună un telefon și Arkadi se strecură afară, către scări. Ciucin vorbi în urechea doctorului, care își notă ceva.

— În copilărie am avut o pisică.

Natașa Mikoian mângâia pătura de mohair cu care își acoperise picioarele.

— Așa moale, ușoară ca puful, aproape că nu îi puteai simți coastele. Ar fi trebuit să fiu pisică.

Tânăra stătea ghemuită la un capăt al sofalei, cu pătura trasă până la gulerul ros al cămășii de noapte. Picioarele goale i se odihneau pe pernele sofalei. Draperiile erau trase, luminile stinse. Avea părul desfăcut, câteva șuvițe căzându-i pe lângă gât ca niște virgule întunecate. Sorbea coniac dintr-o cană smălțuită.

— Spuneai că vrei să discutăm despre o crimă, rosti Arkadi. Cine e victima?

— Eu, răspunse ea răstit.

— Pe cine bănuiești că ar încerca să te ucidă?

— Pe Mișa, desigur.

Tânăra își reprimă un chicotit mic, de parcă Arkadi ar fi pus o întrebare prostească.

În pofida luminii difuze din cameră, bărbatul remarcă unele schimbări față de săptămâna trecută, când venise la cină. Nimic foarte important, un tablou înclinat, scrumiere pline cu chiștoace arse de țigară, praf în aer și un miros ca de flori ofilite. O poșetă era pusă pe masa dintre sofa și scaunul său; un ruj și o oglinjoară erau lângă ea, iar când tânăra își schimbă poziția și atinse masa cu genunchiul, rujul se rostogoli înainte și înapoi.

— Când ai început să bănuiești că Mișa va încerca să te ucidă?

— O, acum mulți ani.

Adăugă apoi:

— Poți să fumezi. Știu că îți place să fumezi când ești agitat.

— Ne cunoaștem de mult timp, aprobă el și întinse mâna după țigară. Cum crezi că te va omorî?

— Mă voi ucide eu însămi.

— Asta nu e crimă, Natașa, ci sinucidere.

— Știam că vei spune asta, dar nu e valabil și în cazul de față. Eu sunt doar instrumentul, ucigașul este el. E avocat, nu își asumă niciun risc.

— Adică încearcă să te împingă în brațele nebuniei, asta vrei să spui?

— Dacă aș fi nebună, nu aș fi capabilă să îți spun ce pune el la cale. Pe deasupra, viața mi-a luat-o deja. Acum vorbim doar despre mine.

— A...

Nu părea nebună. De fapt, vorbea pe tonul unui somnambul care își acceptă soarta. Acum, că se gândea mai

bine, el și Natașa fuseseră întotdeauna buni prieteni, dar niciodată apropiați.

— Ei bine... zise el. Cu ce vrei să te ajut? Voi vorbi cu Mișa, desigur...

— Să vorbești cu el? Vreau să îl arestezi.

— Pentru crimă? Nu te sinucide, și crima nu va exista.

Încercă să zâmbească.

Natașa clătină din cap.

— Nu, nu-mi pot asuma niciun risc. Trebuie să îl știu arestat acum, cât pot.

— Fii rezonabilă, zise Arkadi pierzându-şi răbdarea. Nu pot aresta pe nimeni pentru o crimă pe care nu a comis-o, mai ales pe baza cuvântului unei victime care își va lua singură viața.

— Atunci, nu ești un anchetator foarte bun, nu crezi?

— De ce m-ai chemat? De ce vrei să vorbești cu mine? Vorbește cu soțul tău.

— Îmi place cum sună asta – femeia dădu din cap – „soțul tău." Are o frumoasă sonoritate judiciară, adăugă şi se cuibări mai bine. Mă gândesc la tine și la Mișa ca la una și aceeași persoană. La fel face și el. Spune mereu că tu ești „latura lui bună". Tu faci toate lucrurile pe care își dorește să le fi făcut el; acesta e motivul pentru care te admiră atât de tare. Dacă „laturii lui bune" nu îi pot spune că încearcă să mă ucidă, nu o pot spune nimănui. Să știi că m-am întrebat deseori de ce nu ai fost interesat de mine pe când eram la facultate. Eram foarte atrăgătoare.

— Încă ești.

— Ești interesat acum? Am putea-o face aici; nu ar trebui să mergem în dormitor, și îți promit că ar fi absolut sigur, fără niciun pericol. Nu? Fii sincer, Arkașa, tu ești întotdeauna sincer, ăsta e farmecul tău. Nu? Nu te scuza, te rog; trebuie să îți spun că nici eu nu sunt interesată. Ce s-a întâmplat cu noi – râse – de nici nu mai suntem interesați?

Dintr-un impuls, Arkadi se întinse după poșeta întoarsă cu susul în jos, vărsându-i conținutul, în principal pachete de Pentalginum, un analgezic conținând codeină și fenobarbital, vândut la liber, drogul tuturor nevestelor casnice.

— Câte de-astea iei pe zi?

— *Modus operandi,* asta te interesează pe tine. Un adevărat profesionist. Bărbații sunt mari profesioniști, sar imediat cu spălătura stomacală. Dar te plictisesc, spuse ea, luminându-se, iar tu ai morții tăi de care să te ocupi. Mă gândeam doar să îți lărgesc orizonturile. Ai fost singurul bărbat din câți am cunoscut căruia chiar era posibil să îi pese. Acum te poți întoarce la muncă.

— Ce vei face?

— O, voi sta aici. Ca o pisică.

Arkadi se ridică și făcu doi pași spre ușă.

— Am auzit că vei depune mărturie împotriva mea la procesul de divorț, spuse el.

— Nu împotriva ta. Pentru Zoia. Sincer, zise Natașa cu blândețe, nu v-am văzut niciodată drept un cuplu, niciodată.

— O să fii bine? Trebuie să plec.

— Va fi perfect.

Duse cana cu sfială la buze.

La liftul din hol, Arkadi îl întâlni pe Mișa, care tocmai venea, roșu în obraji de rușine.

— Mersi de telefon. Nu am putut scăpa mai repede.

Mișa încercă să treacă pe lângă el.

— Stai, ar fi bine să o duci la un doctor, spuse Arkadi. Și să îi iei pilulele alea.

— O să-i fie bine.

Mișa merse cu spatele spre apartament.

— A mai făcut asta, îi va fi bine. De ce nu îți vezi de treburile tale?

Arkadi îşi petrecu după-amiaza îngropat în hârtii, verificând înregistrarea unui sedan Ziguli pe numele lui Hans Unmann și reverificând vizele lui Osborne. Americanul venise de la Paris la Leningrad cu trenul, sosind pe 2 ianuarie. Un atare drum, chiar și atunci când străbăteai Franța, Germania și Polonia la „clasa lux", trebuia să fi fost plictisitor, mai ales pentru un afacerist așa potent ca Osborne. În lunile de iarnă, Leningradul era însă blocat în gheață, iar dacă ar fi ales să zboare cu avionul, pistolul Mannlicher putea fi descoperit.

La ultimele ore ale după-amiezii, Arkadi asistă la incinerarea lui Pașa Pavlovici, al cărui corp fusese în sfârșit eliberat ca să poată fi așezat într-un sicriu de pin și împins peste duzele cu gaz.

Huliganii doborâseră toate cuvintele înscrisului roșu, cu excepția unuia: SPERANȚĂ.

Coșurile clădirii Lihaciov dispăreau noaptea. Magazinele de pe stradă erau închise, cel care vindea votcă fiind protejat cu o poartă de fier. Niște bețivi strigară după un milițian, zicându-i „gunoi nenorocit". Milițianul părăsi trotuarul şi o luă pe stradă în căutarea unei mașini de patrulă.

Arkadi intră în cantina unde se întâlnise deunăzi cu Lebădă. Clienții stăteau ghemuiți în jurul meselor rotunde, strângând cu mâini modeste sticlele, cu haine înțepenite de sudoare aruncate pe speteaza scaunelor, cu cepe crude și cuțite în farfurii. Mijloc ilegal de divertisment, televizorul era așezat pe tejgheaua barului: Dinamo contra Odessa. Arkadi se duse ață la toaletă, unde Kirwill urina direct în gaura din podea. Purta jachetă de piele și bască de pânză. În ciuda luminii slabe, Arkadi văzu pe chipul acestuia, în pofida încordării obișnuite, o înfloritură de vene capilare.

— Te distrezi? întrebă Arkadi.

— Stând în pișatul altora? Sigur, răspunse trăgându-şi fermoarul. Exact ca în *Azilul de noapte*[1], futu-i. Ai întârziat.

— Scuze.

Arkadi îi luă locul la hazna, stând la distanță, departe de baltă. Se întreba cât de mult băuse deja Kirwill.

— S-a verificat Mannlicherul?

— Se pare că da, până la urmă.

— Ce naiba ai mai făcut azi? Ți-ai exersat ținta?

— Putea fi și mai rău.

Aruncă o privire la pantofii lui Kirwill.

Se duseră la o masă pe care Kirwill o luase într-un colț al barului. O sticlă de votcă, pe jumătate goală, se afla în mijlocul mesei.

— Renko, îți place băutura?

Arkadi se gândi să plece. Kirwill era imprevizibil și treaz, plus că auzise că americanii nu își știau niciodată măsura la băutură. Dar Lebădă urma să vină și nu voia să îl rateze.

— Ce spui, Renko? Mai târziu o să ținem un concurs de pișare – distanță, timp, țintă și stil. Iți dau un avantaj. Voi sta într-un picior. Nu e destul? Fără mâini?

— Chiar ești ofițer de poliție?

— Singurul pe care îl văd aici. Haide, Renko, fac eu cinste.

— Chiar te pricepi să insulți oamenii, așa-i?

— Atunci când am inspirație. Preferi să te iau la pumni cum te-am mai luat? Kirwill se lăsă pe spate, își încrucișă brațele și privi în jur apreciativ. Frumos local!

Ochii i se întoarseră la Arkadi și imitară imediat privirea rănită a unui copilaș:

— Am spus că e un local frumos.

---

[1] Piesă de Maxim Gorki, cunoscută şi sub titlul *Din adâncuri* (n.r.).

Arkadi se duse la tejghea și se întoarse cu o sticlă și un pahar pentru sine. Puse două chibrituri pe masă, între sticla sa și a lui Kirwill, rupse unul în două, le acoperi pe amândouă astfel încât doar capetele chibriturilor să i se ițească din mâna strânsă și spuse:

— Cine trage chibritul scurt toarnă din sticla lui.

Încruntându-se, Kirwill trase unul. Chibritul scurt.

— Căcat.

— Rusa e bună, expresia e greșită zise Arkadi şi îl privi pe Kirwill cum turna de băut. De asemenea, ar trebui să îți tunzi părul mai scurt pe lateral. Nu îți pune picioarele pe scaun. Numai americanii fac asta.

— O, văd că o să lucrăm bine împreună.

Kirwill își goli paharul dintr-o înghițitură, dând capul pe spate, la fel ca Arkadi. Traseră din nou chibrituri și, din nou, Kirwill pierdu.

— Futu-i eticheta de lumpen-proletar. Frumos, Renko. De ce nu îmi spui ce ai mai făcut, în afară de a-ți lăsa sângele să ajungă de la creier la cur?

Arkadi nu avea de gând să îi spună de Osborne și nu voia ca Kirwill să plece pe urmele Irinei Asanova, așa că vorbi despre reconstruirea craniului fetei moarte.

— Minunat, făcu Kirwill când Arkadi isprăvi. Am de-a face cu un nebun de legat. O față după un craniu? Hristoase! Ei, asta e fascinant, ca și când ai vedea modul de operare al poliției în Roma antică. Ce urmează, măruntaie de pasăre sau poate dai în bobi? Restaurarea de icoane, de asta era interesat Jimmy. Și în însemnările tale pomeneai de un cufăr cu icoane.

— Ce trebuia furat sau cumpărat, nu reconstituit.

Kirwill își scărpină bărbia și apoi pieptul; după aceea mâna i se strecură într-un buzunar al jachetei și flutură o carte poștală în fața lui Arkadi. Pe verso era o scurtă descriere: „Cufăr religios, Catedrala Arhanghelului, Kremlin".

Pe cealaltă parte era o fotografie color a unui cufăr poleit, conținând pocale de cristal și aur. Cufărul era acoperit de jur-împrejur de panouri cu icoane ilustrând o luptă între îngerii albi și cei negri.

— Cât de vechi ai zice, tovarășe anchetator, că este ăsta?

— Patru, cinci sute de ani, își dădu Arkadi cu presupusul.

— Mai degrabă din 1920. Atunci au fost renovate Catedrala și tot ce e în ea, tovarășe. Cine spunea că Lenin nu avea gusturi? Bine, eu vorbesc doar despre rama cufărului. Panourile sunt originale. Se vând la set, cu o sută de mii de dolari și mai bine, în New York. Și chiar se vând; de aici sunt scoase panouri tot timpul, dar uneori pur și simplu nu pleacă drept icoane. Poate că un dealer exportă un cufăr banal, cu nişte icoane făcute să arate rău. Așa că, urmând această idee isteață, mi-am petrecut ziua trecând pe la fiecare ambasadă din oraș, încercând să aflu cine a exportat icoane, un cufăr ori un jilț cu icoane, în ultimele șase luni. N-am ajuns nicăieri. M-am întors la Ambasada Americană, la atașatul politic – care este șeful local al CIA, un individ care nu și-ar găsi gaura curului nici cu o oglindă – ca să îmi poată spune în secret că scoaterea pe șest din țară a unei icoane mai de soi este o bună pavăză în calea inflației. Poți face hernie încercând să ridici o valiză diplomatică de acolo. Doar că niciun dealer particular nu are voie să participe. Atunci mi-am dat seama că, desigur, nu poți face o reconstituire fără aur și că în țara asta nu poți cumpăra sau fura aur, așa că a picat toată ideea. Prin urmare, puțin însetat, m-am împleticit spre toaleta asta unde tu, în viclenia ta, ai vrut să ne întâlnim.

— Kostia Borodin putea, spuse Arkadi.

— Să cumpere aur aici?

— Să fure aur în Siberia. Dar nu ar fi prea evident să asamblezi un cufăr nou, înconjurat de icoane vechi?

— Îl fac să pară vechi. Freacă puțin stratul de aur de la surpafață, ca să transpară bolusul[1] pentru aurire. Adaugă niște lut ocru. Trimite un detectiv la fiecare magazin de artă din oraș ca să verifice cine a cumpărat bolus armenesc, ghips, gelatină granulată, lapte de var, clei de tâmplărie, pânză de tifon, șmirghel extrafin, piele de căprioară...

— Pare că ai ceva experiență.

Arkadi alcătui o listă.

— Orice polițist din New York știe asta. De asemenea, vată, spirt, perforator și un polizor cu capăt plat.

Kirwill mai turnă un pahar pentru sine în timp ce Arkadi nota.

— Mă miră că nu ai găsit păr de zibelină pe hainele lui Jimmy.

— De zibelină? De ce?

— Doar din el se fac pensulele pentru aplicat foița de aur. Ce naiba e asta?

Lebădă venise cu un țigan, un moş cu față de maimuță bătrână, scofâlcită și ageră, cu o pălărie diformă peste buclele cărunte, cu o basma murdară legată la gât. În nicio statistică realizată în Uniunea Sovietică nu existau șomeri, cu excepția țiganilor. În ciuda tuturor încercărilor de a-i educa sau de a-i scoate din țară, în fiecare duminică puteau fi găsiți vânzând amulete la obor și în fiecare primăvară apăreau ca din pământ în parcurile orașului, cu prunci oacheși la câte un sân scos din cămașă, cerșind monede.

— Nimeni nu cumpără consumabile de la magazinele de artă, îi explică Arkadi lui Kirwill. Le cumpără de la piețele de vechituri, de la colțul străzii sau din apartamentul cuiva.

— Spune că a auzit de un siberian care avea de vânzare praf de aur.

---

[1] Amestec adeziv pentru aurire (n.r.).

Lebădă înclină din cap spre țigan.

— Și piei de zibelină, am auzit, spuse țiganul cu o voce aspră. Cinci sute de ruble pe o singură piele.

— Poți să cumperi orice la colțul de stradă potrivit, îi spuse Arkadi lui Kirwill, dar uitându-se la țigan.

— Orice, aprobă țiganul.

— Chiar și oameni, spuse Arkadi.

— Precum judecătorul care va muri încet de cancer și care mi-a trimis fiul în lagăr. S-a gândit judecătorul la copiii lăsați de fiul meu?

— Câți copii a lăsat fiul tău? întrebă Arkadi.

— Copilași.

Vocea țiganului se gâtui, în mod vizibil de emoție. Se întoarse în scaun ca să scuipe pe jos și se șterse la gură cu mâneca.

— Zece copilași.

Bețivii de la masa alăturată îngânau un cântec despre iubire, cu brațele petrecute peste umerii celorlalți, clătinând din cap. Țiganul dădu din șolduri și își umezi buzele sugestiv.

— Mama lor e foarte frumoasă, îi șopti el lui Arkadi.

— Patru copilași.

— Opt e ultimul...

— Șase, zise Arkadi şi puse șase ruble pe masă. De zece ori mai mult, dacă afli unde au locuit siberienii.

Apoi i se adresă lui Lebădă:

— Era cu ei un roșcat uscățiv. Au dispărut cu toții pe la începutul lui februarie. Copiază lista asta și dă-i un exemplar țiganului. Trebuie să-și fi cumpărat lucrurile de la cineva. Probabil au locuit la periferia orașului, nu în centru. Nu voiau să aibă mulți vecini în preajmă.

— Vei fi un om foarte norocos, spuse țiganul în timp ce îndesa banii într-un buzunar. Ca tatăl tău. Generalul era foarte generos. Știai că am mers în urma soldaților lui tot

drumul prin Germania? Lăsa mereu resturi bune. Nu ca alții.

Lebădă și țiganul plecară tocmai când Odessa marcă, la televizorul de la bar. Portarul de la Dinamo, Pilgui, stătea cu brațele în șold de parcă ar fi scrutat un teren gol.

— Țiganii pot găsi tot felul de lucruri, spuse Arkadi.

— Și eu am de trecut prin aceeași treabă cu informatorii mei, nu-ți face griji, spuse Kirwill. Alege un chibrit.

Arkadi pierdu și turnă.

— Știi – Kirwill își luă paharul – cu ani în urmă a fost un caz în Parcul Tuxedo când a trebuit să fie reconstituită fața unei fete ca să poată fi identificată. Și este un tip în New York, la biroul medicului legist, care se ocupă cu reconstituirea facială, cel mai adesea pentru cei dispăruți în dezastre aeriene. Înlătură oasele și remodelează pielea. Presupun că poți lucra și în sens invers. Hei, în onoarea detectivului tău mort, da?

— Bine. Pentru Pașa.

Băură, traseră chibrituri și mai băură o dată. Arkadi simți cum votca îşi croia încet drum dinspre stomac spre membre. Kirwill, observă cu bucurie, nu arăta niciunul dintre temutele semne ale paraliziei alcoolice; de fapt – stând comod pe scaun, cu un pahar strâns în mână – lăsa să se vadă că e un băutor cu experiență. Îl ducea pe Arkadi cu gândul la un alergător de cursă lungă, care tocmai își intră în ritm sau de o barjă săltând cu uşurință pe coama unui val. Putoarea din locul acela ar fi pus pe fugă orice moscovit cultivat. Mai bine mort pe scările de la Balșoi decât viu într-un bar muncitoresc. Dar Kirwill părea sincer în largul său.

— E adevărat despre generalul Renko? întrebă el. Măcelarul din Ucraina a fost tatăl tău? Asta, cum spunem noi, e o notă de subsol dată dracului. Cum de mi-a scăpat?

Arkadi căută pe chipul lui lat și rumen indicii că fusese insultat. Kirwill manifesta doar curiozitate, ba chiar un interes prietenesc.

— Ușor pentru tine, spuse Arkadi, dar foarte greu pentru mine.

— Mda. Cum de nu ai urmat o carieră în armată? Ca „Fiu al Măcelarului din Ucraina", de-acum ai fi avut și tu o stea pe umăr. Ce-i cu tine, ai rătăcit calea?

— Asta pe lângă faptul că sunt incompetent?

— Mda – râse Kirwill – pe lângă asta.

Arkadi căzu pe gânduri. Era un gen de umor cu care nu era familiarizat și voia să aleagă răspunsul corect.

— „Incompetența" mea ține strict de educație; faptul că „am rătăcit calea", cum spui tu, a ținut de geniul meu. Și, repet, mi-a fost foarte greu. Generalul a comandat tancuri în Ucraina. Jumătate din cei care alcătuiesc azi Statul Major au comandat tancuri în Ucraina. Comisarul politic al acelei campanii a fost Hrușciov. Era un grup invulnerabil: viitori secretari de partid și mareșali. Așa că am fost trimis la școlile cuvenite, am avut educatorii cuveniți, îndrumătorii de partid potriviți. Dacă l-ar fi făcut pe general mareșal, nu aș ai fi avut nicio cale de scăpare. În clipa de față aș avea propria-mi bază de rachete în Moldova.

— Dar în Marină?

— Să fiu un filfizon din aceia cu trese și pumnal de paradă? Nu, mulțumesc. În orice caz, nu l-au promovat la gradul de mareșal. A fost „Brațul lui Stalin"! Când Stalin a murit, nimeni nu a mai putut avea încredere în el. Mareșal de armată? Niciodată.

— L-au ucis?

— L-au pensionat. Iar mie mi s-a permis să degenerez în anchetatorul pe care îl vezi azi. Alege un chibrit.

— E ciudat – Kirwill alese chibritul scurt și turnă – că oamenii întreabă mereu cum de ai devenit polițist, nu?

Reprezentanții a trei profesii primesc mereu întrebarea asta: preoții, curvele și polițiștii. Cele mai necesare servicii din lume, dar oamenii întreabă de fiecare dată. Mai puțin dacă ești irlandez.

— De ce?

— Dacă ești irlandez, te naști în Societatea Sfântului Nume și poți urma doar două profesii, cea de polițist sau cea de preot.

— „Sfântul Nume"? Asta ce-i?

— Asta e viața simplă.

— Cât de simplă?

— Femeile sunt sfinte sau curve. Comuniștii sunt evrei. Preoții irlandezi beau; restul sunt homo. Negrii sunt înnebuniți după sex și grozavi la pat. Cea mai bună carte scrisă vreodată este *The Thirteenth, Greatest of All Centuries,* de John J. Walsh, așa îți spun călugărițele. Hoover era pidosnic. Hitler știa ceva. Un procuror districtual ți se pișă în buzunar și îți spune că plouă. Astea sunt adevărurile și Regulile de Aur ale vieții; restul e abureală. Crezi că sunt un ticălos ignorant, așa-i?

Disprețul de pe chipul lui Kirwill era inconfundabil. Alura amiabilă care îl animase cu o clipă în urmă – reală cât fusese prezentă – dispăruse. Arkadi nu făcuse nimic să provoace apariția unei expresii sau dispariția celeilalte. Nu avea mai multă influență asupra lui Kirwill decât ar fi avut asupra schimbării bruște a direcției unui vapor sau asupra modificării aspectului unei planete. Kirwill stătea plecat peste masă, cuprinzând-o cu brațele, cu ochii luminoși, uitându-se de-aproape.

— Nu sunt atât de ignorant, la naiba. Știu câte ceva despre ruși, am fost crescut de ruși. Fiecare rus blestemat pe care Stalin l-a speriat, alungând-l din haznaua asta de țară, a trecut prin casa mea.

— Am auzit că părinții tăi erau radicali, spuse Arkadi cu fereală.

— Radicali? Comuniști afurisiți. Comuniști catolici irlandezi. Big Jim și Edna Kirwill, nici nu mă mir că ai auzit de ei.

Arkadi aruncă o privire în jur, prin bar. Toți ceilalți clienți se uitau cu ochi turmentați la televizor. Odessa marcă din nou și cei care putură fluierară. O mână îl strânse tare pe Arkadi de încheietură și el întoarse capul.

— Big Jim și Edna, inimi însângerate ale lumii rusești. Anarhiști, menșevici, tot ce vrei, dacă erau ruși și nerozi, aveau o casă în New York – casa noastră. Atunci când nimeni altcineva nu îi primea. Un refugiu permanent pentru comuniștii dezrădăcinați. Îți spun un lucru: anarhiștii erau cei mai buni mecanici auto. Aveau o gândire mecanică foarte dezvoltată – se trage de la confecționatul de bombe.

— Stânga americană pare să aibă un trecut interesant... începu Arkadi.

— Nu-mi vorbi despre stânga americană, lasă-mă pe mine. Bleaga mișcare catolică marxistă, cu toate revistele lor cu nume simpatice precum *Muncă, Slavă, Gând* – de parcă vreunul dintre ei ar fi depus o muncă mai grea decât ridicatul unui pahar de sherry sau trasul unui pârț – sau nume evlavioase precum *Frații oratori* sau *Revista gregoriană. Revista gregoriană,* îmi place asta. O mică ceată de monahi trăgându-se de șireturi cu Fratele Marx. Numai că ei nu erau niciodată prin preajmă când se lăsa cu bătaie, iar polițaii care administrau bătaia se duceau smirnă la biserică pentru a li se binecuvânta bulanele. Preoții erau mai răi ca polițaii. La naiba, Papa era fascist. În America, ca să fii preot în rândurile Bisericii trebuia să fii corupt, ignorant și irlandez, nimic altceva. Dă-i în cap Ednei Kirwill, care nu avea decât un metru douăzeci, iar plodul tău își primeşte confirmarea la Saint Patrick's. De ce? Pentru că vreme de

douăzeci de ani *Steaua Roșie* a fost singurul jurnal catolic care a avut curaj să se autointituleze comunist. Direct pe frontispiciu. Așa proceda Big Jim. Provenea dintr-o veche familie afiliată IRA, avea constituția unui camion de bere, cu două mâini care puteau acoperi masa asta – Kirwill desfăcu propriile mâini masive – și prea educat, futu-i, pentru binele lui. Edna era irlandeză înstărită. Ai ei aveau o berărie și ea urma să devină călugărița familiei, genul ăsta de familie. De aceea Big Jim și Edna nu au fost niciodată excomunicați, pentru că babacul ei cumpăra întruna clădiri pentru aşezăminte monahale, trei în Hudson și unul în Irlanda. Sigur că aveam și noi refugiile noastre – Joe Hill House, Maryfarm – unde se purtau discuții profund intelectuale în jurul șemineului. A fost De Chardin un capitalist latent, da sau nu? Ar trebui să boicotăm *Going My Way*? O, erau călugări de weekend. Cântam *Gloria in excelsis Deo* la tobe, în vitralii, în icoane poleite. Duhneam de-a dreptul a frăție, până când s-a încheiat războiul și a început procesul Rosenberg. Atunci, toți călugării și-au tras glugile peste cap, şi-au acoperit cururile și-au dat bir cu fugiții, mai puțin Big Jim, Edna și aceiași ruși mizerabili cu care am pus lucrurile pe roate – ceea ce nu ne-a ajutat la nimic, cu McCarthy și FBI-ul în pragul casei. Când s-a născut Jimmy, eu omoram chinezi în Coreea. Asta a fost o glumă în familie. Hoover îi ținea pe Big Jim și Edna prizonieri în propria casă atât de mult, că soții începuseră iar să și-o tragă.

Dinamo marcă în cele din urmă, iscând urale blegi din partea celor de la bar.

— Atunci am primit permisie specială să plec acasă, fiindcă ei muriseră. O dublă sinucidere – morfină, singurul mod decent de a părăsi lumea asta. 10 martie 1953, cu cinci zile după Stalin, când Uniunea Sovietică urma să se trezească din buimăceală și să lumineze drumul spre Ierusalimul Socialist. Numai că asta nu avea să se întâmple;

aceeași șleahtă de măcelari urma să conducă aceeași cruciadă sângeroasă, iar Big Jim și Edna s-au stins pur și simplu din cauza dezamăgirii. Totuși, am avut o înmormântare interesantă. Socialiștii nu au venit, pentru că Big Jim și Edna erau comuniști; catolicii nu au venit, pentru că sinuciderea era un păcat; comuniștii nu au venit, pentru că Big Jim și Edna nu îl aplaudaseră pe Unchiul Ivan. Așa că am fost doar eu, Jimmy şi FBI-ul. Cam la cinci ani după aceea, cineva de la Ambasada Sovietică a venit să întrebe dacă nu am vrea ca Big Jim și Edna să fie mutați în Rusia. Nu aveau să primească locuri în Zidul Kremlinului – nu li se rezervase nimic de rangul ăsta – ci un locșor frumos în Moscova. Relativ amuzant, privind înapoi.

Ideea în toată treaba asta, trăncăneala mea pe care tu o asculți neclintit, de parcă ai avea un ou între fălci – ideea este că vă știu eu pe tine și pe-ai tăi. Cineva din orașul ăsta mi-a ucis frățiorul. Pe moment ești de partea mea, dar mai încolo, întrucât vei dori să pui mâinile pe cel care ți-a scos din joc detectivul sau pentru că așa îți va spune șeful, vei încerca să mă lași cu ochii în soare și cu un laț în jurul gâtului. Iar eu vreau doar să știi că atunci eu voi trage primul. Doar asta vreau să ştii.

Arkadi conduse fără țintă. Nu era beat. A sta alături de Kirwill fusese ca și când ar fi stat în fața unui cuptor de topitorie deschis, care degaja vapori de votcă și genera o energie inutilă. Tot la a doua stradă erau arborate steaguri roșii sub reflectoare. Rigolele erau curățate de mașini asemenea unor melci gheboșați. Moscova se apropia somnambulic de Ziua Muncii.

Când i se făcu în sfârşit foame, se opri să îmbuce ceva la Petrovka. Cantina miliției era goală, cu excepția unei mese la care ședeau fete de la centrala de alarme private. Unii plăteau multe ruble pe lună pentru alarme speciale

antiefracție. Fetele erau moarte de somn, își țineau capetele în mâini. Arkadi lăsă câteva monede să cadă într-o cutie pentru rulouri și ceai, mâncă un rulou și lăsă restul.

Îl încerca sentimentul că ceva se întâmpla, dar nu știa ce și nici unde. Pe holuri, sunetul pașilor săi îl preceda ca și când ar fi fost pașii altuia. Majoritatea ofițerilor din tura de noapte erau pe teren, în încercarea anuală de a curăța centrul orașului de beți înainte de Ziua Muncii; paradoxal, a fi beat de Ziua Muncii era o dovadă de patriotism. Momentul însemna totul. Radicalii lui Kirwill, fantome dintr-o obscură cronologie de pasiuni moarte pe care Arkadi se îndoia ca măcar americanii să le fi cunoscut sau să-şi fi dorit să le cunoască – cum era posibil să aibă vreo legătură cu o crimă din Moscova?

În sala de comunicații, doi sergenți cu gulerele desfăcute dactilografiau mesaje radio care veneau în reprize, frânturi disparate, crâmpeie invizibile din lumea de afară. Deși nu era niciun led aprins pe harta orașului, Arkadi se uită țintă la ea.

Se duse mai departe în camera detectivilor. Un individ, singur, dactilografia transcripții din sala de judecată. Procesele erau consemnate în stenograme și îndosariate în dactilograme. Buletinele de pe perete solicitau „Vigilență pentru o săptămână glorioasă" și invitau „Grupuri de schi în Caucaz". Se așeză la o masă și formă numărul pentru Centrala de Telefonie și Telegrafie. I se răspunse la al douăzecilea apel. Se interesă de apelurile efectuate de la telefoanele publice din apropierea apartamentului Irinei Asanova.

O voce somnoroasă răspunse:

— Tovarășe anchetator, voi trimite o listă mâine dimineață. Nu am de gând să-ți citesc o sută de numere de telefon acum.

— Vreun apel către Hotelul Rossiya de la telefoanele publice? întrebă Arkadi.

— Nu.

— Stai așa!

În sala detectivilor era un singur registru telefonic. Arkadi frunzări paginile de la litera „R“ până găsi Rossiya.

— Vreun apel către 45-77-02?

De la celălalt capăt al firului se auzi o respirație grea, dezgustată, după care urmă o tăcere lungă. Vocea se făcu din nou auzită.

— La douăzeci și zece, un apel a fost efectuat de la telefonul public 90-28-25 către 45-77-02.

— Durata?

— Un minut.

Arkadi închise, formă numărul de la Rossiya și ceru cu Osborne. Domnul Osborne lipsea din cameră, spuse recepționerul. Osborne se întâlnea cu Irina Asanova.

În garaj, Arkadi alergă la mașină și ieși grăbit pe strada Petrovka, luând-o către sud. Traficul era lejer. Presupunând că fata îl sunase pe Osborne, gândi Arkadi, atunci o făcuse din proprie inițiativă, ba chiar insistând. Un minut era mai mult decât suficient pentru o simplă anunțare a locului de întâlnire; tânăra solicitase unul. Unde? Nu în camera lui Osborne și nici în vreo altă parte, unde el ar fi putut ieşi în evidență. Nu într-o mașină – asta ar fi atras atenția unui milițian, iar dacă nu într-o mașină, atunci Osborne nu avea să o conducă acasă. Transportul public se oprea la doisprezece și treizeci. Ceasul lui Arkadi spunea că e doisprezece și zece. Adevărul era că nu știa dacă cei doi se întâlneau, sau unde, ori când. Nu putea decât să încerce varianta cea mai evidentă.

Întoarse în Piața Revoluției, opri motorul și parcă din inerție la umbră, între felinare. Acolo se afla cea mai apropiată stație de metrou către Rossiya și, în același timp, o linie directă spre cartierul ei. O mașină de urgență a miliției goni pe lângă el, cu girofarurile albastre pornite, dar fără sirenă.

De data asta, Arkadi regreta că nu are radio în mașină. Își simțea bubuitul inimii. Bătu darabana pe volan. Emoția îi spunea că avea dreptate.

Piața Revoluției se deschidea la nord spre Piața Sverdlov și la sud spre Piața Roșie. Era atent la siluetele care ieșeau din lumina Pieței Roșii, o strălucire luminoasă precum a cristalelor de gheață care se filtrau pe lângă uriașa fațadă a MUG, Magazinul Universal al Guvernului. Pașii veneau însă din toate direcțiile, atrăgându-i privirea când într-o parte, când în alta. Din acel noian, cu unii pași călcând ușor, iar alții alergând după un tren, deslușși sunetul mersului ei. Irina Asanova apăru de după colțul magazinului, cu mâinile în buzunarele jachetei, cu părul lung fluturându-i în spate ca o flamură. Intră pe ușile de sticlă ale stației de metrou aflate vizavi de mașina lui Arkadi. Văzu doi bărbați, câte unul la fiecare latură a intrării, luându-se după ea.

În interiorul stației, Irina avea cele cinci copeici pregătite. Când intră și el, Arkadi trebui să facă rost de mărunt de la un automat. Când ajunse pe scările rulante, ea era mult înainte, la fel și cei doi bărbați pe care tânăra încă nu îi observase. Aceștia purtau pardesie și pălării, veșminte comune ce puteau fi văzute tot la a treia sau a patra treaptă a scării rulante care cobora cale de două sute de metri – la adâncimea unui adăpost antiatomic – sub oraș. Și totuși, aceea era o oră pentru romantism; era o vânzoleală de cupluri, bărbații cu o treaptă mai jos decât femeile pe ale căror piepturi își odihneau capetele. Impasibile ca niște perne pufoase, femeile se uitau înainte la tavanul mișcător și, când Irina își croi drum pe lângă ele, îi aruncară căutături posesive. Cei doi bărbați în pardesiu se țineau după ea, la fel cum făcea și Arkadi, mult în spate. Când scările ajunseră la capăt, terminându-se într-un culoar cu tavan jos, Irina coborî și se făcu nevăzută, iar cei doi bărbați în pardesiu o urmară.

Pasajele stației de jos aveau podele din marmură, candelabre de cristal, pereți rotunjiți, cu mozaicuri, suite de imagini revoluționare alcătuite din piatră în culorile cărnii, armelor şi focului, care să ascundă șuieratul și tremurul trenurilor nevăzute. Arkadi depăşi în fugă doi soldați mongoli scunzi, care târau o singură valiză pe lângă un mozaic întruchipându-l pe Lenin adresându-se bolșevicilor. O muziciană în pantofi lucioşi cu toc trecea pe lângă Lenin, care făcea turul fabricilor. Cupluri obosite pierdeau vremea acolo unde Lenin stătea aplecat deasupra unui manifest. Arkadi nu o vedea pe Irina Asanova și nici nu auzea ecoul pașilor ei, din cauză că el însuşi alerga. Dispăruse pur și simplu.

La capătul pasajului, arcade joase duceau spre un peron. Un tren tocmai intra în stație – nişte străini în spatele panourilor de oțel și sticlă, bătrânii și veteranii așezându-se pe scaunele rezervate lor, iubiții îndrăznind să se legene împreună pe picioare –, devenind apoi o siluetă încețoșată, o coadă de bici, apoi două lumini roșii în tunel. Arkadi nu credea că ea era în tren, dar nu avea cum să fie sigur. Deasupra șinelor, cifrele luminoase ale unui mare ceas digital se schimbară de la 2.56 la 0.00 și porniră numărătoarea de la capăt. În timpul orei de vârf, trenurile nu veneau niciodată la interval mai mare de un minut, așa încât tunelurile vibrau mereu abia perceptibil, iar noaptea, chiar și spre încheierea programului, niciun tren nu venea niciodată la mai mult de trei minute după cel de dinainte. Îngrijitoarele de peron, bunici robuste în uniforme albastre, cu fanioane metalice în mână, făceau rondul băncilor și le șopteau amorezilor îndărătnici: „Vine ultimul tren... vine ultimul tren.“ Arkadi întrebă de o femeie înaltă, tânără, frumoasă, cu păr castaniu lung și îngrijitoarea, înțelegând greșit, clătină din cap cu părere de rău. Arkadi alergă prin pasaj spre peronul opus, pentru trenurile care veneau din cealaltă direcție. Pasagerii

de acolo erau imaginea în oglindă a celor pe care îi lăsase în urmă, cu excepția soldaților mongoli, care ședeau pe valiză ca două păpuși ce urmau a fi date ca premiu, așteptând să fie câștigate.

Arkadi părăsi peroanele și porni înapoi prin pasaj în sus, reintrând în strălucirea mozaicurilor revoluționare, depășind ultimii călători care se grăbeau să ajungă la tren. Era convins că trecuse pe lângă ea. O spălătoreasă stătea în genunchi lângă o găleată cu zoaie, frecând podeaua de marmură. Lenin spusese că va folosi aurul la țevărie; marmura utilizată la metrou era tot cam pe-acolo. Capul spălătoresei imita mișcarea rotativă a mâinii sale. Cât era pasajul de lung, Lenin inspira, dojenea, medita în imagini de piatră. Între mozaicuri, pe o parte, erau trei uși. Candelabrele pâlpâiră, semnalând faptul că următorul tren va fi ultimul din noaptea aceea. În alternanța de lumină și întuneric, Lenin apăru și dispăru.

Arkadi deschise o ușă însemnată cu o cruce roșie și găsi o debara cu rezervoare de oxigen, stingătoare de incendiu, bandaje și tărgi, recuzita pentru situații de urgență. O ușă pe care scria INTERZIS era încuiată. A doua ușă pe care scria INTERZIS se deschise cu ușurință și el îi trecu pragul.

Se trezi într-un spațiu mare cât cabina unei locomotive. Lumina unui bec roșu se reflecta în bancuri de contoare. Pe alt perete era un păienjeniș de comutatoare și urme de cretă. De pe podea culese ceea ce la prima vedere părea a fi o cârpă. Era o eșarfă, neagră la lumina becului.

Pe o ușă de fier scria PERICOL. Arkadi o împinse și păși în tunelul trenului. Se afla pe o pasarelă metalică înaltă până la piept. Aerul era reverberant, gri de la lumina care ajungea acolo de pe peronul îndepărtat. Irina Asanova zăcea pe șine direct sub el, cu gura și ochii deschiși, în timp ce un bărbat în pardesiu îi aranja picioarele. Celălalt bărbat, care se afla pe pasarelă, avântă o bâtă spre Arkadi.

Arkadi încasă două lovituri în braț și simți o amorțeală caldă de la cot în jos. Învățase totuși lecția de la Kirwill, în Parcul Gorki. Când celălalt trase mâna înapoi, pregătindu-se să-i tragă una în moalele capului, Arkadi ridică iute piciorul spre zona aceea mare și moale dintre picioare. Bărbatul se îndoi, ajungând să arate ca un scaun, și scăpă arma. Arkadi o luă de jos și lovi dintr-o mișcare, dându-i capul pe spate. Bărbatul se așeză în fund pe pasarelă, ținându-se cu o mână de vintre și cu cealaltă încercând să oprească şiroiul de sânge negru care îi țâșnea din nas. Arkadi se uită de-a lungul tunelului, spre ceasul de pe platformă, surprins să constate că îl vedea bine: 2.27.

Bărbatul de pe șine asista la încăierarea de sus cu mirarea blândă a unui manager al cărui asistent a fost îmbrâncit de un client revoltat. Avea fața brăzdată de linii ca zăpada de pe o stradă: fața unui profesionist. Ochii lui mici priveau pe deasupra unui TK cu țeavă scurtă, pistolul de buzunar al agenților KGB, care era îndreptat spre pieptul lui Arkadi. Irina nu se clintea. Arkadi nu avea cum să știe dacă era sau nu în viață.

— Nu, spuse Arkadi și se uită din nou spre peron. Vor auzi.

Omul de pe șine înclină din cap cu înțelpciune și puse arma în haină, după care se uită la ceasul de pe peron și se întoarse înapoi la Arkadi cu o sugestie de bun-simț.

— Prea târziu. Du-te acasă.

— Nu.

Arkadi se gândise că va reuși măcar să îl împiedice pe bărbat să vină de pe șine pe pasarelă, dar dintr-un pas omul puse mâinile pe balustradă și sări ca un atlet peste ea. Arkadi agită bâta, arma sa nou dobândită, nimerind doar pardesiul și balustrada, până când bărbatul îl lovi cu piciorul, strecurându-se pe lângă colegul său căzut și avansând cu pași mecanici, rigizi, în timp ce Arkadi se

retrăgea. Panicat, apărându-și pieptul sensibil, Arkadi mai încasă un șut, apoi încă unul, care îi smulse un icnet profund. Chipul de profesionist al aceluia era gânditor, ca al unui doctor care caută o venă. Aici? Acolo? Mâinile și picioarele lui nu erau la fel de tari ca ale lui Kirwill și nu și le retrăgea atât de repede. Arkadi aruncă bâta, îl prinse de picior la următoarea lovitură și trase. Omul se agăță de balustradă ca să-şi țină echilibrul, lăsându-i câmp liber lui Arkadi să îi tragă un pumn. Un al doilea pumn, și mai bine țintit spre inimă, îl doborî pe bărbat din picioare. Fără a crâcni, omul se ridică, se agăță de Arkadi, întâi încercând să împingă, apoi să tragă. Când Arkadi se răsuci, căutând să scape, căzură amândoi peste balustradă și aterizară pe șinele metalice.

Arkadi căzu deasupra, dar simți ceva lovindu-l în burtă. Când se ridică, văzu lama unui cuțit ițindu-se prin buzunarul pardesiului celui de jos. Bărbatul se rostogoli și scoase un briceag cu arc, pe care îl ținu cu degetul mare în sus, cu lama pe orizontală. Fără pălărie acum, lăsând la vedere linia în formă de V a părului, dădu pentru prima dată dovadă de un interes personal pentru munca pe care o făcea. Lama se mișca în cerc și înțepa, întâi o smucitură în direcția ochilor și apoi un asalt asupra corpului. Lama luci, după care lovi balustrada. Arkadi se împletici în spate peste Irina. Remarcabil era faptul că, pe măsură ce omul avansa, ținând în mână cuțitul, în ochii lui apăreau nuclee portocalii, ochi strălucitori de molie luminați ca din interior.

Șinele vibrau sub spatele lui Arkadi. Într-o pantomimă a dibăciei, bărbatul își strânse cuțitul, își culese pălăria și sări pe pasarelă. Arkadi văzu de departe numerele de pe peron schimbându-se de la 2.49 la 2.50 și se întoarse spre lumina a două faruri verticale. Pe pereții tunelului se împrăștiară halouri. Simți o pală de vânt, aerul împins înainte de tren, și auzi geamătul șinelor.

Mâinile Irinei erau moi și calde la atingere. Trebuia să o ridice și să se întoarcă cu spatele la tren ca să nu fie orbit. Nu mai fusese niciodată luminat așa puternic. Se vedea până și ultimul fir de praf din aer. Brațele ei căzură inerte și el se împletici. Țipătul frânelor blocate urcă spre culmea isteriei metalice, apoi scăzu brusc când trenul trecu valvârtej prin tunel.

Arkadi o împinse pe Irina pe pasarelă și se lipi de perete.

De îndată ce Levin deschise ușa apartamentului său, Arkadi o purtă pe Irina înăuntru, spre o sofa acoperită cu mușama.

— A fost lovită în cap sau i-au făcut o injecție cu ceva. Nu am avut timp să mă uit, spuse el. E foarte caldă.

Levin era în halat și papuci de casă, cu pantalonii de pijama călcați la o dungă la fel de ascuțită ca nasul său. Era limpede că se gândea dacă să îi spună lui Arkadi să plece sau nu.

— Nu am fost urmărit, îl liniști Arkadi.

— Nu mă insulta.

Levin se hotărâse; își strânse halatul pe lângă trup, se așeză și luă temperatura Irinei. Tânăra era îmbujorată și mușchii feței îi erau relaxați, cojocul ei era tot numai petice. Lui Arkadi îi era rușine pentru ea; nu se gândise încă la cum arăta el însuși. Levin ridică antebrațul drept al fetei ca să-i arate o vânătaie făcută de mai multe înțepături.

— Injecții. Sulfazină, probabil, judecând după ce temperatură are. O treabă urâtă.

— Probabil s-a împotrivit.

— Da.

Tonul lui Levin sublinia stupiditatea remarcii. Scăpără un chibrit și îl plimbă încet pe deasupra ochilor ei, acoperindu-i un ochi și apoi pe celălalt.

Arkadi încă simțea emoția întâmplării care-l adusese în pragul morții. Trenul se oprise la scurtă distanță de peron și, până să ajungă inginerii la el, iar îngrijitoarele de peron să cheme miliția, Arkadi o luase deja pe Irina din stație şi-o dusese la mașina lui. *Scăpase*, acesta era cuvântul potrivit, un cuvânt care se mișca în el ca o roată de carnaval scăpată de sub control. De ce să fugă de miliție un anchetator-șef? De ce să i se pară lui Levin o fată inconștientă așa periculoasă? Era o țară minunată, unde toată lumea înțelegea semnele secrete.

Avu nevoie de ceva timp ca să poată vedea bine apartamentul lui Levin. Nu fusese acolo niciodată. În locul bibelourilor derizorii, rafturile și mesele erau doldora de figurine lucioase, pe table de șah din fildeș, tec și sticlă colorată, fiecare tablă fiind pregătită pentru un joc aflat în desfășurare. În locul obișnuitelor broderii prinse în cuie, pe perete erau fotografii cu Lasker, Tal, Botvinnik, Spasski și Fischer, toți maeștri șahiști, toți evrei.

— Dacă ți-a rămas creier în cap, o vei duce înapoi unde ai găsit-o, spuse Levin.

Arkadi clătină din cap.

— Atunci, va trebui să mă ajuți, zise Levin.

O duseră în patul simplu din fier al lui Levin. Arkadi îi scoase ghetele din picioare și îl ajută pe Levin să îi dea jos rochia și lenjeria intimă. Toate hainele erau îmbibate cu transpirație.

Arkadi se gândi la multele ocazii când el și Levin stătuseră deasupra unor corpuri care erau albe, reci și rigide. Deasupra Irinei, Levin era ciudat de nesigur, stânjenit și încerca să ascundă acest lucru. Era ipostaza cea mai umană în care Arkadi îl văzuse vreodată; nu era în elementul său în jurul celor vii. Pentru că Irina Asanova era cât se poate de vie, asta nu se putea nega. În stare comatoasă, dar nici pe departe rece. Pielea ei avea un ton rozaliu și ardea. Era mai slabă decât se așteptase Arkadi, i se vedeau coastele

sub sânii grei, cu areole alungite, iar stomacul îi era concav, până la un dâmb acoperit de păr brun, des. Picioarele grațioase depărtate. Privirea îi era îndreptată spre Arkadi și trecea prin el.

Pe când o acopereau cu prosoape ude ca să îi scadă temperatura, Levin arătă spre urmele vag albăstrii de pe obrazul ei drept.

— Vezi astea?

— Un vechi accident, presupun.

— Accident? pufni Levin. Curăță-te. Găsești baia și singur, ăsta nu-i Palatul de Iarnă.

În oglinda din baie, Arkadi văzu că era plin de noroi și că avea o sprânceană crestată parcă de un brici. După ce se spălă, se înapoie în camera de zi, unde Levin încălzea ceva pe o plită încinsă. Într-un dulăpior se vedeau conserve de legume și pește.

— Mi-au oferit un apartament cu bucătărie sau unul cu baie. Pentru mine, baia este mai importantă.

Pe o notă de ospitalitate prea puțin exersată, adăugă:

— Vrei ceva de mâncare?

— Puțin zahăr în ceai, nimic altceva. Cum îi va fi?

— Nu-ți face griji pentru ea. E tânără și în putere. Se va simți rău o zi, nimic mai mult. Poftim.

Îi dădu lui Arkadi o cană călduță.

— Deci crezi că a fost sulfazină.

— O poți duce la spital, dacă vrei să fii sigur, spuse Levin.

— Nu.

Sulfazina era unul dintre narcoticele preferate ale celor de la KGB; de îndată ce ar fi dus-o la spital, un doctor ar fi dat un telefon. Levin știa asta.

— Mersi.

— Nu e nevoie, i-o tăie Levin. Cu cât spui mai puține, cu atât îmi va fi mai bine. Sunt sigur că mi-am format o imagine corectă; mă întreb doar dacă și în cazul tău e aşa.

— La ce te referi?

— Arkadi, fata asta a ta nu-i o virgină.

— Nu știu despre ce vorbești.

— Urma de pe obraz. Au mai avut-o, Arkadi. Au injectat-o cu aminazin acum câțiva ani.

— Credeam că au renunțat la aminazin pentru că era periculos.

— Asta e și ideea. Intenționat îl injectează greșit în mușchi, ca să nu fie absorbit. Dacă nu este absorbit, formează o tumoare malignă, ca în cazul ei. Trezește-te. Nu vede cu un ochi. Cine i-a extirpat tumoarea i-a tăiat nervul optic și a lăsat urma aia. Ăsta este semnul lor.

— Exagerezi puțin, nu crezi?

— Întreab-o pe ea. Să vedem atunci cine e orb!

— Faci din țânțar armăsar. O martoră a fost atacată și eu am apărat-o.

— Atunci, de ce nu ești acum într-o secție de miliție?

Arkadi se duse în dormitor. Prosoapele de pe Irina erau fierbinți; le înlocui cu unele noi. Brațele și picioarele îi tresăreau spasmodic în somn, o reacție la schimbarea de temperatură. O mângâie pe frunte, îndepărtând șuvițele de păr murdar. Urma de pe obrazul ei era de un violet palid din cauza fluxului de sânge de sub piele.

Oare ce voiau *ei*? se întrebă. De la început, *ei* fuseseră prezenți: maiorul Pribluda ca să percheziționeze cadavrele din Parcul Gorki; detectivul Fet când Golodkin era interogat; ucigașii din apartamentul lui Golodkin; potențialii ucigași din tunelul de metrou. Mingi de gumă, injecții, lame – toate semnături ale lui Pribluda și ale armatei de nenumărați Pribluda care erau *ei*. Oricum, *ei* stăteau acum la post în preajma locuinței tinerei și aveau deja, cu siguranță, o listă

cu prietenii acesteia. *Ei* aveau să se plictisească să supravegheze spitalele, iar lui Pribluda nu avea să-i ia mult să se gândească la patologul Levin. Levin avea curaj, dar când fata se trezea, trebuia să plece.

Când se întoarse în camera de zi, Levin se calma analizând cu atentie tablele de sah.

— Arată mai bine, raportă Arkadi. Măcar doarme.

— O invidiez.

Levin nu ridică privirea.

— Nu vrei să joci?

— Care e scorul tău? zise Levin, uitându-se la el.

— Nu știu.

— Dacă ai avea unul, ai ști. Nu, mulțumesc.

Asta îi reaminti lui Levin că e necesar să fie opitalier și îi aduse aminte de femeia din patul său, cea care acum era căutată. Surâse forțat.

— De fapt, situația asta e destul de interesantă. O partidă jucată de Bogoliubov și Pirc în 131. Negrul mută, dar nu are ce să mute.

Numai în Armată se mai plictisise Arkadi atât de tare încât să joace șah la modul serios, iar atunci singurul lui talent fusese la apărare. În partida aceea, ambele tabere făcuseră rocada și Albul deținea controlul centrului, exact cum spusese Levin. Pe de altă parte, Arkadi observă în apartament absența cronometrelor de joc, semnul unui suflet care prefera analiza îndelungată în detrimentul unei partide fulger. În plus, bietul Levin fierbea la gândul unei nopți lungi și agitate.

— Te deranjează? întrebă Arkadi şi mută cu negrul. Nebunul ia pionul.

Levin ridică din umeri. Pion la nebun.

... Regina ia pionul, șah! Regele ia regina, calul mută la B4, șah! Regele mută la B8, calul ia regina! Calul negru ia nebunul și tura Albului.

— Nu stai niciodată să te gândești înainte să muți? bolborosi Levin. Există o anumită plăcere în asta.

Nebun la cal, calul ia turnul. Levin se gândi dacă să captureze calul cu tura sau cu regele. În orice variantă, calul era pierdut; apoi Negrul avea să renunțe la regină, nebun și cal în schimbul reginei, turei și a doi pioni. Finalul avea să depindă de abilitatea Albului de a-și readuce nebunul în joc înainte ca Negrul să își poată aduce în linie majoritatea pionilor și să își dubleze turele.

— Ai introdus doar complicații, spuse Levin.

În timp ce Levin cumpănea la mișcarea sa, Arkadi cercetă raftul și scoase o culegere de Poe. În scurt timp observă că Levin adormise pe scaun. La patru dimineața, coborî la mașină, conduse în jurul cvartalului ca să afle dacă era supravegheat și se întoarse la apartamentul lui Levin. Nu mai putea să aștepte. O îmbrăcă pe Irina în hainele ei umede, o înfășură într-o pătură și o duse jos, purtând-o pe brațe. Cât conduse, nu văzu alți oameni în afara unor drumari care „se agitau" pentru Ziua Muncii. Un singur individ pe un compresor dirija patru femei care turnau asfalt. După ce traversă râul și ajunse la două cvartale de Taganskaia, coborî, parcurse de unul singur restul drumului până la apartamentul său și scotoci prin toate camerele, ca să se asigure că erau goale. Întorcându-se la mașină, porni spre apartament; când intră în curte, opri motorul și stinse farurile. O purtă pe Irina la etaj pe brațe, o întinse pe pat, o dezbrăcă și o acoperi cu pătura lui Levin și cu propriul palton.

Tocmai voia să coboare ca să mute mașina, când văzu că ochii fetei erau deschiși. Avea pupilele dilatate și albul era străbătut de vinișoare roșii. Nu avea putere să își miște capul.

— Idiotule, spuse ea.

Capitolul 13

Ploua. Podelele scârțâiau vag. În apartamentele de sus și de jos, Arkadi auzea din când în când pașii celor care făceau curățenie; pe scările din hol, o femeie bătrână urcând anevoie. Nu fusese nicio bătaie la ușă, niciun telefon.

Irina Asanova stătea întinsă, cu fața la el. Pielea ei era albă ca fildeșul acum, că febra îi scăzuse. El era îmbrăcat la fel. La început, încercase să își găsească un loc unde să se cuibărească, dar nu avea scaune și nici sofa, nici măcar un covor, așa că până la urmă împărțiseră patul. Nu că ea ar fi știut sau că ar fi contat. Își ridică ceasul. Era 9 dimineața. Încet, ca să nu o trezească, se ridică, merse în ciorapi lângă o fereastră și se uită în curtea de jos. Nimeni nu se uita în sus. Va trebui să o mute, dar nu știa unde. Nu acasă la ea. Hotelurile ieșeau din discuție; era ilegal să îți iei cameră de hotel în orașul tău de reședință. (Ce motiv întemeiat ar fi putut avea un cetățean ca să nu stea acasă?) Avea să-i vină o idee.

Patru ore de somn erau destul. Ancheta îl ducea mai departe. O simțea ridicându-se ca un val, înghițindu-l, până la ultima falangă, cu tot cu haine.

Fata strângea pătura pe obraz. Avea să mai doarmă adânc patru ore bune, bănuia el. Până atunci, el avea să se întoarcă. Era timpul să îi facă o vizită generalului.

Drumul Entuziaștilor, unde prizonierii obișnuiau să își înceapă călătoria spre Siberia pe jos, trecea pe lângă atelierele de tractoare Secera și Ciocanul, spre Ruta 89, un drumeag pentru camioane îngust, din ciment, printr-un peisaj

rural plat, cu sate ghemuite la pământ, spre est, taman până la Urali. Arkadi conduse patruzeci de kilometri înainte să cotească spre nord, pe un drum asfaltat, spre un sat numit Balobanovo, pe lângă siluetele unor oameni care recoltau bame și fasole, pe lângă câmpii cu vaci, toate cu pielea în aceeaşi nuanță uniformă de maro, apoi pe un drum de pământ care străbătea o pădure atât de deasă, încât troiene de zăpadă neatinse de soare acopereau încă solul. Printre ramuri vedea râul Kliazma.

La o poartă de fier coborî și parcurse pe jos restul drumului. Nicio mașină nu trecuse recent pe acolo. În mijlocul drumului, se ridica, înaltă, iarba uscată de anul trecut. O vulpe fugind aproape că îi trecu printre picioare și el își adună imediat curajul în așteptarea câinilor generalului, dar în pădure domnea liniștea, singurul zgomot fiind foșnetului ploii mărunte.

După un drum de zece minute, ajunse la o casă cu două etaje și cu un acoperiș țuguiat din metal. Ştia că de cealaltă parte a curții rotunde se găsea o scară lungă, care cobora spre malul râului, unde se afla – mai demult, cel puțin – un doc cu un schif și, ancorată bine, o plută pe cutii portocalii de ulei. În găleți de lemn înşirate de-a lungul docului fuseseră cândva plantați și bujori; mai era și o frapieră de care se îngrijeau doi aghiotanți purtând livrele și mănuși albe. La petreceri, lampioane chinezești atârnau deasupra docului și erau întinse pe sfoară pe toată lungimea scărilor, un șirag de aştri ridicându-se drept spre cer. Reflexiile lor în apă tresăltau ca niște creaturi marine luminoase atrase de muzică.

Se uită în sus la casă. Petele de rugină se întindeau de la burlane până la pământ. O balustradă era căzută. Buruienile creşteau din bleşug în curte, în jurul unei mese de grădină ruginite și al unei cuști goale pentru iepuri. De jur-împrejurul casei și al peluzei, aplecați în toate unghiurile, erau pini

pricăjiți și ulmi sălbăticiți, adăugând noi detalii finale unei atmosfere și așa dezolante. Singurul semn de viață era un șir de iepuri sălbatici morți, jupuiți, cu carnea în nuanțe de albastru și roșu-închis.

Când bătu la ușă, îi răspunse o femeie în vârstă a cărei stupefacție se transformă într-o privire otrăvită, scofâlcindu-şi boțul de ruj care îi ținea loc de gură. Își șterse mâinile pe un șorț soios.

— Surpriză, spuse ea cu o voce afectată de votcă.

Arkadi păși înăuntru. Mobilierul era acoperit cu cearșafuri. Draperiile erau gri ca linţoliile. Un portret în ulei al lui Stalin era agățat deasupra șemineului care putea a cenușă umedă. Erau ramuri uscate, sticle cu flori de hârtie îngălbenită, un rastel cu o pușcă Mosin-Nagant și două carabine.

— El unde e? întrebă Arkadi.

Femeia înclină din cap spre bibliotecă.

— Spune-i că îmi mai trebuie bani, rosti ea tare. Și o femeie care să dea o mână de ajutor, dar, înainte, bani.

Arkadi se extrase din strânsoarea degetelor ei și se duse la o ușă de sub scara care urca la etaj.

Generalul stătea într-un scaun de răchită, lângă fereastră. Precum Arkadi, avea și el un chip îngust, frumos, dar pielea i se lăsase și-i devenise transparentă, sprâncenele i se albiseră și deveniseră stufoase, părul era un puf alburiu, în jurul unei frunți înalte, străbătute de vene care i se înnodau la tâmple. Silueta i se pierdea într-o cămașă țărănească largă, o pereche de pantaloni și nişte cizme mult prea mari. Mâinile sale, albe ca varul, răsuceau un portțigaret lung de lemn în care nu era înfiptă nicio țigară.

Arkadi se așează. Erau două busturi în bibliotecă, unul al lui Stalin și celălalt al generalului însuși, ambele turnate din tuburi de obuze. Un panou înrămat și drapat în postav roșu prezenta un șir de medalii, inclusiv două aparținând Ordinului lui Lenin. Postavul era prăfuit, fotografiile de

pe pereți erau încețoşate de mizeria depusă, iar praful se adunase în pliurile steagurilor de divizie prinse în cuie pe perete.

— Deci tu ești, spuse generalul.

Scuipă pe jos, pe lângă un bol ceramic plin aproape până la buză cu salivă maronie, apoi îşi flutură portțigaretul.

— Spune-i hoaștei că, dacă mai vrea bani, să se ducă în oraș și să-i câștige singură.

— Am venit să te întreb de Mendel. Trebuie să mă conving de un lucru.

— E mort, de asta poți fi sigur.

— Și-a câștigat Ordinul lui Lenin ucigând niște soldați germani aproape de Leningrad. Ți-a fost prieten apropiat.

— A fost un rahat. De aceea a intrat în Ministerul de Externe. Acolo nu primesc decât hoți sau rahați, doar asta au primit întotdeauna. Un alt laș, ca tine. Nu, mai bun ca tine. El nu a fost un ratat până la capăt. E o lume nouă, iar rahații plutesc la vale. Du-te acasă. Amușină după pizda aia proastă cu care te-ai însurat. Mai ești însurat?

Arkadi luă portțigaretul generalului și puse o țigară în el. Îşi puse şi el una între buze, apoi le aprinse pe amândouă și îi dădu portțigaretul înapoi. Generalul tuși.

— Am fost la Moscova pentru întâlnirea din octombrie. Ai fi putut veni atunci să mă vezi. Belov a venit.

Arkadi studie una dintre fotografiile încețoșate. Înfățișa oameni dansând, sau atârnând în streang? Alta arăta o grădină proaspăt arată sau o groapă comună. Trecuse atâta timp, că uitase.

— Ești aici?

— Aici sunt.

Pentru prima dată, generalul se întoarse cu fața spre Arkadi. Nu mai rămăsese mare lucru acolo. Mușchii acționau ca niște cabluri, direct între piele și os. Ochii negri îi erau orbi, albiți de cataractă.

— Ești un om slab, spuse el. Îmi faci greață.

Arkadi își studie ceasul. Fata avea să se trezească în câteva ore și, înainte să se întoarcă la Moscova, voia să mai ia ceva de mâncare.

— Ai auzit de noile tancuri? Au încercat să se laude cu ele în fața noastră. Niște limuzine, la dracu'! Asta-i Kosîghin, nenorocitul. Le-au proiectat directori de fabrici. Directori de fabrici! Unul conduce un reactor nuclear; hai să punem în ele bombe atomice. Unul face limonadă; hai să punem în ele dispersoare cu soluții chimice. Un altul face aparate de aer condiționat; hai să le dotăm cu aer condiționat. Dacă faci toalete, punem în ele scaune de toaletă. Mai multe căcaturi inutile ca la un iaht de lux, de parcă asta ne-ar impresiona! Nu, un tanc se construiește cu cât mai puține lucruri care se pot strica, iar dacă totuși se strică ceva, să poți repara din mers. Așa cum Mikoian construia avioane, o echipă bună condusă de un om deștept. Ei însă au continuat să ne arunce rahaturi în față, ca niște bomboane pe colivă. Acum s-au blegit cu toții. Încă te mai ține sub aripa lui protectoare tăntălăul ăla cretin?

— Mda.

Bătrânul își schimbă poziția, iar hainele atârnate pe el aproape că nici nu se clintiră.

— Puteai să fii general de-acum. Băiatul lui Govorov comandă întregul District Militar Moscovit. Cu ajutorul numelui meu ai fi putut avansa mai repede. Bine, știam că nu ai ce-ți trebuie pentru o funcție în armata adevărată, dar puteai măcar să fii unul dintre ticăloșii ăia de la Contrainformații.

— Ce-mi poți spune despre Mendel?

— Tu pur și simplu nu ai ce-ți trebuie. A fost sperma proastă sau ceva. Nu știu.

— A tras Mendel în germani?

— Nu vii aici zece ani și apoi, când vii, mă întrebi de un laș mort şi-ngropat.

Scrumul de țigară căzu pe cămașa generalului. Arkadi se întinse și îl luă cu degetele.

— Câinii mei sunt morți, spuse generalul cu furie. Erau afară, pe câmp și au dat peste nişte idioți cu buldozere. Nenorociții i-au împușcat! Țărani nenorociți! Ce caută buldozerele aici? Ei, toată lumea...

Strânse pumnul – un nod alb.

— Totul se degradează. Gândaci de bălegar. Totul putrezește. Ascultă – se aud mustele!

Stătură în liniște, generalul cu urechea ciulită la ploaie. O albină era prinsă între al doilea și al treilea rând de geamuri, dar era căzută pe spate, țeapănă.

— Mendel e mort. În pat, mereu a spus că va muri în pat. A avut dreptate. Acum, cățeii mei, zise întinzându-şi buzele într-un zâmbet. Vor să mă ducă la o clinică, băiete. Este una în Riga. Foarte cochetă, nu precupețesc nicio cheltuială pentru eroi. Credeam că de asta ai venit. Am cancer generalizat, tot corpul mi-e putred pe dinăuntru. Doar asta mă mai ține, să știi. Și ei au o clinică unde fac radiații și termoterapie, iar eu sunt invitat. N-o să mă ducă acolo, pentru că știu că nu mă voi mai întoarce niciodată. Am văzut doctori pe câmp. Nu mă duc. Nu i-am spus hoaștei. Ea ar vrea să merg, fiindcă îşi închipuie că va rămâne cu pensia mea. La fel ca tine, nu? Te-am simțit – ai venit ca un călugăr cu pantalonii căcați.

— Nu îmi pasă unde mori, spuse Arkadi.

— Așa e. Important este că te voi trage pe sfoară. Vezi tu, am știut mereu motivul pentru care ai intrat în procuratură. Nu ai vrut niciodată altceva decât să dai cu mine de pământ, să vii aici cu detectivii tăi și să dai totul la iveală. Soția generalului a murit într-un accident nautic sau a fost ucisă? Doar pentru asta trăieşti – ca să-mi vii de hac. Iar

eu voi fi mort înainte să ai ocazia asta și atunci nu vei ști niciodată răspunsul.

— Dar îl știu. Îl știu de ani întregi.

— Nu încerca să mă păcălești. Nu ştii să minți, niciodată n-ai ştiut.

— Şi-acum sunt la fel. Dar știu. Nu ai făcut-o tu și nici accident nu a fost. S-a sinucis. Soția eroului s-a sinucis.

— Belov...

— Nu el mi-a spus. Am descoperit singur.

— Atunci, dacă știai că nu am făcut-o eu, de ce nu ai venit în vizită toți anii ăștia?

— Dacă ai putea să înțelegi de ce s-a sinucis, ar trebui să poți înțelege și de ce nu am venit niciodată. Nu e un mister; e doar trecutul.

Generalul se afundă înapoi în scaun, pe chip apărându-i o expresie ce-i anunța intenția de a protesta disprețuitor, dar apoi continuă să se afunde, depărtându-se de sine, de scaun și de Arkadi. Fața îi deveni inexpresivă. Se împuținä. Nu i se duse sufletul; sufletul se retrase în adâncul lui. Cămașa și pantalonii puteau la fel de bine să fi fost uitate pe scaun, neatinse de mișcare ori respirație, la fel de nemișcate precum capul sau mâinile lui.

În acea tăcere, Arkadi se gândi – nu știa de ce – la basmul asiatic despre viață. Poate să fi fost din cauza tihnei care cuprinse brusc silueta de pe scaun. Povestea spunea că viața este doar un stadiu pregătitor pentru moarte, că moartea este o trecere la fel de naturală ca nașterea și că cel mai greșit lucru pe care omul îl poate face în viață este să încerce să scape de moarte. Exista un trib mitic unde toate nașterile se produceau fără plâns și toate morțile fără agonie. Unde naiba credeau oamenii aceia să se duceau după ce mureau, uitase. Totuși, aveau avantajele lor în fața rusului de rând, care trecea prin viață zbătându-se ca un om purtat de torentul unui râu către cascadă. Cu

fiecare secundă, își vedea tatăl devenind mai inert, forța din el estompându-se, retrăgându-se spre ultima redută centrală. Apoi, la fel de vizibil, văzu forța făcând un ultim efort dureros. Respirația se acceleră și sângele, chemat în ajutor, trimise un tremur în membre. Era imaginea unui om care se reconstituia pe sine doar prin puterea voinței, rezistând în sinea lui. În cele din urmă, paloarea de ceară de pe chip dispăru și ochii lăptoși se holbară înainte, înfrânți, dar semeți.

— Mendel a fost în clasa mea la Academia Militară Frunze și amândoi dețineam comanda armată pe linia de front când Stalin a spus: „Niciun pas în spate"! Eu? Știam că germanii vor fi împrăștiați, pregătiți de infiltrare. Efectul rapoartelor mele radio în spatele liniilor lor a fost electric. Stalin asculta noapte de noapte în buncărul lui antiatomic. Ziarele titrau: „Generalul Renko, undeva în spatele liniilor inamice". Germanii întrebau: „Renko, cine-i acest Renko?" Întrucât nu eram decât un colonel. Stalin mă promovase, iar eu nici nu aflasem asta. Nemții aveau întreaga listă a ofițerilor noștri, iar acest nume nou îi nedumerea, le zdruncina încrederea. Era pe buzele tuturor, primul nume după al lui Stalin. Iar efectul – atunci când am intrat cu forța în Moscova și am fost primit de Stalin însuși, și încă în ținută de luptă – a fost că l-am urmat la Stația Maiakovski și am stat alături de el, ascultându-i mărețul discurs, cuvinte care i-au întors pe fasciști din drum chiar în timp ce bombardau orașul din aer... Și, patru zile mai târziu, mi-a fost dată propria divizie armată, Divizia Garda Roșie, care a mărșăluit prima în Berlin. În numele lui Stalin... Întinse iute mâna, ca să îl împiedice pe Arkadi să se ridice și să plece. Ți-am dat un nume cu rezonanță și tu vii aici, un detectiv mărunt, ca să întrebi de un laș care tot războiul a stat ascuns în cutii de împachetat? Un copoi de rând, doar asta ești? Asta e viață? Să întrebi de Mendel?

— Despre tine știu totul.

— Și eu despre tine. Nu uita. Un reformist hrănit cu lapte ca mulți alții...

Generalul lăsă mâna în jos. Se opri și înclină din cap.

— Unde am rămas?

— La Mendel.

Arkadi se aștepta la o nouă divagație, dar generalul trecu la subiect.

— O poveste amuzantă. Au prins câțiva ofițeri nemți în Leningrad și i-au predat lui Mendel pentru interogatoriu. Germana lui Mendel era... zise şi scuipă fără greș în bol. Așa că un american s-a oferit voluntar să ajute – nu îmi amintesc numele lui. Era bun, pentru un american. Înțelegător, fermecător. Nemții i-au spus totul. În cele din urmă, americanul i-a dus pe germani la un picnic în pădure, cu șampanie și ciocolată, și i-a împușcat. De-al dracului. Amuzant era că ei nu trebuiau împușcați, așa că Mendel a fost nevoit să întocmească un raport fals cu privire la incident. Americanul i-a mituit pe anchetatorii militari, iar pentru asta Mendel a obținut Ordinul lui Lenin. M-a pus să jur că voi păstra tăcerea, dar cum tu ești fiul meu...

— Mulțumesc.

Arkadi se ridică. Era mai obosit decât crezuse și se împletici anevoie spre ușa bibliotecii.

— O să mai vii? întrebă generalul. Îmi face bine să vorbesc.

Cutia de carton conținea lapte, ouă, pâine, zahăr, ceai, farfurii și cești, o tigaie, săpun, șampon, pastă și periuță de dinți – toate cumpărate la întoarcerea în Moscova – și el se duse direct la frigider înainte să se rupă fundul cutiei. Stătea în genunchi și punea mâncarea la rece, când o auzi pe Irina în spatele său.

— Nu te uita, spuse ea, apoi luă săpunul și șamponul și plecă.

Auzi apa cum curge în cadă.

Arkadi rămase în camera de zi, șezând pe pervazul geamului și simțindu-se prost fiindcă ezitase să intre în dormitor când nu găsise niciun loc bun de șezut acolo. Ploaia se oprise, dar nicio siluetă înfășurată în palton nu ieșise pe stradă. Era surprins, pentru că Pribluda nu era deloc un om discret. Asta îl duse cu gândul la discuția cu tatăl său. Osborne ucisese trei nemți („Am mai fost la Leningrad", spusese Osborne pe înregistrări; „Am mai fost acolo cu nemții") în aproape același fel în care îi ucisese pe cei trei în Parcul Gorki. Pe Arkadi îl interesau anchetatorii militari mituiți de Mendel și Osborne; cine erau și ce cariere glorioase post-război își croiseră?

O simți pe Irina în ușa dormitorului înainte să o vadă. Era îmbrăcată într-un cearșaf în care făcuse găuri pentru brațe. Era încinsă la mijloc cu o curea de-a lui, avea părul ud strâns într-un prosop și era desculță. Nu se putea afla acolo de mai mult de o secundă, însă el avea impresia că ochii ei îl fixau de mai mult timp, la fel ca prima dată când o văzuse, de parcă ar fi studiat o ciudățenie care îi apăruse în față. Din nou, făcea cea mai ciudată vestimentație să pară stilată, de parcă cearșafurile ar fi fost cel mai natural obiect vestimentar al anului aceluia. Arkadi remarcă și acum că își ținea fața întoarsă puțin într-o parte; își aminti ce spusese Levin despre ochiul orb și aruncă o privire la urma grăitoare de pe obrazul tinerei.

— Cum te simți?

— Mai curată.

Pentru că vomase, avea o voce aspră; suflazina avea acest efect. Totuși, obrajii i se mai coloraseră, mai mult decât la majoritatea moscoviților. Tânăra se uită în jur prin cameră.

— Scuze pentru cum arată apartamentul, spuse el şi îi urmări privirea. Soția mea a făcut puțină curățenie de primăvară. A scos câteva lucruri.

— Se pare că a plecat și ea odată cu lucrurile alea.

— Chiar așa e.

Cu brațele împreunate, Irina se duse la aragazul pe care se aflau tigaia, cănile și farfuriile.

— De ce mi-ai salvat viața azi-noapte? întrebă ea.

— Ești importantă pentru ancheta mea.

— Asta e tot?

— Ce ar mai putea fi?

Se uită într-un dulap gol.

— Nu vreau să te supăr, spuse ea, dar se pare că soția ta nu se va mai întoarce.

— Apreciez mereu o părere obiectivă.

Se sprijini de aragaz, stând față în față cu el, în partea opusă a camerei.

— Și acum?

— Când ți se usucă hainele, pleci, spuse Arkadi.

— Unde?

— Asta tu hotărăști. Acasă...

— Mă vor aștepta acolo. Mulțumită ție, nu mă mai pot duce nici la studio.

— La prieteni, atunci. Majoritatea vor fi sub supraveghere, dar trebuie să fie cineva la care să poți sta, zise Arkadi.

— Riscând să le aduc și lor pacostea pe cap? Nu le pot face asta unor prieteni.

— Păi, aici nu poți rămâne.

— De ce? întrebă, ridicând din umeri. Nu e nimeni aici. Apartamentul anchetatorului-șef pare locul perfect. Ar fi o crimă să irosești spațiul.

— Tovarășă Asanova...

— Irina. M-ai dezbrăcat cam de tot, deci cred că îmi poți spune pe numele mic.

— Irina, deși poate fi greu de înțeles, acesta e cel mai nepotrivit loc unde să stai. M-au văzut noaptea trecută și acesta este primul loc unde vor veni. Nu ai putea ieși după haine și mâncare. Ai fi prizonieră aici.

Cu cât vorbeau mai mult, cu atât se lipea mai tare cearșaful de corpul ei încă ud, porțiunile umede întrezărindu-se prin țesătură.

— N-o să stau prea mult pe-aici, spuse Arkadi și își feri privirea.

— Văd două farfurii și două căni, spuse Irina. E foarte simplu. Fie ești cu „ei", caz în care nu contează unde fug, pentru că mă vei urmări, fie nu ești cu „ei", caz în care pot târî un prieten în jos cu mine sau te pot târî pe tine. M-am gândit deja. Vreau să te târăsc pe tine.

Telefonul sună. Era pe jos, într-un colț al dormitorului, negru, insistent. Când sună a zecea oară, Arkadi ridică receptorul.

Era Lebădă. Spunea că țiganul găsise locul unde Kostia Borodin lucra icoanele.

Locul pe care țiganul îl găsise era un garaj aflat în apropierea pistei de carturi, în partea de sud a râului. Un mecanic numit „Siberianul" dispăruse cu câteva luni în urmă. Două carturi atârnau în cârlige din tavan, apostrofuri deasupra unei Pobeda ruginite puse pe butuci. Podeaua era plină de rumeguș și ulei. O menghină de pe un banc de lucru strângea o placă pe jumătate tăiată. Intr-un colț erau stivuite piese metalice de mașină și în altul erau lemne. Pe un perete era agățată o ramă de întins pânza și cutii cu lapte de var, ulei de in și terebentină. Un dulap cu ușa spartă conținea salopete prea murdare ca să ispitească vreun hoț. Nu se vedea nicio ladă cu unelte, nimic de valoare și ușor de transportat.

Dinspre pista de afară se-auzeau zgomote de motoare accelerate sau încetinite.

— Știi să faci asta? întrebă Arkadi.

— Am petrecut doi ani în divizia de prelevare a dovezilor. Voi încerca să țin pasul, spuse Kirwill.

Lebădă și țiganul se dădură deoparte, țiganul folosindu-și buzunarul pe post de scrumieră. Arkadi puse jos un reflector, își deschise pe podea cutia cu ustensile și scoase o lanternă mică, mănuși subțiri de cauciuc, cartonașe albe și negre, pensete, pudre (neagră, albă și sânge de dragon[1]), pensule din păr de cămilă și pulverizatori. Kirwill își trase pe mâini o pereche de mănuși, desfăcu becul de șaizeci de wați din tavan și îl înlocui cu unul de o sută cincizeci. Arkadi începu de la ferestre, plimbând lanterna peste panourile murdare în timp ce aplica pe ele pudră albă, apoi trecu la paharele și sticlele de pe rafturi, aplicând pudră albă și introducând cartonașe negre în pahare, ca să vadă amprentele. Kirwill atacă suprafețele poroase cu un pulverizator cu ninhidrină, înaintând de la ușa garajului în sensul acelor de ceasornic.

Prelevarea amprentelor era genul de muncă pe care o făceai bine într-o zi sau rău într-o săptămână. După ce erau cercetate toate locurile evidente – locul de intrare, mânerele, paharele – anchetatorul trebuia să se gândească la toate locurile mai puțin probabile unde degetele cuiva ar fi putut ajunge: cauciucuri, dosul pozelor, fundul cutiilor cu vopsea. În general, Arkadi se sustrăgea pe cât posibil de la această activitate. De data aceasta, o îmbrățișă de bunăvoie; era ceva normal și îi ținea mintea ocupată. Detectivul american lucra cu o energie metodică și cu o anumită grație, concentrându-și forța fizică și psihică asupra lucrului mărunt. Nu scoaseră nicio vorbă, ca să nu-și distragă

---

[1] Răşină naturală de culoare roşie, folosită pentru vernisuri sau ca pigment (n. r.).

atenția de la muncă. Arkadi analiză mânerele ușii, aripile de protecție și plăcuțele de înmatriculare ale mașinii, în vreme ce Kirwill analiză bancul de lucru, deasupra și dedesubt. Când țiganul le arătă un morman de cârpe, Arkadi și Kirwill îi aruncară amândoi o privire dezaprobatoare; amprentele nu rămâneau imprimate în pânză. Arkadi aplică pudră neagră pe marginea unei fotografii de pe perete. Actrița din ea avea un surâs care amintea de zilele senine când poți zburda pe faleze, de sinceritate și lenjerie intimă străină. Folosi cât mai puțină pudră posibil, întinzând-o în direcția șănțulețelor, din partea de sus a zonei curbate a amprentei către exterior.

Trebuiau să se gândească la natura garajului. Zona din jurul mașinii și a carturilor era plină de pete uleioase; nimeni nu se vâră sub o baie de ulei fără să știe că urmează să se mânjească puțin. Lucrătorii în lemn, pe de altă parte, erau mai grijulii, semănau mai mult cu chirurgii. Existau și alți factori. Suspectul perfect ar fi fost un om agitat, cu fața unsuroasă și păr dat cu briantină. Însă era posibil ca un om rece și rezervat să fi dat mâna cu cel unsuros sau să fi băut din aceeași sticlă cu el. De asemenea, iarna era și ea un factor; frigul închidea pornii pielii. Praful de lemn putea absorbi amprentele latente ca un burete.

Când Arkadi își puse instrumentele înapoi în cutie, luând o lupă și un cartonaș cu amprentele lui Kostia Borodin, Kirwill introduse în priză lungul cablu prelungitor al reflectorului, îl aprinse și porni înapoi pe propriile urme, îndreptând lumina puternică a lămpii spre locurile unde pulverizase. Arkadi observă că pe cartonașul lui Borodin se vedeau neobișnuite bucle duble la ambele degete arătătoare și o cicatrice răsucită ca un vârtej la degetul mare de la mâna dreaptă. Dacă ar fi adunat dovezi pentru un proces, ar fi apelat la o procedură mai amănunțită, fotografiind amprentele și prelevându-le pe peliculă, încercând să colecteze cât mai multe puncte de

referință între cartonaș și amprentele din teren. În schimb, acum lucra în viteză, iar Kirwill se mișca repede și el. Stratul subțire de ninhidrină pulverizat, combinat cu aminoacizii lăsați de urmele vechi ale unor degete, se usca, prinzând o nuanță de purpuriu sub lumina lămpii. Apoi Kirwill refă-cu drumul a doua oară, fără lampă și fără lupă, comparând amprentele de ninhidrină cu cele de pe cartonașul lui James Kirwill. Nu făcură schimb de cartonașe. Când Arkadi termină procedura cu pudră, trecu la cea care presupunea pulverizarea unui lichid, iar Kirwill trecu mai departe la procedura lui Arkadi

La trei ore după ce sosiseră, Arkadi își strânse cutia. Kirwill stătea sprijinit de aripa unei mașini, aprinzându-și o țigară. Țiganul, care de o oră dădea semne că îi ardeau buzele după un fum, cerși și el una. Arkadi aprinse și el una.

Garajul arăta ca și când niște descreierați ar fi lipit aripi de molii, cu miile – negre, albe și purpurii – peste tot pe unde ajunseseră. Arkadi și Kirwill tăceau, împărtășind perversul sentiment de satisfacție insuflat de munca bine făcută si zadarnică.

— Ați găsit amprentele lor, deci, presupuse țiganul.

— Nu, nu au fost niciodată aici, spuse Arkadi.

— Atunci, de ce păreți amândoi fericiți? întrebă Lebădă.

— Pentru că am făcut *ceva,* răspunse Kirwill.

— Omul ăsta era siberian, spuse țiganul. Era vorba de lemn și vopsea, doar atât mi-ați spus.

— Nu i-am oferit suficiente indicii, zise Kirwill.

Ce alte indicii erau? se întrebă Arkadi. James Kirwill își vopsea părul, dar Arkadi bănuia că fata fusese cea trimisă să cumpere vopseaua.

— Ce scria în raportul ăla medico-legal? întrebă Kirwill. Mai spune-mi o dată.

— Ghips, rumeguș, ceea ce deja căutăm, spuse Arkadi.

— Nimic altceva?

— Sânge. Au fost împușcați, în definitiv.

— Mi-amintesc că mai era ceva pe hainele lor.

— Pete de sânge de animal, răspunse Arkadi. Sânge de pește și pui. Pește și pui, repetă el și se uită la Lebădă.

— Ei bine, am fost în magazinele voastre alimentare și nu am văzut nimic suficient de proaspăt încât să piardă fie şi-o singură picătură de sânge, spuse Kirwill. De unde faci rost de carne proaspătă în părțile astea?

Pui de calitate inferioară – scurși de sânge și umpluți cu apă, ca să tragă la cântar – sau pești înghețați se găseau oriunde. Dar puii sacrificați de curând sau peștele viu erau extraordinar de scumpi și – în afara „magazinelor cu circuit închis", destinate elitei sau străinilor – puteau fi furnizați doar de întreprinzătorii privați, pescarii sau localnicele care creșteau orătănii în curte. Arkadi se disprețuia fiindcă nu se gândise la asta înainte.

— E bun, înclină Lebădă din cap spre Kirwill.

— Aflați unde au găsit carne și pește proaspăt, comandă Arkadi.

Lebădă și țiganul plecară. Ceilalți doi rămaseră, Kirwill sprijinindu-se de aripa unei maşini, Arkadi șezând pe o masă. Arkadi scoase insigna detectivului și o aruncă prin aer.

— Poate ar trebui să mă apuc să caut indicii. Aici aș putea fi superman, nu alta, spuse Kirwill.

— A fost o idee bună, aia cu celelalte pete de sânge, încercă Arkadi să îl laude pe șest.

— Cum te-ai ales cu crestătura de deasupra ochiului? Unde te-ai dus noaptea trecută, după ce am plecat de la bar?

— M-am dus în spate să mă piș și am căzut în hazna.

— Te pot face să-mi răspunzi cu forța.

— Și dacă îți rupi un deget de la picior? Ai fi ținut într-un spital sovietic până te-ai vindeca – șase săptămâni, cel puțin. Pe gratis, desigur.

— Și ce dacă? Ucigașul este aici – astfel voi avea mai mult timp.

— Haide, zise Arkadi sărind de pe masă. Ți-ai câștigat dreptul de-a primi ceva.

La Magazinul Universal Central, muzica era o treabă serioasă. Exista o atmosferă contemplativă unde un suflet tânăr putea fi influențat de rolul prețurilor stabilite oficial, de cele douăzeci de ruble care-ți făceau accesibilă o vioară cu arcuș sau cele o sută optzeci de ruble care-ți făceau inaccesibil un saxofon de alamă. Un bărbat cu fața ciupită de vărsat, cu pălărie și palton, luă saxofonul, îl admiră, atinse clapele și îi oferi lui Arkadi genul de încuviințare vagă pe care i-ai adresa-o unui coleg. Arkadi recunoscu fața din tunelul de metrou. Uitându-se în jur, văzu un alt agent KGB în civil evaluând acordeoane. Conducându-l pe Kirwill spre departamentul cu electrocasnice, cei doi iubitori de muzică puseră instrumentele jos și îl urmară de la o distanță discretă, interesați, dar nu insistenți.

Kirwill roti platanul unei combine stereo.

— Unde-i individul ăsta, Renko? Lucrează aici?

— Doar nu credeai că te aduc să dai mâna cu el, nu?

Arkadi scoase o bobină din buzunarul hainei și o montă pe magnetofonul Rekord, același model pe care îl avea la *Ucraina*. Aparatul avea două perechi de căști, ca să te simți bine fără a deranja un apartament aglomerat. Urmând exemplul lui Arkadi, Kirwill își puse căștile pe urechi. Omul cu fața ciupită de vărsat supraveghea de la capătul unui rând lung cu televizoare. Celălalt dispăruse – transmitea prin telefon descrierea lui Kirwill, bănuia Arkadi.

Arkadi apăsă butonul PLAY. Era conversația telefonică din 2 februarie dintre Osborne și Unmann.

„Zborul s-a amânat."

„S-a amânat?"

„Totul merge strună. Îți faci prea multe griji."

„Tu nu-ți faci niciodată?"

„Relaxează-te, Hans."

„Nu-mi place asta."

„E cam târziu să-ți mai placă sau nu ceva."

„Toată lumea știe de aparatele astea Tupolev noi."

„Să se prăbușească? Tu crezi că doar nemții știu să construiască ceva."

„Chiar şi o întârziere... Când ajungi la Leningrad..."

„Am mai fost la Leningrad. Am mai fost acolo cu nemții. Totul va fi bine."

După ce se auzi înregistrarea sunetului de încheiere a apelului şi-apoi se făcu liniște, Kirwill apăsă STOP, REWIND AND PLAY. Puse banda de încă două ori înainte ca Arkadi să o ia înapoi.

— Un neamț și un american, zise Kirwill, dându-şi jos căștile. Pe neamț îl cheamă Hans. Cine e americanul?

— Cred că asasinul fratelui tău.

Televizorul color Padoga, având un preț de șase sute cincizeci de ruble, arăta o femeie care vorbea în fața unei hărții a lumii. Sonorul era oprit. Arkadi verifică numele fabricii; exista o deosebire mare între fabrici.

— Asta nu îmi spune nimic, zise Kirwill. Mă duci doar cu zăhărelul.

— Poate îmi vei mulțumi mai târziu.

Arkadi mută pe un canal cu dansatori populari purtând costume în culori pastelate, care țopăiau în tăcere înainte și înapoi, se loveau cu palmele peste genunchi și călcâie. Închise televizorul și, când ecranul se întunecă, văzu clar reflexia celor doi bărbați în pardesie, aflați la capătul rândului. Se întorsese și celălalt.

— Ăştia doi – dădu din cap – mă îndoiesc că vor încerca ceva cu un turist american, dar s-ar putea să nu știe că asta ești.

— Ne-au urmărit cu mașina de la garaj, spuse Kirwill, uitându-se la ecran. Credeam că sunt ai tăi.

— Nu.

— Nu ai prea mulți oameni de partea ta, nu-i așa, Renko?

Arkadi și Kirwill se despărțiră atunci când ajunseră în strada Petrovka. Arkadi o luă spre sediul miliției și Kirwill spre hotelul Metropole. La jumătatea străzii, Arkadi se opri ca să își aprindă o țigară. Strada era plină de cumpărători abia ieșiți de la serviciu, armate stoice pornite într-un marș lent prin dreptul vitrinelor. În depărtare reperă silueta lătăreață a lui Kirwill, îndepărtându-se prin mulțime cu alura impunătoare a unui țar, cu doi servi în pardesiu ținându-se după el.

Arkadi se duse să îl caute pe țigan.

Camionul era vopsit cu portocaliu pe un fond verde, cu stele și semne cabalistice în albastru. Un copil gol se împletici pe scările din spate ale camionului, venind către foc, spre poala înflorată a mamei lui și la sânul ei brun. Vreo şase babe și fetițe ședeau în jurul focului, alături de un bărbat bătrân. Ceilalți bărbați din familie stăteau într-o mașină, toți în costume murdare, cu pălării și mustăți, până și cel mai tânăr dintre ei afișând o umbră mătăsoasă deasupra buzei. Soarele apunea în spatele Hipodromului.

Erau tabere de țigani pe toate câmpurile din jurul pistei de curse, apăreau din senin, ca muștele. Țiganul lui, însă, nu era nicăieri, dispăruse așa cum se așteptase Arkadi. Cumva își dăduse seama că nu Lebădă era cel care îl trădase.

În apartament, tăcerea era atât de adâncă atunci când intră, încât crezu că fata plecase, dar când se duse în dormitor, o văzu stând cu picioarele încrucișase pe pat. Era

îmbrăcată cu rochia ei, care acum era scurtă și strâmbă din cauză că nu știuse el să o spele.

— Arăți mai bine.

— Sigur că da, spuse ea.

— Ți-este foame?

— Dacă mănânci tu, iau și eu ceva.

Era lihnită. Devoră o ciorbă de varză și la desert mâncă un baton de ciocolată.

— De ce te-ai întâlnit cu Osborne aseară?

— Nu m-am întâlnit.

Îi luă țigările din mână fără să ceară voie.

— De ce crezi că a pus Osborne oamenii ăia să te atace?

— Nu știu despre ce vorbești.

— În stația de metrou. Am fost de față.

— Atunci, anchetează-te singur.

— Crezi că asta e o anchetă?

— Și în apartamentul de jos sunt oameni care înregistrează ancheta, spuse ea calm, suflând fumul și uitându-se prin el. Aceasta e o casă de informatori KGB și în subsol sunt camere de tortură.

— Dacă chiar crezi asta, trebuia să fie plecat.

— Pot să părăsesc țara?

— Mă îndoiesc.

— Și atunci ce importanță are dacă sunt în acest apartament sau oriunde altundeva?

Își sprijini bărbia în mână și îl studie pe Arkadi cu ochii ei negri, dintre care unul era orb.

— Chiar crezi că are importanță unde sunt sau ce spun...

În apartament era întuneric; uitase să cumpere becuri. Când Irina se sprijini de un perete, păru să se rezeme de o umbră.

Fuma la fel de mult ca el. Părul i se uscase în inelușe în jurul feței și în bucle mari pe spate în jos. Era încă desculță și rochia intrată la apă i se întindea pe sâni și pe șolduri.

În timp ce ea mergea încet, fumând şi născocind minciuni, el o însoțea cu privirea. În lumina palidă a felinarelor din curte, Arkadi o vedea fragmentat – curbura unui obraz, buzele parcă tăiate în piatră. Avea trăsături generoase, degete lungi, gât lung, picioare lungi. Avu loc o străfulgerare, ca lumina reflectată în apă, când privirea ei se încrucișă cu a lui.

Știa că tânăra era conștientă de efectul pe care îl avea asupra sa, la fel cum știa și el că i-ar fi cedat la cel mai mic avans. Atunci nu s-ar mai fi sinchisit să mintă.

— Știi că Osborne i-a ucis pe Valeria, prietena ta, pe Kostia Borodin și pe tânărul american Kirwill și totuși îi dai ocazia să-ți facă același lucru și ție. Aproape îl forțezi să o facă.

— Numele astea nu-mi spun nimic.

— Ai bănuit tu ceva; de aceea te-ai dus la hotelul lui Osborne de îndată ce ai aflat că s-a întors la Moscova. Ai intrat la bănuieli de îndată ce am venit eu la Mosfilm.

— Domnul Osborne e interesat de filmul sovietic.

— Ți-a spus că sunt în siguranță, în afara țării. Nu știu cum ți-a spus că i-a scos, dar pe James Kirwill a reușit într-adevăr să îl *introducă*. Ți-a trecut vreodată prin gând că e mult mai dificil să ieși din Uniunea Sovietică, mai ales pentru trei oameni?

— O, îmi trece deseori prin gând.

— Și că e mai simplu să îi omori? Unde ți-a spus că sunt? În Ierusalim? La New York? Hollywood?

— Are vreo importanță? Spui că sunt morți. În orice caz, acum nu îi mai poți ajunge...

În întuneric, luminată de țigară, fata era învăluită de strălucirea superiorității morale.

— Soljenițîn și Amalrik, exilați. Palach, împins la sinucidere. Lui Fainberg i-au fost sparți dinții în Piața Roșie. Grigorenko și Gerșuni, închiși în ospicii de nebuni. Cei pe care voi îi aruncați la închisoare separat: Șaranski, Orlov, Moroz, Baiev. Cei pe care îi aruncați la grămadă, ca pe ofițerii Florei Baltice. Cei pe care îi aruncați cu miile, precum tătarii din Crimeea...

Nu se mai oprea. Asta era ocazia ei, Arkadi știa. Era anchetator, iar ea arunca vorbele ca și când ar fi fost gloanțe îndreptate spre o armată de anchetatori.

— Vă temeți de noi, spuse ea. Știți că nu ne puteți opri pentru totdeauna. Mișcarea se extinde întruna.

— Nu există nicio mișcare. Că e bine sau e rău, asta nu contează. Pur și simplu nu există.

— Vă este prea frică să vorbiți despre ea.

— E ca și cum ne-am certa din cauza unei culori pe care niciunul dintre noi nu a văzut-o.

Era prea politicos, hotărî el. Tânăra se îndepărta atât de mult, încât în scurt timp nu ar mai fi avut cum să ajungă la ea.

— Deci îi scriai Valeriei înainte să pierzi locul de la facultate, începu el din nou.

— Nu am picat la niciun examen, spuse ea. Cum bine știi, am fost exmatriculată.

— Ai picat, te-au exmatriculat, ce mai contează? Ai fost îndepărtată fiindcă spuneai că îți urăști propria țară? Țara care ți-a dat educație? Asta-i o prostie atât de mare, că e ca și cum ai fi picat.

— Crezi ce vrei.

— Atunci ești cocota unui străin care a ucis-o pe prietena ta cea mai bună. Ah, dar asta e politică pentru tine. Tu preferi să crezi cea mai incredibilă minciună de la un

american cu mâinile pătate de sânge decât adevărul de la unul de-al tău.

— Tu nu ești dintre ai mei.

— Ești o prefăcută. Măcar Kostia Borodin era un rus adevărat, bandit sau nu. Știa cât ești de fățarnică?

Inhală prea tare și tăciunele țigării îi luminã roșeața feței.

— Dacă voia să iasă din țară, Kostia avea un motiv real, fugea de lege, continuă Arkadi. Acesta-i un motiv pe care oricine îl poate respecta. Altminteri ar fi rămas. Spune-mi, ce părerea avea Kostia despre teoriile tale antisovietice? De câte ori i-a spus Valeriei ce prefăcută este prietena ei, Irina Asanova? Ar spune-o și acum, dacă ar fi în viață.

— Ești dezgustător, zise ea.

— Haide, ce a spus Kostia Banditul când i-ai zis că ești disidentă?

— Asta te sperie, ideea de a avea o disidentă sub acoperișul tău.

— Ai speriat vreodată pe cineva? Fii sinceră! Cui îi pasă de niște așa-ziși intelectuali care sunt exmatriculați fiindcă se pișă pe steag? Așa le trebuie!

— N-ai auzit de Soljenițîn?

— Am auzit de contul lui bancar din Elveția, o tachină Arkadi.

Voia să se confrunte cu un monstru? Avea să aibă parte de unul mai mare decât putea duce.

— Sau de evreii sovietici?

— Sioniștii, adică. Au propria republică sovietică; ce altceva vor?

— Sau Cehoslovacia?

— Te referi la episodul când Dubček a adus soldați germani fasciști ca turiști și cehii ne-au cerut ajutorul? Fii serioasă! Tu nu ai auzit de Vietnam, Chile sau Africa de Sud? Irina, poate că vederile tale despre lume nu sunt suficient

de largi. Ai impresia, pare-mi-se, că Uniunea Sovietică este o uriașă conspirație menită să îți facă ție adolescența nefericită.

— Nu crezi ce vorbești.

— Și acum îți voi spune ce gândea Kostia Borodin. Arkadi refuza să se oprească. Credea că îți plăcea să fii persecutată, deși nu aveai curajul să încalci legea.

— Asta-i mai bine decât să fii un sadic care nu are curajul să își folosească pumnii, ripostă ea.

Fata avea ochii umezi de furie. Arkadi era uimit. Simțea mirosul lor sărat. Tânăra se aruncase în luptă, fie că voise asta, fie că nu. Într-un fel, acum era mai puțin sânge pe podea. Ca mai toate luptele, și aceasta se mută pe un alt teren, în dormitor, pe singura piesă de mobilier din apartament.

Se ridicară amândoi în șezut pe câte o parte a patului și își stinseră țigările în farfurii. Ea era pregătită de următorul asalt; îşi ținea capul ridicat semeț și avea brațele împreunate, ca o poartă încuiată.

— Vrei să cazi în mâinile KGB-ului, spuse el și suspină. Vrei torturi, ucigași, brute.

— Aveai de gând să mă predai lor, așa-i?

— Asta aveam de gând, recunoscu el. Cel puțin, așa credeam.

Ea îi privi conturul în timp ce Arkadi se plimba prin dreptul geamurilor.

— Ți-am spus cum a procedat, mai exact, Osborne? o întrebă el. Organizaseră o petrecere la patinaj, el și Valeria, Kostia și studentul american Kirwill. Dar partea asta o cunoști – doar i-ai dat Valeriei patinele tale – și știu că Osborne se ocupă cu achiziționarea de blănuri rusești, deși poate nu aveai cunoștință de faptul că, pe lângă asta, mai este şi informator al KGB-ului. Asta te plictisește. În orice caz,

după ce au patinat puțin prin Parcul Gorki, s-au mutat într-un luminiș ca să ia o gustare. Osborne, un om bogat, cumpărase de toate.

— Inventezi povestea pe măsură ce o spui.

— Avem geanta în care a adus mâncarea; am scos-o de pe fundul râului. Așa că în timp ce toată lumea mănâncă, Osborne ridică geanta spre Kostia. În geantă are un pistol. Îl împușcă pe Kostia primul, în inimă, apoi pe Kirwill, tot în inimă. Unu, doi, uite așa. Eficient, da?

— Vorbești de parcă ai fi fost acolo.

— Singurul lucru pe care nu am reușit să îl deslușesc și la care mă poți ajuta tu este de ce Valeria nu a strigat după ajutor când a văzut că ceilalți doi erau uciși. Sigur, muzica se auzea tare în difuzoarele din parc, dar ea nici măcar nu a încercat să strige. A stat neclintită, cu fața la Osborne, destul de aproape să îl atingă, în timp ce el i-a pus pistolul la inimă. De ce a făcut Valeria asta, Irina? Ai fost prietena ei cea mai bună, spune-mi tu.

— Uiți mereu, îi spuse ea, că eu cunosc legea. Există un articol în Codul Penal care spune că toți dezertorii sunt criminali de stat. Ai spune sau ai face orice ca să pui mâna pe ei sau pe oricine i-a ajutat. De unde să știu că atacul din stația de metrou nu a fost înscenat? Că nu ai pus tu la cale totul? Sau tu *și* KGB-ul? Precum cadavrele pe care spui că le aveți – de unde provin ele? Spui că Osborne a împușcat pe cineva? Pe orice turist nevinovat l-ați umfla și l-ați arunca în Lubianka.

— Osborne nu este într-o celulă de la Lubianka; are prieteni la Lubianka. Îl protejează. Te-ar ucide *pe tine* ca să îl protejeze pe el.

— Să protejeze un american?

— Intră și iese din Rusia de patruzeci și cinci de ani. Aduce milioane de dolari cu el, oferă informații despre

actori și dansatori sovietici, le pune pe tavă amicilor săi, indivizi zevzeci și neînsemnați ca tine și Valeria.

Tânăra își acoperi urechile.

— Prietenii tăi, prietenii tăi, repetă ea. Despre tine vorbim aici. Vrei doar să știi unde să îți trimiți asasinii.

— Să trimit după Valeria? O pot găsi oricând vreau într-un frigider dintr-un subsol de pe strada Petrovka. Am arma cu care Osborne a omorât-o. Știu cine îl aștepta pe Osborne după aceea și în ce model de mașină. Am fotografii cu Osborne, Valeria și Kostia în Irkutsk. Știu despre cufărul de biserică pe care ei l-au confecționat pentru el.

— Un american ca Osborne ar fi putut cumpăra douăzeci de cufere diferite de la douăzeci de surse diferite.

Irina nu ceda nici măcar un pas.

— Chiar tu l-ai menționat pe Golodkin. Golodkin însuși i-ar fi dat unul, iar Golodkin nici nu trebuia să părăsească țara. Banii ar fi fost destui și, cum spui tu, Osborne are milioane de dolari. Așa că de ce să îi aducă pe Valeria și Kostia Borodin din Irkutsk? De ce *ei*?

Îi întrezărea ochii afundați în ovalul chipului și mâna odihnindu-i-se pe ridicătura șoldului. Îi simțea oboseala în întuneric.

— În timpul războiului, Osborne a ucis trei prizonieri germani în același fel. I-a dus în pădure, la Leningrad, le-a dat ciocolată și șampanie, apoi i-a împușcat. A primit pentru asta o medalie. Nu mint; poți citi despre asta în cărți.

Irina nu răspunse.

— Dacă scapi din povestea asta, ce vrei să faci? întrebă el. Să devii un mare disident și să-i denunți pe anchetatori? O faci bine. Să te înscrii din nou la facultate? Ți-aș da o recomandare.

— Să devin avocat, adică?

— Da.

— Crezi că aș fi fericită așa?

—Nu.

Arkadi se gândi la Mișa.

— Regizorul acela, murmură ea, cel care mi-a oferit cizmele italienești? M-a cerut în căsătorie. Tu m-ai dezbrăcat; nu-s chiar pocită, nu?

— Nu.

— Poate că asta voi face, atunci. Mă voi mărita cu cineva, voi deveni casnică și voi dispărea.

După ore de discuții în contradictoriu, vocea ei era atât de pierită încât parcă ar fi venit dintr-o altă cameră.

— Ideea de bază, spuse Arkadi, este că tot ce ți-am spus e fie o minciună extraordinar de complexă, fie simplul adevăr.

Simți cum respiră ritmic, înțelese că adormise și o acoperi cu pătura. Se mută la fereastră pentru un timp, căutând să vadă vreun semn neobișnuit de activitate nocturnă în apartamentele de vizavi sau pe Bulevardul Taganskaia. În cele din urmă se întoarse și se întinse pe cealaltă parte a patului.

Capitolul 14

Linii roșii erau trasate pe străzile care duceau spre Piața Roșie. Ofițerii de armată măsurau rigolele. Se înălțau turnuri de televiziune.

După zece ani de căsnicie cu Zoia, se adunaseră într-un cont de economii 1.200 de ruble, cu dobândă de doi la sută pe an, sumă pe care ea o retrăsese deja aproape integral. Îi lăsase doar o sută de ruble. Poți fi cu un pas înaintea ucigașilor, dar nu și a soției – a fostei soții, se corectă Arkadi.

Întorcându-se de la bancă, văzu niște oamenii stând la coadă pe un trotuar, așa că aruncă douăzeci de ruble pe o eșarfă cu roșu, alb și verde, decorată cu ouă de Paști.

Andreev terminase.

Valeria Davidova, ucisă în Parcul Gorki, trăia din nou. Ochii îi scânteiau, sângele îi curgea prin obraji, buzele îi erau roșii și ușor deschise a nerăbdare, era pe cale să vorbească. Rămânea mută, dar era nevoie să te forțezi ca să conștientizezi că aceea era plastilină și nu carne moale, că roșeața obrajilor era datorată vopselurilor, că ochii de sticlă nu puteau să vadă. Ceea ce părea incredibil era faptul că acel cap aparent viu nu avea și corp; gâtul stătea în echilibru pe o roată de olar. Arkadi nu se considera superstițios și totuși simțea că îl furnică pielea.

— I-am schimbat culoarea ochilor într-un castaniu-închis, spuse Andreev, ceea ce i-a pus în evidență culoarea obrajilor. Aceea e o perucă italiană, păr adevărat.

Arkadi se învârti în jurul capului.

— E capodopera ta.

— Da, recunoscu mândru Andreev.

— Aș putea să jur că vrea să spună ceva.

— Chiar spune ceva, tovarășe anchetator. Spune: „Sunt aici“! Ia-o.

De pe roată, Valeria se uita în sus. Nu avea o frumusețe la fel de răpitoare ca a Irinei, dar era foarte frumoasă, cu nasul mai scurt, un chip mai simplu și mai lat. Genul de față la care te-ai aștepta să zâmbească de sub o căciulă din blană de vulpe, în timpul unei plimbări de iarnă, când fulgii de zăpadă plutesc prin aer. O bună patinatoare, foarte amuzantă, plină de viață.

— Nu încă, spuse el.

Își petrecu ziua alături de Lebădă, vorbind despre măcelari, fermieri și orice altă posibilă sursă de carne proaspătă. Era trecut de patru când se prezentă pe Novokuznețkaia și fu chemat în biroul procurorului.

Iamskoi aștepta în spatele mesei sale, cu degetele roz ca de copil împreunate pe tăblie, cu capul ras strălucind, împovărat de gânduri.

— Mă îngrijorează aparenta stagnare a anchetei tale referitoare la Parcul Gorki. Nu doresc să mă amestec în treburile tale, dar e de datoria mea să îi supraveghez pe cei care pierd controlul fie asupra lor înșiși, fie asupra anchetei lor. Crezi că asta se întâmplă în cazul tău? Fii sincer, te rog.

— Tocmai mă întorc de la Andreev. Am văzut chipul reconstruit al uneia dintre victime, răspunse Arkadi.

— Vezi, acum aud prima oară despre această reconstrucție. Acesta-i un exemplu al lipsei de organizare.

— Nu pierd controlul.

— Refuzul de a spune asta ar fi un simptom. Ei bine, în acest oraș sunt mai bine de șapte milioane de locuitori, iar printre ei se află un nebun care a ucis trei oameni. Nu mă aștept să îl scoți din joben. Mă aștept *totuși* la o anchetă bine coordonată și bine gândită. Ție îți displace coordonarea, știu. Te consideri un specialist, un individualist. Un individ, cu toate acestea, fie el și cel mai sclipitor, este supus subiectivității, bolii sau problemelor personale. Iar tu ai muncit foarte mult.

Iamskoi depărtă mâinile și apoi le uni la loc.

— Înțeleg că întâmpini oarecșce greutăți cu soția, spuse el.

Arkadi nu răspunse; nu fusese o întrebare.

— Anchetatorii mei sunt o reflecție a mea, fiecare în felul său unic. Tu, fiind cel mai strălucit, trebuie să știi asta, rosti Iamskoi.

Trecu la un ton ritos:

— Ai lucrat sub presiune. Se apropie sărbătoarea; nimic nu se poate face acum. Vreau ca, de îndată ce ieși din acest birou, să pregătești un rezumat detaliat al tuturor aspectelor legate de ancheta desfășurată până acum.

— Un astfel de rezumat ar necesita zile întregi, chiar dacă nu aș mai face altceva.

— Atunci nu face altceva. Nu te grăbi și fă o treabă completă. Evident, nu vreau să văd nicio referire la cetățeni străini sau ofițeri ai Securității Statului. Speculațiile tale în acest sens nu te-au condus nicăieri. Orice referire la ei ar fi o rușine nu doar pentru tine, ci și pentru acest birou. Mulțumesc.

Arkadi ignoră invitația de a pleca.

— Tovarășe procuror, aș vrea să știu dacă acest rezumat este destinat unui alt anchetator care îmi va lua locul.

— Ce dorim de la tine, spuse ferm Iamskoi, este cooperare. Acolo unde există cooperare sinceră, mai contează cine cu ce se ocupă?

Arkadi se așează în fața mașinii de scris în care nu era pusă nicio coală de hârtie.

Pe perete, într-un tablou, Lenin se relaxa într-un scaun de grădină, purtând o pălărie albă și ținând la buze o ceașcă. Ochii lui priveau vicleni de sub borul pălăriei.

Rezumatul. Aproape că nu avea să mai existe vreun rezumat după ce îl scotea pe Osborne și renunța la identificarea băiatului pe nume Kirwill. Unui anchetator talentat i s-ar fi părut că nici nu exista vreo anchetă. Putea începe de la capăt cu alți detectivi. Singura problemă ar fi fost vechiul anchetator.

Nikitin, cu o sticlă și două pahare, deschise ușa. Anchetatorul-șef de la Directivele Guvernamentale purta pe chip o cuvenită grimasă de compasiune.

— Tocmai am auzit. Ghinion. Trebuia să vii la mine, zise în timp ce votca umplu paharele. Tu ții secret, însă. Ți-am spus mereu asta. Nu te îngrijora, găsim noi ceva. Cunosc niște oameni; te rezolvăm noi cu ceva. Bea. Nu la același nivel, sigur, dar vei avansa din nou prin muncă. Mă voi gândi la ceva pentru tine. Niciodată nu am fost convins că ești anchetator înnăscut.

Lui Arkadi îi era limpede că ratase toate indiciile importante: acele mesaje care i-ar fi spus unui anchetator mai abil ce căi să urmeze şi de care să se ferească. Levin, Iamskoi, ba chiar și Irina încercaseră să îl pună în gardă. Era ca și când, uitându-te la soare, ai vedea avantajele urmării căilor corecte, a acelor drumuri atât de puternic luminate, încât toate aparentele contradicții se clarifică și sunt explicate.

— ... nu-mi amintesc să mai fi fost concediat vreun anchetator-șef, spunea Nikitin. Gloria acestui sistem este că nimeni nu își poate pierde slujba. Am încredere că tu vei răsturna rânduiala asta.

Când Nikitin îi făcu semn cu ochiul, Arkadi şi-i închise pe ai săi și anchetatorul-șef se aplecă în față.

— Cum crezi că va reacționa Zoia la vestea asta? întrebă el.

Arkadi deschise ochii și îl văzu pe Nikitin sprijinindu-se în echilibru, în expectativă, pe marginea unui scaun. Nu știa de ce era Nikitin acolo și nici nu ascultase foarte atent ce spusese, dar înțelese atunci că fostul lui mentor, acel oportunist cu față rotundă și expresie mobilă, va fi mereu prezent. Unii oameni mor, alții sunt concediați. Nikitin îi asista pe toți ca un jefuitor de morminte.

Telefonul sună și Arkadi răspunse. Era de la Ministerul de Externe. Spuneau că, deși nimeni nu exportase icoane sau alte obiecte bisericeşti ori de natură religioasă în lunile ianuarie și februarie, fusese eliberată o autorizație specială pentru un „cufăr religios", trimis ca dar Consiliului Artistic al Partidului din Helsinki, din partea Cluburilor Leatherball,

aparținând Ligii Tinerilor Comuniști Germani. Cufărul fusese trimis cu avionul de la Moscova la Leningrad, unde fusese transferat într-un tren cu destinația Finlanda, via Vyborg. Despre treaba cu drumul de la Moscova în Finlanda se aflase în 3 februarie, iar numele de pe factură era „H. Unmann". Exista un cufăr, iar Unmann îl trimisese.

Arkadi dădu un telefon la sediul Partidului Comunist Finlandez din Helsinki – fără probleme, întrucât apelurile telefonice internaționale erau mult mai sigure decât cele locale. De la Helsinki fu informat că, în urmă cu mai bine de un an, Consiliul Artistic fusese desființat și că nimic de felul unui „cufăr religios" nu fusese vreodată așteptat și nici nu sosise.

— Pot ajuta cu ceva? se oferi Nikitin.

Arkadi deschise sertarul de jos al biroului său și scoase pistolul semiautomat Makarov care îi fusese dat când devenise anchetator și pe care nu îl folosise niciodată, precum și o cutie cu cartușe de 9 mm. Scoase magazia din mâner, culese opt gloanțe din cutie, încărcă arma și introduse magazia la loc.

— Ce ai de gând să faci? spuse Nikitin privind atent.

Arkadi ridică arma, coborî siguranța și luă în cătare figura lui Nikitin, care deschise gura și așa rămase.

— Mă tem, rosti Arkadi. Mă gândeam că ai vrea să te temi și tu cu mine.

Nikitin dispăru pe ușă. Arkadi își luă paltonul, vârî arma în buzunarul hainei și ieși.

Când intră în apartament, Irina se uită în spatele lui, de parcă ar fi venit însoțit de cineva.

— Credeam că acum mă vei aresta, spuse ea.

— De ce crezi că vreau să te arestez?

Se duse la fereastră ca să arunce o privire în stradă.

— Asta vei face, mai devreme sau mai târziu.

— I-am împiedicat să te ucidă.

— Asta a fost ușor. Încă mai crezi că omorâtul și arestarea sunt două lucruri diferite. Încă ești anchetator-șef.

Fiind purtată, rochia se mulase pe corpul ei. Pășea ușor în picioarele goale. Se întreba și el dacă Pribluda nu ocupase cumva apartamentul de jos și dacă el și Irina nu erau înconjurați de microfoane.

Tânăra dăduse cu mătura, și o făcuse cu conștiinciozitate; curat și gol, apartamentul părea lipsit de culoare și de aer. În el, ea era ca o flacără într-un spațiu vid.

— Poate că astăzi mă vei ține ascunsă. E doar o zi din viața ta, spuse ea. Dar când se va auzi o bătaie în ușă, mă vei preda.

Arkadi nu o întrebă de ce nu plecase, pentru că se temea că ar putea-o face.

Accentul ei era plin, disprețul se revărsa din el.

— Anchetatorule, anchetatorule, cum ne poți ancheta moartea când nu știi nimic despre viața noastră? O, ai citit articole despre Siberia dintr-o revistă, iar miliția din Irkutsk ți-a vorbit despre Kostia Borodin. Cum s-a putut, întrebi, ca o evreică precum Valeria să se amestece cu un criminal precum Kostia? Cum s-a putut ca un tip așa isteț precum Kostia să cadă în plasa promisiunilor lui Osborne? Crezi că eu nu aș cădea în plasa lor, dacă mi-ar fi oferite?

Vorbind, își freca brațele și se plimba de colo-colo.

— Bunicul a fost primul siberian din familie. La început a fost inginer-șef la sistemul de alimentare cu apă din Leningrad. Nu a comis nicio fărădelege, dar îți amintești că atunci la ordinea zilei era lozinca „Toți inginerii sunt dușmani de clasă", așa că a fost pus într-un tren și trimis la est să ispășească cincisprezece ani de muncă silnică în cinci lagăre diferite din Siberia, înainte să fie eliberat într-un exil perpetuu – ceea ce înseamnă că era forțat să rămână în Siberia. Fiului său, tatăl meu, profesor de meserie, nici măcar

nu i s-a permis să se ofere voluntar împotriva germanilor, întrucât era fiul unui exilat. I-au luat pașaportul intern ca să nu poată părăsi niciodată Siberia. Mama era muziciană și i s-a oferit un post la Teatrul Kiev, dar nu l-a putut accepta pentru că era soția fiului unui exilat.

— Si Valeria?

— Familia Davidov era din Minsk. Comitetele lor de bloc aveau o normă de „evrei sofisticați" de arestat. Așa că rabinul și familia lui au devenit siberieni.

— Și Kostia?

— El era mai siberian decât oricare dintre noi. Străbunicul lui fusese exilat de țar pentru crimă. De atunci încolo, membrii familiei Borodin au muncit pentru lagăre, prinzând evadați. Locuiau cu crescătorii de reni, pentru că aceștia știau primii când un prizonier încerca să traverseze tundra. Atunci când Borodinii prindeau pe cineva, erau prietenoși, de parcă ar fi vrut să îl ajute să scape. Îl lăsau să vorbească toată noaptea despre ce avea de gând să facă odată devenit om liber și apoi îl omorau în somn, astfel încât omul să fi trăit măcar iluzia libertății pentru o oră și ceva. Voi nu faceți nici măcar asta.

— Mie mi se pare o cruzime, spuse Arkadi.

— Tu nu ești siberian. Osborne ne cunoaște mai bine decât tine.

Totuși, chiar așa puternic învăluită în dispreț, tânăra îl privea cu luare-aminte, de parcă Arkadi ar fi putut adopta o altă formă din clipă în clipă.

— Borodinii nu își puteau câștiga traiul doar prinzând prizonieri, spuse Arkadi.

— Făceau comerț cu crescătorii, operau propriile exploatări ilegale de aur, ghidau geologi. Kostia punea capcane.

— Pentru ce?

— Pentru zibeline, vulpi.

— Era bandit; cum putea aduce zibeline la vânzare?

— Venea la Irkutsk și dădea pieile altcuiva să le vândă. Fiecare piele valora o sută de ruble, dar el încasa nouăzeci. Nimeni nu punea întrebări.

— Acum sunt ferme unde se cresc zibeline; ce nevoie mai era de cineva care să pună capcane?

— Fermele sunt niște colective tipice – dezastre totale. Zibelinelor le trebuie carne proaspătă. Costul distribuirii de carne la fermele din Siberia este mare, iar când distribuția se întrerupe, ceea ce se întâmplă mereu, fermele trebuie să cumpere de la alimentare. Așa că statul cheltuiește de două ori mai mult crescând o zibelină în captivitate decât dacă ar cumpăra una sălbatică. Cu toate acestea, norma crește mereu, pentru că zibelinele aduc în țară valută forte.

— În cazul ăsta, probabil că există mulți vânători.

— Știi unde trebuie să lovești o zibelină când tragi în ea de la cincizeci de metri? În ochi, altfel pielea e compromisă. Foarte puțini vânători pot face asta, iar Kostia e de neegalat.

Mâncară cârnați prăjiți cu pâine și băură cafea.

Arkadi avea impresia că se afla la vânătoare, trebuind să stea complet nemișcat și în același timp să lanseze întrebări, ca niște momeli care să aducă sălbăticiunea aproape de sine.

— Unde altundeva puteam fugi, dacă nu la Moscova? îl întrebă Irina. La Polul Nord? În China? Singura fărădelege reală pe care un siberian o poate comite este să plece din Siberia. Ancheta ta doar la asta se reduce. Cum au ajuns aici siberienii ăștia sălbatici? Cum au ieșit din țară? Nu-mi spune că depui atâta efort doar fiindcă doi siberieni sunt morți. Noi suntem morți *din naștere*.

— Unde ai auzit gunoiul ăsta?

— Știi care este „dilema siberiană"?

— Nu.

— Ce să alegi între două feluri de a îngheța. Eram pe lac, pescuiam la copcă, și un profesor de-al nostru a căzut prin gheață. Nu a intrat mult în apă, doar până la gât, dar am știut ce se întâmpla. Dacă rămânea acolo, avea să moară prin îngheț în treizeci sau patruzeci de secunde. Dacă îl scoteam, înghețа pe loc – chiar avea să se transforme într-un sloi de gheață. Îmi amintesc că ținea orele de gimnastică. Era un evenki, singurul nativ din corpul profesoral, tânăr, toată lumea în plăcea. Am stat cu toții în cerc în jurul copcii, ținându-ne în mână undițele și pescuind. Erau vreo minus patruzeci de grade, o zi senină și însorită. Profesorul avea o soție, dentistă; nu venise cu noi. S-a uitat în sus la noi; nu voi uita niciodată privirea aceea. Nu cred că era în apă de mai mult de cinci secunde, când s-a opintit afară.

— Și?

— A murit înainte să se ridice în picioare. Dar a ieșit, acesta e lucrul important. Nu a așteptat să moară.

Soarele îi bătu drept în ochi. Noaptea o făcea mai palidă, îi făcea ochii mai întunecați.

— Să îți spun eu despre o „dilemă siberiană", zise Arkadi. Osborne ar fi putut să cumpere scaune, cufere și icoane de la douăzeci de surse diferite din Moscova. Cum ai spus și tu, Golodkin avea deja unul pentru el. Și atunci de ce să își asume riscul de a negocia cu doi oameni disperați, căutați de lege? De ce să se obosească și să creeze acea înşelătorie fantastică a fugii lor? Ce puteau oferi Kostia și Valeria și nimeni altcineva nu putea?

— De ce mă întrebi pe mine? zise ea ridicând din umeri. Spui că a fost un student american pe nume Kirwill, introdus ilegal în Rusia. De ce și-ar fi asumat Osborne *acest* risc? E o nebunie.

— Era necesar. Kostia voia o dovadă palpabilă că Osborne putea aduce și scoate persoane din țară. Iar dovada asta era James Kirwill. În același timp, Kirwill era perfect, pentru că era american. Kostia și Valeria nu credeau că Osborne ar trăda un alt american.

— De ce ar fi venit Kirwill, dacă n-ar fi fost convins că poate să și plece?

— Americanii cred că pot face orice, spuse Arkadi. Osborne crede că poate face orice. Și-o trăgea cu Valeria?

— Nu era genul ăsta de...

— Era frumoasă. Osborne spune că rusoaicele sunt urâte, dar pe Valeria nu putea să nu o observe. A observat-o chiar la Centrul Blănii din Irkutsk. Ce părere avea Kostia despre asta? Că el și Valeria îl vor duce cu zăhărelul pe americanul cel bogat?

— Faci totul să sune...

— Asta aveau să-i ofere lui Osborne? Sex? A încurajat-o Kostia, i-a spus: „Haide, un futai mic nu ne face rău nici mie, nici ție, hai să profităm din plin de turist“? Asta a fost? Trei oameni uciși pentru că Osborne și-a dat seama că era luat de fraier?

— Nu știi nimic.

— Știu că atunci când Kostia și James Kirwill mureau în zăpadă, prietena ta Valeria era vie și stătea destul de aproape de Osborne ca să-l poată atinge, dar nu a fugit și nici nu a strigat după ajutor. Asta e o adevărată „dilemă siberiană“ și sugerează un singur lucru: că ea știa că cei doi, Kostia și Kirwill, vor fi uciși, că era în cârdășie cu Osborne. Până acolo îi fusese banditului ei siberian. Cum să se compare el cu un afacerist de la New York? Gata cu romantismul! Probabil că Osborne îi spusese că nu poate scoate din țară decât o singură persoană. Trebuia să aleagă, iar Valeria era fată deșteaptă. Să strige după ajutor când

complota cu Osborne să-i ucidă? Avea de gând să treacă peste cadavrele lor la braț cu americanul!

— Termină!

— Imaginează-ți ce surprinsă a fost când a împușcat-o. Atunci era deja prea târziu să mai cheme ajutor. Privind retrospectiv, pare incredibil. Cât de evident este că americanul era un ucigaș cu sânge rece și cât de străvezii trebuie să fi fost promisiunile sale! Câtă cruzime să aducă fata ceea frumoasă și credulă taman din Siberia doar ca să o poată ucide aici! Și totuși, trebuie să recunoști că, dacă nu a fugit după ajutor atunci când iubitul ei și un străin nevinovat au fost împușcați în fața ei, atunci chiar era proastă. Chiar a meritat să fie omorâtă așa cum a fost.

Irina îl pălmui. Arkadi simți gust de sânge.

— Acum știi că e moartă. M-ai lovit pentru că mă crezi. Da!

Se auzi o bătaie la ușă.

— Tovarășe anchetator-șef Renko, spuse un bărbat din hol.

Irina clătină din cap. Arkadi nu recunoștea nici el vocea.

— Tovarășe, știm că ești acolo și știm despre fată, rosti vocea.

Arkadi îi făcu semn Irinei să treacă în dormitor, se duse la paltonul împăturit pe scurgătorul de la chiuvetă și își luă arma. Observă că ochii ei erau îndreptați spre pistol. Nu îi făcea plăcere folosească Makarovul; nu voia să împuște pe nimeni și nu voia să fie împușcat în propriul apartament, mai ales când nu avea nici măcar un scaun pe care să se așeze. Acționă calm în vreme ce, în mintea sa, gândurile i se buluceau unele peste altele. Să tragă prin ușă – asta făceau spionii? Să dea buzna pe hol, deschizând focul? În loc de asta, se furișă până la peretele de lângă ușă și, folosind mâna liberă, descuie cu grijă și prinse clanța.

— Intră, spuse.

Imediat ce simți o mână apucând clanța de partea cealaltă, Arkadi trase de ușă. O siluetă se împletici înăuntru, pierzându-și echilibrul. Îl prinse pe om cu un braț pe după gât și îi puse pistolul la tâmplă, doborându-i basca de lână.

Închise ușa cu piciorul și îl răsuci pe musafir. Avea în jur de douăzeci și doi de ani, era mare și pistruiat și rânjea mahmur de parcă i-ar fi reușit o festă colosală. Era Iuri Vîşkov, cel din procesul Vîşkov, pe care procurorul Iamskoi îl susținuse în fața Curții Supreme, fiul Vîşkovilor de la cantină.

— Plec spre Siberia mâine – scoase o sticlă de votcă din vindiac – și voiam să bem ceva împreună.

Arkadi reuși să lase arma deoparte în timp ce Vîşkov îl strângea în brațe. Irina ieși crispată din dormitor. Vîşkov era mulțumit de sine peste poate. Cu o precizie intenționată, se duse cu sticla la paharele din chiuvetă.

— Nu te-am mai văzut de când ai fost eliberat, spuse Arkadi.

— Trebuia să vin să-ți mulțumesc.

Vîşkov se întoarse cu paharele pline ochi.

— Știi cum e – ai atâtea de făcut când ieși de la închisoare.

Adusese doar două pahare. Deși mai erau încă două în bucătărie, Arkadi avea impresia că excluderea Irinei era intenționată și observă că ea nici nu se îndepărtase de ușa dormitorului.

— Vă cunoașteți? îl întrebă pe Vîşkov când ridicară paharele într-un toast.

— Nu prea bine, spuse Vîşkov. A sunat astăzi pe cineva întrebând de tine, iar persoana aceea mi-a dat-o mie la telefon. Foarte simplu. Primul lucru pe care i l-am spus a fost că mi-ai salvat pielea. Ți-am dat cele mai mari note – am spus că ești un erou al Dreptății Sovietice, nici mai mult, nici mai puțin. Și am spus adevărul.

— Nu ți-am cerut să vii aici, spuse Irina.

— Nu am venit să te văd pe tine. Sunt muncitor feroviar, nu disident.

Vîşkov îi întoarse spatele. Nu mai avea chef de glume, dispoziția aceea fusese înlocuită de o sinceritate timidă. Puse mâna pe cotul lui Arkadi.

— Scapă de ea. Oamenii ca ea sunt o otravă. Cine e ea să întrebe de tine? Ești singura persoană care m-a ajutat vreodată. Îți spun sincer: dacă disidenții ca ea nu ar exista, mulți oameni nu ar suferi cum au suferit părinți mei. O mână de oameni fac prostii și o mulțime de nevinovați sunt arestați. Și nu li se întâmplă doar celor ca mine. Toți sunt cu ochii în patru după cei ca tine.

Când își mută privirea înapoi la Irina, Arkadi văzu perfect cadrul pe care îl vedea Vîşkov: Irina, ușa și patul.

— Cea mai bună otravă este cea mai dulce – nu-i așa, tovarășe anchetator? Cu toții suntem oameni, dar când termini treaba, scapă de ea.

Amândoi rămăseseră cu paharul ridicat. Arkadi ciocni.

— Pentru Siberia, propuse ea.

Vîşkov continuă să se uite răutăcios la Irina.

— Bea, spuse mai ferm Arkadi și se trase din strânsoarea musafirului său.

Vîşkov ridică din umeri și amândoi dădură votca pe gât dintr-o înghițitură.

Alcoolul atinse tăietura din gura lui Arkadi, provocându-i durere.

— De ce naiba te duci acolo? întrebă el.

— Au nevoie de ingineri de linie la noul tronson Baikal.

Vîşkov făcea în sfârșit trecerea spre un nou proiect.

— Slujba are bonificații duble, timp de concediu triplu, un apartament, frigider ticsit cu mâncare – totul. Vor fi multe jigodii de partid, dar nu la fel de multe ca aici. Voi începe o viață nouă, îmi voi construi o cabană în pădure, voi vâna și voi pescui. Îți vine să crezi, un fost condamnat

pentru crimă să dețină propria armă de vânătoare? Acolo este viitorul. Vei vedea, când voi avea copii ei vor crește altfel. Poate peste o sută de ani îi vom da cu tifla Moscovei și ne vom câștiga independența. Ce crezi despre asta?

— Noroc bun!

Nu mai aveau ce să-și spună. După încă un minut, Arkadi se uita pe geam în curte în timp ce Vîşkov înainta, cu umerii ridicați împotriva vântului, spre luminile de la Taganskaia. Noaptea era atât de adâncă, încât norii de ploaie aproape că se lipeau de acoperişuri. Sticla din geam vibra.

— Ți-am spus să nu folosești telefonul. Îl privi pe Vîşkov dispărând dincolo de poartă. Nu trebuia să îl suni.

Așezase mâna pe geam și acum simțea vibrația în palmă. Irina era o reflexie albă pe sticla ferestrei. Dacă ar fi fost altcineva în locul lui Vîşkov, tânăra ar fi fost, poate, moartă. Arkadi își dădu seama că nu geamul tremura, ci brațul său.

Își privi imaginea reflectată în sticlă. Cine era omul acela? Își dădea seama că nu-i păsa nici cât negru sub unghie de Vîşkov, căruia îi salvase viața cu doar câteva luni în urmă. Își dorea doar un lucru: pe Irina Asanova. Obsesia era atât de evidentă, încât chiar și Vîşkov, care era beat, o văzuse. Arkadi nu își mai dorise niciodată nimic; niciodată nu existase ceva care să merite dorința sa. Pofta era un cuvânt prea slab. Era nedrept. Viața era așa ternă și cenușie, o înșiruire monotonă de umbre. Ea însă ardea cu atâta lumină în acel întuneric, încât îl lumina chiar și pe el.

— El a văzut, spuse Arkadi. Avea dreptate.

— La ce te referi?

— La mine. Nu mă interesează prietena ta Valeria. Nu-mi pasă dacă Osborne e scufundat până la brâu în sânge. Nu există nicio anchetă. Nu fac decât să te țin alături de mine.

Fiecare cuvânt era o surpriză pentru el; nu era genul lui de discurs.

— Nu m-aș îndoi că tot ce am făcut de când te-am întâlnit prima dată a fost să te aduc aici. Nu sunt anchetatorul care ai crezut că sunt și nici acela care m-am crezut eu însumi. Nu te pot proteja. Dacă înainte nu știau că ești aici, probabil că mi-au ascultat telefonul și acum știu. Unde vrei să mergi?

Se întoarse spre Irina. Avu nevoie de un moment ca să vadă licărul slab al armei din mâinile ei. Fără explicație, tânăra o puse înapoi pe tabla de scurgere a chiuvetei.

— Și dacă nu vreau să plec? întrebă ea.

Veni în mijlocul camerei și își scoase rochia. Era goală pe dedesubt.

— Vreau să rămân, spuse ea.

Trupul ei strălucea ca porțelanul. Mâinile îi atârnau pe lângă corp, nu încerca să se acopere. Depărtă puțin buzele când Arkadi veni spre ea și deschise ochii, nu pleoapele, ci chiar mijlocul ochilor, când el o atinse.

Intră în ea din picioare, ridicând-o și așezând-o jos înainte să se sărute. La prima lui atingere, tânăra era deja umedă, un secret dezvăluit, iar când se sărutară în sfârșit, ea îl trase de păr și îi zgârie spatele. În ciuda votcii și a sângelui din gură, Arkadi se simțea îmbătat de gustul ei. Se legănară și se lăsară încet pe podea, unde ea îl cuprinse cu picioarele.

— Deci mă iubești și tu, spuse ea.

După aceea, în pat, el îi privi sânul cum tresălta sub bătaia inimii.

— E o atracție fizică, spuse Irina și își așează mâna pe pieptul lui. Am simțit-o încă de când te-am văzut prima dată la studio. Încă te mai urăsc.

Ploaia lovea în geamuri. El își plimbă mâna peste coapsa ei albă.

— Încă urăsc ce faci; nu îmi retrag nimic, spuse ea. Când ești în mine, însă, nimic nu mai contează. Într-un fel, cred că ești în mine de mult timp.

Deasupra și dedesubt puteau fi oameni care să tragă cu urechea; teama nu făcea decât să le ascută simțurile. Sfârcurile ei rămaseră tari.

— Te înșeli cu privire la Valeria, spuse ea. Valeria nu avea unde să fugă. Osborne știa asta, spuse şi îi netezi părul. Mă crezi?

— Doar partea despre Valeria, nu tot restul.

— Ce nu crezi?

— Știi ce făceau Valeria și Kostia pentru Osborne.

— Da.

— Încă suntem dușmani, spuse ea.

Privirea ei îl străbătu, tulburându-l ca o apă în care cineva a aruncat cu o piatră.

— Ți-am luat asta.

Lăsă eșarfa să cadă peste ea.

— De ce?

— În schimbul celei pe care ai pierdut-o la metrou.

— Am nevoie de o rochie, un palton și ghete noi, nu de o eșarfă.

Râse.

— Mi-am permis doar o eșarfă.

Se uită la ea, încercând să îi distingă culorile în întuneric.

— Trebuie să fie o eșarfă minunată, spuse ea.

— Nu contează cât de ridicolă este o minciună, dacă e singura ta șansă de scăpare, zise ea. Nu contează cât de evident este adevărul, dacă adevărul e că nu vei scăpa niciodată.

Capitolul 15

La telefon, Mișa părea cuprins de panică. Arkadi își trase hainele pe el. Irina încă dormea cu brațul petrecut peste partea de pat unde stătuse el.

— Trebuie să mă întâlnesc cu un prieten. Ne vom opri într-un alt loc pe traseu, spuse Arkadi când William Kirwill urcă în mașină.

— Mai am de stat patru zile și ziua de ieri am pierdut-o așteptându-te pe tine, spuse Kirwill. Astăzi îmi vei spune cine l-a ucis pe Jimmy, altfel te ucid eu pe tine.

Arkadi porni de la Hotelul Metropole și dădu ocol Pieței Sverdlov. Râdea.

— În Rusia, trebuie să stai la rând.

Ajunși la Serafimov nr. 2, urcară la etajul al doilea. Ușa pe care o găsiră nu era prevăzută cu nicio încuietoare și nici nu avea vreun bilet lipit pe ea, așa cum se așteptase Arkadi. Când bătu, fu deschisă de către o femeie bătrână care ținea în brațe un copilaș chilug, cu scalpul străbătut de vinișoare. Femeia strânse din ochi, studiind legitimația lui Arkadi.

— Mă gândeam că apartamentul va fi sigilat, spuse el. Doi oameni au murit aici acum o săptămână, locatarul și un detectiv de miliție.

— Nu sunt decât o bunică. Nu știu nimic despre asta. Se uită de la Arkadi la Kirwill. În orice caz, de ce să stea gol un apartament bun? Oamenii au nevoie de apartamente.

Din ușă nu se vedea să mai fi rămas ceva care să amintească de Boris Golodkin. Covoarele, casetofoanele și teancurile cu haine străine ale bișnițarului dispăruseră și în

locul lor erau o canapea încă extinsă sub formă de pat, o cutie crăpată cu veselă, un samovar antic. Arăta ca și când Pașa și Golodkin ar fi murit într-un cu totul alt apartament.

— Ați găsit un cufăr aici? întrebă Arkadi. Poate într-un spațiu de depozitare de la subsol? Un cufăr bisericesc?

— Ce să facem noi cu un cufăr bisericesc? La ce să ne trebuiască? întrebă şi se dădu deoparte. Uitați-vă şi singuri. Aici locuiesc oameni cinstiți, nu avem nimic de ascuns.

Speriat, copilașul își căuta adăpost în brațele bătrânei, ca o crisalidă. Ochii lui amenințau să explodeze. Arkadi surâse și copilașul fu atât de impresionat, încât surâse înapoi cu gingiile știrbe. Avea buzele pline de salivă.

— Aveți perfectă dreptate, spuse Arkadi. De ce să fie irosit un apartament bun?

Arkadi se întâlni cu Mișa la o bisericuță de la capătul străzii Serafimov. Se chema Sfântul Nu-știu-care, una dintre multele biserici redenumite de multă vreme „muzeu", desanctificate și laicizate în cadrul mișcării de restaurație culturală. Pe lângă zidurile părăginite putrezea o barieră de schele. Arkadi împinse ușa și păși în întuneric, zărind câteva bălți și dejecții de păsări pe podeaua de piatră, înainte ca ușa să se închidă. Un chibrit scăpără și aprinse o lumânare, iluminându-l pe Mișa. Arkadi deslușI atunci cei patru stâlpi centrali ai bisericii, barele rupte ale unui iconostas și o lumină palidă infiltrându-se dinspre tavanul boltit. Apa de ploaie picura și se scurgea pe stâlpi în jos. Interiorul fusese cândva acoperit de icoane cu Hristoși, îngeri și arhangheli, dar tencuiala se crăpase, iar vopseaua se spălase și nu mai rămăseseră decât forme vagi, tremurând în lumina lumânării. Porumbeii se foiau în geamurile oblonite ale bolții.

— Ai venit devreme, spuse Mișa.

— Este vreo problemă cu Natașa? De ce nu am putut vorbi la tine acasă?

— Ai venit cu o jumătate de oră mai vreme.

— Înseamnă că amândoi am venit mai vreme. Să vorbim.

Mișa era ciudat, avea chica de păr nepieptănată și părea să fi dormit în hainele de pe el. Arkadi era bucuros că îl convinsese pe Kirwill să rămână afară, în mașină.

— Natasa este? întrebă el.

— E Zoia. Avocatul ei mi-este prieten și am auzit declarațiile pe care le va susține la proces. Știi că audierea pentru divorț e programată mâine, nu?

— Nu.

Arkadi nu era surprins; nu simțea nimic la auzul veștii.

— Toți vorbesc despre partid ca tine, dar nu ca să li se repete vorbele la tribunal. Tu, un anchetator-șef. Și cu mine cum rămâne? întrebă Mișa. Spuneai lucrurile acelea despre mine, un avocat! Și alea apar în declarațiile ei. Îmi voi pierde carnetul de partid. Voi fi lichidat în sala de tribunal, nu mă voi mai putea întoarce la serviciu.

— Îmi pare rău.

— Ei, tu nu ai fost niciodată un bun membru de partid. Am încercat în toate felurile să te ajut în carieră și tu mi-ai întors spatele. Acum e rândul tău să mă ajuți. Avocatul Zoiei vine să ne întâlnim aici. Vei nega că ai făcut vreodată afirmații antipartinice în prezența mea. În prezența Zoiei, poate, dar nu și a mea. Ai de ales între ea și mine. Trebuie să ajuți pe cineva.

— Tu sau Zoia?

— Te rog, fă-o pentru un vechi prieten.

— Eu aș fi spus pentru „cel mai bun prieten". În orice caz, la audierile pentru divorț se spun tot felul de lucruri și nimeni nu le ia în serios. E prea târziu.

— O vei face pentru mine?

— Bine, dă-mi numele lui și îl voi suna.

— Nu, e pe drum, ne întâlnim cu el aici.

— Nu are birou sau telefon?

— Nu putem da de el acum, e pe drum.

— Și vom discuta aici, într-o biserică?

— Un muzeu. Păi, a vrut intimitate. Va discuta cu soțul clientei sale. Îmi face mie o favoare.

— Nu am de gând să aștept o jumătate de oră.

Arkadi se gândi la Kirwill.

— Va ajunge devreme, promit. Nu te-aș ruga asta dacă aș avea de ales.

Mișa îl prinse pe Arkadi de mânecă.

— Rămâi?

— Bine, aștept un pic.

— Vine imediat.

Arkadi se sprijini de un stâlp până când descoperi că apa care picura în jos îi uda gâtul. Își aprinse o țigară de la lumânarea lui Mișa și se plimbă printre stâlpi. Cu cât stătea mai mult timp în biserică, cu atât vedea mai multe. Poate că picturile vechi se văd cel mai bine în lumină puțină, gândi el. Multe dintre siluetele de pe perete erau înaripate, dar nu putea distinge între îngeri și arhangheli. Aripile erau subțiri și diafane. Îngerii înșiși erau ca niște păsări; străluceau, ochii și săbiile le străluceau. Altarul lipsea. Morminteleerau sparte, rămăseseră niște gropi în pământ. Ochii și urechile i se adaptară. Auzi lipăitul speriat al unui șoarece. I se păru că aude nu doar o picătură de apă căzând pe podea, ci și că percepe momentul când aceasta se desprinse de cupolă. La lumina lumânării vedea că Mișa transpira, deși în biserică era răcoare. Văzu că Mișa privea atent spre conturul de un albastru palid al ușii închise.

— Îți amintești, spuse brusc Arkadi și observă că Mișa tresare, că atunci când eram copii – nu cred că aveam mai mult de zece ani – am intrat într-o biserică?

— Nu, nu-mi amintesc.

— Ne-am dus pentru că tu voiai să îmi demonstrezi că Dumnezeu nu există. Era o biserică folosită, am nimerit în toiul slujbei. Era plin de oameni bătrâni și preoți cu bărbi

mari. Te-ai furișat prin spatele lor și ai strigat: „Dumnezeu nu există". Toți s-au înfuriat și cred că s-au și speriat puțin. Eu știu că m-am speriat. Apoi ai strigat: „Dacă Dumnezeu există, să mă trăsnească acum și să-l trăsnească și pe Arkașa". Eram foarte speriat. Dar nu ne-a trăsnit și mi s-a părut că ești cel mai curajos om din lume. Am ieșit de acolo cu pas triumfător, nu-i așa?

— Tot nu-mi amintesc.

Mișa scutură din cap, dar Arkadi știa că își amintea.

— E posibil să fi fost chiar biserica asta.

— Ba nu a fost.

Pe un perete, Arkadi deslușI o figură așezată, ținând o mână în sus. Din ea păreau să se ridice îngeri. Sub ea erau două siluete despuiate, poate un bărbat și o femeie, călare pe ceea ce părea a fi un câine cu două capete. Sau un porc. Sau o pată. Martirii mărșăluiau colo, un om ducea un măgar de căpăstru dincolo, peste tot era o agitație tainică.

— Nu vine niciun avocat, spuse Arkadi.

— Este pe...

— Nu este niciun avocat.

Își mai aprinse o țigară de la prima. Mișa stinse lumânarea, dar Arkadi încă îl mai putea vedea. Supraveghează amândoi ușa.

— Nu m-am gândit niciodată că o vei face tu, spuse Arkadi. Oricine, dar nu tu.

Se scurse un minut. Mișa nu spuse nimic.

— Mișa, suspină Arkadi. Mișa.

Simți picăturile căzând, cercurile extinzându-se și suprapunându-se. Afară probabil că ploua mai tare, își spuse el. Raze foarte palide de lumină pătrundeau prin cupolă, estompându-se înainte să ajungă la un perete sau altul. Mișa se uita rugător la Arkadi. Buclele lui negre erau soioase și ridicole. Îi curgeau lacrimi din ochi, formând pe chipul lui dâre aidoma corzilor unei lire.

— Fugi, șopti el.

— Cine vine? întrebă Arkadi.

— Grăbește-te, vor pune mâna pe cap.

— Cum au aflat de cap?

Lui Arkadi i se păru că aude un pas. Stinse țigara, se trase cu spatele la un perete și își scoase pistolul. Mișa rămase pe loc, zâmbind slab. Un porumbel se bălăcea într-o cristelniță spartă. Se scutură de apă și se ridică, bătând din aripi printre stâlpii cupolei.

— Te descurci? întrebă Arkadi. Te sun mai târziu.

Mișa încuviință din cap.

Arkadi se mișcă de-a lungul peretelui și trase de ușă. O nouă ploaie de primăvară era în plină desfășurare, turnând torente peste schele, fugărind oameni ghemuiți sub ziare și umbrele. Kirwill aștepta cu nerăbdare în mașină.

— Arkașa, m-am gândit deseori la biserica aia, spuse Mișa.

Arkadi fugi.

Drumul de pe dig era inundat, așa că a trebuit să facă un ocol pe după Parcul Gorki. Când ajunse la Institutul de Etnologie, o Volga neagră tocmai aprindea farurile și demara. Recunoscu șoferul. Mulțumesc, Mișa, își spuse Arkadi. Trecu prin fața institutului, efectuă o întoarcere de trei sute șaizeci de grade la Andreiesk Prospekt și reveni pe lângă parc, la o stradă în urma Volgăi.

— Și acum ce facem? întrebă Kirwill.

— Eu urmăresc o mașină și tu cobori la următorul semafor.

— Nici nu mă gândesc.

— În mașina aia neagră este un ofițer KGB. Fură un cap care a fost reconstituit pentru mine.

— Atunci, oprește-l și ia-l înapoi.

— Vreau să văd cui i-l duce.

— Și apoi ce vei face?

— Apoi mă voi întoarce cu doi milițieni și îi voi aresta pentru furt din proprietatea statului și obstrucționarea activității procuraturii.

— Ai spus că e vorba de KGB. Nu îi poți aresta.

— Nu cred că este o operațiune KGB. KGB-ul anunță când preia un caz; ei nu fură dovezile. Apartamentul unde am fost trebuia să rămână sigilat vreme de un an; așa operează KGB-ul. Cadavrele din parc trebuiau să fie „descoperite" la o zi de la comiterea crimei. Așa operează KGB-ul, nu lasă lucrurile să lâncezească. Cred că e vorba de un maior KGB și câțiva ofițeri de-ai lui, care desfășoară o operațiune privată, protejează pe cineva pentru bani. KGB-ul nu apreciază prezența spiritelor întreprinzătoare în sânul său. În orice caz, procurorul-șef al Moscovei reprezintă legea în afara KGB-ului, iar eu încă îi sunt anchetator-şef. Poți să cobori aici.

Erau opriți la un semafor de la Centura Sandovaia, la trei mașini în spatele Volgăi. Șoferul, bărbatul ciupit de vărsat care o urmărise pe Irina în stația de metrou, se uita în jos la ceva aflat lângă el, pe scaunul din față. Nu era atent la oglinda retrovizoare. Un astfel de om nu concepea să fie el însuși urmărit, gândi Arkadi.

— Nu te las singur, spuse Kirwill şi se întinse.

— Foarte bine.

Lumina semaforului se schimbă. În orice clipă, Arkadi aștepta ca Volga să o ia la stânga spre centrul orașului și, implicit, spre biroul lui Pribluda. In schimb, viră la dreapta, către est, pe Drumul Entuziaștilor. Câteva bannere erau deja instalate. NIMENI NU VA RĂMÂNE ÎN URMĂ! spunea unul. Arkadi rămase cu trei mașini mai în urmă.

— De unde ştii sigur că are capul? întrebă Kirwill.

— Probabil ăsta este singurul lucru de care sunt sigur. Mi-aș dori să știu cum a aflat de el.

Cu cât se îndepărtau mai mult de centrul orașului, cu atât traficul era mai ușor și cu atât lăsa Arkadi o distanță mai mare între el și mașina neagră. Atelierele Secera și Ciocanul erau în spatele lor; la fel și Parcul Izmailov. Părăseau Moscova.

Volga o luă spre nord, pe Centura Exterioară, granița dintre oraș și județ. Cerul era împărțit între nori de furtună și oaze de lumină. Deodată, pe marginea șoselei văzură transportoare, camioane grele cu ferestruici pentru pușcași, tancuri mari cât camioanele, chesoane, trailere cu forme colțuroase, învelite cu prelată. Soldații mijeau ochii în lumina farurilor.

— Pentru parada de Ziua Muncii, explică Arkadi.

Încetini când șoseaua se apropia de Strada Dmitrov. Dintre mașinile din față, doar Volga intră pe rampa de ieșire. Arkadi stinse farurile înainte să ajungă pe rampă. Milițienii pe motociclete care făceau de serviciu acolo verificară plăcuțele oficiale ale automobilului Moskvici și îi făcură semn să treacă. Volga era cam la două sute de metri mai în față.

Șoseaua și orașul rămaseră în urmă. La marginea drumului se întindea pădurea. Terenul deveni mai deluros și mai accidentat, iar stopurile mașinii din față ba dispăreau, ba reapăreau când drumul se îndrepta. Ciorile zburau pe deasupra.

— Cum îi zice locului ăstuia? întrebă Kirwill.

— Lacul Argintiu.

— Și tipul ăsta e doar maior?

— Da.

— Atunci, nu cred că pe el îl vom vedea.

Luciul apei se vedea printr-o perdea de frasini și scorușI. Drumuri laterale, alei secundare noroioase, duceau spre locuințe de vară. Când traversară un pod de lemn, Lacul Argintiu apăru în stânga. Gheața de pe el se topise, cu excepția unei insule centrale populate de rațe sălbatice.

Drumul intra înapoi printre copaci. Stopurile Volgăi erau borne mobile la capătul fiecărei curbe. Curți cu mese și umbrele de soare răsturnate, arbori frânți și un poligon pentru tir cu arcul treceau pe lângă mașină.

Arkadi opri motorul și intră încetișor pe un drum lateral care se sfârșea cu niște simple făgașe, în dreptul unei cabane cu ușa bătută în cuie și ferestrele oblonite. Peluza se întindea până la o livadă de meri neîngrijiți și sălbăticiți, apoi spre un hotar de sălcii și, mai departe, spre o plajă.

— De ce am oprit aici? întrebă Kirwill.

Arkadi duse un deget la buze și deschise încet portiera. Kirwill procedă la fel și auziră amândoi, nu foarte departe, o altă portieră închizându-se.

— Știi unde sunt? întrebă Kirwill.

— Acum, da.

Pământul era greu și saturat de apă sub picioarele lui Arkadi. Traversând peluza, printre copaci auzi voci, fără a distinge însă și cuvinte. Străbătu livada de meri, agățându-se de ramuri și încercând să își croiască drum printre frunzele ude și vegetația uscată a iernii.

Vocile erau mai puternice și, pe când înainta de la un copac la altul, Arkadi își dădu seama că discutau ceva. Când se opriră, se opri și el brusc. Reîncepură, undeva mai aproape, iar el se lăsă pe burtă și se târî spre o întindere de tufișuri scunde. La distanță de vreo treizeci de metri, văzu colțul unui conac învecinat, Volga neagră, o limuzină Ceaika, pe bărbatul ciupit de vărsat și pe Andrei Iamskoi, procurorul-șef al Moscovei. Omul ciupit de vărsat ridică o cutie de carton. Iamskoi purta aceeași haină tivită cu blană de lup și aceleaşi ghete ca atunci când Arkadi mai venise în vizită la conac, dar și o căciulă din blană de miel pe țeasta goală și mănuși din piele pe care și le trase pe mâini în timp ce vorbea. Arkadi nu înțelegea niciun cuvânt, procurorul vorbea pe un ton scăzut, dar recunoscu vigoarea acelui

ton, precauția lui și convingerea totală. Iamskoi îl cuprinse pe celălalt cu un braț și îl conduse spre poteca dinspre plajă, acolo unde Arkadi suflase într-un corn de tinichea, chemând gâștele.

Arkadi ținu pasul cu ei printre tufișuri și sălcii. Când venise prima dată în vizită la conacul lui Iamskoi, nu fusese atent la stivele de lemne împrăștiate printre copacii de pe proprietate. Omul ciupit de vărsat așteptă lângă una dintre acestea cât timp Iamskoi intră în magazie. Arkadi își amintea de corn, de găleata cu granule din carne de pește și de gâștele puse la fezandat înăuntru. Iamskoi ieși cu un topor. Celălalt bărbat deschise cutia și scoase din ea capul Valeriei Davidova – sau, mai bine spus, reconstituirea aproape perfectă realizată de Andreev a capului ei. O aşezară, sprijinită de un obraz, holbată, un cap deja executat așteptând să fie executat din nou pe un butuc de tăiat lemne.

Iamskoi coborî toporul și crăpă capul în două. Cu precizia cuiva căruia îi place munca de la țară, așează jumătățile pe butuc și le crăpă din nou, iar bucățile rezultate le crăpă iarăși. Cu conștiinciozitatea omului căruia îi place sudoarea muncii, ciopârți bucățile în bucăți și mai mici, apoi întoarse toporul cu partea teșită și transformă bucățelele în praf, pe care îl adună înapoi în cutie. Bărbatul ciupit de vărsat duse cutia pe plajă și turnă praful în apă. Iamskoi luă de jos două bile, ochii de sticlă ai Valeriei, și îi puse în buzunar. Luă de jos și peruca. Bărbatul ciupit de vărsat se întoarse, umplu cutia goală cu lemne și împreună o luară pe cărare, spre conac.

Kirwill îl urmase pe Arkadi în tăcere.

— Să mergem, spuse el.

Kirwill știa. Surâsul lui era, în mare măsură, cauzat de amuzament.

— Ți-am supravegheat biroul, nu uita, spuse Kirwill. L-am mai văzut pe procuror. Ai face bine să fugi, dacă vrei să îți salvezi pielea.

— Și unde să fug?

Când ajunseră înapoi în livadă, din hornul conacului lui Iamskoi ieșea fum. Printr-un geam, Arkadi văzu licărul focului. Dacă s-ar fi putut ridica destul, probabil că ar fi simțit miros de păr ars.

— Spune-mi cine l-a împușcat pe Jimmy, ceru Kirwill. Nu vei pune niciodată mâna pe el. Nu ai nicio dovadă, nu l-a identificat nimeni, iar acum ești ca și mort. Lasă-mă pe mine să-l prind.

Arkadi se așeză pe un trunchi și medită la această propunere. Aprinse o țigară și o feri de ploaie în căușul mâinii.

— Dacă persoana care ți-a ucis fratele ar locui la New York și tu l-ai omorât, crezi că ai scăpa basma curată?

— Sunt polițist – pot scăpa de orice. Uite, am încercat să te ajut.

— Ba nu, zise Arkadi şi se lăsă pe spate. Ba nu, n-ai făcut asta.

— Cum adică? Ți-am spus despre piciorul lui.

— Avea un picior bolnav și e mort; în afară de asta, nu știu nimic. Ei bine, zi-mi, era deștept sau neghiob, curajos sau laș, glumeț sau serios? Cum poți spune atât de puține despre fratele tău?

Aplecat peste Arkadi, Kirwill părea mai înalt decât copacii – o iluzie provocată de proporție: copaci mici în jurul unui om mare. Ploaia îi şiroia pe umeri.

— Renunță, Renko, nu mai ești responsabil de nimic. Procurorul preia comanda, la fel ca mine. Care este numele?

— Nu îți aveai fratele la suflet?

— Nu aș spune asta.

— Și ce ai spune?

Kirwill se uită în sus spre ploaie, apoi în jos la Arkadi. Scoase mâinile din buzunare, strânse tare pumnii mari și

îi descleștă încet, ca și când s-ar fi calmat. Aruncă o privire spre casă. Ce ar face dacă n-ar fi așa aproape conacul? se întrebă Arkadi.

— Îl uram pe Jimmy, spuse Kirwill. Te surprinde?

— Dacă mi-aș urî fratele, nu aș călători jumătate de lume în caz că ar fi mort. Dar sunt curios. Când am căutat amprente în garaj, aveai un cartonaș cu amprentele lui – un cartonaș de poliție. Ți-ai arestat vreodată fratele?

Kirwill zâmbi. Cu oarecare efort, puse mâinile înapoi în buzunare.

— Te voi aștepta în mașină, Renko.

Dispăru, aplecându-se printre copaci, abia scoțând un sunet, în ciuda constituției sale masive. Arkadi se felicită pentru că își eliminase și ultimul aliat temporar.

Iamskoi. „Acum totul se leagă, spusese omul în timp ce urca treptele spânzurătorii", își zise Arkadi. Iamskoi, care refuzase să permită altcuiva în afara lui Arkadi Renko să ancheteze cazul cadavrelor din Parcul Gorki. Iamskoi, care îl dusese pe Arkadi la Osborne. Nu Pribluda ceruse ca Pașa și Golodkin să fie urmăriți la apartamentul celui din urmă; nu ar fi fost timp să fie împușcați, să fie furat cufărul și dus de acolo. Ciucin îi spusese lui Iamskoi că Golodkin era interogat, iar Iamskoi avusese la dispoziție ore întregi ca să ia cufărul. Ucigașii stăteau deja pe poziție. Și cine îi spusese lui Iamskoi despre capul Valeriei? Nimeni altcineva decât Arkadi Renko însuși. În definitiv, descoperea acum ceva nu despre Iamskoi, ci despre el însuși, despre cât de stupid și de împiedicat era ca anchetator, orb, surd și stupid. Un idiot, exact cum fusese Irina.

Ușa conacului se deschie și Iamskoi ieși alături de bărbatul ciupit de vărsat. Procurorul se schimbase în uniforma lui maro, peste care își trăsese paltonul. Cât timp Iamskoi încuie, celălalt își scutură funinginea de pe haine. Lăsaseră focul aprins.

— Deci... spuse Iamskoi, inspirând adânc o gură de aer revigorant. Ne auzim diseară.

Omul ciupit de vărsat salută, urcă în Volga și ieși în marșarier pe drum. Iamskoi porni după el în Ceaika. Rulând peste frunze și trecând prin gropile de pe drum, limuzina părea să freamăte de satisfacție pentru o treabă bine făcută.

De îndată ce mașinile plecară, Arkadi dădu ocol conacului. Era o cabană compusă din patru camere și mobilată în stil rustic finlandez. Ușile din față și din spate aveau câte două încuietori și geamurile erau securizate, întrucât, pentru locuitorii de rang superior de pe malul Lacului Argintiu, exista un sistem de alarmă legat direct la stația locală KGB și se efectuau regulat patrule.

Se duse la plajă. Pe butucul de tăiat lemne era o mănușă, iar pe butuc era praf roz de plastilină și unu sau două fire de păr. Praf roz era și pe pământ, printre găinații de gâscă, praf pe care vântul îl ridica în aer. Râcâi cu unghia butucul. Pe el erau, de asemenea, foițe mici de aur.

Acolo fusese adus și cufărul lui Golodkin. Era probabil în cabană atunci când Arkadi venise prima dată, își dădu el seama; de aceea îl trimisese repede să hrănească gâștele sălbatice. Apoi cufărul fusese făcut țăndări pe butuc. Oare se putea ca un cufăr mare să fi ars în întregime? se întrebă.

Uitându-se prin stiva de lemne, nu găsi nicio urmă care să amintească de cufăr. Răsturnă lemnele cu piciorul; jos de tot erau așchii care îi scăpaseră lui Iamskoi – ace mici de lemn și aur.

— Uite, Kirwill, spuse Arkadi, auzind pași în spate. Cufărul lui Golodkin sau ce a mai rămas din el.

— Chiar așa, rosti o altă voce.

Arkadi ridică ochii spre omul ciupit de vărsat care plecase cu Volga. Ținea îndreptată spre el aceeași armă TK cu țeavă scurtă, la fel ca în stația de metrou.

— Mi-am uitat mănușa, explică el.

Din spatele lui apăru o mână care îl dezarmă. O altă mână îl apucă de gât. Kirwill îl duse, ținându-l de braț și de gât, până la cel mai apropiat copac, singurul stejar de pe plajă, îl ținu lipit de acesta și începu să îl lovească. Bărbatul ciupit de vărsat încercă să riposteze cu lovituri de picior. Pumnul lui Kirwill scotea sunete ca de satâr.

— Trebuie să vorbim cu el, spuse Arkadi.

Din gura individului începea să curgă sânge roșu-aprins. Ochii i se căscau. Pumnul lui Kirwill își accelera mișcarea.

— Dă-i drumul!

Arkadi încercă să-l tragă pe american deoparte.

Kirwill îl doborî la pământ cu dosul mâinii.

— Nu!

Arkadi se întinse după piciorul lui.

Kirwill îl lovi în locul încă nevindecat din dreptul inimii și Arkadi se încovrigă, înăbuşindu-se. Kirwill continuă să îl lovească pe omul lipit de copac. Acum, sângele ieșea din gura omului în cantitate mai mare, era mai înspumat, iar picioarele i se zbăteau deasupra solului. Lui Arkadi îi amintea cel mai bine de o scenă la care asistase, când un câine de vânătoare sfârtecase o pasăre. Fața bărbatului se întorcea violent dintr-o parte în alta, sângele zburând ca saliva. Călcâiele i se loveau de copac. Fiecare pumn era mai puternic decât cel de dinainte și lovea într-un loc tot mai moale și mai inert. Kirwill probabil că-i rupsese omului coastele încă de la început, gândi Arkadi. Kirwill continua să lovească și fața bărbatului era din ce în ce mai pământie.

— E mort.

Arkadi se ridică în picioare și îl trase pe Kirwill în spate.

— E mort acum.

Kirwill se îndepărtă, împleticindu-se. Bărbatul ciupit de vărsat căzu în genunchi, apoi cu fața desfigurată înainte,

după care se rostogoli pe o parte. Kirwill se prăbuși și se târî cu mâinile înroșite.

— Aveam nevoie de el, spuse Arkadi. Trebuia să îi punem întrebări.

Kirwill încerca să se curețe pe mâini cu pietriș. Arkadi îl apucă de partea din spate a gulerului și îl târî pe plajă ca pe un animal, către apă, apoi se întoarse la stejar și scotoci prin hainele mortului. Găsi un portofel ieftin cu niște bani în el, o pungă cu mărunțiș, un briceag cu buton și permisul roșu de ofițer KGB. Numele din el era Ivanov. Păstră permisul și pistolul.

Îl târî pe mort la baracă. Când trase ușa, dinăuntru se revărsară un val de căldură și un zumzăit. Gâștele atârnau în șiruri, cât era tavanul de mare, cu picioarele legate, cu capetele căzute peste penele murdare. Un roi de muște intrau și ieșeau dintre pene și în aer plutea mirosul putreziciunii lichide. Îl aruncă pe mort înăuntru și trânti ușa.

Vântul îi împinse înapoi spre Moscova.

— Întâi a vrut să se facă preot, spuse Kirwill. Un tip din ăia trași la față, care sângerează peste florile tăiate, apoi ajung la Roma, îi urăsc pe italieni și se gudură pe lângă iezuiții francezi. Asta ar fi fost dezgustător, dar în regulă. Ar fi putut fi un preot al proletarilor, o pacoste cu acte în regulă. Apoi a ridicat ștacheta; voia să fie un Mesia. Nu era deștept și nu era nici vânjos, dar voia să devină un Mesia.

— Cum ar fi putut face asta?

— Un catolic nu poate. Dar dacă te autodenumești yoghin și îți curge saliva din gură și mănânci capete de găină și nu îți schimbi niciodată pantalonii, poți aduna pe lângă tine câți discipoli dorești. Dar un catolic, nu.

— Nu?

— Dacă ești catolic, nu poți spera decât la excomunicare. Și așa sunt prea mulți Mesia în America. E un supermarket de Mesia. Habar nu ai despre ce naiba vorbesc, așa-i?

— Nu.

Pe Centura Exterioară ajunseră la Parcul Expozițional. Amurgul se pitea după un obelisc.

— Rusia e un teren virgin pentru Mesia, spuse Kirwill. Jimmy ar fi putut reuși aici; avea o șansă. Acasă dădu-se deja cu oiștea în gard. Aici trebuia să facă ceva măreț. Mi-a scris din Paris, spunându-mi că vine aici. Spunea că data viitoare îl voi vedea la Aeroportul Kennedy. Spunea că va înfăptui ceva în spiritul Sfântului Hristofor. Știi ce înseamnă asta?

Arkadi scutură din cap.

— Înseamnă că urma să scoată pe cineva din Rusia și să țină o conferință de presă la Kennedy. Voia să fie un salvator, Renko – în cel mai rău caz, o celebritate religioasă. Știu cum a ajuns aici. Mi-a spus când s-a întors prima oară de aici ce ușor ar fi să găsească un student polonez sau ceh care să-i semene. Și-ar fi schimbat pașapoartele și Jimmy s-ar fi întors aici sub numele celuilalt individ. Spunea că așa procedează Biserica atunci când introduce Biblii cu ghiotura, via Polonia. Jimmy vorbea poloneză, cehă și germană, pe lângă rusă; nu i-ar fi fost foarte greu. Ce ar fi fost greu era să nu fie prins aici. Și să iasă iarăşi.

— Spuneai că a dat-o în bară în Statele Unite. Cum?

— S-a amestecat cu niște copii evrei care hărțuiesc ruși în New York City. La început se mulțumeau să scrie cu vopsea pe mașini și să protesteze. Apoi au trecut la scrisori de amenințare cu bombe. Apoi bombe artizanale plasate la Aeroflot și tras cu pușca în geamurile Misiunii Sovietice. Există un birou în Departamentul de Poliție numit Echipa Roșie care se ocupă cu supravegherea extremiștilor; a intervenit și a început să-i supravegheze pe evrei. De fapt, noi le-am vândut următorul transport de detonatoare. Între timp, Jimmy s-a dus în Georgia și a mai cumpărat puști

și muniție. A făcut două drumuri – a adus un transport ascuns într-un altar.

— Care era problema cu detonatoarele? întrebă Arkadi.

— Erau defecte. I-am salvat viața. Trebuia să ajute la fabricarea bombelor. În dimineața aceea m-am dus la apartamentul lui și i-am spus să nu se ducă. Nu a vrut să mă asculte. L-am aruncat pe pat și i-am rupt piciorul de tăblia patului. Așa că nu s-a dus. Evreii au atașat detonatoarele și bombele au explodat. Toată lumea a murit. Ideea e că i-am salvat lui Jimmy viața.

— Și apoi?

— Cum adică „și apoi"?

— Evreii care au rămas nu au crezut că fratele tău e informator?

— Ba sigur că da. L-am trimis din oraș.

— Nu a avut ocazia să le dea o explicație prietenilor lui?

— I-am spus că dacă se întoarce îi rup gâtul.

Pe Bulevardul Păcii ploua cu găleata. Ziarele erau împrăștiate pe trotuar.

— A fost un caz în New York, zise Kirwill şi acceptă o țigară. A apărut un cuțitar, un jefuitor, care amenința oamenii cu cuțitul și după ce primea ceea ce cerea îi tăia așa, doar de distracție. Noi știam cine era, un tip de culoare – îl interesau bijuteriile, în principal. Voiam să pun mâna pe el, așa că i-am întins o cursă. Știi, aveam unul dintre inelele victimelor, l-am aruncat în spatele individului ăstuia de culoare și l-am înșfăcat. Idiotul dracului a scos un pistol, a tras și a ratat. Eu nu am ratat. Asta se întâmpla în Harlem. Se adunase lumea și cineva a luat arma ticălosului și a fugit cu ea. Astfel, omul a devenit un martir, un cetățean împușcat în drum spre biserică. Au fost marșuri în sus și în jos pe 125th Street, au venit toți preoții de culoare care își puteau târî picioarele, plus toată ceata de manifestanți anti-război albi și Jimmy cu Martorii lui Creștini. Aceștia din urmă aveau

pancarte pe care scria: „Sergentul Killwell: Căutat pentru crimă". Am aflat cine a venit cu ideea pentru „Killwell"[1]. Jimmy nu mi-a spus niciodată, dar am aflat singur.

Râul era umflat. Apa mare şi neagră transporta ultimele sloiuri.

— Știi cum îi mai plăcea să-mi spună? întrebă Kirwill. Îi plăcea să-mi spună Essau. Fratele lui Esau.

La Institutul Etnologic, Arkady urcă singur ca să-i spună lui Andreev ce se întâmplase cu capul. Din studioul lui Andreev sună la apartamentul și apoi la biroul lui Mișa și nu primi niciun răspuns. Apoi îl sună pe Lebădă, care spuse că găsise casa folosită de Kostia Borodin, Valeria Davidova și James Kirwill. Femeia care îl dusese pe Lebădă acolo spunea că le vânduse un pui de găină și pește proaspăt în fiecare zi.

Arkadi îl luă pe Kirwill cu el la casa aceea, care se dovedi a fi o cabană situată între fabricile din Districtul Liublinski și bucla sudică a Centurii Exterioare. Aproape totul în locul acela îi era familiar lui Arkadi, de parcă ar fi intrat într-o plăsmuire a propriei sale imaginații. Kirwill se mișca în tăcere, cufundat în transă.

Cei doi merseră la o cantină muncitorească. Kirwill comandă o sticlă de votcă și reluă povestea fratelui său de unde o lăsase, dar într-un fel diferit, vorbind aproape ca despre o altă persoană. Îi spuse lui Arkadi cum îl învățase pe Jimmy să patineze pe gheață, să conducă o mașină, să aplice poleială pe o ramă şi să se descurce cu călugărițele, îi spuse că în fiecare vară mergeau în sus pe râul Allagash, că îl văzuseră pe Roger Maris înscriind un tur complet, îi povesti cum o îngropaseră pe rusoaica bătrână care îi crescuse pe amândoi. Poveștile curgeau; pe unele Arkadi le înțelegea, pe altele – nu.

---

[1] Aprox. „Ucide-bine" (n.t.).

— Să îți spun când mi-am dat seama că ești om serios, zise Kirwill. Când ai tras în mine în camera de hotel. Ai mutat ținta, dar nu cu mult. Ai fi putut să mă nimerești. Nu îți păsa și nu îmi păsa nici mie. Suntem fix la fel.

— Acum îmi pasă, spuse Arkadi.

La miezul nopții, îl lăsă pe Kirwill aproape de Metropole. Uriașul se îndepărtă precaut, pășind nesigur, ca un bețiv.

Irina îl așteptase. Făcu dragoste cu el tandru, ca și când ar fi spus: „Da, poți avea încredere în mine, poți intra, îți poți pune viața în mâinile mele".

Ultimul lui gând conștient înainte să adoarmă fu legat de ceea ce spusese Kirwill la cantină, atunci când îl întreba-se dacă el și fratele lui, Jimmy, vânaseră vreodată zibeline.

— Nu. Sunt jderi în Maine și Canada, iar pielea de jder se cheamă zibelină, dar sunt destul de rari. Au fost prinşi în găurile de melc. Melcul e un sfredel. Dacă e un ticălos, vânătorul folosește melcul ca să facă găuri în trunchiul unui copac, găuri adânci de vreo douăzeci de centimetri. Adică adânci. În fundul găurii pune carne proaspătă. Apoi bate două cuie de potcoavă în trunchiul copacului, înclinându-le astfel încât vârfurile lor aproape că se întâlnesc, la aproximativ cincisprezece centimetri de buza găurii. De restul se ocupă gaura de melc. Jderul e un bun cățărător – suplu, inteligent. Simte mirosul cărnii, urcă pe trunchiul copacului și intră în capcană. Își poate strecura capul printre cuiele îndreptate spre carne. Ajunge la carne – întotdeauna ajunge la ea – dar în momentul acela s-a agățat deja în cuie. Încearcă să se întoarcă împotriva vârfurilor ascuțite și, cu cât se zbate mai mult să își scoată capul, cu atât se înfig mai adânc cuiele. Până la urmă moare, sângerând, sau își smulge singur capul. Nu au mai rămas mulți jderi. Au fost prinși în găurile de melc.

Capitolul 16

La ora patru dimineața, Arkadi sună la Ust-Kut.

— Aici detectivul Iakuțki.

— Aici anchetatorul-șef Renko din Moscova.

— Aaa! În sfârșit, sunați la o oră rezonabilă, spuse Iakuțki.

Arkadi închise ochii în fața geamului întunecat.

— Ce mănâncă zibelinele? întrebă el.

— Ați sunat ca să întrebați asta? Nu aveți o enciclopedie?

— Hainele lui Borodin aveau urme de sânge de pui și pește. Cumpăra pui și pește în fiecare zi.

— Zibelinele și nurcile mănâncă pui și pește. La fel, dacă îmi amintesc bine, fac și oamenii.

— Nu în fiecare zi, spuse Arkadi. S-a înregistrat vreun furt de zibeline în zona voastră?

— Nu, niciunul.

— Niciun incident ieșit din comun la vreuna dintre colectivele de blănuri?

— Nimic ieșit din comun. A fost un incendiu în noiembrie, la o colectivă și cinci sau șase zibeline au murit. Toate animalele au ieșit la numărătoare, însă.

— Cât de grav au fost arse?

— Au murit, cum spuneam. A fost o pierdere apreciabilă, desigur, pentru că zibelinele de Barguzin sunt cele mai valoroase. A avut loc o anchetă, dar nu s-a putut dovedi neglijența cuiva.

— S-au efectuat autopsii asupra animalelor pentru a se stabili dacă erau categoric zibeline de Barguzin și dacă au murit cu adevărat în urma incendiului sau, mai exact, când anume au murit?

— Tovarășe anchetator, vă asigur că numai cineva de la Moscova se putea gândi la asta.

După ce închise, Arkadi se îmbrăcă în liniște și părăsi apartamentul, ducându-se în Piața Taganskaia ca să folosească un telefon public. La apartamentul lui Mișa încă nu răspundea nimeni. Sună și îi trezi pe Lebădă și Andreev, apoi se înapoie la apartamentul său și stătu sprijinit de zidul dormitorului, uitându-se la Irina.

Se putea duce la procurorul general să-i spună că procurorul-șef al Moscovei era un ucigaș? Cu două zile înainte de Ziua Muncii? Fără dovezi? Vor spune că este beat sau nebun și îl vor reține până la sosirea lui Iamskoi. Se putea duce la KGB? Osborne era informator al KGB-ului. De asemenea, avea mâinile pătate cu sângele unui agent KGB mort, grație lui Kirwill.

Lumina zorilor se furișa, învăluind-o pe Irina. Tânăra era o siluetă albastru-pal, pe un așternut albastru-pal, însă el simțea căldura molatică a somnului ei. O privea ca și când, dacă s-ar fi concentrat îndeajuns, imaginea ei i-ar fi putut rămâne imprimată pe retină. Fruntea îi era umbrită de părul care se transforma în aur curat pe măsură ce soarele urca pe cer.

Lumea era un fir de praf mișcat haotic de respirația ei. Lumea era un laș care complota să o ucidă. El îi putea salva viața. Avea să o piardă, dar viața i-o putea salva.

Când Irina se trezi, el fierse cafea și îi întinse rochia la piciorul patului.

— Ce este? întrebă ea. Credeam că îți place că sunt aici.

— Spune-mi despre Osborne.

— Am mai trecut prin asta, Arkașa, zise ea și se ridică în capul oaselor, goală. Chiar dacă aș crede ce spui despre Osborne, dacă m-aș înșela? Dacă Valeria e în siguranță

undeva, l-aș turna pe omul care a ajutat-o. Dacă e moartă, e moartă. Nimic nu schimbă asta.

— Să mergem, îi zise Arkadi aruncându-i rochia. Vorbești prea ușor despre moarte. Îți voi face cunoștință cu morții.

În drum spre laborator, Irina aruncă întruna priviri spre el. Arkadi simțea că îl iscodea în căutarea unei explicații pentru că-şi reluase dintr-odată ipostaza de anchetator.

O duse cu el în laboratorul de criminalistică pentru a lua o pungă sigilată pentru probe și una goală de la colonelul Liudin. Liudin se uită apreciativ la Irina; un mic truc și noua ei eșarfă îi făcuse cojocul să pară iarăși șic.

Plecând de acolo, ea își arătă supărarea pentru lipsa de tact a lui Arkadi uitându-se doar pe geamul din partea ei. Aceasta e o ceartă tipică între iubiți, spunea atitudinea ei. În mașină își făcu loc un miros anume. Irina se uită la punga sigilată și umflată de lângă ea. Mirosul era atât de slab, încât abia îl sesizai, însă avea ceva dulceag care îți rămânea pe limbă și în gât. Când ajunseră la râu, ea deschisese deja fereastra, lăsând frigul să intre.

La Institutul Etnologic, Arkadi o conduse pe Irina sus, la studioul lui Andreev. Ușurată că nu mai este în mașină, ea își arătă curiozitatea pentru vitrinele conținând capetele lui Timur Lenk și Ivan cel Groaznic, în timp ce Arkadi îl căuta pe antropolog. Dar Andreev plecase, așa cum jurase că va face.

Arkadi o privi pe Irina din celălalt capăt al sălii cu capete.

— Asta m-ai adus să văd?

Lovi cu degetul vitrina lui Ivan.

— Nu. Speram să îl găsim pe profesorul Andreev. Din păcate, nu pare a fi aici. E un om fascinant, trebuie să fi auzit de el.

— Nu.

— Activitatea lui face obiectul unui curs, la Facultatea de Drept, spuse Arkadi. Ar trebui să îți aduci aminte.

Irina ridică din umeri și abandonă vitrinele în favoarea meselor cu exponate antropologice, scrutând fețe care se uitau la ea cu ochi de sticlă străjuiți de sprâncene impozante. Se apropie. Lucrările lui Andreev erau magice. Arkadi o văzu pe Irina surâzând la o față cu trăsături de maimuță, comic zbârcită, și la o alta afișând o mină încruntată, înfricoșătoare. La capătul mesei se afla o roată de olar și un scaun înalt, fără spătar. De un postament de sârmă, aşezat pe roată, era sprijinit un craniu neanderthalian pe jumătate acoperit cu fâșii de plastilină roz.

— Înțeleg, spuse ea și atinse o zonă dezgolită a craniului. Andreev le reconstruiește...

Își trase mâna înapoi, când vorbele încă nu i se desprinseseră complet de pe buze.

— Nu e nimic, spuse Arkadi şi se apropie de ea. L-a lăsat pentru noi.

De mâna lui Arkadi atârna o cutie de pălării rotundă, făcută din carton vopsit în roz, genul de cutie care ieșise din modă cu șaizeci de ani în urmă.

— Am auzit de Andreev.

Irina se șterse pe degete.

În timp ce Arkadi se îndrepta spre ea, cutia de pălării tresălta într-un fel greoi.

Orice student la Drept știa că Andreev reconstituia capetele victimelor asasinatelor. Mergând de-a lungul Parcului Gorki, fosta studentă Irina Asanova abia inspira aerul viciat din mașină. Adierea morții reuşea să scape din punga sigilată și bătea darabana în cutia de pălării de pe bancheta din spate.

— Unde mergem, Arkașa? întrebă Irina.

— Vei vedea.

Arkadi alesese cele mai prozaice cuvinte, răspunsul dat unui prizonier.

Nu oferise nicio explicație și nu îi arăta pic de compasiune pentru a-i distrage atenția, nu-i întindea mâna să i-o țină, nu se arăta îndoiosat. Nimeni nu devine anchetator-șef dacă nu e în stare de puțină cruzime, își spuse el.

Când trecu prin stânga un întreg convoi de soldați fluturând din mână și ochii Irinei priviră încontinuu drept înainte, Arkadi știu că tânăra se temea că cea mai mică scăpare îi va atrage privirea spre cutia obscen colorată. Pe drumul uşor accidentat, aceasta se legăna. Irinei cu siguranță îi spunea ceva, pentru ea avea o biografie întreagă, suficient și mai mult chiar ca să țâşnească prin partea din spate a mașinii.

— Așteaptă, doar, îi spuse el, virând.

Cutia se mișcă și mâinile Irinei tresăriră ca trase de o sfoară invizibilă.

Panouri roșii pentru Ziua Muncii erau întinse pe clădirea unei fabrici de rulmenți, a uneia de tractoare, a unei uzine electrice și a unei fabrici de textile. Pe acestea erau efigii aurite, lauri auriți, slogane aurite. Din hornuri se ridica fum de culoarea oțelului. Probabil că acum știe unde este dusă, se gândi el.

La sud-est, străbătând Districtul Liublinski, într-o tăcere absolută, o oră de mers printre fabrici mari și mici, spre cenușiul de prefabricate al apartamentelor muncitorești, spre case vechi, dărâmate pentru a face loc cartierelor de blocuri, spre un câmp de țară ocupat de un labirint de cabluri topografice, săltând peste movile de noroi – pe lângă capătul liniei de autobuz, încă între granițele orașului extins, dar dincolo de el, spre o altă lume compusă din case scunde, niște barăci aproape, cu gărdulețe șubrede și capre priponite, cu rufe spălate de brațele unor femei îmbrăcate în pulovere și purtând cizme, cu o biserică de ipsos, un olog scoțându-și căciula, vaci cafenii traversând drumul,

un butuc de tăiat lemne și un topor într-o curte din spate – trecând încet peste făgașe de roți, o casă ridicată deoparte, singură, într-o curte cu tulpini rupte de floarea-soarelui, cu două geamuri murdare în față, la care se vedeau perdele nespălate, vopseaua scorojită pe o straşină cioplită, iar în spatele casei, o latrină și o baracă de metal.

O lăsă să coboare din mașină și luă genții le și cutia de pălării de pe bancheta din spate. La ușa casei scoase trei inele cu chei dintr-o geantă, acelea care fuseseră găsite în geanta de piele din râu. Pe fiecare inel, o cheie era identică.

— Pare logic, nu? o întrebă pe Irina.

Cheia se potrivea. Ușa se înțepenise, așa că Arkadi o lovi cu șoldul, eliberând un iz de mucegai atunci când o dădu de perete. Înainte de a intra, își puse o pereche de mănuși de cauciuc și apăsă un comutator. Un bec de deasupra unei mese rotunde încă era conectat la electricitate. În casă mirosea urât, ca într-o capcană de animale, și era frig, de parcă iarna s-ar fi adăpostit acolo. Irina rămase în mijlocul odăii, tremurând.

Casa nu avea decât o cameră, prevăzută cu patru geamuri din trei panouri, toate oblonite și închise. Pături din păr de cal în două compartimente pentru dormit. O sobă cu cărbuni înconjurată de cenușă. Un dulap cu brânză mucegăită și o sticlă de lapte al cărei capac fusese deschis de mult de lichidul înghețat din ea. Pe pereți, o fotografie cu Brando și mai multe icoane rupte din cărți. Sub o mușama, într-un colț, cutii cu vopsea, sticle cu amestec pentru aurire și email, cârpe, o paletă cu burete, pensule turtite, perforatoare și pensule rotunde. Arkadi trase de perdeaua care acoperea un dulap și descoperi în spatele ei două costume subțiri, bărbătești, unul de mărime medie și celălalt mare, trei rochii ieftine, amândouă mici și, pe jos, o amestecătură de pantofi.

— Da, citi Arkadi gândul Irinei, e ca și când am fi în mormântul cuiva. Așa este mereu.

Trei lăzi marinărești de modă veche erau așezate la perete. Arkadi le descuie, folosind câte o cheie diferită de pe fiecare inel. În prima ladă erau lenjerie intimă, șosete, Biblii și alte obiecte religioase de contrabandă; în cea de-a doua, lenjerie intimă, o sticlă cu dop de plută conținând praf de aur, prezervative, un revolver Nagant vechi și cartușe; în cea de-a treia, lenjerie intimă femeiască, bijuterii de sticlă, un parfum străin, un irigator, foarfeci, perii, ruj de buze, ace de păr, un borcan, o păpușă aproape fără trăsături și fotografii cu Valeria Davidova, majoritatea alături de Kostia Borodin și una alături de un bătrân cu barbă mare.

— Tatăl ei, am dreptate?

Luă poza de la Irina ca să o vadă mai bine. Ea nu spuse nimic. Arkadi închise lăzile.

— Kostia probabil că i-a speriat serios pe vecini cât a stat aici. Îmi imaginez că nu au dat pe-aici în tot timpul ăsta.

Compartimentele pentru dormit îi atraseră atenția.

— Kostia era pesemne un om dificil, dar să fie nevoit să locuiască alături de încă un bărbat...? Însă așa locuim noi, deci... De ce nu mă oprești, Irina? Spune-mi ce făceau aici pentru Osborne.

— Cred că știi deja, șopti ea.

— Asta e o presupunere. Trebuie să existe un martor. Cineva trebuie să îmi spună.

— Eu nu pot.

— Dar o vei face, zise Arkadi punând cutia de pălării și pungile cu probe pe masă. Ne vom ajuta reciproc și împreună vom rezolva câteva mistere. Vreau să știu ce făceau aici Valeria și Borodin pentru Osborne, iar tu vrei să afli unde este Valeria în clipa de față. Curând totul se va clarifica.

Mută un scaun, lăsând doar două la masă. Se uită prin cameră. Era atât de dezordonată, aproape ca o cutie întoarsă pe dos, conținând trei vieți, cu un cearșaf subțire întins

pentru a avea intimitate, cu locatari suflându-și în pumni ca să se încălzească.

Becul palid îi dădea Irinei un ten gălbui și îi făcea obrajii să pară scobiți. Arkadi se văzu prin ochii ei, un om slab, cu păr negru, răvășit și trăsături precise, aplecat peste o cutie roz. Studie mai atent reflexia acelui om ridicol, acea marionetă a lui Iamskoi, de parcă Irina l-ar fi văzut cu atâta precizie de la bun început. Și totuși, el o putea salva de Iamskoi și de Osborne – și chiar de ea însăși, dacă nu aveau să îl lase nervii.

— Deci... Arkadi bătu din palme ...suntem în Parcul Gorki, la apus. Ninge. Frumoasa sortatoare de blănuri Valeria, banditul siberian Kostia și americanul Kirwill patinează alături de comerciantul de blănuri Osborne. La un moment dat, părăsesc cărarea și parcurg cincizeci de metri până la un luminiș, unde să mănânce și să bea ceva. Iată-i. Kostia stă aici – Arkadi arătă scaunul dintr-o parte a mesei. Kirwill stă aici – arătă celălalt scaun – și Valeria în mijloc – puse mâna pe cutie. Tu, Irina, stai aici – o aduse mai aproape de masă – tu ești Osborne.

— Nu, te rog, imploră ea.

— Doar de dragul explicației, o liniști Arkadi. Nu pot reproduce zăpada și nici votca, așa că fii îngăduitoare. Încearcă să îți imaginezi atmosfera, veselia. Trei dintre oamenii aceștia cred că o viață cu totul nouă stă să înceapă – libertate pentru doi dintre ei, celebritate pentru al treilea. Aceasta nu era o simplă ieșire la patinaj, era o sărbătoare! Acum era momentul când tu – Osborne, adică – urmai să le dai instrucțiuni despre cum să fugă? Foarte probabil. Numai tu știi că peste câteva secunde toți trei vor fi morți.

— Eu...

— Nu îți pasă de niciun cufăr religios; oricine ți-ar fi putut face rost de unul – Golodkin, de pildă. Dacă doar asta ar fi făcut cei trei pentru tine, să falsifice câteva icoane și

puțină contrabandă, i-ai fi lăsat să trăiască. Să vorbească, să se ducă drept la KGB făcând acuzații și aducând imagini care să le susțină; prietenii tăi de acolo ar fi râs de ei și i-ar fi trimis înapoi pe stradă. Dar despre celălalt lucru, nu despre cufăr, ci despre ceea ce au făcut ei *cu adevărat* pentru tine – despre acela, cei trei nu trebuie să sufle niciodată o vorbă – nici la Moscova, nici în altă parte.

— Nu e nevoie să îmi faci asta, se rugă Irina.

— Ninsoarea cade, continuă Arkadi. Ei s-au îmbujorat puțin de la votcă. Au încredere în tine; l-ai adus deja în țară pe americanul Kirwill, nu? După ce s-a golit prima sticlă de votcă, te iubesc. Ești salvatorul lor din Occident. Multe zâmbete și toasturi. Auzi muzica de pe aleile de patinaj? Ceaikovski! A, ne mai trebuie o sticlă. Domnule Osborne, sunteți un om generos, ați adus o geantă de piele plină de votcă și coniac și tot felul de bunătăți. Ridici geanta ca și când ai căuta prin ea și scoți... o altă sticlă. Bei tu primul; te prefaci că tragi o dușcă bună. Kostia e următorul și ține bine pasul cu tine, dacă e cum mi-l imaginez. Valeria e puțin ametită acum și nu-i e ușor să ia sticla, căci are pâine într-o mână și brânză în cealaltă. Pe deasupra, se gândește la locul unde va fi peste vreo săptămână, ce fel de haine va purta, cât de cald va fi. Gata cu Siberia – în schimb, raiul. Kirwill deja nu prea se mai ține pe patine, are un picior bolnav, dar se gândește și el la întoarcerea acasă, la răsplata pentru toate eforturile sale evlavioase. Nu-i de mirare că votca se termină așa repede.

Încă o sticlă? De ce nu? Ninsoarea cade mai deasă, muzica e mai tare. Ridici geanta și cauți prin ea, simți sticla, simți mânerul pistolului. Tragi piedica. Kostia e cel mai însetat, te întorci spre el și îi oferi faimosului bandit un zâmbet.

Arkadi lovi cu piciorul scaunul, care căzu cu spătarul pe podea. Irina clipi și se clătină ușor, surprinsă.

— Foarte bine, continuă Arkadi. Un pistol automat nu e la fel de zgomotos ca un revolver, iar sunetul e amortizat de geanta din piele, de ninsoare și de muzica din difuzoare. Probabil că la început nu se vede niciun pic de sânge. Valeria și Kirwill nu înțeleg de ce Kostia e căzut la pământ. Sunteți cu toții prieteni. Ai venit să îi salvezi, nu să le faci rău. Te întorci spre american. Ții geanta ridicată spre pieptul lui.

O lacrimă trecu de-a curmezişul semnului de pe obrazul ei.

— Un chip lipsit expresie acum, spuse Arkadi.

Doborî cu piciorul și al doilea scaun.

— E așa simplu. A mai rămas doar Valeria. Fata se uită în jos la Kostia, rămas fără suflare, la americanul fără suflare, dar nu încearcă să fugă, să strige, să protesteze. O înțelegi atât de bine. Fără Kostia, e ca și moartă; o vei scuti de suferință. O viață se poate schimba foarte repede. Îi vei face o favoare.

Arkadi rupse punga pentru probe. O miasmă uleioasă umplu aerul când el scoase la iveală o rochie ieftină, închisă la culoare, mânjită cu pământ și sânge și având o gaură în dreptul sânului stâng. Irina se uită spre dulapul deschis și înapoi; Arkadi știa că ea recunoștea rochia.

— Apropie arma cât de mult vrei; Valeria va aștepta, primește glonțul de bunăvoie. Apropii pistolul de inima ei. Ce păcat că se irosește o așa frumusețe, își spui – Arkadi lăsă rochia să cadă peste masă – ce păcat de așa frumusețe! Morți, toți trei. Nu vine nimeni, muzica se aude mai departe, zăpada le va acoperi curând corpurile neînsuflețite.

Irina tremura.

— Poate că ei sunt morți, spuse Arkadi, dar tu încă mai ai lucruri de făcut. Aduni toată mâncarea de import, sticlele, actele lor. Riști și mai tragi de două ori, pentru că americanul are o lucrare dentară făcută în străinătate. Pe Kostia îl

împușți în același loc, astfel încât miliția, în prostia ei, să creadă, poate, că acelea au fost loviturile de grație. Ei pot fi, totuși, identificați. Au amprente. Simplu. Cu o foarfecă mare, ca acelea folosite la tranșatul puilor, le tai imediat ultima falangă de la fiecare deget. Ce să faci însă în privința fețelor? Să speri că se vor descompune? Vor îngheța; vor fi mai albi ca zăpada, dar altminteri perfect intacți. Să le mânjești fețele cu gem, pentru ca animalele mici din parc să le sfâșie? Nu, veverițele s-au retras în vizuini pe durata iernii, iar în Moscova câinii nu sunt în număr destul de mare. Totuși, comerciantul de blănuri are un răspuns, întrucât deține o abilitate specială. Îi jupoaie: desprinde fața cu totul, ca o piele roz de animal mic, de pe fiecare cap în parte – al lui Kostia, al băiatului american și, ultimul și cel mai delicat, al Valeriei. Ce moment special! Câți blănari au făcut vreodată asta? Le mai scoate și ochii, și gata. Pune totul în geantă. Trei vieți șterse de două ori. Suficient! Te întorci la hotelul tău, la avionul tău, la acea lume îndepărtată din care ai venit. Totul pare perfect.

Arkadi aranjă rochia pe masă, împăturind o mânecă lungă peste cealaltă, lăsând fusta să cadă peste marginea tăbliei.

— Există o singură persoană, din câte știi, care poate face legătura între tine şi cele trei cadavre din Parcul Gorki. Însă ea nu va sufla o vorbă, pentru că ea este cea mai bună prietenă a Valeriei și vrea să creadă că Valeria este la New York sau Roma sau în California. Această fantezie e cel mai important lucru din viața ei. Poate trece peste fiecare zi stupidă, periculoasă, apăsător de plictisitoare de aici dacă se convinge că Valeria a fugit. Ideea că Valeria respiră aerul libertății altundeva este singurul lucru care o face pe această prietenă să nu moară de claustrofobie. Ai putea încerca să o ucizi cu mâna ta și ea tot nu ar sufla o vorbă. Chiar că îi cunoști pe ruși.

Irina se clătină pe picioare. Arkadi se temu că va cădea.

— Așadar, întrebarea principală este: unde e Valeria? continuă Arkadi.

— Cum poți să faci asta? întrebă Irina.

— Suntem – Arkadi își feri privirea și vorbi pe un alt ton – un popor sucit și ignorant. Se pare că așa am fost întotdeauna. Avem talente ciudate, Irina. La Facultatea de Drept ați avut cursuri de medicină legală și vi s-a prezentat activitatea profesorului Andreev. Poate vi s-au arătat și niște fotografii. Este o metodă simplă, dar laborioasă de reconstruire a feței pornind de la craniu. Nu doar o idee vagă despre cum trebuie să fi arătat fața sau o aproximare, ci fața însăși. În nicio altă țară nu se face asta. Este o procedură delicată ce constă în reconstruirea fiecărui mușchi de pe craniu, apoi adăugarea cărnii, a ochilor și a pielii. Cum știi, Andreev este un maestru și trebuie, de asemenea, să ai cunoștință de reputația integrității sale morale. Arkadi scoase capacul cutiei de pălării. Voiai să știi unde este Valeria.

— Te cunosc, Arkașa, spuse Irina. Nu o vei face.

— Valeria e aici.

Arkadi dădu să ridice capul din cutie. Se mișcă încet, pentru ca Irina să poată vedea înainte, peste marginea cutiei, o masă de bucle negre încâlcite între degetele sale, apoi părul întinzându-se între mâna lui și o frunte acoperită de o piele tânără.

— Arkașa!

Irina închise ochii şi îi acoperi cu mâinile.

— Aruncă o privire.

— Arkașa! exclamă, fără să-şi ia mâinile de la ochi. Da, da, aici a locuit Valeria. Pune-o înapoi în cutie.

— Valeria și mai cum?

— Valeria Davidova.

— Alături de...

— Kostia Borodin și Kirwill.

— Un american pe nume James Kirwill?

— Da.

— I-ai văzut aici?

— Kirwill era întotdeauna aici, se ascundea. Valeria era aici, nu aș fi venit dacă nu era.

— Nu te înțelegeai cu Kostia?

— Nu.

— Ce făceau aici?

— Confecționau un cufăr, știi asta.

— Pentru cine?

Arkadi își ținu respirația când ea ezită.

— Osborne, spuse Irina.

— Osborne și mai cum?

— John Osborne.

— Un comerciant de blănuri american pe nume John Osborne?

— Da.

— Ți-au *spus* ei că făceau un cufăr pentru Osborne?

— Da.

— Doar asta făceau pentru Osborne?

— Nu.

— Ai intrat vreodată în baraca din spatele acestei case?

— Da, o dată.

— Ai văzut ce i-au adus lui Osborne din Siberia?

— Da.

— Repetă răspunsul, te rog. Ai văzut ce i-au adus lui Osborne din Siberia?

— Te urăsc, spuse ea.

Arkadi opri reportofonul de pe fundul cutiei de pălării și lăsă capul să cadă înapoi. Irina îşi luă mâinile de la ochi.

— Acum chiar te urăsc.

Lebădă intră pe ușă. Așteptase dincolo de ea.

— Omul acesta te va duce înapoi în oraș, o informă Arkadi. Stai cu el. Nu te duce la apartamentul meu; ar

fi nesigur. Mulțumesc pentru ajutorul acordat în această anchetă. Acum ar fi bine să pleci.

Spera că ea va înțelege și că va insista să rămână. În cazul acesta, avea să o ia cu el.

Se opri într-adevăr la ușă.

— Circulă o poveste despre tatăl tău, generalul, spuse ea. I-au spus monstru pentru că lua urechile nemților ca trofee, în timpul războiului. Nimeni nu a spus vreodată că s-a afișat cu un cap întreg. Era nimic în comparație cu tine.

Tânăra ieși. Ultima dată când o văzu Arkadi, era în mașina lui Lebădă, un Zil sedan străvechi, îndepărtându-se pe drumul de pământ.

Se duse în spatele casei, trecu de latrină și ajunse la baraca de metal, pe care o descuie cu una dintre cheile victimelor. Când intră, ceva îl atinse pe față, un fir cuplat la corpul de iluminat care atârna în mijlocul tavanului. Când trase de fir, șiruri de becuri puternice împrăștiară în interiorul barăcii o lumină ca în toiul zilei. Găsi pe perete un temporizator. Rotindu-l, auzi un ticăit slab și observă o schimbare abia perceptibilă a șirurilor de becuri. Temporizatorul avea să rotească dispozitivul cu aproape 180 de grade în decurs de douăsprezece ore, pentru a simula răsăritul și apusul soarelui. Un alt fir urca spre două lămpi cu ultraviolete. Nu era niciun geam.

Ruinele unui cuptor rotund de cărămidă explicau trecutul barăcii. Teancuri de matrițe și resturi de fier ruginiseră împreună, formând ghemuri metalice. Tot spațiul folosibil era ocupat de două cuști lungi cât toată baraca. Fiecare era compartimentată cu pereți de lemn în trei țarcuri și fiecare țarc era prevăzut cu câte un coteț de lemn. Lateralele și partea de sus a cuștilor erau acoperite cu sârmă. La nivelul solului, sârma era ancorată cu pietre și ciment, astfel încât nici cel mai mic și mai hotărât animal să nu poată scăpa.

În spațiul dintre cele două cuști era o bancă împroșcată cu sânge și solzi de pește. Sub ea, Arkadi găsi o carte de rugăciuni. Și-i imaginã pe cei doi, James Kirwill și Kostia Borodin, două persoane foarte diferite, păzind și hrănindu-și secretul, Kirwill rugându-se divinității în timp ce Kostia trăgea la aghioase.

Intră într-un țarc și culese fire subțiri de pe sârmă și excremente de pe jos.

Înapoindu-se în casă, umplu punga pentru probe cu obiecte din lăzile militare. Când puse punga pe masă, doborî cutia de pălării și capul din ea se rostogoli afară. Era o căpățână de ghips fără ochi, sprâncene sau gură, fără absolut nicio trăsătură clară, doar vopsit și având forma vagă a unei fețe și o perucă. Era modelul pe care Andreev îl folosea când preda. Când îl așeză înapoi în cutie, jumătățile capului se deschiseră de la balamale, arătând interiorul îngust al craniului.

Din capul Valeriei reconstruit de Andreev nu mai rămăsese decât o pulbere de culoarea pielii și un miros de păr ars, în conacul lui Iamskoi. Andreev confirmase că Iamskoi însuși sunase în legătură cu acel cap și că îl trimisese pe omul ciupit de vărsat să îl ia. Într-un fel, distrugerea capodoperei lui Andreev îl eliberase pe Arkadi; doar atunci se gândise să folosească un model didactic. Nici în ruptul capului nu i-ar fi putut arăta Irinei adevăratul cap și știa că nici ea nu s-ar fi putut uita la el. În disperare de cauză, îi venise o idee strălucită. O păcălise. O salvase și o pierduse.

Când intră în holul de la *Ucraina,* Arkadi îl văzu pe Hans Unmann ieșind din lift. Se așeză într-un scaun și luă în mână un ziar abandonat de cineva. Până atunci nu îl văzuse niciodată pe complicele lui Osborne. Germanul era ca o sperietoare de ciori, avea gura subțire și era osos, iar sub pălărie avea un păr blond, tuns scurt. Genul de om

care se uită cu dispreț la oricine îi taie calea, firea lui de goțan era prea evidentă ca să fie la fel de periculos precum Osborne sau Iamskoi. Când trecu pe lângă el, Arkadi renunță la ziar și intră în lift.

Se așteptase să găsească biroul liniei aeriene gol, așa că fu surprins când dădu peste detectivul Fet stând la o masă și îndreptând spre el un pistol.

— Fet! exclamă râzând Arkadi. Îmi pare rău. Am uitat complet de tine.

— Credeam că era el şi se-ntoarce, spuse Fet.

Tremura atât de tare, că trebui să pună arma jos, folosindu-se de ambele mâini. Ochelarii lui cu rame de fier stăteau pe o față albită de teamă.

— Te aștepta pe tine. Apoi a primit un telefon și a fugit afară. Mi-a dat arma înapoi. Aș fi folosit-o.

Peste scaunele răsturnate și sertarele deschise erau împrăștiate transcripții și benzi de magnetofon. Cât timp trecuse, se întrebă Arkadi, de când el, Pașa și Fet huzuriseră în biroul acela? Iamskoi fusese cel care îi instalase acolo. Exista oare vreun microfon? Asculta oare cineva chiar în clipa aceea? Nu mai conta; nu avea de gând să rămână mult. Căută prin lucrurile aruncate alandala pe jos doar cât să se convingă că transcripțiile și înregistrările cu Osborne și Unmann dispăruseră, toate cu excepția unei singure bobine pe care o păstrase el, conținând convorbirea Osborne-Unmann din 2 februarie.

— A dat buzna aici și a preluat controlul, zise Fet, care își mai venise în fire. Nu a vrut să mă lase să plec. A crezut că te voi anunța.

— Nu ai fi făcut tu asta.

Printre obiectele aruncate, Arkadi găsi una dintre agendele albastre conținând orarele de zbor rămase de la cei care folosiseră biroul înainte. Agenda era actuală. Toate zborurile internaționale plecau din Moscova, de la Aeroportul Șermenetievo. Singurul avion care decola în ajunul Zilei

Muncii era un zbor de noapte efectuat de Pan American. Osborne și Kirwill aveau să fie în același avion.

Mai era și un pachet deschis, de la Ministerul Comerțului, din partea lui Evgheni Mendel. Înăuntru era o fotocopie a mențiunii câștigate de tatăl său, lașul, și, pentru a elimina orice îndoială, și un raport detaliind exhaustiv eroismul bătrânului Mendel, semnat și datat 4 iunie 1943. Nu era de mirare că Unmann doar rupsese pachetul, aruncase o privire și se descotorosise de el, așa cum și Arkadi ar fi vrut să facă, până când recunoscu pe ultima pagină, în ciuda petelor lăsate de timp și a defectelor de copiere ale aparaturii de la minister, semnătura îndrăzneață a anchetatorului responsabil, sublocotenentul A.O. Iamskoi. Poftim, un Ordin al lui Lenin vândut și cumpărat într-un osuar, în capitala mondială a osuariilor care era Leningradul din timpul războiului! Tânărul sublocotenent din Armata de Nord Andrei Iamskoi – nu avea nici douăzeci de ani – îl cunoscuse pe tânărul ofițer american din Serviciul Străin John Osborne cu mai bine de treizeci de ani în urmă, îl cunoscuse și îl protejase chiar și atunci.

— Nu ai auzit? întrebă Fet.

— Ce să aud?

— Procuratura a trimis în toate orașele o avertizare cu numele tău, acum o oră.

— Pentru ce?

— Pentru crimă. A fost găsit un cadavru într-un muzeu de pe Serafimov. Un avocat pe nume Mikoian. Amprentele tale au fost găsite pe niște țigări de la locul faptei. Fet ridică receptorul și începu să formeze. Poate vrei să vorbești cu maiorul Pribluda?

— Nu încă, răspunse Arkadi, luându-i receptorul și punându-l înapoi în furcă. În clipa de față tu ești omul uitat. Deseori, acesta este cel care ajunge erou. În orice caz, el e cel care trăiește să spună ce s-a întâmplat.

— Ce vrei să spui?

Fet era nedumerit.

— Am nevoie de un avans.

Stația Savelovski era folosită în mod normal de navetiști – funcționari satisfăcuți, buni cetățeni ai vieții. Acel tren era special și navetiștii se feriră de mulțimea lui de călători ca de niște paria. Erau muncitori care semnaseră cu toții un contract pe trei ani ca să lucreze în minele din nord, unele aflate chiar în interiorul Cercului Arctic. Aveau să lucreze în condiții de aburi și gheață, aveau să care minereu cu spinarea atunci când vagonetele se defectau din cauza frigului, aveau să moară în explozii, din cauza prăbușirilor galeriilor sau de hipotermie, ori aveau să omoare pe cineva pentru o pereche de ghete sau de mănuși. Când ajungeau la mină, pașapoartele interne aveau să le fie luate, asta ca să nu se mai poată răzgândi. Vreme de trei ani aveau să dispară, iar pentru unii dintre ei asta era bine.

Arkadi își făcu loc între muncitori. Se împleticea prin mulțime, ținând într-o mână punga pentru probe și în cealaltă pistolul, în buzunar. În tren, se mișcă odată cu ceilalți, într-un compartiment deja plin de oameni și puțind a transpirație și ceapă. O duzină de fețe îl studiară. Erau aceleași fețe aspre și banale precum cele de la Biroul Politic, însă puțin mai abrutizate. Afișau vânătăi și cicatrice neobișnuite, aveau pumnii și gulerele murdare și își purtau obiectele personale în boccele. Majoritatea erau criminali, bărbați căutați pentru acte de violență sau pentru furturi, deocamdată doar într-un oraș anume, nu în toată țara. Pești mărunți care credeau că scapă prin găurile marelui năvod socialist, doar pentru a fi ghidați în minele socialiste din nord. Pești duri, *urkași*, frați, oameni tari, bărbați cu tatuaje și cuțite. Pentru ei, un străin însemna pantofi, o haină, poate un ceas de mână. Arkadi își făcu loc pe un pat de jos.

Un rând compact de milițieni împinse ultimii muncitori în tren. În compartiment, aerul era irespirabil, însă Arkadi știa că se va obișnui cu el. Conductorii începură se alerge pe peron în ambele direcții, dornici să dea drumul acelei garnituri speciale și să scape de ea din gara lor. O avertizare emisă pentru toate orașele putea închide drumurile, aeroporturile și trenurile obişnuite pentru un om care încerca să fugă, însă acela era un tren plin de oameni care încercau să fugă. Pe geamul compartimentului, Arkadi îl văzu pe Ciucin, anchetatorul-șef de la Cazuri Speciale. Se răstea la un conductor-șef. Ciucin îi arăta acestuia o fotografie. Nu trebuia decât să se uite în compartiment. Conductorul-șef clătina din cap neîncetat. Ciucin le făcu semn milițienilor să urce în tren. În compartimentul alăturat, cineva începu să cânte: „Rămas-bun, Moscova, rămas-bun, iubire...“. Să fie îmbrânciți pe peron de milițieni era una; să fie deranjați în compartimentele trenului lor special era cu totul altceva. Amenințări și înjurături zădărniceau percheziția: „Nu mă poți deranja, deja sunt în drum spre iad!“ În loc să-și abandoneze locurile, oamenii îi scuipau pe milițieni în față. În mod normal, la aceasta milițienii ar fi răspuns cu lovituri de bâtă, dar muncitorilor cu statutul acestora li se arăta o stimă aparte; era de la sine înțeles că sfinții nu se ofereau voluntari pentru trei ani în iad. Pe deasupra, milițienii erau depășiți numeric. Așadar, nici nu ajunseră la compartimentul lui Arkadi; coborâră din vagoane în râsul general al muncitorilor. Conductorul-șef îl dădu pe Ciucin deoparte și ceilalți conductori își reluară alergătura agitată pe peron. Trenul se hurducă și Ciucin și conductorul-șef rămaseră în urmă. Acoperișurile metalice ale peroanelor făcură loc hornurilor și gardurilor solide ale fabricilor care dominau peisajul din nordul Moscovei. Trenul încă accelera când ajunse la următoarea stație pentru navetiști. Nu încetini pentru navetiștii cu priviri disprețuitoare. Trecu hotărât

pe lângă un peron plin de milițieni, semnalizând sonor. Rămas-bun, Moscova. Arkadi trase adânc aer în piept; aerul nu era chiar așa rău, până la urmă.

Trenul în sine era special: cel mai vechi și mai murdar pe care Ministerul Transportului reușise să îl dea la iveală. Compartimentul fusese devastat și vandalizat de atâtea ori și cu atât de mult timp în urmă, încât nu mai rămăsese nimic de distrus sau de furat. Pe deasupra, abia aveai loc să te miști. Cincizeci de oameni pe patru paturi de lemn tare și pe podea, cot la cot. Conductorul se încuiase în compartimentul lui de la capătul trenului și acolo avea să rămână pe toată durata călătoriei. Acesta nu era nici pe departe cel mai rapid mod de-a ajunge la Leningrad. Expresul Săgeata Roșie pleca spre Gara Leningrad și făcea pe drum o jumătate de zi. Acestui tren, mergând pe linia locală de la Gara Savelovski, trăgând după sine vagoane antice pline cu ceea ce revistele numeau muncitori reabilitați, avea să îi ia douăzeci și patru de ore. În refugiul său, conductorul avea propriul samovar, chifle și gem. În compartimentul lui Arkadi, se împărțeau țigări și votcă. Tavanul se umplu de fum. Cineva îi spuse să bea și el bău și dădu la schimb o țigară.

Individul cu sticla era din Oseția, ca Stalin – îndesat și tuciuriu, cu același fel de sprâncene, mustață și ochi de insectă.

— Uneori urcă informatori în trenurile astea, știi, îi spuse el lui Arkadi. Uneori încă mai încearcă să te prindă și să te aducă înapoi. Noi însă îl prindem pe informator și îi tăiem gâtul.

— În trenul ăsta nu sunt informatori, spuse Arkadi. Nu vor să vă aducă înapoi. Mergeți oricum exact acolo unde vor ei să mergeți.

Ochii omului scânteiară.

— Să fii al dracului dacă n-ai dreptate!

Roțile măsurau după-amiaza și seara. Iksa, Dmitrov, Verilki, Savelovo, Kalazin, Kasin, Sonkovo, Krasnîi Cholm,

Pestovo. Nu avea niciun rost să nu bea. Nu lăsau în urmă doar o zi, ci trei ani. Mai bine alcool curat decât votcă. Aceia erau oameni cu ochi și mâini pricepute, care vorbeau câte limbi? Era un compartiment multietnic. Un escroc armean – pentru unii, un pleonasm. Doi hoți la drumul mare din Turkestan. Un hoțoman din cartierul moscovit Marinoy Roschi. Un gigolo din Yalta cu ochelari de soare și fața arsă de soare.

— Ce ascunzi sub haină? îl întrebă gigoloul.

Arkadi avea punga cu lucrurile luate din baracă, arma, actele lui și pe acelea ale ofițerului KGB pe care Kirwill îl omorâse în bătaie. Nimeni nu ar fi îndrăznit să îi pună acea întrebare lui Kirwill; era întrebarea pe care vânătorul i-o adresează prăzii sale.

— Multe nimicuri de la Marea Neagră, răspunse Arkadi.

Bău *chifir*. Acesta era un ceai filtrat nu de două sau de zece ori, ci de douăzeci de ori. În lagăre, un om înfometat putea munci trei zile fără oprire bând doar câteva căni ce chifir. Arkadi trebuia să rămână treaz. L-ar fi jefuit imediat ce adormea. Din cauza adrenalinei, transpirația îi era uleioasă; i se părea că îi crescuse inima. Și totuși trebuia să gândească la rece. Cineva îl omorâse pe Mișa. Unmann, sperietoarea de ciori? De două ori îl ratase la mustață. Totuși, de ce să-l dea în urmărire pentru crimă? De ce să riște Iamskoi amestecul miliției? Doar dacă nu curățase deja baraca unde locuiseră victimele din Parcul Gorki. Doar dacă nu era sigur că anchetatorul său va muri încercând să se opună arestării. Sau că va fi declarat nebun pe dată. Poate că deja era.

Inima îi punea în circulație mai mult sânge decât puteau transporta venele sale, așa că mai bău votcă; aceasta le dilata. Cineva avea un radio cu tranzistori la care se transmiteau informații despre pregătirile de Ziua Muncii din Vladivostok.

— Nu e așa rău la minele de fier, spuse un veteran. Dacă lucrezi la minele de aur, îți bagă un aspirator în gaura curului la ieșirea din șut.

Urmă un buletin informativ despre pregătirile de Ziua Muncii din Baku.

— Casa mea, îi spuse cel din Oseția lui Arkadi. Am omorât pe cineva acolo. A fost un accident, nimic altceva.

— De ce îmi spui mie?

— Ai față de om nevinovat.

Pregătirile de Ziua Muncii din toată lumea. Noaptea era poleită cu reflexia luminii din compartiment. Arkadi deschise puțin geamul; simți miros de câmpii arate, pământul abia ieșit de sub zăpezile iernii întors în brazde cu bulgări mari.

Deja îi era dor de Mișa. Curios era că auzea vocea prietenului său ca și când acesta ar mai fi fost în viață și ar fi comentat cu privire la persoanele din tren: „Ei, aceasta este expresia comunismului, să arunci mulți oameni în aceeași oală. Seamănă puțin cu Națiunile Unite; doar că nu trebuie să îți schimbi hainele la fel de des. Vezi, armeanul, acela e un om care va pierde în greutate. Sau s-ar putea diviza direct, ca o amibă, și să devină doi armeni. Ar primi salariu dublu. Aș crede un armean în stare de asta. Uită-te la gigolo. Apropo de Hamlet, apropo de Cezar; avem în față un om care s-a bronzat pentru ultima oară în viața lui. Ei, asta da tragedie. Arkașa, nu vrei să recunoști acum că ceea ce faci e puțin exagerat?

Votca se termină. Când trenul opri pentru apă într-un orășel – o gară prăpadită și o singură stradă luminată – muncitorii coborâră și dădură buzna în magazin, în timp ce doi milițieni locali stăteau deoparte, neputincioși. După ce toți jefuitorii urcară înapoi în vagoane, trenul își reluă drumul.

Kaboza, Hvoinaia, Budogosc, Posadnikovo, Kolpino, Leningrad, Leningrad, Leningrad. Scânteile de dimineață

ale trenurilor de navetişti care mergeau pe cabluri convergente. Zorii erau oglindiți în Golful Finlandei. Trenul intră într-un oraș cu valize și canale, un oraș cenușiu văzut de ochi înroșiți.

Când trenul intră în Gara Finlanda, Arkadi sări din mers, fluturând în aer legitimația roşie de KGB-ist a omului pe care Kirwill îl omorâse în bătaie. La difuzoare cântau imnuri. Era ziua premergătoare Sărbătorii Muncii.

Capitolul 17

La o sută de kilometri nord de Leningrad, pe o câmpie care se întinde între orașul rusesc Luzhaika și orașul finlandez Imatra, calea ferată trecea granița. Nu era niciun gard. De ambele părți erau curți neîngrijite, barăci de vamă și buncăre radio discrete. De partea rusească, zăpada era murdară, pentru că trenurile rusești din acel sector ardeau cărbune de calitate inferioară, iar de partea finlandeză zăpada era mai curată, întrucât finlandezii foloseau locomotive diesel.

Arkadi stătea alături de comandantul secției sovietice a Patrulei de Graniță și urmărea un maior finlandez care se întorcea la postul Pazei de Graniță Finlandeze, la distanță de cincizeci de metri.

— Ca elveții, zise comandantul şi scuipă. Ar mătura toată funinginea de partea noastră, dacă ar avea curaj.

Își aranjă însemnele roșii de la guler cu o mână nesigură. Patrula de grăniceri se afla în subordinea KGB-ului, dar avea în componență în principal veterani din armată. Gâtul comandantului era prea gros, avea nasul strâmb și sprâncene asimetrice.

— Lună de lună mă întreabă ce să fac cu afurisitul ăla de cufăr. De unde naiba să știu eu?

Ocroti chibritul lui Arkadi cu mâinile, ca să își poată aprinde amândoi țigările. Un paznic sovietic îi privea de lângă șine, cu o pușcă de asalt care arăta ca o unealtă de instalator agățată pe umăr. De fiecare dată când paznicul își schimba poziția, arma zăngănea în vânt.

— Ești conștient că un anchetator-șef din Moscova are tot atâta autoritate aici cât un chinez, îi spuse comandantul lui Arkadi.

— Știi cum e Moscova în preajma Zilei Muncii, zise Arkadi. Până îmi ștampilează toți hârtiile mă trezesc cu încă o victimă pe cap.

De cealaltă parte a graniței, maiorul conducea doi grăniceri la o baracă a vămii. În spate, colinele se întindeau spre ținutul lacurilor finlandeze. Însă acolo, terenul era perfect plat și presărat cu anini, frasini, tufișuri de afin. O zonă ușor de patrulat.

— Contrabandiștii de aici aduc cafea, unt, iar uneori doar bani, spuse comandantul. Pentru magazinele care vând în valută forte, înțelegi. Nu scot niciodată nimic din țară. Asta mi se pare o insultă. E destul de neobișnuit să vii până aici în interes de serviciu.

— E frumos aici, spuse Arkadi.

— E liniște. Poți scăpa de tot stresul. Comandantul scoase de sub veston un recipient din oțel. Îți place chestia asta?

— Probabil.

Arkadi trase o dușcă din sticlă și în stomac i se rostogoli coniacul încălzit de corpul comandantului.

— Unii nu suportă să apere granița – să apere o linie imaginară, înțelegi. O iau razna la propriu. Sau se lasă corupți. Uneori încearcă să treacă ei înșiși granița. Ar trebui să cer să fie împușcați, însă eu îi trimit doar înapoi să fie examinați la cap. Știi, tovarășe anchetator, dacă aș întâlni

un om venit aici de la Moscova fără mandat oficial, doar ca să-i ducă cu zăhărelul pe grăniceri, aș cere să fie şi el examinat la cap.

— Sincer – Arkadi întâlni ochii comandantului – la fel aș face și eu.

— Ei bine – comandantul ridică din sprâncene și îl lovi pe Arkadi cu palma peste spate – să vedem ce putem face în legătură cu finlandezul ăsta. O fi el comunist, dar finlandezu-i finlandez și dacă îl prăjești în unt.

Ghereta de vamă din cealaltă parte a graniței se deschise. Maiorul finlandez se întoarse, aducând cu el un plic.

— Avea dreptate anchetatorul nostru? întrebă comandantul.

Maiorul lăsă dezgustat plicul să cadă în mâinile lui Arkadi.

— Rahat. Rahat de animal în șase compartimente din interiorul cufărului. De unde știai?

— Cufărul era scos din cutie? întrebă Arkadi.

— L-am deschis noi, spuse comandantul. Toate coletele sunt desfăcute de partea sovietică.

— S-a cercetat și interiorul cufărului? întrebă Arkadi.

— Ce rost ar fi avut, răspunse finlandezul, la cum sunt relațiile dintre Finlanda și Uniunea Sovietică?

— Și care e procedura pentru revendicarea obiectelor reținute la vamă? îl întrebă Arkadi pe maior.

— Foarte simplă. Foarte puține bunuri sunt păstrate aici; de obicei rămân în tren până la Helsinki. Nimeni nu poate reține bunuri fără acte de identitate și de posesie și nici fără factură de import. Nu avem paznic la ușă, dar am fi observat dacă cineva ar fi încercat să scoată de acolo un cufăr. Menținem aici o schemă de personal foarte lejeră, înțelegi, conform învoielii cu Uniunea Sovietică, pentru a evita provocările cu un vecin prieten. Acum trebuie să mă

scuzi; ies din serviciu și am drum lung de făcut până acasă, cu ocazia sărbătorii.

— De Ziua Muncii, spuse Arkadi.

— De Noaptea Valpurgiei, zise finlandezul, făcându-i plăcere să îl corecteze. Sabatul vrăjitoarelor.

De la Vyborg, aproape de graniță, Arkadi luă un avion până la Leningrad, iar de acolo, avionul de seară spre Moscova. Majoritatea pasagerilor erau cadre militare în permisie de două zile și deja consumau băuturi alcoolice.

Arkadi scrise un raport de anchetă. Îl puse în punga pentru probe, alături de declarația comandantului de la graniță, plicul cu excremente din cufăr, mostre de blană din cușca lui Kostia, efecte personale din lăzile celor trei victime, înregistrarea din baracă cu mărturia Irinei și banda din 2 februarie cu Osborne și Unmann. Adresase punga procurorului general. O stewardesă împărți bomboane.

În câteva ore, Osborne și Kirwill aveau să urce în avion. Mai mult ca oricând, Arkadi aprecia cât de precis își aranjase Osborne intrările și ieșirile. „Chiar şi o întârziere...“ își exprimase Unmann îngrijorarea, cu o zi înaintea expedierii de la Moscova a cufărului în care erau ascunse cele șase zibeline siberiene ale lui Kostia Borodin. Cât timp puteau sta sub anestezie, în siguranță, niște animale mici? Trei ore? Patru? Destul pentru a face zborul spre Leningrad, cu siguranță. Atunci, în drum de la aeroport la gară, Unmann avea să le administreze încă o doză. Cufărul nu putea fi scos din țară pe calea aerului, întrucât coletele astfel transportate erau scanate cu raze X. Mașinile și conținutul lor erau de-a dreptul dezmembrate la punctele de control. Soluția era să îl trimită cu trenul, un tren local până la un punct vamal cu personal puțin, în timp ce Osborne făcea drumul în sens invers, cu mașina, de la Helsinki la partea finlandeză a frontierei, înainte ca acel cufăr să fie măcar

coborât din tren. Grănicerii sovietici se ocupaseră cu deschiderea pachetului. Finlandezii îi făcuseră lui Osborne favoarea de a lăsa cufărul nepăzit în baracă. Îl observase oare cineva când intrase? Își fabricase oare o haină specială cu buzunare ascunse? Avusese un complice în rândul gărzilor finlandeze? Nu conta, Osborne nici nu trebuise să arate actele și nu exista nicio legătură între el și cufăr, de la începutul transportului și până la încheierea lui.

Kostia Borodin, Valeria Davidova și James Kirwill muriseră în Parcul Gorki. John Osborne avea șase zibeline de Barguzin, undeva în afara Uniunii Sovietice.

Avionul coborî din cerul aflat la amurg într-o Moscovă nocturnă.

La aeroport, Arkadi trimise pachetul prin poștă. Ținând cont de sărbătoare, raportul său urma să ajungă la destinație în patru zile, indiferent ce avea să se întâmple cu el.

Curtea era supravegheată. Arkadi intră în subsol de pe alee și urcă scările spre apartamentul său, unde se schimbă pe întuneric în uniforma de anchetator-șef. Uniforma era de un albastru marin, cu patru stele de alamă pe epoleți, însemnul său de căpitan, și o stea roșie pe panglica aurie de la chipiu. Cât se bărbieri, auzi televizoarele din apartamentul de deasupra și din cel de jos. Amândouă erau comutate pe transmisia reprezentației cu *Lacul lebedelor*, tradițională pentru ajunul Zilei Muncii, ținută de Teatrul Balșoi la Palatul Congresului din Kremlin. În timpul uverturii, auzi vocea unui prezentator care îi trecea în revistă pe cei mai celebri și mai iubiți dintre cei șase mii de oaspeți ai serii, însă nu reuși să le deslușească numele. Puse pistolul automat sub vestonul uniformei.

Pe bulevardul Taganskaia, îi luă douăzeci de minute să oprească un taxi. Drumul spre centrul orașului era împânzit de reflectoare și pancarte. Tot anul, Moscova fusese o

crisalidă cenușie din care ieșiseră stindarde roșii, ca niște fluturi atrași de lumina acelei seri. Aripi roșii împodobeau fiecare clădire înaltă și fluturau deasupra bulevardelor largi. Cuvintele mărșăluiau: LENIN A TRĂIT, TRĂIEȘTE ȘI VA TRĂI PENTRU TOTDEAUNA! Taxiul le depășea. MUNCITORII EROI... NOBILI SI FĂRĂ PRECEDENT ÎN ISTORIE... APLAUDĂ... ÎN GLORIE...

Traficul public nu era permis pe străzile din jurul Pieței Roșii. Arkadi îi dădu ultimele ruble pe care le mai avea șoferului de taxi și merse pe jos până la Piața Sverdlov, tocmai când William Kirwill ieșea din Hotelul Metropole, îndreptându-se cu o valiză în mână spre autobuzul Intourist. Kirwill era îmbrăcat într-un vindiac cenușiu și avea pe cap o pălărie de tweed cu boruri mici; arăta ca oricare dintre ceilalți vreo zece americani care stăteau la coadă la autobuz. Când Arkadi încă traversa grădina din mijlocul pieței, Kirwill îl văzu și clătină din cap. Arkadi se opri. Uitându-se în jur, observă detectivi de miliție într-o mașină din spatele autobuzului, în cafeneaua hotelului, la colțurile de stradă. Kirwill puse valiza jos; păstra încă urmele loviturilor lui Arkadi. Veni încă un autobuz; lumina trecătoare a farurilor făcea prezența lui Kirwill cu atât mai pasageră. Kirwill se strădui să se uite în direcția fiecărui detectiv, în caz că Arkadi nu observase vreunul. Șoferul de la Intourist ieși cu pas săltat din hotel, aruncă o țigară în stradă și lăsă turiștii să se îmbarce.

— Osborne, rosti Arkadi în barbă din mijlocul pieței.

William Kirwill aruncă o ultimă privire la anchetator. În mod evident, nu deslușise numele. Voia cu disperare, dar știa că pentru a face asta va trebui să-i ucidă pe toți civilii care îl vedeau în piață și pe toți civilii care aveau să vină, și să doboare toate clădirile din piață și toate clădirile din oraș, și nici măcar el, așa puternic, nu era în stare de asta.

Lacul lebedelor se auzea de la radioul autobuzului. Kirwill urcă ultimul. Până atunci, Arkadi deja dispăruse.

Ciocane și nave spațiale confecționate din flori așteptau în Piața Dzerjinski pentru parada de dimineață. Arkadi sări într-un transportor plin de soldați și astfel trecu pe lângă tribunele goale din Piața Roșie. Reflectoarele făceau zidurile Kremlinului să plutească, meterezele în coadă de rândunică să tremure.

De-a lungul Străzii Manejului, de cealaltă parte a Kremlinului, limuzinele, negre și lucioase, erau așezate pe șiruri puse în diagonală. Nu simple limuzine Ceaika, ci Ziluri oficiale, blindate și doldora de antene. Milițieni pedeștri erau dispuși pe mijlocul străzii și alții patrulau pe motociclete, de la spațiul mai deschis al Pieței Manejului la Turnul Kutafia al Kremlinului și înapoi. La Turn, Arkadi sări din transportor. Identificându-se grație uniformei, îi explică ofițerului KGB care îl abordă că are un mesaj pentru procurorul general. Își controlă mâinile când aprinse o țigară și se îndepărtă de reflectoarele a căror lumină izvora din grădinile scufundate, urcând pe podul scurt și văruit care lega Turnul Kutafia de Poarta Trinității de la Kremlin. Traversă cu pas normal strada, ajungând la umbra adâncă a Manejului, școala de călărie a țarului. De acolo putea să vadă linia acoperișului de marmură albă a Palatului Congresului, peste zidul Kremlinului. Când pe lângă el trecu o mașină cu ofițeri KGB, auzi ultimele măsuri ale baletului, un vals, la radioul mașinii. De-a lungul Manejului, alte umbre se mișcau – un ochi aici, un picior acolo.

Deasupra Porții Trinității, roiuri de fluturi, din cei adevărați, strălucitori precum cristalul, urcau spre steaua rubinie a Turnului Trinității. Cei doi soldați care ieșeau pe poartă erau luminați dinapoi, așa încât își călcară pe umbre până când trecură micul pod, unde părură să fie înghițiți

de lumină, precum niște măciulii de chibrit aprinse. Trecu o nouă mașină a KGB-ului, târând în urma ei aplauze difuzate la radio. Baletul se terminase.

Pentru a ajunge la aeroport la timp, Osborne trebuia să treacă pe la recepția oficială ținută după spectacol. Chiar și așa, mai erau rechemările la rampă, buchetele pentru balerine și prezidiu și inevitabila luptă de la garderobă. Șoferii se îndreptau agale spre limuzine.

Oaspeții începură să apară. Arkadi urmări cu privirea un șir lung de chinezi, apoi niște ofițeri de marină îmbrăcați în alb, câțiva occidentali râzând zgomotos, africani râzând și mai zgomotos, muzicieni, femei în livrele ținând flori în brațe, un bine-cunoscut autor satiric, singur. Limuzinele cu steag diplomatic demarară cu pasagerii la bord. Fluxul primilor ieșiți se rări și podul către trotuar se goli. Aparent, Arkadi nu avea niciun motiv să o ia spre stradă.

O siluetă care pășea sprinten și cu eleganță se apropie de Poarta Trinității. Trecu pe sub luminile podului și deveni Osborne, care își trăgea mănușile pe mâini, privind drept înainte spre chipurile alerte ale civililor și portierele deschise ale limuzinelor. Purta o haină neagră, sobră și aceeași căciulă de zibelină pe care i-o oferise lui Arkadi. Blana închisă la culoare contrasta cu părul lui argintiu. Atenția civililor se mută spre oaspeții din spatele lui Osborne. Acesta dispăru în Turnul Kutafia, ieși pe treptele lui și porni pe trotuar spre o limuzină care oprise pentru el. Abia atunci îl văzu pe Arkadi venind.

Arkadi remarcă uimirea americanului când îl recunoscu, un tremur atât de repede controlat, încât nu fu decât o bătaie în plus a inimii. Se întâlniră la limuzină, privindu-se pe deasupra capotei.

Osborne afișă un zâmbet luminos, puternic.

— Nu ai mai venit după căciulă, tovarășe anchetator.

— Nu.

— Ancheta dumitale...

— S-a încheiat, spuse Arkadi.

Osborne dădu aprobator din cap. Arkadi avu timp să admire aurul și mătasea care împodobeau corpul americanului, asemănarea pielii sale bronzate cu lemnul, trăsăturile atât de ne-rusești. Văzu ochii lui Osborne inspectând strada în sus și în jos, căutând să vadă dacă Arkadi venise singur. Mulțumit, îşi întoarse privirea spre anchetator.

— Am de prins un avion, tovarășe. Unmann îți va aduce zece mii de dolari americani într-o săptămână. Îi poți avea într-o altă monedă, dacă dorești – Hans se va ocupa de detalii. Important este ca toți să fie mulțumiți. Dacă Iamskoi este prins, totuși, iar tu nu mă implici în poveste, voi considera că mi-ai mai făcut un serviciu care valorează și mai mult. Te felicit; nu doar că ai supraviețuit, dar ți-ai fructificat la maximum oportunitatea.

— De ce spui toate astea? întrebă Arkadi.

— Nu ai venit să mă arestezi. Nu ai dovezile necesare. Pe deasupra, știu cum operați voi. Dacă acum s-ar pregăti o arestare, în clipa de față aș fi pe bancheta din spate a unei mașini a KGB-ului, deja în drum spre Lubianka. Nu ești decât dumneata, tovarășe anchetator – singur. Uită-te în jur – văd prieteni de-ai mei, dar niciunul de-al tău.

Până atunci, niciun ofițer în civil nu acordase atenție deosebită faptului că Osborne îşi întârzia plecarea. În apropiere erau câțiva bărbați solizi, care grăbeau energic musafirii de rând de pe lângă mașinile oficialilor.

— Ai încerca să arestezi un occidental, tocmai aici, tocmai în seara asta, fără ordin semnat de KGB, fără ca măcar procurorul tău să aibă cunoştință de asta, neînsoțit de absolut nimeni, doar de capul tău? Dumneata, un om căutat pentru crimă? Te-ar închide la nebuni, iar eu nici măcar nu aș pierde avionul; l-ar ține pe pistă pentru mine. Așa

că nu se poate să fi venit decât după bani. De ce nu? Deja l-ai îmbogățit pe procuror.

Arkadi scoase pistolul automat și îl așeză pe încheietura cotului său stâng, unde numai Osborn putea să-i vadă țeava scurtă.

— Nu, spuse el.

Osborne se uită în jur. Ofițerii în civil erau peste tot primprejur, dar erau ocupați cu fluxul tot mai mare de oaspeți care ieșea de sub lumina reflectoarelor.

— Iamskoi m-a avertizat că ești așa. Nu vrei bani, așa-i? întrebă Osborne.

— Nu.

— O să-ncerci să mă arestezi?

— Să te opresc, spuse Arkadi. Să nu te las să urci în avion, pentru început. Apoi, nu te voi aresta aici și nu astă-seară. Vom lua mașina ta. Vom lua un șofer în seara asta, iar mâine ne vom prezenta la biroul KGB dintr-un oraș mic. Ei nu vor ști ce să facă, așa că vor suna direct la Lubianka. Oamenii din orașele mici se tem de crimele de stat, de furtul proprietății de stat valoroase, de sabotarea industriei naționale, de contrabandă, de tăinuirea crimelor de stat – prin asta înțelegând asasinat. Voi fi tratat cu mare scepticism și tu vei fi tratat cu mare politețe, dar tu știi cum operăm noi. Vor trebui date mai multe telefoane, cușt ile vor fi inspectate cu mai mare atenție, un anumit cufăr va fi transportat. În definitiv, odată ce vei pierde avionul din seara aceasta, orice e posibil. Merită încercat, oricum.

— Unde ai fost ieri? întrebă Osborne după ce stătu pe gânduri o clipă. Nu te-a putut găsi nimeni.

Arkadi nu spuse nimic.

— Eu cred că ieri ai făcut un drum la graniță, spuse Osborne. Crezi că știi totul, am impresia, zise el şi-şi consultă ceasul de la mână. Trebuie să mă grăbesc la avion. Nu rămân.

— Atunci, te voi împușca, spuse Arkadi.

— O secundă după aceea vei fi împușcat de toți cei de aici.

— Adevărat.

Osborne întinse mâna spre clanța portierei. Arkadi începu să apese trăgaciul pistolului Makarov, trăgând în față pârghia de declanşare, care alunecă pe lângă magazie, împingând și apoi îndepărtându-se de arcul lamelar, care avea să trimită cocoşul drept în capsa glonțului de 9 milimetri.

Osborne dădu drumul clanței.

— De ce? întrebă el. Nu poți fi dispus să mori doar ca să faci o arestare conform justiției sovietice. Toți pot fi cumpărați, de sus până jos. Toată țara poate fi cumpărată – cumpărată ieftin, cu cel mai mic preț din lume. Nu îți mai pasă de încălcarea legilor, nu mai ești așa prost. Și atunci, de ce merită să mori? Pentru altcineva? Pentru Irina Asanova?

Osborne arătă spre un buzunar de la palton, apoi introduse încet mâna în el și scoase o eșarfă cu roşu, alb și verde, decorată cu ouă de Paște, eșarfa pe care Arkadi i-o cumpărase Irinei.

— Viața este întotdeauna mai complicată și mai simplă decât o credem noi, spuse el. Asta e – ți-o citesc pe față.

— De unde ai asta?

— Să facem un simplu schimb, tovarășe anchetator. Eu pentru ea. Îți voi spune unde este, și nu prea ai timp să îți faci griji dacă mint sau nu, pentru că nu va fi acolo mult timp. Da sau nu?

Osborne puse eșarfa pe capota mașinii. Arkadi o apucă în mâna stângă și o duse la nas. Mirosea a Irina.

— Trebuie să înțelegi, spuse Osborne, că amândoi avem o singură solicitare pentru care suntem dispuși să distrugem tot restul. Tu renunți la viața ta, la carieră și la dorința de a o avea pe femeia aceea. Eu sunt în stare să-mi trădez complicii

mai degrabă decât să pierd avionul. Amândoi suntem în criză de timp.

Limuzinele dădeau în marșarier. Cel mai apropiat ofițer în civil strigă și îi făcu semn lui Osborne să urce în mașină.

— Da sau nu? întrebă americanul.

Alegerea era evidentă. Arkadi îndesă eșarfa sub vestonul uniformei.

— Tu spune-mi unde este, zise el. Dacă te cred, ești liber. Dacă nu, te omor.

— Mi se pare corect. Este la universitate, în grădină, lângă bazin.

— Repetă.

Arkadi se aplecă în față, apăsând mai tare trăgaciul.

— La universitate, în grădină, lângă bazin.

De data aceasta, Osborne se pregătise din reflex să încaseze glonțul, cu capul dat ușor pe spate, dar uitându-se fix în ochii lui Arkadi. Pentru prima dată îi permise anchetatorului să îl vadă. Prin ochii lui Osborne privea o bestie, o fiară pe care o ținea în frâu cu mâna lui, o creatură care îi umplea hainele și pielea. Ochii lui Osborne nu transmiteau absolut nicio teamă.

— Îți iau mașina, spuse Arkadi și își strecură pistolul în haină. Tu probabil că o poți cumpăra pe următoarea care vine.

— Iubesc Rusia, șopti Osborne.

— Du-te acasă, domnule Osborne.

Arkadi urcă în limuzină.

Universitatea strălucea. Sub o stea aurie, încadrată de o cunună aurie, cobora o spirală luminată, nişte stele rubinii și treizeci și două de etaje goale; studenții erau plecați în vacanță de Ziua Muncii. În jurul aripilor universității, grădini enorme, late de cinci sute de metri, se întindeau peste Dealurile Lenin. Cu ocazia ajunului Zilei Muncii,

grădinile erau luminate într-un verde-închis blând. În acea semi-lumină, cărările de pământ porneau ca niște raze de la fântânile uriașe și șerpuiau printre tufișuri, dispărând în pâlcuri de brazi și molizi sau înfundându-se când nici nu te așteptai, terminându-se cu diverse statui.

Grădina din față, cea dinspre râu, avea un bazin mare cu apă înspumată, ieşind prin mai multe duze, colorată de mai multe becuri. Orașul era luminat noaptea de raze înalte de mai mulți kilometri, care porneau de la instalațiile antiaeriene montate de-a lungul digului.

Osborne scăpase fără efort. Cu ajutorul eșarfei Irinei reușise să-i înmoaie inima lui Arkadi. Și totuși, Arkadi era sigur că Irina se afla acolo. Era o capcană, nu o minciună.

Spectacolul de lumini de pe dig dură o jumătate de oră. În cele din urmă, luminile colorate din bazin se stinseră și jeturile de apă se opriră, iar pe suprafața neclintită a apei apăru oglindită turla universității.

Arkadi așteptă între brazi. Avionul lui Osborne era de acum în aer. Copacii foșniră, stârniți de vânt, și împrăștiară miros de rășină. Din cealaltă parte a bazinului, două umbre veneau spre el.

La jumătatea distanței spre Arkadi, umbrele se prăbușiră și imaginea din apă se risipi. Arkadi o luă la fugă, scoțând pistolul. Îl observă pe Unmann stând călare peste un corp, la marginea bazinului, apoi pe Irina când își scotea capul din apă. Unmann o scufundă din nou și ea întinse mâinile în spate, zgâriind. Unmann îi răsuci părul lung ca într-un coc, ca să o țină mai bine. Când Arkadi strigă, bărbatul ridică privirea. Neamțul avea ochii afundați în orbite și dinți proeminenți. Îi dădu drumul Irinei. Fata scoase capul din apă și se târî pe marginea bazinului. Părul ud îi atârna peste față.

— Ridică-te, îi comandă Arkadi lui Unmann.

Neamțul rămase în genunchi, rânjind. Arkadi simți un obiect de metal cald atingându-i ușor perii de la baza craniului.

— În loc de asta – Iamskoi făcu ultimul pas în spatele său – ce-ar fi să arunci tu arma?

Arkadi se execută și Iamskoi îi puse mâna, consolator, pe umăr. Arkadi îi văzu vârfurile roz ale degetelor. Pistolul, același model ca al său, îi stătea lipit de ceafă.

— Nu o face, îi spuse procurorului.

— Arkadi Vasilievici, cum aș putea să evit asta? Dacă ai fi făcut ce ți s-a ordonat, niciunul nu am fi aici, acum. Această situație tristă nu ar exista. Dar ți-ai pierdut controlul. Ești responsabilitatea mea și trebuie să rezolv lucrurile astea în beneficiul meu, dar și al biroului pe care amândoi îl reprezentăm. Binele sau răul nu au nicio legătură cu asta. Ceea ce nu înseamnă că nu îți recunosc meritele. Nu există alt anchetator cu puterea ta de intuiție, cu integritatea și abilitatea de a te descurca. M-am bazat mult pe ele.

Unmann se ridică și păși încet înainte.

— Credeam că îți sunt sursă de inspirație, iar tu...

Când Iamskoi îi puse cătușele, Unmann îl lovi în stomac, retrăgându-și pumnul cu o mișcare ciudată. Arkadi coborî privirea și văzu un mâner subțire de cuțit ieșindu-i din stomac. O mână ca de gheață îi strânse măruntaiele și nu mai putu să respire.

— Iar tu m-ai surprins, continuă Iamskoi. Cel mai mult mă surprinzi că vii aici să salvezi o ștoarfă. Ceea ce este interesant, pentru că Osborne nu a fost deloc surprins.

În fața ochilor, Arkadi o văzu, neputincios, doar pe Irina.

— Fii sincer cu tine, îl invită Iamskoi, și recunoaște că își fac o favoare. Pe lângă numele tatălui tău, nu pierzi nimic – nu ai soție, nu ai copii, nu ai conștiință politică și nu aici nici viitor. Îți amintești apropiata campanie împotriva vronskismului? Ai fi fost primul care zbura. Ăsta e

genul de lucru care li se întâmplă individualiștilor. De ani întregi te avertizez despre asta. Vezi ce înseamnă să ignori sfaturile? Crede-mă, așa e mai bine. De ce nu te așezi?

Iamskoi și Unmann se dădură în spate, lăsându-l să cadă. Picioarele lui Arkadi tremurară și începură să cedeze. Își smulse cutitul din burtă. Părea să nu se mai termine. Avea tăiș dublu, era ascuțit și roșu. Lucrătură nemțească, își spuse Arkadi. Pe interiorul uniformei se porni un torent cald. Fără niciun avertisment, înfipse cuțitul în stomacul lui Unmann, în același loc în care Unmann îl înfipsese în el. Forța loviturii îi făcu pe amândoi să plonjeze în apă.

Se ridicară deodată la suprafață. Unmann încercă să se ferească, dar Arkadi înfipse cuțitul și mai tare și trase de el în sus. Pe mal, Iamskoi fugea înainte și înapoi, căutând un unghi bun de tragere. Unmann începu să îl lovească în urechi, dar Arkadi strânse și mai tare, ridicându-l pe celălalt într-o îmbrățișare. Neputându-se elibera, Unmann încercă să muște și Arkadi căzu pe spate, trăgându-l pe neamț sub apă, cu el. Acolo, Unmann rămase deasupra lui, strângându-l de gât. Arkadi se uită în sus de pe fundul bazinului. Fața lui Unmann se strâmba, se unduia, se diviza, se recompunea și se împrăștia iarăși ca argintul viu, de fiecare dată mai puțin închegat. Se împrăștie sub formă de aştri, iar aştrii se împrăștiară în petale. Apoi un nor de un roșu întunecat îl acoperi pe neamț, mâinile i se înmuiară și alunecă, făcându-se nevăzut.

Arkadi ieși din apă icnind. Corpul lui Unmann tresălta lângă el.

— Rămâi acolo!

Arkadi auzi strigătul lui Iamskoi; oricum nu se putea mișca.

Iamskoi stătea pe marginea bazinului, cu pistolul îndreptat spre el. Se auzi detunătura unei arme automate mari, asurzitoare în spațiul deschis al grădinii, însă Arkadi nu

văzu foc ieșind din țeavă, cum se așteptase. Observă că pălăria lui Iamskoi dispăruse, înlocuită de o coroană zimțată așezată pe țeasta sa rasă. Procurorul își șterse sângele de pe frunte într-un fel distrat, dar din cap îi curseră în continuare valuri de sânge, o fântână întreagă. Irina era în spatele lui, ținând un pistol în mână. Trase din nou, făcând capul lui Iamskoi să se răsucească, iar Arkadi observă că acestuia îi lipsea o ureche. Fata trase a treia oară, străpungându-i pieptul lui Iamskoi. Procurorul încercă să își țină echilibrul. La al treilea foc de armă, se prăbuși în apă și se scufundă.

Irina intră în bazin să îl tragă pe Arkadi afară. Îl ridica peste margine, când Iamskoi se săltă, ieşind din apă până la mijloc, lângă ei. Căzu înapoi fără să îi vadă, cu ochii ridicați drept spre cerul nopții, și strigă:

— Osborne!

Se scufundă iarăși, ca și când ar fi coborât o scară. Însă Arkadi auzi strigătul la mult timp după ce procurorul dispăruse.

PARTEA A DOUA

Şatura

Capitolul 1

Nu era decât o conductă. În el intrau tuburi care aduceau sânge și dextroză și alte tuburi ieșeau din el, scoțând sânge și dejecții. Odată la câteva ore, când se temea de luciditate, o infirmieră îl injecta cu morfină și deodată începea să plutească deasupra patului și să-şi privească de sus corpul pământiu.

Nu avea nicio idee clară de ce se afla acolo. În mintea lui stăruia vag impresia că omorâse pe cineva și i se părea tipic că trebuia să fi fost un măcel. Nu știa sigur dacă era criminal sau victimă; își făcea oarește griji pentru asta, dar nu multe. Cel mai adesea stătea sus, în colțul opus al camerei, și observa. Infirmierele și doctorii veneau neîncetat și șușoteau lângă patul său, apoi doctorii se apropiau și le șopteau altor doi bărbați în haine de stradă și cu măști sterile, care stăteau lângă ușă, iar ei, la rândul lor, deschideau ușa și le șopteau altor oameni care așteptau în hol. Odată venise un grup de vizitatori; între ei îl recunoscu pe procurorul general. Întreaga delegație stătu la picioarele patului și studie chipul de pe pernă în felul sobru în care vilegìaturiștii privesc un peisaj străin, încercând să descifreze o inscripție pe care nu o înțeleg. În cele din urmă au clătinat din cap, le-au comandat doctorilor să-l țină pe pacient în viață și au plecat. Altă dată, un căpitan de la grăniceri a fost introdus ca să îl identifice. Lui nu îi păsa, pentru că în acel moment era ocupat cu o hemoragie, un secret scos la iveală de toate tuburile care îi străpungeau

corpul, fiecare tub din plastic devenind deodată de un roșu abundent.

Mai târziu, fu legat de pat și înconjurat cu o perdea din plastic transparent. Curelele nu îl strângeau – nu avea de gând să își folosească brațele – dar, cumva, perdeaua îl împiedica să se mai detașeze de corp. Simțea că doctorii reduceau doza de morfină. Pe timp de zi era conștient vag de culorile care se mișcau în jurul său, iar pe timp de noapte de un val neașteptat de teamă, când ușa odăii se deschidea spre luminile de afară. Teama era importantă; simțea asta, de asemenea. Dintre toate halucinațiile avute pe când era narcotizat, doar teama era reală.

Timpul măsurat cu ajutorul acelor hipodermice nu se scurgea; era doar o muchie între pragul iadului și durere. Ceea ce exista era așteptarea, nu a sa proprie, ci aceea a oamenilor de lângă ușă și a celor de dincolo de ea. Știa că așteptau după el.

— Irina! spuse el cu voce tare.

Deodată auzi scaune târșâite și văzu umbre grăbindu-se spre perdeaua lui. Când aceasta fu dată la o parte, închise ochii și își smuci brațele legate, cât de tare putu. Un tub se desprinse și sângele țâșni prin gaura din braț. Se auziră paşi alergând dinspre ușă.

— V-am spus să nu îl atingeți, rosti o infirmieră.

Apăsă vena ca să se închidă și cuplă tubul înapoi la braț.

— Nu l-am atins.

— Nu a făcut asta singur, zise infirmiera nervoasă. Nu e nici măcar conștient. Uitați-vă ce mizerie!

Cu ochii închiși, își imaginä cearșafurile și podeaua. Infirmiera era doar furioasă, dar sângele vărsat într-un spital îngrozea și intimida pe oricine altcineva, chiar și pe niște agenți KGB insensibili. Îi auzi stând în genunchi şi ștergând pe jos. Nu suflară o vorbă despre faptul că el se trezise.

Unde era Irina? Le spusese ea?

— Oricum îl vor împușca, șopti unul dintre cei care ștergeau pe jos.

În spatele perdelei sale transparente, el asculta; avea de gând să asculte totul atât cât putea.

În minutele de dinaintea sosirii miliției în grădina universității, Arkadi îi spusese Irinei cum ar trebui să sune povestea ei. Irina nu omorâse pe nimeni; Arkadi îi omorâse deopotrivă pe Iamskoi și pe Unmann. Irina știa că Valeria, James Kirwill și Kostia erau în Moscova – asta era înregistrat pe bandă – dar nu știa nimic despre fuga din țară sau despre contrabandă. Ea era o neghioabă, o momeală, o victimă, nu o ucigașă. Dacă povestea nu suna plauzibil, trebuia spus, în apărarea lui, că o născocise în timp ce Irina îi apăsa stomacul ca să nu se reverse. Pe deasupra, povestea era singura ei șansă.

Începură primul interogatoriu, citind lucrurile de care era acuzat: infracțiunile erau familiare, în general aceleași de care îi acuzase el pe Osborne și pe Iamskoi. O parte a perdelei era trasă deoparte, pentru ca cei trei bărbați să poată sta aproape de pat. În ciuda măștilor sterile, el recunoscu fața pătrată a maiorului Pribluda și văzu în spatele măștii un zâmbet.

— Ești pe moarte, spuse cel care stătea mai aproape de Arkadi. Poți măcar să spui numele celor care sunt nevinovați. Ai avut un dosar excelent până să se întâmple asta, și pentru acel dosar vrem să fii ținut minte. Reabilitează bunul renume al procurorului Iamskoi, un om care ți-a fost prieten și care te-a promovat. Tatăl tău e un bătrân bolnav; lasă-l măcar să moară împăcat. Spală-ți această vină și întâmpină-ți moartea cu conștiința curată. Ce spui?

— Nu sunt pe moarte, spuse Arkadi.

— Starea ta e al naibii de bună, să știi.

Doctorul trase draperiile. Domoli strălucirea luminii revărsate peste halatul alb. Perdeaua fusese înlăturată și Arkadi avea acum două perne puse sub cap.

— Cât de bună?

— Foarte, spuse doctorul pe un ton îndeajuns de grav pentru ca Arkadi să înțeleagă că omul așteptase săptămâni bune să fie întrebat. Cuțitul ți-a penetrat colonul, stomacul și diafragma și, de asemenea, ți-a ciuntit puțin ficatul. De fapt, singurul lucru pe care amicul tău l-a ratat este cel pe care probabil îl țintea, aorta abdominală. Cu toate astea, nu aveai presiune arterială când ai fost adus; apoi a trebuit să ne ocupăm de infecție – peritonită – să te umplem de antibiotice pe o parte și să te drenăm pe cealaltă. Balta aia în care ai plonjat era mizerabilă. Singurul lucru bun a fost că, înainte să fii înjunghiat, se pare că nu mâncaseși de douăzeci și patru de ore; altfel, infecția ți s-ar fi extins prin tractul digestiv și nici măcar noi nu te-am fi putut salva. Uimitor, nu-i așa, cum viața poate depinde de o îmbucătură de mâncare, de ceva atât de nesemnificativ! Ești un om norocos.

— Acum știu.

A doua oară veniră cinci. Purtau și de data aceasta măști sterile și stătură în jurul patului, punând întrebări cu rândul pentru a-l zăpăci pe Arkadi. El alese să îi răspundă lui Pribluda, indiferent cine vorbea.

— Tovarășa Asanova ne-a spus totul, rosti cineva. Ai pus la cale conspirația împreună cu americanul, Osborne, promițându-i protecție față de eforturile procurorului Iamskoi.

— Aveți raportul pe care l-am trimis procurorului general, îi răspunde Arkadi lui Pribluda.

— Ai fost văzut discutând cu Osborne în mai multe rânduri, inclusiv în ajunul Zilei Muncii. Nu l-ai arestat. În

schimb, te-ai dus direct la universitate, unde l-ai atras pe procuror într-o capcană și l-ai ucis cu ajutorul femeii.

— Aveți raportul meu.

— Ce scuză ai pentru întâlnirile cu Osborne? Procurorul lua întotdeauna notițe după întrevederile cu anchetatorii săi. Nu apare nimic în consemnările sale despre așa-numitele tale bănuieli cu privire la american. Dacă ai fi spus ceva, el s-ar fi adresat imediat organului de securitate.

— Aveți raportul meu.

— Raportul tău nu ne interesează. Raportul doar te condamnă. Niciun anchetator nu ar fi putut constata, pe baza dovezilor tale șubrede, un furt de zibeline în Siberia sau cum acele zibeline au fost scoase din țară.

— Eu am făcut-o.

Era prima dată când răspunsul lui varia. Era acuzat de complicitate cu Osborne pentru bani; divorțul său era adus ca probă a căderii sale psihice; era știut faptul că îl deranjase pe Osborne, solicitându-i în dar o căciulă de valoare; tovarășa Asanova îi descrisese avansurile sexuale insistente; încurajase schema lui Osborne, sperând la o arestare senzațională, în ciuda unei campanii împotriva carieriștilor ca el; dovadă a firii sale violente era atacul asupra secretarului Comitetului Raional, un prieten al fostei sale soții; legătura sa cu agentul străin James Kirwill era evidențiată de colaborarea sa cu fratele acestuia, agentul William Kirwill; omorâse în bătaie un ofițer KGB la conacul procurorului; potrivit tovarășei Asanova, avusese relații sexuale cu bandita moartă Valeria Davidova; era handicapat psihologic de numele tatălui său – pe scurt, totul era știut. În fața tuturor încercărilor de a-l înfuria, zăpăci și îngrozi, Arkadi îi spuse lui Pribluda să îi citească raportul.

Pribluda era singurul care nu spuse nimic, singurul care se mulțumea cu tăcerea amenințătoare, o față posacă și plină de negi sub o chică de păr ud. Arkadi și-l amintea

cel mai bine cum stătea încotoșmănat în zăpadă, în acea primă dimineață, în Parcul Gorki. Până acum nu înțelesese ce impresie puternică lăsase asupra maiorului. În concentrarea lor, ochii lui Pribluda erau surprinzător de candizi. *Nu* se știa totul; *nimic* nu se știa.

Când li se dădu liber paznicilor, în cameră fu adus un telefon. Cum acesta nu sună niciodată și nimeni nu îl folosi să sune pe cineva, Arkadi bănui că era un transmițător pentru ascultarea lui. Prima oară când i se permise mâncare moale, auzi măsuța cu rotile care o aducea, străbătând fără oprire drumul de la lift la ușa lui. Toate celelalte camere de pe palier erau goale.

Cei cinci oameni se întoarseră pentru interogatoriu de două ori pe zi, vreme de încă două zile și Arkadi continuă să repete acel unic răspuns până când sămânța miraculos încolțită a înțelegerii scoase capul în el.

— Iamskoi a fost unul de-al vostru, îi întrerupse el. Era membru KGB. Ați făcut procuror-șef al Moscovei pe unul de al vostru și acum s-a dovedit că era trădător. Trebuie să îmi trageți un glonț în cap doar pentru că el v-a tras pe toți pe sfoară.

Patru dintre cei cinci bărbați se priviră tăios unul pe altul; numai Pribluda rămase atent la Arkadi.

— Cum spunea Iamskoi – Arkadi râse și îl duru – „Cu toții respirăm aer și cu toții ne pișăm apă".

— Taci din gură!

Cei cinci se retraseră în hol. Arkadi rămase întins în pat și se gândi la predicile procurorului despre jurisdicția corectă a organelor de justiție, cu atât mai amuzante, analizate retrospectiv. Cei cinci nu se întoarseră. După un timp, paznicii își făcură apariția pentru prima dată într-o săptămână și așezară cele cinci scaune lângă perete.

De îndată ce i se permise să umble singur, sprijinit în baston, se duse la geam. Descoperi că era la etajul al șaselea, aproape de o șosea și la o aruncătură de băț de o fabrică de dulciuri. Era Fabrica Bolșevică de Dulciuri, își dădu el seama, cea de pe strada Leningrad, însă nu își amintea să existe vreun spital atât de departe. Încercă să deschidă geamul, dar era încuiat.

Intră o infirmieră.

— Nu vrem să te rănești singur, spuse ea.

Nici el nu voia să se rănească; voia să simtă mirosul de ciocolată de la fabrică. Îi venea să plângă fiindcă nu îl putea simți.

Uneori simțea că debordează de putere, apoi iar îl podideau lacrimile. În parte, asta se datora tensiunii interogatoriilor. Era procedura standard ca ofițerii să lucreze în echipă, să își coordoneze forțele împotriva unui singur suspect, învăluindu-l și zăpăcindu-l cu acuzații false, cu cât mai fanteziste, cu atât mai bine, dând cu el în toate colțurile, până ce ajungea la mila lor. *Acela* era un om sincer, un om căzut în genunchi. Ca regulă generală nu era rea, așa că se aștepta din partea lor să o aplice; era normal.

În parte, problema o constituia izolarea sa. Nu i se permitea să aibă vizitatori, să poarte discuții cu paznicii sau cu infirmierele, să dețină cărți sau aparat de radio. Se trezi că citește însemnele fabricii de pe ustensile și că stă la geam privind traficul de pe șosea. Singura lui ocupație intelectuală era să analizeze multele întrebări contradictorii pentru a înțelege ce se întâmpla cu Irina.

Era în viață. Nu spusese totul și știa că nici el nu o făcuse; altfel, interogatoriul ar fi fost mult mai precis și mai distrugător. De ce tăinuise el faptul că ea avea cunoștință de activitatea de contrabandă? De ce o adusese la apartamentul său? Ce se întâmplase acolo?

După o zi fără interogatoriu, veni Nikitin. Ochi vicleni pe un chip rotund, anchetatorul senior pentru Legătura cu Guvernul își privi colegul și fostul elev într-un fel dezaprobator.

— Ultima dată când ne-am văzut m-ai amenințat cu un pistol, spuse Nikitin. Asta era acum aproape o lună. Acum pari puțin mai calm.

— Nu știu cum arăt. Nu am oglindă.

— Cum te bărbierești?

— Îmi aduc un aparat electric odată cu micul dejun și mi-l iau înapoi când vin după tavă.

Având cu cine să discute, chiar și cu Nikitin, se simți expansiv. Iar cândva, cu ani în urmă, când Nikitin fusese anchetator senior la omucideri, fuseseră chiar apropiați.

— Ei, nu pot să rămân, zise Nikitin şi scoase un plic. E nebunie la birou, îți dai şi singur seama. M-au trimis cu astea pentru tine, la semnat.

În plic erau trei exemplare ale unei scrisori de demisie din procuratură, pe motiv de sănătate. Arkadi le semnă, aproape trist că Nikitin se grăbea să plece.

— Am impresia – șopti Nikitin – că le cam dai de furcă. Nu e ușor să interoghezi un interogator, nu?

— Așa se pare.

— Uite, ești un băiat deștept, nu fi modest. Poate ar fi trebuit să îi dai ascultare mai mult unchiului tău Ilia, totuși. Am încercat să te pun pe drumul cel bun. E doar vina mea; trebuia să fiu mai strict. Dacă pot face ceva să te ajut, spune-mi.

Arkadi se așeză. Se simțea extraordinar de obosit și deprimat, dar recunoscător că Nikitin își făcea timp să rămână cu el. Nikitin ședea acum pe pat, deși Arkadi nu își amintea să-l fi văzut mișcându-se.

— Întreabă-mă, îl pofti Nikitin.

— Irina...

— Ce e cu ea?

Lui Arkadi îi era greu să se concentreze. Toate secretele pe care le adunase se buluceau să iasă, având ca destinație urechea înțelegătoare a lui Nikitin. În ziua aceea mai avusese un singur vizitator: o infirmieră care îi făcuse o injecție cu puțin înaintea venirii lui Nikitin.

— Sunt sigurul care te poate ajuta, spuse Nikitin.

— Ei nu știu...

— Da?

Arkadi se simțea amețit. Mâna lui Nikitin, la fel de mică și durdulie ca a unui copil, se așează peste a sa.

— Acum ai nevoie de un prieten, spuse Nikitin.

— Infirmiera...

— Nu îți este prietenă. Ți-a dat ceva ca să te facă să vorbești.

— Știu.

— Nu le spune nimic, băiete, îl sfătui Nikitin.

Aminat de sodiu, bănuia Arkadi; asta folosiseră ei.

— Și a fost o doză destul de mare.

„Știe ce gândesc", își spuse Arkadi.

— E un narcotic foarte puternic. Nu poți fi considerat răspunzător că nu te poți controla ca de obicei, îl liniști Nikitin.

— Nu era nevoie să îmi aduci scrisori.

Arkadi se străduii să vorbească clar și răspicat.

— Nimeni nu are nevoie de scrisorile alea.

— Atunci, nu te-ai uitat bine la ele.

Nikitin scoase iarăși plicul și îl deschise.

— Vezi?

Clipind, Arkadi reciti scrisorile. Erau mărturisiri ale tuturor crimelor de care fusese acuzat în ultima săptămână.

— Dar nu asta am semnat, spuse el.

— Au semnătura ta. Te-am văzut semnându-le. Nu contează.

Nikitin rupse scrisorile în jumătate și apoi în sferturi.

— Eu nu cred o vorbă din ele.

— Mulțumesc, spuse Arkadi recunoscător.

— Sunt de partea ta; suntem noi împotriva lor. Ține minte, eram cel mai bun anchetator, îți amintești.

Arkadi își amintea. Nikitin se aplecă în față cu un aer confidențial și vorbi încet în urechea lui Arkadi.

— Am venit să te previn. Au de gând să te omoare.

Arkadi se uită la ușa închisă. Însăşi suprafața ei plată era amenințătoare, o fațadă pentru oamenii aflați de cealaltă parte.

— Dacă mori, cine o va mai ajuta pe Irina? întrebă Nikitin. Cine va mai cunoaște adevărul?

— Raportul meu...

— Are rolul de a-i păcăli pe *ei*, nu pe prietenii tăi. Nu te gândi la tine, gândește-te la Irina. Fără mine va rămâne singură. Gândește-te ce singură va fi.

Probabil nici nu îi vor spune că era mort, gândi Arkadi.

— Ar putea afla că mă tem doar dacă îmi spui tu adevărul, explică Nikitin.

Nu încăpea îndoială că urmau să îl omoare; Arkadi nu vedea nicio scăpare. Poate dacă se arunca de la geam, lua o supradoză de morfină, își injecta aer în vene. Cine va avea grijă de Irina atunci?

— Suntem prieteni vechi, spuse Nikitin. Sunt prietenul tău. Vreau să fiu prietenul tău. Crede-mă, sunt prietenul tău.

Zâmbi ca un Buddha.

Restul câmpului vizual al lui Arkadi avea o tentă cenușie din cauza aminatului de sodiu. Auzi respirații în hol. Podeaua era departe, undeva dedesubtul picioarelor sale. Cadavrele purtau papuci de hârtie; lui îi dăduseră papuci de hârtie. Picioarele lui erau atât de albe și de lipicioase; oare restul corpului său cum arăta? Gura lui era un epicentru al fricii. Ridică pumnii la frunte. Nu frică

– nebunie. Gândirea, ca proces, era imposibilă; mai bine să spună tot acum, cât mai putea. Strânse însă buzele, blocând cuvintele. Sudoarea provocată de narcotice îi ieșea prin piele și se temea că vorbele îi vor ieși și ele prin pori. Ridică genunchii, lipiți unul de altul, până îl durură, astfel încât toate orificiile să fie închise. Când se gândea la Irina, cuvintele se forțau să iasă, ca un șarpe, așa că se gândi la Nikitin – nu la acel Nikitin de lângă el, de pe pat, pentru că acela era un prieten insistent care îi smulsese o mărturie, ci la Nikitin de dinainte. Vechiul Nikitin era un subiect alunecos, scăpând mereu brațului scurt al minții lui Arkadi. Paranoia momentului îi copleșea memoria. Singurul om din lume în care putea avea încredere era Nikitin, insista acel Nikitin de lângă el. Arkadi tremura și încerca să își acopere urechile și ochii, pornind înapoi de la ultimele cuvinte ale lui Nikitin la cele de dinaintea lor, și tot așa, în felul acesta neîndemânatic cercetându-l pe noul Nikitin în căutarea unui indiciu al celui vechi.

— Eu îşi sunt cel mai vechi şi mai drag prieten – singurul prieten, spuse Nikitin.

Arkadi coborî mâinile. Avea fața acoperită de lacrimi, dar în capul lui apăruse o iluminare eliberatoare. Ridică o mână, ca și când ar fi ținut o armă în ea și apăsă un trăgaci imaginar.

— Care-i problema? întrebă Nikitin.

Arkadi nu vorbi, pentru că vorbele despre Irina încă așteptau să îi sară din gură. Zâmbi, însă. Nikitin nu ar fi trebuit să menționeze episodul cu pistolul atunci când sosise în camera lui Arkadi; aceea era legătura. Ținti spre fața lui Nikitin și se prefăcu iarăși că trage.

— Sunt prietenul tău, spuse Nikitin cu mai puțină convingere.

Arkadi trase o magazie plină de gloanțe invizibile, reîncărcă și trase mai departe. Ceva din nebunia lui îl cuprinse şi

pe Nikitin. După îndelungi proteste, tăcu; apoi, ferindu-se de mâna goală a lui Arkadi, se îndepărtă de pat. Precum Nikitin cel vechi, grăbi pasul cu cât se apropia mai tare de ușă.

Capitolul 2

La începutul verii, Arkadi fu mutat la o moșie de la țară. Era o veche reședință boierească, având o fațadă semeață, decorată cu coloane albe și uși franțuzești, porticuri care duceau spre nişte sere de sticlă, deținea propria bisericuță, folosită pe post de garaj, și un teren de tenis cu zgură, pe care paznicii jucau volei tot timpul. Arkadi era liber să hoinărească unde voia, atâta timp cât nu întârzia la cină.

În prima săptămână, un avion de mici dimensiuni ateriză pe pistă, aducând doi anchetatori, pe maiorul Pribluda, un sac poștal și provizii (carne proaspătă și fructe) care nu se găseau decât la Moscova.

Interogatoriile avură loc de două ori pe zi, într-o seră. Acolo nu mai rămăseseră deloc plante, exceptând câțiva arbori de cauciuc uriași, cocârjați și nelalocul lor, ca niște majordomi. Arkadi stătea pe un scaun de răchită, între anchetatori. Unul dintre ei era psihiatru și punea întrebări inteligente; ca în majoritatea cazurilor când interogatoriile se desfășoară lejer, buna dispoziție plutea în aer.

În timpul mesei de prânz, în a treia zi, Arkadi îl întâlni pe Pribluda, care stătea singur într-o grădină. Sacoul îi era așezat peste speteaza unui scaun din fier forjat, iar maiorul își curăța arma, degetele lui butucănoase manevrând cu dexteritate ace, arcuri și o cârpă. Ridică privirea, surprins, când Arkadi se așeză pe scaunul aflat de cealaltă parte a mesei.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Arkadi. De ce te-au lăsat aici?

— Nu e de datoria mea să te chestionez, spuse Pribluda.

Ochii lui urâți și sinceri deveniseră o constantă pentru Arkadi și o ușurare după o dimineață petrecută în compania celorlalți ofițeri trimiși de KGB.

— În orice caz, ei sunt specialiști; ei știu ce fac.

— Și atunci tu ce cauți aici?

— M-am oferit voluntar.

— Cât vei sta aici?

— Cât vor sta și anchetatorii.

— Ai cumpărat doar un schimb de cămăși; înseamnă că nu va dura mult, spuse Arkadi.

Pribluda dădu aprobator din cap și curăță mai departe, cu transpirația ieșindu-i prin piele în bătaia soarelui. Nici măcar nu își suflecase mânecile, însă lucra atât de atent, încât nu exista pericolul de a și le murdări cu ulei.

— Dacă datoria ta nu este să mă chestionezi, atunci care este? întrebă Arkadi.

Pribluda împinse înainte închizătorul şi ansamblul țevii, culisându-le pe şinele corpului, din care scosese cu grijă subansamblul și mecanismul cocoşului. Lui Arkadi i se păruse întotdeauna că o armă demontată arăta ca o persoană invalidă dezbrăcată.

— Adică datoria ta este să mă ucizi, tovarășe maior. Spune drept – te-ai oferit voluntar.

— Vorbești cu mare lejeritate despre viața ta.

Pribluda scoase cartușele unul câte unul din magazie, ca pe niște pastile.

— Asta pentru că este tratată cu superficialitate. Dacă vrei să mă împuști când vei rămâne fără cămăși curate, cât de serios te aștepți să fiu?

Arkadi nu credea că Pribluda îl va ucide. Pribluda se oferise bucuros să o facă, fără îndoială, și era pregătit să o facă, oră de oră, dar Arkadi nu credea că asta se va și întâmpla. Așa că, a doua zi dimineață, când interogatorii și Pribluda dădură fuga cu mașina la pista de aterizare,

Arkadi parcurse distanța de un kilometru, după ei, pe jos. Ajunse la timp să îl vadă pe Pribluda lângă avion, certându-se furios cu interogatorii dinăuntrul aparatului de zbor. Avionul plecă fără el și Pribluda urcă înapoi în mașină. Când șoferul îl întrebă dacă nu vrea să îl ducă înapoi, Arkadi răspunse că era o zi frumoasă și că preferă să meargă pe jos.

Cu excepția unor coline blânde, peisajul înconjurător era plat. În soarele dimineții, umbra lui se întindea pe treizeci de metri de-a lungul drumului, iar umbra copacilor rari, pe o sută de metri. Păduricile erau puține, mai mult se putea vorbi despre petice rare acoperite de mărăcini și tufișuri de mure. Iarba sălbăticită conținea tot felul de flori și cosași mici, de culoarea jadului. Stând întins pe iarbă, Arkadi știa că era privit prin binoclu de la puntea de observare aflată la ultimul nivel al conacului. Nici nu se gândea să încerce să evadeze.

Arkadi și Pribluda mâncau la singura masă aranjată într-o sală plină de fantomele unor zdrențe prăfuite. În hainele murdare, maiorul deveni iritat, își lărgi chingile hamului de umăr și își trase cămașa de la subsuori. Arkadi privi cu interes. Un om ce urmează a fi împușcat își privește întotdeauna călăul cu mare interes, iar cum glonțul fatal întârzia pe durată nedeterminată, Arkadi avea ocazia să îl studieze îndeaproape pe viitorul asasin.

— Cum ai de gând să mă omori? Din spate, din față? În cap sau în inimă?

— În gură, spuse Pribluda.

— Afară din casă? Înăuntru? Baia e ușor de curățat?

Cu mișcări bruște, maiorul își umplu iarăşi paharul cu limonadă. Consumul de votcă era interzis în casă și Arkadi era singurul căruia nu îi ducea lipsa. După zile întregi de jucat volei, paznicii jucau acum tenis de masă până târziu în noapte, înainte de culcare.

— Cetățene Renko, nu mai ești anchetator-şef, nu mai ai niciun grad și nici vreun alt statut, nu ești nimic. Îți pot spune verde-n față să taci din gură.

— Ah, dar și viceversa e valabilă, tovarășe maior. Acum, că nu sunt nimic, nu sunt nevoit să te ascult.

Aproape la fel cu ceea ce îi spusese Irina lui, își zise el. Ce ușor se schimbă percepția.

— Spune-mi, tovarășe maior, întrebă el, a încercat vreodată cineva să te ucidă?

— Numai tu.

Pribluda își împinse scaunul de la masă și lăsă mâncarea neatinsă.

De frustrare, Pribluda începu să lucreze în grădină. Dezbrăcat la maiou, cu pantalonii rulați deasupra batistelor legate în jurul genunchilor, smulgea buruieni.

— E prea târziu pentru a planta altceva decât ridichi, dar facem şi noi ce putem.

— Care e norma ta de lucru? întrebă Arkadi de pe verandă, mijind ochii spre cer în căutarea avionului care se întorcea de la Moscova.

— O fac de plăcere, nu de nevoie, bolborosi maiorul. Nu am de gând să te las să-mi strici distracția. Miroase! spuse, ducând la nas un bulgăre de pământ îngrășat cu turbă. Nu există pământ pe lume care să miroasă așa bine.

Cerul era gol, așa că Arkadi întoarse privirea la maior și la mâna lui de pământ. Gestul îi amintea prea tare de același Pribluda care răscolea printre cadavrele din Parcul Gorki. Arkadi se gândi din nou la victimele maiorului de la Râul Kliazma. Și acum iată-i într-o grădină de la țară, Arkadi acoperit de cicatrice de la coaste până la vintre și Pribluda în genunchi.

— Au găsit banii lui Iamskoi. Asta ține lucrurile în loc, începu de la sine maiorul. I-au demontat conacul scândură

cu scândură și au umplut locul de gropi. Până la urmă, i-au găsit sub o baracă, am auzit, unde ținea gâște moarte. Era o avere, deși nu înțeleg de ce s-a sinchisit. Pe ce avea de gând să îi cheltuiască?

— Cine știe...

— Am spus că ești nevinovat. Am spus chiar de la început că ești nevinovat. Detectivul Fet a fost un informator de toată jena, așa încât sunt mândru să spun că am acționat pe baza propriilor mele instincte. Toți au spus că niciun anchetator-şef nu ar fi în stare să deruleze genul de anchetă pe care tu susțineai că ai condus-o, împotriva ordinelor unui procuror. Eu am spus că tu ai fi în stare, pentru că doar eu știam cât de tare ai încercat să dai cu mine de pământ. Toți au spus că, dacă Iamskoi era atât de corupt pe cât susțineai tu, atunci și tu trebuie să fii, și că totul se reducea la o ceartă între hoți. Eu am spus că ai putea distruge un om fără absolut niciun motiv. Te cunosc. Ești cel mai rău soi de ipocrit.

— Cum așa?

— Dacă execut ordinele, tu mă numești ucigaș. De ce să îmi pese mie de prizonierii ăia de la închisoarea Vladimir? Nu era nimic personal – nici măcar nu îi cunoșteam. Pentru mine nu erau decât dușmani ai statului, iar datoria mea era să scap de ei. Nu totul pe lume se poate face în deplină legalitate – de aceea am fost înzestrați cu inteligență. Trebuia să îți fi dat seama că primisem ordine. Dar dintr-un moft, din cine știe ce superioritate ipocrită, vrei să construiești un caz împotriva mea – cu alte cuvinte, să mă ucizi pentru că îmi fac datoria. Așa că ești mai rău decât un criminal; ești un snob. Dă-i drumul, râde, dar recunoaște că există o diferență între datorie și egoism curat.

— Ai dreptate, admise Arkadi.

— Aha! Atunci știai că executam ordine...

— Zvonuri, spuse Arkadi, te luai după zvonuri.

— Zvonuri, atunci – și ce dacă? Ce s-ar fi întâmplat cu mine dacă nu o făceam?

— Părăseai KGB-ul, familia nu-ți mai vorbea, ai fi fost o rușine pentru prieteni, nu mai puteai face cumpărături de la magazinele speciale, ai fi fost mutat într-un apartament mai mic, copiii tăi și-ar fi pierdut profesorii particulari și ar fi picat la examenele de la facultate, ai fi fost scos de pe lista de așteptare pentru o mașină, nimeni nu ar mai fi avut încredere în tine, indiferent de slujba pe care ai fi primit-o – și, pe deasupra, dacă nu i-ai fi ucis tu, ar fi făcut-o altcineva. Eu am avut o căsnicie lamentabilă, n-am avut copii și nu mi-a păsat nu știu cât că nu am mașină.

— Exact ce ziceam!

Arkadi ridică iarăși ochii spre cer, urmărind o dâră de vapori care urca. Nimic din ceea ce l-ar fi putut interesa, doar dacă nu aveau de gând să-l bombardeze. Îl asculta pe Pribluda cum săpa și apoi răpăitul ușor al semințelor împrăștiate. Atâta timp cât el era în viață, Irina era în viață.

— Dacă sunt nevinovat, poate că nu va trebui să mă împușți.

— Nimeni nu este complet nevinovat, zise maiorul, săpând.

Avionul aduse noi anchetatori, hrană și schimburi de haine pentru Pribluda. Uneori anchetatorii erau diferiți, alteori erau aceiași; unii foloseau droguri, alții hipnoză, toți stăteau o noapte și plecau. Acum, că avea haine curate, Pribluda se îmbrăca în fiecare zi – atunci când anchetatorii nu erau prin preajmă – în costumația tipică pentru grădinărit, constând din pantaloni rulați, maiou, batiste legate în jurul genunchilor și la frunte și încălțări scâlciate. Își ținea arma la îndemână, agățată de un par. Straturi de ridichi, salată și morcovi apăreau unul după altul.

— Va fi o vară secetoasă, o simt, îi spuse el lui Arkadi. Trebuie să plantez puțin mai adânc.

Înjura și o lua împleticit după el atunci când Arkadi pleca într-una dintre lungile lui plimbări prin împrejurimi.

— Nu am de gând să fug, spuse Arkadi. Îți promit.

— Sunt locuri mlăștinoase. Pot fi periculoase, spuse maiorul, care rămânea la zece metri mai în spate. Nici nu știi unde să pui piciorul.

— Nu-s cal. Dacă îmi rup un picior, nu va trebui să mă împușți.

Pentru prima dată, Arkadi îl auzi pe Pribluda râzând. Maiorul avea dreptate, însă. Uneori, Arkadi pleca la plimbare când încă era atât de drogat cu pentothal de sodiu, încât s-ar fi putut izbi de un copac fără să își dea seama. Pășea așa cum pășește cineva când simte că acesta este singurul mod de a se găsi pe sine. Departe de casă și de prosoapele întinse precaut pe canapea pentru momentele când, în urma unei injecții, îi venea să vomite. Interogatoriul este în mare un proces de renaștere executat în cel mai neîndemânatic mod posibil, un sistem în care moașa încearcă să aducă pe lume același copil de o duzină de ori, într-o duzină de feluri diferite. Arkadi se plimba până când otrava din ziua respectivă era diluată cu oxigen; apoi se așeza la umbra unui copac. La început, Pribluda insistă să șadă la soare; fu nevoie de o săptămână ca să accepte umbra.

— Am auzit că asta este ultima ta zi – Pribluda zâmbi afectat – ultimul interogatoriu, ultima noapte. O să vin la tine când dormi.

Arkadi închise ochii și ascultă insectele. Cu fiecare săptămână era puțin mai cald și insectele erau puțin mai zgomotoase.

— Vrei să fii îngropat aici? întrebă Pribluda. Haide, îmi pierd răbdarea, să mergem.

— Du-te și cultivă-ți grădina.

Își ținea ochii închiși și spera că maiorul va pleca.

— Probabil că mă urăști din tot sufletul, spuse Pribluda după un timp.

— Nu am timp pentru asta.

— Nu ai timp pentru asta? Altceva nu ai, decât timp.

— Când sunt treaz și nu atât de drogat încât să nu pot gândi, nu am timp să mă gândesc la tine, asta e tot.

— Să te gândești la mine; eu te voi ucide.

— Nu te supăra, dar nu o vei face.

— Nu mă supăr.

Tonul vocii lui Pribluda urcă. Controlându-se mai bine, adăugă:

— Aștept asta de un an. Ești nebun, Renko, zise dezgustat. Ai uitat cine e șeful aici.

Arkadi nu spuse nimic. Peste câmp se auzeau strigătele triumfătoare ale unor păsări mici care încolțiseră o cioară; semănau cu o măsură muzicală străbătând aerul. Stabilise, cu ajutorul avioanelor Antonov pentru curse scurte, după frecvența lor precisă și după direcția lor (spre sudul reconfortant) că se afla la o oră de Aeroportul Domodovo, aflat el însuși la scurtă distanță de Moscova. Psihiatrii trimiși să îl chestioneze erau toți de la Clinica Serbski din Moscova, aparținându-i KGB-ului, așa încât presupunea că Irina se afla acolo.

— Ei, la ce te gândești, atunci? întrebă Pribluda cu exasperare.

— Mă gândesc că nu am știut niciodată *cum* să gândesc. Am impresia că improvizez din mers. Nu știu. Măcar, pentru prima oară, sunt stăpân pe mine însumi.

Deschise ochii și surâse larg.

— Ești nebun, spuse Pribluda serios.

Arkadi se ridică în picioare și se întinse.

— Nu vrei să te întorci la semințele tale, tovarășe maior?

— Du-te-n mă-ta, știi că vreau.

— Spune că ești om.

— Poftim?

— Ne întoarcem, zise Arkadi. Nu trebuie decât să spui că ești om.

— Nu trebuie să fac nimic. Ce fel de joc e ăsta? Ești așa nebun, Renko, că mi-e greață.

— Nu ar trebui să fie așa de greu să spui că ești om.

Pribluda merse într-un cerc strâns, de parcă ar fi vrut să se înșurubeze în pământ.

— Știi că sunt.

— Spune-o.

— O să te omor pentru asta – numai pentru asta, promise Pribluda. Ca să isprăvim odată – vocea lui deveni monotonă – sunt om.

— Foarte bine. Acum putem pleca.

Arkadi porni înapoi spre casă.

Noul anchetator era doctorul cu mâini nervoase, care vorbise odată într-o ședință ținută la sediul procuraturii.

— Dă-mi voie să îți prezint concluzia mea, îi spuse aceasta lui Arkadi la sfârșitul ședinței. Pentru fiecare adevăr pe care ni-l spuneți tu și tovarășa Asanova există o minciună. Niciunul dintre voi nu a fost, în mod direct, membru al grupării Iamskoi-Osborne, dar fiecare a fost implicat direct și ați avut și continuați să aveți o relație. Ajutat de larga ta experiență ca anchetator și de larga ei experiență ca suspect, speri să ne zăpăcești și să ne supraviețuiești. Ai așteptări ireale. Toți criminalii au așteptări ireale. Tu și tovarășa Asanova suferiți de sindromul patoheterodoxic. Vă supraestimați puterile personale. Vă simțiți izolați de societate. Treceți de la surescitare la tristețe. Nu vă încredeți în oamenii care vor să vă ajute. Respingeți autoritatea chiar și atunci când o reprezentați. Credeți că sunteți excepția de

la orice regulă. Subestimați inteligența colectivă. Ce este bine e greșit și ceea ce este greșit e bine. Tovarășa Asanova este un caz clar, clasic, ușor de înțeles de oricine și, astfel, ușor de abordat. Al tău e un caz mult mai obscur și mai periculos. Te-ai născut cu un nume celebru și cu mari avantaje. În ciuda unor puternice semne de egoism politic, ai urcat la o poziție importată pentru sistemul de justiție. După ce te-ai împotrivit eroic unui superior puternic, ai intrat într-o complicitate criminală cu femeia asta, ca să ascundeți informații importante pentru această anchetă. Care a fost, mai exact, relația ei cu Osborne? Ce tranzacții au avut loc între tine și agentul american de contrainformații William Kirwill? De ce l-ai lăsat pe Osborne să plece? Ți-am ascultat răspunsurile. Cred că partea sănătoasă din tine vrea să îmi dea răspunsurile reale și, cu suficient ajutor terapeutic, le-ai putea da. Dar nu ar avea niciun sens. Răspunsurile reale le avem deja. Alte interogatorii în direcția aceasta sunt convins că nu vor face decât să îți alimenteze iluziile nesănătoase. Trebuie să ne gândim la binele suprem. Așa că recomand să fii dat ca exemplu și să primeşti cea mai mare pedeapsă, cât se poate de repede. Noi doi mai avem o singură ședință planificată pentru mâine dimineață, după care voi pleca la Moscova. Nu mai am întrebări pentru tine. Totuși, dacă mai ai vreo informație, aceea va fi ultima ta ocazie. Altfel, rămas-bun.

Pribluda goli atent vadra. Apa, scânteind ca un țurțure de gheață, se împrăștie într-un șanț și într-o deviere care ducea spre un rând de salată, până când Arkadi împinse pământ din șanț spre peretele lui, redirecționând apa spre următoarea deviere. Merse pe genunchi de la un rând la celălalt, remodelând o serie întreagă de mici diguri, până când toată grădina fu inundată.

— Un veritabil Nil, spuse el.

— Of, solul e prea uscat. O duzină de vedre mari pentru o grădină de dimensiunile astea? zise Pribluda şi clătină din cap. E secetă.

— Sectorul agricol privat ale Comitetul Securității de Stat nu va suferi niciodată de secetă, sunt sigur.

— Râzi tu, râzi. Eu am crescut la o fermă. Seceta e lucru serios și simt că se apropie una. Mărturisesc că am intrat în Armată ca să scap de la fermă – Pribluda ridică un umăr, un gest grațios pentru un om de statura lui – dar în sinea mea rămân tot un țăran. Nici măcar nu trebuie să gândești; simți când vine seceta.

— Cum?

— Te gâdilă în gât vreme de trei zile. Asta pentru că praful nu se așază. Există și alte metode.

— Cum ar fi?

— Pământul. Pământul e ca o tobă. E adevărat – îl poți asculta. Ce se întâmplă când pielea de pe tobă se încinge și se usucă? Bubuie mai tare. La fel e şi cu pământul. Ascultă! zise Pribluda şi lovi cu piciorul în pământ. Sună puțin a gol. Nivelul pânzei freatice scade.

Bătu din picioare printre vedre, încântat de nou-descoperitul său talent de a amuza, bătând cu atât mai tare cu cât Arkadi râdea mai tare.

— Asta e știință țărănească. Auzi pământul? Ascultă ce uscat îi este gâtlejul. Credeai că voi, cosmopoliții, le știi pe toate.

Pribluda execută un dans greoi, lovind vedrele cu picioarele, până se împiedică și rămase în șezut pe pământ, arborând un rânjet de clovn.

— Tovarășe maior – Arkadi îl ajută să se ridice – tu ești cel pe care ar trebui să îl consulte psihiatrul, nu eu.

Rânjetul lui Pribluda se șterse.

— E timpul pentru ultima ta ședință, spuse el. Nu te duci?

— Nu.

— Atunci trebuie să mă duc eu.

Maiorul se uită în depărtare. Își trase cămașa pe el, își rulă pantalonii în jos, își șterse praful de pe încălțări și își trase sacoul, încercând să se facă prezentabil. Atunci, în același timp, văzură că pistolul și tocul lui erau încă atârnate de un par în mijlocul grădinii inundate.

— Ți le aduc eu, spuse Arkadi.

— Le iau eu.

— Nu vorbi prostii. Tu te-ai încălțat, eu sunt desculț.

În timp ce maiorul striga la el, Arkadi păși prin noroi și culese tocul de pe par. Maiorul păstră tăcerea cât timp își croi drum înapoi spre uscat. Când Arkadi îi dădu arma, Pribluda îl lovi cu țeava peste cap.

— Să nu-mi atingi pistolul, zise furios. Nu știi ce fac eu aici, nu știi nimic?

Arkadi și Pribluda nu mai lucrară în grădină împreună și legumele se uscară, căci apa era raționalizată. Sub cerul gol, câmpiile se îngălbeniră. Casa stătea cu toate ușile și ferestrele deschise, în speranța unei adieri de vânt.

Veni Zoia. Era mai slabă și avea ochii mijiți, dar zâmbea.

— Judecătoarea a spus că ar trebui să mai facem o încercare, explică ea. A spus că nu e nimic hotărât dacă mă răzgândesc.

— Și te-ai răzgândit?

Se așeză lângă fereastră și își făcu vânt cu batista. Chiar și cosița feciorelnică de păr auriu părea mai subțire, mai bătrânână – ca o perucă, gândi el.

— Am avut doar probleme, spuse ea.

— A...

— Poate a fost vina mea.

Arkadi zâmbi. Zoia spuse că poate era vina ei, aşa cum un birocrat ar discuta despre o schimbare în cadrul politicii de sector.

— Arăți mai bine decât mă așteptam, spuse ea.

— Păi, aici nu am altceva de făcut decât să mă însănătoșesc. Au trecut deja câteva săptâmâni de când nu am mai fost supus la interogatorii. Mă întreb ce o să se întâmple în continuare.

— E foarte cald în Moscova. Ai noroc că ești aici.

Zoia mai spuse că, deși nu vor putea fi niciodată capabili să se întoarcă la traiul din Moscova, fusese asigurată că un serviciu adecvat poate fi găsit pentru el într-un oraș plăcut, departe de presiunile capitalei. Poate ca profesor. Ar putea să predea împreună. De asemenea, poate că era timpul să întemeieze o familie. De fapt, ar putea fi posibil chiar să se întoarcă ea acolo, pentru o lungă vizită conjugală.

— Nu, spuse Arkadi. Adevărul este că nu suntem căsătoriți și nu ne pasă unul de celălalt. Cu siguranță, eu nu te iubesc. Nici măcar nu mă simt responsabil pentru ceea ce ești tu.

Zoia renunță să își mai facă vânt și privi indiferent pe lângă Arkadi, spre celălalt perete al camerei, cu mâinile în poală. În mod ciudat, pierderea în greutate și micșorarea rotunjimilor corpului îi reliefau mușchii de gimnastă, îi făceau gambele să semene cu niște bicepși.

— Ai o altă femeie?

Era mult prea evident că își pusese în gând să întrebe.

— Zoiușka, ai avut dreptate să pleci și acum ar trebui să păstrezi o distanță cât de mare posibil. Nu îți vreau răul.

— Nu îmi vrei răul?

Păru să se îmbătoșeze și repetă ceea ce spusese cu mai multă îndârjire și mai sarcastic.

— Nu îmi vrei răul? Uite ce mi-ai făcut. Schmidt m-a părăsit. Mi-a cerut să mă transfer la o altă școală, și cine îl poate învinovăți? Mi-au reținut carnetul de partid; nu știu ce vor face cu el. Mi-ai distrus viața, așa cum ai urmărit

din ziua când ne-am cunoscut. Crezi că a fost ideea mea să vin aici?

— Nu. În felul tău, ai fost mereu destul de sinceră, aşa că am fost surprins să te văd.

Zoia își împinse ochii cu pumnii și îşi strânse gura atât de tare, încât nu i se mai văzu roşul buzelor; după un moment, îşi luă mâinile, încercând să zâmbească din nou, cu ochii albaştri umezi și luminoși când vorbi:

— Am avut doar probleme conjugale. Nu am fost suficient de înțelegătoare. O vom lua de la capăt.

— Nu, te rog.

Zoia îl prinse de mână. Uitase ce aspre îi erau degetele de la exercitii.

— A trecut mult timp de cât nu am mai dormit împreună, șopti ea. Aș putea rămâne peste noapte.

— Nu o face.

Arkadi îi desprinse degetele.

— Ticălosule!

Îi zgârie mâna.

O luară pe Zoia cu avionul înainte de cină. Experiența de a o vedea pe femeia care îi fusese odată soție dându-se peste cap înaintea lui fusese profund deprimantă.

În noaptea aceea se trezi cu un dor copleşitor de Irina. Odaia lui era neagră în jurul unei ferestre de stele. Stătu la geam, gol. O atingere, chiar și cea mai uşoară frecare de cearșaf, i-ar fi produs un val de plăcere și uşurare, și nu ar fi simțit pic de rușine. Dar scăpând de dorință i-ar fi șters imaginea. Mai puternică decât o imagine era o apariție a Irinei dormind pe un pat albastru. Fusese în visul lui, apoi în camera lui; trecu prin geam și pluti afară. Îi putea simți căldura prin sticlă. Era chintesența vieții.

Nu a vieții obişnuite. Viața obişnuită era un șir nesfârșit de spinări, de răsuflări ale omului de-alături. În viața obişnuită, oamenii se duceau la birou și făceau lucruri

cumplite, apoi se duceau acasă și, încă prinși în jungla unui apartament la comun, beau, înjurau, făceau amor, purtau războaie pentru un dram de demnitate și reușeau cumva să supraviețuiască. Irina se ridica deasupra acestei gloate. Etala o frumusețe extraordinară într-o haină ponosită, purta un semn al onestității pe obraz, nu îi păsa de lucrurile mărunte legate de supraviețuire. În multe feluri, nu era deloc o persoană. Arkadi îi înțelegea bine pe alții; ca anchetator, acesta era talentul său. Pe Irina nu o înțelegea și bănuia că nu va putea niciodată să pătrundă spațiile vaste ale necunoașterii ei. Apăruse, precum un alt astru, și îl luase în siajul ei. O urmase, deși nu o cunoștea, și el era cel care trecuse de cealaltă parte a baricadei.

În ultimele luni, reușise să pară aproape mort, abordase nepăsarea ca strategie de apărare împotriva insistențelor anchetatorilor. Era o sinucidere necesară, plecăciunea sa înaintea ucigașilor. Însă era, totuși, o moarte. Acum această imagine a ei apăruse și, pentru o singură noapte măcar, era viu și el.

Incendiile de turbă începură luna următoare. Zile în şir, întregul orizont dinspre nord fu acoperit de o negură purpurie. Într-o după-amiază, avionul de aprovizionare fu întors din drum înainte să aterizeze, iar a doua zi dimineață era acoperit de fum și orizontul dinspre sud. O mașină de pompieri veni aducând un inginer și mai mulți pompieri purtând căști de cauciuc și pelerine care îi făceau să semene cu niște soldați medievali. Inginerul ordonă abandonarea casei. Evacuarea la Moscova ieșea din discuție; drumurile erau fie blocate, fie izolate, și fiecare persoană aptă de muncă era înrolată în lupta împotriva flăcărilor.

Era într-adevăr o luptă. La doar treizeci de kilometri distanță de casă se afla un post de comandă cu sute de pompieri, ingineri din armată și „voluntari" organizați ca

o forță de infanterie în jurul rezervoarelor de apă mobile, al aparatelor de excavare și al tractoarelor. Grupul de la casă – Arkadi, Pribluda, douăzeci de paznici, personal de întreținere și bucătari – fu dispus într-o linie de rezervă de săpători, cu Arkadi în mijloc. Dar de îndată ce trecură de prima barieră anti-incendiu și intrară în acțiune, linia începu să se destrame. Trebuiau să se ocupe de tufișuri, activitate care împrăștie oamenii și le zădărnici eforturile. Schimbările bruște ale direcției vântului, care atrăgeau după ele schimbarea direcției fumului, îi orbeau și îi înecau pe oameni, făcându-i să meargă în sensuri cu totul diferite. Erau șanțuri vechi în care un om sau un tractor cădeau fără veste. Restul mărșăluiau într-un nou zid de fum, ieșeau în spatele a două tractoare și nu știau pe care să îl urmeze. Oameni în haine arse apăreau de nicăieri, alergând să-și scape pielea sau săpând curajoși o nouă barieră anti-incendiu direct în calea flăcărilor. Dintre oamenii alături de care Arkadi începuse, îl recunoștea doar pe Pribluda.

Focul era imprevizibil. Un tufiș se aprindea încet, ca un mănunchi de fitiluri; altul erupea cu totul, transformându-se într-o torță. Problema era turba. De acum Arkadi era destul de sigur că se afla aproape de orașul Șatura. Șatura era celebru pentru ridicarea primei centrale electrice de după Revoluție, iar combustibilul folosit de aceasta era turba. Pământul însuși lua foc; pe dedesubt ardeau filoanele de turbă, astfel încât chiar și stinsă, fiecare flacără genera o serie întreagă de noi flăcări. Un utilaj de excavare se prăbuși într-o falie căscată prin ardere, eliberând gaz metan, care explodă ca o bombă în mijlocul celor care luptau cu flăcările. Intensitatea căldurii era năucitoare. Toți tușeau, scuipând zgură și sânge. Elicopterele traversau cerul, vărsând tone de apă care cădea aidoma unei sufocante ploi de vapori și fum. Oameni cu ochi înlăcrimați se țineau unii pe alții de curele, într-un lanț al orbirii.

Plănuiau să poată stăpâni incendiul, dar câmpurile de turbă erau prea mari și barierele anti-incendiu erau inutile împotriva unui dușman care ataca pe sub pământ. Pe măsură ce liniile de apărare se retrăgeau, una după alta, oamenii din liniile anterioare rămâneau blocați și mai tare. Arkadi nu mai știa încotro să se retragă. În toate direcțiile, prin fum se auzeau strigăte confuze. O brazdă de pământ se termina lângă un tractor în flăcări; lopețile zăceau acolo unde fuseseră aruncate. Pribluda, cu fața neagră ca tăciunele, ședea cu picioarele-i grase întinse, tușind. Istovit, maiorul ținea arma fără vlagă și vocea-i era atât de slabă, încât Arkadi abia îl putea înțelege.

— Pleacă de-aici. Scapă-ți pielea, spuse Pribluda scrâșnit. Asta e marea ta ocazie. Dacă nu mori ars, poți lua actele unui amărât care-a murit. Asta este șansa pe care o așteptai. O să te prindem oricum; te-aș împușca dacă nu aș ști asta.

— Tu ce ai de gând să faci? întrebă Arkadi.

— Nu-s așa prost încât să aștept să mă prăjesc, îți spun asta. Nu sunt laș.

Pribluda aducea, mai mult decât orice, cu un porc schilodit. Când vântul își schimbă direcția, ziduri înalte de fum se îndreptară spre el. Arkadi simțise întotdeauna că Pribluda nu îl va ucide; nu avea habar că va muri în incendiu. Măcar asta avea să fie o moarte naturală, nu nouă grame de plumb înfipte în ceafă de un semen.

— Fugi!

Pribluda tuși.

Arkadi îl ridică pe maior în picioare și îl săltă pe umăr. Nu mai putea să vadă tractorul, copacii sau soarele. Porni spre stânga, ultima potecă liberă de care își amintea.

Clătinându-se sub greutatea lui Pribluda, împiedicându-se în ierburi, în scurt timp nu își mai dădea seama dacă mergea la stânga, la dreapta sau în cerc, dar știa că ar muri amândoi dacă s-ar opri. Lucrul la care nu se așteptase însă

era claustrofobia dată de faptul că nu putea să respire, că trebuia să țină gura închisă ca și când cineva i-ar fi ținut mâna peste ea. Vacuumul din plămâni îi închidea traheea. Printre pleoapele întredeschise, deslușea doar fuiorul roşu al focului. Când nu mai putu avansa și fumul îl învăluia atât de tare că trebuia să închidă complet ochii, se forță să mai facă încă douăzeci de pași, iar când fumul se îngroșă mai tare, alți douăzeci de pași, și apoi alți zece, și alți cinci. Se împletici într-un șanț cu apă sălcie. Șanțul era adânc de un stat de om; apa era mică, iar între ea și buza șanțului se afla un strat de aer rarefiat și înțepător. Buzele lui Pribluda erau vinețiii. Arkadi îl întoarse cu spatele în apă și îl mișcă înainte și înapoi, pompând aer în el. Pribluda își reveni în simțiri, dar căldura se înteți.

Arkadi îl ajută să înainteze prin șanț. Tăciunii căde au peste ei, așezându-li-se în păr și găurindu-le cămăşile. Șanțul urcă și apoi se sfârși. La început, în zăpăceala lui, Arkadi crezu că reușise să ajungă înapoi la câmpul de unde plecase în dimineața aceea. Apoi văzu că utilajele de excavat, rezervoarele de apă și tulumbele erau negre și dezmembrate – unele răsturnate în urma exploziilor izbucnite când se aprinsese combustibilul – și că ceea ce păruseră a fi delușoare amorfe pe o câmpie arsă erau de fapt corpurile oamenilor care muriseră cu o zi înainte. Se pare că unii dintre ei se refugiaseră din calea fumului într-o mină de turbă; din ei rămăseseră acum doar scheletele. Turba era un compost anaerob, materie organică descompusă cu așa de mult timp în urmă încât tot oxigenul din componența ei se consumase. Puțini microbi supraviețuiau în turbă – poate douăzeci sau treizeci într-un metru cub. Expuși la apă și aer, microbii se reproduceau rapid de un milion de ori, o cultură vorace de organisme înfometate care treceau prin carne ca leșia. Pereții minei erau zgâriați în încercarea de a scăpa din acel refugiu. O mantie de cauciuc acoperea

albeața unui braț și a unei mâini. De la două dintre cadavrele de deasupra, Arkadi luă două recipiente cu apă intacte, făcu măști din cămașa sa, le udă, îşi legă una la gură şi făcu la fel şi cu Pribluda, apoi ieși la suprafață în fumul des.

Se mișcară în direcția pe care înainta fumul. La un moment dat, Arkadi aproape că se împiedică de o groapă și Pribluda, înaintea lui, se întoarse și îl prinse de mână înainte să cadă în ea. Traversară alte câmpii în flăcări, alte scene de calamitate și eroism răspândite peste tot cu generozitate, morți într-un război ce nu avea să fie niciodată anunțat în niciun ziar altfel decât printr-un paragraf care menționa doar prezența câtorva tăciuni aduși de vânt în zona Moscovei.

În cele din urmă ajunseră la o palisadă de copaci arși.

— Nu mai avem unde merge, fumul e pretutindeni.

Pribluda studie întunericul dimprejur.

— De ce ne-ai adus aici? Vezi, copacii ard din nou.

— Acela nu e fum, e noaptea. Acelea sunt stele, spuse Arkadi. Suntem în siguranță.

Casa era neatinsă de foc. În câteva zile veniră ploile, furtuni violente care înecară pălălăile, și după aceea paznicii jucară volei din nou și avionul aduse provizii proaspete, ba chiar și înghețată. Avionul îl mai aduse și pe procurorul general, care nu își dădu jos pelerina de ploaie și vorbi cu capul plecat în pământ, cu mâinile împreunate la spate.

— Vrei ca întregul sistem de justiție să se muleze după tine. Ești doar un singur om, un singur anchetator, și nici măcar unul important. Și totuși, rațiunea și persuasiunea nu au absolut niciun efect asupra ta. Cunoaștem întreaga dimensiune a complicității tovarășei Asanova cu agentul străin Osborne și cu trădătorii Borodin și Davidova. Știm că tăinuiești informații despre tovarășa Asanova și despre relația ta cu ea. Un anchetator care face asta intenționat își

scuipă propria țară în ochi. Vei descoperi că la capătul răbdării este o mare furie.

Săptămâna următoare se întoarse doctorul de la Clinica Serbski. Nu făcu nicio încercare de a-l analiza pe Arkadi, ci plecă alături de Pribluda în ceea ce fusese grădina de legume. Arkadi îi urmări de pe geamul de la etaj. Doctorul vorbi cu Pribluda, îl contrazise și în cele din urmă insistă. Deschise o servietă pentru a-i arăta maiorului un ac mare cât cele folosite pentru cai, îi puse servieta în brațe și se întoarse imediat la pista de aterizare. Pribluda se făcu nevăzut.

După-amiază, maiorul bătu la ușa camerei lui Arkadi și îl invită la căutat de ciuperci. În ciuda căldurii, era îmbrăcat în veston și avea două basmale mari pentru adunat ciuperci.

La mai puțin de o jumătate de oră de mers pe jos se afla un crâng care scăpase de incendiu și unde ploaia scosese în chip magic din pământul uscat iarbă nouă, flori și, aproape peste noapte, ciuperci. Mulți dintre copaci erau stejari uriași, având peste o sută de ani vechime, care se arcuiau la înălțime pe deasupra pământului acoperit de mușchi. Când cauți ciuperci ești mereu atent la poziția unei frunze, la scoarța decolorată a unui copac, la grupurile de flori sălbatice, la zumzetul insectelor. Ciupercile însele luau aspectul unor animale; camuflate, nemișcate ca iepurii, așteptau trecerea căutătorului. Apăreau în câmpul vizual și apoi păreau să dispară. Le vedeai cel mai bine cu coada ochiului, una maronie și mare ici, printre frunzele late și galbene, o alta colo, având lamele înfoiate ca un mic dinozaur, încă una încercând să își ascundă pălăria stacojie. Nu prea li se spunea pe nume, ci erau descrise după momentul când era mai bine să le culegi, să le sărezi, să le usuci pe sobă, să le prăjești, să le mănânci simple, cu pâine, cu smântână, să bei după ele votcă – dar ce fel de votcă, transparentă, cu gust de anason, chimen, sâmbure de vișină? Căutătorul de ciuperci avea la dispoziție un an întreg să cugete la acestea.

În timp ce Pribluda scotocea vesel, Arkadi îi studie fruntea joasă, şuvița de păr castaniu în curs de încărunțire, nasul butucănos de rus, maxilarele pline de negi, corpul îndesat, vestonul prost croit în dreptul tocului de pistol. Umbrele coborâseră mult între copaci înainte ca Arkadi să își dea seama că rataseră cina.

— Nu e nimic, spuse Pribluda, ne vom ospăta cu ciuperci mâine. Uite ce am găsit.

Deschise basmaua, arătându-i bogăția adunată în ea, îi spuse lui Arkadi cum se prepară fiecare soi în parte și la ce sărbătoare vor fi servite.

— Să le văd pe ale tale.

Arkadi desfăcu basmaua și lăsă recolta zilei – numai ciuperci subțirele, verzi-alburii, părând bolnăvicioase la umbră – să se împrăștie pe jos.

Pribluda sări în spate.

— Toate sunt otrăvitoare! Ești nebun?

— Doctorul ți-a spus să mă omori, zise Arkadi. Nu ai făcut-o până acum, așa că vrei să o faci la drumul de întoarcere? Aștepți lăsarea întunericului? Mă vei împușca în cap sau îmi vei înfige un ac în braț? De ce să nu folosești ciuperci?

— Termină!

— Nu va fi niciun ospăț mâine, tovarășe maior. Voi fi mort.

— Nu avea ordine, doar mi-a sugerat ce să fac.

— E ofițer KGB?

— Doar un maior, la fel ca mine.

— Ți-a dat o servietă.

— Am ars-o. Eu nu procedez aşa ca să omor un om.

— Nu contează cum o faci; o astfel de sugestie e un ordin.

— Am cerut unul scris.

— Tu!

— Da, eu, spuse Pribluda sfidător. Nu mă crezi?

— Deci mâine va veni un ordin scris și apoi mă vei ucide. Care este diferența?

— Ceva îmi spune că a apărut un conflict în privința deciziei. Doctorul se grăbește prea tare. Vreau instrucțiuni clare, în scris. Nu sunt ucigaș. Sunt la fel de uman ca tine, zise Pribluda, lovind ciupercile albe cu piciorul. Chiar sunt.

La întoarcere, Pribluda era mai îngândurat decât Arkadi. Arkadi respira profund, de parcă ar fi putut trage în piept noaptea. Se gândea la vechiul dușman care își târșâia pașii alături. Pribluda avea să îl împuște când primea ordinul scris, dar își asumase un risc nefăcând-o la primul semn. Era un lucru foarte mic pentru un om condamnat, însă era ceva pentru Pribluda, genul de faptă care rămânea în dosarul unei persoane.

— Venus.

Arkadi arătă spre o stea luminoasă de la orizont.

— Tu ești de la țară, tovarășe maior, tu trebuie să recunoști stelele.

— Acum nu e momentul să ne zgâim la cer.

— Pleiadele sunt acolo, spuse Arkadi arătând cu degetul. Acolo este Cefeu, Peștii sunt deasupra lui, Vărsătorul acolo. Ce noapte fantastică! Exceptând incendiul, acesta este prima noapte când sunt afară din casă de când am fost adus aici. Coada Taurului este acolo.

— Trebuia să te faci astronom.

— Evident.

Merseră un timp în tăcere. Se auzeau doar pașii lor, foșnind atunci când traversau câmpuri arse, fremătând prin iarbă. Casa apăru, luminoasă, învăluită în propria aură gălbuie. Arkadi deslușI oameni care veneau alergând dinspre casă, cu lanterne și puști. Se feri de lumină ca să vadă mai bine în noapte.

— Ieșim cu toții de pe orbită, tovarășe maior. Suntem toți în aceeași oală. Cineva mă trage pe mine, eu te trag pe tine, tu pe cine tragi?

— Trebuie să știu un lucru, spuse Pribluda. Dacă ne-am fi cunoscut acum un an, tot ai fi venit pe urmele mele?

— Pentru cei doi pe care i-ai ucis pe malul râului Kliazma?

— Da.

Ochii lui Pribluda se ațintiră serioși spre Arkadi.

Arkadi auzi împușcături, însă vocile erau prea departe ca să poată fi înțelese. Îl stânjenea propria sa tăcere îndelungată, iar lui Pribluda îi devenise insuportabilă.

— Poate – își răspunse maiorul singur – dacă am fi fost prieteni pe-atunci, eu însumi nu aș fi făcut-o.

Arkadi se întoarse spre pașii care se apropiau și spre lumina lanternelor, care îi mătura fața.

— Orice e posibil, spuse el.

Conform obiceiului împământenit, unul dintre paznici îl doborî pe Arkadi cu patul puștii.

— Aveți musafiri noi, îi spuse altul lui Pribluda. A intervenit o schimbare.

Capitolul 3

In luna octombrie, Arkadi fu dus cu avionul la Leningrad și apoi la ceea ce părea a fi un muzeu enorm, dar de fapt era Palatul Blănii. Fu condus la un amfiteatru cu mese dispuse în semicerc și înconjurate de o colonadă albă. Pe scenă, cinci ofițeri KGB în uniformă – un general și patru colonei – ședeau la un prezidiu. Palatul mirosea a animale moarte.

Generalul folosea un ton ironic.

— Ei bine, mi s-a spus că asta este o poveste de iubire, zise suspindând. Aș fi preferat o poveste simplă, care să țină de interesul național.

— În fiecare an, Arkadi Vasilievici, oameni din toate țările vin să stea la mesele astea și cheltuiesc șaptezeci de milioane de dolari pe blănuri sovietice. Uniunea Sovietică este principalul exportator mondial de blănuri. Întotdeauna a fost.

Asta însă nu se datorează nurcilor noastre, care sunt inferioare celor americane, sau lincșilor, care sunt prea puțini, ori caraculilor, care, în definitiv, nu-s decât blănuri de oaie. Se datorează zibelinelor sovietice. Gram cu gram, zibelina valorează mai mult decât aurul. Cum crezi că reacționează guvernul sovietic când pierde monopolul asupra zibelinelor?

— Osborne nu are decât șase zibeline, spuse Arkadi.

— Sunt uimit. De luni întregi mă uimește ce puține lucruri știi tu. Cum se poate ca atâția oameni – procurorul-șef al Moscovei, neamțul Unmann, ofițeri ai Securității de Stat și Miliției – să fie morți din cauza ta și tu să știi atât de puține? zise generalul trăgându-se gânditor de o geană. Șase zibeline? Cu ajutorul lui Mendel, Secretarul de Stat în Ministerul Comerțului, am ajuns la concluzia că, înțelegându-se în secret cu tatăl său, acum decedat, pe-atunci adjunct al ministrului comerțului, americanul Osborne a mai scos din țară încă șapte zibeline, acum cinci ani. Acelea erau zibeline de rând, de la colectivele de producție din jurul Moscovei. Cei doi Mendel au crezut că Osborne nu ar putea înmulți animale de calitate ridicată. Tânărul Mendel nu ar fi îndrăznit niciodată să îl ajute pe american să obțină rasa Barguzin. Asta a spus el, iar eu îl cred.

— Unde este Evgheni Mendel acum?

— S-a sinucis. Era un om slab. Totuşi ideea este că Osborne avea șapte zibeline de calitate obişnuită acum cinci ani. Estimăm o medie de creștere de cinci procente pe an, asta însemnând că acum are cincizeci de zibeline. În urma complicității cu siberianul Kostia Borodin s-a mai ales cu șase. Zibeline Barguzin, masculi. Pe baza aceleiași estimări, în cinci ani Osborne va avea peste două sute de zibeline de calitate ridicată, iar în zece, peste două mii. În acel moment cred că putem uita de monopolul istoric al Rusiei sovietice în materie de zibeline. Cetățene Renko, de ce crezi că ești încă în viață?

— Irina Asanova e și ea în viață? întrebă Arkadi.

— Da.

Arkadi începea să înțeleagă. Nu urma să se întoarcă la casa de la țară și nu avea să fie ucis.

— Atunci ne puteți folosi, spuse el.

— Da. Acum avem nevoie de voi.

— Unde e ea?

— Îți place să călătorești? întrebă generalul pe un ton blajin, de parcă i-ar fi provocat durere. Ți-ai dorit vreodată să vezi America?

PARTEA A TREIA

New York

Capitolul 1

Primul lucru pe care îl văzu în America fură reflectoarele de înaintare ale unui tanc petrolier, luminile traulerelor care pescuiau noaptea.

Wesley era înalt, tânăr și atins de un început de calviție, avea trăsături netede ca ale unei pietre de râu și afișa un vag și absurd aer de afabilitate. Purta un costum din trei piese, dintr-un material albastru. Din gura și de la subsuorile lui ieșeau efluvii de lămâie verde și mentă. Pe toată durata zborului stătuse cu picioarele încrucișase, fumase pipă și răspunsese cu mormăituri la întrebările lui Arkadi. Era ceva stângaci la el, ca de vițel hrănit cu lapte.

Cei doi aveau doar pentru ei o porțiune din avion. Majoritatea celorlalți pasageri erau „artiști merituoși", muzicieni în turneu care se contraziceau cu privire la ceasurile și parfumurile pe care le cumpăraseră deja în timpul escalei de la Orly. Arkadi nu avusese voie să coboare din avion acolo.

— Înțelegi cuvântul „responsabilitate"? întrebă Wesley în engleză.

Când se apropiară de terenul agricol – linii vagi între câmpuri întunecate – pasagerii se îngrămădiră într-o parte a avionului.

— Asta înseamnă că mă vei ajuta? întrebă Arkadi.

— Înseamnă că aceasta este o operațiune a FBI-ului. Înseamnă, spuse Wesley serios, de parcă i-ar fi vândut lui Arkadi ceva, că suntem răspunzători pentru tine.

— În fața cui răspundeți?

Când avionul zbură pe deasupra primei comunități americane, în interiorul lui izbucniră strigăte de bucurie copilărească. Părea să fie o comunitate a iubitorilor de mașini. Erau pline străzile de ele și stăteau ciorchine în apropierea caselor ce păreau prea mari pentru oameni de rând.

— Mă bucur că ai pus întrebarea asta, zise Wesley şi lovi cu pipa în scrumiera din rezemătoarea scaunului. Extrădarea e o chestiune complicată, mai ales între Statele Unite și Uniunea Sovietică. Nu avem nevoie de complicații mai mari decât cele deja existente. Înțelegi ce înseamnă „complicație“?

Aparatul de zbor coborî pe o pantă foarte înclinată, creând iluzia accelerării. Se ivi o autostradă mare – un șir infinit de panouri colorate – și apoi dispăru într-un labirint de șosele. Părea imposibil să existe atât de multe drumuri pavate. Încotro puteau duce toate? Câte mașini puteau să existe? Părea că întreaga populație de la sol fie era la volan, fie se muta, fie era evacuată.

— În Uniunea Sovietică, cel mai tare te fereşti de complicații, spuse Arkadi.

— Exact!

Dâre de lumină convergeau spre centre comerciale, străzi principale, debarcadere. REDUCERI DE ZIUA RECUNOŞTINȚEI – anunța un panou. Avionul coborî și mai tare deasupra unei zone rezidențiale. Apărută astfel terenuri de joc luminate, cu iarbă sclipitoare. Culoarea albastră care se vedea în curțile din spatele caselor era cea a piscinelor goale. Primul american zărit clar stătea în lumina unei uși, uitându-se în sus.

— Dă-mi voie să îți spun o complicație de care nu vom avea parte, rosti Wesley. Tu nu vei fugi. Dacă aceasta ar fi o operațiune a KGB-ului, atunci ai putea fugi. Ai putea veni

la noi și noi am fi bucuroși să îți dăm azil. Oricine altcineva din avionul acesta, de exemplu, poate fugi.

— Și dacă ei nu vor să fugă, dar eu vreau?

— Păi, ei pot și tu nu, spuse Wesley.

Arkadi simți zdruncinătura produsă de deschiderea trenului de aterizare. Căută o urmă de umor în zâmbetul lui Wesley.

— Faci o glumă, sugeră el.

— Sper sincer că nu, zise Wesley. Asta e legea. Înainte ca unui fugar să i se permită şederea în Satele Unite, cazul lui este judecat de Birou. În cazul tău, am luat deja o hotărâre și am decis că nu poți rămâne.

Arkadi se gândi că poate are el o problemă cu limba.

— Dar încă nu am încercat să fug.

— Atunci biroul va fi bucuros să fie răspunzător pentru tine, spuse Wesley. Până când vei încerca să fugi.

Arkadi îl studie pe agent. Era genul de om cu care nu se mai întâlnise niciodată. Chipul îi era destul de omenesc – sprâncenele, pleoapele și buzele se mișcau când trebuia – dar Arkadi bănuia că înăuntrul țestei, pe cortex, spiralele erau aşezate într-un tipar.

— Poți fugi, dar ar trebui să vii la noi, spuse Wesley. La oricine te-ai duce, te va aduce la noi. Sigur, noi te vom trimite imediat înapoi în Uniunea Sovietică. Așa că atunci când ești în mâinile noastre nu prea are niciun rost să fugi la noi, nu?

Avionul trecea peste șiruri egale de case scăldate în lumina necruțătoare a felinarelor stradale. Străzile rămaseră în spate și avionul ajunse deasupra unui golf, după care o insulă de lumini apăru la orizont. O mie de turnuri, radiind lumină ca stelele, răsăriră din apă și, în fața acestui spectacol, un minunat sunet de ușurare și apreciere trecu printre pasageri.

— Atunci nu mă vei ajuta, spuse Arkadi.

— Absolut, în orice fel voi putea, zise Wesley.

Luminile de aterizare alunecau pe lângă hublouri. Avionul atinse solul și încetini cu ajutorul propulsiei inversate.

Pe când avionul se îndrepta spre terminalul Pan Am, culoarul era deja plin de muzicieni, instrumente muzicale, pachete cu daruri și plase cu mâncare. Acum, rușii își exersau înfățișarea aşa-zis plictisită de tehnologia americană și, cu toate că toți trebuiră să treacă pe lângă Arkadi și Wesley, nimeni nu se uită la ei; nimeni nu voia să fie contaminat când era atât de aproape, la doar câțiva pași de remarcabilul pasaj pietonal care lega avionul direct de terminal. În schimb, se priveau unii pe ceilalți.

Când plecară toți ceilalți pasageri, personalul de serviciu urcă la bordul avionului pe o ușă din spate și Wesley în conduse pe Arkadi pe scara de serviciu în jos, spre pistă, sub motoarele din spate ale aparatului Iliușin. Motoarele huruiau și lumina roșie din coada aparatului de zbor pâlpâia. Oare avionul se întorcea imediat la Moscova? se întrebă Arkadi. Wesley îl atinse pe umăr și arătă către o mașină care venea spre ei.

Nu trecură prin vamă. Mașina îi duse direct la o poartă de acces și apoi pe o autostradă de mare viteză.

— Avem o înțelegere cu oamenii tăi.

Wesley se așezase comod la umbră, pe bancheta din spate, alături de Arkadi.

— Oamenii mei?

— KGB.

— Eu nu sunt de la KGB.

— Asta spune și KGB-ul. Asta ne așteptăm și noi să spună.

Erau mașini abandonate pe marginea drumului. Nu erau abandonate de curând; semănau cu epavele unor războaie antice. „Eliberați Puerto Rico“, scria pe-o latură a uneia. Pe drum circulau maşini într-o sută de modele

și culori. Șoferii erau ei înșiși de toate culorile. În față se deschidea același relief citadin senzațional pe care îl văzuse din avion.

— Și ce înțelegere aveți cu KGB-ul? întrebă Arkadi.

— Înțelegerea este că aceasta va fi o operațiune a Biroului, atâta timp cât tu nu poți fugi la noi, spuse Wesley. Și cum numai la noi poți fugi, n-ai cum să fugi.

— Înțeleg. Iar tu crezi că sunt de la KGB pentru că ei spun că nu sunt.

— Ce altceva să spună?

— Dar dacă ai crede că nu sunt de la KGB, asta ar schimba totul?

— Absolut! Atunci, ceea ce spune KGB-ul ar fi adevărat.

— Și ei ce spun?

— Ei spun că ai fost condamnat pentru crimă.

— Nu a avut loc niciun proces.

— Nici nu au spus că ar fi avut loc. Ai omorât pe cineva? întrebă Wesley.

— Da.

— Poftim. Contravine legilor imigrației în Statele Unite să primim un criminal. Legile sunt foarte stricte dacă nu ești imigrant ilegal. Dar nu am putea permite accesul cuiva care vine drept la noi și anunță că este ucigaș.

În umbră, Wesley dădea afabil din cap, așteptând alte întrebări, dar Arkadi nu mai spuse nimic. Mașina intră într-un tunel către Manhattan. Polițiștii priveau prin sticla mânjită a unor gherete în lumina verzuie a tunelului. Apoi mașina ieși pe cealaltă parte, pe străzi care erau mai înguste decât se așteptase Arkadi și așa de joase față de marginea luminoasă a profilului orașului, încât aveai sentimentul deconcertant că te-ai fi aflat sub apă. Felinarele împrăștiau o lumină alburie de tungsten.

— Voiam doar să știu ce poziție adopți, spuse Wesley într-un târziu. Nu te afli aici legal. Nu ești aici nici *ilegal*,

pentru că atunci ai avea un punct de sprijin. Pur și simplu nu ești aici și nu ai cum dovedi contrariul. Știu că sună aiurea, dar asta e legea în privința ta. De asemenea, asta au vrut oamenii tăi. Dacă ai vreo plângere, trebuie să le-o adresezi celor de la KGB.

— O să mă întâlnesc cu vreun agent KGB?

— Numai dacă n-o să am încotro.

Mașina opri la intersecția 29th Street cu bulevardul Madison, în fața ușilor de sticlă ale unui hotel. Marchiza pe care scria THE BARCELONA era flancată de torțe false, cu gaz. Wesley îi dădu lui Arkadi o cheie de care era legată o plăcuță de plastic inscripționată cu numele hotelului, dar o mai reținu o clipă când Arkadi vru s-o ia.

— Numărul camerei ei este pe cheie, zise Wesley, dându-i drumul. Ești un om norocos.

Când coborî din mașină, Arkadi simți că îl cuprinde o amețeală ciudată. Wesley nu îl urmă. Arkadi împinse ușile de sticlă. Holul hotelului avea un covor maro, coloane de marmură roz și candelabre de alamă cu lumânări electrice. Un bărbat cu cearcăne sub ochi se ridică dintr-un scaun ca să fluture un ziar spre Wesley, apoi îl zări pe Arkadi și se așeză la loc. Arkadi urcă singur cu un lift care avea cuvintele „Fuck you" scrise pe interiorul ușii.

Camera 518 se afla la capătul holului de la etajul patru. Ușa de la 513 se deschise puțin când Arkadi trecu pe lângă ea și, când se întoarse, furios, ușa se trânti. Ajunse la 518, descuie și intră.

Ea ședea pe pat, în întuneric. Arkadi nu își dădea seama ce fel de rochie purta, rusească sau americană. Era desculță.

— I-am făcut să te aducă, spuse Irina. Am cooperat la început, pentru că mi-au spus că te vor ucide. În cele din urmă am hotărât că, atâta timp cât ești acolo, ești ca și mort. N-am mai vrut nici măcar să ies din cameră până nu te aduceau...

Ridică fața spre el, arătând-și lacrimile din ochi. Asta este până la urmă tot ce ne putem oferi reciproc, gândi Arkadi. Îi atinse buzele și ea îi rosti numele în palmă. Apoi Arkadi văzu telefonul de pe noptieră. Iamskoi îi asculta, gândi el fără noimă – Wesley, se corectă. Smulse firul din perete.

— Nu le-ai spus, șopti ea când se întoarse. Nu le-ai spus cine l-a ucis de fapt pe Iamskoi.

Era schimbată la față, mai slabă, și asta îi făcea ochii mai mari. Era oare chiar mai frumoasă?

— Cum le-a putut trece prin cap că ești unul dintre ei? întrebă ea.

Acolo, podelele erau mai moi, paturile mai tari. Irina se rostogoli pe o parte, luându-l cu ea, în ea.

— Și iată-te aici.

Îl sărută.

— Iată-ne aici.

Arkadi simți o forță uriașă acumulându-se în el.

— Aproape liberi, șopti ea.

— Vii, spuse el şi râse.

Capitolul 2

Wesley și alți trei agenți FBI aduseră în camera de hotel micul dejun într-o pungă de hârtie: cafea și gogoși. Arkadi bău o cană. Irina se schimba la baie.

— Am înțeles că omul de legătură al NYPD este un anume locotenent Kirwill, spuse Ray.

Ray, un individ scund și ferches, cu strămoși mexicani, era singurul agent care nu își pusese picioarele pe măsuța de cafea.

— Vreo problemă?

— Nicio problemă, spuse Wesley. O mică implicare personală.

— E dus cu pluta, din ce am auzit, zise George.

George era omul cu cearcăne pe care Arkadi îl văzuse în hol cu o seară în urmă. Uneori ceilalți îi spuneau „Grecul". Se scobea între dinți cu o cutie de chibrituri.

Engleza vorbită de Wesley părea o nouă formă de latină, dublu-fațetată mecanic, limpede până în pragul transparenței și deschisă la interpretări infinite.

— Trebuie să înțelegi istoria radicalismului socialist din New York City, la fel ca și fascinanta tradiție a americanilor-irlandezi din rândul forțelor de poliție. Sau nu trebuie să înțelegi nimic, spuse Wesley, pentru că important este doar că Kirwill vrea să salveze Brigada Roșie.

— Ce este Brigada Roșie? întrebă Arkadi.

Urmă un moment stânjenitor, până când Wesley spuse grațios:

— Departamentul de Poliție din New York are o Brigadă Roșie. Își schimbă numele odată la aproximativ zece ani – Biroul Radical, Relații Publice, Securitate Publică. În clipa de față i se spune Ancheta de Securitate, dar este aceeași Brigadă Roșie. Locotenentul Kirwill se ocupă de partea rusă în cadrul Brigăzii Roșii. Iar tu ești rusul.

— Voi ce sunteți? îi întrebă Arkadi pe agenți. De ce ne-ați adus în America? Cât timp vom sta aici?

Al sparse tăcerea, schimbând subiectul. Acesta era cel mai vârstnic dintre agenți, avea pielea la fel de pistruiată ca petalele unui crin și o atitudine prietenoasă.

— Fratele lui a provocat o situație delicată și Kirwill a fost scos din brigadă. Acum fratele lui e mort la Moscova și Kirwill s-a întors în brigadă.

— Kirwill va încerca să își facă revenirea pe socoteala noastră, spuse Wesley. Avem relații excelente cu

Departamentul de Poliție, dar ei ne-ar înjunghia în spate dacă le-am da ocazia – la fel cum am face și noi cu ei.

— Acum zece ani, Brigada Roșie era forța de elită a detectivilor, spuse Al, scuturându-şi de pe burtă zahărul pudră căzut de pe gogoașă. Ei anchetau tot ce mișca. Vă amintiți de evreii care au deschis focul asupra Misiunii Sovietice? Brigada Roșie i-a oprit. Hispanicii care voiau să arunce în aer Statuia Libertății? Brigada s-a infiltrat între ei.

— Au avut un foarte mare succes, aprobă Wesley. Brigada a fost de față când Malcolm X a fost asasinat. Garda de corp a lui Malcolm era agent al brigăzii.

— Ce s-a întâmplat cu Brigada Roșie? întrebă Ray.

— Watergate, spuse Wesley.

— La naiba, și ei, murmură George.

Urmă un moment de tăcere în semn de compasiune înainte ca Al să ofere explicația.

— În timpul audierilor în cazul Watergate, s-a aflat că asistentul special pe probleme de securitate al lui Nixon, un tip care angaja oameni pentru munca murdară, era un anume John Caulfield. Caulfield făcea parte din Brigada Roșie; obișnuia să-i fie gardă de corp lui Nixon atunci când locuia în New York, înainte să ajungă președinte. Când Caulfield a devenit angajat al Casei Albe, și-a mai adus un vechi prieten din Brigada Roșie, un tip pe nume Tony Ulasewicz.

— Tipul gras care l-a spionat pe Muskie? întrebă George.

— Pentru CREEP[1], zise Wesley.

— Era un tip haios? întrebă George. Ținea bani mărunți la curea pentru telefoane publice? Sigur!

---

[1] Acronim pentru Committee for the Re-Election of the President (Comitetul pentru realegerea președintelui), organizație care, în timpul Administrației Nixon, s-a ocupat cu strângerea de fonduri (n.t.).

— Ei bine, Watergate a însemnat sfârșitul zilelor de glorie pentru Brigada Roșie, spuse Al. Climatul politic s-a schimbat după aceea.

— Climatul politic strică lucrurile de fiecare dată, zise George.

— Suntem prizonieri? Vă temeți de noi? întrebă Arkadi.

— Cu ce se ocupă acum Brigada Roșie? sparse Ray tăcerea.

— Fug după imigranții ilegali, spuse Wesley, uitându-se la Arkadi. Haitieni, jamaicani, orice le vine la mână.

— Haitieni și jamaicani? Cam trist, spuse George.

— Când te gândești ce a fost odinioară brigada, da, zise Wesley suspinând. Când te gândești că aveau milioane de nume la dosar, propriul sediu special pe Park Avenue, şi se antrenau în secret cu CIA.

— Cu CIA? întrebă George. Ei, asta chiar e ilegal.

Nicky și Rurik, cei doi oameni de la Misiunea Sovietică, insistară să îl vadă pe Arkadi. Nu semănau deloc cu niciun alt agent KGB întâlnit până atunci. Aveau costume bune, mai bune decât ale agenților FBI care îl întâmpinaseră, afișau maniere excelente, vorbeau bine, erau degajați. Erau mai americani decât americanii. Îi trăda doar mijlocul rotunjor datorat cartofilor cu care își hrăniseră copilăria.

— Voi vorbi în engleză – Nicky îi aprinse lui Arkadi o țigară – ca să înțeleagă toată lumea. Căci acesta este un veritabil dezgheț al relațiilor. Națiunile noastre și-au unit forțele, prin intermediul agențiilor cuvenite, pentru a face dreptate în cazul unui ucigaș odios. Acest descreierat poate fi adus în fața justiției și tu poți ajuta.

— Pe ea de ce ați adus-o aici? întrebă Arkadi în rusește. Irina încă nu ieșise din baie.

— În engleză, te rog, îl pofti Rurik.

Era mai înalt decât Nicky și părul lui roșcat era tuns în stil american. Agenții FBI îi spuneau „Rick“.

— A fost adusă la solicitarea prietenilor noștri din FBI. Au multe întrebări. Trebuie să înțelegi că americanii nu sunt obișnuiți cu povești despre comuniști corupți și bandiți siberieni. Extrădarea e o chestiune delicată.

— Mai ales extrădarea unui om bogat și cu relații, zise Nicky, uitându-se la Wesley. Nu am dreptate, Wes?

— Cred că aici are la fel de mulți prieteni ca acolo.

Wesley stârni râsul tuturor celorlalți agenți, sovietici și americani deopotrivă.

— Să presupunem că ești fericit, îi spuse Rurik lui Arkadi. Omologii noștri te tratează bine? Ai o cameră superbă pe un bulevard șic. De la geamul tău văd vârful Empire State Building. Excelent. Așa că hai să presupunem că o vei face pe fată fericită. Mai calmă, mai ușor de abordat? Ar trebui să fie o activitate plăcută.

— Ești foarte norocos că ai primit această a doua șansă, spuse Nicky. Va conta foarte mult la cum vei fi primit când te întorci acasă. În câteva zile îți poți primi apartamentul înapoi, un serviciu – poate chiar ceva de la Comitetul Central. Ești un om foarte norocos.

— Și ce am de făcut pentru toate astea? întrebă Arkadi.

— Ce am spus, răspunse Rurik. Să o faci fericită.

— Și să nu mai pui întrebări, completă Wesley.

— Da, aprobă Rurik, să nu mai pui întrebări.

— Dă-ne voie să îți aducem aminte, zise Nicky, că nu mai ești anchetator-șef, ești un criminal sovietic care încă mai e în viață doar datorită nouă, și că noi îți suntem singurii prieteni.

— Unde e Kirwill? întrebă Arkadi.

Discuția se întrerupse când Irina ieși din baie, purtând o fustă neagră de gabardină și o bluză de mătase descheiată la gât, unde se vedea un colier de chihlimbar. Părul castaniu îi era ridicat într-o parte și prins cu o agrafă aurie, iar la mână purta o brățară de aur. Arkadi suferi două șocuri:

primul, că Irina era îmbrăcată în haine atât de scumpe; al doilea, că acestea îi stăteau atât de *bine*. Apoi observă că semnul de pe obrazul ei drept, acea linie albăstruie, dispăruse, acoperit ușor cu machiaj. Era perfectă.

— Bine, să mergem.

Wesley se ridică și ceilalți își luară hainele și pălăriile de pe pat, unde și le aruncaseră. Al luă din dulap o haină lungă de blană neagră și o ajută pe Irina să o îmbrace. Era o haină de zibelină, observă Arkadi.

— Nu îți face griji, îi șopti ea în timp ce era condusă afară din cameră.

— O să trimitem pe cineva să-l repare, spuse George, arătând spre telefon. Nu te mai atinge de el. E proprietatea hotelului.

— Proprietatea privată, spuse Nicky, petrecându-și brațul pe după brațul lui Wesley, plecând. Asta îmi place mie la o țară liberă.

Rămas singur, Arkadi inspectă camera – aidoma unui vis în care fiecare obiect era puțin anapoda. Picioarele i se afundau în covor. Patul avea o tăblie capitonată. Măsuța pentru cafea era făcută dintr-un material plastic care imita lemnul și care se îndoia la apăsare.

Ray se întoarse și repară telefonul. Când plecă, Arkadi descoperi că aparatul nu putea decât să primească apeluri. Găsi un alt microfon în lustra din baie. Televizorul era așezat pe un postament prins în șuruburi de podea ca să nu poată fi furat. Ușa dinspre hol era încuiată pe dinafară.

Ușa se deschise brusc când agentul FBI numit George intră cu spatele, împins de o mână.

— Acest om se află sub protecție federală, protestă George.

— Sunt ofițer de legătură în poliție, trebuie să verific că l-ați adus pe rusul care trebuie.

Kirwill umplu cadrul uşii.

— Bună, spuse Arkadi din cealaltă parte a camerei.

— Aceasta este o operaţiune a Biroului, domnule locotenent, îl avertiză George.

— Aici suntem la New York, cretinule.

Îl dădu pe George deoparte. Kirwill era îmbrăcat exact ca prima dată când Arkadi îl văzuse la Hotelul Metropole, doar că acum impermeabilul său nu mai era cafeniu, ci negru. Aceeaşi pălărie cu boruri mici era dată pe spate, expunându-i fruntea lată şi ridată şi părul cărunt. Cravata era slăbită la gât. De aproape, Arkadi văzu petele de pe impermeabil. Faţa lui Kirwill era înroşită de alcool şi emoţie. Bătu din palmele-i mari cu satisfacţie, radiind în timp ce scruta iute camera cu ochii săi albaştri. În comparaţie cu agenţii FBI, el era dezmăţat şi agitat. Îl răsplăti pe Arkadi cu un rânjet maliţios.

— Fiu de căţea, tu eşti.

— Da.

Kirwill avea o expresie comică de amuzament şi mirare.

— Recunoaşte, Renko: ai dat-o în bară. Nu trebuia decât să-mi spui că Osborne e făptaşul. M-aş fi ocupat de el în Moscova. Un accident – nimeni nu ar fi ştiut. Acum ar fi mort, eu aş fi fericit şi tu ai fi încă anchetator-şef.

— Recunosc.

George vorbea la telefonul din cameră fără să fi format vreun număr.

— Ei cred că eşti un om foarte periculos, zise Kirwill îndreptându-şi degetul mare în direcţia lui George. Ţi-ai împuşcat şeful. L-ai înjunghiat pe Unmann. Ei cred că l-ai ucis şi pe tipul de la conac. Te cred un asasin maniac. Ai grijă, oamenii ăştia abia aşteptă să deschidă focul.

— Dar sunt păzit de FBI.

— Despre ei vorbesc. E cam ca şi când te-ai înhăita cu membrii clubului Rotary, numai că ei te omoară.

— Clubul Rotary?

— Lasă...

Kirwill continua să se plimbe, făcea ture prin cameră.

— Doamne, uite unde te-au cazat. Ăsta-i cuibul unei curve. Uită-te la arsurile de țigară de pe covorul de lângă pat. Pipăie florile de pe tapet. Cred că îți transmit un mesaj, Renko.

— Ai spus că ești ofițer de legătură? întrebă Arkadi şi trecu apoi la limba rusă. Ai primit ce îți doreai, ești la conducere.

— Sunt ofițer de legătură doar ca să mă poată ține ei sub observație, răspunse Kirwill, apoi continuă dialogul în engleză.

— Vezi, mie nu mi-ai dat numele lui Osborne, dar numele meu l-ai dat tuturor. Mi-ai tras-o, rosti răspicat. Mi-ai tras-o. Ea ți-o trage ție. Ei cine crezi că i-o trage?

— Ce vrei să spui?

— Sunt puțin dezamăgit de tine, continuă Kirwill. Nu am crezut că vei accepta aranjamentul ăsta. Nici măcar să ajungi aici.

— Ce aranjament să accept? Această extrădare...

— Extrădare? Asta ți-au spus ei?

Kirwill râse în hohote, amuzat la culme.

Agenți FBI pe care Arkadi nu îi mai văzuse dădură buzna înăuntru şi, împreună cu George, avură curajul să îl împingă pe Kirwill în hol. Detectivul era prea ocupat cu ştersul lacrimilor de râs de la ochi ca să se mai opună.

Arkadi încercă ușa din nou. Era încă încuiată și de data aceasta două voci din hol îi spuseră să lase clanța în pace.

Se plimbă prin cameră. De la colțul sud-vestic un pas către baie, un pas de la baie către pat și noptieră, un pas de la masă către colțul nord-vestic, doi pași spre două geamuri simple care dădeau spre 29th Street, trei pași de la geamuri către măsuța cu telefonul, o jumătate de pas către colțul

nord-estic, un pas către ușa dinspre hol, un pas de la ușă către canapea, doi pași de la celălalt capăt al canapelei către colțul sud-vestic, o jumătate de pas către ușa dulapului, o jumătate de pas de la ușă la birou și un alt pas de la birou înapoi la colțul sud-vestic. În cameră erau două scaune de lemn și măsuța pentru cafea din plastic care imita granulația lemnului, televizorul, un coș pentru hârtii și o frapieră crăpată. Baia avea un vas de toaletă, o chiuvetă și o cadă cu duș suficient de spațioasă ca o persoană foarte mică să se întindă în voie. Toate aplicele erau roz. Covorul era verde-oliv. Pe tapetul albastru-pastel scoteau capul flori roz, pufoase. Biroul și scaunele erau vopsite crem și arse în multe locuri de țigară. Cuvertura de pe pat era mov.

Arkadi nu știa la ce se așteptase din partea lui Kirwill. Credea că în Moscova ajunseseră la ceva similar compasiunii, însă aici păreau să fie din nou dușmani. Chiar și așa, Kirwill era real într-un fel care lui Wesley îi scăpa. Arkadi avea sentimentul că în orice clipă camera de hotel se va hurduca și se va prăbuși ca decorul de pe o scenă. Era furios pe Kirwill și voia să îl vadă întorcându-se.

Se plimba prin cameră mai apăsat ca înainte. În dulap nu erau decât două rochii și nici măcar o pereche în plus de pantofi. O bluză păstra mirosul Irinei. O strânse în dreptul feței.

Ziua avea o lumină gălbuie, străbătută de firicele de praf.

Uitându-se la dreapta, nu văzu mai departe de Madison Avenue, unde pe un panou era scris THE HAPPY HOUR. Vizavi de hotel se afla un magazin unde se vindeau umbrele chinezești din hârtie cerată. Deasupra magazinului erau treisprezece etaje ocupate de birouri. Uitându-se la stânga, zări iarba rărită și lespezile colorate în sepia ale unui cimitir. Frunze uscate erau purtate de vânt peste străzi, ca funinginea.

Secretare scriau la mașină și bărbați în cămași cu mâneci lungi și cravate la gât vorbeau la telefon în fața geamurilor de la birourile de peste drum. În birouri erau plante cățărătoare și tablouri. Pe holuri se servea cafea de pe o măsuță de fier cu rotile. Doi bărbați de culoare vopseau biroul aflat direct în fata lui Arkadi. La fereastra lor se afla ceva care aducea cu un radio portabil, mare cât o valiză.

Pe sticlă, conturul degetelor avea o aură de condens.

Sunt aici.

— Îți plac emisiunile-concurs?

Când îi aduse un sendviș lui Arkadi, Al deschise televizorul.

— Nu mă prea dau în vânt după concursuri.

— Emisiunea asta e grozavă, însă, spuse Al.

La început, Arkadi nu înțelese nimic din ea. Nu era niciun concurs; concurenții nu făceau decât să ghicească cât valorau premiile – prăjitoare de pâine, aragaze, vacanțe, case. Totul – cunoștințe, abilități fizice, noroc – era eliminat, mai puțin lăcomia. Simplitatea conceptului era năucitoare.

— Ești un membru de partid adevărat, nu-i așa? întrebă Al.

Umbrele de afară se mișcau doar când se uita el în altă parte. Atunci se mutau dintr-o parte a ramei geamului în cealaltă sau săreau toate la o altă clădire. Cine știa încotro aveau să meargă data viitoare?

Pe înserat, Irina se întoarse. Aruncă pachete pe pat și râse. Neliniștea lui Arkadi se spulberă. Irina însufleția camera; ba chiar o făcea să pară din nou atrăgătoare. Cele mai banale cuvinte se treziră din morți.

— Mi-a fost dor de tine, Arkașa.

Cumpărase cutii de spaghete cu carne, scoici și sosuri albe. Soarele apuse în timp ce ei își consumau mâncarea

exotică folosind furculițe din plastic. Lui îi trecu prin gând că pentru prima oară în viață locuia într-o clădire care nu mirosea, fie și vag, a varză.

Irina desfăcu pachetele și afișă mândră garderoba pe care i-o cumpărase lui. Asemenea hainelor ei din dulap, acelea aveau o calitate, culori și croieli cu totul noi pentru Arkadi. Erau pantaloni, cămăși, șosete, cravate, o jachetă sport, pijamale, un palton și o pălărie. Examinară amândoi cusăturile, căptușelile, etichetele franțuzești. Irina își strânse părul în coc și îi prezentă articolele cu o mină gravă.

— Astea ar trebui să mă reprezinte? întrebă Arkadi.

— Nu, nu. E un Arkadi american, decise ea, pășind ca la paradă într-un fel legănat, nonșalant, cu pălăria trasă peste un ochi.

În timp ce îi prezenta pijamaua, Arkadi stinse becul.

— Te iubesc, spuse el.

— Vom fi fericiți.

Arkadi descheie nasturii bluzei de pijama, o desfăcu și îi sărută sânii, gâtul și gura. Pălăria căzu și se rostogoli sub masă. Irina își scoase singură pantalonii de pijama. Arkadi intră în ea din picioare, la fel cum făcuse prima dată, în apartamentul lui, dar mai încet și mai adânc, mai tandru.

Noaptea alungă toate culorile stridente de pe pereți.

În pat, Arkadi învățâ din nou tainele corpului Irinei. Femeile pe care le văzuse de sus, mergând pe stradă, aveau expresii severe. Irina era mai înaltă, mai senzuală, mai sălbatică. Coastele nu-i mai erau așa vizibile ca la Moscova; unghiile îi erau lungi și vopsite. Și totuși, de la moliciunea buzelor până la scobitura gâtului, la vârfurile întunecate și tari ale sânilor, de la netezimea stomacului la movilița de bucle umede, părea aceeași. Dinții ei mușcau la fel; aceleași mărgele de sudoare îi stăteau la tâmple.

— În celulă îmi imaginam mâinile tale – Irina îi luă mâna – aici și aici. Le simțeam, deși nu le vedeam. Asta

mă făcea să mă simt vie. M-am îndrăgostit de tine pentru că mă făceai să mă simt vie, iar tu nici măcar nu erai acolo. La început au spus că le-ai destăinuit totul. Erai anchetator, așa că altceva nu aveai de ales. Cu cât mă gândeam mai mult la tine, cu atât eram mai sigură că nu le-ai spune nimic. M-au întrebat dacă ești nebun. Am spus că ești cel mai lucid om din câți am cunoscut. M-au întrebat dacă ești criminal. Am spus că ești cel mai cinstit om din câți am cunoscut. Au ajuns să te urască mai tare decât pe mine. Iar eu te-am iubit și mai mult.

— Sunt criminal, spuse Arkadi așezându-se deasupra ei. Acolo am fost criminal și aici sunt prizonier.

— Încetișor.

Îl ajută.

Adusese cu ea un mic radio cu tranzistori care umplea odaia cu o muzică insistentă, percutantă. Cutiile și hainele erau împrăștiate pe jos. Pe masă, furculițele de plastic stăteau în recipiente de carton.

— Te rog, nu întreba de când sunt aici sau ce se întâmplă, mai exact, spuse Irina. Totul se desfășoară la niveluri diferite, la noi niveluri despre care nu am avut niciodată cunoștință. Nu pune întrebări. Suntem aici. Nu mi-am dorit niciodată altceva decât să fiu aici. Și te am alături de mine, aici. Te iubesc, Arkașa. Nu trebuie să pui întrebări.

— Ne vor trimite înapoi. Peste vreo două zile, așa au spus.

Ea îl strânse în brațe, îl sărută și îi șopti înflăcărat la ureche:

— Într-o zi sau două se va fi terminat totul, dar pe noi nu ne vor trimite înapoi. Niciodată!

Buricele degetelor ei îi mângâiau fața.

— Te-ai putea bronza ca un cowboy, ți-ai putea lăsa favoriți și ai putea purta bandană și pălărie de cowboy. Vom călători. Toată lumea are mașină, ai văzut.

— Ar trebui să am un cal, dacă tot sunt cowboy.

— Poți avea un cal aici. Am văzut cowboy în New York.

— Eu vreau să merg în Vest. Vreau să umblu călare și să fiu bandit precum Kostia Borodin. Vreau să învăț de la indieni.

— Sau am putea merge în California, la Hollywood. Am putea avea un bungalou lângă mare, o peluză, un portocal. Aș fi bucuroasă să nu mai văd zăpadă niciodată în viață. Aș putea trăi îmbrăcată doar în costumul de baie.

— Sau complet dezbrăcată.

Îi mângâie piciorul, apoi își puse capul pe el și degetele ei îi mângâiară pieptul. Trebuiau să vorbească la fel ca într-un joc al închipuirii, din cauza microfonului. Nu o putea întreba de ce era așa sigură că nu se va întoarce în Rusia. Îl rugase să nu pună nicio întrebare. Oricum, în privința Americii nu puteau gândi decât la viitor. Îi simți buricele degetelor urmărind linia cicatricii de pe stomac.

— Îmi voi ține calul legat de portocalul din spatele bungaloului, spuse el.

— De fapt, zise Irina în timp ce îi aprindea lui o țigară, nu Osborne a încercat să mă omoare la Moscova.

— Poftim?

— Totul a fost din vina procurorului Iamskoi și a neamțului Unmann. Lucrau împreună; Osborne nu știa nimic despre asta.

— Osborne a încercat să te ucidă de două ori. Ai fost de față, am fost și eu de față, adu-ți aminte, spuse Arkadi, înfuriindu-se dintr-odată. Cine ți-a spus că Osborne nu are nicio legătură cu asta?

— Wesley.

— Wesley e un mincinos, spuse el.

Apoi repetă în engleză:

— Wesley e un mincinos!

— Șșș, e târziu.

Irina îi acoperi buzele cu un deget. Schimbă subiectul; avea răbdare și, în pofida răbufnirii lui, era mulțumită de sine.

Arkadi era însă tulburat.

— De ce ți-ai acoperit semnul de pe obraz? întrebă el.

— Așa m-am hotărât. În America există machiaj.

— Machiaj există și în Uniunea Sovietică, iar acolo nu ți-ai acoperit semnul.

— Acolo nu prea avea importanță.

Ridică din umeri.

— Și aici de ce are?

— Nu-i evident? zise Irina furioasă, la rândul ei. E un semn sovietic. Nu aș fi acoperit un semn sovietic folosind machiaj sovietic, dar o voi face cu machiaj american. Vreau să scap de tot ce este sovietic. Dacă ar fi un doctor care să mă opereze pe creier și să îmi scoată de acolo tot ce este sovietic, mi-aș da toți banii pentru a face operația chiar acum.

— Atunci de ce m-ai vrut aici?

— Te iubesc și tu mă iubești.

Tremura atât de tare, că nu putea să vorbească. O înfășură cu cearșaful și pătura și o ținu în brațe. N-ar fi trebuit să se enerveze pe ea, își spuse. Orice făcea ea era pentru ei doi. Îi salvase viața și îl adusese la ea în Statele Unite, plătind un preț pe care el, unul, nu îl cunoștea, și nu avea niciun drept să o certe. Așa cum toți îi aduceau aminte, nu mai era anchetator-șef, ci criminal. Amândoi erau criminali și unul era în viață doar grație celuilalt. Îi găsi țigara acolo unde aceasta se rostogolise pe covor și produsese o arsură nouă, și i-o ținu ca să poată trage din ea. Acum se puteau bucura amândoi de tutun Virginia de

bună calitate. Ce uimitor de precis putea fi un iubit, încât să o poată răni doar amintind de acel semn ascuns.

— Numai să nu-mi spui că Osborne nu a încercat să te ucidă, zise el.

— Lucrurile sunt foarte diferite aici, atâta tot, spuse ea şi începu să tremure din nou. Nu pot răspunde la nicio întrebare. Te rog, nu mă întreba nimic.

Ședeau în pat și se uitau la televizorul color. Pe ecran, un tip cu alură de profesor citea o carte la o masă de grădină, lângă o piscină. Din tufișuri sări un tânăr cu un pistol de apă în mână.

— Doamne, ce m-ai speriat!

Cititorul aproape căzu din scaun și cartea îi aterizâ în piscină. Arătă spre ea și spuse:

— Sunt şi așa sunt agitat, nu mai trebuie să faci și tu glume proaste. Noroc că nu era decât o ediție de buzunar.

— Ăsta e Cehov? râse Arkadi. E aceeași scenă pe care o filmați la Mosfilm când ne-am întâlnit.

— Nu.

Omul cu pistolul de apă fu urmat de fete în costume de baie, un individ care târa o parașută, o trupă de dans.

— Nu, nu e Cehov, aprobă Arkadi.

— E bun.

Credea că glumeşte, dar Irina era complet absorbită de ecran. Arkadi își dădea seama că ea nu urmăreşte povestea care se desfășura acolo; nu era nevoie, filmul oferea pro-priile hohote apreciative de râs. Irina era captivată, văzu el, de albastrul electric al piscinei, de verdele luxuriant al arborelui de avocado, de violetul tufei de *bougainvillea* care înconjura o alee, de mozaicul generat de viteză al unei autostrăzi. Descoperise, într-un fel pe care el nu avea să îl cunoască niciodată, ce era important pe ecran. Strălucirea lui se extindea și umplea camera. Când o femeie suspina,

Irina vedea rochia acesteia, inelele, părul, pernițele de pluş de pe mobila de răchită, o terasă din cedru roșu și apusul de deasupra Pacificului.

Se întoarse și observă mirarea lui Arkadi.

— Știu că tu crezi că nu este real, Arkașa. Te înșeli – aici este real.

— Nu este.

— Ba este, și eu asta vreau.

Arkadi cedă.

— Atunci ar trebui să ai ce vrei.

Își așeză capul în poala ei și închise ochii în timp ce televizorul murmura și râdea.

Își dădu seama că Irina purta un parfum nou. În Rusia, parfumurile erau puține și aveau mirosuri puternice, muncitorești. Preferatul Zoiei era Nopțile Moscovei. Printre parfurmuri, acela era un adevărat tractor. Nopțile Moscovei fusese numit Svetlana, pentru fiica preferată a lui Stalin, până când aceasta fugise cu un indian oacheș. Nopțile Moscovei era un miros reabilitat.

— Mă poți ierta fiindcă vreau asta, Arkașa?

Arkadi auzi neliniștea din vocea ei.

— Și eu vreau să ai asta.

Irina închise televizorul şi Arkadi lăsă jaluzeaua de la geam să se ruleze în sus, producând un sunet exploziv. Clădirea de birouri de vizavi era o armătură metalică de geamuri întunecate şi goale.

Râse de dragul Irinei și deschise radioul cu tranzistori adus de ea. O samba. Fetei îi reveni curajul și dansară pe covorul gri, urmăriți de umbrele lor de pe pereții gri. O săltă și o răsuci. Ochiul orb și ochiul sănătos, amândoi se căscară de plăcere în același timp. Așadar vederea unui ochi se stinsese, dar rămăsese sufletul, chiar dacă semnul dispăruse.

Cu ea deasupra, părul ei le acoperea amândurora fețele, o perdea care se legăna în acelaşi ritm cu mișcarea lui.

Cu ea dedesubt, Irina era o barcă purtându-i pe amândoi departe.

— Suntem doi proscriși și doi naufragiați, spuse Arkadi. Nicio țară nu ne dă permisiunea de acostare.

— Suntem propria noastră țară, spuse Irina.

— Cu propriile noastre jungle.

Arkadi arătă spre tapetul înflorat.

— Muzică indigenă – arătă spre radio și spre microfoanele ascunse – și spioni.

Capitolul 3

Un păianjen maro întâlni lumina soarelui și deveni alb.
Irina plecase devreme cu Wesley și Nicky.
Firul lui alb, atârnând, părea să fi apărut din neant.
— Cum puteți voi, rușii, să fumați înainte de micul dejun? întrebase Wesley.

Se legănă spre o plasă aflată sus, într-un colț. Arkadi nici nu observase plasa înainte – o văzu doar când scânteie în lumina piezișă a soarelui acelei dimineți. Păianjenii prețuiau soarele, desigur.

„Te iubesc", spusese Irina în rusă.

Păianjenul urca și cobora grăbit pe firele sale, cu picioarele din față înnădind ici și colo. Nimeni nu îi bagă în seamă; și sunt niște perfecționiști.

Ceea ce îl făcuse pe Arkadi să răspundă „Te iubesc" în rusă.

Care era oare diferența între un păianjen rus și unul american?

— Să mergem, e o zi mare, spuse Nicky deschizând ușa.

Își țeseau plasele în aceeași direcție? Își periau dinții în același fel?

Ceea ce trezi în Arkadi teama.

Comunicau ei cu-adevărat?

Trotuarele erau pline de oameni bine îmbrăcați. Soarele strălucea în spatele lor și număra secundele până când ajungeau cu toții la serviciu.

De când se afla Irina în New York? se întrebă Arkadi. De ce avea așa puține haine în dulap?

La Moscova probabil ningea. Dacă și acolo ar fi strălucit un soare ca acela, toți ar fi fost pe malul râului, dezbrăcați până la brâu, absorbind căldura ca focile.

Pe drum, zugravii se întorseseră la lucru. Funcționarii de la nivelul de deasupra ridicau receptorul, rosteau un cuvânt sau două, nu mai mult, și îl puneau la loc. În Moscova, un telefon la birou era un instrument destinat bârfei, pus la dispoziție de către stat; aproape niciodată nu era folosit în interes de serviciu, dar era întotdeauna ocupat.

Deschise televizorul ca să nu se audă cum umbla la încuietoare cu o agrafă de păr. Era o încuietoare bine făcută.

De ce să lucreze zugravii cu geamurile închise?

În grădina bisericii, bătrâni în haine murdare dădeau din mână în mână o sticlă, părând că se mişcau cu încetinitorul.

La televizor arătau cel mai adesea detergenți, deodorante și aspirină. Între ele erau interviuri scurte și scheciuri dramatice.

Când Al aduse un sendviș cu șuncă și brânză și o cafea, Arkadi îl întrebă ce scriitor american îi plăcea: Jack London sau Mark Twain? Al ridică din umeri. John Steinbeck sau John Reed? Nathaniel Hawthorne sau Ray Bradbury? Ei, doar pe aceștia îi cunosc, spuse Arkadi și Al plecă.

Birourile se goliră la prânz. Oriunde era o porțiune însorită pe trotuar, cineva se oprea și mânca dintr-o pungă de

hârtie. Ambalajele de hârtie pluteau la cinci sau zece etaje înălțime între clădiri. Arkadi ridică geamul și se aplecă în afară. Aerul era rece și mirosea a trabucuri, eșapament și carne prăjită.

Văzu aceeași femeie în haină de blană artificială, alb cu negru, intrând și ieșind din hotel cu trei bărbați diferiți.

Mașinile erau uriașe, pline de lovituri și aveau o strălucire de plastic. Era mult zgomot din cauza lucrurilor care erau trase, ridicate și ciocănite, de parcă, chiar de-acolo de unde nu mai răzbătea privirea, orașul era demolat și mașinile erau asamblate pe loc și cu nepăsare.

Culorile mașinilor erau ridicole, ca și când unui copil i s-ar fi permis să le coloreze.

Cum să îi categorisească pe oamenii din grădina bisericii? Paraziți sociali? O „troică" de bețivi? Ce beau oamenii de pe-aici?

London scrisese despre exploatarea peninsulei Alaska, Twain despre sclavagism, Steinbeck despre dislocarea economică, Hawthorne despre isteria religioasă, Bradbury despre colonizarea interplanetară și Reed despre Rusia sovietică. Ei bine, asta-i tot ce știu eu, gândi Arkadi.

Oamenii duceau cu ei așa multe pungi de plastic! Nu doar că oamenii aceștia aveau bani, dar aveau și ce să cumpere cu ei.

Făcu un duș și se îmbrăcă în noile sale haine. I se potriveau perfect, le simțea incredibil de plăcut pe piele și îi făcură imediat vechii pantofi să pară urâți. Nicky și Rurik, își aminti el, purtau ceasuri Rolex.

În scrinul pentru haine era o Biblie. Mult mai impresionantă era însă cartea de telefon. Arkadi smulse din ea paginile cu adresele organizațiilor evreiești și ucrainene, le împături și le îndesă în șosete.

Polițiști negri în uniforme maronii dirijau traficul. Polițiști albi în uniforme negre purtau arme.

Irina îi ascunsese pe criminalii Kostia Borodin și Valeria Davidova. Era implicată în crime de stat ținând de contrabandă și sabotaj industrial. Știa că procurorul-șef al Moscovei era ofițer KGB. Ce o aștepta pe ea în Uniunea Sovietică?

Taxiurile erau galbene. Păsările erau cenușii.

Rurik veni aducând în dar sticle miniaturale de votcă – „sticle din avion", le numi el.

— Avem o nouă teorie. Înainte să ți-o spun, însă – ridică mâinile – vreau să știi că nu sunt insensibil. Sunt ucrainean, ca tine. Sunt romantic, de asemenea. Dă-mi voie să îți mai mărturisesc ceva. Părul meu roșcat vine de la descendența evreiască. Bunica mea s-a convertit; avea o claie mare de păr roșcat. Așa că pot empatiza cu tot felul de oameni. Există însă în unele cercuri sentimentul că treaba asta cu zibelinele face parte dintr-o mai largă conspirație sionistă.

— Osborne nu este evreu. Despre ce vorbești?

— Dar Valeria Davidova a fost fiica unui rabin, spuse Rurik. James Kirwill a fost asociat cu teroriștii sioniști de aici care au deschis focul spre funcționarii nevinovați ai Misiunii Sovietice. Industria hainelor de blană din Statele Unite este, în esență, un monopol sionist și ei sunt cei care vor profita la final de aducerea zibelinelor aici. Vezi cum se potrivește?

— Eu nu sunt evreu, Irina nu este evreică.

— Gândește-te la asta, spuse Rurik.

Al colecționa tot soiul de sticle miniaturale.

— Nu sunt de la KGB, spuse Arkadi.

Al era rușinat fiindcă era împins în față.

— Poate că ești, poate că nu ești.

— Nu sunt.

— Are vreo importanță?

Apusul veni, birourile se goliră și Irina nu se întoarse. La biserică se ținea o slujbă de seară. Prostituatele erau ocupate să aducă bărbați în hotel. Arkadi se gândi la acele femei și la ocupația lor în timp ce ultimul val al vieții de stradă ajungea până sus, la el.

Într-o oră, umbrele deveniră spații impenetrabile între felinarele stradale. Siluetele de pe drum apăreau ca niște animale de noapte. Oamenii întorceau capul după țipătul melodramatic al unei sirene.

De ce râsese Kirwill?

Arkadi era obișnuit cu agenți diferiți. Nu i se păru ciudat că cel nou purta un costum închis la culoare, cravată și un chipiu cu cozoroc, și se simți ușurat că i se permitea în sfârșit să iasă din camera de hotel. Nu îi opri nimeni. Coborâră cu liftul, trecură prin holul de la intrare și merseră spre vest, pe 29th Street, traversând Fifth Avenue spre o limuzină neagră. Doar când fu urcat de unul singur pe bancheta din spate a mașinii își dădu Arkadi seama că individul era șofer. Interiorul limuzinei era de pluș gri-porumbel, șoferul și pasagerul fiind despărțiți de un panou de sticlă.

Bulevardul Americilor era o stradă întunecată și pustie, cu excepția vitrinelor iluminate şi a vieții luxoase a manechinelor, la fel de nepământeană precum era întregul oraș cu ocazia acelei prime ieșiri din hotel. La Seventh Avenue virară spre sud și merseră câteva cvartale înainte ca limuzina să intre pe o stradă laterală și într-o parcare de camioane. Șoferul îl lăsă pe Arkadi să coboare din mașină, îl conduse la un lift deschis și apăsă un buton cu degetul mare. Liftul urcă până la etajul al treilea, unde păşiră amândoi într-un hol puternic luminat, supravegheat de camere TV miniaturale montate în colțuri opuse. Ușa din capătul holului se deschise cu un pocnet sec.

— De aici mergi singur, spuse șoferul.

Arkadi intră într-o cameră de lucru lungă și slab luminată. Pe toată lungimea încăperii erau mese pentru sortare și cuiere cu ceea ce la prima vedere păreau a fi haine sau cârpe, dar deveniră, când i se adaptă privirea, o masă de blănuri. Probabil că erau o sută de cuiere, iar pe majoritatea atârnau piei subțiri și închise la culoare – de zibelină sau de nurcă –, dar și piei mai mari și cu păr mai scurt, de linx sau lup, din ce vedea el. Se simțea un miros înțepător de acid tanic și deasupra fiecărei mese albe atârna, la mică înălțime, o lampă fluorescentă. La jumătatea camerei se aprinse o astfel de lampă și John Osborne puse o piele pe masă.

— Știai că nord-coreenii vând blănuri? îl întrebă pe Arkadi. Piei de pisică și piei de câine. E uimitor ce sunt dispuși oamenii să cumpere.

Arkadi merse de-a lungul intervalului, către masă.

— Ei bine, numai blana asta, singură, valorează în jur de o mie de dolari, spuse Osborne. E zibelină Barguzin, dar probabil că ai bănuit asta; trebuie să fi început să te pricepi la zibeline. Apropie-te, se vede urma gheții pe firele de păr.

Mângâie blana încă atașată stratului de piele rigidă, după care ridică un pistol automat mic și îl îndreptă spre Arkadi.

— E destul de aproape. Din asta se va face o haină frumoasă, lungă. Din asta și din alte cinci blănuri, poate.

Mângâie iarăși blana cu pistolul.

— Cred că cineva va plăti o sută cincizeci de mii de dolari pe ea. Cât este de diferit, totuși, față de achiziționarea unor piei de pisică și de câine?

— Tu știi mai bine decât mine.

Arkadi se oprise la o masă depărtare de Osborne.

— Atunci, crede-mă pe cuvânt – fața lui Osborne era ascunsă de umbra lămpii – pentru că această clădire și cele două străzi dimprejur sunt cea mai mare piață de blănuri din lume. Așa că îți spun eu, nu există comparație între

asta – mângâie blana lucioasă – și o piele de pisică, cum nu există între Irina și o femeie de rând sau între tine și un rus de rând.

Înclină lampa și Arkadi trebui să ridice mâna ca să nu fie orbit.

— Arăți bine, tovarășe anchetator – foarte bine, într-un costum ca lumea. Sunt sincer bucuros să văd că ești în viață.

— Ești sincer surprins să mă vezi în viață.

— Și asta, recunosc, zise Osborne dând drumul lămpii. Ai spus odată că te-ai putea ascunde de mine, că te-ai putea ascunde sub râul Moscova și eu aș veni să te caut. Nu te-am crezut, dar ai avut dreptate.

Osborne lăsă arma pe masă până își aprinse o țigară. Arkadi îi uitase tenul închis la culoare, aproape ca de arab, eleganța suplă și părul lui argintiu. Și, desigur, aurul tabacherei și al brichetei, al inelului, al brățării de ceas și al butonilor, licărul de ambră al ochilor, zâmbetul cuceritor.

— Ești un ucigaș, spuse Arkadi. De ce te-ar lăsa americanii să te întâlnești cu mine?

— Pentru că m-au lăsat rușii.

— Și noi de ce te-am lăsat?

— Deschide ochii, spuse Osborne. Ce vezi?

— Blănuri.

— Nu doar blănuri. Nurcă albastră, nurcă albă, nurcă standard, vulpe albastră, vulpe argintie, vulpe roșcată, hermină, linx, caracul. Și zibeline Barguzin. Blănuri de peste două milioane de dolari în încăperea asta, și mai sunt încă cincizeci ca ele de-a lungul Seventh Avenue. Aici nu e vorba despre crimă; e vorba despre zibeline și despre asta a fost vorba întotdeauna. Nu am vrut să îi omor pe tânărul Kirwill, pe Kostia și pe Valeria. După ajutorul pe care mi l-au dat, aș fi fost foarte fericit dacă s-ar fi dus să trăiască în liniște oriunde în lume. Dar tu ce ai fi făcut? Tânărul

Kirwill insista să facă totul public; își făcuse o obsesie din dorința de a spune lumii povestea lui, după ce urma să se întoarcă triumfal la New York. Poate nu ar fi vorbit despre zibeline în prima conferință de presă, dar cu siguranță ar fi făcut-o până la a zecea. Eu mă luptam cu cel mai vechi monopol din lume, investisem zece ani de eforturi și riscuri; trebuia să mă las subminat de un fanatic religios cu visuri de mărire? Ce om cu capul pe umeri ar fi făcut-o? Mărturisesc că nu m-a deranjat să-i fac felul lui Kostia. Nu, m-ar fi stors de bani din prima zi când ar fi ajuns aici. Pentru Valeria, însă, mă mustră conștiința.

— Ai ezitat?

— Da.

Osborne era mulțumit.

— Într-adevăr, am ezitat înainte să o împușc, ai dreptate. Văd că mărturisirea asta mi-a făcut poftă de mâncare. Să mâncăm ceva.

Coborâră cu liftul și găsiră limuzina așteptând jos. Mașina îi purtă spre nord, pe Bulevardul Americilor. New York-ul era mai treaz decât ar fi fost Moscova la ora aceea; Arkadi simțea asta în goana șerpuitoare a traficului. Deasupra 48th Street, bulevardul era flancat de turnuri de sticlă cu birouri, fără să difere de Kalinin Prospekt.

La 56th Street, mașina opri și Osborne îl duse pe Arkadi într-un restaurant, unde fură conduşi la o banchetă cu catifea roșie de către un *maître d'* care îl salutase pe Osborne folosindu-i numele. Erau crini proaspăt tăiați de ambele părți ale mesei, buchete enorme de flori în alcovuri, picturi în ulei aparținând impresionismului francez pe perete, candelabre de cristal în tavan, fețe de masă roz și un căpitan servil. Ceilalți meseni erau bărbați mai în vârstă în costume dungate și femei mai tinere cu fețe sulemenite. Arkadi încă se aștepta ca Wesley sau poliția să dea buzna în restaurant și să îl aresteze pe Osborne. Osborne îl întrebă dacă

nu vrea ceva de băut; Arkadi refuză și Osborne comandă un Corton-Charlemagne '76. Îi era foame? Arkadi minți și spuse că nu, iar Osborne comandă pentru el somon la grătar cu sos de mărar și cartofi pai. Dacă te-ai fi uitat doar la tacâmurile de pe masă, şi tot erai impresionat! Ar trebui să-i înfig cuțitul în inimă, gândi Arkadi.

— Emigranții ruși vin buluc în New York, să știi, spuse Osborne. În acte spun că se duc în Israel, dar la Roma virează la dreapta și vin aici. Ajut destui, atâția cât pot; în definitiv, unii dintre ei se pricep destul de bine la blănuri. Pentru alții însă, nu pot face nimic. Mă refer la cei care în Rusia erau chelneri. Cunoști pe cineva care ar putea angaja un chelner rus?

Vinul avea o culoare aurie.

— Ești sigur că nu vrei nimic? În orice caz, sunt destui emigranți. Foarte triști, majoritatea. Membri stagiari ai Academiei Sovietice de Știință care mătură holurile școlilor sau se bat între ei pentru a face traduceri. Locuiesc în Queens și New Jersey și au case mici și mașini mari, pe care nu și le permit. Sigur, nu ai voie să critici; fac tot ce pot. Nu pot fi toți Soljenițîni. Mi-ar plăcea să cred că am făcut ceva pentru promovarea culturii ruse în țara asta. Am sponsorizat foarte multe programe de schimburi culturale, să știi. Unde ar fi baletul american fără dansatorii ruși?

— Cum rămâne cu dansatorii pe care i-ai turnat la KGB? întrebă Arkadi.

— Dacă n-o făceam eu, o făceau prietenii lor. Acesta e cel mai fascinant lucru la Uniunea Sovietică: toată lumea toarnă pe toată lumea, încă din creșă. Toată lumea are mâinile murdare. Ei numesc asta „vigilență". O ador. Oricum, acesta a fost prețul. Dacă voiam să promovez bunăvoința și înțelegerea aducând artiști sovietici în Statele Unite, Ministerul Culturii voia să dau note informative despre cei pe care-i aduceam. A trebuit, într-adevăr, să torn câțiva viitori

fugari, dar în general am încercat doar să elimin cât de mulți dansatori proști s-a putut. Am standarde ridicate. Probabil am avut un efect benefic asupra dansului sovietic.

— Tu nu ai mâini murdare, ai mâini însângerate.

— Te rog, suntem la masă.

— Atunci spune-mi cum se face că FBI-ul american te lasă pe tine, un ucigaș, un om care oferă informații KGB-ului, să te plimbi prin orașul ăsta și să vii aici să mănânci?

— O, am un respect enorm pentru inteligența ta, tovarășe anchetator. Gândește-te doar pentru o secundă. Știu că vei înțelege.

Discuțiile din jur pluteau printre fețe de masă, flori tăiate și zăngănitul discret al căruciorului cu produse de patiserie. Osborne aștepta cu răbdare ca Arkadi să înțeleagă. Înțelegerea se produse, vag la început, apoi mult mai profund, și Arkadi fu izbit de claritatea logicii și de simetria palpabilă a lucrurilor, la fel cum ar fi fost o căprioară dacă un leu pe jumătate ascuns de umbre ar fi ieșit cu totul la lumină. Dramul de speranță care îi rămăsese muri atunci când vorbi.

— Ești informator pentru FBI, spuse Arkadi când ideea se formă pe deplin. Ai dat informații atât KGB-ului, *cât și* FBI-ului.

— Știam că tu, dintre toți oamenii, vei înțelege, zise Osborne surâzând călduros. Nu aș fi fost oare un nerod să dau informații KGB-ului fără a le da și Biroului? Nu fi dezamăgit; asta nu face ca America să fie la fel de rea ca Rusia, nici pe departe. Doar că, întâmplător, așa operează Biroul. De regulă, Biroul se bazează pe infractori, însă eu aproape niciodată nu mă implic în acest gen de operațiune. Eu am transmis doar bârfe. Știam că bârfele vor fi apreciate de birou, întrucât aceleași bârfe au fost foarte apreciate la Moscova. Biroul s-a arătat și mai disperat după ele. Hoover se temea atât de tare de greșeli, încât aproape că renunțase

să îi mai supravegheze pe ruși în ultimii zece ani de viață. KGB-ul avea un om la departamentul Dosare Centrale al FBI-ului și Hoover nici nu a îndrăznit să curețe acel sector pentru că se temea că vorba va începe să circule. Am avut grijă să lucrez doar cu oficiul din New York al biroului. Ca în orice altă firmă cu extindere națională, cei mai buni oameni sunt în New York, iar aceştia sunt înduioșător de tipici pentru clasa de mijloc, bucuroși să coopereze cu mine. Și de ce nu? Nu eram vreun „asasin plătit" al Mafiei, nu ceream bani. De fapt, au știut mereu că pot veni la mine pentru o mână de ajutor atunci când aveau probleme financiare în familie. Le dădeam haine pentru soțiile lor la prețuri extraordinar de bune.

Arkadi își aminti haina de linx a lui Iamskoi și căciula de zibelină pe care Osborne i-o oferise.

— Sunt la fel de patriot ca oricine, spuse Osborne și înclină din cap spre oamenii de la masa din spatele lui Arkadi. Sau, dacă persoana cu care mă compar este președintele comitetului de conducere al unei companii agrare care tocmai și-a deschis o distilerie fantomă în Osaka prin care își va trimit grânele la porturile sovietice din Pacific, sunt chiar *mai* patriot.

În fața lui Osborne fu așezată o farfurie cu somon la grătar, iar alături de ea o farfurie cu nişte cartofi prăjiți, aproape la fel de subțiri precum cartofii pai rusești. Arkadi era mort de foame.

— Ești sigur că nu vrei să împărțim mâncarea? întrebă Osborne. E absolut delicioasă. Măcar puțin vin? Nu? E curios – continuă să vorbească în timp ce mânca – faptul că, la început, de fiecare dată când emigranții ruși ajungeau în America, îşi deschideau mai întâi un restaurant. Serveau feluri minunate – muşchi de vită Stroganov, pui Kiev, pască, clătite și caviar, sturion în aspic. Asta era însă acum cincizeci de ani. Noii emigranți nu știu să gătească nimic;

nu știu nici măcar ce este aceea mâncare bună. Comunismul a distrus bucătăria rusească. Ei, asta este una dintre marile crime.

Osborne luă cafea și o tartă de la căruciorul cu produse de patiserie. Deserturile aveau glazură de caramel și moțuri moi de frișcă.

— Nu vrei o gură? Fostul tău procuror, Andrei Iamskoi, ar fi devorat totul.

— Era un om lacom, spuse Arkadi.

— Exact. Totul a fost ideea lui Iamskoi, să știi. Ani la rând l-am plătit pentru una, pentru alta – prezentări, mici indiscreții, încă de la încheierea războiului. Știa că nu mă voi mai întoarce în Uniunea Sovietică și a decis să dea o ultimă mare lovitură; de aceea te-a adus la mine în baia publică. De fiecare dată când credeam că am scăpat de tine, el îți mai dădea o cravașă. Nu că ai fi avut nevoie de mari încurajări. Spunea că ești un anchetator din cale-afară de scrupulos și a avut dreptate. Un om sclipitor, Iamskoi, dar lacom, cum spuneai.

Ieșiră din restaurant și merseră de-a lungul bulevardului, limuzina lui Osborne ținându-se după el pe stradă, la fel cum o altă limuzină îi însoțise odată pe malul râului Moscova. După câteva cvartale, ajunseră la două statui ecvestre care flancau intrarea într-un parc. Central Park, își spuse Arkadi. Intrară, limuzina continuând să îi urmeze, câțiva fulgi de nea plutind în fața farurilor. Aveau oare de gând să îl ucidă în parc? se întrebă Arkadi. Nu, ar fi fost mai ușor să facă asta în sala de lucru a lui Osborne. O trăsură frumos vopsită trecu în tropot de cal pe lângă un felinar de modă veche. Arkadi fuma ca să își reprime foamea.

— Un obicei rusesc mizerabil, spuse Osborne, aprinzându-şi la rândul lui o țigară. Asta ne va băga în mormânt. Știai de ce te ura?

— Cine?

— Iamskoi.

— Procurorul? De ce să mă urască?

— A fost o treabă cu un apel la Curtea Supremă, când i-a apărut poza în *Pravda*.

— Apelul Vîşkov, spuse Arkadi.

— Acela. L-a distrus. KGB nu a numit un general de-al lor ca procuror-şef al Moscovei pentru ca el să înceapă să propovăduiască drepturile condamnaţilor. În definitiv, KGB-ul e ca orice alt sistem birocratic şi un om puternic, mai ales unul aflat în ascensiune, are duşmani puternici. Tu le-ai dat exact arma de care aveau nevoie, Iamskoi defăima sistemul de justiţie sovietic, au spus ei, sau promova un cult al propriei personalităţi, ori era bolnav mintal. Urma să fie pornită o mare campanie pe tema asta. Apelul acela l-a distrus şi tu ai forţat lucrurile în direcţia asta.

În Central Park, un fost anchetator-şef află de ce procurorul-şef al Moscovei, acum mort, îl ura, gândi Arkadi. Cu toate acestea, spusele lui Osborne sunau logic. Îşi amintea discuţia de la baia publică avută cu Iamskoi, secretarul procurorului general, academicianul şi judecătorul. Aluziile cu privire la viitoarea campanie împotriva vronskismului fuseseră ţintite spre Iamskoi, nu spre Arkadi!

Auzea muzică rock şi, printre ramuri, zări luminile colorate ale unui patinoar aflat la oarecare distanţă. Nu deslușea nicio mișcare pe gheaţă.

— Ar trebui să vezi parcul atunci când ninge, spuse Osborne.

— Acum ninge.

— Îmi place zăpada, mărturisi Osborne.

Fulgii se cerneau în jurul fiecărui felinar şi în razele farurilor. O siluetă de alamă îl salută pe Arkadi de pe un piedestal.

— Să îți spun de ce îmi place zăpada, zise Osborne. Nu am spus asta nimănui, niciodată. Îmi place pentru că îi ascunde pe morți.

— Te referi la Parcul Gorki.

— O, nu. Mă refer la Leningrad. Când am ajuns prima dată în Uniunea Sovietică eram un tânăr idealist. Da, precum tânărul Kirwill, poate mai rău. Nimeni nu a muncit mai mult la succesul legii de împrumut și închiriere. Eu am fost americanul din teren, trebuia să țin pasul cu rușii, trebuia să fac mai mult, cu patru ore de somn pe noapte, pe jumătate mort de foame luni în șir, bărbierindu-mă și schimbându-mă în haine curate doar când trebuia să merg la Moscova, la Kremlin, ca să mă pot ruga de un secretar al lui Stalin, cine știe ce bețiv cu barba unsuroasă, să îmi dea voie să adaug niște mâncare și medicamente în camioanele care încercau să intre în Leningrad. Sigur, asediul Leningradului a fost una dintre marile bătălii, unul dintre momentele de cotitură din istoria omenirii, armata unui ucigaș în masă respingând armata unui alt ucigaș în masă. Rolul meu, rolul Americii, era de a prelungi carnagiul cât mai mult posibil. Și am reușit. Șase sute de mii de locuitori ai Leningradului au murit, dar orașul nu a căzut. A fost un război care s-a purtat de la o casă la alta; pierdeam dimineața o stradă și o recâștigam noaptea. Sau o recâștigam un an mai târziu și găseam toți morții din anul precedent. Învățai să apreciezi un strat gros de zăpadă. Când împușcăturile s-au oprit, taberele au discutat între ele folosind megafoane. Megafonul rusesc le spunea soldaților germani să își împuște ofițerii; megafonul german le spunea rușilor să își împuște copiii. „Mai bine îi împușcați decât să îi lăsați să moară de foame. Renunțați, predați-vă armele și pentru fiecare veți primi câte un pui de găină", spuneau nemții. Sau: „Andrei Nu-Știu-Cum, s-a descoperit că cele două fiice ale tale au fost mâncate de vecinii tăi folosind megafoane. Megafonul rusesc le spunea soldaților germani să își împuște ofițerii; megafonul german le spunea rușilor să își împuște copiii. „Mai bine îi împușcați decât să îi lăsați să moară de foame. Renunțați, predați-vă armele și pentru fiecare veți primi câte un pui de găină", spuneau nemții. Sau: „Andrei Nu-Știu-Cum, s-a descoperit că cele două fiice ale tale au fost mâncate de vecinii tăi

sovietici." Asta mă insulta pentru că eram răspunzător cu aprovizionarea orașului cu hrană. Când au fost capturați niște ofițeri ai Wehrmacht-ului, eu și Mendel am adus niște șampanie și ciocolate și i-am scos la un picnic. Ne gândeam că mai târziu îi vom elibera și ei se vor întoarce la ai lor, spunându-le ce bine hrăniți eram noi în oraș. Nemții ne-au râs în nas. Aveau o mie de povești despre cadavre peste care dăduseră în timp ce își croiau drum în oraș. Au râs de mine, în special. Erau mirați de americanul care le dădea rușilor de mâncare. Chiar credeam, au întrebat, că acele câteva rații pe care le aruncam din avioane sau le aduceam cu săniile țineau în viață un milion de oameni? Hohoteau de râs. Nu mă puteam gândi la altceva mai ușor? Nu aveam deja răspunsul? au spus. Am descoperit că îl aveam și apoi i-am ucis pe ofițerii germani. Dar aveam răspunsul.

Ieșiră din parc pe Fifth Avenue, o linie despărțitoare între popor și cei bogați. La geamuri sclipeau candelabre; portarii stăteau sub marchize. Limuzina opri pe o stradă lăturalnică și aștepta în timp ce Osborne îl conducea pe Arkadi în cea mai apropiată clădire. Un liftier în livrea îi duse la etajul al paisprezecelea, unde nu era decât o singură ușă. Osborne o descuie și îl pofti pe Arkadi să intre.

Pe geamuri pătrundea suficientă lumină pentru ca Arkadi să vadă că stătea în holul unui apartament spațios. Osborne apăsă un comutator și nu se întâmplă nimic.

— Electricienii au fost azi pe-aici, spuse el. Presupun că nu au terminat lucrarea.

Arkadi intră într-o încăpere cu o masă lungă și doar două scaune, apoi într-o cămară cu dulapuri deschise, goale, și mai departe într-un birou cu un televizor încă în ambalaj și cu aplicele smulse din perete. Numără opt camere, toate aproape complet goale, cu excepția unui covor

sau a unui scaun, anunțând viitoarele decorațiuni. Persista totodată un miros familiar.

Fu tras spre living, unde ramele geamurilor încadrau parcul de jos, mult mai frumos văzut de la înălțime. Văzu negrul intens al lacurilor și iazurilor și ovalul alb al patinoarului. În jurul parcului era o adevărată palisadă de apartamente și hoteluri, deasupra – o boltă de nori.

— Cum ți se pare? întrebă Osborne.

— Puțin cam gol.

— Păi, la New York panorama e cel mai important lucru, zise Osborne şi mai luă o țigară din tabacheră. Mi-am vândut saloanele de la Paris. Trebuia să investesc undeva banii și un al doilea apartament aici e o investiție la fel de bună ca oricare alta. Sincer să fiu, în Europa pur și simplu nu sunt în siguranță. Aceasta a fost cea mai dificilă parte a înțelegerii – garanția siguranței fizice.

— Ce înțelegere?

— Pentru zibeline. Din fericire, am furat ceva ce merită recuperat.

— Unde sunt zibelinele?

— Fermele americane cu animale de blană sunt grupate în mare parte în jurul Marilor Lacuri. Dar poate că le-am spus o minciună; poate că țin zibelinele în Canada. Canada este a doua țară ca mărime din lume; le-ar lua ceva timp să o scotocească. Sau poate că le țin în Maryland sau Pennsylvania; sunt câteva *ranch*-uri și acolo. Problema e că până la primăvară voi avea pui de la zibelinele Barguzin, ceea ce înseamnă că numărul de exemplare va crește. De aceea rușii trebuie să facă târgul acum.

— De ce îmi spui mine asta?

Osborne veni lângă el la fereastră.

— Te pot salva, spuse. Vă pot salva pe tine și pe Irina.

— Pe ea ai încercat să o ucizi.

— Iamskoi și Unmann au încercat.

— Ai încercat să o ucizi de două ori, insistă Arkadi. Am fost de față.

— Tu ai fost un erou, tovarășe anchetator. Nimeni nu vrea să te văduvească de asta. În definitiv, eu te-am trimis la universitate să o salvezi pe Irina.

— Tu m-ai trimis să fiu ucis.

— Și noi amândoi am salvat-o.

— Ai ucis trei prieteni de-ai ei în Parcul Gorki.

— Tu ai ucis trei prieteni de-ai mei, spuse Osborne.

Lui Arkadi i se făcu frig, de parcă s-ar fi deschis geamurile. Osborne nu era sănătos la cap, și nici om nu era. Dacă banilor le-ar fi putut crește oase și carne, ar fi luat chipul lui Osborne. Ar purta același costum de cașmir; și-ar pieptăna părul argintiu în același fel; ar avea aceeași mască suptă, exprimând superioritate și amuzament. Erau mult deasupra străzii. Apartamentul era gol. Îl putea ucide pe Osborne, nu se îndoia de asta. Nu era obligat să mai asculte o vorbă.

De parcă Osborne i-ar fi citit gândurile, își scoase iarăși pistolul.

— Trebuie să ne iertăm reciproc. Răul face parte din noi, sălășluiește chiar în inima noastră. Răul, cu sau fără Revoluția Rusă, a fost înnăscut în cazul lui Iamskoi. Este înnăscut în cazul tău, ca și în al meu. Dar nu ai văzut tot apartamentul...

Cu Arkadi în față, merseră de-a lungul holului spre o cameră în care nu intrase înainte și ale cărei ferestre dădeau și ele spre parc. Acolo erau un scrin și o oglindă, un scaun și o noptieră, și un pat mare, nefăcut. Mirosul pe care îl recunoscuse când intrase în apartament se simțea mai tare acolo.

— Deschide al doilea sertar de la scrin, îl îndemnă Osborne.

Arkadi îl deschise. În el erau așezate ordonat piese de lenjerie intimă și șosete bărbătești.

— Deci se mută cineva aici, spuse el.

Osborne arătă spre ușile glisante ale unui dulap.

— Deschide ușa din dreapta.

Arkadi trase de ea într-o parte. Într-un cuier erau agățate o duzină de sacouri și pantaloni noi. În ciuda luminii slabe, observă că erau copii identice ale sacoului și pantalonilor de pe el.

— Nu aveam de ce să nu iau în plus, spuse Osborne.

Arkadi deschise cealaltă ușă. Era plin de rochii, fuste, halate de baie și două haine de blană, iar jos erau mai multe perechi de pantofi și botine femeiești.

— Voi vă mutați aici, spuse Osborne, tu și Irina. Veți fi angajații mei și vă voi plăti bine – mai mult decât bine. Apartamentul este pe numele meu, dar ipoteca și întreținerea pe primul an sunt deja achitate. Orice newyorkez ar face bucuros schimb de locuință cu voi. Veți avea parte de o viață nouă.

Discuția aceea nu era posibilă, gândi Arkadi; luase o întorsătură extraordinar de greșită.

— Vrei ca Irina să trăiască? întrebă Osborne. Asta e învoiala; zibelinele în schimbul vostru. Irina, pentru că pe ea o vreau, iar tu pentru că fără tine ea refuză să vină.

— Nu am de gând să o împart pe Irina cu tine.

— Deja o împarți cu mine, spuse Osborne. Ai împărțit-o cu mine la Moscova și o împarți cu mine de când ai ajuns aici. Eram în patul ei în dimineața aceea, la Moscova, când ai vorbit cu ea în fața apartamentului. S-a culcat cu tine noaptea trecută, iar cu mine s-a culcat în după-amiaza asta.

— Aici?

Arkadi se uită fix la cearșafurile șifonate, luminoase în dezordinea lor.

— Nu mă crezi, spuse Osborne. Haide, ești un anchetator prea bun ca să fii așa surprins. Cum l-aș fi putut întâlni

pe James Kirwill fără Irina? Sau pe Valeria și Kostia? Și nu ți s-a părut ciudat că Iamskoi și cu mine nu v-am găsit atunci când o ascundeai în apartamentul tău? Nici nu a fost nevoie să căutăm; m-a sunat ea de la tine. Cum crezi că am găsit-o atunci când te-ai dus până la granița cu Finlanda? A venit direct la mine. Nu ți-ai pus întrebările astea? Pentru că tu deja aveai răspunsurile tale. Am mărturisit – acum e rândul tău. Dar ție nu-ți place asta. La capătul unei anchete vrei să găsești doar un monstru și morții frumos ordonați. Doamne ferește să te descoperi pe tine însuți. Vei învăța să conviețuiești cu tine, îți promit. Rușii vă vor arunca direct, pe tine și pe Irina, în oala cu norma de evrei; fac asta cu o mulțime de probleme de care vor să scape.

Osborne puse arma pe noptieră.

— De tine nu am nevoie, dar Irina nu vrea să rămână fără tine. E enervant. Tot ce și-a dorit vreodată a fost să ajungă aici, iar când a ajuns a amenințat că se duce înapoi. Ei bine, mă bucur că ești aici; se închide cercul.

Deschise ușița noptierei și scoase o sticlă de votcă Stolichnaya și două pahare. Găsesc situația seducătoare. Care oameni se pot cunoaște mai bine unul pe altul decât un ucigaș și anchetatorul său? Datoria ta este chiar aceea de a defini crima; tu conturezi criminalul. Eu prind contur în imaginația ta înainte de a ne întâlni măcar și, fugind de tine, dezvolt, la rândul meu, o obsesie pentru tine. Am fost întotdeauna complici.

Turnă votcă până la buză, astfel încât lichidul se umflă puțin deasupra, și îi dădu un pahar lui Arkadi.

— Și ce ucigaș și anchetator pot fi mai apropiați decât doi oameni care împart aceeași femeie? Suntem în același timp complici pasionali, zise Osborne ridicând paharul. Pentru Irina.

— De ce i-ai ucis pe cei din parcul Gorki?

— Știi de ce; ai rezolvat cazul.

Osborne încă ținea paharul ridicat.

— Știu *cum* ai procedat, dar de ce?

— Pentru zibeline, cum bine știi.

— De ce ai vrut să ai propriile zibeline?

— Ca să fac bani. Știi toate astea.

— Ai deja foarte mulți bani.

— Ca să am și mai mulți.

— Doar mai mulți? întrebă Arkadi.

Vărsă paharul pe covorul din dormitor, turnând votca într-o spirală.

— Atunci, nu ești un om foarte pasional, domnule Osborne; nu ești decât un afacerist ucigaș. Ești un prost, domnule Osborne. Irina ți se vinde ție și mie mi se oferă. Un afacerist nu trebuie să se aștepte decât la piele, da? Tu ar trebui să știi cum este să iei pielea. Vom trăi aici pe cheltuiala ta și îți vom râde în nas. Și cine știe când vom dispărea? Atunci nu vei mai avea nici zibeline, nici pe Irina, nu vei avea nimic.

— Deci îmi accepți oferta de ajutor, spuse Osborne. Astăzi e miercuri. Vineri, sovieticii și cu mine vom face târgul – tu și Irina pentru zibeline. Îmi vei da voie să te salvez?

— Da, spuse Arkadi.

Ce avea de ales? Numai Osborne o putea salva pe Irina. Odată ce erau în siguranță, puteau să fugă. Dacă Osborne încerca să îi împiedice, Arkadi avea să îl omoare.

— Atunci, beau pentru tine, spuse Osborne. Am avut nevoie de un an în Leningrad ca să descopăr de ce sunt în stare oamenii ca să supraviețuiască. Tu ești aici doar de două zile și deja ești un alt om. Peste încă două zile vei fi american.

Își goli paharul dintr-o înghițitură.

— Abia aștept anii ce vor veni, spuse el. Va fi plăcut să am un prieten.

Singur în lift, Arkadi fu apăsat de greutatea adevărului. Irina era o târfă. Se culcase cu Osborne și cu Dumnezeu știe cine altcineva ca să își câștige traiul în Rusia. Desfăcuse picioarele ca și când ar fi fost două aripi. Îl mințise pe Arkadi – mințise cu acuzații și sărutări – îl numise idiot și apoi făcuse dragoste cu el. Mai rău, el știuse. Știuse de la început, știuse de la un moment la altul, știuse cu atât mai bine cu cât o iubea mai tare. Acum erau amândoi târfe. El, în noile lui haine, nemaifiind anchetator-șef, nemaifiind criminal – și apoi ce? Cele trei cadavre din parcul Gorki. „Ce-i cu ele?" întrebase Osborne. Și Pașa? Era uluit de toate fărădelegile pe care le comisese. Prima, în timpul anchetei, pentru a-l forța pe Pribluda să preia conducerea. A doua ca să o poată avea pe Irina; ultima, pentru ca Osborne să o poată avea el.

Ușa liftului se deschise și el străbătu holul de la intrare. Sunt partenerul lui Osborne, își răspunse singur. De îndată ce ajunse la trotuar, limuzina îi veni în întâmpinare. Urcă orbește și mașina porni spre sud, în direcția hotelului.

Cu toate acestea, încă o iubea. Era în stare să întoarcă spatele victimelor din Parcul Gorki. Ea își croise drum spre America vânzându-și trupul și el avea să procedeze la fel ca să o ajute să rămână. Hotelul Barcelona fusese bine ales pentru o așa pereche. Își lăsă capul să se rostogolească pe tetiera banchetei. Fulgii de nea tremurau pe umbrele mișcătoare ale geamului. Fără întrebări, îl rugase ea, așa că el nu pusese nicio întrebare și își golise mintea. Oare câte dulapuri pline de haine avea? De când era la New York?

Își proiectă gândul înapoi în timp. Nu cedase niciodată, nu suflase o vorbă. Dar KGB-ul și FBI-ul, și toți ceilalți știau de Irina și Osborne. Cine altcineva le putea spune asta în afară de Irina? Merse şi mai departe în timp. De câți ani se culca ea cu Osborne? Nu, nu se putea să mai fi fost şi alți bărbați. Osborne era prea mândru.

Pe Broadway trecură prin dreptul marchizelor rânjite de la intrarea în cinematografe. Stabilimentele care proiectau pelicule pornografice afișau panouri din placaj pe care erau prim-planuri cu trupuri nu prea clar conturate. „Spectacol live!“ anunța un panou. La o intrare stăteau o femeie neagră cu perucă blondă, o femeie albă cu perucă roșcată și un tânăr cu pălărie de cowboy. În Times Square era câte o pereche de polițiști agitați la fiecare colț. Reclamele explodau în culori și fum. Ninsoarea zbura ca cenușa pe deasupra mulțimilor. Un alergător se strecura printre prostituate.

Cu toate acestea, Irina îl iubea. Era în stare să se întoarcă în Rusia sau să rămână în America, în funcție de ce alegea el. Și-o amintea la Mosfilm, purtând cojocelul și cizma crăpată. Deci se culcase cu Osborne la Moscova, dar refuzase orice cadou. Nici măcar bani nu primise, și era înfometată jumătate din timp. Singurul dar pe care îl acceptase era America. Arkadi ce îi oferise, o eșarfă cu ouă de Paște? Numai Osborne îi putea da America, numai Osborne avea să îi dea lui adevărul. Osborne avea puterea de-a face cadouri.

America, Rusia, Rusia, America. America era cea mai bună dintre iluzii. Depășea așteptările. Chiar și acolo, în luminile ei, suficient de aproape ca să strângi dolarii în pumni, rămânea o iluzie. Nu ar fi venit dacă ar fi știut despre Irina și Osborne, își spuse. Dar știuse mereu despre ei doi, își răspunse. Cine era el să vorbească despre iluzii?

Ea s-ar fi întors acasă dacă asta ar fi spus Arkadi; chiar și Osborne recunoștea.

Cum erau Irina și Osborne în pat?

Irina, Osborne, Osborne, Irina. Și-i imagina în pat, amândoi înlănțuiți. Tustrei.

Ieși din reverie când limuzina trase la trotuar. Observă că erau departe, la sud de 29th Street. Amândouă portierele din spate se deschiseră; de fiecare parte, câte un tânăr

de culoare se aplecă în interiorul mașinii, îndreptând un revolver spre capul lui Arkadi cu o mână și ținând în cealaltă insigna de detectiv. Panoul de sticlă dintre bancheta din spate și șoferul limuzinei coborî, dându-l la iveală pe Kirwill, care conducea maşina.

— Ce s-a întâmplat cu șoferul? întrebă Arkadi.

— Un om rău l-a lovit în cap și i-a furat mașina, zise Kirwill rânjind. Bun venit la New York!

Kirwill luă sendvișuri calde cu vită și *shot*-uri de whisky, urmate de valuri de bere. Cei doi detectivi de culoare, Billy și Rodney, beau rom cu Coca-Cola în separeuri opuse. Arkadi stătea în fața lui Kirwill, cu paharul gol. Nu era în bar, nu era liber, ochii lui încă vedeau cearșafuri răvășite pe patul din apartament. Stătea cu Kirwill așa cum ai sta indiferent în fața unui foc.

— Osborne ar putea spune: „Eu i-am ucis", explică Kirwill. Ar putea spune: „I-am împușcat în Parcul Gorki la trei după-amiază, pe întâi februarie". Ar fi extrădat. Cu orice avocat american cât de cât bun, cazul s-ar prelungi cinci ani. Durează douăzeci de ani să scoți de aici un criminal de război nazist. Să spunem, cinci ani pentru primul proces, alți cinci pentru apel. Până la urmă, tot ar putea ajunge la Curtea Federală de Apel ca să-și cumpere un verdict de eroare judiciară. Indiferent de soluționare, discutăm despre cincisprezece ani. Zibelinele și-o trag; nu și-o trag ca nurcile, dar și-o trag, și în cincisprezece ani monopolul Rusiei la zibeline va fi de domeniul istoriei antice. Asta înseamnă cincizeci de milioane de dolari în mărfuri tranzacționate. Așa că uită de extrădare. Celelalte două variante sunt să îl ucizi pe Osborne și să furi zibelinele înapoi sau să cazi la învoială. Biroul îl protejează pe Osborne, iar rușii nu știu unde sunt zibelinele, așa că vor face târgul. Uite, dă-i crezare omului. Osborne s-a pișat pe

KGB, s-a pișat pe ei și și-a scuturat mădularul. Omul e un erou pentru americani, fir-ar să fie. Tu ce ești, vreun rus subversiv dat dracului? Dar am să te ajut, Renko.

Kirwill și cei doi detectivi de culoare arătau ca niște hoți exotici; categoric nu semănau deloc cu ofițerii miliției moscovite. Limuzina furată se afla la doar câteva cvartale distantă.

— Trebuia să mă fi ajutat la Moscova, spuse Arkadi. Puteam să îl opresc pe Osborne atunci. Acum nu mă poți ajuta.

— Te pot salva.

— Să mă salvezi?

Umorul situației îl ațâță pe Arkadi. Ieri ar fi putut chiar să-l creadă pe Kirwill.

— Nu mă poți salva fără zibeline. Ai zibelinele?

— Nu.

— Mă vei salva, dar nu mă poți salva. Nu e prea multă speranță în asta.

— Părăsește-o pe fată – lasă KGB-ul să o scoată țap ispășitor.

Arkadi se frecă la ochi. El în America și Irina în Rusia? Asta ar fi fost o încheiere de-a dreptul absurdă.

— Nu.

— Așa mă gândeam și eu.

— Ei, mulțumesc pentru gândul bun, spuse Arkadi şi dădu să se ridice. Poate ar trebui să mă duci acum înapoi la hotel.

— Așteaptă o secundă, zise Kirwill şi îl trase jos. Să bem ceva de dragul vremurilor trecute.

Umplu paharul din fața lui Arkadi, căută în buzunare și găsi câteva pungulițe de celofan cu alune, pe care le aruncă pe masă. Billy și Rodney îl priveau pe Arkadi cu mare curiozitate, de parcă ar fi urmat să bea cu nasul. Erau înalți și negri ca funinginea și purtau cămăși deschise la culoare și lanțuri la gât.

— Dacă Biroul te poate lăsa pe mâna unui ucigaș recunoscut, te poate lăsa încă cinci minute și pe mâna Departamentului de Poliție din New York, spuse Kirwill.

Arkadi ridică din umeri și bău whisky-ul dintr-o înghițitură.

— De ce e paharul așa mic? întrebă el.

— E un fel de tortură concepută de preoți, spuse Kirwill. Se uită la ceilalți detectivi. Hei, să cerem măcar un bol pentru alune. Nu își mișcă fundul vreunul dintre voi?

Când Billy se duse la bar, Kirwill se întoarse la Arkadi și spuse:

— Nemaipomenit cioroi.

— Cioroi? întrebă Arkadi.

— Cioroi, negrotei, tuciuriu, cărbune. Hei, ascultă, Rodeny, zise Kirwill când celălalt detectiv negru râse și clătină din cap, dacă vrea să devină cetățean american, trebuie să învețe bine vocabularul.

— De ce nu îți place de FBI? întrebă Arkadi.

Forța brută care era Kirwill suferi o schimbare ușoară. Rânjetul se strâmbă.

— Păi, din multe motive. Din punct de vedere profesional, pentru că FBI-ul nu întreprinde investigații, ci plătește informatori. Indiferent de natura cazului – spioni, drepturi civile, Mafia – ei nu știu decât de informatori. Majoritatea americanilor sunt sensibili la acest subiect, așa că Biroul se specializează. Informatorii lor sunt bolnavi mintal și asasini plătiți. Acolo unde Biroul se intersectează cu lume reală, vezi deodată tot soiul de ciudați care știu să omoare cu o coardă de pian. Să spunem că un ciudat a fost prins și că acum e dispus să-și dea prietenii în gât. Le spune celor de la Birou ce vor să audă și ceea ce nu știe inventează. Vezi, asta e diferența fundamentală. Polițistul iese pe stradă și află singur informații. E dispus să se murdărească pentru că ambiția lui în viață este să fie detectiv. Dar un agent

federal este de fapt un avocat sau un contabil; el vrea să lucreze într-un birou și să se îmbrace frumos, poate să se lanseze și în politică. Ticălosul ăla e în stare să-i plătească oricât unui informator.

— Nu toți informatorii sunt jigodii, murmură Arkadi.

Îl văzu pe Mișa stând în biserică, mai luă o gură de băutură și alungă imaginea.

— Când informatorii le-au spus toate cele necesare, îi mută și le dau nume noi. Dacă nebunul mai omoară pe cineva, biroul îl mută din nou. Sunt psihopați care au fost mutați de patru, cinci ori – totalmente imuni. Eu nu îi pot aresta; au spatele asigurat mai tare ca Nixon. Asta se întâmplă atunci când nu faci tu însuți treaba, ci te folosești de informatori.

Detectivul se întoarse de la bar cu un bol de plastic care imita lemnul. Kirwill răsturnă alunele în el.

— Dacă tot ești în picioare, Bill, spuse el, nu vrei să suni la carceră să vezi dacă l-au eliberat pe prietenul nostru Rats?

— Căăă-cat! făcu Billy, dar se duse la cabina telefonică.

— Ce este „căăă-cat"? întrebă Arkadi.

— Două linguri de căcat, zise Rodey.

— Osborne spune că e informator pentru FBI, zise Arkadi.

— Da, știu, zise Kirwill şi ridică privirea de parcă ar fi avut ochii ațintiți spre lună. Aproape că îți poți imagina ziua când John Osborne a venit la FBI. Agenții probabil că s-au întrecut să ia poziția de drepți. Un om ca el – cu acces la Kremlin, la Casa Albă, în înalta societate – nu acceptă un sfanț, îi bagă în buzunar pe toți din birou. Se are la cataramă cu tot soiul de simpatizanți comuniști de aici și de acolo. E informatorul perfect.

— De ce nu s-a dus la CIA?

— Pentru că e deștept. CIA are mii de surse care le oferă informații din Rusia, o sută de oameni care intră și ies din

Rusia. FBI-ul a fost nevoit să își închidă biroul de la Moscova. Nu îl aveau decât pe Osborne.

— Iar el nu le putea oferi decât bârfe.

— Doar asta doreau. Voiau numai să urce în poala unui congresmen sau a altuia, să își apropie buzele calde de urechea lui și să spună în șoaptă că au auzit de la propria lor sursă specială că Brejnev are sifilis. La fel cum au șoptit despre băieții Kennedy și despre King. Pentru asta sunt congresmenii dispuși să plătească, la asta se reduc bugetele federale. Doar că acum Biroul trebuie să plătească; Osborne își cere drepturile. Vrea ca Biroul să îl protejeze și refuză să își schimbe numele și să se ascundă. A prins Biroul de boașe și tocmai începe să strângă.

Arkadi terminase alunele în timp ce Kirwill vorbea. Își mai turnă de băut.

— Dar a furat zibelinele și trebuie să le dea înapoi.

— Serios? Uniunea Sovietică le-ar da înapoi dacă le-ar fi furat KGB-ul? E un erou.

— E un ucigaș.

— Asta spui tu.

— Nu sunt de la KGB.

— Asta o spun eu. În lumea în care trăim, noi suntem excepțiile.

— Nu i-au dat drumul, anunță Billy, întorcându-se de la telefon. Acum vor să îl rețină pentru alcoolism și tulburarea ordinii publice. Îl vor pune sub acuzație peste o oră.

Vocea lui Billy îi amintea lui Arkadi de un saxofon.

— Oamenii tăi – îi studie pe Billy și Rodney – nu zugrăvesc cumva un birou peste drum de hotelul meu?

— Vezi, le spuse Kirwill, v-am spus eu că e bun.

De la bar, Billy și Rodney plecară la bordul unei decapotabile roșii. Kirwill și Arkadi se plimbară pe mai multe străzi care intersectau în unghiuri diferite o parte a orașului pe care Kirwill o numea Village. Ningea doar atât cât să

iasă în evidență felinarele stradale și aerul nopții să aibă gust mai bun. Pe Barrow Street se opriră în fața unei case de cărămidă cu trei caturi, cu trepte de marmură și lujeri de glicină înghesuiți între clădiri aproape identice. Arkadi știu fără să i se spună că aceea era locuința lui Kirwill.

— Vara, glicina scapă de sub control, devine un veritabil iad purpuriu, spuse Kirwill. Big Jim și Edna lăsaseră un rus să locuiască aici cu noi și engleza lui nu era foarte bună. Când veneau în vizită prietenii lui, el le spunea să caute o casă „acoperită de glicerină". Pe aproape.

Pe întuneric, casa părea să plutească.

— Am găzduit mulți ruși. Bătrâna care a avut grijă de mine se juca de-a purcelușii cu degetele mele de la picioare. Spunea: „Acest mic Rockefeller s-a dus la piață, acest mic Mellon a rămas acasă, acest mic Stanford a mâncat friptură..."

Cei de la Birou puseseră doi tipi să stea aici într-o mașină, zi și noapte. Ne interceptau convorbirile telefonice, ne ascultau prin pereți din casele învecinate, chestionau pe oricine venea la ușă. Anarhiștii fabricau bombe pe acoperiș. Peste tot plutea genul de suspans pe care nu îl găsești în multe locuințe. Jimmy a ocupat ultimul etaj mai târziu. Foarte creștinesc. Și-a făcut un altar acolo – cruci-fixuri, icoane. Cristos a fost bomba lui Jimmy. Big Jim și Edna au explodat, Jimmy a explodat, iar eu m-am ales cu un singur rus.

— Și încă mai locuiești aici?

— Într-o casă bântuită, fir-ar să fie. Toată țara asta-i o casă bântuită. Vino, trebuie să luăm pe cineva.

Mașina lui Kirwill era albastră, veche, excepțional de curată. Merse la sud pe Varick, fluturând lejer cu mâna spre o mașină de poliție pe lângă care trecură. Arkadi își dădu seama că de acum Wesley trebuia să îi fi remarcat lipsa și că la Hotelul Barcelona probabil se instituise panica.

Oare se trimisese vreo înștiințare către mașinile de poliție? Kirwill era suspectat?

— Chiar dacă Osborne e un informator important, nu înțeleg de ce FBI-ul i-ar permite să mă vadă, spuse Arkadi. Orice ar fi, tot criminal rămâne și ei sunt un organ al justiției.

— În alte orașe se respectă regulile. În New York e altă poveste. Dacă un diplomat îți lovește mașina, îți împușcă dulăul, îți violează nevasta, se duce acasă în pace. Există o mică armată israelită, o mică armată palestiniană, cubanezii lui Castro, cubanezii Biroului – noi nu putem decât să facem pe menajerele și să adunăm mizeria.

Conducând printr-un oraș străin, noaptea, imaginația lui completa ceea ce nu se vedea. În umbre, Arkadi așeza hornurile uzinei Lihaciov, zidurile Manejului, străzile secundare din Novokuznețkaia.

— Cu toate acestea, Biroul acționează acum altfel, spuse Kirwill. Au apartamente conspirative la Waldorf, de ce să te pună la Barcelona? Asta e bine, pentru că paza e deplorabilă și îi pot pune pe Billy și Rodney chiar deasupra ta. E nasol, însă, pentru că asta sugerează că Wesley nu vrea să se păstreze nici măcar în Birou vreo urmă că ai fost cândva aici. Ce ți-a spus Osborne? A vorbit de vreo înțelegere?

— Doar am discutat, spuse Arkadi, iar minciuna veni fără ezitare, produsă parcă de sistemul nervos şi buzele unui cu totul alt om.

— A vorbit despre el și despre fată, îl cunosc. E genul căruia îi face mare plăcere să răsucească cuțitul. Lasă-l în seama mea.

Noaptea, clădirile publice din Lower Manhattan erau un amalgam de stiluri arhitecturale: roman, colonial și modern; cu o singură excepție, o clădire gigantică, iluminată, care ocupa un cvartal întreg și lui Arkadi i se părea familiară. Era ridicată în stil gotic stalinist, dar fără broderiile orientale ale lui Stalin, un necrolit neted, cu o stea

rubinie care strălucea mult deasupra luminilor clădirii. Kirwill parcă în față.

— Ce e aici? întrebă Arkadi. Ce poate fi deschis acum?

— Suntem la Morminte, spuse Kirwill. Tribunalul de Noapte e deschis acum.

Împinseră ușile de alamă și intrară într-un hol plin de cerșetori acoperiți de vânătăi vinețiii, îmbrăcați în jachete cu buzunarele sparte și reverele rupte, echivalentul uman al câinilor bătuți. Erau cerșetori și la Moscova, dar îi vedeai doar în gări sau atunci când erau adunați în timpul unei campanii a miliției. Întregul hol de la intrare era al lor. Gunoaiele de ghişeul de informare îți ajungeau până la mijloc. Un perete al holului era acoperit, pe toată lungimea, cu hârtii consemnând orarul proceselor; pe celălalt perete erau fixate mai multe telefoane din aluminiu. Din tavan, de la mare înălțime, atârnau becuri uriașe. Doi bătrâni în paltoane ponosite și ținând serviete în mână îl ochiră pe Arkadi.

— Avocați, explică Kirwill. Cred că ești un potențial client.

— Ar trebui să își cunoască mai bine clienții.

— Nu îşi cunosc clienții decât când intră pe ușile astea.

— Ar trebui să își întâlnească clienții în birou.

— Acesta este biroul lor.

Kirwill îl conduse prin mulțime, trecând printre două uși de alamă şi introducându-l în ceea ce Arkadi recunoscu a fi o sală de judecată. Era aproape miezul nopții; cum era posibil ca o ședință să fie în desfășurare?

Un singur judecător în robă stătea la un pupitru înalt, în fața unui panou de lemn pe care erau gravate cuvintele „Încrederea ne este-n Dumnezeu“ și un steag american acoperit cu plastic. O stenografă și un aprod stăteau la mese mai scunde și un bărbat era aşezat la o altă masă, frunzărind un teanc de foi cu acuzații, acoperite cu folii

albastre. Avocații se plimbau de la masa cu hârtii la judecător și la banca de pe margine, unde așteptau inculpații. Aceștia erau de ambele sexe, de toate vârstele și în special negri; toți avocații erau tineri, albi, bărbați.

Un cordon de catifea despărțea prezidiul de primul rând, unde stăteau bărbați în jachete de piele și jeanși. La curea purtau ecusoane de polițiști, iar pe chip aveau întipărită o expresie de plictis infinit, unii dându-și ochii peste cap, alții ținându-i de-a dreptul închiși. Rudele inculpaților stăteau pe rândul din spate, printre cerșetorii care veniseră să moțăie. Acolo era somnul orașului; începea și se răspândea din acea sală, o oboseală care biruia orice scandal, supraviețuind chiar și cinismului inflexibil. Judecător, inculpat, prieten, toți aveau fețele lăsate. O femeie tânără și cu pielea cafenie ședea liniștită lângă Arkadi, ținând în brațe un copil bine încotoșmănat. Ochii copilului reflectau lumina puternică a becurilor din tavan. La geamuri erau trase storurile. Din când în când, un paznic se agita, dându-l afară pe câte unul care sforăia; altminteri, în sală domnea liniștea, căci atunci când un inculpat și ofițerul care îl arestase erau chemați în fața pupitrului, avocații vorbeau cu judecătorul prea încet ca să se audă. Judecătorul stabilea un preț. Uneori acesta era de 1.000 de dolari, alteori de 10.000. Judecătorul asculta, nu ridica nicio clipă ochii, întorcând capul de la un avocat la celălalt. *Negociază,* își dădu seama Arkadi. Pentru rezolvarea unui caz erau necesare cinci minute sau doar unul înainte să se ajungă la un preț. In Moscova, asistase la cazuri de beție rezolvate la fel de repede, dar aici era vorba de acuzații de jaf și ultraj. Când fu chemat următorul inculpat, cel de dinainte ieşi zâmbind afectat de după cordonul de catifea, trecându-și pieptenele prin păr cu nepăsare şi plecând înaintea ofițerului care îl arestase.

— Ce e aceea „cauțiune"? întrebă Arkadi.

— E ceea ce plătești ca să ieși din închisoare, spuse Kirwill. O poți privi ca pe un gaj, un împrumut ori o taxă.

— Asta e justiție?

— Nu, dar așa e legea. Nu l-au adus încă pe Rats – asta e bine.

Câțiva detectivi veniră în fundul sălii de judecată ca să îl salute respectuos pe Kirwill. Erau oameni masivi, nerași, cu mușchii și osânza îndesate în cămăși în carouri, legate cu nişte curele de care atârnau insignele de detectiv – nu semănau deloc cu agenții FBI cei supli. Unul dintre ei arătă spre următorul inculpat care stătea dărâmat în fața judecătorului și spuse:

— Ticălosul a jefuit o doamnă în Battery Park, așa că l-au prins cei de la Jafuri. Apoi au crezut că femeia a fost violată, așa că au predat cazul fetelor de la Violuri; apoi au crezut că va muri, așa că ne-au pasat-o nouă, la Omucideri. Dar nu a murit și nu a fost violată, așa că au dat-o înapoi la Jafuri – numai că ei și-au închis șandramaua și hârțoagele sunt încurcate ca vai de ele și, dacă jigodia nu ajunge în fața judecătorului într-un minut, e liber.

— Un psihopat, spuse al doilea detectiv.

— A fost condamnat deja o dată, când era minor, pentru că i-a dat foc maică-sii. Trebuie să protejăm toate persoanele care îi amintesc de mama lui?

— Ce rost are? întrebă primul detectiv. Ce rost are, că e caldă, că e rece, că e oarbă, că-i ochioasă?

Arkadi ridică din umeri; nu știa. Kirwill ridică și el din umeri. Judecând după deferența celorlalți detectivi, el era mintea lor luminată, umărul pe care să plângă, amicul cu care să-și înece necazurile în alcool.

— Nu are rost, spuse el, și tocmai asta e.

Kirwill îl conduse pe Arkadi afară din sala de judecată și înapoi prin holul de la intrare.

— Acum unde mergem? întrebă Arkadi.

— Să îl scoatem pe Rats de la carceră. Ai ceva mai bun de făcut?

Kirwill sună la ușa de oțel. Doi ochi se uitară pe o fantă și ușa se deschise spre Carcera Manhattan. Carcerele erau celulele de detenție ale tribunalului. Dacă te uitai dintr-o parte, barele verzi păreau pereți compacți din care se iteau capete. Din față, se deschideau spre celule placate cu faianță galbenă, unde o duzină sau mai bine de oameni își așteptau rândul la judecată cu docilitatea unor mașinării, mişcându-şi doar ochii atunci când Arkadi și Kirwill trecură prin dreptul lor. Kirwill deschise o celulă ocupată de un bărbat alb îmbrăcat bizar: avea mănuși de lână cu vârfurile degetelor tăiate, cizme noroioase, un parpalac cu multe buzunare și o căciulă de lână trasă peste părul încâlcit. Obrajii lui aveau roşeața şi murdăria date de băutură şi expunerea la intemperii și încerca să își controleze tremurul piciorului stâng. În fața celulei erau un detectiv cu mustață și un tânăr cu fața ciupită, tras la costum și cravată.

— Ești gata să mergi acasă, Rats? îl întrebă Kirwill pe cel din celulă.

— Nu-l duci pe domnul Ratke nicăieri, domnule locotenent, zise omul cu cravată.

— Acesta este un avocat districtual adjunct, iar când o să fie mare o să se facă avocat al apărării bine plătit, îi explică Kirwill lui Arkadi. Și acesta este un detectiv foarte sfios.

De fapt, detectivul chiar lăsa impresia că ar fi vrut să se târască în spatele mustății sale și să stea ascuns acolo.

— Domnul Ratke este audiat în câteva minute, spuse avocatul.

— Sub acuzația de alcoolism și tulburarea liniștii publice? râse Kirwill. E beat, la ce te aștepți?

— Am vrea să aflăm niște informații de la domnul Ratke.

Avocatul avea curajul țâfnos al unui câine de talie mică.

— Aș vrea să îi atrag locotenentului atenția asupra faptului că recent a avut loc un furt de proporții la Hudson Bay Company și că făptașii sunt încă necunoscuți. Suntem îndreptățiți să credem că domnul Ratke încerca să vândă bunuri rezultate din acel jaf.

— Unde sunt dovezile? întrebă Kirwill. Nu îl puteți reține.

— Nu eu le-am furat! strigă Rats.

— În orice caz, este reținut pentru alcoolism și deranjarea liniștii publice, spuse avocatul. Domnule locotenent Kirwill, ştiu cine eşti şi nu mi-e frică să mă iau în colți cu tine.

— L-ai încadrat la un delict minor? întrebă Kirwill, citind numele de pe insigna detectivului. Casey, văd bine? Nu l-am cunoscut cumva pe tatăl tău? Știu un detectiv cu numele ăsta.

— Rats era deja aici, aveau nevoie doar de cineva ca să îl preia...

Casey refuza să se uite în ochii lui Kirwill.

— Un polițist de rând mai înțeleg să facă asta, dar tu? întrebă Kirwill. Probleme cu banii? Ai nevoie de ore suplimentare? Despre ce e vorba, pensie alimentară?

— Detectivul Casey îmi face o favoare, interveni avocatul.

— De dragul tatălui tău, îți trimit eu banii, se oferi Kirwill. Fac orice să ajut un băiat irlandez de treabă să nu pupe pe nimeni în fund. Nu mi-ar plăcea deloc să se răspândească o poveste ca asta.

— Domnule locotenent Kirwill, nu are niciun rost să lungim discuția, spuse avocatul. Detectivul a fost de acord să joace rolul ofițerului care a efectuat arestarea. Nu știu care este interesul dumitale în treaba asta, dar îl vom reține categoric pe domnul Ratke. La drept vorbind, ar trebui să ne prezentăm în sala de judecată...

— Îmi bag picioarele!

Casey flutură din mână și plecă.

— Unde pleci? întrebă avocatul.

— Mă car.

Detectivul nu se uită înapoi.

— Stai!

Avocatul fugi după el și încercă să se interpună între Casey și ușă, dar detectivul nu avea chef de stat la povești.

— Nu-s obligat să cooperez cu irlandezii ăștia enervanți, spuse el și trânti ușa după el.

Avocatul se înapoie.

— Tot nu ai câștigat, domnule locotenent. Chiar dacă nu îl putem pune sub acuzare, domnul Ratke nu este în stare să se întoarcă acasă singur și nu a venit nimeni să îl ia pe semnătură.

— Îl iau eu.

— De ce? Domnule locotenent, de ce faci toate astea? Întrerupi desfășurarea cazului, intimidezi un coleg detectiv, te opui baroului districtual – totul pentru un bețiv. Dacă un ofițer poate face asta, ce rost mai are să avem tribunal?

— Nu are rost, asta e ideea.

Kirwill și Arkadi îl duseseră pe Rats până la holul principal, când acesta începu să urle cuprins de delirium tremens. Cerșetorii din hol erau speriați, ca niște somnambuli treziți brusc. Kirwill puse mâna peste gura lui Rats și Arkadi îl luă pe sus. Rats era primul american pe care îl simțise puțind.

Îl vârâră în mașină, iar la Mulberry Street Kirwill intră într-un magazin alimentar și ieși aducând pentru fiecare câte o jumătate de litru de whisky, vin și alte pungi de alune.

— E ilegall să cumperi alcool de la un magazin alimentar, spuse Kirwill. De aceea are gust așa de bun.

Rats goli vinul și adormi numaidecât pe bancheta din spate.

— De ce? întrebă Arkadi. De ce ne-am spetit atât ca să punem mâna pe un bețiv? Wesley și FBI-ul probabil că mă

caută – poate că și KGB-ul. Vei avea multe probleme pe cap. Așa că, de ce?

— De ce nu?

Alunele îi sărau limba și whisky-ul se împrăștia prin membrele lui Arkadi. Văzu că Kirwill era extraordinar de mulțumit de sine. Pentru prima dată începea să vadă un dram de umor în situația aceea.

— Vrei să spui că într-adevăr nu există vreun sens? întrebă el.

— Nu aici și acum. Dă-mi voie să-ți prezint împrejurimile.

— Și dacă ne găsesc înainte să mă duci înapoi?

— Renko, nu ai nimic de pierdut și, Domnul mi-e martor, nici eu n-am. Îl ducem pe Rats acasă.

Arkadi se uită la silueta murdară care dormea pe bancheta din spate. Luase masa cu Osborne, gustase din justiția americană și încă nu voia să dea ochii cu Irina.

— De ce nu?

— Așa te vreau.

Peste Canal Street, ninsoarea și niște ideograme chinezești poleite se legănau încoace şi-ncolo.

— Ceea ce nu am reușit să pricep de la început, spuse Kirwill, e cum de te-ai făcut polițist.

— Adică anchetator.

— Polițist.

— Fie, zise Arkadi, conștient că îi fusese adus un compliment ciudat, poate chiar i se prezentase o scuză. Când eram copil am asistat la un caz – unul dintre acelea care pot fi crimă sau sinucidere.

Făcu o pauză, surprinzându-se pe sine, pentru că nu intenționase să spună asta. Un anchetator era pus să turuie un răspuns învățat pe de rost, despre anchetatori cu figuri paterne pe care îi cunoscuse, despre arestarea paraziților și spărgătorilor și apărarea Revoluției. În noaptea aceea avea demoni în cap.

— Era la scurt timp după război și erau în joc mari reputații, continuă Arkadi. Nu mai auzisem niciodată atâția oameni rostind răspicat adevărul. Întrucât victima însăşi reprezenta un adevăr ineluctabil, nu aveau cum să o pună înapoi pe picioare; și, în plus, pentru că anchetatorilor li se permitea în mod excepțional să ajungă la adevăr.

Treceau pe lângă vitrine misterioase de magazine având nume precum Joyeria, Cavalerii lui Columb, Head Shop.

— Nu vorbesc pe înțeles, spuse Arkadi.

— Încearcă.

— Să spunem că un artist merituos îi cere într-o noapte soției sale să coboare din mașină ca să dea la o parte de pe șosea niște cioburi de sticlă, și atunci o calcă. O fată, membră a Tineretului Comunist, urmând a se căsători în curând, își pune bunicii în pat, sigilează geamurile și pornește gazul înainte să iasă seara în oraș. Un țăran muncitor, un agronom lăudat, omoară o fată cu care se dădea în bărci la Moscova. Acestea sunt mai mult decât crime; acestea sunt „lucruri care nu au voie să se întâmple". Ele sunt *adevărul*. Ele sunt adevărul despre o nouă Rusie: un bărbat care își permite o amantă și o mașină; o tânără care trebuie să își aducă soțul acasă și să locuiască într-o cameră cu doi bătrâni; un țăran și nimic altceva decât un țăran, care știe că nu va ieși niciodată dintr-un sat aflat la o mie cinci sute de kilometri de restul lumii. Toate astea nu le trecem în rapoarte, dar trebuie să le cunoaștem. De aceea avem nevoie de permisiune specială ca să ajungem la adevăr. Ne îngrijim și de statistici, desigur.

— Adică mai puține crime? întrebă Kirwill.

— Absolut.

Kirwill îi pasă sticla și se șterse la gură cu dosul palmei.

— Ce rost are? întrebă el. Nouă ne place. Prima pe lista cauzelor de deces ale tinerilor din America este crima. Nici nu atinge bine solul un cadavru, că a și devenit vedetă la

TV. Toată lumea are ocazia să ajungă vedetă. Avem războaie și lucruri mai tari ca războaiele – psihopați, violatori, homosexuali, gabori, masacre cu drujba. Dacă ieşi afară vei fi împușcat – rămâi în casă și uită-te la televizor. Vorbim despre o formă de artă. Mai mare decât orașul Detroit, mai bună decât sexul, arta băștinașă și industrială la un loc, ceea ce Renașterea a fost pentru Italia, bețișoarele pentru gălbejiți, Hamlet fără părțile plictisitoare – vorbim despre urmăriri cu mașina, Arkadi băiete. Tipii care sunt uciși pe bune se pierd în brambureală – cascadorii rataţi ai vieții. Cum poate să-ți pese când vezi o crimă mai bună cu încetinitorul, plus efecte speciale, cu o bere într-o mână și o țâță în cealaltă? Chestii mai bune decât polițiștii adevărați. Toți polițiștii adevărați sunt la Hollywood; noi, ceilalți, suntem niște făcături.

Holland Tunnel îi purtă pe sub râul Hudson. Arkadi știa că ar trebui să fie agitat, întrucât de acum Wesley cu siguranță credea că dezertase; cu toate acestea, se simțea ciudat de bine, ca și când s-ar fi trezit că vorbește o limbă pe care nu o învățase niciodată.

— Crimele noastre sovietice sunt trecute la secret, spuse el. Noi suntem pe dos în privința publicității. Chiar și accidentele sunt secrete la noi, oficiale și neoficiale. Ucigașii noștri se laudă în general doar când sunt prinși. Martorii noștri mint. Uneori cred că martorii noștri se tem de anchetatori mai mult decât criminalii.

De pe malul pe care se afla New Jersey, se uită înapoi spre Manhattan. La capătul unui milion de lumini, două turnuri albe se înălțau în noapte. Nu ar fi fost surprins să vadă două luni deasupra lor.

— O vreme, am crezut că vreau să mă fac astronom, apoi am ajuns la concluzia că astronomia e plictisitoare. Stelele ne interesează doar pentru că sunt așa de departe.

Știi ce ne-ar stârni cu adevărat interesul? O crimă comisă pe o altă planetă.

Erau indicatoare care arătau spre Autostrada New Jersey, Bulevardul J.F. Kennedy, Bayonne.

Arkadi avea gâtul uscat, așa că bău îndelung din sticlă.

— În Rusia nu sunt multe indicatoare rutiere, să știi, explică râzând. Dacă nu știi încotro duce un drum, nu ai ce căuta pe el.

— Aici indicatoarele ne conduc viața. Consumăm hărți. Nu știm niciodată unde ne aflăm.

Whisky-ul se terminase. Arkadi puse încet sticla goală pe podeaua mașinii.

— Ai avut o doică bătrână! spuse el brusc, de parcă Kirwill tocmai ar fi menționat asta.

— O chema Nina, spuse Kirwill. Nu s-a americanizat nici până în clipa morții. Numai un singur lucru american îi plăcea.

— Care?

— John Garfield.

— Nu am auzit de el.

— Nu îți seamănă deloc, era mult mai proletar.

— Ăsta e un compliment?

— A fost un amant extraordinar. Până în clipa morții.

— Cum era fratele tău?

Kirwill conduse o vreme în tăcere, înainte să răspundă. Lui Arkadi îi plăcea felul în care liniile albe de pe drum păreau să plonjeze spre lumina farurilor.

— Dulce. Virgin. I-a fost greu cu asemenea părinți şi i-a venit şi mai greu când au murit. Preoții și-au bătut joc de el, i-au pus Sfântul Graal în mână și i-au vârât pașaportul spre rai în cur. Aveam obiceiul să-i distrug altarul de fiecare dată când veneam acasă. Îi băgam Mark Twain și Voltaire pe gât. Era de parcă aș fi aruncat cu pietre în Sfântul Sebastian. Dar urmărirea până în Rusia, cum să-ți poți ierta asta?

Bayonne era o câmpie plină cu rezrvoare de petrol și coloane de fracționare argintii și puternic iluminate, ca o tabără lunară.

— Obișnuiam să mergem la pescuit pe Allagash, în Maine, Jimmy și cu mine. Acolo e doar pădure, cât vezi cu ochii, și un singur drum care intră și iese. Se pescuiește bine – știucă, biban, păstrăv. Ai pescuit vreodată din canoe? Am fost acolo chiar și iarna. Am luat vechiul Packard al lui Big Jim și i-am pus niște pneuri mai mari decât standardul. Am plutit peste zăpadă în mașina aia. Ai auzit vreodată de pescuitul la copcă? Faci o gaură în gheață și lansezi.

— Se practică în Siberia.

— Totul e să bei destul ca să nu îngheți. Rămâi izolat? Nicio problemă. La cabană erau destule conserve, un șemineu, o sobă pe lemne și câte lemne poți crăpa. Erau căprioare, elani, câte un pădurar la fiecare o mie de mile pătrate. Nimeni altcineva în afară de țapinari și canadieni francezi, iar tu vorbești engleza mai bine decât ei.

Un pod îi purtă peste un râu numit Kill Van Kull. Jos, un petrolier plutea către mare, trecerea lui fiind trădată de un singur ochi roșu, neclintit.

— Staten Island, anunță Kirwill. Ne-am întors în New York.

— Nu e Manhattan?

— Nu, categoric nu e Manhattan. Așa de aproape, și totuși așa departe.

Merseră pe lângă un șir de case terasate. Un sfânt de ghips binecuvânta o peluză.

— Ar fi putut Jimmy să-i scoată pe oamenii aceia, Arkadi? Spune-mi adevărul.

Arkadi își aminti de corpurile de sub zăpada din parc, aşezate la rând, fără să fi făcut măcar un pas spre scăpare, și de cabana din bușteni, de cearșafurile puse peste

compartimentele pentru dormit, unde Jimmy Kirwill citea Biblia în timp ce Kostia o călărea pe Valeria.

— Sigur, minți el. Era destul de curajos. De ce nu?

— Ești de treabă, spuse Kirwill după o vreme.

Un pod îi purtă înapoi în New Jersey, pe deasupra unei panglici înguste de apă pe care indicatoarele o desemnau ca fiind Arthur Kill. De-a lungul ei erau docuri, căi ferate și faruri de semnalizare ale mai multor rafinării. Arkadi își pierduse simțul de orientare, dar cum luna era în stânga lui, bănuia că se îndreptau spre sud. Fusese oare dat în urmărire în New York? Îl căutau oare și pe Kirwill? Ce credea Irina?

— Cât de departe mergem?

— Aproape am ajuns, spuse Kirwill.

— Aici locuiește amicul tău Rats? Nu văd nicio casă.

— Sunt doar mlaștini, zise Kirwill. Aici creșteau înainte bâtlani, egrete, bufnițe pleșuve. Cu ani în urmă, se practica pescuitul de moluște. Și broaște. Noaptea, țipetele lor aproape te asurzeau.

— Veneai pe-aici?

— Aduceam o barcă. Veneam cu unul dintre anarhiștii noștri. Era îndrăgostit de bărcile cu motor. Era, de asemenea, îndrăgostit de vegetația sălbatică. Evident, petreceam cea mai mare parte din timp înnămoliți. Pentru mine era o ieșire în natură tipic rusească.

Acum se aflau pe un drum de acces industrial, care trecea pe lângă fabrici. În lumina farurilor, mlaștina își arăta toate tonurile vâscoase de verde, galben și roșu.

— Ești îngrijorat, îmi dau seama, spuse Kirwill. Nu fi. O să am eu grijă de Osborne.

„Și atunci ce o să se întâmple cu Irina și cu mine?“ fu primul gând al lui Arkadi. Vezi ce grotesc e să fii salvat de Osborne; speri că o să supraviețuiască.

— Întoarce aici.

Pe bancheta din spate, de-acum treaz, Rats se ridică în capul oaselor.

Kirwill viră spre o fâșie de asfalt care cobora spre Kill.

— E vorba despre mai multe lucruri, nu doar de tine şi de Osborne, zise Arkadi.

— Te referi la Birou? Ei îl pot proteja pe Osborne oriunde altundeva, dar nu în New York.

— Nu, nu la Birou mă refer.

— KGB-ul? Și ei îi vor capul.

— Stop! spuse Rats.

Coborâră din mașină. Într-o direcție, mlaștina se întindea spre luminile slabe și mișcătoare ale autostrăzii; în cealaltă, cobora spre șantierele navale. Îl urmară pe Rats pe o cărare care se afunda ca un burete sub pantofii lor.

— Îți arăt eu, zise Rats uitându-se înapoi. Eu nu-s hoț.

În șantierul naval, ambarcațiunile stăteau pe stâlpi de lemn. Câinilor de pază care lătrau sub un felinar li se alăturaseră câini din alt șantier, unde stâlpii de lemn se ridicau în piramide îmbibate în creozot. Pe Kill, o gabară de gunoi își făcea tura de noapte. De cealaltă parte, pe Staten Island, erau câteva lumini, o fereastră, un rezervor albastru de stocare pitit între copaci și, de-a lungul apei, ceea ce păreau a fi case, bărci, camioane și macarale puse una peste alta.

Arkadi ajunse înaintea lui Kirwill la scândurile așezate pe mâl, care ofereau o oarecare siguranță. Fulgii de nea scânteiau pe rogoz și papură. Rats o porni hotărât înainte spre o baracă din carton gudronat, prevăzută cu horn de sobă. Apropiindu-se de ea, Arkadi călcă pe oase mici care ieșeau din noroi ca niște dinți. Rats deschise ușa barăcii, aprinse o lampă cu kerosen și îl pofti înăuntru.

Arkadi ezită. Pentru prima dată de când ajunsese în America, nu era înconjurat de lumini. Era doar strălucirea autostrăzii, o altă aură îndepărtată blocată de Staten Island

și, deasupra, emisfera familiară întunecată și strălucirea ametitoare a zăpezii. Vidul se revărsa în el.

— De ce am venit aici? îl întrebă pe Kirwill. Ce vrei de la mine?

— Vreau să te salvez, spuse Kirwill. Ascultă, hotelul Barcelona e plin de prostituate; Biroul nu poate ține socoteala celor care intră și ies. Până mâine îi voi instala pe Billy și Rodney deasupra camerei tale. Vor aștepta până se întunecă de-a binelea și apoi vor arunca o scară pe exteriorul ferestrei tale. Tu și fata să vă îmbrăcați cu haine în care să nu fiți observați și să loviți în tavan când sunteți gata. Vă vor duce ei jos cu liftul de serviciu și vă vor scoate pe la subsol. O operațiune simplă – sus și afară, Brigada Roșie a mai făcut asta.

— Ce fel de brigadă?

— Brigada Roșie. Ți-au vorbit despre noi.

— De unde știi că mi-au vorbit despre Brigada Roșie?

Arkadi așteptă răspunsul, dar apoi îl oferi chiar el.

— Ai un microfon în camera noastră. Asta fac detectivii tăi, Billy și Rodney, vizavi de noi; radioul din fereastră e receptorul.

— Toată lumea are un transmițător în camera voastră.

— Dar ei nu mă cunosc ca prieten. Ca prieten, spune-mi, toată lumea se hlizește la fiecare cuvânt? E posibil să asculți antiseptic? Iartă-mi prostia, dar trebuie să te întreb acum ce făceai la apartamentul unde m-a dus Osborne. De ce era curentul tăiat acolo? Spune-mi dacă greșesc, dar instalai microfoane în tot acel apartament – câte unul în fiecare cameră, odată cu instalația electrică? Ah, domnu' locotenent, ce ocupat ai fost! Nu ți-a scăpat dormitorul, așa-i?

— Îți întind o cursă, Arkadi. Biroul și KGB-ul împreună. Nu există nicio dovadă că ai fi intrat în țara asta – am verificat. Nici în țară, nici în hotel, nicăieri. Tot ce fac e ca să te protejez.

— Mincinosule! I-ai rupt piciorul propriului frate pentru a-l proteja. Știi totul despre Osborne, Irina și mine.

— Dar eu te pot salva. Vă pot scoate pe amândoi și Wesley nici nu va afla că ați plecat, până dimineață. La câteva străzi de hotel vă va aștepta o mașină cu bani, acte noi, hărți. Puteți ajunge în Maine în nouă ore. Încă mai am cabana aia. Am aprovizionat-o pentru voi și am înlocuit Packard-ul cu un Jeep. Sunt schiuri și pușți. Dacă se strânge lațul, puteți porni spre Canada – nu e foarte departe.

— Asta-i o glumă nebunească de-a ta, fiindcă tu nu ne poți ajuta.

— Ba pot. Vezi tu, în felul acesta Jimmy totuși câștigă. Reușește să ajute doi ruși să fugă. Altfel, toată viața, dar și moartea lui au fost în van. În felul acesta, existența lui capătă un sens.

— Nu are niciun rost. E mort.

— De ce ne certăm? Atunci, lasă-mă să te ajut. Suntem prieteni.

— Nu, nu suntem. Du-mă înapoi la hotel.

— Stai.

Kirwill îl prinse pe Arkadi de braț.

— Eu plec.

Arkadi se desprinse și porni spre mașină.

— O să faci ce-ți spun.

Kirwill îl prinse din nou.

Arkadi îl lovi. Colțul gurii lui Kirwill se crăpă și sângeră, parcă nu doar din cauza loviturii, ci şi a surprizei. Kirwill nu-i dădu drumul la braț.

— Lasă-mă odată, amenință Arkadi.

— Nu, trebuie să...

Arkadi îl lovi din nou și buzele lui Kirwill se mânjiră de sânge. Arkadi se aștepta la o demonstrație a experienței profesionale a locotenentului: mâinile vânjoase care sfărâmau coaste și loveau în inimă, șutul care rupea un

genunchi, legendara furie. Dar învățase un lucru de la cazul din Parcul Gorki încoace și credea că de data aceasta situația putea fi ceva mai echilibrată. O luptă pe viață și pe moarte avea o atracție crescândă și la asta Kirwill – *Killwell,* cum îi spunea fratele lui – putea ajuta; la asta era el cel mai bun.

— Ripostează, ceru Arkadi. Așa am început noi, ți-amintești?

— Nu, spuse Kirwill, dar continuă să-l țină.

— Luptă!

Îl doborî pe Kirwill în genunchi.

— Te rog, spuse Kirwill.

Aceea era o imagine nouă și grotescă, Kirwill în noroi, implorând.

— Dă-mi drumul! strigă Arkadi, lăsându-şi brațele pe lângă corp. Dă-mi drumul, și gata. Nu va fi nicio fugă la nicio cabană de basm. Știi asta. Știi că ne putem ascunde zece ani și cei de la KGB tot ne vor găsi și ne vor ucide dacă nu pun mâna pe zibeline. Nu vor renunța niciodată la noi fără zibeline. Ne vor da lui Osborne ca să obțină zibelinele. Așa că nu-mi spune povești – nu poți salva pe nimeni.

— Privește doar, spuse Kirwill.

Arkadi se uită în baracă. Rats încă aștepta la ușă, prea speriat ca să fugă.

— Privește înăuntru, spuse Kirwill.

Arkadi simțea cum îi curgea transpirația pe piept. Îi înghețа fața. Cu fiecare pas, pământul îi trăgea înăuntru piciorul.

Rats ridică lampa. Arkadi se aplecă și intră pe ușa joasă, împingând deoparte o rolă de hârtie lipicioasă pentru muște. Pereții și tavanul barăcii erau făcuți din scânduri și panouri de plastic, izolate cu hârtie de ziar și cârpe. Pe jos erau dușumele desprinse. Un covor și nişte pături zăceau într-o parte. În mijloc, pe o sobă pântecoasă, stătea o tigaie

cu mazăre congelată. În construcția fără geamuri, mirosul de carne putrezită era copleșitor.

— Nu-s eu hoțu', spuse Rats şi se trase înapoi, speriat de Arkadi. Pricepi ingleză? Io pun curse. Asta mi-s, asta fac.

Cutii cu untură și seu ocupau o poliță a unui raft făcut din lăzi de portocale. Mai era o poliță cu medicamente: digitalină, nitroglicerină, capsule de amil nitrit, Contact, Scope.

— Bizamu-i papa bun, natural. Numa' că numele scârbește oamenii. Blana-i clasa-ntâi. Oamenii e așa proști; cam toate hainelor lor îs de bizam. Duc zece, douăj' de piei pe săptămână în oraș. Îs asigurat, n-am io nevoie să fur și nici n-am furat.

Rats se împletici spre sobă și tigaia cu mazăre căzu peste o cutie de carton conținând ustensile din metal. Ajax și lavete. Se trase înapoi cu paşi târşâiți, în spatele unor cutii conținând Bisquick, Gravy Train, Roach Mottell, o ilustrată cu John Glenn lipită pe carton gudronat. Borcane de vaselină, cafea instant A&P, o soluție cu acid tanic făcută din ceai de trandafir roșu. Cizme de pescar și un năvod.

— A mea o fost, în cursa mea. N-am văz't niciodat-așa ceva. Nurcă nu ierea, altfel arăta. D-aia am dus-o-n oraș, ca s-aflu ce ierea.

Înaintă, trecând cu spatele printre pungi de plastic cu bezele Kraft, Wonder Bread și lapte praf Alba. Haine pătate pe o frânghie. O jachetă într-un cui, un calendar Citibank și alte serpentine de hârtie lipicioasă pentru muște. Apoi o frânghie de rufe cu piei de bizam, piei lucioase atârnând de cozile turtite și goale, cu capul și picioarele scurte şi palmate încă prinse de ele.

— Omu' de la piață a zis că nici nu-i americană. Așa că poate totuși îi a ta. Io zic doar c-am prins-o, n-am furat-o. Îți arăt unde, dincolo de apă. Io-s om fericit, nu-mi trebe probleme.

Rats luă jacheta din cui.

— Dacă-i a ta, a ta-i.

În cârlig era o blană mult mai mare și mai îngustă decât cele de bizam, avea un luciu negru-albăstrui, cu vârful perilor „brumat" caracteristic, o coadă stufoasă și rotundă, pielea rigidă și tăbăcită atent, dar o labă fusese aproape complet roasă atunci când animalul disperat încercase să scape din cursă. O zibelină.

— Te duc chiar acolo, îi spuse Rats lui Kirwill, care stătea dincolo de ușă. Merem numa' ce se face lumină. În zori, numa' noi trei merem.

Chicoti și își aruncă privirea de la Arkadi la Kirwill, gata să se încreadă în ei.

— Am un secret. De unde-am blana aia mai îs multe.

Wesley acționă frâna de urgență și cabina liftului se opri între etajul al treilea și al patrulea de la hotelul Barcelona. În cabină erau Arkadi, Wesley, George și Ray. Era ora trei noaptea.

— Ai fost într-adevăr dat în urmărire, pentru o oră, spuse Wesley. Locotenentul Kirwill este complet nebun – să atace un șofer civil și să-i ia mașina! Cine știe în ce pericol te-ai aflat? Apoi mi-am dat seama că nu am de ce să îmi fac griji; nu vei încerca niciodată nimic atâta timp cât noi o avem pe domnișoara Asanova. Atâta timp cât o avem pe ea, te avem pe tine. Așa că am așteptat și iată-te aici. Unde ai fost?

Eliberă frâna de urgență.

— Îți jur că nu are importanță.

George și Ray îl împinseră pe Arkadi de-a lungul holului de la etajul patru, până când el se eliberă și se năpusti asupra lor, moment în care ei se uitată înapoi la Wesley, care aștepta la lift.

— Ușurel, spuse Wesley.

Arkadi merse singur până la capătul holului. Al aștepta în cameră. Arkadi îl dădu afară și sprijini un scaun de ușă.

Irina stătea în pat, epuizată și speriată. Nu o văzuse niciodată mai speriată. Observă felul în care cearșafurile căzeau peste cămașa de noapte din mătase verde pe care o purta, felul în care părul ei lung îi acoperea umerii. Avea brațele dezgolite erotic şi ochii mari. Semnul vag albastru de pe obraz nu era acoperit – semnul inocenței. Nu cuteza să vorbească; abia cuteza să respire. Un idiot nu ar trebui să poată inspira atâta teamă, gândi Arkadi. Se așeză pe pat lângă ea și încercă să își facă mâinile să nu tremure.

— Te-ai culcat cu Osborne la Moscova. Te-ai culcat cu el aici. Mi-a arătat chiar el patul. Vreau să aud totul de la tine. Aveai de gând să îmi spui la un moment dat, nu?

— Arkașa, rosti ea atât de încet, încât el abia o auzi.

— Un singur bărbat nu îți este de ajuns? întrebă Arkadi. Sau Osborne face pentru tine ceva ce eu nu pot? Ceva special, o poziție anume? Cu spatele, cu fața? Te rog, pune-mă la curent. Sau deține vreun magnetism sexual căruia nu i te poți opune? Ești atrasă de un bărbat ale cărui mâini sunt pătate de sânge? Vezi, mâinile mele sunt însângerate acum. Nu e sângele prietenilor *tăi,* mă tem – ci doar sângele prietenului *meu*.

Ridică mâinile însângerate pentru ca ea să le poată vedea.

— Nu – îi citi el reacția – nu e destul de satisfăcător, de stimulator. Dar Osborne a încercat să te ucidă; poate asta e diferența. Asta e! De ce să se culce o femeie cu un ucigaș, dacă nu cumva își dorește să fie rănită? Își strecură degetele în părul ei, le răsuci și îi ridică fruntea. E mai bine așa?

— Mă doare, șopti Irina.

— Nu pare să-ți placă, zise dându-i drumul la păr. Atunci nu asta e. Poate că te excită banii; înțeleg că pe mulți îi excită. Osborne mi-a prezentat noul nostru apartament. Ce oameni bogați vom fi într-un astfel de apartament, plin

de daruri și haine! Dar tu le-ai câștigat, Irina. Ai plătit cu viețile prietenilor tăi. Nu-i de mirare că ești asaltată de cadouri. Îi pipăi gulerul cămășii de noapte. Și asta e cadou?

Sfâșie gulerul, rupse cămașa pe mijloc și îi dezgoli sânii. Deasupra sânului ei stâng observă bătaia îngrozită a inimii, aceeași inimă pe care o simțea când făceau amor. Își plimbă încet mâna peste stomacul ei: perna lui, perna lui Osborne.

— Ești o târfă, Irina.

— Ți-am spus că aș face orice ca să ajung aici.

— Acum eu sunt aici și sunt şi eu o târfă, spuse Arkadi.

Atingerea ei îl făcea deopotrivă furios și slab. Se forță să se ridice și să-și ferească privirea; făcând asta, de parcă în acea clipă ar fi mișcat o ceașcă plină până la refuz, desco-peri că lacrimile i se revărsau din ochi, acoperindu-i fața. Ori o omor, ori plâng, își spuse el. Lichidul cald și sărat îi ajunse în gură.

— Ți-am spus că aș face orice ca să ajung aici, repetă Irina în spatele lui. Nu ai vrut să mă crezi, dar eu ți-am spus. Nu știam despre Valeria și ceilalți. Îmi era teamă, dar nu știam. Când aș fi putut să-ți spun despre Osborne? După ce am început să te iubesc, după ce am fost în apartamentul tău? Iartă-mă, Arkașa, pentru că nu ți-am spus că sunt o târfă după ce am început să te iubesc.

— Te-ai culcat cu el acolo.

— O dată. Ca să mă scoată din țară. Tu tocmai apăruseși pentru prima dată și mă temeam că mă vei aresta.

Arkadi ridică mâna. Căzu la loc singură, datorită greutății ei.

— Te-ai culcat cu el aici.

— O dată. Ca să te ia împreună cu mine.

— De ce? Aveai să fii liberă, să ai apartamentul tău, hainele tale – de ce m-ai cerut pe mine?

— Urmau să te ucidă în Rusia.

— Poate. Nu mă uciseseră încă.

— Pentru că te iubesc.

— Trebuia să mă lași acolo! Îmi era mai bine acolo.

— Nu-ți era, spuse Irina.

Nu știuse niciodată că are atâta lacrimi. Își aminti cuțitul lui Unmann ieșindu-i din stomac – singura dată când mai cursese ceva din el atât de tare. Durerea nu era foarte diferită.

— Mie nu îmi era mai bine știindu-te acolo.

Când Irina se ridică, veșmântul de noapte rupt îi căzu de pe trup.

Oare erau ascultați? se întrebă Arkadi – toate acele urechi miniaturale ascunse în pat, în sofa, în dulapul cu medicamente. Storul de la geam atârna ca o pleoapă vulgară. Îl trase în sus și stinse luminile.

— Dacă te întorci în țară, vin cu tine, spuse Irina din întuneric.

Lacrimile lui erau izvoare de furie la fel de calde precum sângele. Orb, îi văzu cu ochiul minții pe soții Vîşkov, în cantina lor din apropierea Gării Paveleţki, bătrânul ținând în mână o farfurie cu pastă de caviar și zâmbind cu dinți de fier, iar soția lui mută radiind. Văzu milioane ca ei, cu dinții lor de fier.

— Te vor ucide cu siguranță, spuse el.

— Orice faci tu, fac și eu.

Arkadi se lăsă în genunchi lângă pat.

— Nu era nevoie să te vinzi pentru mine.

— Ce altceva aveam de vânzare? întrebă Irina. Nu e ca și când m-aș fi vândut pentru o pereche de cizme. M-am vândut ca să scap, ca să prind viață. Nu mi-este rușine, Arkașa. Mi-ar fi rușine de mine dacă nu aş fi făcut-o. Nu voi spune niciodată că îmi pare rău că am făcut-o.

— Cu Osborne, totuși...

— Îți voi spune totul. Nu m-am simțit murdară după aceea, așa cum se presupune că se simt tinerele. M-am

simțit arsă, de parcă mi-ar fi fost îndepărtat un rând de piele.

Îi trase mâna între sâni. Brațul lui o cuprinse. Hainele sale erau grele și ude leoarcă, așa că se lepădă de ele ca de o amintire neplăcută.

Măcar patul acela era al lor, gândi. Poate că nimic altceva pe pământ nu era, dar patul acela era de drept al lor, cu cămașa ei de noapte ruptă și un veston, cu baldachinul lui de întuneric. Într-un fel, se iubeau și mai tare.

Fuseseră istoviți, morți, iar acum erau vii din nou în acel pat al păcatului, în acea noapte străină.

Arkadi simți somnul adânc al Irinei alături de el.

Dimineața, Rats urma să îl ducă pe Kirwill la zibeline.

— Sunt pe malul lui Arthur Kill, spusese Kirwill la întoarcere, și îți zic un lucru: are mult mai multă logică să le ții ascunse acolo decât la o mie de mile distanță. Întâi, toată lumea presupune că le-a dus departe, în ținutul nurcilor. În al doilea rând, le ține chiar aici, sub ochii lui; nu trebuie să depindă de cineva care să răspundă la un telefon interurban. În al treilea rând, poate să fie o sută de mii de mile pătrate în jurul Marilor Lacuri, dar sunt și o mulțime de crescători de nurci acolo. Era o uriașă cooperativă de creștere a nurcilor, știai asta? Zibelinele au nevoie de carne proaspătă. Cooperativele mari află când este transportat genul ăsta de hrană, în orice parte a pădurii. Dar New Yorkul este capitala cărnii proaspete din univers; aici nu poți ține socoteala niciunui transport. Iar partea de vest a Staten Island este toată numai pădure și mlaștini, vreo două rafinării, câțiva localnici care își văd de treaba lor și niciun sticlete. Singurul lucru care poate strica socotelile este o gaură în cușcă: o zibelină scapă, cineva o prinde și încearcă să o vândă, un blănar din Manhattan sună la poliție și eu, dintre toți oamenii, aud întâmplător de asta.

Singurul lucru care poate strica socotelile. Soarta îți este prietenă, Arkadi. Lucrează în favoarea ta.

După-amiază, Billy și Rodney urmau să se cazeze în camera de hotel de deasupra. Odată ce se întuneca, tot ce aveau de făcut Arkadi și Irina era să urce pe o scară care să le fie coborâtă pe partea din exterior a ferestrei. Să aleagă doar un moment când strada era liberă și să bată în tavan. Dinspre clădirile de birouri goale nu avea să îi vadă nimeni. Apoi urmau să ia liftul de serviciu de la etajul al cincilea până la subsol și să iasă pe ușa din spate. O mașină îi va aștepta. În torpedou vor avea chei, bani și hărți însemnate cu precizie. Odată plecați la drum, Kirwill avea să contacteze KGB-ul și să le ofere lui Nicky și Rurik același târg pe care li-l oferise Osborne: zibelinele contra Irinei și a lui Arkadi. Ce urmau să facă Rurik și Nicky? Prizonierii erau deja liberi. De îndată ce FBI-ul le descoperea evadarea, vechiul târg era anulat și Osborne făcea zibelinele să dispară din nou cine știe unde. Mereu se ajungea la zibeline. KGB-ul avea să cadă iute la învoială cu Kirwill și să dea fuga pe Staten Island.

Își aprinse o țigară, ferind lumina chibritului de fața Irinei.

Irina nu știa. Cum să-i explice planurile de evadare când erau înconjurați de microfoane? Pe deasupra, ea trăia așteptând încheierea târgului lui Osborne, o așteptare care era ca lumina zilei văzută de pe fundul unei gropi întunecate. Nu avea rost să o sperie până când nu intra în acțiune noul plan; atunci putea doar să-i facă semn să-l urmeze. Înainte să-și dea ea seama, aveau să fie în mașină.

Totul depindea de un bețiv. Poate că Rats găsise blana de zibelină și inventase întreaga poveste. Sau urma să aibă un alt atac de delirium tremens și nu îl va mai putea duce pe Kirwill la zibeline. Osborne trebuia să știe că îi lipsea un exemplar; le mutase oare deja pe celelalte?

În cazul ăsta, era posibil ca el și Irina să nu mai scape. Poate că FBI-ul supraveghea ferestrele de la camera lor tot timpul. Arkadi nu condusese niciodată o mașină americană; cine știe cum funcționa? Se puteau rătăci. Hărțile, cel puțin în Uniunea Sovietică, erau intenționat inexacte. Poate că el și Irina erau atât de evident ruși, încât oricine îi putea recunoaște drept fugari. Pe deasupra, el era un om derutat aflat într-o țară străină.

Măcar nu mai trebuia să îl creadă pe Osborne. Cum spusese Irina, crezi ceea ce e nevoie să crezi. Ea nu pretindea nimic; tot ce își dorea de la Osborne era America. Un anchetator cerea mai mult de la un ucigaș, perspectiva asupra unei priveliști întunecate, mormane de hârtii, un contact cu sufletul răului. Ceea ce Arkadi solicita, Osborne putea oferi.

La tavan, fumul se întindea, repede ca gândul, adunându-se într-un nor cumulus.

Rus/anchetator/ucigaș/american. Nimeni nu îl cunoștea pe Osborne la fel de bine ca el – nici măcar Irina sau Kirwill. Arkadi stia că Osborne cheltuise o avere aducând în secret zibelinele din Uniunea Sovietică. Niciodată nu le-ar fi dat înapoi. Ar ajunge un erou american dacă le-ar păstra. Singura crimă a lui Osborne era cea din Parcul Gorki și singura persoană care îl putea lega de ea era Irina. Încercase deja să o ucidă la Moscova. Nu se schimbase nimic, decât că acum trebuia să îl ucidă și pe Arkadi. Osborne avea să îi trimită pe Nicky și Rurik în direcția greșită și urma să îi ucidă pe Arkadi și Irina imediat ce erau scoși de sub custodia FBI-ului. Acesta era singurul lucru de care Arkadi era sigur. Dar Osborne avea să întârzie cu o zi.

Irina dormea cu fața lipită de pieptul lui. De parcă ar fi suflat viață în el, gândi Arkadi. Își stinse țigara.

Adormind, își imagină cum va fi în cabana lui Kirwill. Exista oare tundră în Maine? Trebuia să facă rost de haine

groase și de ceai – cât de mult ceai puteau cumpăra. Și de țigări. Ce vrusese Kirwill să spună cu „precum Siberia cu doze de bere"? Nu conta; Arkadi se trezi zâmbind la această perspectivă. Nu îi plăcea foarte mult să vâneze, dar îi plăcea să pescuiască și nu urcase niciodată într-o canoe. Ce altceva puteau să facă? Îi va cere Irinei să-i povestească viața ei de la început, fără să lase nimic pe dinafară. Când va obosi, va vorbi el. Viața lor va fi alcătuită din două povești. Cât timp urmau să stea, nu știa. Osborne va dori să îi găsească, dar va fi ocupat să se ascundă el însuși de Kirwill – puteau să aștepte. Își vor lua niște cărți cu ei. Autori americani. Dacă făcea rost de-un generator, puteau folosi becuri, un radio, un pick-up. Semințe pentru o grădină: sfeclă, cartofi, ridichi. Va putea asculta muzică în timp ce planta – Prokofiev, blues din New Orleans. În apa caldă vor putea să înoate, iar în luna august vor apărea ciupercile.

Visă că era pe malul râului Kliazma la amurg. În depărtare, lampioane chinezești descriau o scară lungă spre un doc și tuburi de lemn decorate cu bujori. O plută fixată pe butoaie portocalii de petrol invita înotătorii.

Toți părăsiseră docul și veniseră pe mal – invitați, muzicieni, aghiotanți. Tatăl lui şi unii dintre prietenii săi erau într-o luntre care se învârtea în mijlocul râului. Tatăl lui luase un cuțit și îl înfipsese în apă.

Deși apa era de un negru impenetrabil, Arkadi o vedea clar pe mama lui, întrucât acesta purta rochia ei albă cea mai bună. Părea suspendată în apă, cu picioarele îmbrăcate în șosete ieşind la suprafață, având corpul perpendicular, cu un braț îndreptat spre fundul râului. Când o traseră în luntre, observă că avea crestături la încheietură, făcute de tatăl lui când încercase s-o scoată, dar până la urmă renunțase și dăduse drumul frânghiei legate de încheietura mâini. Era prima dată când Arkadi văzuse un om mort.

Mama lui era tânără – la fel și tatăl, deși deja era un general celebru.

Dureros, ca de fiecare dată în acele vise, examină minuțios crima. La început crezu că o omorâse tatăl lui. Mama dansase și râsese, mai veselă decât o văzuse de săptămâni bune, amețită când plecase de una singură. Dar era puternică și cea mai bună înotătoare din grup, aproape o sirenă. Nu exista nicio urmă că cineva ar fi forțat-o să intre în apă; barca nu fusese folosită, nu avea vânătăi. Încet, ajunse să priceapă că tubul de lemn plin de pietre și bucata de frânghie, cu capătul legat într-un nod cu o buclă gata să se strângă, fuseseră așezate pe fundul râului de nimeni altcineva decât de ea. În fiecare zi de vară adăugase încă o piatră în tub, ancorându-l și mai bine. Când venise momentul – în toiul distracției de seară – se îndepărtase cu ochii luminoși, intrase în râu, în aval, înotase spre frânghie și se scufundase.

Copil fiind, nu știuse nimic despre epurarea inginerilor, despre armată, poeți, partid sau despre sinuciderea soției lui Stalin, dar chiar și un copil simte teama ancestrală a timpului, atunci când lampioanele se transformă în spiriduşi. Cei mai înțelegători unchi deveneau trădători. Femeile plângeau fără motiv. Fotografia aceasta era decupată, aceea, arsă. Era greu de acceptat că ea îi urmase pe toți cei care dispăruseră pentru că ea însăși nu dispăruse; era acolo, în apă, pentru a fi văzută de toți. De aceea tatăl lui încercase cu atâta disperare să înlăture dovada frânghiei sfidătoare și îi transformase moartea într-un accident sau – cum procedase Stalin cu propria-i soție – chiar crimă. În apa întunecată, ea încă părea a fi semnul de exclamare al acuzației sale, evadând în timp ce se scufunda, cel puțin în vise.

Capitolul 4

Când se trezi Arkadi, ninsoarea era suflată orizontal prin dreptul geamurilor și părea că încăperea se învârtea. Wesley, George și Ray stăteau lângă pat. Purtau toți haine groase. Scaunul care fusese proptit în ușă era pe jos. Ray ținea în mână o valiză și George ținea un pistol. Irina se trezi și se acoperi cu cearșaful.

— Ce vreti? întrebă Arkadi.

— Îmbrăcarea, comandă Wesley. Plecăm.

— Unde?

— Azi a sosit momentul, spuse Wesley.

— Osborne face schimbul abia mâine, protestă Arkadi.

— A fost devansat. Îl face acum, adăugă Wesley.

— Dar ar trebui să fie abia mâine, spuse Arkadi din nou.

— Au fost făcut modificări.

— Ce contează, Arkașa? spuse Irina, ridicându-se și strângând cearșaful. Putem fi liberi azi.

— Sunteți liberi chiar acum. Faceți doar ce vă spun, rosti Wesley.

— Ne duceți la Osborne? întrebă Arkadi.

— Nu asta vreți?

— Coborâți din pat, spuse George.

— Lăsați-ne singuri să ne îmbrăcăm, zise Arkadi.

— Nu, protestă Wesley, trebuie să ne asigurăm că nu ascundeți nimic.

— Ea nu coboară din pat cât sunteți aici, spuse Arkadi.

— Te împușc dacă nu coboară.

George îndreptă arma spre Arkadi.

— Nu e nimic.

Irina îl ținu pe Arkadi de mână când acesta dădu să se miște.

— E o măsură de precauție, explică Wesley.

— Am aici haine noi.

Ray deschise valiza la picioarele patului. În ea era câte un rând de haine complet pentru fiecare.

— Cât de mari sunt boașele unui agent KGB? îl întrebă George pe Arkadi.

Irina coborî din pat goală, nedezlipindu-și ochii de la Arkadi. Se duse în fața geamului și, încet, execută o piruetă completă, cu brațele depărtate de corp.

— Nu sunt de la KGB, spuse Arkadi.

— Cred că măsurile ți se potrivesc, îi spuse Ray Irinei.

— Tovarășe Renko? zise Wesley, făcându-i semn lui Arkadi să coboare din pat.

Arkadi se ridică, privind-o pe Irina. Puțina grăsime pe care o avusese o pierduse din cauza doctorilor; viața la țară cu Pribluda compensase cu un plus de mușchi. George îndreptă un revolver cu țeavă scurtă spre mijlocul cicatricii care începea la coastele lui Arkadi și dispărea în părul său pubian.

— Ai de gând să mă împuști acum și să termini treaba? întrebă el.

— Măsura asta ne scapă doar de grija că vei ascunde ceva în haine sau pantofi, spuse Wesley. Ușurează lucrurile pentru toată lumea.

Irina se îmbrăcă, nebăgându-i în seamă pe americani, de parcă ea și Arkadi ar fi fost singuri.

— Și eu sunt surescitat, îi mărturisi Wesley lui Arkadi.

Erau piese de lenjerie intimă, un sutien, o bluză, pantaloni, pulover, șosete, pantofi și canadiană pentru Irina; chiloți, cămașă, pantaloni, pulover, șosete, pantofi și canadiană pentru Arkadi.

— Prima noastră ninsoare în America, spuse Irina.

Totul se potrivea, cum spusese Ray. Când Arkadi se întinse după ceas, Wesley îi dădu unul nou.

— Ora este exact șase patruzeci și cinci. Wesley îl prinse la încheietura lui Arkadi. E timpul să mergem.

— Aș vrea să-mi periez părul, spuse Irina.

— Poftim.

Ray îi dădu pieptănul său.

— Unde mergem? întrebă Arkadi.

— Vei ajunge acolo curând și vei vedea, spuse Wesley.

Oare găsise Kirwill zibelinele? se întrebă Arkadi. Cum să găsească ceva în ninsoarea aia?

— Vreau să las un mesaj pentru locotenentul Kirwill, spuse.

— Bine. Dă-mi-l mie, se oferi Wesley.

— Adică vreau să-l sun și să vorbesc cu el.

— Of, asta cred că ne încurcă treburile, mai ales ținând cont de noaptea trecută, spuse Wesley. Nu e bine să încurcăm treburile.

— Ce importanță are, Arkașa? întrebă Irina. Suntem liberi.

— Domnița are perfectă dreptate, interveni George și puse arma deoparte, demonstrativ.

Ray îl ajută pe Arkadi să-și îmbrace canadiana.

— Nu sunt și mănuși, spuse el, căutând în buzunare. Ai uitat de mănuși.

Pe moment, agenții fuseră puși în dificultate.

— Poți cumpăra mănuși după aceea, spuse Wesley.

— După ce? întrebă Arkadi.

— Chiar e timpul să mergem, insistă Wesley.

Fulgii mici și denşi de noaptea trecută erau acum umezi și pufoși. În Moscova, ar fi existat batalioane de femei bătrâne care să măture strada. Arkadi și Irina fură urcați pe bancheta din spate a unui sedan cu două uși, alături de George. Wesley urcă în față cu Ray, care conducea.

Furtuna producea o zăpăceală febrilă: pluguri de zăpadă pe camioane de gunoi, în fața unei parade de faruri, polițiști fluturând bastoane portocalii, felinare transformate în semisiluete. Circulația încetinită devenise doar un greoi scârțâit de cauciucuri; pietonii mergeau cocoşați. În mașină, geamurile se aburiră; hainele groase creau înghesuială. Arkadi ar fi trebuit să se cațăre peste Wesley ca să ajungă la ușă; George și pistolul lui erau în cealaltă parte, lângă Irina.

— Țigări?

Wesley desfăcu un pachet şi i-l întinse lui Arkadi. Era roșu în obraji ca o fată emoționată.

— Credeam că nu fumezi, spuse Arkadi.

— Niciodată. Sunt pentru tine, zise Wesley.

— Nu, mulțumesc.

— Se irosesc dacă nu le iei.

Wesley părea supărat.

George luă țigările furios.

Merseră prin West Side, pe sub o şosea suspendată care îi apăra parțial de zăpadă. Între docuri, navele răsăreau pe neștiute.

— Unde ai fost cu Kirwill noaptea trecută? întrebă Wesley.

— De aceea facem asta azi în loc de mâine? răspunse Arkadi tot cu o întrebare.

— Kirwill e un om aşa periculos, încât sunt surprins că ești încă în viață, spuse Wesley.

Apoi repetă, pentru Irina:

— Sunt surprins că e încă în viață.

Irina îl ținea pe Arkadi de mână. Din când în când, ninsoarea se precipita prin goluri mari ale șoselei de deasupra și ea se sprijinea de el de parcă ar fi fost plecați într-o plimbare cu sania.

Pe sub canadiana sa nouă, Arkadi își simțea cămașa rigidă, precum încălțările care li se puneau morților în picioare. Exact țigări ofereau călăii, gândi el; exact de mănuși uitau.

Să îi spună Irinei? se întrebă. Își amintea povestea ei despre tatăl lui Kostia, ticălosul care urmărea fugarii în Siberia, felul în care acel vânător de oameni se dădea drept un vânător obișnuit și se împrietenea cu fugarul, împărțea cu el o masă caldă și o sticlă de votcă și, în timp ce fugarul dormita cu capul plin de vise, îi tăia gâtul, milos. Irina, își amintea Arkadi, îl înțelegea. Mai bine să mori având iluzia libertății, simțea ea, decât fără să ai absolut nimic. Ce poate fi mai crud decât să ți se ia și asta?

Și dacă se înșela? Dacă Osborne chiar urma să dea zibelinele la schimb pentru el și Irina? Pentru o clipă, se putea iluziona și el!

Osborne va apăsa pe trăgaci, conchise Arkadi. Așa va fi ceva curat și sincer, iar agenții erau oameni curați și sinceri. Arkadi și Irina aveau să fie intruși? Agenți dușmani? Speculanți? Nu conta. Osborne era expert la genul acela de lucru. În comparație cu el, Wesley era un conțopist.

Șoseaua suspendată dispăru în urma lor și cerul se deschise, revărsându-și ninsoarea lăptoasă, iar Irina îl strânse și mai tare pe Arkadi de mână, emoționată. Era așa de frumoasă, că el se simțea ridicol de mândru.

Poate avea să se întâmple ceva; poate că drumul cu mașina va dura la infinit. Apoi se gândi la transmițătorul lui Kirwill din camera de hotel. Poate că Bill și Rodney auziseră totul și erau în mașina din spate. Îi trecu prin gând că Kirwill și Rats plănuiseră să traverseze Kill într-o barcă mică. Nu ar fi putut face asta pe vremea aceea. Dacă Kirwill renunțase, poate era cu Billy și Rodney.

— De ce zâmbești? întrebă Irina.

— Descopăr că am o boală incurabilă, spuse Arkadi.

— Sună interesant, zise Wesley. Ce este?

— Speranța.

— Mă gândeam eu, spuse Wesley.

Mașina se opri și Ray cumpără un bilet de la o gheretă din fața unei clădiri verzi pe care scria DEPARTAMENTUL DE MARINĂ ȘI AVIAȚIE. Privirea lui Arkadi pătrundea drept prin parterul clădirii până la apa neagră din port. Ajunseseră la capătul Manhattanului. Într-o parte era o stație veche de feribot, coloanele ei grațioase din fier turnat reliefându-se pe cer. O mașină trase în spatele lor, la volanul ei aflându-se o femeie care își ridică un ziar în fața ochilor; în cealaltă mână ținea o cană de cafea și o țigară.

— Ce o să faceți dacă opresc circulația feriboturilor? întrebă Arkadi.

— Dacă vine vreun uragan, apar probleme la bacuri. Ninsoarea nu a oprit niciodată circulația feribotului, spuse Wesley. Suntem în grafic.

Mai repede și mai curând decât se aștepta Arkadi, un feribot amară. Porțile se deschiseră și pe ele ieșiră aparatcici [1] și muncitori ținând ridicate umbrele și serviete ca să se apere de viforniță, încercând să își croiască drum prin zăpadă în timp ce făceau slalom printre mașinile care coborau de pe ambarcațiune. După aceea urcară la bord mașinile care așteptau. Dispuse pe trei rânduri, a lui Wesley era prima de pe rândul din mijloc și rulă pe toată lungimea feribotului, până în celălalt capăt. Pietonii urcară pe rampele de deasupra. Ambarcațiunea rămase amarată; valurile iscate de motoarele bărcilor care se apropiau urcau pe stâlpii de lemn ai debarcaderului. Ambarcațiunea se umplu repede. Majoritatea șoferilor merseră pe scări în sus, spre salon. Când se auziră două bătăi de clopot, un membru al echi-

---

[1] Termen colocvial folosit în Rusia, care desemnează un funcționar al Partidului Comunist; de aici, prin extensie, membru loial al unei organizații (companie sau partid politic), care se supune ordinelor primite (n. r.).

pajului, într-o jachetă la două rânduri, ridică un cilindru de pe punte și îl lăsă să cadă înapoi pentru a debloca pe partea aceea cârma. Motoarele dintr-un capăt se opriră și se porniră motoarele din celălalt capăt. Feribotul se desprinse încet de la mal și ieși în larg.

Arkadi bănuia că vizibilitatea era de până la un kilometru. Feribotul avansa într-o bulă de liniște care amortiza sunetul propriilor motoare. Erau înconjurați de o ninsoare care se așeza pe apă, parcă învăluind-o. Feribotul era dotat cu radar, nu exista niciun pericol de coliziune. Un val mai mare, poate unul de siaj, crescu din apă; feribotul doar suspină, străpungându-l. Unde era Kirwill? Arkadi și-l aminti când alergase peste râul Moscova înghețat.

Ray coborî un geam și inspiră adânc.

— Stridii, spuse el.

— Poftim? întrebă George.

— Mirosul ăsta îmi amintește de stridii, explică Ray.

— Ți-este foame sau ești excitat? întrebă George și aruncă o privire spre Irina. Eu știu ce simt.

Interiorul feribotului era vopsit într-un portocaliu deschis, de culoarea midiilor. Între șirurile de mașini se aflau o ancoră neagră, o parâmă, sare gemă și conducte, iar deasupra scărilor, lăzi cu colaci și bărci de salvare. ATENȚIE ȘOFERI OPRIȚI MOTORUL TRAGEȚI FRÂNA STINGEȚI FARURILE NU CLAXONAȚI NU FUMAȚI REGULAMENTUL PAZEI DE COASTĂ S.U.A. scria cu litere roșii. Singurul lucru care ar fi putut împiedica o mașină să o ia din loc și să plonjeze în apă era un cablu lăbărțat. Mai era o poartă pliabilă pe care și un copil ar fi putut-o deschide.

— Te deranjează dacă noi coborâm? îl întrebă Arkadi pe Wesley.

— De ce vrei să ieși afară, în frig?

— Pentru priveliște.

Fruntea lui Wesley, netedă ca o piatră de râu, se lăsă pe o parte.

— E o priveliște minunată. Îmi plac în mod deosebit priveliștile din zile cum e asta, când abia mai zăreşti ceva. Oferă avantaj priveliștii, spuse el. Dar eu sunt un fatalist. Unii oameni nu sunt meniți să aibă parte de zile însorite. Sunt, de asemenea, un pesimist. Știai că puntea acestui feribot este unul dintre locurile preferate de sinucigași, din tot New Yorkul? Așa e. Sau ai putea aluneca accidental pe sub poarta aia. Vezi ce udă e puntea? Și să fii tras sub elice sau să îngheți în apă. Ei bine, cât sunt eu la conducere, punem siguranța pe primul loc.

— Atunci am să fumez, spuse Arkadi.

Era o ninsoare rusească, deasă ca pâsla. Într-o clipă, furtuna devenise ceva compact, care înconjura ambarcațiunea; în următoarea, se desprindea în vârtejuri diferite, care se mișcau precum niște titirezuri pe apa întunecată. Cablul de la proră era învelit într-o peliculă de vapori înghețați.

Valeria, Kostia Banditul și James Kirwill nu știau ce îi aștepta în Parcul Gorki. Măcar patinaseră spre moarte cu inocență. Dacă îi spunea Irinei, ce puteau face ei doi? Să biruie trei agenți înarmați? Să creeze agitație? Cine ar observa doi dintre cei cinci pasageri aflați într-o mașină, în plină furtună de zăpadă, în mijlocul portului New York? L-ar fi crezut Irina dacă îi spunea? Valeria, Kostia și James Kirwill l-ar fi crezut pe când treceau mai departe, patinând?

Furtuna o luă spre est. Pe lângă ei trecu un colos de un verde-coclit, pe un piedestal de piatră, cu o torță ridicată și o coroană de raze pe cap, extraordinar de familiar chiar și pentru Arkadi. Apoi furtuna reveni și statuia dispăru.

— Ai văzut-o? întrebă Irina.

— Pentru o clipă, spuse Arkadi.

— Nu pleca!

Wesley coborî din mașină și dispăru pe scări în sus.

Suprafața apei din golf se mișca greoi, ca o respirație anevoioasă. Vagoane de tren traversau canalul pe o barjă împinsă de un remorcher; pescărușii se ridicau în zbor de pe mormanele de gunoi plutitor.

Arkadi observă că Ray se uita neliniştit într-o oglindă retrovizoare. Se uita la cineva. Cineva îi urmărise, totuși. Arkadi o sărută pe Irina pe obraz și aruncă o privire de-a lungul coloanei de mașini din spate. În celălalt capăt al feribotului erau două siluete. O pală de vânt cu ninsoare îi ascunse vederii, iar când Arkadi se uită din nou, plecaseră. Însă unul fusese Wesley, iar celălalt, agentul KGB roșcat pe nume Rurik.

Ninsoarea cădea în rafale, apa întunecată curgea liniștită și o baliză roșie dansa între ele, sunând din clopoțel. Un orășel aflat pe colinele unei insule apăru din furtună tocmai când Wesley se întoarse.

— Am ajuns, îi spuse el Irinei, urcând în mașină.

— Unde suntem? întrebă ea.

— Numele acestui oraș este St. George, răspunse Wesley.

— E Staten Island, spuse Arkadi.

— Ei bine, da, este, zise Wesley. Și face parte din New York City, orice ar spune oamenii.

Arkadi văzu că, pentru Irina, docurile părăginite și acoperișurile acoperite de zăpadă puteau la fel de bine să fie o insulă tropicală cu palmieri și orhidee. Sau un moț de frișcă așezat pe mare. Era aproape de destinația unei călătorii minunate.

Un val le-o luă înainte în cala de ancorare și membrii echipajului cuplară rampele la prora. Când fu aruncat cablul, porțile se ridicară și mașinile începură să debarce.

St. George era practic un sat rusesc. Străzile erau înzăpezite și desfundate, iar traficul era aproape static. Mașinile erau vechi și ruginite, oamenii îmbrăcați ponosit, în haine cu glugi și cizme. Casele erau scunde, cu hornuri adevărate

din care ieșea fum adevărat. Era şi o statuie cu zăpadă pe epoleți. Dar la magazine se găseau carne proaspătă de pui și fructe de mare.

Un bulevard curățat de zăpadă deschidea drumul din oraș spre suburbiile mai noi – case din prefabricate despărțite între ele cu garduri de sârmă. O biserică semăna cu o navetă spațială în plină decolare; o bancă semăna cu o benzinărie.

Ajunseră la șoseaua pe care Arkadi circulase cu o noapte în urmă. Traficul era foarte lejer. La trei mașini în spate, Arkadi îi reperă pe Nicky și Rurik. Pe detectivii lui Kirwill nu-i vedea nicăieri.

Într-o ușoară desincronizare, ștergătoarele de parbriz se luptau cu fulgii de nea. Oare ninsoarea cădea sau mașina se ridica? Arkadi simțea pielea rece a automobilului și fiecare rotație a pneurilor, restul de whisky din stomacul său, transpirația de la subsuori, transpirația de pe palmele lui George, sângele negru care curgea prin toți cei din mașină și respirația lor punând în mișcare fumul gros.

Ray ieși de pe șosea înaintea podului de peste Arthur Kill. O singură mașină veni după ei. Înaintară cu greu pe un drum îngust care mergea paralel cu râul, pe lângă rezervoare de gaz și cabluri electrice și printr-o mlaștină plină de papură argintată.

Arkadi simțea că i se simplifica viața, că jumătățile ei se închideau. Elementele externe cum erau Billy și Rodney nu mai existau. Indicatoarele de pe marginea drumului erau scrise într-o limbă străină, dar drumul însuși era inevitabil.

Arkadi înțelegea. Osborne avea să îi ucidă pe el și pe Irina, în vreme ce agenții KGB erau trimiși pe o pistă falsă, la o mie de kilometri depărtare de zibeline. Și totuși, Nicky și Rurik erau conduși drept la ele. Mai degrabă decât să înțeleagă, Arkadi vedea. Toți informatorii reciproci erau reciproc dispensabili. Mai rău era cel care făcea prea

multe favoruri ambelor tabere și cerea prea mult înapoi. Ce avea Wesley de ales? Osborne refuza să se dea la fund; Biroul trebuia să îl protejeze nu doar pe el, ci o întreagă industrie de zibeline în curs de dezvoltare. Pricepând în sfârșit, Arkadi observă simetria. La fel cum există doi ochi și două mâini, exista un echilibru a două armate viguroase, cu inimi în oglindă. Osborne urma să îi ucidă pe el și pe Irina, iar apoi Wesley-George-Ray-Nicky-Rurik urmau să îl ucidă pe Osborne.

Trecură pe lângă un țarc unde un cal negru stătea în zăpadă și se uita la ei.

Degetele Irinei se împreunară cu ale sale. Deși legase nodul strâns în jurul încheieturii, palma mamei sale era deschisă, de parcă s-ar fi întins să apuce și mai multă apă.

Camioanele rugineau, scuturându-și fulgii roșiatici în zăpada din fața unui hambar.

Până și cel mai nebun criminal – Osborne – era doar un om: imprevizibil şi, în cele din urmă, vulnerabil. Politica, precum zăpada, reducea lumea la elementele ei esențiale. Apoi, într-un câmp, era un utilaj agricol cu un șir de lame curbate.

Şi-acum, plecăciunea afectată a copacilor îngreunați.

A doua mașină rămase mult în urmă. Arkadi o simțea, totuși, ca pe o picătură de sudoare la ceafă.

Exista oare un dram de alinare, se întreba el, când vezi contururile vieții?

Transpirația lui era rece ca zăpada.

Ray intră pe o poartă, într-o curte cu vechituri. Părea că o mare de zăpadă se adunase acolo dinspre Kill, aducând cu ea orice obiect de fier găsise în drum. Ambarcațiuni întregi, carene goale, locomotive, toate călăreau pe un val alb. Autobuze erau aruncate peste camioane, vagoane ale sistemului feroviar central din New York stăteau pe verticală, ancore aterizaseră peste rulote. Peste tot erau scrise

cu vopsea avertismente de genul NU INTRAȚI INTERZIS PENTRU ORICINE ATENȚIE LA CÂINI. Era un birou al cărui acoperiș era făcut din plăcuțe de înmatriculare, dar nu ieși nimeni să îi oprească. Arkadi observă că mergeau după niște urme de roți care păreau vechi de trei sau patru ore; Ray conducea ca și când s-ar fi pierdut fără ele. Mașina se clătina nesigură printre atoli de vagoane de marfă, contragreutăți, macarale, pe după munți unde zăpada trasa conturul unor turbine și elice, pe lângă mormane de fier vechi gata s-o ia la vale. Urmele se îndepărtau de curte și treceau printre platani și tei, apoi ajungeau într-un câmp cu macarale mecanice și plante cățărătoare. Între copaci, de parcă ar fi căzut acolo din cer, erau alte mașini și autobuze abandonate.

Din cauza zăpezii din spate, gardul din plasă păru să le sară în față fără veste. Deasupra lui erau trei rânduri de sârmă ghimpată și, la douăzeci de metri distanță de el, toți copacii înalți erau tăiați de la rădăcină. Arkadi nu se îndoia că acel gard avea o bază de beton. Iar stâlpii erau izolați, prin urmare era electrificat. Privirea îi fu atrasă spre o pasăre mică şi maronie care țopăia pe gard. Curentul era oprit. Pe o cabină telefonică era un anunț: ȚARC PENTRU CÂINI DE ATAC, SUNAȚI PENTRU LIVRĂRI, ATENȚIE LA CÂINI. Poarta din gard era larg deschisă, invitându-i să intre.

Drumul părea să șerpuiască intenționat printre copaci. La o curbă, urmele după care se țineau ei se împărțeau în două. O mașină continuase pe acel drum; o alta virase, croindu-și propriul drum prin ierburi.

Kirwill aștepta la următoarea curbă. Stătea cu fața către ei, cu un braț ridicat, în fața unui copac mare, un ulm. Ray opri mașina la un metru în fața lui. Kirwill nu se clinti, privea țintă mașina, o străpungea cu privirea. Ninsoarea i se așezase, groasă, pe umeri, pe pălărie și în manșeta mâinii

ridicate. La picioare, în zăpadă erau întinși doi câini gri, de talie mare, morți. Arkadi observă că ceea ce ieșea ca un ghem din haina descheiată a lui Kirwill erau măruntaiele lui, expuse și acoperite cu zăpadă. Zăpada ascundea și cele două găuri roz din pieptul său. Era complet alb la față. Atunci văzu Arkadi frânghiile care-i înconjurau mijlocul și încheieturile şi care-l legau de copac. Când coborâră din mașină, văzură sângele împrăștiat peste tot. Câinii semănau cu nişte Husky siberieni, dar erau mai supli, cu picioare mai lungi, cu trăsături mai lupești. Căpățâna unuia era strivită. Ochii lui Kirwill erau mai palizi ca oricând, cu irișii prăbușiți. Avea pe chip o expresie de oboseală, de parcă ar fi fost condamnat să care un copac în spinare toată viața.

— Doamne! zise Ray. Asta nu era în plan.

— Nu-l atinge, îl avertiză George.

Arkadi îi închise ochii lui Kirwill, îi încheie paltonul și îi sărută obrazul rece.

— Ferește-te de el, te rog, spuse Wesley.

Arkadi se dădu înapoi. Irina era aproape la fel de albă precum Kirwill, semnul de pe obrazul ei fiind închis la culoare și bine conturat. Oare înțelegea, în sfârșit? se întrebă Arkadi. Îl vedea pe Kostia în Kirwill? Știa cine va fi Valeria? Își dădea seama în cele din urmă ce puțin se îndepărtaseră de Parcul Gorki?

Osborne ieși dintre copacii din spatele lor cu o pușcă în mână și un al treilea câine gri la picior. Câinele avea ochii tiviți cu negru și blana zbârlită, iar botul îi era plin de sânge.

— Mi-a ucis câinii, îi explică el lui Arkadi, îndreptând pușca spre Kirwill. De aceea l-am eviscerat, pentru că mi-a omorât câinii.

I se adresă lui Arkadi ca și când nimeni altcineva nu ar mai fi fost de față. Purta haine de vânătoare, ghete cu șireturi, o pălărie vânătorească verde și mănuși din piele

de porc. Pușca era un model sport, cu cătare și pat frumos gravat. Un cuțit masiv era vârât într-o teacă, la curea. Arkadi observă că ninsoarea încetase; niciun fulg nu mai cădea, nici măcar de pe ramurile de deasupra lor. Întreaga scenă avea o claritate de cleștar.

— Ei, iată-ți prietenii, spuse Wesley.

Osborne însă îl studia pe mort.

— Trebuia să îl ții departe de mine, îi spuse lui Wesley. Trebuia să mă protejați. Dacă nu ar fi fost câinii, mi-ar fi făcut felul.

— Dar nu a făcut-o – zise Wesley – și acum a ieșit din joc.

— Nu mulțumită ție, ripostă Osborne.

— Cel mai important lucru – spuse Wesley – este că ți-am adus prietenii. Îi lăsăm în grija ta.

— Au adus și agenții KGB, anunță Arkadi.

Wesley, George și Ray, care începuseră deja să se dea înapoi de lângă Arkadi și Irina, se opriră.

— Bună încercare, îi spuse Wesley lui Arkadi, apoi se uită la Osborne. Tu ai avut dreptate și eu m-am înșelat. Rusul este isteț, dar e disperat și minte.

— De ce spui asta, Arkașa? întrebă Irina. O să strici totul.

Nu, gândi Arkadi, încă nu înțelege.

— De ce spui asta? îl întrebă Osborne pe Arkadi.

— Wesley s-a întâlnit cu unul dintre ei pe feribot. A coborât din mașină să discute cu el, zise Arkadi.

— Pe feribot era viscol, spuse Wesley pe un ton just. Abia putea vedea dincolo de geamul mașinii, darămite să observe vreo întâlnire tainică.

— Ai recunoscut pe cineva? îl întrebă Osborne pe Arkadi.

— Era greu să-ți dai seama, recunoscu Arkadi.

— De ce îl mai întrebi? spuse Wesley.

— Dar știu să recunosc un ofițer KGB roșcat și antisemit atunci când îl văd, zise Arkadi. Chiar și în plin viscol.

— Îmi pare rău – îi zise Wesley lui Arkadi – dar n-o să te creadă nimeni.

Arkadi nu îi acordă nicio atenție lui Wesley; nici Osborne n-o făcu. Parcă ar fi fost singuri. Care oameni meritau mai mult să fie singuri dacă nu un criminal și anchetatorul său? Oameni care se abordau reciproc, stând pe poziții opuse față de cei morți – dar și de pe părți opuse ale unui pat. Aceasta era o dublă intimitate pe care nici măcar Irina nu o putea împărtăși. Cine altcineva putea simți greutatea apăsătoare a zăpezii aflate încă în cer și aproape că era în stare să audă muzică de Ceaikovski în aer? Arkadi îi îngădui lui Osborne să intre prin ochii săi. Încearcă-mi cuvintele, gândi Arkadi; adul-mecă-le, mestecă-le. Te simt mişcându-te înăuntrul meu, ca labele unui lup prin zăpadă. Încearcă acum ura; e pitită în spatele inimii. Inevitabilitatea este întotdeauna în stomac. Doar asta îi lipsea lui Kirwill. Eu o am. Acum știi?

Wesley se holbă la cei doi și, în ultimul moment, îi făcu semn lui Ray.

Fără a părea că țintește, Osborne deschise focul. Capul lui Wesley explodă, jumătate din fruntea lui netedă dispă-rând; aterizâ în genunchi și apoi căzu cu pieptul înainte. În timp ce Ray încerca să își elibereze revolverul dintr-un toc de umăr prins sub sacou și palton, Osborne scoase un tub, introduse un nou cartuș pe țeavă și trase iarăși. Ray se așează, privindu-şi mâna însângerată. O ridică încet și studie gaura care îi trecea prin mijlocul pieptului, apoi se prăbuși într-o rână. Câinele lui Osborne îl atacă pe George. Câinele era în aer când George îl împușcă, și muri înainte să cadă la pământ. Osborne sângera de la umăr. Arkadi își dădu seama că un alt foc fusese tras de undeva, de departe. George se rostogoli în spatele unui copac. Arkadi o trase pe Irina jos, în zăpadă, și Osborne dispăru între copaci.

Rămase cu fața în zăpadă până ce îl auziră pe George și apoi alți pași alergând pe lângă ei. Urmă un schimb de replici răstite în engleză, unele rostite cu accent rusesc. Recunoscu vocile lui Rurik și Nicky. Arkadi se târî spre Ray și-i scoase revolverul de sub haină. Odată cu el căzură si cheile de la masină.

— Putem lua mașina, spuse Irina. Putem fugi.

El îi puse cheile în mână și păstră pistolul.

— Fugi tu, spuse.

Alergă în pădure în direcția pe care merseseră ceilalți. Găsi siguranța revolverului în stânga și o acționă. Urmele din zăpadă erau ușor de urmat: ale lui George, ale lui Osborne și încă două se întâlneau din direcții opuse. Îi auzi imediat în față, țipând și ferindu-se de crengi. Răsună detunătura unei pușți, urmată de răpăitul rapid al unor pistoale.

Lupta se îndepărtă. Când Arkadi mai înaintă puțin, îl găsi pe Nicky cu burta în sus în zăpadă, mort, cu picioarele răsucite de parcă s-ar fi învârtit în cădere. Ceva mai încolo găsi urmele lui Osborne făcând o întoarcere cu o sută optzeci de grade; acolo își schimbase direcția de mers, pregătit pentru ambuscadă.

Împușcăturile încetară și se așternu liniștea. Arkadi se mișca de la un copac la altul. Respirația lui părea extrem de zgomotoasă. Din când în când, vântul scutura zăpadă de pe câte o ramură și aceasta cădea cu un bufnet care îl făcea să tresară. Auzi și alte sunete, pe care la început le puse pe seama păsărilor – voci pițigăiate și agitate care veneau și dispăreau odată cu vântul. Pădurea se termina la un al doilea gard de plasă cu deflectoare de pânză. La jumătatea gardului, încâlcită în pânză și izolatori, era mașina lui Kirwill. Șoferul fusese blocat înăuntru. Luneta era crăpată în mii de firișoare în jurul unei găuri și pe locul din față ședea

Rats, țeapăn. Era mort; şiroaiele de sânge care îi curseseră de sub căciula de lână ruptă se uscaseră.

Arkadi ajunse la altă poartă. Era deschisă și prin ea treceau urme de roți aproape astupate de zăpadă și urmele proaspete de pași ale unor oameni. Dincolo de ea erau zibelinele lui Osborne.

Țarcul era dreptunghiular, cam o sută de metri pe șaizeci, organizat simplu. În capătul din față erau un bazin rotund din fier ruginit pentru reziduuri și un adăpost pentru câini; trei lanțuri atârnau de un belciug. Urmele de roți duceau spre capătul opus, acolo unde era parcată limuzina lui Osborne, în fața unui buncăr de beton cu un singur cat. Buncărul părea suficient de lung ca să adăpostească frigidere, o zonă pentru prepararea mâncării și o alta pentru carantină. Urmele de pași mergeau spre adăposturile zibelinelor. Generalii de la Palatul Blănii subestimaseră situația; Arkadi număra zece barăci deschise, fiecare lungă de douăzeci de metri, cu acoperiș de lemn care adăpostea două rânduri de cuști și un culoar central. Erau câte patru cuști pe rând, ceea ce însemna aproximativ optzeci de zibeline cu totul: optzeci de zibeline în New York City. Nu putea să vadă animalele clar; erau agitate și se mișcau prea mult. Nu îi vedea nici pe Osborne, George sau Rurik, cu toate că erau puține locuri unde s-ar fi putut ascunde – la capătul fiecărei barăci nu erau decât găleți de plastic și șanțuri de scurgere sub fiecare rând de cuști. Revolverul american era ciudat, cu țeavă scurtă, nu fusese gândit, în mod evident, ca să ocheşti la sigur, iar el oricum era un țintaș înfiorător; nu ar fi fost niciodată în stare să nimerească pe cineva de la buncăr sau din adăpostul câinilor. Alergă spre cea mai apropiată baracă.

Întâi auzi împușcătura și abia apoi simți glonțul. Ar fi trebuit să se întâmple invers, gândi el. Se clătină, dar rămase în picioare. E greu să înfigi un glonț de pistol în

pieptul unui om ghemuit, gândi el; un glonț de pușcă ar fi fost altceva. Când sări sub baracă, durerea i se întinse ca o curea peste coaste.

Deasupra lui, zibelinele țipau speriate. Se cățărau pe pereții de plasă zincată, se învârteau în sus şi-n jos, săreau, nu stăteau o clipă locului. Arătau ca niște pisici, apoi ca niște nevăstuici, urechile lor îmblănite întorcându-se panicate, cozile înfoindu-se de nervi, mișcându-se atât de repede încât nu erau decât niște forme negre închise în cuști. Uluitoare era forța vitală de care dădeau dovadă. Erau sălbatice, nu domesticite, furioase, șuierau și încercau să ajungă la el prin plasă. Căzut pe spate, Arkadi se uită de-a lungul șirului de barăci și văzu două perechi diferite de picioare de om. Lângă una dintre ele apăru o față răsturnată cu ochi negri, posomorâți; apoi lângă față apăru un revolver. Era George. Deschise focul și o ploaie de excremente de animal explodă peste Arkadi, curgând din șanțul de scurgere. Ținti și el. Încă era prea departe. Se rostogoli peste șanț spre baraca următoare, mai aproape de George, și tocmai țintea din nou, când se auzi o detunătură de pușcă. Văzu picioarele lui George dându-se înapoi, capul lui încă aplecat şi revolverul atârnând de un deget. Cu cealaltă mână, George părea a încerca să se scarpine pe spate. Fiecare pas îi era mai rigid și capul îi atârna tot mai jos, până când se lovi de o găleată de plastic de la capătul barăcii. Găleata se răsturnă, împrăștiind pe zăpadă o supă rozalie de capete de pește și carne de cal. George căzu lat în ea.

— Arkadi Vasilievici, spuse Rurik.

Rurik ieşi din baraca lui Arkadi și se opri în picioare lângă el, cu un Makarov automat atârnându-i în mână. Acum îl vom vâna pe Osborne împreună, gândi Arkadi, dar Rurik știa mai bine să-și judece dușmanii și era antrenat să nu ezite. Dând dovadă de compasiunea ironică a

unui arbitru final – suntem cu toții oameni, mai ales noi, ucrainenii – ofițerul KGB ridică arma și ținti spre ambele mâini ale lui Arkadi. Înainte să poată deschide focul, scalpul i se desprinse de pe țeastă, cu firimituri cenușii lipite în părul roșcovan, și căzu în genunchi, apoi cu fața în zăpadă. De data aceasta, detunătura puștii veni la urmă.

Din spate, Arkadi se uită de-a lungul barăcilor și văzu picioarele lui Osborne la distanță de cel puțin șase barăci. Era locul de tragere. Osborne se putea uita printr-un șir întreg de barăci și să își ia ținta în cătare. Putea face asta mult mai ușor cu o țintă aflată sub barăci, bănuia Arkadi. Se rostogoli sub încă o baracă, mai aproape de Osborne, și se ridică în picioare.

O luă apoi pe după alte două barăci, trecând pe lângă George, căzut într-o baltă de mâncare pentru zibeline. La următoarea baracă, când Osborne apăru și ridică pușca, Arkadi se ghemui pe culoarul de lemn dintre cuști. Unele zibeline rămaseră ascunse în cotețele dinăuntrul cuștilor; altele îl urmară pe Arkadi, alergând dintr-o parte în cealaltă, sărind în peretele de plasă. Fiecare cușcă, observă el, avea propriul grafic, fantă pentru mâncare și lacăt. Atâta timp cât el și zibelinele continuau să se miște, avea o șansă. Dacă se putea apropia, avea cinci sau șase gloanțe în revolver împotriva unei carabine cu repetiție. Lovi cu mâna în cuști în timp ce alerga, stârnind animalele. Simțea cum cătarea puștii, frustrată, încerca să-l țintească, ocolind zibelinele.

Arkadi acoperi distanța dintre barăci din doi pași și sări pe următorul culoar, strigând la zibeline în vreme ce lovea cuștile. Cozile acestora zburătăceau după ele în timp ce animalele săreau de pe perete pe tavan și apoi pe podea, scuipând, unele urinând de furie. Mâna îi sângera; una îl mușcase prin plasa de sârmă. Apoi se trezi la pământ, pe culoar, împușcat în coapsă. Nu era grav, glonțul intrase

și ieșise; se ridică din nou. Observă că trecuse pe lângă o cușcă goală, acolo unde Osborne riscase și trăsese, însă traiectoria glonțului fusese schimbată de un obstacol, altfel acum ar fi fost mort. Erau scânduri noi pe acoperișul barăcii, plasa de sârmă era proaspăt vopsită, iar pe culoar erau o rangă și o cutie cu scule. Trebuie să fi fost cușca din care fugise zibelina. Când ieși pe la capătul barăcii, îl văzu pe Osborne alergând să îl prindă. Arkadi intenționa ca mai întâi să se arunce sub cuști, în șanțul de scurgere, și să tragă. Dar se împiedică, fără să mai aibă control asupra piciorului, atunci când acesta paralizează.

Apoi o auzi pe Irina țipând. Stătea în interiorul îngrăditurii, strigându-i numele. Nu-l putea vedea. Osborne strigă, spunându-i să rămână unde era.

— Tovarășe anchetator – țipă americanul – vino afară! Poți păstra arma și am să vă las pe amândoi să plecați. Ieși afară, altfel o împușc.

— Fugi! îi strigă Arkadi Irinei.

— Vă las pe amândoi să plecați, Irina, spuse Osborne. Puteți urca în mașină și să plecați. Anchetatorul e rănit și are nevoie de îngrijiri medicale.

— Nu plec fără tine! îi strigă Irina lui Arkadi.

— Puteți pleca împreună, Arkadi, spuse Osborne. Ai cuvântul meu. Dar ieși acum, chiar acum, altfel o împușc. Chiar acum.

Arkadi era din nou la cușca goală. Luă ranga și îi introduse capătul teșit prin belciugul lacătului de la cușca învecinată. Zibelina dinăuntru rămase nemișcată, privind atent. Arkadi își lăsă greutatea pe celălalt capăt al răngii și belciugul cedă. Când ușa cuștii se deschise, zibelina sări de pe pieptul lui Arkadi pe culoar și de acolo țâșni afară din baracă. Nu mai văzuse niciodată o vietate mișcându-se atât de iute pe zăpadă. Zibelina gonea pe stratul de omăt cu labele ei moi și îmblănite, coada biciuind zăpada din

spate. Arkadi introduse ranga în următorul lacăt și apăsă în jos din nou.

— Nu! strigă Osborne.

Arkadi prinse zibelina când încerca să iasă din cușcă și o strânse la piept în timp ce aceasta lovea cu ghearele ca să scape. Osborne stătea la capătul culoarului, cu pușca ridicată. Arkadi aruncă zibelina spre el. Osborne se dădu în lături, ridică iarăși pușca și trase. Când îl lăsă piciorul, Arkadi căzu la pământ și trase și el. Primele două gloanțe îl nimeriră pe Osborne în stomac. Americanul mai puse un glonț pe țeavă. Următoarele două cartușe trase de Arkadi îl loviră pe Osborne în inimă. Al cincilea cartuș îl nimeri pe Osborne în gât, din cădere. Al șaselea își rată ținta.

Arkadi se târî afară din baracă. Osborne era culcat pe spate; nu arăta atât de ciuruit cum ar fi trebuit să arate un om străpuns de atâtea gloanțe. Nu dăduse drumul puștii. În mod ciudat, Arkadi îl văzu nu trăgând să moară, nici măcar îmbrăcat în costum de vânătoare, ci într-un costum mai rafinat, mult mai elegant. Se așeză lângă el. Ochii lui Osborne erau închiși, de parcă ar fi avut timp să se liniștească. Arkadi simțea căldura cum îi părăsea trupul – începuse deja să se răcească. Cu precauție, îi desprinse cureaua de la brâu și și-o legă în jurul piciorului. Încet, deveni conștient de Irina, care stătea deasupra lor. Îi privea cu ochii mari. Era, până la urmă, o expresie pe fața lui Osborne ca și când ar fi câștigat?

— Mi-a spus odată că iubea zăpada, zise Arkadi. Poate că așa este.

— Unde mergem acum?

— Mergi doar tu.

— M-am întors după tine, spuse Irina. Putem pleca împreună, putem rămâne în America.

— Nu vreau să rămân, zise Arkadi ridicând privirea. Niciodată nu am vrut să rămân. Am venit doar fiindcă știam că Osborne te va ucide dacă nu o fac.

— Atunci, ne întoarcem amândoi acasă.

— Tu *ești* acasă. Ești americancă de-acum, Irina, ești ceea ce ai vrut întotdeauna să fii. Zâmbi. Nu mai ești rusoaică. Am fost mereu diferiți, iar acum știu ce ne deosebea.

— Te vei schimba și tu.

— Eu sunt rus, spuse atingându-şi pieptul. Cu cât stau mai mult aici, cu atât sunt mai rus.

— Nu.

Tânăra clătină nervoasă din cap.

— Uită-te la mine.

Arkadi se opinti să se ridice în picioare. Un picior îi amorțise.

— Nu plânge. Vezi cine sunt: Arkadi Renko, fost membru de partid și anchetator-șef. Dacă mă iubești, spune-mi sincer cât de american voi fi vreodată. Spune-mi! strigă el. Spune-mi – rosti mai încet – recunoaște, nu vezi un rus în fața ta?

— Am venit până aici. N-am să te las să te duci singur înapoi, Arkașa...

— Nu înțelegi, răspunse el, cuprinzându-i fața în palme. Nu sunt așa curajos ca tine, nu am destul curaj ca să rămân. Te rog, lasă-mă să mă întorc. Tu vei fi ceea ce deja ești, iar eu voi fi ceea ce sunt. Te voi iubi mereu.

O sărută aprig.

— Du-te, fugi.

— Zibelinele...

— Lasă-le în seama mea. Ia-o înainte, zise împingând-o. Drumul de întoarcere nu ar trebui să fie la fel de greu. Nu te duce la FBI; du-te la poliție sau la Departamentul de Stat, oriunde, dar nu la FBI.

— Te iubesc, spuse ea, agățându-se de mâna lui.

— Vrei să te alung cu pietre? întrebă el.

Irina îi dădu drumul.

— Plec, atunci, spuse.

— Mult noroc!

— Mult noroc, Arkașa!

Se opri din plâns, își dădu la o parte părul de pe ochi, se uită în jur și inspiră adânc.

— Pentru așa zăpadă ar trebui să am pâslari, știi, spuse ea.

— Stiu.

— Sunt un șofer bun. Parcă a început să se mai lumineze.

— Da.

Făcu vreo zece pași.

— O să mai am vești de la tine?

Se uită înapoi; avea ochii triști și uzi.

— Fără doar și poate. Mesajele ajung la destinație, nu? Timpurile se schimbă.

La poartă, se opri iarăși.

— Cum pot să te las?

— *Eu* te las *pe tine*!

Irina ieși pe poartă. Arkadi găsi tabachera lui Osborne și fumă, și ascultă freamătul ramurilor în vânt, până când auzi motorul unei mașini pornind în depărtare. Zibeline îl auziră și ele; aveau auzul fin.

Așadar, gândi Arkadi, avuseseră loc trei schimburi. Întâi al lui Osborne, apoi al lui Kirwill și acum al său. Urma să se întoarcă în Uniunea Sovietică pentru ca KGB-ul să o lase pe Irina să rămână în America. Se uită în jos la Osborne. Iartă-mă, gândi el, dar ce am de dat la schimb dacă nu propria-mi persoană? Zibelinele, desigur. Vor trebui eliminate și ele.

Desprinse pușca din mâinile lui Osborne și se înapoie împleticit la baracă. Câte gloanțe avea? se întrebă. Ziua începea să se însenineze. Zibelinele se liniștiseră; stăteau cu ochii lipiți de plasa de sârmă.

— Îmi cer iertare, rosti Arkadi cu voce tare. Nu știu ce vă vor face americanii. S-a dovedit că nu putem avea încredere în nimeni.

Stăteau agățate de plasă, privindu-l, cu blana neagră ca funinginea, cu ochii nemișcați, atenți.

— M-au ales pe mine drept călău, spuse Arkadi. Și vor obține adevărul de la mine, fraților; nu sunt ei genul de oameni care să accepte minciuni sau basme sau povești înflorite. Îmi pare rău.

Le auzea bătăile inimilor, accelerate, la fel ca ale inimii sale.

— Deci...

Arkadi aruncă pușca și luă de jos ranga. Stângaci, într-un picior, rupse un lacăt. Zibelina sări spre libertate și o secundă mai târziu ajunse la gard. Începea să fie mai priceput, doar o smucitură și cușca era deschisă. Țigările erau analgezice bune. Se înfiora de fiecare dată când ușa unei cuști se deschidea și zibelinele sălbatice începeau să țopăie, gonind spre zăpadă – negru pe alb, negru pe alb, negru pe alb, și apoi dispăreau.

Grupul Editorial ART
Comenzi – carte prin poștă
C.P. 4, O.P. 83, cod 062650, sector 6, București
tel.: (021) 224.01.30, 0744.300.870, 0721.213.576;
fax: (021) 369.31.99